Hofkammer[illegible] archiv

Stadsfullmäktiges i Västerås

Handlingar

år

1906

1346

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås under år 1906 fattat med uppgift å dag, då beslutet fattades.

Under år 1906 hafva hållits 12 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva beslutat:

Dag		
25/1	ang.	*anordnande af en arbetsanskaffningsbyrå* att tillsätta en kommitté af 5 personer för att utreda behofvet och lämpligheten häraf;
»	ang.	*vatten- och afloppsledning till Kungl. Västmanlands regemente* att med frångående af sitt den 22 Juni 1905 i frågan fattade beslut, vidhålla bestämmelserna i mom. 8 uti det mellan kronan och staden den 27 Oktober 1903 träffade aftal angående upplåtelse af mark för Kungl. Västmanlands rngementes kasernetablissement, dock med den ändring, att regementets biledning får under loppet af Juli månad innev. år utan ersättning indragas i stadens nya vattenledning å den punkt, där inkoppling kan ske utan olägenhet för staden med minsta kostnad för kronan;
»	ang.	*inrättandet af ett varmbadhus* att tillsätta en kommitté af 5 personer för utredning af frågan samt att till kommitténs förfogande ställa ett förslagsanslag af 500 kronor;
»	ang.	*utläggande af afloppsledningar* att utlägga afloppsledningar i de gator, som beröra byggnadskvarteren Inge, Helge, Henrik och Hilde samt att till byggmästaren E. V. Larsson utbetala ett belopp af 500 kr. för af Larsson utförd afloppsledning från hans nybyggnad i hörnet af Ny- och Utanbygatorna;
»	ang.	*inköp af en gatusopningsmaskin* att inköpa en gatusopningsmaskin utan vattenspridareapparat till ett pris af 700 kronor;
22/2	ang.	*inköp af gården och tomten N:o 4 samt andelar af tomterna N:ris 2 och 3 i Norra kvarteret* att inköpa berörda fastigheter till ett pris af 55,000 kronor;
»	ang.	*ägoutbyte* att träffa uppgörelse med sterbhusdelägarne efter Handl. J. Nyström om förvärfvande åt staden af visst område af egendomen Mälarborg N:ris 1 och 2;

Dag	
22/2	ang. *fastighetsköp* att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 109 Västra kvarteret till ett pris af 42,000 kronor;
»	ang. *uppförande af ett förrådsmagasin* att för en kostnad af 6,000 kronor å materialgården uppföra ett nytt förrådsmagasin;
29/3	ang. *bostadslägenheter i brand- och polisstationshuset* att upplåta förra brandchefsbostaden till bostäder åt poliskommissarien och brandchefen;
»	ang. *försäljning af byggnader* att bemyndiga drätselkammaren att till den 1 nästa Oktober försälja samtliga byggnader å staden tillhöriga tomten N:o 33 i Norra kvarteret;
»	ang. *anslag* att bevilja föreningen Västerås skollofskolonier ett anslag af 1,000 kr. för anordnande under sommaren af lämplig vistelse på landet åt fattiga och sjukliga barn från härvarande folk- och småskolor;
»	ang. *hyresersättning åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk*, att förklara att de voro villiga att från och med år 1907 tillsvidare lämna åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 Februari 1905 till ett belopp af 1,200 kronor;
»	ang. *anordnande af vattenklosetter i nya stadshusbyggnaden* att anordna s. k. vattenklosetter i nya stadshusbyggnaden samt att innehållet därifrån finge utsläppas i stadens afloppsledning, äfvensom att utom byggnaden å lämplig plats på bakgården reservera ett tillräckligt utrymme för en tilläfventyrs i en framtid behöflig septic-tankanläggning;
»	ang. *anslag* att bevilja ett anslag å 500 kronor till kommitterade för utredning af frågan om anordnande här i staden af en föreläsnings- och musiksalong med villkor att kommitterades uppdrag äfven komma att omfatta utredning af frågan om anordnande af en teater;
»	ang. *ökadt utrymme i kontorsbyggnaden vid gasverket* att bemyndiga vatten- och gasverksstyrelsen att af medel, som inflyta från vatten-, gas- och elektricitetsverken, i och för beredande af ökadt utrymme i kontorsbyggnaden vid gasverket och för anskaffande af nödig enklare möblering samt skåp för ritningar m. m. disponera ett belopp af 5,000 kronor;
»	ang. *reglering af Floragatan* att träffa uppgörelse med Bandirektören Johan Plantin i och för reglering af Floragatan;
26/4	ang. *nubbstenssättning* att med nubbsten stensätta Stora gatan från Vasagatan, där nubbstenssättningen slutade, till korsningen af Stenläggaregatan för en beräknad kostnad af 23,100 kronor;

Dag	
31/5	ang. *vissa arbeten vid gas- och elektricitetsverken* att bemyndiga Vatten- och gasverksstyrelsen att för utvidgning af gasverket samt för förnyande af ackumulatorbatteriet utöfver hvad stadsfullmäktige för gasverkets utvidgning förut anslagit använda af medel som inflyta för gas- och elektricitetsverken ett belopp af omkring 30,000 kronor att upptagas till fördelning på tre år;
»	ang. *ändringar i stadsplanen* att vidtaga vissa ändringar i stadsplanen, afseende sydvästra delen af staden söder om Svantegatan och väster om Hållgatan äfvensom byggnadskvarteret Pamela;
»	ang. *inköp af fastighet* att till ett pris af 6,000 kronor inköpa lägenheten Nyby i Gåsmyrevreten äfvensom att till kyrkokommunen afgiftsfritt med full äganderätt öfverlämna den del af samma lägenhet som fordrades för reglering af folkskolans å Herrgärdet tomt;
21/6	ang. *tomtreglering* att träffa uppgörelse med Kaptenen G. Gedda om förvärfvande af mark från honom tillhöriga tomten N:o 4 i Vasaföreningen i och för reglering af Floragatan;
»	ang. *utskänkning å Elba* att meddela Fröken Augusta Johnson tillstånd att å utvärdshuset Elba under sommarmånaderna, i likhet med hvad å källaren Stadshuset och Klippan vore tillåtet, hålla sin servering öppen äfvensom att utskänka spritdrycker under sön- och helgdagar från kl. 1 till kl. 11 eftermiddagen;
»	ang. *anordnande af jordkabelledningar* att meddela tillstånd för Kungl. Telegrafverket att anordna jordkabelledningar i vissa gator;
»	ang. *Bergsvägens iståndsättande* att ordna Bergsvägen för en beräknad kostnad af 1,321 kr. 25 öre, samt att täckdika sydvästra delen af Djekneberget och planera sportplatsen därstädes för en kostnad af 400 kronor;
»	ang. *upptagande af ett nytt amorteringslån* att upptaga ett nytt amorteringslån å 2,000,000 kronor;
»	ang. *plats för nytt gasverk* att reservera den s. k. gästgifvarevreten å stadens västra utmark mellan hyttan och Carlsberg äfvensom Kungsängen mellan järnvägen och regementets område närmast Pilgatan till plats för ett nytt gasverk äfvensom uppdraga åt Vatten- och gasverksstyrelsen att inkomma med dels särskild sakkunnig utredning beträffande ungefärliga kostnaderna för nytt gasverk i den s. k. gästgifvarevreten å stadens västra utmark och ungefärliga kostnaden för nytt gasverk å Kungsängen, dels ock särskildt sakkunnigt yttrande rörande såväl dessa platsers lämplighet för ändamålet som ock möjligheten af nuvarande gasverkstomtens fortsatta användande för gasverk, om den tillökades med norra delen af det nuvarande varmbadhusets tomt;

Dag	
21/6	ang. *anslag* att bevilja ett anslag af 200 kronor till kommitterade för utredning af väckt fråga ang. inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för att genom besök å andra orter, där sådana anstalter blifvit inrättade få kännedom om anstalternas verksamhet och inrättning;
30/8	ang. *införande af köttbesiktningstvång* att hos Konungens Befallningshafvande i länet göra framställning därom att köttbesiktningstvång måtte för staden och dess område stadgas, att lämna anslag till följande utgifter för utöfvande af köttbesiktning nämligen: till föreståndare, veterinär 2,500 kr., till hälsopolis lön 1,100 jämte beklädnadsersättning 100 kr., till biträde vid bokföringen 500 kr., till biträde vid trikinundersökningen 300 kr., till 2 biträden vid stämplingen à 300 kr. till hvardera 600 kr.; att hos Konungens Befallningshafvande söka fastställelse å af hälsovårdsnämnden uppgjorda ordningsföreskrifter för köttbesiktningsbyrån i Västerås; äfvensom att hos Kungl. Maj:t söka fastställelse å uppgjord taxa å afgifter som tillsvidare komma att uppbäras å Västerås stads köttbesiktningsbyrå;
»	ang. *anslag* att bevilja, utom förut beviljade 3,000 kronor, ytterligare 7,000 kronor i och för utredning och undersökning i syfte att åt Västerås stad skaffa bättre kommunikationer genom järnvägsanläggningar eller delvis spårvägar norr- och österut från staden;
27/9	ang. *anslag* att för hvardtera af åren 1907, 1908 och 1909 lämna härvarande centralslöjdskola och tekniska skola ett anslag af 2,000 kr. ur Zimmermanska slöjdskolefonden, att af stadskassan bevilja för sagda år ett anslag af 2,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan, samt att ingå till Kungl. Maj:t med und. ansökan om delaktighet för sistnämnda skola af riksdagens anslag till lägre tekniska yrkesskolor för hvart och ett af nyssnämnda tre år till belopp af 4,500 kronor;
»	ang. *anslag* att för år 1907 bevilja Västerås arbetareinstitut ett anslag af 600 kronor för anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen;
»	ang. *utskänkning af öl och vin* att hos Konungens Befallningshafvande afstyrka bifall till Gerda Petterssons, Johan Alfred Erikssons och Anna Lovisa Lundbecks ansökningar om rätt att vid måltider få till spisande gäster utskänka maltdrycker;
25/10	ang. *anslag* att bevilja ett anslag af 3,000 kronor för utredning af väckt fråga om utvidgning och förstärkning af stadens kloaksystem;
»	ang. *framdragande af vatten- och afloppsledning* att framdraga dylika ledningar till åtskilliga tomter inom byggnadsområdet Nygård i Norra esplanaden;

Dag		
25/10	ang.	ändring i nu gällande stadsplan i afseende å Pukegatan;
»	ang.	ändring i nu gällande stadsplan beträffande Hållgatan och Källgatan;
»	ang.	utbyte af mark i och för reglering af Nygatan, Gamla Utanbygatan, Kopparbergsvägen och Domkyrkoesplanaden;
»	att	medgifva rabatt å priserna för gas och elektrisk ström;
»	att	medgifva åtskilliga gårdsägare att på vissa villkor vinna anslutning till stadens allmänna vatten- och afloppsledningar;
29/11	ang.	val af 2:dre lagfaren rådman;
»	att	afslå en af Tinus Fagerström gjord ansökning om vatten- och afloppsledningS framdragande till hans ägande lägenhet Tallbacka N:o 1 å Jakobsbergs område;
»	att	vidtaga åtskilliga ändringar inom rådhuset för att därigenom bereda ökadt utrymme och lämpligare lokaler än de nuvarande för magistraten och rådhusrätten med dess underlydande tjänstemän samt drätselkammaren och stadsingenjörskontoret;
»	att	träffa uppgörelse med åtskilliga donationsjordsinnehafvare om förvärfvande af mark från byggnadsområderna Karlsdal och Katrinelund för utläggande af gator och öppna platser;
»	att	medgifva vatten- och gasverksstyrelsen rätt att i vissa fall bevilja ackord;
20/12	att	tillstyrka en af Augusta Johnsson, såsom innehafvare af stadshuset härstädes gjord ansökan om tillstånd att hålla matsalen å stadshuset öppen för servering till spisande gäster intill klockan tolf på natten;
»	att	tillstyrka en af Fru Terèsia Möller, såsom innehafvare af restaurant Klippan gjord ansökan om tillstånd att hålla matsalen å restauranten öppen för servering åt spisande gäster till klockan tolf på natten;
»	att	för åren 1907 och 1908 afstå från den ränta 1,200 kronor, styrelsen för flickläroverket för närvarande erlägger å det belopp 30,000 kr. hvarmed det af stadsfullmäktige beviljade anslaget till uppförande af flickskolebyggnad öfverskridits;
»	att	fastställa ändrade vårdafgifter vid stadens epidemisjukhus;
»	ang.	*omändrande af Sundinska fondens ränteöfverskott*, att för år 1907 anvisa till två församlingsdiakonissor 2,150 kronor, till nämndens disposition för förra och nuvarande diakonissorna 300 kr., till ar-

Dag		
		betsstugan 2,200 kr., till barnhemmet 500 kr., till barnkrubban 600 kr., till nattherberget 300 kr. samt att reservera för framtida behof 11,050 kronor;
$^{20}/_{12}$	ang.	*inkomst- och utgiftsstat för år 1907* att med några mindre förändringar antaga Magistratens förslag med en uttaxering af 6 kronor pr bevillningskrona.

Västerås i Januari 1907.

Enligt uppdrag:

Gustaf Qvarfott.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. Den 25 Januari. I.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med öfverlämnande af utdrag ur rapporten om 1:ste Prov.läkarens i Västmanlands län inspektionsresor år 1905.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed till Stadsfullmäktiges kännedom öfverlämna utdrag ur rapporten om 1:ste Prov.läkarens i Västmanlands län inspektionsresor år 1905.

Västerås den 5 Januari 1906.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Gustaf Qvarfott.

Utdrag ur rapporten om 1:e Prov.läkarens i Västmanlands län inspektionsresor år 1905.

Den 26 augusti företogs besiktningar i *Västerås.* Två nya anordningar för tillfällig sjukvård hade under sommaren kommit till stånd, ett *sommarsanatorium* ordnadt af Västerås lokalförening mot tuberkulos med understöd af anslag från hälsovårdsnämnden och en skollofskoloni på initiativ af några folkskolans lärare. Båda inrättningarne visade sig väl ordnade.

Sommarsanatoriet låg i en skogsbacke ungefär 1 kilometer nordost om staden. Där hade uppförts en byggnad med matsal och kök. Några stora marknadsstånd stodo som skydd mot vinden och användes såsom ligghallar med 2 à 3 liggstolar i hvarje. De sjuka, 12 à 13 stycken, vistades därute från 9—7 på dagen, fingo tre mål mat och däremellan smörgåsar och mjölk. De sjuka trifdes godt och syntes hafva nytta af behandlingen.

Skollofskolonien underhölls genom bidrag af enskilda och af stadens industriella inrättningar. Nordiska Metallbolaget upplät kostnadsfritt en synnerligen lämplig lokal åt kolonien ungefär 1 mil från staden i en skogbevuxen hage invid Mälaren. En arbetarebostad i 2 våningar fick disponeras af kolonien. Denna förestods af ett par lärarinnor. De 25 anämiska och skrofulösa barn, som utvalts för kolonien, återvunno alla hälsa och krafter synnerligen raskt och i förvånansvärdt hög grad. Det är att hoppas, att dessa båda inrättningar skola komma till stånd äfven kommande somrar.

För de tuberkulösas vård är staden i stort behof af en mera permanent anstalt. En sådan skulle möjligen kunna inrymmas på epidemisjukhustomten. Om den ordnades med uppvärmning med lågtrycksånga, skulle rör kunna från samma apparat ledas till nya epidemisjukhuset för att underlätta dess uppvärmning, som visat sig mindre effektiv. Epidemisjukhuset är i öfrigt i mycket godt skick och har varit mycket anlitadt, allra mest för landsbygdens sjuka.

I staden besiktigades en del *matvaruaffärer*, slakterier o. d. Hälsovårdsnämnden har under året förehaft frågan om obligatorisk köttkontroll. Det af t. f. länsveterinären och stadsläkaren utarbetade förslaget afstyrkte ett slakthus såsom allt för dyrbart, men ansåg däremot att obligatorisk köttkontroll bör anordnas. Skulle detta förslag blifva genomfördt, torde fordringarna på slakterierna böra skärpas, då hittills tanken att ett allmänt slakthus kunde komma att byggas gjort, att man ej kunnat begära dyrbarare förändringars utförande. Stadens förnämsta slaktare har nu en rätt dålig slaktlokal inträngd mellan stall och fähus. Vid besiktningen fanns strax bredvid ett stinkande benupplag och en till gödsellår använd otät kärra, som var mycket osnygg. — Stadens egen *våg* var inrymd i ett trångt och tämligen osnyggt rum. — I en i en källarvåning inrymd korffabrik var lokalen trång och mörk. I den tillhörande källaren spred ett köttkar elak lukt. — Vid en karamellfabrik bedrefs en del af tillverkningen i en källarliknande lokal. Flera mjölkbutiker ligga i dylika lokaler. Benägenheten att mer och mer använda sådana mörka och fuktiga källarlika lokaler med golf under den omgifvande markens yta till arbetslokaler eller salubutiker, där folk måste vistas större delen af dygnet, bör med all kraft motverkas. Så dyra äro ännu icke tomterna i denna stad, att något dylikt kan vara af nöden. Ljus och frisk luft vinna ju allt större erkännande såsom synnerligen viktiga faktorer för människans hälsa. — En och annan mindre korffabrik finnes ännu inrymd i vanliga kök, där äfven sängplatser finnas. — En del *nyare stadsdelar* besöktes nordost om staden. De voro de s. k. byggnadsföreningarna Katrinelund, Karlsdal, Valsborg, Anderslund, Öfre och Nedre Rosenhill. Vid dessa äro ännu renhållningsförhållandena illa ordnade, ingen vatten- och aflopsledning och ingen regelbunden afhämtning. Valsborg utgör dock ett undantag. Vägarna äro på flera håll knappast farbara. Slask och afskräden slås i diken. De närmast staden belägna områdena torde väl kunna få vatten- och afloppsledning, så snart staden hinner få vatten från den nya ledningen från Badelundsås, som i sommar börjat anläggas. Värre kommer nog saken att ställa sig för Ö. Rosenhill (Papegojvreten), som är väl aflägset beläget. Där äro redan många hus uppförda, men dubbelt så många tomter styckade. Slask och afskräden slås ut på marken, på ett par ställen i stora gropar. Den förbiflytande lilla bäcken torde vissa tider hafva allt för ringa vattenmängd, för att kunna användas som afloppsledning. Saken synes värd hälsovårdsnämndens beaktande.

Den nybyggda folkskolan på Herrgärdet har lokaler för skolbad, skolkök och gymnastik. Under baddagarna användes skolbadet 4 (à 6) timmar. En klass med omkring 50 barn medhinnas på en timme; halfva klassen i sänder. Badstun rymmer 30 barn. Temperaturen hålles där vid 40 à 45 grader. Två duschar finnes med rum för 4 i hvarje. De ges med fallande temperatur från 37 till 22°. Därefter bassäng (22°). Äfven i det skolhus, som för 12 år sedan uppfördes, finnes skolbad. Skolbarnen uppgå nu till bortåt 1,900.

Då nu befolkningen redan från skolåren vänjas vid bad, torde staden äfven behöfva ett bättre badhus för de vuxna. För arbetare är i det nuvarande utrymmet allt för litet. Rymliga och mycket billiga folkbad skulle vara önskvärda och borde ordnas på stadens egen bekostnad. Sannolikt skulle badinrättningen kunna med fördel förenas med en tvättinrättning. Staden saknar ännu en sådan.

Då mötesplatsen för Västmanlands regemente redan nästa år kommer att tagas i anspråk för sitt ändamål, torde snart en plan böra uppgöras för kommande ändring och förflyttning af stadens renhållningsverk, som nu ligger midt emellan staden och mötesplatsen. På samma gång kunde då öfvergång till ett mera tidsenligt system för tillvaratagande af affallet tagas i öfvervägande.

Västerås den 31 Okt. 1905.

Ernst Björkman.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Herrar Th. af Billberghs och H. Larssons motion angående beredande af tomtplats till blifvande nybyggnad för centralslöjdskolan och tekniska skolan härstädes.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Öfver härvid återgående skrifvelse den 24 November 1903 från Herrar Th. af Billbergh och H. Larsson med hemställan därom, att Stadsfullmäktige måtte vidtaga åtgärder för beredande af tomtplats till blifvande nybyggnad för centralslöjdskolan och tekniska skolan här i staden, hafva Fullmäktige infordrat yttrande af Drätselkammaren.

Sedan Styrelsen för skolan sedermera i bilagda skrifvelse till Drätselkammaren af den 27 Februari 1904 uppgifvit att tomten borde för tillgodoseende jämväl af framtida behof på utrymme hafva en längd af cirka 100 meter och en bredd af 70 à 80 meter, med det tillägg att, om ytterligare utrymme kunde erhållas så att tillfälle gafs för planteringar kring byggnaderna, detta vore, om också icke en nödvändig dock en god och önskvärd sak, har Drätselkammaren i skrifvelse till Västmanlands läns Hushållningssällskap gjort förfrågan, på hvilka villkor sällskapet skulle vilja till staden afstå för skolbyggnaden behöflig mark på de af skolstyrelsen alternativt föreslagna platserna antingen inom kvarteret Olympia i hörnet af Öfre Trädgårdsgatan och Hållgatan eller ock inom kvarteret Petra.

Något skriftligt svar i frågan har Drätselkammaren icke mottagit, men då till kammarens kännedom kommit, att Hushållningssällskapet förklarat sig icke vilja för närvarande afyttra någon del af ifrågavarande områden, vill Drätselkammaren, som anser den staden tillhöriga norra delen af byggnadskvarteret Malin intill Mariaberget mellan Stora gatan och lägenheten Nyro vara lämpligt läge för skolan, föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att till tomtplats för blifvande nybyggnad för centralslöjdskolan och tekniska skolan i Västerås upplåta berörda område af byggnadskvarteret Malin på de villkor, som sedermera kunna med skolstyrelsen öfverenskommas.

Visserligen innehåller området i fråga ej mer än cirka 5,000 kvadratmeter med fasad åt Floragatan af 92 meter, åt Stora gatan af 44,8 meter, åt Mariaberget

af 62,0 + 37,4 + 12,0 meter och åt Nyro af 43 meter, men då enligt Styrelsens uppgift nybyggnaden skulle komma att få en längd af cirka 40 meter och en bredd af 20 meter, torde området för närvarande vara tillräckligt. I afseende å framtida kraf på större utrymme för ytterligare nybyggnader för skolan är den möjligheten icke utesluten, att till nu föreslagna tomtplats framdeles kan läggas behöfligt område af Mariaberget.

Västerås den 11 Januari 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Som bekant har Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes allt sedan början af sin verksamhet, d. v. s. nu i det närmaste 22 år, haft sina lokaler i Zimmermanska fondens gård. De af skolan innehafda lokalerna hafva tid efter annan ökats och skolan har därigenom fått sitt behof af utrymme hjälpligen tillgodosedt. Men naturligt är, att de lokaler, som i fondens gård finnas att tillgå, icke i längden kunna blifva tillfredsställande för skolans behof, såvida skolan skall kunna såsom hittills utveckla sig och motsvara de ökade krafven på dess verksamhet. Det torde därföre vara skäl att vidtaga åtgärder för anskaffande af tomt till ny skolbyggnad, äfven om byggandet däraf ej omedelbart behöfver företagas, utan de gamla lokalerna ännu en tid framåt kunna användas.

Skolans styrelse är af den meningen, att det skulle vara synnerligen lämpligt, om den blifvande nya byggnaden kunde erhålla plats i öfversta delen af länsträdgården öster om Hållgatan. Länsträdgårdens mark tillhör som bekant kronan, och länets Hushållningssällskap har genom Kungl. bref erhållit dispositionsrätt därtill. För att därstädes kunna erhålla plats för skolan vore således nödvändigt att hos Hushållningssällskapet göra framställning därom, att Hushållningssällskapet ville afstå ifrån sin dispositionsrätt öfver så stor del af länsträdgårdens mark, som för ändamålet vore behöfligt.

Andra platser för skolan kunna ju också komma ifråga, men i hvarje fall är det af vikt, att man i tid vidtager åtgärder för att anskaffa lämplig tomt, ty med den nu rådande lifliga byggnadsverksamheten i staden upptages den ena platsen efter den andra, så att man, när behofvet af nybyggnad blir trängande, kanske ej längre har någon väl belägen plats att för ändamålet tillgå.

På grund af hvad vi ofvan anfört få vi därföre hemställa:

att Herrar Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärder för beredande af tomtplats till blifvande nybyggnad för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes.

Västerås den 24 Nov. 1903.

Th. af Billbergh. **H. Larsson.**

Till Västerås stads Drätselkammare.

Sedan Drätselkammaren i anledning af Hrr Th. af Billberghs och H. Larssons motion därom, att Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärder för beredande af tomtplats till nybyggnad för Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes, af styrelsen begärt uppgift om, huru stort område som för ändamålet är behöfligt, får styrelsen härmed anföra följande.

Styrelsen utgår från det antagandet, att skolans blifvande hufvudbyggnad bör vara åt alla sidor fribelägen och sålunda icke ligga i gatulinien utan inne på tomten. Ett önskemål är härvid, att byggnaden kan med sin längdriktning förläggas i norr och söder.

Styrelsen anser vidare, att utrymmet bör tilltagas så, att det kan vara tillräckligt icke blott för det nuvarande behofvet utan äfven för en längre framtid. Ett förslag till nybyggnad, som styrelsen för 13 år sedan lät uppgöra, visade en längd af 30 meter och en bredd af c:a 20 meter. Men med den utveckling, som skolan under sin hittillsvarande 22-åriga verksamhet vunnit, torde en blifvande nybyggnad icke böra göras mindre än c:a 40 meter lång och 20 meter bred. För att kunna möta i framtiden möjligen kommande behof bör tomten därjämte äga utrymme för tillbyggnad af hufvudbyggnaden eller för flygelbyggnaden inne på tomten.

Styrelsen anser därföre en längd i gatulinien af c:a 100 meter och en bredd af 70 à 80 meter vara för tomten behöfliga.

Kunde ytterligare något utrymme erhållas, så att tillfälle gåfves för planteringar kring byggnaderna, så vore detta, om också icke en nödvändig dock en god och önskvärd sak.

Västerås den 27 Febr. 1904.

Å Styrelsens vägnar:

Claës Wersäll.

H. Larsson.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af väckt motion om tillsättande af en kommitté för utredning af frågan om erhållande af ett tidsenligare varmbadhus här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 24 November 1904 hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren öfverlämnat bilagda motion af Majoren Petrus Tersmeden om tillsättande af en kommitté för utredning af frågan om erhållande af ett tidsenligt varmbad-

hus i staden samt om beviljande af ett anslag å 500 kronor till en sådan utredning.

I anledning häraf får Drätselkammaren, som anser sig böra tillstyrka vidtagande af en utredning i det syfte, motionen afser, härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett förslagsanslag af 500 kronor, att ställas till förfogande af den kommitté, som Fullmäktige torde komma att för omförmälda ändamål utse.

Västerås den 11 Januari 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med den utveckling som vår stad nått och antagligen fortfarande kommer att erhålla, samt med — hvad häraf blir en följd, de större fordringar på bekvämligheter och förmåner, som en nutida stad bör lämna sina innevånare ligger det nära till hands, att, då dessa fordringar äro grundade på verkligt behof, man söker afhjälpa detsamma.

Redan länge har här i staden känts behofvet af ett *tidsenligare varmbadhus.* Utan att vara klandersjuk eller söka nedsätta det som nu finnes — det har gjort sin tjänst och helt visst en mycket god sådan på sin tid — kan man äfven med små pretantioner icke anse, att det nuvarande varmbadhuset längre motsvarar hvad som nu höfves och kommer att behöfvas för att uppfylla de rättmätiga kraf en större allmänhet kan önska uppställa.

Vi hoppas nämligen se förverkligadt uppresandet af ett badhus, som i sig förenar icke blott de *nu befintliga badformerna,* utan där äfven *verkliga folkbad* komma att lämnas, där en rikare mångfald *af medikamentösa bad* kunna erbjudas samt om så anses behöfligt i sig upptagande *tvättinrättning.*

Och för att redan nu hafva utsagt den tanken, där *bassängerna* göras så pass stora, att *skolbarnen af båda könen* komma i tillfälle att efter inlärandet af s. k. torr-simmning under skolans gymnastiktimme, under vinterns lopp *lära simma,* för att, då den korta sommaren träder in vara färdiga till vidare utveckling därutinnan.

Då en stad har tagit under sitt hägn yttre belysning, renhållning, hygien i allmänhet m. fl. förmåner, som dess innevånare få godt af, torde det väl äfven ligga i stadens intresse att lika så väl vårda sig om en så viktig och för hela allmänheten nödvändig sak, som att ett tidsenligt badhus kommer till stånd.

Man måste nämligen ordna det så, *att hvarje medlem i samhället blir i tillfälle, att vid behof, när som helst få sig ett varmt bad.* Litet hvar stans har man på sednare tider börjat uppföra dylika badhus, där äfven priserna för baden äro ställda så, att de blifva tillgängliga för hela den stora allmänheten. Det har äfven visat sig från andra ställen, att, om ett sådant badhus uppföres på praktiskt sätt, samt inga onödiga kostnader nedläggas i prydnadsväg och på en dyrbar inredning, det äfven i *ekonomiskt hänseende* kan bära sig, ja, blifva en god affär.

På grund häraf får jag äran hemställa:

"att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta val af en kommité, som erhåller uppdrag att hit inkomma med ett kostnadsförslag, åtföljdt af ritning öfver ett tidsenligt varmbadshus, lämnande fritt åt kommitén att uppgöra förslag till ett helt och hållet nytt eller som grundas på användande af det nuvarande, om det kan för rimligt pris förvärfvas, samt anhålles till utredning häraf ett anslag på 500 kronor."

Västerås den 19 November 1904.

Petrus Tersmeden.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till åtskilliga å stadens grund belägna fastigheter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en från Rådstufvurätten härstädes inkommen förteckning öfver beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å stadens grund, får drätselkammaren, i fråga om huruvida staden bör göra sin lösningsrätt till samma fastigheter gällande, *dels* meddela, att gården och tomten N:o 61 b) i norra kvarteret redan är af staden förvärfvad samt att reglering enligt gällande stadsplan redan försiggått beträffande gårdarne och tomterna N:ris 57 & 58 i norra kvarteret och N:o 4 i byggnadskvarteret Hilda, *dels ock* föreslå stadsfullmäktige att för närvarande ej väcka anspråk på inlösen af öfriga i förteckningen upptagna fastigheter, nämligen: gården och tomten N:o 95 i norra kvarteret, hvilken tomt helt och hållet faller inom den å stadsplanen upptagna kyrkobacksplanen, hvars utläggande torde vara en framtidsfråga, äfvensom gården och tomten N:ris 141 och 146 A i Södra kvarteret, af hvilken tomt endast 439 kvadratmeter ligger på stadens grund och hvaraf endast en smal remsa erfordras för utläggande till östra järnvägsgatan till ungefär samma bredd som den å tomten invid nämnde gata liggande byggnaden.

Västerås den 14 December 1905.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å *stadens grund*, följande dagar år 1905.

Den 3 april:

å gården och tomten N:ris 57 och 58 i norra kvarteret, som förre hemmansägaren Axel Robert Nordström, enligt köpebref den 9 januari 1905, af gårdsägaren Johan August Lindevall för 32,000 kronor tillhandlat sig.

Den 22 maj:

å gården och tomten N:o 95 i norra kvarteret, som arfvingarne efter aflidne gårdsägaren Gustaf Karlsson, hans son Carl Johan Gustafsson samt döttrar Anna Mathilda, gift med handlanden P. E Karlström, Charlotta, gift med handlanden J. A. Lindgren, och Vilhelmina, gift med handlanden J. O. Bernholm, vid arfskifte den 11 februari 1904 efter bemälte Gustaf Karlsson bekommit;

å samma fastighet, som Carl Erik Engström, enligt köpebref den 27 december 1904, af Carl Johan Gustafsson, P. E. Karlström, J. A. Lindgren och J. O. Bernholm för 11,000 kronor tillhandlat sig.

Den 5 juni:

å gården och tomten N:o 61 b) i norra kvarteret, som änkan Emma Charlotta Hammarlund, född Eriksson, enligt bouppteckning den 29 juni 1897 och testamente den 29 september 1896, bekommit efter sin aflidne man, muraren Anders Hammarlund;

å samma fastighet, som fabrikören C. A. Palmén, enligt köpekontrakt den 21 januari 1903, af Emma Charlotta Hammarlund för 3,700 kronor tillhandlat sig;

å samma fastighet, som Västerås stadskommun, enligt köpekontrakt den 21 januari 1903 med därå tecknad öfverlåtelse den 24 april samma år, af fabrikören C. A. Palmén för 3,700 kronor tillhandlat sig.

Den 9 oktober:

å $^{1}/_{5}$ af gården och tomten N:ris 141 och 146 A i södra kvarteret, hvaraf endast 439 kvadratmeter af tomten N:o 141 äro belägna å stadens grund, som possessionaten Johan Robert Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 30 juni 1893 och testamente den 8 juli 1869, efter andre landtmätaren Carl Gustaf Adolf Ljungdahl bekommit;

å $^{4}/_{15}$ af samma fastigheter, som kyrkoherden Axel Vilhelm Sehmans hustru Hedvig Carolina Amalia Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 13 juni 1893, efter andre landtmätaren Carl Gustaf Adolf Ljungdahl bekommit;

å $^{4}/_{15}$ af samma fastigheter, som Anna Ida Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 30 juni 1893, efter andre landtmätaren Carl Gustaf Adolf Ljungdahl bekommit;

å $^{4}/_{15}$ af samma fastigheter, som Fanny Maria Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 30 juni 1893, efter andre landtmätaren Carl Gustaf Adolf Ljungdahl bekommit;

å $^{4}/_{30}$ af samma fastigheter, som possessionaten Johan Robert Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 29 december 1894, efter sin dotter Fanny Maria Lejdström bekommit;

å $\frac{4}{60}$ af samma fastigheter, som kyrkoherden Axel Vilhelm Sehmans hustru Hedvig Carolina Amalia Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 29 december 1894, efter sin syster Fanny Maria Lejdström bekommit;

å $\frac{4}{60}$ af samma fastigheter, som Anna Ida Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 29 december 1894, efter sin syster Fanny Maria Lejdström bekommit;

å $\frac{1}{6}$ af samma fastigheter, som possessionaten Johan Robert Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 17 juli 1903, efter sin dotter Anna Ida Lejdström bekommit;

å $\frac{1}{6}$ af samma fastigheter, som kyrkoherden Axel Vilhelm Sehmans hustru Hedvig Carolina Amalia Lejdström, enligt arfskiftesinstrument den 17 juli 1903, efter sin syster Anna Ida Lejdström bekommit;

å $\frac{1}{2}$ af samma fastigheter, som possessionaten Johan Robert Lejdströms stärbhusdelägare, hans änka Lovisa Charlotta Amalia Lejdström, född Hedenstjerna, och af gifte med henne födda barn Nanny Celina Elisabeth Lejdström och amanuensen Robert Gustaf Lennart Lejdström samt i ett föregående gifte med aflidna Ulrika Juliana Amalia Ljungdahl födda dotter Hedvig Carolina Amalia Lejdström, gift med kyrkoherden Axel Vilhelm Sehman, enligt instrument öfver bouppteckning den 16 september 1904, efter bemälte Johan Robert Lejdström bekommit;

å samma fastigheter, som stationsinspektoren Evald Gezelius, enligt köpebref den 2 oktober 1905, af auditören och riddaren Carl Fabian von Post såsom befullmäktigadt ombud för kyrkoherden Axel Vilhelm Sehman och hans hustru Hedvig Carolina Amalia Sehman, född Lejdström, änkan Lovisa Charlotta Amalia Lejdström, född Hedenstjerna, Nanny Celina Elisabeth Lejdström och amanuensen Robert Gustaf Lennart Lejdström för 31,300 kronor tillhandlat sig;

å gården och tomten N:o 4 i kvarteret Hilde, med 641,4 kvadratmeter på stadens grund, som rådmannen Johan Vilhelm Ödman, enligt köpebref den 30 september 1905, af Carl August Palmén och Augusta Charlotta Palmén för 23,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås Rådhus den 31 oktober 1905.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af gjorda framställningar om åtgärders vidtagande för utläggande af aflopps-ledningar i de gator, som beröra byggnadskvarteren Inge, Helge, Henrik och Hilde m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom särskilda remisser den 26 sistlidne Oktober hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande öfverlämnat:

1:o) Byggnadsnämndens framställning om åtgärders vidtagande för utläggande af afloppsledningar i de gator, som beröra byggnadskvarteren Inge, Helge, Henrik och Hilde, samt

2:o) Magistratens skrifvelse med framställningar dels från muraren F. O. Johansson likaledes om vidtagande af åtgärder för beredande af möjlighet att erhålla aflopp för vatten från hans tomt i byggnadskvarteret Inge, dels och från byggmästaren E. V. Larsson om Magistratens medverkan därtill, att Västerås stad må "förklara sig villig" att till honom genast utgifva förskjutna medel för en afloppsledning i Nygatan med ett belopp af 830 kronor jämte 5 % ränta därå till dess betalning skedde samt därutöfver 50 kronor i ersättning.

I anledning däraf har Drätsdlkammaren låtit genom vattenledningsföreståndaren F. G. Lönnqvist uppgöra bilagda förslag till framdragande i förening med afloppsledningar af vattenledning i Domkyrkoesplanaden från Österlånggatan till korsningen af Vasagatan, i Engelbrektsgatan till korsningen af Utanbygatan och i sistnämnde gata till korsningen af Smedjegatan, enligt hvilket förslag kostnaderna beräknas för vattenledningen till 5,000 kronor och för afloppsledningarna till 4,800 kronor eller tillhopa 9,800 kronor.

Genom vatten- och afloppsledningarnas framdragande i dessa gator vinnes en fullständig cirkulation för omförmälde byggnadskvarter, hvarjämte de olägenheter, som uppstå för byggnaderna inom kvarteren därigenom att därstädes utlagda gator, hvilka nu sakna afloppsledningar, erhållit högre läge än omgifvande marken, blifva afhjälpta.

Då Utanbygatan ännu ej blifvit utlagd, sådan den å gällande stadsplan upptages, måste för att ledningarna må kunna därstädes framdragas gatan samtidigt regleras, till följd hvaraf samtliga husen å de af staden för sådan reglering inköpta tomterna N:ris 52 & 53, 54, 55 och 56 i norra kvarteret måste nedrifvas.

Det hörn i nordost af snickaren Hedstrands tomt N:o 51 i Norra kvarteret, som skjuter ut på Utanbygatan och hvarå ett mindre hus är stående, äges ännu ej af staden, men då ledningarnes framdragande i midten af gatan däraf ej hindras och gatan i dess nedre del mot Smedjegatan ändock är för trafiken tillräckligt bred, torde omförmälda tomtedels förvärfvande för närvarande icke vara nödvändigt.

I anledning häraf får Drätselkammaren härmed hemställa,

att Stadsfullmäktige ville dels medgifva att arbetena för de föreslagna vatten- och afloppsledningarna få företagas och kostnaderna därför gäldas af lånemedel, dels ock bemyndiga Drätselkammaren att få, så fort sig göra låter, under hand eller å auktion försälja samtliga hus å tomterna N:ris 52 & 53, 54, 55 och 56 i Norra kvarteret.

Beträffande det af byggmästaren E. V. Larsson i skrifvelse till Magistraten gjorda yrkandet om godtgörelse af staden för kostnaderna för en af honom själf utförd afloppsledning i Nygatan från hans nybyggnad å tomten i hörnet af Nygatan och Utanbygatan inom kvarteret Henrik, får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte lämna samma yrkande, såsom obefogadt, utan afseende.

Västerås den 11 januari 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Förslag till Vatten- och Afloppsledningar i Domkyrkoesplanaden, Vasagatan, Engelbrektsgatan och Utanbygatan.

Vattenledning:

13 cm ledning i Domkyrkoesplanaden från Österlånggatan till korsningen af Vasagatan, i Engelbrektsgatan till korsningen af Utanbygatan, och i denna gata till korsningen af Smedjegatan, 430 m. à 7: 75	3,332: 50	
Rördelar och aptering till äldre ledningarna	200: —	
10 cm ledning i Vasagatan, 120 m. à 6: —	720: —	
Brandposter, 3 st. à 120: —	360: —	
Flyttning af brandposter och rördelar för sammankopplingar m. m.	100: —	
Oförutsedda omkostnader, utjemning	287: 50	5,000: —

Afloppsledningar i samma gator:

23 cm aflopp, 340 m. à 6: —	2,040: —	
30 cm „ 220 m. à 7: 75	1,705: —	
Rördelar och aptering till äldre ledningen	50: —	
Spolbrunnar, 5 st. à 36: —	180: —	
Rännstensbrunnar, 10 st. à 60: —	600: —	
Oförutsedda omkostnader, utjemning	225: —	4,800: —
	Kronor	9,800: —

Västerås den 20 November 1905.

F. G. Lönnquist.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Som olägenheter såväl vid nybyggnader som för äldre hus inom byggnadskvarteren Inge, Helge, Henrik samt Hilde visat sig däraf, att afloppsledningar från nämnde områden ännu icke blifvit anordnade, hvilka olägenheter blifvit destomer kännbara, därigenom att därstädes utlagda domkyrkoesplanaden och nya gator erhållit högre läge än omgifvande marken, får byggnadsnämnden härmed anhålla, att stadsfullmäktige ville besluta:

att åtgärder måtte skyndsamt vidtagas för utläggande af afloppsledningar i gatorna inom nämnde områden.

Västerås den 10 Oktober 1905.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bifogade framställningar från gårdsägarne muraren F. O. Johansson och byggmästaren E. W. Larsson om åtgärders vidtagande för beredande af möjlighet till erhållande af aflopp för vatten från tomter i byggnadskvarteren Inge och Henrik får Magistraten härmed öfverlämna med anmodan till Stadsfullmäktige att taga dessa framställningar i öfvervägande samtidigt med behandlingen af den utaf Byggnadsnämnden väckta frågan om beredande af vattenaflopp från dessa med flera byggnadskvarter i närheten af Domkyrkoesplanaden.

Västerås Rådhus den 24 Oktober 1905.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Magistraten i Västerås.

Då min bebyggda tomt N:o 119 litt M och den af mig senare af staden m. fl. inköpta tomten N:o 1 i kvarteret Inge numera omringas af på senaste tiden framdragna Vasagatan och Domkyrkoesplanaden, och dessa trafikleder upplagts efter profiler afsevärdt högre än dessa tomter, och alla äldre aflopp därigenom igenlagts utan att nya anordnats, hvarigenom såväl tomterna som källare lida skada, får jag härmed vördsammast anhålla om Magistratens ingripande för att så skyndsamt som möjligt vinna rättelse häruti.

Särskildt anhåller jag att få påpeka:

dels att Herrar läkare anse källaren under nuvarande förhållanden osund och olämplig för sitt ämdamål;

dels att staden har stenupplag i rännstenens fortsättning i Vasagatans östra sida norr ut från Smedjegatan och därigenom tvingar in rännstensvattnet från den ordnade rännstenen in på min tomt redan vid dess sydvästra hörn;

dels att den trumma, som senare lagts under Domkyrkoesplanaden genom fyllning nordöst om dess utlopp nu ej kan tjänstgöra, och

dels att grundvattensamlingar i tomtens nordöstra del visa sig som källdrag vid företagen pumpning hvarvid jag, utan att i följd häraf lyckats, fått vidkännas afsevärda kostnader.

Västerås den 5 Oktober 1905.

Vördsammast

F. O. Johansson.

Till Magistraten i Västerås.

Undertecknad anhåller härmed vördsamt om Magistratens medverkan till, att Västerås Stad må förklara sig villig att till mig genast utgifva förskjutna medel för en afloppsledning uti Nygatan af Västerås stad med ett belopp af Åttahundratrettio (830) kronor jämte 5 proc. ränta därå tills betalning kan ske.

Afloppsledningen, som var oumbärlig och nödvändig för att kunna verkställa och fullborda nybyggnaden å tomten N:o 3 i kvarteret Henrik i öfverensstämmelse med Västerås Byggnadsnämnds föreskrifter, angående sockelns anbringande efter nya nu gällands stadsplans gatuprofiler och höjdlägen, som där å platsen visat sig komma långt under de nuvarande gamla gatuprofilerna och tomten därför måste betydligt afschaktas, så att vattnet strömmade och nedseg från stadens egna intillliggande högre tomter samt från alla stadens omkringliggande gator, från Vasagatan, Domkyrkoesplanaden, Engelbrektsgatan, Nygatan och Utanbygatan m. m. och från byggnadskvarteren Hejmer, Hake, Helge och Henrik; äfven så har vatten pumpats från kvarteret Inge genom rör anlagda tvärs öfver Domkyrkoesplanaden. Då vattnet från alla dessa områden på försommaren samlades i min, under arbete varande källare, som förvandlades däraf till en kanalliknande vattenbassäng, och det gamla före min tid i gatan och å tomten varande afloppet på grund af tomtens och gatans sänkning upphört att fungera, så nödgades jag för att kunna fullborda huset själf i gatan anlägga ny afloppsledning för att afleda stadens vatten, som i så väsentlig grad besvärade mig, och för att kunna leda vatten från tomten ut till de allmänna afloppen.

För all den kostnad och tidspillan jag haft i och för denna afloppsledning under den för mig alldra brådaste tiden, äfvensom för tillståndsresolution för gatans afstängande i och för afloppets anbringande, yrkar jag på en ersättning utöfver hvad förr är angifvet af Femtio (50) kronor, emedan Staden underlåtit att följa föreskrifterna uti Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 Maj 1874 22 § mom. 2 att sätta afloppsledningen i verket i samma mån som bebyggande fortskrider.

Västerås den 14 oktober 1905.

E. W. Larsson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1906.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. **Den 22 Februari.** **II.**

Magistratens skrifvelse med infordrande af stadsfullmäktiges utlåtande huruvida stadsfullmäktige utfästa sig, att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor vid högre allmänna läroverket bostad eller hyresersättning.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af en utaf Statskontoret hos Kungl. Maj:t gjord underdånig framställning angående hyresersättning åt rektor vid allmänna läroverket i Västerås, har, sedan Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk och Justitiekanslärsämbetet i ärendet afgifvet underdåniga yttranden, Kungl. Maj:t infordrat underdånigt utlåtande af Stadsfullmäktige, huruvida Stadsfullmäktige utfästa sig att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor vid därvarande högre allmänna läroverk sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 Februari 1905.

Med öfverlämnande af handlingarna i ärendet får Magistraten härmed, under åberopande af Konungens Befallningshafvandes i länet handlingarna omslutna resolution den 15 innevarande Januari, anmoda Stadsfullmäktige att med sådant underdånigt utlåtande till Magistraten inkomma och de remitterade handlingarna då tillika återställa.

Västerås rådhus den 20 Januari 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 26 sistlidne maj har Eders Kungl. Maj:t anbefallt Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk att afgifva underdånigt utlåtande angående en af Statskontoret i skrifvelse den 12 samma månad gjord underdånig framställning angående hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås.

Då nu Öfverstyrelsen går att fullgöra hvad Öfverstyrelsen sålunda blifvit anbefalldt, anser sig Öfverstyrelsen till en början böra erinra om hvad tidigare i ärendet förekommit.

Genom nådig resolution den 7 december 1763 hade Kungl. Maj:t på grund af prästerskapets privilegier af år 1723 bland annat förklarat Västerås stad skyldig

att förse och hålla rector scholæ trivialis fria husrum eller i dess ställe betala honom så stor hushyra som en lektor därstädes. Uppå gjord ansökning om ändring uti denna resolution hade Riksens Ständer emellertid, i betraktande af hvad i målet blifvit upplyst, förklarat sig vara "fulleligen öfvertygade", att rector scholæ i Västerås rätteligen borde hafva probægården till ämbetsgård och att den af domkyrkans medel borde byggas, utan att staden eller borgerskapet därmed besvärades, hvarigenom så mycket mindre någon rubbning kunde ske uti prästerskapets privilegier, "som sådant i Västerås stad vanligt varit". Detta ständernas beslut hade Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 3 oktober 1766 meddelat staden Västerås och öfriga vederbörande till deras underdåniga efterrättelse. Skälen till nämnda beslut synas i hufvudsak hafva varit följande. Sedan grefvinnan Cecilia Gustafsdotter till Bogesund genom donationsbref den 12 augusti 1625 skänkt den s. k. probægården till Västerås' skola, hade skolans rektor innehaft och bebott densamma både så länge rektor tillika var lektor vid gymnasiet i staden som sedermera, då sysslorna åtskildes, ända till år 1714, då gården vid den staden samma år öfvergångna vådeld nedbrann. Emellertid hade gården på domkyrkans bekostnad åter blifvit "till rektors förnödenhet" uppbyggd. Denna åtgärd grundade sig därpå, att Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 5 december 1682, uppå prästerskapets från Västerås' stift underdåniga anhållan, medgifvit, att icke allenast biskopsgården utan ock de andra domkyrkans gårdar, "som af lectores och scholæ betjänte besuttes", måtte "så därefter som därintill" med domkyrkans medel "efter vanligheten" vid makt hållna och förbättrade varda samt att ibland scholæ betjänte rectores triviales äfven vore inbegripna. Sedan emellertid nämnda gård med tiden blifvit otjänlig till bostad för rektor, anslogs, enligt uppgift i ett uti Västerås stadsarkiv befintligt "register för Västerås stad", åt rector scholæ 30 dlr sm. i hushyra, hvarjämte honom förunnades nyttjanderätten till probætomten emot en ringa afgift till domkyrkan, och dessa förmåner utgjorde, enligt nyssnämnda register, rektorernas enda ersättning för saknad ämbetsgård, intill dess Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 31 mars 1832 beviljade dåvarande rector scholæ 150 rdr b:co i årlig hushyra af domkyrkan.

Då med slutet af vårterminen 1855 rektorsbefattningen vid dåvarande elementarläroverket i Västerås öfverflyttats på en af de lektorer, som ägde ämbetsgård, och domkapitlet i Västerås i anledning däraf hos Kungl. Maj:t anhållit om föreskrift, huru förhållas borde med utbetalningen af de medel, hvilka till ett belopp af 150 rdr b:co årligen såsom hushyra blifvit från Västerås domkyrkokassa erlagda till rector scholæ därstädes, föreskref Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 23 juli 1856, att ifrågavarande medel skulle under titel: "besparing tillhörande anslaget för elementarläroverken", årligen af domkyrkokommissionen i Västerås till landtränteriet därstädes inlevereras.

När sedermera år 1861 Riksens Ständer i sammanhang med beviljande af understöd för reparation af domkyrkan i Västerås hos Kungl. Maj:t anhållit, att erforderliga åtgärder måtte vidtagas i ändamål att, på sätt af Kungl. Maj:t pröfvades lämpligt, Västerås domkyrka måtte befrias från de utgifter, som vid den tiden af dess kassa bestredes, men icke vore till kyrkans underhålls- och förvaltningskostnader att hänföra, anbefallde Kungl. Maj:t utredning i saken och föreskref i anledning af verkställd sådan genom nådigt bref den 31 oktober 1862 bland annat, att de till besparingarna å anslaget till elementarläroverken då ingående 225 rdr, utgörande hyresmedel åt f. d. rector scholæ, icke vidare måtte behöfva af domkyrkans medel gäldas.

Sedan i anledning af uppkommen fråga om föryttring till Västerås stad af åtskilliga Västerås domkyrka underlydande fastigheter för domkyrkoesplanadens

utläggande i enlighet med fastställd stadsplan, domkyrkokommissionen den 8 juli 1898, under förutsättning af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bifall, för sin del beslutit att af domkyrkans egendom till staden för omförmälda ändamål försälja bland annat den till stadens norra kvarter hörande s. k. probætomten eller planteringslandet n:o 23 jämte därå uppförd bod af tegel med källare, så hade domkyrkokommissionen hos Eders Kungl. Maj:t anhållit om nådigt medgifvande, att ifrågavarande tomt finge till Västerås stad försäljas. Uti ett öfver denna ansökning den 15 augusti 1900 afgifvet utlåtande hade Kammarkollegium, sedan kammararkivarien inkommit med utredning beträffande domkyrkans åtkomst till de till försäljning ifrågasatta fastigheterna samt kammaradvokatfiskalsämbetet å kronans vägnar sig yttrat, icke ansett sig böra förorda vidtagandet af ytterligare åtgärder för utrönandet, huruvida någon del af den s. k. probætomten rätteligen skulle kunna anses tillhöra kronan utan förklarat sig icke hafva något att erinra mot nådigt bifall till den ifrågasatta försäljningen. I ärendet hade jämväl justitiekanslersämbetet den 22 juni 1900 afgifvit underdånigt utlåtande och därvid beträffande den s. k. probætomten eller gården n:o 23 i stadens norra kvarter bland annat anfört, att visserligen domkyrkokommissionen i ett handlingarne bilagdt protokoll af den 14 november 1898 förklarat sig icke vilja bestrida, att ifrågavarande tomt vore samma tomt, som en genom Cecilia Gustafsdotters donationsbref den 12 augusti 1625 till Västerås skola skänkt, strax söder om domkyrkan belägen tomt, men ansåge justitiekanslersämbetet, att detta uttalande, med hänsyn till den i ärendet sedermera förebragta utredning, icke kunde tillmätas särdeles stor betydelse, då den nuvarande probætomtens areal vore betydligt större än den, som i donationsbrefvet funnes angifven å den till skolan skänkta tomten, och det därjämte syntes ganska ovisst, om sistberörda tomt ens till någon del ingått i probætomten. Enligt en af domkapitlet i Västerås i skrifvelse den 23 juli 1765 lämnad uppgift skulle probægården sedan år 1624 hafva blifvit till domkyrkan förpantad "af Andrea Petri, pastore i Rytterne, att där insätta en af presterna", hvarefter densamma "genom Magistratens fastebref den 24 Maji 1637 till domkyrkan afstods". Justitiekanslersämbetet hade därjämte erinrat om de här ofvan omförmälda vidlyftiga, under 17- och 1800-talet förda förhandlingarna angående domkyrkans skyldighet att tillhandahålla rector scholæ bostad samt hurusom Kungl. Maj:t genom nådiga brefvet den 31 oktober 1862 syntes hafva velat för framtiden lämna domkyrkan i okvald besittning af probægården och däraf härflytande inkomster. På grund af hvad ämbetet anfört och då i alla händelser förut omförmälda donationsbref icke innehölle någon bestämmelse, som utgjorde hinder för försäljning af den därigenom skänkta tomten samt det ifrågavarande aftalet vore förmånligt för domkyrkan, hade ämbetet icke ansett sig hafva anledning afstyrka nådigt bifall till den underdåniga ansökningen. Vid föredragning af ärendet den 12 september 1900 har Eders Kungl. Maj:t funnit godt medgifva det ifrågasatta köpet samt förklarat hinder icke möta för domkyrkokommissionen att, intill dess lämplig användning för domkyrkans räkning af de inflytande försäljningsmedlen sig yppade och af Eders Kungl. Maj:t på särskild underdånig framställning godkändes, göra medlen på af kommissionen föreslaget sätt fruktbärande.

Emellertid hade rektorn vid högre elementarläroverket i Västerås L. Mossberg redan år 1862 på grund af § 128 af då gällande läroverksstadga hos magistraten i nämnda stad anhållit, att staden måtte tillhandahålla honom ämbetsgård eller ock lämna hushyreersättning till belopp af 500 rdr årligen ifrån och med den 1 augusti 1862. Magistraten ansåg emellertid, efter inhämtadt yttrande från stadens invånare, Kungl. Resolutionen den 3 oktober 1766 innefatta befrielse för staden från all skyldighet i berörda afseende och Kungl. Maj:ts Befallningshaf-

vande i Västmanlands län, förklarade, uppå af Mossberg anförda besvär, genom resolution den 27 februari 1863, att Västerås stad ej kunde åläggas att till Mossberg upplåta ämbetsgård eller utgifva hushyreersättning. Sedan Mossberg öfver sistnämnda resolution hos Kungl. Maj:t anfört underdåniga besvär, fann Kungl. Maj:t jämlikt nådigt bref den 10 mars 1865 icke skäl att i den öfverklagade resolutionen göra ändring, men förklarade sig vilja, enär rektor vid Västerås elementarläroverk därigenom komme att gå i mistning af en löneinkomst, som enligt nådiga stadgan den 29 januari 1859 i allmänhet tillkomme rektorer vid elementarläroverken, hos rikets nästsammanträdande ständer föreslå, att en mot ifrågavarande inkomst svarande ersättning måtte varda honom med 500 rdr årligen beviljad samt å åttonde hufvudtitelns anslag till elementarläroverken uppförd. En af Kungl. Maj:t i detta syfte gjord framställning blef af rikets ständer bifallen, hvilket genom nådigt bref den 29 juni 1866 meddelades Statskontoret.

Sedermera när år 1875 hyran för den af rektor Mossberg bebodda lägenheten höjdes till 600 kronor, ingick denne med underdånig ansökan till Eders Kungl. Maj:t om den till honom å stat utgående hyresersättningens höjande, utan att emellertid denna ansökan föranledde till någon framställning hos Riksdagen. Emellertid, då rektor Mossberg i augusti 1878 förnyade sin ansökning, gjorde Eders Kungl. Maj:t hos Riksdagen framställning i ärendet, men denna framställning blef af Riksdagen icke beviljad. I anledning af hvad sålunda förekommit anhöll rektor C. A. Brolén, som under tiden efterträdt Mossberg, den 31 maj 1899 hos stadsfullmäktige, att de måtte besluta att af stadens medel ett belopp af 500 kronor årligen från den 1 juli 1899 skulle utgå såsom fyllnad i den åt rektor af statsmedel beviljade hyresersättning. Under åberopande af här ofvan omförmälta Kungl. Bref den 10 mars 1865 beslöto emellertid stadsfullmäktige den 31 augusti 1899 att afslå den gjorda ansökningen.

Då sedermera rektor P. Bagge år 1899 blifvit förordnad till rektor, vände han sig till domkapitlet i Västerås med anhållan, att domkapitlet ville hos Eders Kungl. Maj:t söka utverka, att ur läroverkets byggnadsfond ett belopp af 500 kronor årligen måtte utgå såsom fyllnad i den honom af statsmedel beviljade hyresersättning. Till den af domkapitlet i nämnda afseende gjorda framställning fann Eders Kungl. Maj:t, jämlikt Kungl. Brefvet den 1 juni 1900, för godt att lämna nådigt bifall. På därom gjord förnyad ansökning har sedermera, i anseende till de i staden stegrade hushyrorna, detta belopp jämlikt Kungl. Brefvet den 3 februari 1905 höjts till 700 kronor.

Uti Västmanlands läns stat har till och med år 1904 det ofvan omnämnda hyresersättningsbeloppet af femhundra kronor, på grund af Kungl. Brefvet den 29 juni 1866, funnits uppfördt. För innevarande år har emellertid beloppet af Statskontoret därtill uteslutits, enligt uppgift af Statskontoret i dess föreliggande underdåniga skrifvelse, dels på grund däraf att densamma, på sätt inhämtades af den å sidan 306 i Eders Kungl. Maj:ts till 1904 års riksdag aflåtna nådiga proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare intagna kostnadsberäkning, icke ingått i det uti innevarande års riksstat uppförda anslaget till de allmänna läroverken, dels emedan i nådiga kungörelsen den 27 augusti 1904 angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk likasom i § 216 af gällande läroverksstadga föreskrifvits, att rektor skulle af vederbörande kommun åtnjuta fri bostad eller hyresersättning.

Då sålunda läroverkets rektor under innevarande kalenderår gått i mistning af de förut i staten uppförda hushyresmedlen å femhundra kronor och följaktligen i detta afseende vore hänvisad endast till de ur läroverkets byggnadsfond utgående

700 kronor, har rektorn Bagge hos Statskontoret gjort framställning om fortfarande utbekommande af den i staten tidigare uppförda hyresersättningen. I anledning häraf har Statskontoret i nu föreliggande underdåniga skrifvelse af den 12 maj 1905 hos Eders Kungl. Maj:t i underdånighet hemställt, för den händelse ifrågavarande hyresersättning ansåges fortfarande böra af statsmedel gäldas, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i nåder meddela Statskontoret föreskrift angående utbetalning däraf.

Efter att sålunda hafva redogjort för hvad i detta ärende hittills förekommit, får Öfverstyrelsen för egen del i underdånighet anföra följande.

Öfverstyrelsen har visserligen af hvad i ärendet blifvit upplyst trott sig finna, att den Västerås läroverk genom donationsbref af den 12 augusti 1625 tillagda jordfastighet, hvilken under äldre tider uppenbarligt användts till beredande af bostadsförmån åt läroverkets rektor, blifvit läroverket frånhänd och lagd under Västerås domkyrkas disposition utan att därvid läroverkets rätt blifvit i lika mån med domkyrkans tillvaratagen. Sedan emellertid Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 31 oktober 1862 befriat Västerås domkyrka från att vidare till rektor i Västerås utbetala hushyra samt genom nådigt bref den 12 september 1900 medgifvit samma domkyrka rätt att försälja den jordfastighet, hvars verkliga eller förmenta tillhörighet till läroverket i Västerås föranledt den genom nådiga resolutionen den 3 oktober 1766 Västerås stad medgifna befrielse från att förse läroverkets rektor med bostad, hvilken befrielse blifvit af Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 10 mars 1865 bekräftad, lär det icke kunna ifrågasättas, att Västerås domkyrka och ej heller, i anseende till det vid bestämmelsen i § 216 mom. 1 af gällande läroverksstadga gjorda undantag, Västerås stad i detta afseende för närvarande ålägges någon förpliktelse. Däremot synes det Öfverstyrelsen böra tagas i öfvervägande, huruvida icke, om under framtiden nya tjänster å ordinarie stat vid läroverket i Västerås komma att ifrågasättas, sådana må medgifvas endast under förutsättning af att Västerås stad å sin sida åtager sig att fullgöra hvad i nu ifrågavarande afseende i allmänhet åligger kommun, inom hvilken allmänt läroverk finnes.

Då emellertid rektor vid läroverket i Västerås i allt fall icke under tiden bör gå i mistning af en löneinkomst, som enligt den af Eders Kungl. Maj:t genom nådiga kungörelsen den 27 augusti 1904 stadfästade lönereglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk rektorer i allmänhet tillkommer, får Öfverstyrelsen, som anser Västerås läroverks byggnadsfond i detta afseende icke i vidsträcktare mån än Eders Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 3 februari innevarande år medgifvit böra betungas, i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra framställning därom att, intill dess annan anordning möjligen kan varda träffad, å åttonde hufvudtitelns anslag för de allmänna läroverken, måtte, i likhet med hvad genom nådiga brefvet den 29 juni 1866 föreskrifvits, såsom hyresersättning till rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås varda uppfördt ett belopp af femhundra kronor.

Stockholm den 28 oktober 1905.

Underdånigst

Ernst Carlson.

B. J:n Bergqvist. **N. G. W. Lagerstedt.**

Föredragande.

Tom Moll. **Alfred Nordfelt.**

K. A. Fryxell.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 4 nästlidne November har Eders Kungl. Maj:t behagat infordra Justitiekanslersämbetets underdåniga utlåtande i ärende angående hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås.

I detta ärende har Statskontoret erinrat, hurusom uti Västmanlands läns stat till och med år 1904 funnits under åttonde hufvudtitelns anslag till de allmänna läroverken uppfördt ett belopp af 500 kronor, utgörande rektor vid förenämnda högre allmänna läroverk enligt nådigt bref den 29 Juni 1866 tillkommande hyresersättning. Nämnda hyresersättning har, enligt hvad Statskontoret vidare meddelat, uteslutits ur berörda länsstat för innevarande år dels på grund däraf, att densamma, på sätt kan inhämtas af den å sidan 306 i Eders Kungl. Maj:ts till 1904 års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk, med mera, intagna kostnadsberäkning, icke ingått i det uti innevarande års riksstat uppförda anslaget till de allmänna läroverken, dels ock emedan i nådiga kungörelsen den 27 Augusti 1904 angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk likasom i § 216 af gällande läroverksstadga föreskrifvits, att rektor skall af vederbörande kommun åtnjuta fri bostad eller hyresersättning.

Sedan med anledning häraf rektorn vid ifrågavarande läroverk P. Bagge hos Statskontoret gjort framställning om fortfarande utbekommande af omförmälta hyresersättning, har Statskontoret i underdånig skrifvelse den 12 sistlidne Maj af anförda skäl hemställt, att, för den händelse samma hyresersättning ansåges fortfarande böra af statsmedel gäldas, Eders Kungl. Maj:t må täckas i nåder meddela Statskontoret föreskrift angående utbetalning däraf.

I häröfver afgifvet underdånigt utlåtande har Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk på andragna grunder hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra framställning därom att, intill dess annan ordning möjligen kunde blifva träffad, å åttonde hufvudtitelns anslag för de allmänna läroverken måtte, i likhet med hvad genom nådiga brefvet den 29 Juni 1866 föreskrifvits, såsom hyresersättning till rektor vid ifrågavarande läroverk varda uppfördt ett belopp af femhundra kronor.

Till den nådiga remissens besvarande får Justitiekanslersämbetet för egen del i underdånighet anföra följande.

Genom såväl presterskapets privilegier den 16 Oktober 1723, p. 7, som senare författningar, såsom läroverksstadgan den 29 Januari 1859, § 128, och nu gällande läroverksstadga den 18 Februari 1905, § 216, har det ålagts städerna i allmänhet att anskaffa och bekosta ämbetsbostad åt rektor vid stadens läroverk. Från denna skyldighet har staden Västerås varit befriad. Den ursprungliga grunden härtill var, såsom Kungl. Resolutionen den 3 Oktober 1766 gifver vid handen, att rektor som ämbetsbostad begagnat den så kallade probægården i Västerås, hvilken gård ansetts vara identisk med en af Cecilia Gustafsdotter den 12 Augusti 1625 till Västerås skola donerad tomt. Denna gård, som blifvit bebyggd på domkyrkans i Västerås bekostnad, har emellertid, såsom de remitterade handlingarna närmare utvisa, kommit att för andra ändamål användas och slutligen blifvit af domkyrkan försåld till staden. Den grund, hvarpå ifrågavarande befrielse hvilade, har således numera förfallit, och då denna grund *icke bestod i eller härledde sig*

från någon prestation eller utfästelse af staden, kan, enligt Justitiekanslersämbetets uppfattning, staden icke vidare hafva något berättigadt anspråk att fortfarande njuta denna befrielse till godo.

Det synes således Justitiekanslersämbetet, att staden Västerås bör tillhållas att bekosta ämbetsbostad åt rektor vid stadens läroverk eller till honom utgifva hushyra i den mån sådant icke på grund af nådiga brefvet den 3 Februari 1905 fullgöres med medel från läroverkets byggnadsfond.

Eders Kungl. Maj:t har visserligen enligt nådigt bref den 10 Mars 1865 ej funnit skäl göra ändring i en af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet den 27 Februari 1863 meddelad resolution, hvarigenom förklarats, att Västerås stad ej kunde åläggas till dåvarande rektor upplåta ämbetsgård eller utgifva hushyresersättning, men detta nådiga brefs innebörd är allenast, att Eders Kungl. Maj:t med hänsyn till då föreliggande förhållanden funnit skäligt för det dåvavarande, *men ej för all framtid,* eftergifva staden fullgörandet af den staden i likhet med öfriga städer åliggande skyldighet uti ifrågavarande hänseende.

Det skulle kunna ifrågasättas, att Västerås domkyrka, som enligt nådigt bref den 12 september 1900 erhållit tillstånd att för domkyrkans räkning försälja den så kallade probægården, skulle hafva någon skyldighet att hålla rektor med ämbetsbostad eller till honom utgifva hushyresersättning. Justitiekanslersämbetet anser emellertid någon förpliktelse i sådant hänseende svårligen kunna åläggas domkyrkan, enär, såsom Justitiekanslersämbetet i underdånigt utlåtande den 22 Juni 1900 anfört, det synes ganska ovisst, om den af Cecilia Gustafsdotter donerade tomten varit identisk med den så kallade probægården eller ens till någon del ingått i densamma och för öfrigt den så kallade probætomten haft så lågt värde, att köpeskillingen för densamma enligt nådiga brefvet den 12 September 1900 skolat uppgå till allenast omkring 3,000 kronor.

Emellertid torde någon tid åtgå, innan rätten för rektor att af Västerås stad erhålla ämbetsbostad eller hushyresersättning kan göras gällande mot staden, och Justitiekanslersämbetet har därför intet att erinra mot att för denna tid anslag af statsmedel åt rektor begäres hos Riksdagen, på sätt Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk föreslagit.

De remitterade handlingarna återställas härjämte.

Stockholm den 7 December 1905.

Underdånigst

Emil Sjöberg.

Gustaf Björklund.

Kungl. Maj:ts nådiga vilja är, att Dess Befallningshafvande i Västmanlands län från stadsfullmäktige i Västerås infordrar och jämte eget utlåtande i detta ärende till Kungl. Maj:t insänder underdånigt yttrande huruvida stadsfullmäktige utfästa sig, att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor vid därvarande högre allmänna läroverk sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk.

Stockholm den 30 december 1905.

På nådigste befallning.

Fridtjuv Berg.

Resolution.

På grund af inneliggande nådiga remiss anmodas Magistraten i Västerås att från stadsfullmäktige infordra och jämte eget yttrande hit insända underdånigt utlåtande, huruvida stadsfullmäktige utfästa sig, att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk. Västerås slott i landskontoret den 15 januari 1906.

Claës Wersäll.

Olof Åkerrén.

Byggnadsnämndens utlåtande öfver Skolläraren J. P. Malmbergs motion om vidtagande af ändring i gällande stadsplan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom svar å stadsfullmäktiges remiss den 26 oktober 1905 å Folkskoleläraren J. P. Malmbergs motion om vidtagande af åtgärder för sådan ändring af gällande stadsplan, att de delar af Hållgatan och Källgatan, som äro belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan, komme att få samma bredd och riktning, som motsvarande delar af sagde gator söder om Stora gatan, får Byggnadsnämnden härmed åberopa innehållet af bilagda utdrag af Nämndens protokoll den 25 November 1905.

Västerås den 22 januari 1906.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås den 25 November 1905.

§ 131.

S. D. Sedan Folkskolläraren J. P. Malmberg den 26 nästlidne Oktober till Stadsfullmäktige ingifvit motion af innehåll, att Stadsfullmäktige måtte på anförda skäl besluta vidtaga åtgärder för sådan ändring af gällande stadsplan, att

de delar af Hållgatan och Källgatan, som vore belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan, komme att få samma bredd och riktning, som motsvarande delar af sagda gata söder om Stora gatan, hade Stadsfullmäktige genom beslut samma dag remitterat ärendet till Byggnads-Nämnden för erhållande af Nämndens utlåtande i ärendet, och företogs nu detta ärende till behandling.

Efter föredragning af hvad i ärendet förekommit och sedan Nämnden företagit besigtning å platsen äfvensom antecknadt blifvit att enligt nu gällande stadsplan dessa gator skulle söder om Stora gatan hafva en bredd af tolf meter, fann Byggnads-Nämnden, då ingendera af nu ifrågavarande gatudelar norr om Stora gatan ens hade en bredd af 12 meter, hvilken enligt 13 § i Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 Maj 1847 är minsta tillåtna gatubredd, och staden sålunda, äfven om bredden å sagde gatudelar bestämdes till samma bredd, som söder om Stora gatan eller 12 meter, icke kunde, såsom motionären tänkt sig, undgå att för reglering af gatorna ifråga delvis eller helt inköpa gården N:o 130 i Västra kvarteret invid Källgatan eller i dess helhet försälja gården N:o 93 i samma kvarter invid Hållgatan, samt då motionens ändamål sålunda icke kunde vinnas genom den föreslagna ändringen af stadsplanen, skäligt för sin del afstyrka bifall till motionen.

Som ofvan.

In fidem:
J. W. Ödman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Redan vid det sammanträde, då förslaget till vår nu gällande stadsplan af stadsfullmäktige godkändes, syntes enighet råda därom, att de delar af Hållgatan och Källgatan, som äro belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan, icke borde, såsom föreslagits, hafva större bredd än samma gators södra delar. Som det emellertid var mycket brådskande med att få förslaget fastställdt, ansågs det olämpligt att genom ändringar vålla uppskof, hvarföre förslaget antogs oförändradt i förevarande afseende. Rättelse ansågs kunna vid lämpligt tillfälle ske framdeles.

Detta tillfälle anser jag nu vara för handen, då frågan om andra ändringar af stadsplanen för närvarande står på dagordningen.

Beträffande åtgärden i och för sig, skulle den medföra ej obetydlig ekonomisk vinst för staden, i det att d. s. Atterbergska gården icke behöfde inlösas och den Tössbergska gården, som staden äger, kunde säljas. Härtill kommer, att det osköna däri, att de åsyftade gatorna icke öfverallt hafva samma bredd, helt visst blir mindre framträdande, om den större bredden börjar, söder ifrån sedt, först vid Kungsgatan, där vid gatukorsningarna större krökningar och oregelbundenheter redan förut förefinnas.

Något skäl för den större bredden å ifrågavarande gatudelar torde svårligen kunna uppletas, alldenstund de hafva ett sådant läge, att någon lifligare trafik å de samma väl aldrig kan uppstå.

Jag får alltså hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att vidtaga åtgärder för sådan ändring af gällande stadsplan, att de delar af Hållgatan och Källgatan, som äro belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan, komma att få samma bredd och riktning som motsvarande delar af sagda gator söder om Stora gatan.

Västerås den 26 okt. 1905.

J. P. Malmberg.

Byggnadsnämndens skrifvelse med förslag till ändringar i stadsplanen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige den 20 November 1903 anhöllo Borgmästaren John Karlsson, vice Häradshöfdingen Georg Enhörning och Handlanden John Hygrell, för att få tillfälle att utan egen vinst tillhandahålla personer inom ämbets- och tjenstemannakårerna samt ståndspersonsklasserna byggnadsplatser för uppförande af ändamålsenliga och prydliga bostäder, att mot ett pris af 2 kronor pr kvadratmeter få inköpa den staden tillhöriga mark inom byggnadskvarteret Pamela samt i sammanhang därmed att staden skulle åtaga sig terassering och grusning af de kring kvarteret belägna Svantegatan och Floragatan, hvaremot sökandene förbundo sig att utan någon kostnad för staden till densamma öfverlåta äganderätten till den mark, som, staden förut ej tillhörig, erfordrades för Eriksgatans utläggning mellan Floragatan och västra Esplanaden.

Sedan Drätselkammaren beräknat kostnaden för ordnande af gatudelarne *Svantegatan* från Floragatan till västra Esplanaden, *Floragatan* från Svantegatan till Eriksgatan, samt *Eriksgatan* från västra Esplanaden till Hållgatan till sammanlagdt 7,232 kronor 45 öre, beslöto Stadsfullmäktige den 31 Mars 1904 uppå framställning af Drätselkammaren, att staden tillhöriga delen af kvarteret Pamela finge försäljas till ett pris af 2 kronor 50 öre per kvadratmeter, med vilkor dock, att staden "icke iklädde sig skyldighet att verkställa andra eller mera omfattande esplanad-, eller gatuarbeten, än ordnande af Svantegatan, Floragatan och Eriksgatan till de delar, de berörde kvarteret Pamela", och hvilka arbeten beräknats kosta 7,232 kronor 45 öre.

Sökandene Herrar Karlsson, Enhörning och Hygrell förvärfvade sedermera under år 1905 af Öfverjägmästaren Hahr södra delen af honom tillhörig mark hufvudsakligen inom kvarteret Olga samt läto därefter för att kunna indela samma mark tillsammans med kvarteret Pamela i lämpliga efter markens lutningar afsedda villatomter genom Arkitekten Erik Hahr uppgöra ett förslag till förändring af stadsplanen i hvad den afsåge byggnadskvarteret Pamela och södra delen af kvarteret Olga.

På sätt bilagda af Arkitekten Hahr år 1905 upprättade karta utvisar afsåg denna ändring af stadsplanen *dels* att något föröka kvarteret Pamela genom tillägg till detsamma af eljest enligt gällande stadsplan genom västra Esplanaden och Eriksgatan genomskurna backsluttningar i väster och söder, *dels* ock att till kvarteret Pamela lägga södra delen af kvarteret Olga samt att ersätta Floragatan mellan Svantegatan och Eriksgatan med 6 meter bred väg, äfvensom att i följd häraf ändra riktningarna för västra Esplanaden, Svantegatan, södra Bergsgatan och Eriksgatan.

För tillräde till de olika tomterna inom det sålunda nybildade kvarteret Pamela hade enligt Arkitekten Hahrs förslag öfver detsamma utlagts *dels* ofvannämnda väg i Floragatans fortsättning mellan Svantegatan och Eriksgatan *dels* ock tvänne andra genomfartsvägar, hvardera med en bredd af 6 meter, den ena utgående från Svantegatan och den andra från Västra Esplanaden, båda utmynnande mot Eriksgatan.

Detta ändringsförslag tillika med den i sammanhang därmed gjorda tomtindelning af kvarteret godkändes af stadsfullmäktige den 22 Juni 1905, som dock härför bestämde följande vilkor: nämligen *dels* på förslag af Byggnadsnämnden att fria områden af sex meters bredd skulle utläggas utefter västra sidan af den väg, som enligt kartan utgjorde Floragatans förlängning öfver kvarteret Pamela samt af fyra meters bredd på ömse sidor utefter öfriga vägar inom samma kvarter äfvensom de gator, som begränsade kvarteret *dels* ock på förslag af Drätselkammaren att denna ändring i stadsplanen icke komme att framdeles medföra någon skyldighet för staden att ansvara för anläggningen af de vägar, som för åstadkommande af lämplig tomtindelning skuro kvarteret Pamela, eller staden eljest drabbades af några afsevärdt större kostnader för gators anordnande, än här ofvan omförmältes.

Sedermera hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 28 September 1905 bemyndigat byggnadsnämnden att å Stadsfullmäktiges vägnar hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om en sådan ändring af stadsplanen, som af Stadsfullmäktiges förenämnda beslut betingades.

För fullgörande af Stadsfullmäktiges nyssnämnda uppdrag har varit nödigt att låta genom Stadsingeniören utarbeta en ny karta öfver områdena ifråga.

Under arbetet med denna karta och sedan därunder noggranna planmätningar och afvägningar skett har Byggnads-Nämnden funnit att för vinnande af efter förhållandena å marken mer afpassade tomtgränser i söder och väster, gränserna för kvarteret i dessa väderstreck böra något ändras samt att för tillgodoseende af trafiken från ej mindre det så kallade Vasaområdet än äfven de områden väster om stadsplanen, som kunna tänkas blifva i framtiden vida mer bebyggda än för närvarande, Floragatan bör i stadsplanen mellan Svantegatan och Eriksgatan behållas oförändrad till sin bredd 12 meter, att den väg, som i Arkitekten Hahrs förslag med sträckning från Svante- till Eriksgatan lagts snedt öfver kvarteret Pamela, torde inom närmaste framtiden böra utläggas till gata, hvilken dock, under förbehåll att på ett afstånd af minst 4,5 meter från samma gata byggnader ej må uppföras, kan inskränkas till en bredd af allenast 9 meter, samt att med utläggande af den enligt förslaget befintliga andra genomfartsvägen öfver kvarteret från västra esplanadens förlängning mot Eriksgatan ännu kan anstå, men att för densammas af förhållandena tilläfventyrs i en framtid betingade utläggning staden icke bör afhända sig den del af därför erforderliga mark, som staden nu äger.

I enlighet med dessa byggnadsnämndens åsigter har också efter samråd med sökandene den föreslagna tomtindelningen ändrats.

Då byggnadsnämndens i enlighet med dessa åsigter upprättade förslag, hvaröfver en af Stadsingeniören upprättad karta med tillhörande beskrifning härhos

bifogas, ju i vissa delar afviker från Stadsfullmäktiges förut i ärendet fattade beslut och förslaget afser att det område, som sökandene tänkt sig skulle bilda ett enda af vägar genomskuret byggnadskvarter, i stället komme att bilda trenne byggnadskvarter Palma, Pamela och Paulina, hvaraf det förstnämnda möjligen kommer att i en framtid delas i två, har Byggnads-Nämnden ansett sig böra ånyo underställa ärendet Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande; och får byggnadsnämnden härmed hemställa: *att* Stadsfullmäktige ville besluta att för sin del antaga de förändringar i stadsplanen, som Byggnads-Nämnden härofvan föreslagit samt å bilagda karta af Stadsingeniör Gewalt med tillhörande beskrifning närmare angifvas, nämligen i hufvudsak, *att* förändra slutpukten för västra Esplanaden; *att* i söder och väster flytta gränserna för kvarteret Pamela; *att* öfver samma kvarter från Svantegatan till Eriksgatan utlägga en 9 meter bred gata, Villagatan, med 4,5 meter breda, från byggnader fria områden å ömse sidor, *samt att* likaledes öfver samma kvarter i riktning från västra Esplanaden mot Villagatan reservera ett från byggnader fritt område; äfvensom bemyndiga Byggnads-Nämnden att å Stadsfullmäktiges vägnar hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om en sådan ändring af stadsplanen.

Under erinran att Stadsfullmäktige den 25 Februari 1904 godkänt ett mellan Drätselkammaren och Ankefru Carolina Hygrell träffadt aftal om ägoutbyte för att bereda tillfälle till utläggning af västra Esplanaden, får Byggnads-Nämnden tillika hemställa: *att* Stadsfullmäktige måtte lämna Drätselkammaren bemyndigande, *att* på sätt Drätselkammaren finner för staden fördelaktigt träffa aftal med sökandene om ägoutbyte mellan dem tillhörig mark, förvärfvad från Öfverjägmästaren Hahr, som erfordrades för gator, å ena sidan, och staden tillhörig mark, som enligt förslaget skall i tomter ingå, å den andra, *att* till samma pris, som förut för mark inom kvarteret Pamela bestämts, afyttra den staden i öfrigt tillhöriga mark, som enligt Byggnads-Nämndens förslag skall ingå i de nya kvarteren, *att* inom det af Stadsfullmäktige förut bestämda belopp företaga erforderliga gatuarbeten, *att* med Ankefru Hygrell träffa det förändrade bytesaftal, som af ändringen utaf Stadsplanen i ofvan angifna hänseende betingas, samt *att* från vederbörande ägare af mark inom förutvarande byggnadföreningen Vasas område förvärfva den mark 173,5 kvadratmeter, som därifrån behöfves för Svantegatans utläggning öster om Floragatan.

Västerås den 22 Januari 1906.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

H. Larsson.

J. W. Ödman.

Beskrifning

öfver vissa ändringar i Västerås stadsplan, afseende sydvästra delen af staden söder om Svantegatan och väster om Hållgatan.

Västra Esplanaden slutar vid Svantegatan och fortsätter därifrån under namn af Eriksgatan med tolf meters bredd och utgör gräns mot stadens utmark och Stallhagsparken.

Öfver förra kvarteret Pamela mellan Svante- och Eriksgatorna upptages en ny gata, *Villagatan*, nio meter bred med minst 4,5 meters obebyggdt område å ömse sidor;

Södra Bergsgatan med samma bredd, tolf meter, som förut, men med förändrad riktning mellan Gustafs- och Eriksgatorna;

Svantegatan mellan västra Esplanaden och Villagatan utvidgas till aderton meters bredd, men bibehålles mellan Villagatan och Floragatan till tolf meters bredd att fortsättas, på sätt kartan utvisar, med en bredd af tolf meter mellan Floragatan och Södra Bergsgatan;

Eriksgatan förändras, på sätt öfvan under västra Esplanaden nämnts, mellan densamma och Floragatan.

Från *Stallhagsparken* ingår en mindre del af högst trettiotvå meters bredd i kvarteret Palma.

Kvarteret Palma och södra delen af förra Kvarteret Olga komma att därefter att utgöra tre kvarter: *Palma, Pamela* och *Paulina*, Palma och Pamela skilda från hvarandra af den 9 meter breda Villagatan med obyggda områden af minst 4,5 meter å ömse sidor samt Palma genomskuret af ej i tomter indeladt område af tolf meters bredd med från byggnader fria områden af minst tre meter å hvar sida.

Västerås den 22 Januari 1906.

Fr. Gewalt.

Byggnadsnämndens utlåtande öfver Direktören H. Larssons motion om ändring af nu gällande stadsplan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom svar å Stadsfullmäktiges remiss den 26 oktober 1905 å Direktören Hans Larssons motion, att stadsfullmäktige måtte hos Byggnads-Nämnden begära utredning och förslag rörande sådan ändring af nu gällande stadsplan, att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer ordnades en mindre park, får Byggnads-Nämnden härmed åberopa innehållet af bilagda utdrag af nämndens protokoll den 25 November 1905 och den 22 Januari innevarande år jämte jämväl bifogade karta.

Västerås den 22 Januari 1906.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås den 25 November 1905.

§ 130.

S. D. Genom beslut den 26 nästlidne Oktober hade Stadsfullmäktige i anledning af Direktören Hans Larssons hos Stadsfullmäktige väckte motion, att Stadsfullmäktige ville hos Byggnads-Nämnden begära utredning och förslag rörande sådan ändring af nu gällande stadsplan, att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer, ordnades en mindre park remitterat ärendet till Byggnads-Nämnden för utredning i angifna hänseende; och företogs nu samma ärende till behandling, därvid Gårdsägaren L. G. Andersson på kallelse var personligen tillstädes.

Sedan Nämnden företagit besigtning å platsen, antecknades, att den mark, hvarom nu vore fråga, utgjordes dels af den så kallade botaniska trädgården, som i söder begränsades af tomten N:o 33 i norra kvarteret, tillhörig Stadsläkaren Doktor K. G. Tingvall, dels ock af delar af tomten N:o 30 i samma kvarter, hvilken jord ägdes af förbemälde Andersson, samt att botaniska trädgårdens längd utefter Österlånggatan utgjorde cirka 50 meter.

Andersson uppgaf härefter på tillfrågan, att han för sin del icke hade något att invända mot, att afstå den mark, som kunde erfordras för utläggande af den ifrågasatta parken, efter ett pris af fem kronor pr. kvadratmeter, hvilket pris Andersson blifvit af enskild person erbjuden för samma mark, samt med vilkor i öfrigt att han i utbyte efter samma beräkningsgrund erhölle ett område af nuvarande botaniska trädgården intill södra gränsen af tomten N:o 30 af minst fem meters bredd, räknadt från sydvästra hörnet af tomten vid Österlånggatan och vidare vinkelrätt mot denna gata till dess Anderssons egen mark mötte.

Med anledning af hvad sålunda förekommit fann Byggnads-Nämnden skäligt uppdraga till Stadsingeniören Fr. Gewalt att ofördröjligen upprätta en karta, med förslag till park å ifrågavarande område samt med beräkning af att ett område af cirka 7 meters bredd komme att af nuvarande botaniska trädgården tilläggas tomten N:o 30 norra kvarteret intill dess södra gräns närmast Österlånggatan, och ville Nämnden, sedan denna karta blifvit färdig, åter företaga ärendet till behandling.

Som ofvan.

In fidem:
J. W. Odman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås den 22 Januari 1906.

§ 16.

S. D. Företogs till fortsatt behandling det i Byggnads-Nämndens protokoll för den 25 November 1905, under § 130, antecknade ärende angående Stadsfull-

mäktiges remiss ifråga om sådan ändring af gällande stadsplan att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer ordnades en mindre park, hvarutinnan Stadsfullmäktige infordrat Nämndens yttrande; och företeddes nu af Stadsingeniören Fr. Gewalt upprättad karta öfver tomterna N:ro 30 och N:ris 31, 32 uti Norra kvarteret af Västerås stad.

Af denna karta inhemtades att af tomten N:o 30, tillhörig L. G. Andersson, skulle enligt gällande stadsplan till Pukegatan utläggas ett område af 753,1 kvadratmeter, samt till en triangelformig öppen plats norr om kvarteret Heimer 59,5 kvadratmeter eller tillsammans 812,6 kvadratmeter, men att däremot för utläggande af den å kartan utmärkta fria plats, afsedd till park, å ifrågavarande område mellan Vasagatan och Österlånggatan erfordrades att staden af L. G. Andersson tillhöriga tomten N:o 30 erhölle ett område 1053,2 kvadrater, hvaremot af staden tillhöriga tomten N:ris 31, 32 eller nuvarande botaniska trädgården, till Andersson skulle afstå 172,2 kvadratmeter att tilläggas tomten N:o 30 (Byggnadskvarteret Hake.)

Härefter beslöt Byggnads-Nämnden, att hos Stadsfullmäktige föreslå, att Stadsfullmäktige måtte på så sätt bifalla den väckta motionen, att Stadsfullmäktige ville besluta att för sin del antaga den förändring i stadsplanen att i stället för utläggning af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna skall mellan samma gator anordnas en mindre öppen plats af innehåll och med gränser ofvan angifna karta utvisar.

Som ofvan.

In fidem:
J. W. Ödman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då frågorna om bibehållande af den till allmänna läroverket f. n. upplåtna botaniska trädgården och om sådant ordnande af kvarteren Hake och Heimer, att utsigten mot domkyrkan från östra sidan så vidt möjligt lemnas öppen, enligt min mening lämpligast löses genom anordnande af en mindre park inom nämda kvarter, får jag härmed hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte hos byggnadsnämnden begära utredning och förslag rörande sådan ändring af nu gällande stadsplan att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer ordnas en mindre park.

Västerås den 26 Okt. 1905.

H. Larsson.

Byggnadsnämndens utlåtande i anledning af Drätselkammarens skrifvelse om anordnande af provisorisk uppfartsväg från Hållgatan till Mariaberget.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom svar å Stadsfullmäktiges remiss den 1 Oktober 1904 å Drätselkammarens skrifvelse angående anordnande af provisorisk uppfartsväg från Hållgatan i Västgötegatans förlängning till Mariaberget framför elementarskolan för flickor får Byggnads-Nämnden härmed åberopa innehållet af bilagda utdrag af Nämndens protokoll den 25 Oktober 1904, den 25 November 1905 och 22 innevarande Januari äfvensom jämväl bifogade karta.

Västerås den 22 Januari 1906.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet hos Byggnads-Nämnden i Västerås den 25 Oktober 1904.

§ 151.

S. D. Genom remiss den 1 innevarande Oktober hade stadsfullmäktige till Byggnads-Nämnden öfverlämnat Drätselkammarens skrifvelse till fullmäktige den 8 September 1904 med därtill hörande en ritning och en kostnadsberäkning angående förslag till anordnande af provisorisk uppfart i Västgötegatans förlängning till nya flickskolebyggnaden, med infordrande af Byggnads-Nämndens utlåtande i ärendet; och fann Byggnads-Nämnden, efter öfverläggning, skäligt detsamma tills vidare bordlägga.

Som ofvan.

In fidem:

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås den 25 November 1905.

§ 132.

S. D. Företogs till fortsatt handläggning det i Nämndens protokoll den 25 Oktober 1904 under § 151 antecknade och vid Nämndens sammanträde sagde dag bordlagda ärende angående Stadsfullmäktiges remiss ifråga om anordnande af provisorisk uppfartsväg från Hållgatan till nya Flickskolan, hvarutinnan Stadsfullmäktige infordrat Nämndens utlåtande; och fann Nämnden nu, efter verkställd besiktning å platsen, lämpligt att för anordnande af uppfartsväg till Mariaberget och att på samma gång lämna skolhusbyggnaden fullt synlig, ett område mellan Berget och Hållgatan med gräns i söder af Västgötegatans förlängning och i Norr af skolhusets Norra fasadlinie lämnades fritt från byggnader, samt utlades till Berget; i sammanhang hvarmed uppdrogs åt Stadsingeniören Fr. Gewalt att häröfver uppgöra karta; och ville Nämnden sedan denna karta, upptagande däraf föranledda ändringar i byggnadskvarter blifvit färdig, åter företaga ärendet till behandling.

Som ofvan.

In fidem:

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås den 22 Januari 1906.

§ 15.

S. D. Vid åter företagande till fortsatt behandling af från den 25 November nästlidet år uppskjutna, under § 132 i då förda protokoll antecknade ärende angående Stadsfullmäktiges remiss ifråga om anordnande af provisorisk uppfartsväg från Hållgatan till nya Flickskolan, hvarutinnan Stadsfullmäktige infordrat Nämndens yttrande, företeddes nu och godkändes en af Stadsingeniören Fr. Gewalt i enlighet med Nämndens beslut ofvansagde dag upprättad karta öfver området ifråga; och beslöt Byggnads-Nämnden nu föreslå Stadsfullmäktige, att Stadsfullmäktige måtte för att i en framtid kunna erhålla lämplig uppfartsväg från Öster till Mariaberget och Elementarläroverket för flickor, besluta en sådan ändring i stadsplanen, som ofvan omförmälta karta anger.

Beträffande beslut om riktningen för den i Drätselkammarens skrifvelse omförmälta vägen, ansåg Nämnden, att därmed borde anstå till sig visat, om Nämndens förslag till ändring af stadsplanen vunne bifall.

Som ofvan.

In fidem:

J. W. Ödman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För beredande af bekvämare uppfart till elementarskolan för flickor är nödigt att anordna väg från Hållgatan till skolhustomten.

Som emellertid arbetet med utförande af den å senaste stadsplanskartan upptagna uppfartsvägen midtför skolhuset skulle till följd af markens starka stigning, hvilket nödvändiggör anordnande af minst tre trappafsatser, draga alltför stor kostnad, beräknad till 7,000 à 8,000 kronor, anser drätselkammaren att tills vidare kunde anordnas provisionell uppfart i Västgötegatans förlängning, och har drätselkammaren för sådant ändamål låtit uppgöra förslag, enligt hvilket kostnaden för ordnande af gångbana af pinnmo och grus med stensatta rännstenar och dagvattenbrunnar i Västgötegatans fortsättning till Skolhustomten skulle uppgå till 2,550 kronor.

Med öfverlämnande af berörda kostnadsförslag jämte tillhörande karteskiss, vill drätselkammaren härmed föreslå Stadsfullmäktige att besluta om arbetets utförande i enlighet därmed.

Västerås den 8 September 1904.

På Drätselkammarens vägnar:

Claes Uggla.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om inköp af gården och tomten N:o 4 jämte andelar af tomterna N:ris 2 och 3 i Norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Från änkefru Charlotta Ericsson har drätselkammaren mottagit skriftligt anbud att till Västerås stad sälja den henne tillhöriga gården och tomten N:o 4 med andelar af tomterna N:ris 2 och 3 i stadens Norra kvarter till ett pris af 55,000 kronor, hvilket anbud är för henne bindande till den 30 nästkommande Mars.

Ifrågavarande gård och tomt med en areal af 639 kvadratmeter å fri och egen grund och 150 kvadratmeter å stadens grund eller tillhopa 789 kvadratmeter är bevillningstaxerad till 40,000 kronor, däraf 28,800 kronor för åbyggnaderna och 11,200 kronor för tomten, samt lämnar för närvarande i årlig hyresafkomst 3,250 kronor.

Då större delen af ifrågavarande tomt erfordras för Kristinagatans utsträckning öster om Svartån samt återstående mindre delen däraf ingår i det af Stora torgets västra del nybildade byggnadskvarteret Karsten, anser drätselselkammaren att staden, för att kunna fullständigt reglera torget och dit ledande gator, hvilket

genom stadshusbyggnadens förläggande vid torget torde blifva nödvändigt, bör förvärfva för sådan reglering erforderlig mark; och hemställer drätselkammaren därför att Stadsfullmäktige måtte besluta, dels att för stadens räkning inköpa gården och tomten N:o 4 jämte andelar af tomterna N:ris 2 och 3 i Norra kvarteret, hvilken fastighet ägaren förklarat sig icke vilja sälja till lägre pris än 55,000 kronor, dels ock att genom lån anskaffa medel för köpets afslutande.

Västerås den 8 Februari 1906.

På drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om inköp af gården och tomten Mälarborg N:ris 1 och 2 inom byggnadskvarteren Karola och Kalla.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sterbhusdelägarne efter Handlanden J. Nyström hafva skriftligen erbjudit drätselkammaren att för stadens räkning få inköpa dem tillhöriga gården och tomten Mälarborg N:ris 1 och 2 inom byggnadskvarteren Karola och Kalla mot en köpeskilling af 34,000 kronor och med tillträdesrätt den 1 oktober innevarande år, hvilket anbud är för sterbhuset bindande till den 1 nästkommande Mars.

Ifrågavarande tomt, som enligt stadens taxeringslängd innehåller i areal 2,105 kv.meter, är bebyggd med två större boningshus, och utgör taxeringsvärdet för åbyggnaderna 31,800 kronor och för tomten 4,200 kronor eller tillhopa 36,000 kr.

Gården Mälarborgs tomtområde, hvaröfver Västermalmsgatan skall dragas fram till Bergsvägen, kommer att af gatan delas så att den norra delen faller inom byggnadskvarteret Kalla och den södra delen, hvarå boningshusen äro belägna, inom byggnadskvarteret Karola. Uthusen till gården ligga i själfva gatan.

Genom förvärfvande af Mälarborg skulle staden, som förut äger mark inom båda nämnda kvarter, bli i tillfälle icke allenast att utlägga omförmälda gata utan äfven att reglera båda dessa kvarter. Efter vidtagen reglering kan staden sedermera sälja den mark i kvarteren, som ej erfordras för gatans utläggande, jämte därvarande byggnader, hvarigenom staden skulle komma att endast få vidkännas utgiften för gatumarken.

På grund af det anförda får drätselkammaren härmed föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta,

dels att inköpa gården och tomten Mälarborg N:ris 1 och 2 till uppgifna priset af 34,000 kronor, att gäldas af lånemedel, dels ock att bemyndiga drätselkammaren att, när tillfälle därtill erbjuder sig, försälja all den mark jämte byggnader inom byggnadskvarteren Kalla och Karola, hvartill staden nu är eller genom detta köp kommer att blifva ägare.

Västerås den 8 Februari 1906.

På drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om inköp af gården och tomten N:o 109 i Västra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Ägaren till gården och tomten N:o 109 i Västerås stads västra kvarter, Axel Johansson, har skriftligen till drätselkammaren erbjudit sig att till staden försälja denna sin fastighet till pris af 42,000 kronor, dock med rätt för honom och hans hustru att till den 1 oktober 1908 mot en årlig hyra af 400 kronor få behålla den af dem bebodda lägenheten i öfre våningen af huset mot Glasgatan med tillhörande uthus och mangelboden äfvensom trädgården, hvilket anbud är för Johansson bindande till den 1 nästkommande juni.

Ifrågavarande gård och tomt med en areal af 4,066 kv.meter på fri och egen grund, är bevillningstaxerad till 34,300 kronor, däraf 22,300 kr. för åbyggnaderna och 12,000 kronor för tomten, samt lämnar för närvarande i hyror 1,495 kr. årligen, oberäknadt de 400 kronor, som ägaren vid eventuell försäljning erbjudit sig betala. Genom tomtens södra del skall Kristinagatan utsträckas, så att en mindre kil af tomten, i sydväst, kommer att ligga inom det söder därom belägna byggnadskvarteret Klaudia. Östra delen af tomten däremot skall utläggas till Västra ågatan.

Skulle köpet komma till stånd, vinner staden fördelen, utom den att kunna fortsätta Kristinagatans framdragande att få sin tomt i kvarteret Klaudia intill nyss nämnde gata reglerad. Då Västra ågatan ännu på lång tid icke torde komma att utläggas kan boningshuset, som ligger inpå den till inköp ifrågasatta tomten, hvilket hus delvis ligger i denna gata men icke beröres af Kristinagatans reglering, och hvilken byggnad för närvarande betingar en hyra af 900 kr., få kvarstå och

af staden antingen uthyras eller också jämte den från gatureglering undantagna delen af tomten försäljas, med förbehåll af husets borttagande så snart Västra ågatan kommer att utläggas.

I anledning häraf får drätselkammaren föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta,

dels att inköpa gården och tomten N:o 109 i Västra kvarteret till uppgifna priset af 42,000 kronor, att af lånemedel gäldas, samt mot det villkor i öfrigt, som erbjudandet omförmäler, dels ock att bemyndiga drätselkammaren att, när tillfälle därtill erbjuder sig, försälja den delen af tomten med byggnader, som enligt stadsplanen ligger inom byggnadskvarter Irma.

Västerås den 8 Februari 1906.

På drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om uppförande af ett förrådsmagasin å Sjöhatten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med förmälan att staden för de genom eldsvåda å materialgården å den s. k. Sjöhatten i sistlidne Juli månad nedbrunna eller förstörda byggnader med däri förvarade salustånd och salubord samt arbetsredskap och verktyg fått uppbära i brandstodsersättningar ett belopp af tillhopa 7,483 kronor 60 öre, hvaraf dock 725 kronor redan användts för anskaffande af nya salubord och en stenvagn, så att ett belopp af 6,758 kronor 60 öre nu återstode, får drätselkammaren härmed hemställa att Stadsfullmäktige måtte besluta, att ett nytt förrådsmagasin får uppföras å materialgården i enlighet med bilagda, för ändamålet uppgjorda ritning och kostnadsförslag samt att kostnaderna, beräknade sammanlagdt till 6,000 kronor, få betalas af ofvan nämnde besparade brandstodsersättningsmedel.

Västerås den 8 Februari 1906.

På drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Kostnadsberäkning

för

uppförande af förrådsmagasin å Sjöhatten.

34 stycken stenstolpar med gräfning och undergrund			340: —
470 kvmtr brädväggar med stolprensning		3: 50	1,692: —
510 „ tegeltak med sparrar och underlag af spåntade bräder		4: 25	2,167: 50
50 „ plankväggar till arbetsrummet		3: 25	162: 50
345 „ golf med bjelklag till andra botten och arbetsrummet		3: 50	1,207: 50
Dörrar och fönster			200: —
Smide, spik och rödfärgning m. m.			230: 50
		Kronor	6,000: —

Västerås den 5 Januari 1906,

P. W. Johansson.

Västerås.
A. F. Berghs Boktryckeri,
1905.

Beredningsutskottets och Drätselkammarens utlåtanden i anledning af Magistratens skrifvelse med infordrande af Stadsfullmäktiges utlåtande, huruvida Stadsfullmäktige utfäster sig att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor vid högre allmänna läroverket bostad eller hyresersättning.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 februari 1906 till beredningsutskottet för erhållande af dess utlåtande i ärendet remitterat frågan om att på stadens bekostnad åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk lämna sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 februari 1905, får utskottet härmed efter att hafva tagit frågan under ompröfning, anföra följande:

Enligt nådigt bref den 29 juni 1866 har uti Västmanlands läns stat till och med 1904, funnits under åttonde hufvudtitelns anslag uppfördt ett belopp af 500 kronor utgörande rektor vid allmänna läroverket i Västerås tillkommande hyresersättning.

Nämnda hyresersättning har uteslutits ur berörda länsstat för år 1905, beroende dels därpå, att densamma icke ingått uti det i sagda års riksstat uppförda anslaget till de allmänna läroverken, dels emedan i nådiga kungörelsen den 27 augusti 1904 angående ny lönestat och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken likasom i § 216 af gällande läroverksstadga föreskrifvits, att rektor skall af vederbörande kommun åtnjuta fri bostad eller hyresersättning.

Sedan med anledning häraf rektorn vid högre allmänna läroverket härstädes P. Bagge hos statskontoret gjort framställning om att fortfarande utbekomma den rektor af statsmedel tillförsäkrade hyresersättningen af 500 kronor, har statskontoret, som från och med 1905 icke disponerade några medel för ifrågavarande ändamål, underställt denna fråga Kungl. Maj:ts pröfning och i underdånighet hemställt att, för den händelse ifrågavarande hyresersättning ansåges fortfarande böra af statsmedel gäldas, Kungl. Maj:t täcktes meddela statskontoret föreskrift angående utbetalning däraf.

Kungl. Maj:t har sedan dels från Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk dels från Justitiekanslersämbetet infordrat underdånigt utlåtande i ärendet.

Efter att först hafva erinrat om hvad tidigare i ärendet förekommit samt anfört skälen, hvarför Västerås stad blifvit befriad från skyldigheten att hålla rektor vid allmänna läroverket ämbetsgård, uttalar Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk såsom sin mening, *att det visserligen icke lär kunna ifrågasättas att Västerås stad*, i strid mot nådiga resolutionen den 3 oktober 1766 samt nådiga brefvet den 10 mars 1865, *för närvarande åläggas någon förpliktelse att förse läroverkets rektor med bostad, men att det däremot torde böra tagas i öfvervägande huruvida icke, om under framtiden nya tjänster å ordinarie stat vid läroverket i Västerås*

komme att ifrågasättas, sådana må medgifvas endast under förutsättning af att Västerås stad å sin sida åtager sig att fullgöra hvad i nu ifrågavarande afseende i allmänhet åligger kommun, inom hvilken allmänt löroverk finnes.

Justitiekanslersämbetet framhåller, att den ursprungliga grunden till Västerås stads befrielse från skyldigheten att anskaffa och bekosta ämbetsbostad åt rektor vid stadens allmänna läroverk, var, att rektor som ämbetsbostad begagnat den s. k. probægården i Västerås, hvilken gård ansetts vara indentisk med en af Cecilia Gustafsdotter den 12 augusti 1625 till Västerås skola donerad tomt. Denna gård hade emellertid, såsom de remitterade handlingarne utvisade, kommit att för andra ändamål användas och slutligen blifvit af domkyrkan försåld till staden. Justitiekanslersämbetet anser därför, *att den grund, hvarpå nämnda befrielse hvilade, numera förfallit samt att, då denna grund icke bestode i eller härledde sig från någon prestation eller utfästelse af staden, staden icke vidare kunde hafva något berättigadt anspråk att fortfarande njuta denna befrielse sig till godo. Justitiekanslersämbetet anser vidare, att staden Västerås bör tillhållas att bekosta ämbetsbostad åt rektor vid stadens läroverk eller till honom utgifva hushyra, i den mån sådant icke på grund af Kungl. brefvet den 3 februari 1905 fullgöres med medel från läroverkets byggnadsfond.*

Hvad beträffar Kungl. Maj:ts nådiga bref den 10 mars 1865, hvarigenom förklarats, att Västerås stad ej kunde åläggas att till dåvarande rektor upplåta ämbetsgård eller utgifva hyresersättning, så förmenar Justitiekanslersämbetet, att detta brefs innebörd allenast vore, att Kungl. Maj:t med hänsyn till *då* föreliggande förhållanden funnit skäligt för det *dåvarande,* men ej *för all framtid* eftergifva staden fullgörandet af den staden i likhet med öfriga städer åliggande skyldighet uti ifrågavarande hänseende.

Beträffande den juridiska frågan, huruvida staden Västerås under nuvarande förhållande fortfarande kan göra anspråk på att vara befriad från den rikets städer i allmänhet åliggande skyldighet att hålla rektor med ämbetsbostad eller till honom utgifva hushyreersättning, ansluter sig utskottet helt och hållet till den uppfattning Justitiekanslersämbetet i sitt underdåniga utlåtande uttalat.

Men äfven om staden icke skulle kunna åläggas någon förpliktelse uti meranämnda hänseenden, anser likväl utskottet, att ett nekande svar på den af Kungl. Maj:t framställda frågan, vore ur flera synpunkter, ej minst den ekonomiska, synnerligen oklokt.

Då det visat sig, att flere städer gjort stora uppoffringar för att få sina läroverk utvidgade eller fullständiga på båda linjerna, och då framställningar till riksdagen i detta syfte ofta göras, torde det få anses såsom alldeles säkert, att riksdagen ej skulle komma att bevilja medel till nya ordinarie lärareplatser vid härvarande läroverk, om staden nekar att åtaga sig ifrågavarande förpliktelser. Vårt läroverk skulle under sådana förhållanden hädanefter nödgas afvisa en stor del af inträdessökande lärjungar, och därigenom beröfvas all utvecklingsmöjlighet. Lärjungarne från realskolorna inom stiftet skulle komma att fortsätta sina studier vid andra högre allmänna läroverk, och den faran kunde till och med uppstå, att den ena eller andra gymnasiallinjens elevantal blefve så ringa, att det kunde blifva fråga om dess indragning, såsom en gång förut skett härstädes, då reallinjens 7:de klass indrogs.

Under de senaste 5 åren har lärjungeantalet vid vårt läroverk ökats med i medeltal 23 om året. Utgifterna för hvarje lärjunge, som ej är Västeråsbo, torde kunna beräknas till en ganska afsevärd summa årligen, hvilken ju nedlägges till större delen i Västerås. Hvarje lärjunge är skyldig betala till byggnadsfonden, som ju på sätt och vis kan betraktas som en stådens kassa, 10 kronor årligen. I mån som

lärjungeantalet stiger, behöfvas nya lärarekrafter. Nyligen har läroverket gjort ansökan om anställande på ordinarie stat af 4 nya adjunkter, för hvilka högsta lönegraden tillsammans utgör 20,000 kr. årligen. Ensamt genom dessa tjänsters tillsättande på ordinarie stat skulle således kommunalskatten komma att ökas med ett ganska betydande belopp.

Men äfven inflyttningen till en stad är i ganska väsentlig mån beroende af, huruvida fullständiga läroverk finnas eller ej, och skulle det komma därhän, att vårt läroverk af brist på lärarekrafter endast kunde mottaga en del af de inträdessökande, skulle man snart nog förmärka en minskning i de inflyttade familjernas antal.

Den hyresersättning, som rektor vid Västerås allmänna läroverk nu uppbär är 1200 kronor, hvaraf 500 hittills utgått af statsmedel samt 700 ur läroverkets byggnadsfond. Men skulle denna fond, för hvilken vården och ansvaret åligger rektor jämte en af kollegiet och två af kommunalstyrelsen utsedde delegerade, jämte det bidrag, som kan fås ur stiftets byggnadskassa, ej förslå till sådana framtida byggnads- och reparationsföretag, hvilka fonden afser, så blefve det ju staden, som finge träda emellan; sålunda kan man på sätt och vis säga, att staden redan nu lämnar 700 kronor af den rektor tillkommande hyresersättningen. Det skulle således nu endast vara fråga om stadens öfvertagande äfven af den del af rektors hyresersättning, som utgår af statsmedel.

Då sålunda de fördelar, som ensamt i ekonomiskt hänseende skulle tillskyndas samhället, om detsamma åtoge sig skyldigheten att bereda rektor vid allmänna läroverket ämbetsbostad eller skälig hyresersättning, synas utskottet mer än väl motsvara den årliga utgift, samhället finge vidkännas genom ett sådant åtagande, tvekar ej utskottet tillstyrka stadsfullmäktige att utfästa sig att åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk lämna sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 februari 1905; börande hyresersättningen utgå från och med år 1907.

Västerås den 6 Mars 1906.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Gustaf Qvarfott.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af de till drätselkammaren för utlåtande remitterade handlingarne i ärende angående hyresersättning åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk, uti hvilket ärende underdånigt utlåtande infordrats från Stadsfullmäktige, huruvida de utfästa sig att Västerås stad skall på sin bekostnad lämna åt rektor sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 Februari 1905, får drätselkammaren, efter tagen del af dessa handlingar äfvensom beredningsutskottets utlåtande i frågan, härmed anföra följande:

I sitt utlåtande har beredningsutskottet föreslagit Stadsfullmäktige, »att utfästa sig att åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk lämna sådan bostad eller hyresersättning, hvarom förmäles i § 216 af stadgan för rikets allmänna läroverk den 18 Februari 1905.«

Drätselkammaren, som på grund af hvad i ärendet anförts, finner Västerås stad icke kunna undgå att lämna dylik ersättning, anser dock att staden bör till rektor utgifva hushyra endast i den mån sådant icke kan fullgöras med medel från läroverkets byggnadsfond, från hvilken fond hittills utgått 700 kronor årligen; Och får därför kammaren för sin del tillstyrka,

att Stadsfullmäktige måtte utfästa sig att till rektor vid Västerås högre allmänna läroverk betala hushyra till den del, som hittills utgått af statsmedel, eller 500 kronor årligen, hvarom frågan för närvarande endast kan anses gälla.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af väckt fråga om beredande af bostadslägenheter i brand- och polisstationshuset för stadsfiskalen, brandchefen och poliskommissarien.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har inkommit bilagda framställningar,

dels från Magistraten angående beredande af bostadslägenheter i brand- och polisstationshuset sålunda,

att åt *stadsfiskalen,* som för närvarande innehar fyra rum och kök med förmåner af fri ved, upphuggen och uppburen i våningen, samt fri belysning, i stället för dessa i staten till 750 kronor beräknade förmåner skulle upplåtas förra brandchefsvåningen med därintill liggande expeditionsrum, innehållande tillsammans fem rum, kök och jungfrukammare, hvarjämte han årligen skulle erhålla 4 stafrum barrved och 8 stafrum björkved mot det att förmånerna af att få veden upphuggen och uppburen i våningen samt fri belysning skulle indragas, äfvensom att åt *poliskommissarien,* som enligt staten skall erhålla, utom lön 2,000 kronor och beklädnadsersättning 100 kronor, 400 kronor i hyres- och vedbrandsersättning, skulle upplåtas i stället för hyres- och vedbrandsersättning nuvarande stadsfiskalsvåningen utan att därmed följde hvarken fri vedbrand eller lyse,

dels och från Brandnämnden angående beredande af bostäder likaledes i brand- och polisstationshuset på det sätt, att större bostadsutrymme skulle beredas brandchefen, antingen därigenom att något af förre brandchefens rum lägges till brandchefens bostadslägenhet, hvarigenom han i samma våning erhölle tre rum och kök, eller också att flygelbyggnaden inredes till brandchefsbostad, att ytterligare ett rum och två kök inredas på södra delen af vinden för gifta brandsoldater, samt

att, i händelse brandchefen skulle erhålla bostad i flygelbyggnaden, den norra delen af vinden skulle med för brandkåren tillgängliga medel inredas till gemensamt samlings- och gymnastikrum.

I anledning af den senare framställningen har drätselkammaren låtit uppgöra jämväl bilagda kostnadsförslag såväl för ändring af norra vinkelbyggnaden å brandstationsgården till bostad åt brandchefen, hvilket förslag slutar å en summa af 2,700 kronor, som ock för anordnande af ett rum och två kök på södra ändan af vinden i brand- och polisstationshuset, hvilket förslag visar en slutsumma på 2,100 kronor.

Skulle Magistratens förslag att åt stadsfiskalen upplåta hela förra brandchefsvåningen samt att poliskommissarien skulle erhålla stadsfiskalens nuvarande våning vinna stadsfullmäktiges bifall, måste för beredande af större utrymme åt brandchefen norra flygelbyggnaden, såsom Brandnämnden alternativt föreslagit, apteras till bostad åt brandchefen.

Som emellertid staden, om sådan anordning kommer till stånd, får vidkännas, utöfver de uti innevarande års stat för reparation af förra brandchefsvåningen uppförda beloppet 4,300 kronor, ytterligare en utgift af 2,700 kronor för flygelbyggnadens omändring, har drätselkammaren tänkt sig, att bostadsfrågan i hvad rörer de tre omförmälda tjänstemännen skulle kunna på ett lämpligt sätt lösas sålunda,

att nuvarande stadsfiskalens våning bibehålles oförändrad,

att två rum af förra brandchefsbostaden jämte de två rum och kök i samma våning, som nuvarande brandchefen bebor, bilda en lägenhet i midten af huset,

samt att återstående fyra rum och kök i södra delen af förra brandchefsvåningen likaledes bilda en lägenhet;

allt på sätt bilagda skiss närmare utvisar.

Därigenom skulle stadsfiskalen, poliskommissarien och brandchefen erhålla hvar sin af dessa tre lägenheter, stadsfiskalen och brandchefen med bibehållande af förmånerna af fri ved och belysning samt poliskommissarien med afstående af i stat för honom uppförda hyres- och vedbrandsersättningen, hvarjämte alla kostnader undvikas, som äro förenade med inredande, såsom Brandnämnden föreslagit, å vinden af gemensamt samlings- och gymnastikrum, hvilket fortfarande kan förblifva i flygelbyggnaden.

Kostnaderna för omändring af förra och nuvarande brandchefsvåningarne till två lika stora lägenheter torde icke blifva större än att desamma kunna bestridas af ofvannämnde reparationsanslag 4,300 kronor. Genom att frångå Magistratens och Brandnämndens förslag skulle staden alltså besparas en utgift å 2,700 kronor, hvartill ändringen af flygelbyggnaden till brandchefsbostad beräknats.

På grund af det anförda får drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige, i fråga om bostadsförhållandena för stadsfiskalen, poliskommissarien och brandchefen, måtte besluta i enlighet med hvad kammaren här ofvan föreslagit.

Beträffande åter Brandnämndens förslag att, för vinnande af bostadsutrymme åt gifta brandsoldater, inreda ett rum och två kök å vinden i brand- och polisstationshuset, hvilken anordning är beräknad att kosta 2,100 kronor, har drätselkammaren för sin del icke något däremot att erinra.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 18 december sistlidet år, i sammanhang med att för inrättande af en poliskommissariebefattning lämnats anslag, beslutat att äfven åt poliskommissarien skulle beredas bostad i brand- och polisstationshuset när förhållandena det medgåfve, har Magistraten förehaft detta ärende till behandling samt får härmed föreslå, att Stadsfullmäktiges beslut på så sätt bringas till verkställighet:

att åt stadsfiskalen, som i nuvarande stadsfiskalsvåningen, bestående af fyra rum och kök, har förmåner af fri vedbrand, upphuggen och uppburen i våningen, samt fri belysning, i stället för dessa förmåner af fri bostad, värme och belysning, i nuvarande staten beräknade till 750 kronor, *upplåtes* förra brandchefsvåningen med därintill liggande expeditionsrum, innehållande tillsammans fem rum, kök och jungfrukammare, samt öfverlämnas årligen 4 stafrum barrved och 8 stafrum björkved, inlagda i vedkällaren, hvaremot indrages förmånerna af att få veden upphuggen och uppburen i våningen samt fri belysning, samt

att åt poliskommissarien, som enligt årets stat skall erhålla, utom lön 2,000 kronor och beklädnadsersättning 100 kronor, 400 kronor i hyres- och vedbrandsersättning, *upplåtes* i stället för hyres- och vedbrandsersättning nuvarande stadsfiskalsvåningen utan att därmed må följa hvarken fri vedbrand eller lyse.

Såväl stadsfiskalen som t. f. poliskommissarien Malmborg, den senare i händelse han varder till poliskommissarie utnämnd, hafva förklarat sig nöjda med dessa ändringar i löneförmåner; Och kan utbyte af stadsfiskalens naturaförmåner när som helst ske; hvaremot Malmborg, som torde komma att utnämnas till poliskommissarie så fort Magistraten erhållit underrättelse därom, att Stadsfullmäktiges beslut om en sådan tjänsts inrättande blifvit af Konungens Befallningshafvande fastställdt, icke kan tillträda våning i polishuset förr än han den 1 nästkommande april eller senast 1 oktober innevarande år blifvit fri från sin nuvarande bostadslägenhet.

I händelse Drätselkammaren skulle finna att ärendet bör underställas Stadsfullmäktiges pröfning, torde med Drätselkammarens yttrande denna skrifvelse öfverlämnas till stadsfullmäktige.

Västerås Rådhus den 16 Januari 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Sedan stadens Polis- och Brandkårer numera äro skiljda åt och stadens drätselkammare är den myndighet, som äger öfverinseendet och bestämmanderätten öfver de byggnader som äro afsedda för de båda kårerna, får brandnämnden för sin del, med anledning af de förändrade bostads och inkvarterings åtgärder som genom dessa nya förhållanden blifvit en följd, härmed äran delgifva följande.

Utom logementen å stora byggnadens södra del som upptages af ogifta och reserv-brandsoldater, samt lokalerna på vinden hvari de gifta brandsoldaterna bo, med undantag af där befintliga tvänne rum, det ena upplåtet åt brandchefen, det

andra verkstadsrum, återstå för brandkårens räkning tvänne små rum med kök, som disponeras af brandchefen, samt flygelbyggnaden å gården där brandmästaren besitter ett rum och kök, det andra rummet, den forna matsalen, har varit afsedt till samlings och läsrum för brandsoldaterna.

Då det visat sig, att det i allmänhet är lättare anskaffa gifta än ogifta brandsoldater och dessutom redan nu af brist på utrymme en gift brandsoldat måste bo utom brandstation, hvilket är högst olämpligt och då härtill kommer att med den hastiga tillväxt staden har till så väl folkmängd som utsträckning det kan befaras, att i en icke alltför aflägsen framtid en ökning af brandstyrkan måste äga rum, synes nödvändigt vara, att å vinden icke blott använda det rum som brandchefen där nu upptager, utan äfven därstädes ytterligare inreda ett par rum, hvartill plats finnes, till bostäder åt de gifta brandsoldaterna.

Brandnämnden som af helt naturliga skäl desslikes anser, att den bostad brandchefen för närvarande bebor är allt för liten och olämplig, synnerligast med den befattning han nu innehar, får på grund af det ofvan anförda hos drätselkammaren anhålla:

att större bostadsutrymme beredes brandchefen, antingen därigenom att något af den förre brandchefens rum lägges till brandchefens nuvarande bostadslägenhet, hvarigenom han i samma våning erhölle 3 rum och kök, eller också, hvilket brandnämnden ansåge mest praktiskt och lyckligast, att flygelbyggnaden, hvilket äfven lätt låter sig göra, inredes till brandchefsbostad. Och torde drätselkammaren härför genom någon af sina underordnade ombestyra upprättande af inrednings och kostnadsförslag.

I det senare fallet skulle brandmästaren intaga brandchefens nuvarande två rum och kök i första våningen;

att ytterligare *ett* rum och *tvänne* kök inredas på södra delen af vinden för gifta brandsoldater, samt, i händelse brandchefen skulle erhålla flygelbyggnaden såsom bostadslägenhet,

att den norra delen af vinden finge, med de medel brandkåren själf förfogar öfver, inredas till gemensamt samlings och gymnastikrum.

Västerås den 6 December 1905.

Å Brandnämndens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Brandnämndens ordförande.

Kostnadsberäkning

för

ändring af norra vinkelbyggnaden å brandstationsgården till bostad åt Brandchefen.

Upprifning af gamla golfvet och ändring af bjelklaget	100: —	
Undergrund för nya eldstäder och väggar	65: —	
Uppmurning och ändring af nischer m. m. ...	250: —	
440 kvft dels nya väggar och dels flyttning af gamla ...	176: —	
1100 kvft kalkputsning å väggar	165: —	
Lagning å tak och gamla väggar	35: —	
4 st. planstenar med inläggning	20: —	811: —
1140 kvft inläggning af golf med delvis nytt virke ...	114: —	
1 luft dubbeldörrar	25: —	
Flyttning af dörrar samt igensättning af de gamla öppningarna	50: —	
Klosett med rör ...	45: —	
Kokspis med omfattning af kvaderkakel ...	120: —	
Flyttning af kakelugn och uppsättning af 2:ne nya ...	500: —	
Skåp och klädhängare m. m. ...	150: —	
Vattenledningen flyttas ...	75: —	
Målning och tapetsering	350: —	1,429: —
Glasveranda		460: —
	Kronor	2,700: —

Västerås den 5 Mars 1906.

P. Wict. Johansson.

Kostnadsberäkning

för

anordnande af ett rum och 2:ne kök på södra ändan å vinden i brandstationshuset.

700 kvft Plankväggar af dubbel $2^1/_2$" spåntad plank, ytterväggarna förses med mellanlägg af papp, à 50 öre	350: —
600 st. murtegel med arbetskostnad och bruk	50: —
3 st. eldstadsplaner	15: —
840 kvft golf med sparrar, panel med bjelklag och fyllning, à 60 öre ...	504: —
2980 kvft rörning och kalkputsning å väggar och tak à 14 öre	417: 20
Takfönster i ena köket...	40: —
4 lufter enkeldörrar med beslag och insättning	80: —
Innerfönster	15: —
2:ne kokspislar med insättning, ej kvaderkakel	120: —
Transport	1,591: 20

	Transport	1,594: 20
1 st. rund kakelugn		85: —
Vattenledning		100: —
Kontor och diskbänkar		60: —
Golfsocklar		15: —
Målning och tapetsering		175: —
Diverse		23: 80
	Kronor	2,100: —

Västerås den 13 Mars 1906.

P. Wict. Johansson.

Kostnadsförslag

öfver kakelugnar och spislar i Brandstationen.

För 11 fots rumshöjd:

1 st. kolonne N:o 18, emaljmålad	150: —	
Kakelugnar	300: —	
Smide, förnickladt	21: —	
Sättning	75: —	
Lera och handtlang...	16: —	412: —
Tegel åtgår 600 st. à 50 öre	30: —	
Skänk och midtelband till flat ugn	36: —	
Tillkommer till sättning af en gammal ugn	22: —	88: —
	Kronor	500: —

1 st. flat ugn N:o 30, emaljmålad		160: —
Smide, nickel		10: 50
Sättning		50: —
Lera och handtlang		8: —
Tegel		15: —
	Kronor	243: 50

Pris å spiskakel:

Qvaderkakel	per styck	50	öre, i sättning	30	öre.
D:o ecken	„	70	„ „	30	„
Släta kakel	„	90	„ „	40	„
Ecken släta	„	135	„ „	40	„

extra för tegel, ler och handtlang.

Västerås den 5 Mars 1906.

Västerås Kakelfabrik B. H. Lundgren & C:o.

g:m *J. Lundgren.*

Drätselkammarens utlåtande i anl. af en utaf statens landtbruksingeniör A. V. Nordin såsom sin motion upptagen skrifvelse från Västerås skarpskytteförening om erhållande af fri belysning under en tid af fyra veckor uti en för lotteri afsedd lokal i gården N:o 3 Köpmangatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 22 sistlidne Februari hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för yttrande öfverlämnat bilagda af statens landtbruksingeniör A. V. Nordin såsom sin motion upptagna skrifvelse från Västerås skarpskytteförening med anhållan om fri belysning under en tid af fyra veckor uti en för lotteri afsedd lokal i gården N:o 3 Köpmangatan; och får Drätselkammaren, sedan Vatten- och Gasverksstyrelsen härstädes uti jämväl bilagda skrifvelse till kammaren upplyst, att kostnaden för gasbelysning under nämnda tid uti ifrågavarande lokal, där nödiga ledningar för belysningen förut finnas, uppginge till allenast Aderton kronor 30 öre, tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Som enl. tillstånd af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Västmanlands län ett lotteri kommer att anordnas här i staden under en tid af 4 veckor från och med den 3 nästkommande Mars, hvaraf vinsten är afsedd att tillfalla Västerås Skarpskytteförening, dristar sagde förening härmed vördsamt anhålla om fri belysning och montering af lyset i den för lotteriet förhyrda lokalen i N:o 3 Köpmangatan. Nödiga gaskronor har af Hr Landshöfdingen ställts till föreningens förfogande.

Västerås den 22 Februari 1906.

För Västerås Skarpskytteförening:

Karl Alexandersson.

Ordförande.

Hemställes, att Herrar Stadsfullmäktige behagade understödja Västerås Skarpskytteförening i det afseende, ofvanstående skrifvelse närmare angifver.

Västerås den 22 Februari 1906.

Axel Vilh. Nordin.

Till Västerås Drätselkammare.

På grund af Drätselkammarens framställning, det Vatten- och Gasverksstyrelsen ville afgifva utlåtande angående af Skarpskytteföreningen gjord framställning om fri belysning under en tid af 4 veckor uti en för lotteri afsedd lokal i gården N:o 3 Köpmangatan, får Styrelsen meddela, det kostnaden för denna belysning ställer sig som följer:

2 st. glödkroppar	Kr.	1: 50
Nedtagning och uppsättning af 2 st. ljusarmar, som togos från slottet (Vidare monteringsarbeten voro ej af behofvet, då för belysningen nödiga ledningar voro förhanden).	„	3: 60
C:a 60 kbm. gas à 22 öre	„	13: 20
	Summa Kronor	18: 30

Västerås den 8 Mars 1906.

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Drätselkammarens skrifvelse om försäljning af vissa byggnader å tomten N:o 33 i Norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Ingeniören J. Mattson, hvilken genom byte med staden blifvit ägare till den mellan Domkyrkoesplanaden och hans förut ägande tomt N:o 35 i stadens Norra kvarter fallande mark, därstädes börjat uppföra ett större boningshus, kommer trafikleden i nämnde esplanads riktning mellan Österlånggatan och Vasagatan att blifva alltför smal, så länge de staden tillhöriga, å det från tomten N:o 33 i nyss nämnde kvarter afsöndrade esplanadområdet belägna byggnaderna kvarstå.

I anledning häraf torde det blifva nödigt att omförmälde del af Domkyrkoesplanaden skyndsamt utlägges, för hvilket ändamål byggnaderna å denna esplanaddel, ett envånings boningshus samt en drängstugu- och uthusbyggnad, måste rifvas.

Drätselkammaren har därför velat hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga kammaren att, efter hyresgästernas uppsägning till den 1 nästkommande Oktober, sälja samtliga ofvan nämnda byggnader att från platsen bortföras redan innevarande års höst.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens utlåtande i anl. af Hr Oests m. fl. motion om anslag till föreningen Västerås skollofskolonier.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom sitt utlåtande öfver härhos återgående skrifvelse från Herrar Otto Oest, J. P. Malmberg och And. Pers med förslag att Stadsfullmäktige måtte för innevarande år bevilja föreningen Västerås Skollofskolonier 1,000 kronor af stadens medel såsom bidrag för anordnande under instundande sommar af lämplig vistelse på landet åt fattiga och sjukliga barn från härvarande folk- och småskolor, får Drätselkammaren tillstyrka bifall till motionen på de skäl, som äro däruti anförda.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Föreningen Västerås skollofskolonier anordnade sistlidne sommar sin första koloni. I den samma hade intagits 26 fattiga svaga och sjukliga barn från staden, hvilka sålunda under en sju veckors vistelse på landet fingo åtnjuta god föda och lämplig vård i öfrigt. Verkan häraf på barnen har visat sig vara synnerligen välgörande både i fysiskt och moraliskt hänseende. Dessa barn utgjorde dock icke ens halfva antalet af dem, som vid undersökning inom härvarande folk- och småskolor ansågos vara i behof nyssnämnda förmåner. Det vore därföre synnerligen önskvärdt, att föreningens verksamhet kunde utvidgas, så att antingen ett större antal barn kunde intagas i samma koloni eller ännu hellre två kolonier upprättas. Men till bestridande af de ökade kostnader, en sådan anordning skulle medföra, förslå

icke de inkomster, föreningen för närvarande har att påräkna, nämligen medlemsafgifter och frivilliga bidrag, hvilka under fjolåret nätt och jämnt räckte till för utgifterna, och hvilka i år snarare torde komma att minskas än ökas. Då emellertid skollofskolonierna väl kunna betraktas som ett af de mera verksamma medel, hvarmed samhället bör komma de fattiga och sjukliga bland det uppväxande släktet till hjälp, torde saken böra understödjas äfven af staden, och för att föreningens verksamhet må i någon mån motsvara det i förevarande afseende förefintliga behofvet, måste stadens bidrag sättas något högre än det belopp, omkring 800 kr., hvartill kostnaden uppgick för underhållet af den förra sommaren anordnade kolonien.

Vi få därföre vördsamt föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige måtte för innevarande år bevilja Föreningen Västerås Skollofskolonier *Ett tusen kronor* af stadens medel såsom bidrag för anordnande under instundande sommar af lämplig vistelse på landet åt fattiga och sjukliga barn från härvarande folk- och småskolor.

Västerås den 22 Februari 1906.

Otto Oest. J. P. Malmberg. And. Pers.

Hälsovårdsnämndens utlåtande i anledning af Stadshusbyggnadskommitterades framställning om anslag i och för anordnande af vattenklosetter i nya Stadshusbyggnaden.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige genom beslut den 25 Maj sistlidet år till Hälsovårdsnämnden för erhållande af dess yttrande remitterat en af Stadshusbyggnadskommittén hos Stadsfullmäktige gjord ansökning om att för inrättande af vattenklosetter i nya Stadshusbyggnaden erhålla särskildt anslag till en s. k. septic tankanläggning i eller intill samma byggnad, har Hälsovårdsnämnden tagit denna fråga under ompröfning och lämnat sin vice Ordförande Stadsläkaren Tingvall uppdrag att närmare taga kännedom om huru dylika anordningar å andra platser fungera; hvarjämte Hälsovårdsnämndens Ordförande satt sig i förbindelse med Hälsovårdsnämndens i Stockholm kemist Ingeniör Klas Sondén.

Samtlige de sakkunnige, som i frågan sig yttrat, hafva därvid uttalat såsom sin åsikt, att s k. septic tank-anläggningar för särskilda byggnader icke äro lämpliga och om sådana skola inrättas, de icke böra uppföras inom eller i omedelbar närhet af den byggnad, de skola betjäna, men att däremot en gemensam anläggning för rening af afloppsvattnet från en hel stad eller större stadsdel genom anordnande vid utloppen af tillräckligt långa silar för de flytande ämnenas kvarhållande eller en större tank-anläggning eller dylikt är att föredraga.

Beträffande särskildt frågan om vattenklosetter har af dessa sakkunniga anförts, att då hufvudmassan af en stads afloppsvatten icke före dess utsläppning i stadens vattendrag undergår rening, sådant icke rimligen kan erfordras för den

ringa del af vattenmassan, som kan utsläppas från några vattenklosetter; och har tillika upplysning lämnats Hälsovårdsnämnden att, därest en afloppsledning har tillräcklig längd och lutning, man icke kan befara att från klosetterna några osönderdelade exkrementer och pappen direkt utflyta i stadens vattendrag.

I anledning af dessa upplysningar har Hälsovårdsnämnden vändt sig till stadens vattenledningsstyrelse med begäran om utredning huruvida nuvarande kloaksystemet vore tillräckligt för beredande af aflopp jämväl för spillvattnet från ifrågasatta vattenklosetterna i nya Stadshusbyggnaden.

Stadens vattenledningsstyrelse har å denna framställning afgifvit yttrande intaget i bilagda protokollsutdrag den 13 Februari 1906.

På grund af nu lämnade upplysningar och innehållet uti vattenledningsstyrelsens protokoll samt med erinran därom att afloppsledningen från Stadshuset till den punkt där densamma nedanför järnvägsbron utmynnar i Svartån har en längd af ej mindre än omkring 900 meter och fördelaktig lutning, samt att det innehåll som från några få vattenklosetter i Stadshuset kan komma att utsläppas i afloppsledningen blir särdeles ringa i jämförelse med den orena vattenmassa afloppsledningen i öfrigt har att bortföra, anser Hälsovårdsnämnden icke några som hälst olägenheter kunna möta däraf att i samma afloppsledning utsläppes innehållet från det fåtal vattenklosetter, som äro afsedda att inrymmas i nya Stadshusbyggnaden.

Hälsovårdsnämnden anser dock, att därest i en framtid mot förmodan några olägenheter skulle yppa sig däraf att vattenklosetternas innehåll får utsläppas i afloppsledningen plats å Stadshusbyggnadens bakgård bör reserveras för en septic tank-anläggning, därest Stadsfullmäktige, såsom Hälsovårdsnämnden anser lämpligare, icke vilja låta anlägga en särskild silanordning vid afloppsledningens utmynnande i Svartån.

I anledning häraf hemställer Hälsovårdsnämnden, att Stadsfullmäktige måtte för sin del besluta sådant undantag från de af Stadsfullmäktige antagna och af Konungens Befallningshafvande fastställda särskillda ordningsföreskrifter i afseende å afträden inom staden

> att Stadshusbyggnadskommitterade tillåtas att anordna s. k. vattenklosetter i nya Stadshusbyggnaden samt att utsläppa desammas innehåll i stadens afloppsledning.

Därest Stadsfullmäktige bifaller denna framställning af Hälsovårdsnämnden torde det af kommitterade begärda anslaget icke vara erforderligt och hemställer hälsovårdsnämnden förty, att Stadsfullmäktige måtte afslå kommitterades framställning därom och i stället besluta:

> att utom byggnaden å lämplig plats på bakgården skall reserveras ett tillräckligt utrymme för en till äfventyrs i en framtid behöflig septic tank-anläggning.

Västerås den 21 Mars 1906.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Gustaf Qvarfott.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I det till Stadsfullmäktige öfverlämnade förslag jämte kostnadsberäkning för ny Stadshusbyggnad i Västerås hafva kommitterade utgått från den förutsättning, att i byggnaden komme att insättas vanliga s. k. torfmullsklosetter; och hafva kostnaderna i enlighet härmed beräknats.

I 1:sta klassens restauranter och hotell användas numera så godt som uteslutande vattenklosetter, och för att erhålla dessa lokaler i nya byggnader, äfven i förenämnda afseende, fullt jämförliga med deras utstyrsel i öfrigt, torde vara nödigt, att torfmullsklosetterna utbytas mot vattenklosetter.

För dylik anordning erfordras dock, enär orenligheten i sanitärt hänseende ej kan utsläppas direkt i kloakledningen, en s. k. Septic Tank-anläggning enligt bifogade utredning och kostnadsförslag; och få kommitterade härmed hemställa, att Stadsfullmäktige ville härför bevilja ett anslag af 5,700 kronor.

Västerås den 19 Maj 1905.

På Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

På grund af Hälsovårdsnämndens remiss å härvid återgående handlingar, i fråga om anordnande af vattenklosetter i nya Stadshusbyggnaden, af den 2 November 1905 öfverlämnas härmed ett protokollsutdrag öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens beslut i ärendet.

Västerås den 24 Februari 1906.

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Utdrag ur protokoll, fördt vid Västerås Vatten- och Gasverksstyrelses sammanträde den 13 Februari 1906.

— —

— —

§ 34.

Till Styrelsen hade från Hälsovårdsnämnden remitterats handlingar angående beredande af aflopp från ifrågasatta vattenklosetter vid nya Stadshusbyggnaden med begäran om utredning, huruvida nuvarande kloaksystemet är tillräckligt för beredande af aflopp jämväl för spillvattnet från dessa ifrågasatta vattenklosetter.

Då icke Styrelsen själf icke heller undertecknad föreståndare ägde någon närmare kännedom rörande vattenklosetters anordnande i förening med eller utan septic tank, hade Styrelsen sökt inhämta vägledande upplysningar i saken dels från Öfveringeniören hos Stockholms byggnadsnämnd, Fröman, dels genom Professor J. G. Richert.

På grund af dessas uttalanden beslöt Styrelsen framhålla såsom sin åsikt, att nuvarande kloakledningen är tillräcklig för beredande af aflopp jämväl för spillvattnet från det jämförelsevis ringa antal vattenklosetter, här kan vara fråga om. Kommer septic tank-anläggningen till stånd, torde den utan betänklighet kunna anordnas utan filter. Mot användandet af septic tank-systemet börja dock allt flera och flera röster höja sig.

Professor Richert uttalade sig bestämdt däremot, omnämnande, att "Vattenbyggnadsbyrån" konstruerat särskilda silar eller galler, genom hvilka kloakvattnet hade att passera, innan det finge utmynna i öppet vatten. Genom denna anordning förhindrades fasta föremål och osönderdelade exkrementer att komma ut i det öppna vattnet.

En betänklig omständighet, som vid nu ifrågavarande kloakledning dock är att omnämna, är ledningens ringa höjd öfver Mälarens vattenstånd, hvilken omständighet gör, att vid högvattenstånd i Mälaren vattnet går upp en längd af omkring 200 m. in i ledningen. Beträffande kloakledningens dimensioner må nämnas, att rördiam. på sträckan öfver Stora torget är 12″, utefter Köpmangatan och vidare fram förbi Fiskartorget 15″ och i Hamngatan, från Rådhuset räknadt, 18 eng. tum. Lutningen är i allmänhet mycket god, på nedra sträckan i Hamngatan är den minst och uppgår där till 1 på 200. Denna kloakledning afför vatten från en tomtyta af 11,70 hektar och från torg- och gatuområden till en ytvidd af omkring 4,07 hektar.

§ 35.

— —

— —

Vid protokollet:
Gerh. Gustafson.

Rätt utdraget betygar:
Gerh. Gustafson.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Redaktören C. Roos' motion om anslag till kommitterade för utredning af frågan om anordnande här i staden af en föreläsnings- och musiksalong.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I egenskap af ledamot i den komité, som tillsatts för utredande af frågan om anordnande härstädes af en föreläsnings- och musiksalong, får undertecknad härmed anhålla, att herrar fullmäktige måtte till komiténs förfogande ställa ett anslag af 500 kronor.

Västerås den 25 Januari 1906.

Carl Roos.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af bilagda till Drätselkammaren för utlåtande remitterade motion af Redaktören Carl Roos om ett anslag af 500 kronor till kommitterade för utredning af frågan om anordnande här i staden af en föreläsnings- och musiksalong, får Drätselkammaren, som anser att ett principielt uttalande af kommitterade i fråga om såväl platsen för byggnaden som ock byggnadsföretagets omfattning bör föregå afgörandet af frågan om beviljande eller icke af omförmälda anslag, för närvarande afstyrka bifall till motionen.

Västerås den 8 Mars 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Västerås,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Drätselkammarens skrifvelse angående nubbstenssättning å Stora gatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då frågan om upptagande af ett nytt obligationslån för beredande af medel för diverse ändamål, däribland en del större gatuarbeten, för närvarande är beroende på utredning af Drätselkammaren och det sålunda ännu kommer att dröja någon tid innan Kungl. Maj:ts tillstånd till lånets upptagande kan erhållas, men Drätselkammaren, på det att den påbörjade nubbstenssättningen å Stora gatan icke skall behöfva uppskjutas ännu ett år, anser att stensättningsarbetet å berörda gata bör fortsättas under innevarande års sommar, då för öfrigt icke några större gatuarbeten äro bestämda att utföras, får kammaren härmed hemställa,

att arbetet med nubbstenssättning å Stora gatan från Vasagatan, där nubbstenssättningen slutar, till korsningen af Stenläggargatan redan detta år måtte få verkställas samt kostnaden därför, beräknad till 23,100 kronor, af Drätselkammaren förskotteras af tillgängliga medel för att därefter genom lån gäldas.

Till stöd för sin framställning vill Drätselkammaren erinra, att gasledningen i Stora gatan kommer att i sommar omläggas, och torde det vara lämpligt att stensättningsarbetet i samband därmed utföres.

Västerås den 12 April 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens förnyade utlåtande i anledning af Herr Frans Johanssons motion om utredning af frågan angående anordnande af s. k. koloniträdgårdar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid behandling den 31 Augusti 1905 af Drätselkammarens förslag angående anordnande på visst villkor af s. k. koloniträdgårdar å den domprosten i Västerås å lön anslagna jorden mellan Lustigkulla och Jakobsbergsområdena samt Svartån

hafva Stadsfullmäktige återremitterat handlingarna i ärendet till kammaren för erhållande af utredning om på hvad sätt staden skulle erhålla tryggad dispositionsrätt till berörde lönejord.

Enligt bilagda utdrag af en utaf kommissionslandtmätaren P. Törngren år 1842 upprättad karta med beskrifning har domprosten i Västerås vid laga skiftesdelning i Vallby by, S:t Ilians socken, bekommit marken i fråga, hvilken enligt kartan innehåller i areal 5 tunnland 7,1 kappland samt är taxeringsvärderad till 1,400 kronor.

Då Drätselkammaren anser att staden bör förvärfva sig äganderätten till marken antingen för anläggande därstädes af koloniträdgårdar eller ock för något annat stadens framtida behof, får kammaren, med remisshandlingarnes återställande, härmed anhålla, att Stadsfullmäktige, oafsedt förslaget om koloniträdgårdars anordnande vinner fullmäktiges bifall eller icke, måtte besluta,

att framställning skall i vederbörlig ordning göras för att staden må erhålla full äganderätt till omförmälda åt domprosten upplåtna jord.

Västerås den 12 April 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Vesterås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1906.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om vissa arbeten vid gas- och elektricitetsverket.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För utlåtande hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren remitterat en framställning från Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse med anhållan om bemyndigande att för utvidgning af gasverket samt för förnyande af ackumalatorbatteriet, få, utöfver hvad Stadsfullmäktige för gasverkets utvidgning förut anslagit, använda af medel, som inflyta från gas- och elektricitetsverken, ett belopp af omkring 30,000 kronor att i räkenskaperna upptagas till fördelning på tre år.

Drätselkammaren, som ansett sig icke böra ingå i pröfning af frågan, hvilka arbeten skola utföras för gasverksdriftens- och elektriska belysningens behöriga uppehållande, vill därför endast yttra sig i frågan om sättet för anskaffande af medel till bestridande af kostnaderna för de arbeten, som Vatten- och Gasverksstyrelsen ansett nödvändiga. I sådant afseende får Drätselkammaren, då dessa kostnader uppgå till så stort belopp att deras bestridande af gasverkets vinstmedel eller deras utdebitering på endast några få år icke lämpligen torde böra ske, föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta, att det af Vatten- och Gasverksstyrelsen för omförmälda ändamål begärda anslaget af 30,000 kronor skall genom lån gäldas.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då frågan om gasverkets inköp af staden förelåg, verkställdes genom Drätselkammarens försorg utredning af särskilda sakkunniga angående vissa arbeten, nödiga för gasverksdriftens och elektriska belysningens behöriga uppehållande.

Genom föreståndaren för Eskilstuna gasverk afgafs den 18 februari 1905 ett utlåtande, i hvilket retortugnarne förklarades vara otillräckliga och ekonomiskt störande inverka på gasverkets drift, hvarjämte skorstenen utdömdes såsom tarfvande ommurning.

Af ingeniör K. Bladin afgafs den 20 februari 1905 utlåtande angående elektriska belysningsstationen. Beträffande denna framhölls, att ledningsnätet borde omläggas och att i samband därmed åtskilliga utvidgningar vore nödiga. Om ackumulatorbatteriet säges i detta utlåtande att det "nog sett sina bästa dagar, men torde ännu några år stå bi".

Då Herrar Stadsfullmäktige den 30 mars 1905 beslutade inköpa gasverket med tillhörande anläggningar, beräknades af Drätselkammaren i dess utlåtande i frågan den 20 februari s. å., att för gasverket fordrades kompletteringsarbeten, dragande en kostnad af 22,000 kronor och att för vissa arbeten med elektriska ledningsnätet skulle erfordras ett belopp af 17,500 kronor. Någon kostnad för nytt ackumulatorbatteri beräknades icke.

Af bifogade skrifvelse från föreståndaren för stadens vatten- och gasverk framgår,

dels att han funnit sig föranlåten föreslå en mera betryggande och därför dyrbarare komplettering af gasverket,

dels att han anser det förbundet med stora omkostnader och stor fara för driftens säkra uppehållande att ännu en vinter söka arbeta med det nu befintliga ackumulatorbatteriet.

Då föreståndaren inför Styrelsen förklarat, att dessa nu ifrågasatta arbeten icke kunna vidare uppskjutas och icke heller kunna utan risk och osäkerhet verkställas på annat sätt samt han tillika förklarat, att kostnaderna voro beräknade så, att de icke böra komma att öfverskridas, får Styrelsen härmed hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla om bemyndigande att för ofvan angifna ändamål och af medel, som inflyta från verken, använda ett belopp af omkring 30,000 kronor att i räkenskaperna upptagas till fördelning på tre år.

Västerås den 21 April 1906.

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Till Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse.

Angående den oundvikliga och vid inköpet afsedda utvidgning af gasverket, till hvilken Herrar Stadsfullmäktige beviljat 22,000 kronor och som under sommaren 1906 måste utföras, anhåller undertecknad föreståndare, att ej utvidgningen må ske i enlighet med af herr Sandahl uttänkt plan, som gick ut på att nya retortugnarne skulle placeras på ugnarnes nuvarande plats. Det har nämligen visat sig, att grunden på denna plats ej är tillräckligt fast, ty ugnarne hafva delvis sjunkit, hvarigenom i desamma uppstått bristfälligheter af så svår beskaffenhet, att en del retorter ej mera kunnat repareras utan måste igenmuras; och anhåller jag därför, att Styrelsen ville godkänna af mig utarbetat förslag, som går ut på att förlägga ugnarne till annan plats, hvarest man då genom pålning kunde försäkra sig fast underlag för desamma.

Följande olägenheter, som nu göra sig gällande, afhjälpas genom utvidgning enligt mitt förslag:

1. Ugnarnes kanaler, som i ock för säker drift tid efter annan måste rengöras och efterses, äro nu med svårighet åtkomliga;
2. Till skorsten förande rökkanal är ej åtkomlig utan att först mer eller mindre söndertaga ugnarne;
3. För bekväm uttagning af koksen ur retorterna finnes nu ej tillräcklig plats;
4. Slutligen är det af skadlig inverkan för ugnarne, att desammas bakre sida är sammanbyggd med husets yttervägg, hvarigenom, äfven om en extra skyddsmur är anordnad, driften, på grund af utifrån inträngande kyla, nedsättes. Ugnarne böra vara så anordnade, att utefter desammas bakre vägg finnes en 1½ m. bred gång.

Förutom att här angifna olägenheter afhjälpas vinner man just på lämplig plats inom verket utrymme för en roterande gastvättare, genom hvars anskaffande biprodukterna bättre kunde tillgodogöras. Äfvenså kunde genom utvidgningen plats beredas för ytterligare en 6- eller 8-retort-halfgeneratorugn, hvadan man alltså med gamla gasverket ännu några år kunde tillgodose stadens behof af gas.

Kostnaderna för utvidgningen blifva:

3 stycken halfgeneratorugnar, hvaraf en med 3, en med 5 och en med 6 retorter samt med tillhörande skorsten, rökkanal, armatur, hydraulik, hufvudledning, ugnarne alltså komplett färdigbyggda och monterade	Kr.	23,300: —
Tillbyggnad af retorthuset	„	5,850: —
Ändring af reningskistorna och diverse ledningar	„	1,100: —
En stationsgasmätare	„	1,350: —
En tryckregulator	„	1,150: —
Oförutsedda omkostnader	„	300: —
Summa Kronor		33,050: —
Af Herrar Stadsfullmäktige beviljadt anslag	Kr.	22,000: —
hvilket alltså öfverskrides med	„	11,050: —

Vidare måste under sommarens lopp ackumulatorbatteriet förnyas, ty det vore förbundet med stora omkostnader och stor fara för driftens säkra upprätthållande att ännu en vinter söka arbeta med gamla batteriet, då detsamma befinner sig i ett synnerligen dåligt tillstånd. Att söka reparera detta batteri, vore bortkastade pengar, ty dels är batteriet för litet och dels skulle en reparation af detsamma hjälpa blott för en kort tid.

På grund af infordrade kostnadsanbud är jag i tillfälle här angifva detaljerade kostnader för ett nytt batteri:

Batteriet	Kr.	14,946: —
Frakter och handtlangning	„	650: —
Reparation af byggnaden	„	500: —
Ledningarne, af kopparskenor, med tillhörande montage	„	2,300: —
Oförutsedda utgifter	„	200: —
Summa Kronor		18,596: —

Jag anhåller det Styrelsen ville gå i författning om anvisning af de till här angifna arbeten nödiga medel, utgörande tillsammans i rundt tal Kronor 29,650.

Västerås i April 1906.

Gerh. Gustafson.

Drätselkammarens utlåtande öfver Byggnadsnämndens skrifvelse med förslag till ändringar i stadsplanen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige genom remiss den 22 sistlidne Februari till Drätselkammaren för utlåtande remitterat Byggnadsnämndens förslag till vissa ändringar i Västerås stadsplan, afseende sydvästra delen af staden söder om Svantegatan och väster om Hållgatan,

samt kammaren i anledning däraf, uppdragit åt statens landtbruksingeniör A. V. Nordin och löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren W. Grandinsson att, efter jämförelse af berörda ändringsförslag med förut fattade beslut och gjorda aftal angående ordnande af byggnadskvarteret Pamela, utreda frågan,

hafva nämnde personer till Drätselkammaren inkommit med bilagda skrifvelse, angående de förändrade villkor, som de anse böra aftalas mellan staden och den för bebyggande af Pamela och angränsande kvarter bildade byggnadsföreningen, jämte därvid fogade bilagor, nämligen:

Bil. A. och B. Kostnadsberäkningar för utläggande och ordnande af gator;

Bil. C. Kostnadsberäkningar för vatten- och afloppsledningars framdragande;

Bil. D. Erbjudande af ägaren till tomten N:o 8 Floragatan, Carl Olsson, att afstå erforderligt område till Svantegatan;

Bil. E. och F. Äldre aftal med ägaren till Fridnäs angående ägoutbyte samt afloppslednings framdragande öfver Fridnäs mark.

Med återställande af remisshandlingarne får Drätselkammaren såsom sitt utlåtande i ärendet åberopa innehållet af berörda skrifvelse samt hemställa att Stadsfullmäktige måtte fatta beslut, i enlighet med hvad Herrar Nordin och Grandinsson föreslagit.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På uppdrag af Drätselkammaren hafva undertecknade närmare granskat det ändringsförslag, som af Byggnadsnämnden uppgjorts i afseende på ordnandet af kvarteret Pamela m. m., hvilket förslag af Herrar Stadsfullmäktige den 22 sistlidne Februari remitterats till Drätselkammaren, och få vi härmed därom anföra följande:

Beträffande den allmänna plananordningen hafva vi funnit densamma ändamålsenlig samt särskildt lämpad efter terrängens beskaffenhet. Dock synes oss öfverflödig anordningen att medelst ett obebyggdt område uppdela kvarteret Palma i två från hvarandra skilda delar,

för att därigenom reservera område för framtida utläggande af gata. En sådan gata är för det ifrågavarande kvarteret obehöflig, enär enligt den uppgjorda tomtindelningen samtliga tomter stöta intill gator, hvarför densamma skulle påkallas först sedan Västra utmarken en gång i framtiden kan blifva bebyggd, för att då förmedla trafiken mellan denna utmark och stadens södra delar. Då emellertid enligt gällande stadsplan Eriksgatan saknar fortsättning österut från Hållgatan, och det ifrågavarande området genom Svantegatans framdragande till Södra Bergsgatan och dennas förändrade sträckning ändock kommer i afsevärdt förbättrad förbindelse med trakten kring rådhuset, synas som om den tilltänkta passagen genom kvarteret Palma ej skulle få någon nämnvärd betydelse annat än för gångtrafiken från Västra utmarken å ena sidan genom Stallhagsparken till järnvägen och hamnen å andra sidan. Men då det gäller endast en mindre vägförkortning för denna gångtrafik, synes alltför dyrbart att därför reservera ett så stort område som det ifrågavarande, så mycket mer som ej all därför erforderlig mark är stadens.

På grund häraf få vi föreslå, att vid ändringsförslagets godkännande i öfrigt den nämnda anordningen — att med ett obebyggdt område uppdela kvarteret Palma i tvänne delar — måtte frångås.

Genom föreliggande ändringsförslag kommer den byggnadsförening (här nedan kallad Föreningen), som bildats för bebyggande af Pamela och angränsande kvarter, att disponera öfver en tomtareal, hvars storlek i förhållande till motsvarande areal enligt fastställd stadsplan framgår af följande tabell:

	Af Stadens mark	Af Fridnäs mark	Af Hushållningssällskapets mark	Af Föreningens mark	Summa kv.-m.
Enligt stadsplanen	10,735	725	—	—	11,460
„ ändringsförslaget	11,684	7,729	214	4,648	24,275
Ökning	949	7,004	214	4,648	12,815

Föreningens tomtområde ökas sålunda från 11,460 kv.-m. till 24,275 kv.-m., alltså mer än fördubblas och omfattar kvarteren Palma, Pamela och Paulina.

I afseende på äganderätten till den mark, hvarå gator skulle utläggas, få vi hänvisa till efterstående tabell, angifvamde förhållandena såväl enligt fastställd stadsplan som enligt detta ändringsförslag, hvarvid dock antagits som fullbordadt det utbyte af mark med Föreningen, hvartill Drätselkammaren bemyndigats genom Herrar Stadsfullmäktiges beslut af den 29 sistlidne Mars och hvarigenom

Staden erhåller af Föreningen:

för Floragatans utläggande	$271,_2$	kv.-m.
» Eriksgatans »	$199,_1$	»
» en kil i hörnet af Södra Bergsgatan och Eriksgatan	$33,_3$	»
» att läggas till Stallhagsparken	$5,_7$	»
Summa	$509,_3$	kv.-m.

hvaremot Föreningen erhåller af staden:

för att läggas till tomten N:o 1 i Paulina	$289,_0$	kv.-m.
» » » » » N:o 4 i d:o	$14,_9$	»
» » » » » N:o 2 i d:o	$199,_5$	»
Summa	$503,_4$	kv.-m.

Tabell, utvisande för gators utläggande erforderlig mark.

Gator.	Enligt fastställd plan åtgår af:						Enligt ändringsförslaget åtgår af:					
	Stadens mark	Fridnäs mark	Hushållningssällskapets mark	Enskild mark	Föreningens mark	Summa mark	Stadens mark	Fridnäs mark	Hushållningssällskapets mark	Enskild mark	Föreningens mark	Summa mark
	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.	kv.-m.
Svantegatan:												
västra delen	1,746	—	—	—	—	1,746	2,346	—	—	—	—	2,346
östra delen	—	—	—	—	—	—	31	—	44	174	722	971
Floragatan	1,308	—	—	—	—	1,308	1,308	—	—	—	—	1,308
Västra Esplanaden	2,070	1,305	—	—	—	3,375	—	—	—	—	—	—
Eriksgatan	1,341	771	1,230	—	—	3,342	2,336	2,645	1,230	—	—	6,211
Villagatan	—	—	—	—	—	—	871	—	—	—	—	871
Södra Bergsgatan	—	—	1,647	795	—	2,442	—	—	1,930	—	409	2,339
Summa	6,465	2,076	2,877	795	—	12,213	6,892	2,645	3,204	174	1,131	14,046

Af denna tabell framgår att för gatornas utläggning erfordras:

	Enligt fastställd stadsplan	Enligt ändrings-förslaget	Skillnad
af Stadens mark	6,465 kv.-m.	6,892 kv.-m.	+ 427 kv.-m.
„ Fridnäs „	2,076 „	2,645 „	+ 569 „
„ Hushållningssällskapets mark	2,877 „	3,204 „	+ 327 „
„ Enskild mark	795 „	174 „	— 621 „
„ Föreningens mark	—	1,131 „	+ 1,131 „
Summa	12,213 kv.-m.	14,046 kv.-m.	+ 1,833 kv.-m.

Ändringsförslaget innebär sålunda en ökning i afseende på behof af mark för gator med 1833 kv.-m., hvilken ökning Föreningen synes böra bekosta.

På grund häraf torde Föreningen böra kostnadsfritt till staden ej blott afstå hvad som af densamma tillhörig mark erfordras för gator, nämligen:

för Svantegatans utdragande . . . . 722,0 kv.-m.
» Södra Bergsgatan . . . . 409,2 »
utan äfven öfverlämna hvad Föreningen i sin första skrifvelse af den 20 November 1903 förbundit sig att öfverlämna, nämligen den mark, som, staden förut ej tillhörig, erfordrades för Eriksgatans utläggande mellan Västra Esplanaden och Floragatan, d. v. s. . . . . 771,0 »
Summa 1,902,2 kv.-m.

alltså ungefär samma areal, som genom ändringsförslaget kräfves till ökadt gatuområde.

All i öfrigt nödig gatumark anse vi däremot att staden bör själf förvärfva.

I afseende på sättet för detta förvärfvande, få vi erinra, hurusom staden genom ett af Herrar Stadsfullmäktige godkändt aftal med ägarinnan till Fridnäs, Enkefru C. Hygrell, har rätt att tillbyta sig ett område af cirka 2,000 kv.-m. mot ett i samma aftal närmare bestämdt område af Vestra utmarken.

Då enligt ändringsförslaget den för gator erforderliga arealen af Fridnäs egor uppgår
till (se sista tabellen här ofvan) . . . . 2,645 kv.-m.
och Föreningen däraf tillhandahåller staden enligt skrifvelse af den 20 November 1903 . . . . 771 »
återstår för staden att själf anskaffa . . . . 1,874 kv.-m.

hvarför ofvanberörda aftal bör äga giltighet äfven för detta ändringsförslag.

Den mark, som tillhör tomten N:o 1 i f. d. byggnadsföreningen Wasa och som, utgörande 173,5 kv.-m., erfordras för Svantegatans framdragande österut från Floragatan, kan staden enligt anbud af ägaren, Målaremästaren C. Olsson, få öfvertaga mot en ersättning i ett för allt af kronor 1,500, inberäknadt flyttning af ett därå uppfördt uthus, inrymmande verkstadsrum, vedbod, hönshus och torkvind.

Den mark, som enligt ändringsförslaget än ytterligare erfordras för gator, tillhör Hushållningssällskapet, och synes oss en öfverenskommelse om jordlösen böra lättare kunna åstadkommas enligt detta ändringsförslag än enligt fastställda stadsplanen, enär dess jord i mindre grad sönderstyckas. Skulle mark lösas från detta sällskap för Södra Bergsgatans utläggande enligt fastställda statsplanen, hade staden säkerligen fått lösa äfven den kil å 1,130 kv.-m., som då fallit väster om Södra Bergsgatan och af denna afskurits från Sällskapets öfriga område. Då lösen för denna mark mycket sannolikt skulle stigit till högre belopp, än staden i sin ordning kunnat erhålla vid dess försäljning såsom tomtmark i kvarteret Olga,

anse vi, att ändringsförslaget i detta fall inbesparar staden en kostnad af omkring 2,000 kronor, närmast motsvarande en prisskillnad af 2 kronor för kvadratmetern.

För att rätt uppskatta ändringsförslagets innebörd, bör man emellertid äfven taga hänsyn till olikheten i de kostnader, som komma att drabba staden för gators och afloppsledningars anordnande allt efter ena eller andra planen.

I sitt den 18 Februari 1904 afgifna yttrande öfver Föreningens först gjorda framställning har Drätselkammaren framlagt en kostnadsberäkning för ordnande af Svante-, Flora- och Eriksgatorna till de delar, som beröras af det då till försäljning föreslagna byggnadskvarteret. Detta kostnadsförslag, som dock afsåg endast hvad som då omedelbart skulle göras, slutade på en summa af kronor 7,232: 45.

För att åstadkommma en fullständig jämförelse härutinnan, måste likväl alla af förslaget berörda gator medtagas i beräkningen samt kostnaden afse gatornas fullständiga ordnande. Vi hafva därför låtit uppgöra nya kostnadsberäkningar för de båda förslagen, hvarvid dock Västra Esplanaden ej räknats till sin fulla bredd, hvilket väl aldrig kommit till stånd; utan är kostnaden därför beräknad endast för 9 m. körbana och 3 m. gångbana å ena sidan eller med samma bredd som Eriksgatan i ändringsförslaget.

Af dessa beräkningar framgår följande kostnadssummor:

	Enligt fastställd stadsplan	Enligt ändringsförslaget	Skillnad
Gatuarbeten	24,600: —	29,200: —	+ 4,600: —
Afloppsledningar	2,500: —	4,300: —	+ 1,800: —
Summa	27,100: —	33,500: —	+ 6,400: —

Ändringsförslaget innebär således i detta afseende en ökning af kronor 6,400: —, och torde denna ökade kostnad, i likhet med och på samma grund som det ökade behofvet af gatumark, ersättas af Föreningen.

Tillgodoräknas dock härvid ofvan till 2,000 kronor beräknade besparing vid blifvande uppgörelse med Hushållningssällskapet om mark för Södra Bergsgatan, återstår 4,400 kronor, som skulle ersättas af Föreningen.

Ändringsförslaget innebär emellertid vidare ett fördelaktigare utnyttjande af marken, så att mark, som eljest skulle i hufvudsak ålgått till Västra Esplanaden, i stället varder tillgänglig till bebyggande. Denna areal (11,684 — 10,735 =) 945 kv.-m. anse vi, att staden bör afstå utan att beräkna särskild ersättning för densamma.

Slutföljden skulle alltså blifva den, att Föreningen betalar den mark, som enligt nu gällande stadsplan skulle af staden lämnas: 10,735 kv.-m.

à 2: 50	26,837: 50
hvarjämte Föreningen godtgör staden för ökade kostnader för gator och aflopp med	4,400: 00
och alltså erlägger sammanlagdt	31,237: 50

Fördelas denna slutsumma på hela den areal, staden skall i verkligheten lämna till Föreningen, motsvarar detta ett medelpris af 2 kronor 67 öre för hvarje af 11,684 kvadratmeter.

Ofvanstående beräkningar äro, som sagdt, uppgjorda för gatorna fullt färdiga, men har det därför ej varit vår mening att de skola omedelbart utföras i fullständig omfattning. Tvärtom få vi framhålla, att de ifrågavarande gatorna böra utläggas endast efter som behofvet påkallar, och särskildt är nödvändigt att undantag göres för utförandet af Södra Bergsgatan och Eriksgatan å de delar, där Hushållningssällskapets mark beröres, börande dessa

gatudelar ej förr utläggas än sagda sällskap ställer sig välvilligt i afseende på upplåtelse af erforderlig mark.

Såsom utan inverkan på föreliggande förslag, men dock nödvändigt att i detta sammanhang ordna, få vi framhålla hurusom den afloppsledning, som för några år sedan nedlagts från Vasastaden i Västra Esplanaden och dess fortsättning mot sjön, på en längre sträcka ligger å Fridnäs ägor.

Enligt drätselkammarens protokoll af den 18 Maj 1898, har en öfverenskommelse träffats med dåvarande ägaren, Handlanden Axel Hygrell, hvarigenom denne medgifvit staden rätt att nedlägga berörda aflopp mot det att staden samtidigt nedlade ett vattenledningsrör för hans behof. Staden bör nu, synes oss, vid uppgörelse af ägobyte med nuvarande ägarinnan, försäkra sig om ifrågavarande rätts varaktiga bibehållande för staden, börande sådan rätt helst innebära, att staden erhåller en väg från Eriksgatan ned till järnvägens område, i hvilken väg afloppsledningen kan förläggas.

På grund af hvad som sålunda anförts få vi föreslå:

att Drätselkammaren ville hos Herrar Stadsfullmäktige på så sätt tillstyrka bifall till Byggnadsnämndens framställning, att

dels godkännes de ändringar i stadsplanen som föreslagits, med undantag dock af det å plankartan med grön färg betecknade område, som tudelar kvarteret Palma, under förutsättning att de med Föreningen förut aftalade villkoren sålunda förändras:

1:o) Föreningen upplåter kostnadsfritt till staden lika stort område för Eriksgatan, som den i sin skrifvelse den 20 November 1903 utlofvat:

2:o) Föreningen upplåter kostnadsfritt till staden hvad som af dess ägande mark åtgår till Svante- och Södra Bergsgatornas utläggande;

3:o) Föreningen afstår kostnadsfritt till staden den mindre kil å 46,1 kvadratmeter, som faller inom kvarteret Petra öster om Södra Bergsgatan samt

4:o) Föreningen betalar för den staden tillhörig mark, som enligt ändringsförslaget skall utläggas till tomter inom de ifrågavarande kvarteren (11,684 kvadratmeter) ett medelpris af 2 kronor 67 öre för hvarje kvadratmeter;

dels Byggnadsnämnden bemyndigas att å Herrar Stadsfullmäktiges vägnar hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om stadsplanens förändring enligt detta förslag;

dels och Drätselkammaren bemyndigas att

1:o) med Änkefru Hygrell träffa det förändrade bytesaftal, som betingas af stadsplanens ändring, hvarvid äfven bör ingå sådan öfverenskommelse, som kan erfordras för betryggande af stadens rätt att för all framtid hafva afloppsledning framdragen å Fridnäs ägor;

2:o) af ägaren till den mark, som inom förutvarande Byggnadsföreningen Vasas område erfordras för Svantegatans utläggning, förvärfva denna mark samt

3:o) företaga erforderliga gatuarbeten.

Slutligen bör åt Vatten- och Gasverksstyrelsen uppdragas att utföra de vatten- och afloppsledningsarbeten, som böra verkställas samtidigt med gatuarbetena.

Västerås den 7 Maj 1906.

Axel Vilh. Nordin. **Wald. Grandinson.**

Bil. A.

Kostnadsberäkning

för utläggande och ordnande af nedanstående gatudelar i enlighet med stadsplan; körbanorna makadamiseras, gångbanorna grusas och förses med kanter och rännstenar af fältsten.

Svantegatan från Västra Esplanaden till Floragatan.			
418 kbmtr Schaktning och fyllning	à 0: 65	271: 70	
174 » Makadam med arbetskostnad . . .	à 6: —	1,044: —	
232 meter Fältstensättning.	à 3: —	696: —	
98 kbmtr Grus till trottoar och körbana . .	à 2: 25	220: 50	2,232: 20
Västra Esplanaden fr. o. m. korsningen af Svantegatan till Eriksgatan, med 3 mtrs trottoar och 9 mtrs körbana i östra gränsen			
3,720 kbmtr Schaktning och fyllning	à 0: 65	2,418: —	
279 » Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	1,674: —	
254 meter Fältstensättning	à 3: —	762: —	
104 kbmtr Grus	à 2: 25	234: —	5,088: —
Floragatan från Svantegatan till Eriksgatan.			
1,440 kbmtr Schaktning och fyllning	à 0: 65	936: —	
150 » Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	900: —	
206 meter Fältstensättning	à 3: —	618: —	
87 kbmtr Grus	à 2: 25	195: 75	2,649: 75
Eriksgatan från Hållgatan till Vestra Esplanaden.			
5,208 kbmtr Schaktning och fyllning	à 0: 65	3,385: 20	
630 » Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	3,780: —	
560 meter Fältstensättning	à 3: —	1,680: —	
235 kbmtr Grus	à 2: 25	528: 75	9,373: 95
Södra Bergsgatan från Eriksgatan till Trädgårdstorget.			
2,160 kbmtr Schaktning och fyllning	à 0: 65	1,404: —	
270 » Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	1,620: —	
360 meter Fältstensättning	à 3: —	1,080: —	
152 kbmtr Grus	à 2: 25	342: —	4,446: —
Diverse.			
10 st. Dagvattenbrunnar			810: 10
		Kronor	24,600: —

Bil. B.

Kostnadsberäkning

för utläggande och ordnande af nedanstående gatudelar i enlighet med stadsplan efter förändringen, körbanorna makadamiseras, gångbanorna grusas och förses med kanter och rännstenar af fältsten.

Svantegatan från Västra Esplanadens västra gräns till Floragatan.					
1,290	kbmtr	Schaktning och fyllning	à 0: 65	840: 45	
360	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	2,160: —	
280	meter	Fältstensättning	à 3: —	840: —	
164	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	369: —	4,209: 45
Svantegatan från Floragatan till Södra Bergsgatan.					
1,000	kbmtr	Schaktning och fyllning	à 0: 65	650: —	
156	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	936: —	
208	meter	Fältstensättning	à 3: —	624: —	
88	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	198: —	2,408: —
Floragatan från Svantegatan till Eriksgatan.					
1,440	kbmtr	Schaktning och fyllning	à 0 65	936: —	
150	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	900: —	
206	meter	Fältstensättning	à 3: —	618: —	
87	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	195: 75	2,649: 75
Eriksgatan från Hållgatan till Västra Esplanaden.					
4,890	kbmtr	Schaktning och fyllning	à 0: 65	3,178: 50	
728	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	4,368: —	
970	meter	Fältstensättning	à 3: —	2,910: —	
408	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	918: —	11,374: 50
Villagatan från Svantegatan till Eriksgatan.					
1,026	kbtmr	Schaktning och fyllning	à 0: 65	666: 90	
142	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	858: —	
230	meter	Fältstensättning	à 3: —	690: —	
72	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	162: —	2,376: 90
Södra Bergsgatan från Eriksgatan till Trädgårdstorget.					
1,830	kbmtr	Schaktning och fyllning	à 0: 65	1,189: 50	
336	»	Makadam med arbetskostnad . .	à 6: —	2,016: —	
470	meter	Fältstensättning	à 3: —	1,410: —	
156	kbmtr	Grus till körbana och trottoirer .	à 2: 25	351: —	4,966: 50
Diverse.					
15	st.	Dagvattenbrunnar			1,214: 90
				Kronor	29,200: —

Bil. C.

Kostnadsberäkning

å afloppsledningar i Södra Bergs-, Flora- och Eriksgatorna enligt äldre stadsplanen.

23 cm. aflopp i Södra Bergs-, Flora- och Svantegatan	190 m.	à 6: —	1,140: —
30 » » i Svantegatan	125 »	7: 75	968: 75
Extra rördelar och sammankoppling			45: —
Spolbrunnar	3 st.	à 36: —	108: —
Oförutsedda omkostnader, utjämning			238: 25
		Kronor	2,500: —

Kostnadsberäkning

å afloppsledningar i Södra Bergs-, Flora-, Villa- och Eriksgatorna jämte Västra Esplanaden enligt nytt stadsplanförslag.

23 cm. aflopp i Södra Bergs-, Flora-, Villa- och Svantegatan	305 m.	à 6: —	1,830: —
30 » » i Västra Esplanaden och Svantegatan	245 »	7: 75	1,898: 75
Extra rördelar och sammankoppling			50: —
Spolbrunnar	3 st.	à 36: —	108: —
Oförutsedda omkostnader, utjämning			413: 25
		Kronor	4,300: —

Anm. Då ofvanskrifne gator ej äro byggda hafva framdeles behöfliga rännstensbrunnar med ledningar ej nu intagits i beräkningen.

Västerås den 21 April 1906.

F. G. Lönnquist.

Bil. D.

På begäran får jag härmed afgifva följande:

För öfverlåtelse till Västerås stad af ett jordområde, innehållande 173½ kv.m. erforderligt för Svantegatans utsträckning, och för borttagning af en uthusräcka, inrymmande ett verkstadsrum, torkvind, en vedbod och ett hönshus, samt uppförande af en byggnad för samma ändamål på annan plats, där träd och buskar måste borttagas, är jag villig att öfverlåta ofvannämnde jordareal och utföra nämnda byggnadsarbeten för Ett tusen femhundra (1,500) kronor. Omkostnader för uppmätning af byggnadsplats m. m., afsäger jag mig.

Västerås den 21 April 1906.

Carl Olsson,
Floragatan 8.

Bil. E.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 18 Februari 1904.

§ 36 b.

Emellan Grosshandlaren John Hygrell såsom ombud för Änkefru Carolina Hygrell, å ena sidan, och Drätselkammaren å andra sidan, träffades, under villkor af Stadsfullmäktiges godkännande, följande aftal:

Fru Carolina Hygrell afstår den del af henne tillhörig mark, som erfordras för utläggning af västra esplanaden äfvensom den mark, som är belägen i fortsättningen af den mellan lägenheterna Bredablick och Bellevue befintliga vägen, samt marken norr om den sålunda fram till esplanaden framdragna vägen.

Västerås stad afstår i utbyte södra spetsen af stadens utmark, som begränsas af Fru Hygrells mark i söder och öster, gårdsägaren Vretmans mark i väster samt lägenheten Bellevue i norr, allt på sätt Drätselkammaren kan vid områdenas blifvande utstakning på marken finna regleringen böra lämpligast verkställas.

Vid blifvande likvid skall för den mark, som Fru Hygrell lämnar, betalas ett pris af 1 krona 50 öre kvadratmetern, och för den mark, som afstås af staden, ett pris af 1 krona kvadratmetern; och då den mark, som Fru Hygrell skall lämna, utgör omkring 2,200 kvadratmeter, samt den mark, som staden kommer att till henne afstå, skulle uppgå till ungefär 3,300 kvadratmeter, afser detta aftal i självfva verket endast en reglering, hufvudsakligen i form af ägoutbyte.

Och skulle aftalet underställas Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande.

In fidem
Bernh. Carlson.

Bil. F.

Utdrag af protokoll, hållet
vid Drätselkammarens i Västerås
sammanträde den 18 Maj 1898.

§ 23.

Likaledes anmälde Vattenledningsföreståndaren Lönnqvist att, i och för utförande af vattenledningsarbetena å Vasaföreningens område, kloakledningen måste framdragas öfver lägenheten Fridnäs mark ned till sjön och att ägaren till Fridnäs, Handlanden Axel Hygrell, härför icke fordrade annan ersättning än att staden samtidigt nedlägger ett 1½ tums eller 1¼ tums rör, så att han kunde erhålla vatten till en nybyggnad, som han ämnade uppföra vid Fridnäs.

Sedan Lönnqvist upplyst att kostnaden härför belöpte sig till 3 à 400 kronor, beslöt Drätselkammaren att låta nedlägga ett 1½ tums vattenledningsrör till Fridnäs för serverande af vatten mot vanlig afgift.

In fidem
Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om inköp af lägenheten Nyby i Gåsmyrevreten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Från ägaren till lägenheten Nyby i Gåsmyrevreten A. W. Wångstedt har Drätselkammaren emottagit bilagda skrifvelse, däri han erbjuder sig att till staden sälja samma lägenhet till ett pris af 6,000 kronor, hvilket anbud är från hans sida bindande till den 15 nästkommande Juni.

Därjämte har Skolrådet i Västerås för att kunna ordna folkskolans å Herrgärdet trädgård i skrifvelse till Drätselkammaren anhållit, att kammaren måtte vidtaga åtgärder för förvärfvande åt staden af det för skoltomten erforderliga området af lägenheten Nyby.

Af ifrågavarande lägenhet, hvars tomtareal enligt bilagda karta utgör 1,527,6 kvadratmeter, faller vid reglering efter gällande stadsplan sydöstra delen till en areal af 391 kvadratmeter, afsedd att tilläggas Herrgärdsskolans tomtområde, inom byggnadskvarteret Folke och den sydvästra delen till areal af 36,4 kvadratmeter inom byggnadskvarteret Fjalar. Återstående delen till areal af 1,100,2 kvadratmeter skall utgöra en öppen plats mot Norra esplanaden, där Kaplans- och Pukegatorna mötas.

Å nämnda plats äro boningshus och uthus belägna, hvilka hus alltså kunna tillsvidare å platsen kvarstå och af staden uthyras.

För reglering af byggnadskvarteren Folke och Fjalar samt för att framdeles, när staden efter förvärfvande jämväl af den väster om Nyby belägna lägenheten Södra Johannisborg finner lämpligt sådant böra verkställas, kunna ordna ofvan nämnde öppna plats, anser Drätselkammaren önskvärdt att staden blifver ägare till lägenheten Nyby.

I anledning häraf får Drätselkammaren härmed hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta,

dels att inköpa lägenheten Nyby i Gåsmyrevreten till det erbjudna priset af Sex tusen kronor, som torde böra af lånemedel gäldas, dels ock att till kyrkokommunen afgiftsfritt med full äganderätt öfverlämna den del af samma lägenhet, som fordras för skolhustomtens reglering.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Som för skolträdgårdens ordnande fordras ett mindre område mark, tillhörigt gårdsägaren Wångstedt, som lär hafva erbjudit Drätselkammaren att inköpa detsamma, får undertecknad härmed anhålla, att Drätselkammaren behagade vidtaga åtgärder för nämnde marks förvärfvande åt staden för att därefter till skolrådet kunna öfverlämnas.

Västerås den 12 April 1906.

På Skolrådets vägnar:

K. A. Rejmer.

Skolr:s ordf.

Härmed erbjuder jag Västerås stad genom dess Drätselkammare att köpa min lägenhet Nyby, liggande i Gåsmyrevreten inom stadsplan, för en köpesumma af Sex tusen kronor, att betalas sedan Stadsfullmäktiges beslut om köpet vunnit laga kraft. Förestående erbjudande är från min sida bindande till 15 Juni d. å.

Sedan Drätselkammaren godkänt och tillstyrkt köpet, får den del af tomten som faller inom skolplan, af Skolstyrelsen disponeras för planering, dock med villkor, att om köpet förfaller, ersätta mig för genom planeringen uppkommen skada.

Husen äro försäkrade i Skandia till den 1 Okt. 1910 för kr. 4,000. Tomten enligt karta af 1901 innehåller 1,527,6 kv.meter.

Jag erbjuder mig att tills vidare hyra återstoden af ofvanstående lägenhet för 250 kronor om året.

Västerås den 27 April 1906.

A. W. Wångstedt.

Bevittnas:

Carl Johnson. *Fridolf Zeidlitz.*

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Byggnadsnämndens förslag till sådan ändring af nu gällande stadsplan, att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatan inom kvarteren Hake och Heimer ordnas en mindre park.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 22 sistlidne Februari hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren remitterat Byggnadsnämndens härhos återgående förslag till sådan ändring af nu gällande stadsplan, att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer ordnades en mindre park, med uppdrag till kammaren att underhandla med vederbörande tomtägare angående hvad de skulle vilja betala för rätt att få hafva fönster mot den föreslagna öppna platsen.

Sedan Drätselkammaren i berörda hänseende underhandlat med ägarne till tomterna N:ris 30 och 33 i Norra kvarteret, gårdsägaren L. G. Andersson och doktor K. G. Tingvall, af hvilka den senare till kammaren aflämnat en skriftlig förklaring att han ej fann någon anledning att till staden betala afgift för fasadrätt för sin tomt mot ifrågasatta öppna plats, får Drätselkammaren dels öfverlämna doktor Tingvalls förklaring dels ock meddela att nämnde Andersson muntligen förklarat sig ej heller vilja betala för dylik fasadrätt.

Då staden sålunda ej kan tillförsäkra sig någon ersättning genom den af Byggnadsnämnden föreslagna ändringen i stadsplanen, afseende att tomten N:ris 31 och 32, eller botaniska trädgården skulle komma att blifva park, vill Drätselkammaren härmed uttala såsom sin åsikt, att platsen fortfarande bör betraktas såsom byggnadstomt.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse angående gäldandet af arvodesräkning för uppgjordt förslag till hamnplan för Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I bilagda skrifvelse till Drätselkammaren hafva kommitterade för utredning af väckt fråga om utvidgning af härvarande hamn, med förmälan att Ingeniörsfirman Unander & Jonsson som haft kommitterades uppdrag att utarbeta ett generelt förslag till dylik utvidgning, i sistlidne Januari månad aflämnat ett förslag till hamnplan jämte jämväl bilagda arfvodesräkning å 3,500 kronor, anmodat Drätselkammaren att i afräkning å detta belopp till berörda firma utbetala 2,000 kronor.

Som emellertid Stadsfullmäktige för ifrågavarande utredning icke anslagit större belopp än 1,000 kronor, hvilka i det närmaste åtgått vid det förra hamnförslagets uppgörande, och Drätselkammaren sålunda för ändamålet icke har några medel till sin disposition, får kammaren härmed anhålla om tillstånd att å hamnafgifternas konto utbetala 2,000 kronor å det af Ingeniörsfirman Unander & Jonsson fordrade arfvodet.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige den 23 Februari 1905 till Kommitterade för utredning af väckt fråga om utvidgning af härvarande hamn återremitterat denna fråga för erhållande af förslag till partiel utvidgning af hamnen åt öster, så hafva Kommitterade uppdragit åt Ingeniörsfirman Unander & Jonsson i Stockholm att utarbeta i grofva drag ett generelt förslag till dylik utvidgning.

Med anledning häraf har sagda firma i Januari detta år inkommit med ett förslag till hamnplan, samt därvid fogat här bilagda arvodesräkning å kr. 3,500.

Då detta arfvode emellertid synes Kommitterade väl högt, hafva Kommitterade uppdragit åt sin Ordförande att därom förhandla med firman, men på samma gång, för att ej vålla firman obehag, beslutit utbetala ett belopp af 2,000 kronor i afräkning å arfvodet under väntan på resultatet af nämnda förhandling.

På grund häraf få Kommitterade anmoda Drätselkammaren att i sådan afräkning å omskrifna arvodesräkning till Ingeniörsfirman Unander & Jonsson utbetala 2,000 kronor.

Västerås den 2 Maj 1906.

Å Kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Wald. Grandinson.

Skrifvelse från Stadshusbyggnadskommitterade med begäran om bemyndigande att låta uppföra tvänne uthusbyggnader å Stadshustomten.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan vid uppgörande af hyresaftal med Västerås Spritbolag om förhyrande i nya stadshusbyggnaden af utminuteringslokaler, kontorsrum och lagerkällare, sprit-

bolaget såsom villkor för erläggande af det ifrågakomna hyresbeloppet 9,500 kronor anhållit, att få till sitt förfogande erhålla, förutom stall och vagnbod, en arbetarebostadslägenhet, bestående af ett rum och kök, samt ett större rum särskildt afsedt för punschtillverkning, hvilken bostadslägenhet och punschtillverkningslokal ej kunna i hufvudbyggnaden inrymmas och från början ej varit afsedda att uppföras, få kommitterade, med upplysning, att kostnaden för uthusbyggnaden, som af kommitterade beräknats till 10,000 kronor, därigenom torde komma att öfverstigas med ett belopp af omkring 5,000 kronor, samt med öfverlämnande af vidfogade byggnadsritningar och plankarta anhålla,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga kommitterade att låta uppföra tvänne uthusbyggnader å stadshustomten enligt nu bifogade ritningar.

Västerås den 11 Maj 1906.

På Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Byggnadsnämndens och Drätselkammarens utlåtanden ang. Västerås Mejeriförenings ansökan om uppförande af byggnad å tomten N:o 68 i stadens västra kvarter.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det i bilagde handlingar omförmälta ärende får Byggnads-Nämnden härmed underställa Stadsfullmäktiges pröfning.

Västerås den 22 Maj 1906.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Byggnadsnämnden får härmed öfverlämna utdrag af nämndens protokoll den 4 April och 3 Maj innevarande år, angående Västerås Mejeriförenings ansökan om uppförande af byggnad å tomten N:o 68 i Västerås stads västra kvarter jämte en

till ärendet hörande karta; och får Byggnads-Nämnden anhålla, att Drätselkammaren ville afgifva yttrande i frågan i enlighet med hvad bilagda protokoll närmare angifver.

Västerås den 9 Maj 1906.

På Byggnads-Nämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet inför Byggnads-Nämnden i Västerås följande dagar år 1906.

Den 4 April.

§ 47.

S. D. Föredrogs följande ansökning:

"Till Byggnads-Nämnden i Västerås.

Härmed får undertecknad, för Västerås Mejeriförening, hos nämnden vördsamt anhålla om tillstånd, att å föreningens ägande tomt N:o 68 i Västra kvarteret få enligt härhos bifogade ritningar, uppföra ett tre våningars stenhus under tak af järnplåt, afsedt att i bottenvåningen inrymma affärslokaler samt för öfrigt inredas till bostadslägenheter.

Karta, utvisande husets läge å tomten åtföljer härmed.

Västerås 31 Mars 1906.

Frans Schartau;"

varande härvid fogade byggnadsritningar i två exemplar öfver byggnadsarbetet ifråga samt tomtkarta, utvisande nybyggnadens läge.

Efter föredragning häraf fann Byggnads-Nämnden skäligt utsätta ifrågavarande ärende till syn och besiktning å platsen å framdeles utsatt dag, därom sökanden skulle genom särskild kallelse underrättas.

Den 3 Maj.

§ 65.

S. D. Företogs till fortsatt behandling här ofvan i protokollet för den 4 nästlidne April, under § 47 antecknade ärende angående Västerås Mejeriförenings ansökan om uppförande af byggnad å tomten N:o 68 af Västerås stads Västra kvarter; och företeddes därvid, förutom förut i ärendet ingifna byggnadsritningar öfver byggnadsarbetet ifråga, *dels* tomtkarta, utvisande nybyggnadens läge samt, att den yta af tomten, som erfordrades vid en eventuel utläggning af Stora gatan till dess enligt gällande stadsplan fastställda bredd af 18 meter, utgjorde ett område af 100,4 kvadratmeter, *dels* ock följande utstaknings- och afvägningsbevis:

På begäran af Godsägaren Herr Frans Schartau för Västerås Mejeriförening har undertecknad, stadsingeniör, denna dag utstakat laget för ett boningshus å tomten N:o 68 i Västra kvarteret emot Stora gatan och tomterna N:ris 66 & 67 i öster och 69 i väster, som utmärktes å bifogade karta. Samtidigt verkställdes afvägning och befunnos höjderna å gångbanans kantsten vid ifrågavarande byggnad vara i väster 8,71 meter och i öster 8,53 meter öfver jämförelseplanet. Gatan utlagd efter gällande profilritning skall i väster blifva 8,7 meter och i öster 8,51 öfver ofvan nämnda plan. Höjden på fotmurens öfverkant föreslås till 9,06 meter, då fotmurens höjd i väster blifver 0,36 meter och i öster 0,55 meter.

Västerås den 1 Maj 1906.

B. A. F. Gewalt."

Efter föredragning häraf och sedan nämnden företagit besiktning å platsen, fann Byggnads-Nämnden, då, enligt hvad af de i ärendet ingifna ritningar samt tomtkarta framginge, ifrågavarande nybyggnad vore afsedd uppföras i Stora gatans äldre gatulinie och sålunda, bland annat, upptaga den markyta, som, enligt hvad ofvan antecknats, skulle utläggas till sagde gata enligt nu gällande stadsplan, skäligt förklara, att ifrågavarande ärende skulle, innan detsamma af Byggnads-Nämnden slutligen afgjordes, underställas Stadsfullmäktiges pröfning för den händelse Stadsfullmäktige ville genom inlösen af berörda för Stora gatans utvidgning erforderliga mark förhindra byggnadens uppförande å denna del af tomten; hvarjämte och då sökandeföreningen anhållit om skyndsamt afgörande af ärendet, Byggnads-Nämnden beslöt att hos Drätselkammaren göra framställning därom, att Drätselkammaren ville, innan ärendet till Stadsfullmäktige inkomme, däruti afgifva yttrande.

In fidem:

J. W. Ödman.

Till Byggnads-Nämnden i Västerås.

I anledning af Nämndens skrifvelse den 9 innevarande månad, angående Västerås Mejeriförenings ansökan om uppförande af en byggnad å tomten N:o 68 i Västerås stads Västra kvarter, får Drätselkammaren såsom sitt utlåtande i fråga om inlösen af det för Stora gatan behöfliga området af tomten, hvarå byggnaden är afsedd att uppföras, härmed åberopa bilagda utdrag af sitt protokoll denna dag i hvad rörer ifrågavarande ärende.

Västerås den 10 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 10 Maj 1906.

§ 125.

Föredrogos följande handlingar nämligen:

1:o) En skrifvelse från Byggnads-Nämnden i Västerås med anhållan att Drätselkammaren, i anledning af Västerås Mejeriförenings ansökan om tillstånd att å tomten N:o 68 i Västerås stads Västra kvarter få uppföra ett tre våningars stenhus, ville, enär enligt hvad af de i ärendet ingifna ritningar samt tomtkarta framginge ifrågavarande nybyggnad vore afsedd att uppföras i Stora gatans äldre gatulinje och sålunda, bland annat, komme att upptaga den markyta, som skulle utläggas till sagda gata enligt nu gällande stadsplan, afgifva yttrande i fråga om inlösen för stadens räkning af berörde för Stora gatans utvidgning erforderliga mark till förhindrande af byggnadens uppförande å denna del af tomten;

2:o) Ett erbjudande från Mejeriföreningen att mot en ersättning af ett tusen etthundra kronor, däri jämväl ingående ersättning för husflyttning, till Västerås stad afstå ifrågavarande för Stora gatan behöfliga område af tomten N:o 68 Västra kvarteret, hvilket område utgjorde i areal 100,4 kvadratmeter.

Efter ärendets ompröfning beslöt Drätselkammaren att hos Stadsfullmäktige, till hvilka Byggnads-Nämnden ämnade hänskjuta frågan om markens inlösande, tillstyrka sådan inlösen på villkor, som i Mejeriföreningens erbjudande omförmäldes.

Emot detta beslut anmälde Herr Sundström reservation under förmenande att, då tomten N:o 68 i Västra kvarteret vore belägen på ofri stadens grund, frågan om lösen för marken, hvilken lösen af Mejeriföreningen beräknats till 8 kronor för hvarje kvadratmeter, eller cirka 800 kronor, borde förklaras tvistig. Emot ersättningen för husflyttning, beräknad till 300 kronor, hade han däremot icke något att erinra.

In fidem

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

I händelse Västerås Mejeriförening ej erhåller tillstånd att å sin egande tomt N:o 68 Västra kvarteret mot Stora gatan uppbygga ett stenhus enligt inlämnade ritningar, emedan staden behöfver en del af tomten för Stora gatans utvidgande, så erbjuder sig härmed Västerås Mejeriförening att mot en ersättning af elfva hundra (1100) kronor afstå det behöfliga området, enligt uppgift 100,4 kvadratmeter; i detta pris ingår ersättning för nedrifvande och flyttning af en del af det å tomten befintliga uthuset jämte annan olägenhet genom tomtens minskning.

Västerås den 10 Maj 1906.

För Västerås Mejeriförening:

Frans Schartau.

Vesterås,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Årsberättelse från Hälsovårdsnämnden i Västerås för år 1905.

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar och personer.

1. Antal sammanträden under året.	16.
2. Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktionen för nämnden, särskilda föreskrifter tillkomna i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Stadgande fastställdt, att vissa nya områden utom stadsplanen, hvilka börjat bebyggas, skola i afseende å hälsovården betraktas som stad.
3. Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	En skolad sjuksköterska har anställts för stadens räkning med fast årslön af 500 kr. och genom i taxa bestämd ersättning för hvarje slags tjänstgöring.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal *kyrkoskrifna invånare* den 31 december föregående år.	14,231 (6,689 mankön + 7,542 kvinnkön).
Antal *födda* under redogörelseåret.	406 (226 „ + 180 „).
Antal *döda* enligt dödsbevisen.	193 (86 „ + 107 „), 3 män äro ej skrifna i Västerås.
Större dödlighet i någon viss stadsdel.	Har ej kunnat förmärkas.

III. Hälsovården.

a. Vattentillgång.

1. Behofvet af dricksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	Driften af stadens vattenledning har fortgått såsom föregående år. På hösten påbörjades nedläggning af rörledningarna till och uppförande af pumpstation vid det beslutade nya vattenverket invid Hesslö, som omnämndes i föregående årsberättelse.
2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	Liksom förut.
Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas *sammanlagda längd* inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	27,310 m. + 4,500 m. af den nya hufvudledningen till Hesslö.
2. *Procent hus,* i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	99 % inom stadsplanen + 257 lägenheter å stadens öfriga område.
3. *Anläggningskostnaderna* till och med redogörelseåret.	571,233 kr. (sammanräknadt med kostnaderna för afloppsledningen).
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af *nya ledningar* inom rörnätet.	Ofvannämnda 4,500 m. af ny hufvudledning.
5. *Antal egendomar,* i hvilka vatten under året blifvit inledt.	46.
6. Nya filter, pumphus, etc.	Inga förändringar vid gamla vattenledningen.
7. *Kostnaderna* för vattenverkets utvidgning.	111,375 kr. (hufvudsakligen för det påbörjade nya vattenverket).
8. *Vattenförbrukning* för hushållsbehof. 9. „ „ allmänna „ 10. „ „ industriella „ 11. Summa vattenförbrukning per individ och dygn.	Några exakta uppgifter hafva ej heller för detta år kunnat erhållas, enär pumpen arbetat allt för oregelbundet för att tillåta någon säker beräkning af vattenmängden.

12. *Vattenafgift* enl. mätare. 13. „ „ annan grund (angifves).	Taxebestämmelserna oförändrade.
14. Anmärkningar angående vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Vattnet tidtals grumligt och mindre välsmakande.
15. *Driftkostnader* under redogörelseåret. 16. *Inkomster.*	17,208 kr. 36,592 kr.
b. **Afledning af spill- och grundvatten.**	
1. Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	26,947 m.
2. Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	Inklusive vattenledningen 571,233 kr.
3. Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	99 % inom stadsplanen + 293 lägenheter å stadens öfriga område.
4. Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar. 5. Kostnaden för dessa.	256 m. 2,330 kr.
6. Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc. 7. Kostnaderna för dessa åtgärder.	Inga dylika arbeten utförda.
8. Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	46.

9. Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	Från nedre delen af den forna ”Lillån”, i hvilken flera kloakledningar utmynna, sprider sig sommartiden svår stank. Förslag till denna olägenhets afhjälpande är utarbetadt i Drätselkammaren.
***c.* Renhållning.**	
aa. Latrinrenhållning.	
1. Systemet för densamma.	Lika med föregående år.
2. Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Under året hafva 15 gårdsägare måst åtalas för försummad renhållning å afträden eller gårdar.
3. Antalet egendomar med vattenklosetter.	Inga.
4. Bortforsling genom gårdsägarnas försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Lika med föregående år.
5. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	
6. Latrinens tillgodogörande (försäljning till landtbrukare, pudrettberedning).	
bb. 1. Uppsamling och bortforsling af *sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.*	
2. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf.	
3. Tillgodogörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.).	

cc. För samhällen med *eget renhållningsverk* torde uppgifvas:	
1. Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc.	12,290: 48 kr.
2. Tillskott för året utöfver inkomsterna.	8,976: 46 „
dd. Antal inom den egentliga staden eller samhället befintliga	
1. Svinhus.	Inom stadsplanen 0. Inom omgifv. byggn.omr. s:a 18.
2. Fähus.	„ „ 1. „ „ „ „ 11.
3. Stall.	„ „ 102. „ „ „ „ 35.
4. Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att anmärka.
5. Svinhållning förbjuden.	
d. **Begrafningsplats.** Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liks jordande sammanhang ägande omständigheter.	Inga särskilda åtgärder.
e. **Bostäder, skolor** och **samlingslokaler** m. m. samt **fabriker** och **näringar.**	Inom stadsplanen / Å områden utom stadsplanen, där hälsovårdsstadgan tillämpas
1. Antal hus *(egendomar)* vid årets slut.	468 / 306
2. Antal under året tillkomna.	10 / 16
3. „ „ „ rifna.	1 / 0
4. Antal lägenheter i hvilka *öfverbefolkning* anmärkts.	I talrika fall befinnas de fattigare familjerna vara allt för trångbodda.
5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund af andra sanitära missförhållanden.	3 på grund af fukt i väggarna, för hvars afhjälpande nämnden föreskrifvit åtgärder.

6. Sanitära missförhållanden inom *skolor* och *samlingslokaler* samt åtgärder med anledning däraf.	Inga dylika missförhållanden anmärkts.
7. Sanitära missförhållanden inom *fabriker eller verkstäder* samt åtgärder med anledning däraf.	
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af § 9 och 13 i lagen af den 17 oktober 1900.	Å 20 särskilda industriella arbetsställen inom staden voro vid årets sista kvartal anställda 264 minderåriga arbetare. Af dessa blef vid läkarebesiktning 1 förbjuden att fortsätta arbetet.
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af *nya fabriker* enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	Ingen dylik anmälan.
10. Sanitära olägenheter af *fabriker*, *upplag* eller *näringar* samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att omnämna.
11. Under året tillkomna *badinrättningar*, särskildt *skol-* och *folkbad*.	
12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna *arbetarebostäder*.	
13. Under året tillkomna härbärgen, asyler.	

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukliga förändringar	förskämning
Kött af nöt, inklus. kalf	123	19	—	24	2
„ „ svin	30	18	—	10	2
„ „ häst	—	—	—	—	—
Inälfvor	44	25	—	19	—
Korf	—	—	—	—	—
Andra födoämnen	1	—	—	—	1

2. Anm. missförhållanden beträffande slakterier, mejerier och fabriker för konservering af födoämnen.	Under året hafva åtal anställts: 1 gång för förseelse mot köttstadgan. 3 gånger „ „ „ mjölkstadgan. Beslut fattadt af stadsfullmäktige att införa obligatorisk köttbesiktning och för dennas utöfvande uppföra en särskild byggnad å kreaturstorgets södra del.
3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnen.	Aflöning till veterinär 200 kr. Utgifter för fläskbesiktningsbyrån 220 kr.

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuka. Kostnaderna härför.	Alla i skarlakansfeber, difteri och verklig strypsjuka samt (den ende) i akut barnförlamning insjuknade hafva vårdats å stadens epidemisjukhus (Se bilaga 4).
2. Under året anskaffade *desinfektionsapparater*, system, antal. Kostnaden.	Inga.
3. Antal utförda *bostadsdesinfektioner*.	72.
4. Särskildt för tuberkulos.	38.
5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet *utbruten farsot*.	Hafva ej behöft vidtagas.
6. Åtgärder till *vaccinationens* befrämjande.	Lika med föregående år.

Till dessa uppgifter bifogas å särskilda i K. Med.-styr:s cirk. den 9 dec. 1901 föreskrifna blanketter:

1. Öfversikt öfver dödsorsakerna enligt dödsbevisen.
2. Öfversikt öfver några af de viktigaste dödsorsakerna med fördelning på månader.
3. Uppgift angående sinnessjuka.

Dessutom bifogas följande bilaga:

4. Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1905.

Västerås den 31 Mars 1906.

K. G. Tingvall,
v. Ordförande.

Drätselkammarens skrifvelse ang. plats för ett nytt gasverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige genom beslut den 30 Mars 1905 anmodat Drätselkammaren, bland annat, att snarast möjligt inkomma med förslag till plats för ett nytt gasverk,

samt kammaren i anledning däraf vändt sig till Vatten- och Gasverksstyrelsen med begäran om dess uttalande i frågan,

har bemälde styrelse afgifvit det förslag, som innefattas i bilagda, af en öfversiktskarta öfver staden tillhörig mark närmast Mälaren åtföljdt utdrag af styrelsens protokoll den 11 innevarande månad.

I berörde förslag lämnas anvisning å följande tre platser för ett nytt gasverk, nämligen:

1:o) Kungsängen mellan järnvägen och regementets område närmast Pilgatan;

2:o) Området söder om järnvägen mellan järnvägens verkstäder och hyttan;

3:o) Den s. k. gästgifvarevreten å stadens västra utmark mellan hyttan och Karlsberg.

Drätselkammaren är ej nu beredd att bestämdt förorda den ena eller den andra af dessa platser. Med hänsyn till de reparationer och utvidgningar vid gasverket, som redan vidtagits och som ytterligare i samband med frågan om upptagande af nytt amorteringslån föreslås, synes ej heller afgörandet af frågan om byggande af nytt gasverk vara så brådskande.

Emellertid har Drätselkammaren ansett sig böra till Stadsfullmäktige öfverlämna ärendet i nu befintligt skick, och får kammaren, ehuru den på de af Vatten- och Gasverksstyrelsens angifna skäl finner den under mom. 3 här ofvan omnämnda gästgifvarevreten vara lämplig byggnadsplats, likväl föreslå att stadsfullmäktige måtte besluta, att till dess tiden är inne, då en ny gasverksanläggning måste komma till stånd, reservera icke allenast denna plats utan äfven platsen å Kungsängen, i fall det framdeles skulle visa sig att sistnämnde plats vore såsom närmare staden belägen lämpligare för en gasverksanläggning.

Västerås den 22 Maj 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Utdrag af protokoll, fördt vid Västerås Vatten- och Gasverksstyrelses sammanträde den 11 Maj 1906.

— —

— —

§ 78.

Föredrogs den från Drätselkammaren inkomna skrifvelsen med begäran om yttrande angående plats, lämplig för nytt gasverk.

Styrelsen hade besett och genom Föreståndaren låtit undersöka grundförhållandena på tre olika ställen på staden tillhörig mark, nämligen:

1:o) Kungsängen mellan järnvägen och regementets område närmast Pilgatan;

2:o) Nedom järnvägen mellan järnvägens verkstäder och hyttan;

3:o) Den s. k. gästgifvarevreten å stadens västra utmark mellan hyttan och Karlsberg.

Hvad angår platsen på Kungsängen, hade befunnits,

att djupet till fast botten var i allmänhet 10 à 11 meter;

att tillräckligt utrymme här vore till anläggningen i fråga;

att järnvägsspår kunde framdragas in på området.

Beträffande område mellan järnvägens verkstäder och hyttan vore att märka,

att staden ägde mellan järnvägen och sjön två mindre områden på ömse sidor om Fridnäs tillhörig mark;

att djupet till fast botten var 1—2 meter;

att den staden här tillhöriga marken är alltför otillräcklig, hvarför ytterligare utrymme skulle nödgas beredas genom utfyllningar och inköp af mark från Fridnäs;

att omedelbar förbindelse med såväl hamn som järnväg skulle här kunna åvägabringas.

Angående den s. k. gästgifvarevreten å stadens västra utmark bortom hyttan mellan Stensborgs mark och Karlsberg vore att beakta,

att ypperlig byggnadstomt förefinnes;

att platsen erbjuder mycket godt utrymme;

att förbindelse med hamnen kan åvägabringas genom muddring, hvarjämte möjlighet till anslutning till järnvägen öfver hyttans spår icke är utesluten.

Styrelsen ansåg, att det nämnda området på Kungsängen icke borde förordas till plats för nytt gasverk, dels emedan grundförhållandena äro ogynnsamma, dels ock emedan denna liksom andra platser å Kungsängen säkerligen lämpligare kom-

mer till användning för anläggningar i samband med utvidgande af stadens hamn. Styrelsen ansåg vidare, att de omnämnda, staden tillhöriga områdena nedom järnvägen mellan järnvägens verkstäder och hyttan voro alldeles otillräckliga för ändamålet; de stode icke heller i förbindelse med annan staden tillhörig mark, där gasverk lämpligen kunde anläggas, hvarförutom läget nära Stallhagen, Fridnäs och sannolikt blifvande villakvarter talade emot dylik anläggning i närheten af dessa områden.

Styrelsen beslöt därför göra det uttalandet, att den staden tillhöriga s. k. gästgifvarevreten å västra utmarken mellan Stensborg och Karlsberg syntes vara den för gasverksanläggning lämpligaste platsen, erbjudande flera ypperliga byggnadsplatser inom ett jämförelsevis stort område och med läge omedelbart invid Mälaren. Öfver den staden tillhöriga s. k. Pistolvreten står platsen i förbindelse med landsvägen utan att man behöfver öfvergå enskilda tillhörig mark;

och förklarade föreståndaren, ingenjör G. Gustafsson, att några betänkligheter med afseende på lednings framdragande från denna plats till staden icke förefunnes. Afståndet till Svartån utefter järnvägen räknadt vore icke mera än 1,500 meter. Ledningen kunde göras antingen på sådant sätt, att med gasklocka på platsen vanlig hufvudledning framdrages till staden, eller ock på sådant sätt, att gasen tryckes från nya gasverket genom en rörledning af mindre dimensioner fram till gasklocka i staden, hvilken senare anordning med fördel brukas på åtskilliga håll i utlandet.

Denna paragraf förklarades justerad.

Vid protokollet
Gerhard Gustafsson.

Rätt utdraget betygar:
Gerh. Gustafsson.

Vesterås,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. Den 30 Augusti. VIII.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Boktryckaren And. Pers motion om vidtagande af åtgärder för att utröna i hvad mån nya tåg å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kunde vara önskvärda för Västerås stad.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af Boktryckaren And. Pers till Drätselkammaren för utlåtande remitterade skrifvelse med förslag att Stadsfullmäktige måtte vidtaga åtgärder dels för att utröna i hvad mån nya tåg och ändrade tågtider å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kunde vara önskvärda för stadssamhället, dels ock för att på lämpligt sätt göra framställning därom till trafikstyrelsen, får Drätselkammaren, som af trafikdirektören vid nämnda järnväg begärt upplysning, huruvida och till hvilken utsträckning bättre kommunikationer för tillförseln till staden vore möjliga särskildt med afseende å ankommande morgontåg, härmed öfverlämna trafikdirektörens skrifvelse i ärendet, hvaraf framgår att järnvägsstyrelsen icke för närvarande anser det vara möjligt att till nämnvärdt gagn för Västerås stad och utan betydande ekonomisk uppoffring för järnvägsbolaget företaga någon ändring i afseende å morgontågen till staden.

På grund häraf torde motionen icke böra till någon Stadsfullmäktiges åtgärd föranleda.

Västerås den 14 Juni 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För ett framåtgående samhälle som Västerås måste det vara synnerligen viktigt att kommunikationernas utveckling håller jämna steg med folkmängdens tillväxt och den stigande rörelsens behof. Snabba och lämpligt anordnade kommunikationer äro af största betydelse icke blott för köpenskap och näringar utan äfven för tillförseln af lifsförnödenheter och andra nödvändighetsvaror från angränsande landsbygd. Under kommande år erhåller den stigande folkmängden en extra tillökning genom Västmanlands regementes förläggande härstädes. Anstalter torde därföre böra vidtagas för att tillförseln må hålla jämna steg med den ökade förbrukningen.

Under det att våra järnvägs- och sjöförbindelser med Stockholm äro synnerligen goda och ifråga om järnvägen visat stora framsteg under de senare åren har motsvarande utveckling ej förmärkts ifråga om de förbindelser, som skulle förmedla tillförseln till staden samt stads- och landtbefolkningens samarbete för tillgodogörandet af såväl stadens som landsbygdens näringskällor.

Då det emellertid är sannolikt att vederbörande trafikstyrelse vill gå berättigade önskningar till mötes, om framställning göres därom, så föreslås

att Stadsfullmäktige må vidtaga åtgärder dels för att utröna i hvad mån nya tåg och ändrade tågtider å S.—V.—B. järnväg kunna vara önskvärda för stadssamhället, dels för att på lämpligt sätt göra framställning därom till trafikstyrelsen.

Västerås den 27 November 1905.

And. Pers.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af en hos Stadsfullmäktige i Västerås af Boktryckaren And. Pers väckt motion har Drätselkammaren i skrifvelse den 14 December 1905 anhållit om yttrande, huruvida och till hvilken utsträckning bättre kommunikationer för tillförseln till staden äro möjliga, särskildt i afseende å ankommande morgontåg. I anledning häraf få vi vördsamt anföra följande:

Den omnämnda motionens syfte är att söka åstadkomma lämpliga morgontåg till Västerås, för att därigenom främja, *dels* en rikligare tillförsel af lifsförnödenheter till staden, *dels* i allmänhet befordra ett lifligare varuutbyte mellan stadens och den kringliggande landsbygdens innevånare.

Den af motionären upptagna frågan har under en lång följd af år varit föremål för järnvägsförvaltningens uppmärksamhet, och hafva försök blifvit gjorda med olika tåganordningar för att utröna, på hvad sätt utan för starkt åsidosättande af järnvägens ekonomi ortens behof i förevarande afseende på bästa sätt skulle kunna tillgodoses.

Till belysande häraf lämnas härnedan en redogörelse för, huru *morgontågen* till Västerås alltsedan år 1887 varit anordnade.

1:o. Å linjen Köping—Västerås.

Morgontåg Köping—Västerås.

1887—1/10 1896 hvarje lördag.
1/10 1896—1/10 1902 alla dagar.
1/10 1902—1/5 1903 hvarje lördag.
1/5 1903 hvarje söndag, onsdag och lördag.

2:o. Å linien Sala—Västerås.

Morgontåg Sala—Västerås.

1887—1889 hvarje söndag, onsdag och lördag under sommarhalfåret samt hvarje onsdag och lördag under vinterhalfåret.
1/10 1889—1/6 1895 alla dagar.
1/6 1895—1/5 1901 hvarje onsdag och lördag.
1/5 1901 hvarje lördag.

3:o. Å linien Enköping—Västerås.

Morgontåg Enköping—Västerås.

1/10 1893—1/6 1896 hvarje lördag.
1/6 1896—1/10 1899 morgontågen inställda.
1/10 1899—1/10 1900 hvarje lördag.

Morgontåg Orresta—Västerås.

1/10 1900—1/10 1902 hvarje lördag.
1/10 1902 morgontågen inställda.

Af den lämnade redogörelsen framgår, att järnvägsbolaget å samtliga här omförmälda bansträckor gjort försök att öka tågens antal, men öfverallt funnit sig nödsakad att härutinnan göra inskränkningar, hvilket gifvetvis skett af den anledningen, att tågen varit så föga frekventerade, att driften af desamma medfört betydande förlust. Till belysande häraf lämnas härnedan några uppgifter rörande antalet resande med några af ifrågavarande morgontåg:

a) Tåg Orresta—Västerås Oktober 1901:

Den 5,	lördag:	*från* Orresta	3,	*till* Västerås	30	resande,
„ 12,	„	„ „	2,	„ „	26	„
„ 19,	„	„ „	8,	„ „	42	„
„ 26,	„	„ „	70,	„ „	70	„

Den sista uppgiften är tydligen felaktig hvad angår antalet resande *från* Orresta, hvilket angifves lika med antalet *till* Västerås, men saknas oss medel att korrigera uppgiften, hvilken dock medtagits, då den torde vara riktig hvad angår antalet resande till Västerås den 26 Oktober 1901.

b) Tåg n:o 9 Sala—Västerås Mars 1904:

den 5	lördag:	*från* Sala	0,	*till* Västerås	15	resande,
„ 12	„	„ „	1,	„ „	37	„
„ 19	„	„ „	0,	„ „	37	„
„ 26	„	„ „	3,	„ „	57	„

Tåg n:o 9 Sala—Västerås Mars 1905 och 1906.

Datum		Från Ransta	Från Labacken	Från Hedensberg	Från Tillberga	Summa	Datum		Från Ransta	Från Labacken	Från Hedensberg	Från Tillberga	Summa
1905	4	17	9	43	53	122	1906	3	14	10	33	43	100
	11	28	9	57	66	160		10	17	20	63	76	176
	18	28	16	74	89	207		17	26	20	50	65	161
	25		helgdag					24	24	12	44	52	132
								31	24	17	46	50	137
Summa		73	34	174	208	489	Summa		105	79	236	286	706

c) Tåg n:o 28 Köping—Västerås.

1904		Fr. Köping	Fr. Kolbäck	Till Västerås
Mars	2	—	1	4
	5	2	8	16
	6	3	6	8
	9	2	3	7
	12	—	7	26
	13	6	7	7
	16	2	3	5
	19	2	19	36
	20	4	3	5
	23	—	3	5
	26	3	9	30
	27	5	7	10
	30	2	2	5
Summa		31	78	164

1905 — Tåg n:o 28 till Västerås.

Mars datum	Från Kolbäck	Från Åskebro	Från Dingtuna	Från Långängskrogen	Summa
4	31	20	48	14	113
11	38	21	36	9	104
18	65	33	72	21	191
25		helgdag			
S:ma	134	74	156	44	408

1906 — Tåg n:o 28 till Västerås.

Mars datum	Från Kolbäck	Från Åskebro	Från Dingtuna	Från Långängskrogen	Summa
3	20	16	26	7	69
10	32	21	42	15	110
17	35	23	53	14	125
24	26	15	36	7	84
31	23	27	40	7	97.
S:ma	136	102	197	50	485

Af de lämnade uppgifterna framgår den ringa person-frekvensen å tågen ifråga, härifrån dock undantaget lördagstågen från Sala och Köping under 1905 och 1906. I afseende på dessa är förhållandet följande:

Från och med November 1904 infördes för dessa tåg särskilda torgbiljetter i 3:dje klass med nedsatta priser, för närvarande utgörande 3 öre tur- och retur per kilometer. Därjämte berättigades innehafvaren af sådan biljett att kostnadsfritt medföra varor med en sammanlagd vikt af högst 50 kilogram. Afsikten med denna anordning var *dels* att uppmuntra till torgbesök i staden *dels* att underlätta och befordra tillförseln af lifsförnödenheter. En jämförelse mellan frekvensen å tågen n:ris 9 och 28 på lördagarna mars 1904 och samma dagar i mars 1905 och 1906 visar, att antalet resande undergått en mycket betydande ökning, och att sålunda åtgärden i detta afseende medfört önskadt resultat. Delvis torde detta dock hafva medfört ett relativt mindre begagnande af andra tåg; enligt vår uppfattning är resultatet dock att anse såsom godt. Däremot synes icke tillförseln hafva ökats såsom afsedt varit. De med tågen till Västerås inkommande resande medföra i regel inga varor eller obetydligt sådana.

Söndagsmorgontågen från Köping begagnas under sommaren icke så obetydligt, men är frekvensen under vintermånaderna ringa. Det sistnämda är under årets samtlige månader fallet med onsdagstågen från Köping. Att genom nedsättning af biljettprisen liksom på lördagarne vinna större användning af dessa tåg, synes ej vara utsikt till. Söndagar gäller enkel biljett för återresa samma dag, hvadan biljettpriset dessa dagar är obetydligt högre än torgbiljettpriset. En nedsättning för onsdagarnes morgontåg skulle möjligen öka antalet resande å dessa, men medföra motsvarande minskning å öfriga tåg, enär icke på onsdagar föreligger samma anledning till stadsresor som på lördagar.

Af den hittills vunna erfarenheten synes oss sålunda framgå, att hos den Västerås kringliggande landsbygdens befolkning icke förefinnes något resebehof, som genom morgontåg, anordnade under flere veckodagar än nu, skulle kunna tillgodoses. Tvärtom synes snarare skäl föreligga att indraga onsdagstågen från Köping. För underlättande af ortsbefolkningens besök i Västerås torde för närvarande sålunda icke några ytterligare tåganordningar vara erforderliga.

Hvad angår frågan om tillförseln af lifsförnödenheter, så är denna redan i det föregående något berörd. Sådana förnödenheter befordras endast till ringa omfattning med morgontågen. Enligt hvad vi inhämtat, sker den hufvudsakliga tillförseln af kött per landsväg. Kötthandlarna synas föredraga detta befordringssätt af den anledningen, att vid befordran med järnväg särskilda anordningar måste träffas för transporten till och från järnvägsstationerna, samt vidare därför, att om eget åkdon användes oberoende af tågtiderna vinnes. Hvad angår mjölktillförseln, så äger ingen nämnvärd sådan rum med morgontågen, och är väl tvifvel underkastadt, att dessa tågs anordnande dagligen skulle medföra någon ändring i detta förhållande. Om mjölktillförseln är otillräcklig, så torde andra anledningar än bristande tågförbindelser härtill vara orsaken. Bland annat torde det pris, som betalas för mjölk i Västerås, inverka på tillförselns omfattning. Med persontåget, som ankommer till Västerås kl. 10,19 f. m., transporteras mjölk från söderut från Västerås belägna mejerier till Stockholm. Dit fraktas äfven mjölk från norr om Tillberga belägna stationer med det tåg, som i Tillberga står i förbindelse med persontåget, som ankommer till Västerås kl. 11,11 f. m. Om icke pris- eller andra affärsförhållanden inverkade, skulle mjölk från nämnda ställen lika väl kunna med ifrågavarande tåg befordras till Västerås som till Stockholm, dit mjölken ej anländer förr än kl. 1,48 e. m.

Af det anförda framgår, att vi icke för närvarande anse det vara möjligt att till nämnvärdt gagn för Västerås stad och utan betydande ekonomisk uppoffring för järnvägsbolaget företaga någon ändring i afseende på morgontågen till staden.

Stockholm den 12 Juni 1906.

För Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägs-Aktiebolag:

F. W. H. Pegelow.

Drätselkammarens utlåtande öfver Stadshusbyggnadskommitterades begäran om bemyndigande att låta uppföra två uthusbyggnader å stadshustomten.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Stadsfullmäktiges remiss å härhos återgående skrifvelse från kommitterade för stadshusbyggnaden härstädes, angående uppförande å stadshustomtens nordvästra hörn af en uthusbyggnad, bestående enligt bilagda byggnadsritningar och plankarta af en bostadslägenhet om ett rum och kök samt ett större rum afsedt för punschtillverkning, får Drätselkammaren, som af skrifvelsen inhämtat, att kostnaden för förut beslutad uthusbyggnad å tomten beräknats till 10,000 kronor samt att till nu ifrågasatta uthusbyggnad skulle åtgå omkring 5,000 kronor, härmed hemställa att, därest Stadsfullmäktige komma att besluta om uppförande af sistnämnde byggnad, kostnaden därför, hvilken ej är beräknad uti de för stadshusbyggnaden anslagna 600,000 kronor, skall af lånemedel gäldas.

Västerås den 14 Juni 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse om införande af köttbesiktningstvång här i staden m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 30 November 1905 beslutat att för införande af köttbesiktningstvång här i staden uppföra en byggnad å kreaturs-

torgets södra del samt denna byggnad inom kort torde blifva färdig att för ändamålet tagas i anspråk,

får Hälsovårdsnämnden härmed, under åberopande af sin skrifvelse i ämnet till Stadsfullmäktige den 18 Maj 1905, hemställa, det Stadsfullmäktige ville jämlikt lag angående köttbesiktning och slakthus den 22 December 1897, besluta

att hos Konungens Befallningshafvande i länet göra framställning därom att köttbesiktningstvång måtte för staden och dess område stadgas.

Enär för ett sådant stadgande erfordras att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställes nödigt antal besiktningsmän m. m. får Hälsovårdsnämnden, under erinran om den utredning i ämnet af Stadsläkaren Tingvall och Veterinären Jonsson, som varit bilagd Hälsovårdsnämndens ofvan åberopade skrifvelse, anhålla

att Stadsfullmäktige ville lämna anslag till följande utgifter för utöfvande af köttbesiktning nämligen:

till föreståndare (veterinär)	Kr.	2,500: —
„ hälsopolis, lön 1,100: — jämte beklädnadsersättning 100: —	„	1,200: —
„ biträde vid bokföringen	„	500: —
„ biträde vid trikinundersökningen	„	360: —
„ 2 biträden vid stämplingen à 300 kronor till hvardera	„	600: —
Summa	Kr.	5,160: —

Vidare anhåller Hälsovårdsnämnden att bilagda enligt bestämmelsen i § 1 i ofvan åberopade lag uppgjorda förslag till ordningsföreskrifter för köttbesiktningsbyrån i Västerås måtte af Stadsfullmäktige godkännas för att därefter underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning.

Vinner detta förslag Konungens Befallningshafvandes fastställelse blir därefter stadgandet i § 8 i gällande "ordningsföreskrifter för utöfvande af yrkesmässig slakt, tillredning och försäljning af kött och fläsk samt däraf beredda varor inom Västerås stad och de delar af dess icke planlagda område, som enligt särskilda beslut äro att i hälsovårdshänseende betrakta såsom stad" obehöfligt, och hemställer därför Hälsovårdsnämnden, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att samma paragraf skall ur ordningsföreskrifterna utgå.

Slutligen får Hälsovårdsnämnden hemställa om Stadsfullmäktiges godkännande af bilagda förslag till "taxa å afgifter, som tills vidare komma att uppbäras å Västerås stads köttbesiktningsbyrå", att efter Konungens Befallningshafvandes pröfning af Kungl. Maj:t fastställas.

Västerås den 20 Juni 1906.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Gustaf Qvarfott.

Förslag

till

Ordningsföreskrifter

för

Köttbesiktningsbyrån i Västerås.

§ 1.

Å stadens köttbesiktningsbyrå verkställes undersökning och stämpling af till människoföda afsedt färskt, rått kött af nötkreatur, får, get, svin och häst.

§ 2.

Byrån hålles öppen å tider, som, därest ej Konungens Befallningshafvande annorlunda föreskrifvit, af Hälsovårdsnämnden bestämmas.

§ 3.

Afgift för undersökning skall före densammas verkställande erläggas å byråns kassakontor. Därvid skall den, som påkallar undersökning, uppgifva köttägarens namn och hemort äfvensom antal och slag af kött, hvarå undersökning äskas. Å erlagd afgift erhålles kvitto, mot hvars aflämnande till vederbörande personal föranstaltning om köttets undersökning och stämpling äger rum.

Besiktningsafgift för kött, som efter undersökning af besiktningsman icke godkännes, återställes ej.

§ 4.

Kött, hvarå påkallas undersökning, skall å byrån aflämnas, såvida det är af storboskap eller häst i minst fjärdedels kropp och, om det är af kalf, får, get eller svin, i minst half kropp.

Kött i mindre stycken, äfvensom organ eller inälfvor, som frånskilts djurkropp, emottagas ej till undersökning.

Å hvarje fjärdedel af slaktad djurkropp, som företes till undersökning, skall tillhörande ben kvarsitta och å hvarje sida af kroppens bakdel tillhörande njure. Njuren bör vara löst ur sin kupsel.

Lymfkörtlar må ej förut vara an- eller bortskurna. Synbart sjukligt förändrade delar må ej vara aflägsnade, ej heller må bröst- eller bukhinna vara borttagen.

Då hel kropp af kalf, får, get eller svin i fruset tillstånd framlägges till undersökning, skola kroppens sidor ej vara pressade mot hvarandra, utan skola bröst- och bukhålorna medelst före frysningen anbrakta träspjälor eller på annat sätt hållas öppna, på det att undersökning af kroppens inre delar utan svårighet må kunna verkställas.

§ 5.

Kött, som å besiktningsbyrå aflämnas till undersökning, må icke vara nedsmutsadt eller ditfördt å orent fordon.

§ 6.

Om den, som påkallar undersökning af kött, misstänker eller har sig bekant, att köttet härrör af djur, som på grund af sjukdom nedslaktats, skall han därom vid afgiftens erläggande göra anmälan.

Den, som påkallar undersökning af sådant kött, bör kunna förete intyg af veterinär rörande djurets sjukdom samt lämna upplysning om den medicin, som mot sjukdomen möjligen användts.

§ 7.

Undersökning verkställes så skyndsamt som utan åsidosättande af nödig noggrannhet kan ske.

Hvarje köttparti undersökes i den ordning detsamma blifvit tillfördt, därest icke besiktningsman i särskildt fall annorlunda bestämmer.

§ 8.

Vägning af kött verkställes å besiktningsbyrån på begäran emot afgift enligt fastställd taxa. Denna afgift erlägges å byråns kassakontor mot erhållande af vågbiljett.

§ 9.

Kött, som först efter särskild behandling kan utan fara för hälsan användas till människoföda, skall under besiktningsmannens kontroll undergå sådan behandling; och vare ägaren skyldig att ersätta däraf föranledd kostnad.

Underlåter ägare att från byrån afhämta sålunda behandladt kött inom tid, som blifvit af besiktningsman bestämd och ägaren meddelad, försäljes köttet genom byråns försorg.

§ 10.

Den, som påkallar köttbesiktning eller vägning är skyldig att utöfver bestämmelserna i denna stadga underkasta sig de föreskrifter, som för verksamhetens ordnande inom besiktningslokalen af hälsovårdsnämnden meddelas.

§ 11.

Den, som icke iakttager bestämmelserna i denna stadga eller i enlighet med densamma gifna föreskrifter, kan från besiktningsbyrån afvisas.

Denna stadga skall tillämpas från och med den dag, Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut om införande af köttbesiktningstvång i Västerås träder i kraft.

Förslag

till

TAXA

å

afgifter, som tillsvidare komma att uppbäras å Västerås stads köttbesiktningsbyrå.

Köttbesiktningsafgifter.

Kött af storboskap, hel kropp	Kronor	2: —
» » » half »	»	1: —
» » » fjärdedels kropp	»	0: 50
» » kalf, vägande 30 intill 100 kg.	»	0: 75
» » » half kropp, vägande 15 intill 50 kg.	»	0: 50
» » » hel kropp, vägande under 30 kg.	»	0: 30
» » » half kropp, » » 15 »	»	0: 20
» » får, get, lamm, hel eller half kropp	»	0: 50
» » svin, hel kropp med mikroskopisk undersökning å trikiner	»	1: 50
» » » half kropp	»	0: 75
» » » stycke, salt eller rökt	»	0: 40
» » » spädgris, vägande under 10 kg.	»	0: 40
» » häst	»	2: —

Västerås,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Drätselkammarens utlåtande öfver Häradshöfdingen Max. Schenströms motion om anslag för utredning och undersökning i syfte att åt Västerås stad skaffa nya kommunikationsleder.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af bilagda, till drätselkammaren för utlåtande remitterade motion af Herr Häradshöfdingen Max. Schenström därom, att Stadsfullmäktige måtte för utredning och undersökning i syfte att åt Västerås stad skaffa bättre kommunikationer genom järnvägsanläggningar eller delvis spårvägar norr- och österut från staden anslå 7,000 kronor utöfver redan beviljade 3,000 kronor eller tillhopa 10,000 kronor, får Drätselkammaren föreslå, att stadsfullmäktige ville, på de i motionen anförda skäl, till de genom Stadsfullmäktiges beslut den 29 september 1904 beviljade 3,000 kronor för undersökning rörande järnvägsanläggning från Västerås till Väster Färnebo anslå ytterligare ett belopp af 7,000 kronor, så att hela anslaget kommer att uppgå till 10,000 kronor, af hvilket belopp staden torde kunna påräkna att återfå en större eller mindre del från de kommuner, som äro intresserade af de i motionen omnämnda företag.

Västerås den 9 Augusti 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Staden Västerås har hittills ej funnit behöfligt skaffa sig järnvägsförbindelser, *som draga trafik till staden*, utan blir allt mer isolerad. För mången, som betraktar en karta öfver provinsen Västmanland, torde det emellertid snart blifva klart, att numera är det egentligen norr ut Västerås kan genom förbättrade kommunikationer utvidga sitt handelsområde, samt att öster ut genom Siende härad åt Ängsötrakten åtgärder i berörda hänseende möjligen må anses behöfliga.

Är det nu dock så, att Västerås stad fortfarande omfattar den åsikt, att "den ensamme är den starkaste", så är det väl bra som det är, men i så fall får också Västerås stad vara beredd på, att, åtminstone norr ut, ytterligare blifva kringskuren, genom annan järnvägsanläggning, hvilket nog endast är en tidsfråga, om Västerås stad ej vill förekomma sådant.

För mig synes likväl gifvet, att om Västerås stad ej skaffar sig bättre kommunikationer, och därigenom söker här åstadkomma billigare lefnadsomkostnader, stadens utveckling kommer att lida, kanhända hämmas, ej minst uti industriellt

hänseende. Vill därför Västerås stad omhulda handel, industri och öfriga näringar, samt söka blifva ett uti ekonomiskt hänseende, såvidt nu står oss åter, lifskraftigt samhälle, låt oss då göra hvad vi kunna, för att rädda åt Västerås den bygd, som ännu kan vara att påräkna.

Med den uppfattningen tillåter jag mig nu föreslå Herrar Stadsfullmäktige, att låta utreda, huru detta mål skall kunna vinnas genom järnvägsanläggningar eller kanhända delvis genom spårvägar, samt att medel därtill må anslås.

Stadsfullmäktige hafva redan lemnat 3,000 kronor för undersökning af järnvägsanläggning norr ut från staden, men därtill erfordras omkring 6,000 kronor, hvarförutan för undersökningar i berörda syfte öster ut behöfves medel; och yrkar jag därför nu, att Stadsfullmäktige måtte för utredning och undersökning i omförmälda hänseenden, jemväl i fråga om antydda anläggningars sträckning, anslå ett belopp af 7,000 kronor utöfver redan beviljade 3,000 kronor eller tillhopa 10,000 kronor, samt förtroendefullt ställa detta belopp till förfogande antingen till den komité, Stadsfullmäktige redan tillsatt för tilltänkt järnvägsanläggning norr ut, eller också, om Stadsfullmäktige så finna lämpligt till en därtill särskild vald komité.

Västerås den 21 Juni 1906.

Max. Schenström.

VÄSTERÅS,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Drätselkammarens utlåtande öfver Herr Th. af Billberghs m. fl. motion om anslag till härvarande Centralslöjdskola och Tekniska skola.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af bilagda motion från Herrar Th. af Billbergh, Ernst Björkman och Hans Larsson därom att Stadsfullmäktige måtte besluta att för hvartdera af åren 1907, 1908 och 1909 dels bevilja centralslöjdskolan och tekniska skolan härstädes ett anslag af 2,000 kronor ur Zimmermanska slöjdskolefonden, dels ock anslå af uttaxerade medel ett belopp af likaledes 2,000 kronor till främjande af undervisningen i tekniska skolan, får Drätselkammaren, då de för sistförflutna tre åren för samma ändamål lämnade anslagen utgått med lika belopp som de nu äskade, för sin del tillstyrka bifall till motionen.

Västerås den 13 September 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Härmed få undertecknade föreslå att Herrar Stadsfullmäktige behagade besluta att för hvart och ett af åren 1907, 1908 och 1909

dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 2,000 kronor ur Zimmermanska fonden;

dels anslå ur stadskassan ett belopp af äfvenledes 2,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan.

Tillika hemställa vi att Herrar Stadsfullmäktige ville ingå till Kungl. Maj:t med ansökan att Tekniska skolan härstädes för hvart och ett af nyssnämda 3 år måtte tilldelas ett belopp af 4,500 kronor från det af Riksdagen lämnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor.

Västerås den 6 Juli 1906.

Th. af Billbergh. **Ernst Björkman.** **H. Larsson.**

Drätselkammarens utlåtande öfver Herr J. P. Malmbergs motion om anslag till Västerås arbetareinstitut för år 1907.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af bilagda, till Drätselkammaren för yttrande remitterade motion af Hr J. P. Malmberg angående ett anslag af 600 kronor till Västerås arbetareinstitut för anordnande under år 1907 af föreläsningskurser för arbetsklassen härstädes, får Drätselkammaren härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte, i likhet med hvad för innevarande och flera därförutgångna år ägt rum, för omförmälda ändamål bevilja nu begärdt anslag för nästkommande år till belopp af 600 kronor.

Västerås den 13 September 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige måtte, i likhet med hvad som skett de senaste åren, äfven för år 1907 bevilja Västerås arbetareinstitut 600 kronor af stadens medel för anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen härstädes.

Västerås den 27 Aug. 1906.

J. P. Malmberg.

Drätselkammarens yttrande i anledning af Byggnadsnämndens framställning om inlösen af tomten N:o 112 i Västerås stads Norra kvarter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För yttrande hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren remitterat utdrag af Byggnadsnämndens i Västerås protokoll den 4 sistlidne Juli, däri nämnden, med anledning af Målaren Carl Johanssons ansökning om tillstånd att i enlighet med företedd ritning få uppföra en nybyggnad af trä å honom tillhöriga tomten N:o 112

i Västerås stads Norra kvarter, underställt ärendet Stadsfullmäktiges pröfning, för den händelse fullmäktige, enär den ifrågasatta nybyggnaden vore afsedd att uppföras å den del af tomten, som enligt gällande stadsplan skulle utläggas till Rektorsgatan, ville genom inlösen af tomten förhindra dess vidare bebyggande.

I anledning häraf får Drätselkammaren, ehuru omförmälda byggnad skall uppföras å det för stadsplanereglering behöfliga området af tomten N:o 112 Norra kvarteret, likväl, då utsträckning af Rektorsgatan i denna del icke torde komma i fråga ännu på många år, hemställa att Stadsfullmäktige måtte besluta att för närvarande ej vidtaga några åtgärder för inlösen af ifrågavarande tomt.

Västerås den 13 September 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlsson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Det i bilagda handlingar omförmälda ärende får Byggnadsnämnden härmed underställa Stadsfullmäktiges pröfning.

Västerås den 2 Augusti 1906.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens sammanträde i Västerås den 4 Juli 1906.

§ 96.

S. D. Föredrogs en så lydande ansökning:

"*Till Byggnadsnämnden i Västerås.*

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla om tillstånd att i enlighet med bifogade ritning få uppföra en nybyggnad af trä å min ägande tomt N:o 112 i Norra kvarteret, med utvändigt reveterade väggar samt under tak af järnplåt;

byggnaden är afsedd att inrymma målareverkstad samt en butikslägenhet. Karta utvisande husets läge å tomten är härmed bifogad.

Västerås den 29 Juni 1906.

Carl Johansson;"

varande härvid fogade byggnadsritningar i två exemplar öfver byggnadsarbetet ifråga samt tomtkarta, utvisande nybyggnadens läge.

Efter föredragning häraf och sedan Nämnden företagit besiktning å platsen, fann Byggnadsnämnden, enär af i ärendet företedda tomtkarta framginge, att ifrågasatta nybyggnaden vore afsedd uppföras å den del af tomten N:o 112 i Norra kvarteret, som enligt nu för staden gällande stadsplan vore afsedd utläggas till Rektorsgatan, skäligt förklara, att ifrågavarande ärende skulle, innan detsamma af Byggnadsnämnden slutligen afgjordes underställas Stadsfullmäktiges pröfning, för den händelse Stadsfullmäktige ville genom inlösen af tomten, förhindra dess vidare bebyggande.

Som ofvan.

In fidem

J. W. Ödman.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1906.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. Den 25 Oktober. X.

Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande med anledning af Hälsovårdsnämndens hemställan om utredning rörande ändring och tillökning i stadens kloaksystem.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

På grund af Herrar Stadsfullmäktiges hit remitterade skrifvelse från Hälsovårdsnämnden angående förbättring i stadens kloaksystem och utsträckning af detsamma till områden utom stadsplanen har Vatten- och Gasverksstyrelsen satt sig i förbindelse med sakkunnig man på detta område, Löjtnanten i Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskåren H. G. Torulf, hvilken planlagt och personligen ledt dylika arbetens utförande inom åtskilliga samhällen, och från hvilka samhällen goda erkännanden om Löjtnant Torulfs verksamhet blifvit styrelsen meddelade.

I bifogade skrifvelse har Löjtnant Torulf uttalat sin uppfattning af frågan; och får styrelsen, som väl inser det stora behofvet af förbättringar i kloaksystemen på flera ställen inom stadens planlagda område och tillika gång efter annan erhåller framställningar från angränsande byggnadsföreningar om ledningars utsträckning, erkänna det nödvändiga uti, att en utredning kommer till stånd af den beskaffenhet, Löjtnant Torulf i sin skrifvelse omnämner, hvarföre hemställes, att Herrar Stadsfullmäktige behagade för ändamålet anvisa äskadt belopp af 3,000 kronor, hvilken ersättning styrelsen pröfvat vara skälig i förhållande till uppdragets art och omfattning.

Västerås den 22 September 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen, Västerås.

Efter att på platsen hafva tagit någon kännedom om förutsättningarne för ordnandet af afloppsförhållandena för Västerås stad med omgifningar får jag härmed i korthet anföra en del synpunkter, som därvid böra beaktas.

De äldre afloppen inom stadsplanen torde i allmänhet för närmaste tid kunna bibehållas, men en del förändringar blifva framdeles nödvändiga.

Det nya afloppsnätet för yttre områdena ordnas så, att anläggningskostnaden till en början i möjligaste mån reduceras, under det nätets framtida utvidgnings-

möjligheter samtidigt tillgodoses. Härför fordras dock, att en blifvande stadsplan å de områden, som af afloppsförslaget beröras, är till sina hufvuddrag bestämd, samt att vid densammas upprättande hänsyn tagits icke blott till de estetiska krafven och trafikförhållandena, utan äfven till afloppsledningarnes lämpligaste lägen. Ett förslag till förbindelseleders ordnande inom dessa områden föreligger redan, och bör samtidigt med afloppsförslaget tagas under granskning.

Behöfliga afvägningar finnas för områdena öster om Svartån, hvaremot en del sådana saknas väster om ån inom Jakobsberg och på stadens västra utmark.

I betraktande af den betydliga utveckling, som Västerås stad utan tvifvel har att emotse, och med kännedom om moderna stadsanläggningars tendens att med hjälp af moderna kommunikationer växa ut på vidden, synes det mig, som om den nya afloppsplanen bör omfatta följande områden:

Västra utmarken fram till Karlsberg,

Jakobsberg och en del af Hammarby egendom, som ligger mellan Jakobsberg och vestra utmarken,

Byggnadsföreningen Lustigkulla,
D:o Norrmalm,
Byggnadsområdet Blåsbo med Bernsborg m. m.,
Byggnadsföreningen Aroslund,
D:o inom Papegojvreten samt Kristiansborg,
D:o Karlsdal, Katrinelund m. fl., delar af Gideonsberg, Allm. Svenska Elektriska och Nordiska Metallaktiebolaget tillhöriga områden,
Byggnadsföreningarne Freja och Viktoria samt
Byggnadsområdena å Ängsgärdet.

I detalj skulle afloppsnätet på hela detta område ej genast behöfva fastställas, utan vore det delvis tillräckligt, om hufvudledningarnes lägen bestämmas.

För att i hygieniskt afseende fullt fylla sitt ändamål, bör afloppet så ordnas, att vattenklosetter nu eller framdeles kunna komma till användning. Därvid böra dock s. k. gårdsbrunnar ej användas, utan skall allt orent vatten från kök, klosetter m. m. ledas direkt ut i gatuledningen. Detta förutsätter emellertid att afloppsvätskan, innan den afledes till sjön undergått den rening, som i och med en växande spillvattenmängd kan blifva nödvändig. Hvarest hufvudafloppet ut i sjön skall förläggas, och om afloppsvätskans pumpning helt kan undvikas är först möjligt afgöra efter ett närmare studium af frågan.

På framställning får jag härmed erbjuda mig att för en summa af kronor Tretusen (3,000) upprätta förslag till afloppets ordnande i Västerås såväl hvad beträffar den äldre staden, som för de områden och byggnadsföreningar, hvilka här ofvan närmare angifvits.

Förslaget skulle innefatta:

1) Plankarta med höjduppgifter och inritadt afloppsnät samt profilritningar i den utsträckning, som för förslagets förtydligande kan vara nödvändigt.
2) Fullständig beskrifning af nätet med angifna dimensioner, lutningsförhållanden och höjdlägen jämte angifvande af lämpliga anordningar för en blifvande reningsanläggning,
3) Uppgift öfver de delar af anläggningen, som afses att inom närmaste tiden komma till utförande, jämte kostnadsberäkning för desamma.

Sept. 1906.

H. G. Torulf.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadens folkmängd under de senaste åren har visat sig vara alltjämt i stigande och byggnadsverksamheten såväl inom som utom stadsplanen år för år mer tilltagit.

Den i följd häraf ökade vattenförbrukning och tillökning i spillvatten har gjort, att kloakledningarne inom staden icke äro tillräckliga och på sådant sätt utförda i rinnande vatten att utan men för trefnad och sundhet de någon längre tid kunna i sitt nuvarande skick bibehållas. Härtill kommer ock att staden måste inom närmaste tiden för undvikande däraf att marken och vattendrag utom staden skola förpestas, sörja för att de tätt bebyggda områdena utom stadsplanen blifva försedda med nödiga afloppsledningar.

Hälsovårdsnämnden får därför anhålla, att Stadsfullmäktige ville skyndsammast ombesörja det utredning sker om och på hvad sätt genom ändring och tillökning i nuvarande kloaksystem inom och utom staden dessa olägenheter kunna afhjälpas.

Västerås den 16 Maj 1906.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Gustaf Qvarfott.

Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om framdragande af vatten- och afloppsledning i Norra esplanaden intill Nygårds område.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt bifogade skrifvelse af den 31 Juli detta år hafva ägare till 8 tomter inom byggnadsområdet Nygård intill Norra esplanaden gjort framställning om

dels att på stadens bekostnad måtte snarast möjligt framdragas vatten- och afloppsledningar från de i Allégatan befintliga ledningarne till norra sidan af Norra esplanaden och längs esplanaden i västlig riktning till en längd af omkring 60 meter,

dels ock att i hörnet af Allégatan och Norra esplanaden må uppsättas en gatulykta.

Genom verkens föreståndare har uppgjorts plan och kostnadsförslag för vatten- och afloppsledningen i fråga, slutande kostnadsförslaget på ett belopp af 2,000 kronor för en längd af 120 meter.

Ehuruväl vatten- och gasverksstyrelsen samtidigt härmed gör framställning om utredning genom särskild sakkunnig af ändring och tillökning i stadens kloaksystem, vill styrelsen dock i betraktande af fortgående byggnadsverksamhet inom ifrågavarande område och i betraktande af den jämförelsevis korta utsträckningen af ledningarne förorda bifall till framställningen på följande villkor:

att styrelsen bemyndigas verkställa omnämnda arbeten, så snart lämpligen ske kan,

att kostnaden för dessa arbeten betalas af staden genom lånemedel,

att de ledningar, sökandena komma att anlägga inom Nygårds område och ansluta till stadens ledningar, skola verkställas och skötas efter styrelsens föreskrift,

att vatten tillhandahålles i den utsträckning och så länge omständigheterna det medgifva, samt

att allt vatten, som förbrukas från stadens vattenledning, skall tagas genom mätare, mot afgift enligt gällande taxa,

anseende styrelsen, att vid alla kommande utsträckningar af vattenledningsnätet till platser utom stadens planlagda område vatten bör utlämnas endast genom mätare.

Beträffande ifrågasatt ny gatulykta i hörnet af Allégatan och Norra esplanaden vill styrelsen därom yttra sig vid budgetförslaget för nästa år och i samband med andra ifrågasatta förbättringar i yttre belysningen.

Västerås den 22 September 1906.

På Västerås Vatten- och Gasverksstyrelses vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Förslag till vatten- och afloppsledningar i Allégatan och Norra esplanaden.

Vattenledning:

10 cm. ledning (120 m. à 6 kr.)	720: —	
1 st. brandpost	120: —	
Inhuggning å äldre ledningen jämte rördelar	100: —	
Extra anordningar genom bäcken	60: —	
Oförutsedda omkostnader, utjämning	100: —	1,100: —

Afloppsledning:

23 cm. ledning (120 m. à 6 kr.)	720: —	
Rördelar och aptering till äldre ledningen	30: —	
Extra anordningar genom bäcken	60: —	
1 st. spolbrunn	36: —	
Oförutsedda omkostnader, utjämning	54: —	900: —
	Kronor	2,000: —

Västerås i September 1906.

Gerh. Gustafson.

Till Styrelsen för Västerås stads vattenledning.

Undertecknade, tomtägare å Nygård, Västerås stads norra område, anhålla härmed:

1) att vatten- och afloppsledningarna å stadens bekostnad snarast möjligt må framdragas från de i Allégatan befintliga ledningarna till norra sidan af Norra esplanaden och längs esplanaden i västlig riktning, till en längd af cirka 60 meter.

Som motiv för ofvanstående begäran framhålles omöjligheten att under nuvarande förhållanden följa hälsovårdsstadgans föreskrifter;

2) samt att en gatulykta uppsättes i hörnet af Allégatan och Norra esplanaden.

Som såväl Nygårdsområdet som de i omedelbar närhet belägna Karlsdal och Katrinelund äro tätt bebyggda, råder liflig trafik å dessa gator, hvarför äfven *ljus* torde vara af behofvet påkalladt, nu då den mörka årstiden tillstundar.

Västerås den 31 Juli 1906.

K. J. Karlsson,
ägare af tomterna 1, 2, 3, 7 och 13,
Nygård.

E. G. Henriksson,
tomten N:o 11,
Nygård.

J. A. Andersson,
tomten N:o 6,
Nygård.

Th. Hedström,
tomten N:o 12.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till ändring af byggnadskvarteren Kerstin och Laura i Västerås stad.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har Rådstufvurätten i Västerås anmält att lagfart å fastigheter, belägna å stadens grund, blifvit följande dagar innevarande år beviljade nämligen:

Den 11 Juni å gården och tomten N:o 85 b i Norra kvarteret, som änkan Klara Matilda Tråstedt enligt köpebref den 1 April 1906 inköpt af Åkaren J. A. Ahlström för 2,500 kronor, och

den 2 Juli å gården och tomten N:o 94 i Västra kvarteret, som Gästgifvaren Per Eriksson enligt köpebref den 12 Maj 1906 inköpt af Carl Aug. Johansson och Vilhelmina Carlsson för 6,000 kronor.

I fråga om huruvida staden borde göra sin lösningsrätt till omförmälda fastigheter gällande får Drätselkammaren, beträffande förstnämnda tomt N:o 85 b, hvilkens östra del, hvarå byggnader delvis äro uppförda, skulle vara behöflig för utläggande af S:t Iliansgatan, föreslå att stadsfullmäktige, då utläggning af berörde gata icke torde på många år ifrågakomma, måtte besluta att för närvarande ej vidtaga några åtgärder för inlösen af sagde tomt.

Beträffande tomten N:o 94 i Västra kvarteret, som enligt gällande stadsplan skulle till större delen erfordras för Kungsgatans utsträckning väster om Hållgatan, har Drätselkammaren tänkt sig, att Kungsgatan i nyssnämnda sträckning skulle förläggas och nuvarande Bondegatan i stället bibehållas och utläggas såsom de röda linjerna å bilagda af Stadsingeniören Gewalt i Oktober månad innevarande år upprättade karta med förslag till ändring af byggnadskvarteren Kerstin och Laura angifva. Genom en sådan åtgärd skulle tomten N:o 94, hvaraf endast en mindre del, 40,2 kv.meter, åtgår till Bondegatan, kunna bibehållas såsom byggnadstomt med tillägg af dels 20 kv.meter från nuvarande Bondegatan och dels ett område om 29,3 kv.meter mellan Hållgatan och nuvarande tomten, och staden sålunda undgå att inlösa tomten i fråga.

Visserligen måste hela gården och tomten Nedre Backa inköpas, men då Bondegatans bredd i dess nedre del mot Hållgatan ändock är tillräcklig för trafiken, kan med Nedre Backas förvärfvande tills vidare anstå. Däremot, då gården Loviselund, hvilken inköpts för Hållgatans framdragande, ligger i korsningen af denna gata och Bondegatan, torde husen å denna gård behöfva borttagas.

Utom ofvannämnde 40,2 kv.meter af tomten N:o 94, och gården Nedre Backa erfordras för Bondegatans föreslagna reglering endast obetydlig mark, nämligen af gården Johanslund 29,3 kv.meter, hvilken mark torde kunna förvärfvas genom byte mot angränsande mark, af tingshustomten 57,7 kv.meter, af gården Backa N:o 1 12 kv.meter och af tomten N:o 90 i Västra kvarteret 29,7 kv.meter.

På grund af det anförda får Drätselkammaren föreslå,

att Stadsfullmäktige måtte besluta dels att antaga sådan ändring i gällande stadsplan att, i stället för utläggande af Kungsgatan väster om Hållgatan, en gata motsvarande nuvarande Bondegatan å planen upptages till 12 meters bredd på sätt å kartan närmare angifves, dels ock att, i

ändamål att få Hållgatan reglerad i hela dess sträckning mellan Kungsgatan och Biskopsvägen, bemyndiga Drätselkammaren att sälja husen å icke allenast omförmälda gården Loviselund utan äfven å den norr därom liggande gården Kristineberg;

Viljande Drätselkammaren, därest den föreslagna ändringen i stadsplanen af vederbörande godkännes, framdeles till Stadsfullmäktige inkomma med förslag angående förvärfvande af erforderlig mark för ifrågasatta gatureglering.

Västerås den 11 Oktober 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens utlåtande öfver Direktören H. Larssons motion om ändring af nu gällande stadsplan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Byggnadsnämnden, till hvilken Stadsfullmäktige remitterat Direktör Hans Larssons motion om utredning rörande sådan ändring af nu gällande stadsplan att med förläggande af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna inom kvarteren Hake och Heimer ordnades en mindre park, i till Stadsfullmäktige öfverlämnade utdrag af sitt protokoll den 25 November 1905 och den 22 Januari 1906 föreslagit att, på sätt en ärendet bilagd karta utvisade, Fullmäktige måtte för sin del antaga den förändring i stadsplanen, att i stället för utläggning af Pukegatan mellan Vasa- och Österlånggatorna skulle mellan samma gator anordnas en mindre öppen plats på det sätt, att staden af den L. G. Andersson tillhöriga tomten N:o 30 i Norra kvarteret erhölle ett område af 1,053,2 kv.meter, men däremot af tomten N:ris 31 & 32 samma kvarter eller nuvarande botaniska trädgården till Andersson afstode 172,2 kv.meter att tilläggas tomten N:o 30, hafva Stadsfullmäktige remitterat ärendet till Drätselkammaren för underhandling med vederbörande tomtägare i fråga om fasadrätt för deras tomter mot den föreslagna öppna platsen.

Vid den ytterligare underhandling, som Drätselkammaren haft med förenämnde Andersson har han förklarat sig villig att, därest beslut fattades om att förlägga Pukegatan i antydda sträckning samt att å stadsplanen såsom öppen plats upptaga ett område, som efter reglering med hans tomt N:o 30 komme att ligga mellan denna tomt och Doktor Tingvalls tomt N:o 33 samt mellan Vasa- och Österlånggatorna, lämna vid sin tomts bebyggande ett 4,5 meter bredt förgårdsområde mot den föreslagna öppna platsen.

På grund häraf får Drätselkammaren, med återställande af remisshandlingarne, tillstyrka bifall till Byggnadsnämndens förslag med den ändring, på sätt bifogade i Oktober 1906 uppgjorda karta visar, att Drätselkammaren bemyndigas att med Andersson uppgöra aftal om utbyte af mark sålunda, att han afstår af sin tomt

N:o 30 981,6 kv.meter att tilläggas den öppna platsen, men erhåller ett område af botaniska trädgården om 246,2 kv meter samt att staden till honom betalar för skillnaden mellan dessa arealer, 735,4 kv.meter, efter 5 kronor för kv.metern ett belopp att gäldas af reserverade köpeskillingsmedel af 3,677 kronor, mot det att Andersson förbinder sig att ej bygga på mindre afstånd från tomtgränsen i söder än 4,5 meter.

Med ägaren till tomten N:o 33, Doktor K. G. Tingvall, hvilken icke finner med någon sin fördel förenligt att erhålla fasadrätt för sin tomt mot den ifrågasatta öppna platsen, har därför någon öfverenskommelse i sådant syfte icke kunnat träffas.

Västerås den 11 Oktober 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens utlåtande angående Folkskolläraren J. P. Malmbergs motion om vidtagande af sådan ändring i gällande stadsplan, att de delar af Hållgatan och Källgatan, som voro belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan komme att få samma bredd och riktning som motsvarande delar af sagde gator, söder om Stora gatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Byggnadsnämnden, till hvilken Stadsfullmäktige remitterat Folkskolläraren J. P. Malmbergs motion om vidtagande af sådan ändring i gällande stadsplan att de delar af Hållgatan och Källgatan, som äro belägna mellan Stora gatan och Kungsgatan, komme att få samma bredd och riktning, som motsvarande delar af sagde gator söder om Stora gatan, med den däri enligt Stadsfullmäktiges resolution den 26 Februari 1906 gjorda ändringen, att yrkandet rörande Hållgatan äfven skulle gälla öfriga delar af samma gata, hvilkens bredd vore fastställd till 18 meter, i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 2 sistlidne Augusti tillstyrkt motionen i hvad afsåge ändring af Hållgatans bredd mellan Kristinagatan och Biskopsvägen till 12 meter med bibehållande af östra gatulinjen oförändrad, men däremot afstyrkt bifall till motionen i öfrigt på de skäl, som af Byggnadsnämnden tidigare anförts,

hafva Stadsfullmäktige på grund af detta Byggnadsnämndens utlåtande ånyo infordrat yttrande från Drätselkammaren.

I anledning häraf har Drätselkammaren låtit uppgöra bilagda beräkning å kostnaden för flyttning af den utefter nyssnämde gatudels västra gränslinje mot folkskolans tomt uppförda stenmuren 6 meter åt öster, hvilken kostnad, inberäknad kostnaden för de arbeten för gatan och skolplanen, som i följd däraf blifva nöd-

vändiga, uppgår till 2,130 kronor; och får kammaren, med hänsyn till de med ifrågavarande gatuförändring förenade utgifter och hänvisande till sin skrifvelse innevarande dag, däri kammaren föreslår Bondegatans bibehållande och utläggning till 12 meters bredd, hvarigenom, i händelse förslaget genomföres, ökad trafik å de gator, som stå i förbindelse med Bondegatan, torde uppstå, vidhålla hvad kammaren i skrifvelse den 14 Juni 1906 i ärendet anfört och sålunda för sin del afstyrka bifall till motionen i dess helhet.

Västerås den 11 Oktober 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Kostnadsberäkning för ändring af Hållgatan från Kristinagatan till Biskopsvägen i enlighet med Skollärare Malmbergs förslag.

Flyttning af muren till den nya gatugränsen	500: —
220 lpmtr fältstensättning af rännstenar	330: —
Ändring af körbanan	150: —
Flyttning af 2:ne dagvattenbrunnar m. m.	175: —
Fyllning af skolgården	825: —
Ny hagtornshäck	150: —
Kronor	2,130: —

Västerås den 9 Oktober 1906.

P. Wict. Johansson.

Drätselkammarens skrifvelse angående utbyte af mark i och för reglering af Nygatan, Gamla Utanbygatan, Kopparbergsvägen och Domkyrkoesplanaden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För reglering enligt gällande stadsplan, på sätt bilagda af Stadsingeniören Gewalt i Mars månad 1904 upprättade karta närmare utvisar, af Nygatan, Gamla Utanbygatan, Kopparbergsvägen och Domkyrkoesplanaden i de delar, som beröra byggnadskvarteret Jonas, har Drätselkammaren mottagit jämväl bilagda erbjudande från ägaren till tomterna N:ris 50, 51 och 119 an N:o 2 i Norra kvarteret, Snickaren Nils Hedstrand, angående markutbyte med Västerås stad sålunda:

att staden skulle bekomma af tomten N:o 119 an N:o 2

för Nygatan cirka	13,4	kv.meter,
och för Domkyrkoesplanaden	66,5	kv.meter,
af tomten N:o 51 för Gamla Utanbygatan cirka	51,1	kv.meter,
samt af tomten N:o 50 för Kopparbergsvägen cirka	98,4	kv.meter,
och för Domkyrkoesplanaden	168,6	kv.meter,
eller tillhopa	398,0	kv.meter;

att staden däremot skulle till Hedstrand afstå,

en mindre kil af Nygatan norr om tomten N:o 56 i Norra kvarteret cirka	2,0	kv.meter,
af nyssnämnde tomt	92,5	kv.meter,
af tomten N:o 55 samma kvarter cirka	257,1	kv.meter,
af tomten N:o 54 d:o	222,9	kv.meter,
af tomten N:o 53 d:o	148,0	kv.meter,
af tomten N:o 52 d:o	87,3	kv.meter,
eller tillhopa	809,1	kv.meter,

samt dessutom, sedan staden kommit i besittning däraf, den mark inom kvarteret Jonas om cirka 30 kv.meter, som nu tillhör tomten N:o 46 & 47 i Norra kvarteret och som vid Domkyrkoesplanadens utläggande skulle i annat fall blifva onyttig;

samt att Hedstrand förbunde sig att under April månad 1907 borttaga de byggnader, som nu befinna sig å de af honom till staden sålunda öfverlåtna delarna af tomterna N:ris 50 och 51 mot erhållande af en ersättning från staden af 11,000 kronor.

Med upplysning att omförmälde byggnader hafva ett brandförsäkringsvärde af 12,500 kronor och att desamma lämna ägaren en hyresinkomst af 1,100 kronor samt med framhållande af önskvärdheten däraf att den reglering, som ifrågavarande markutbyte afser, snarast kommer till stånd för fullföljande af redan påbörjad utläggning af Utanbygatan, får Drätselkammaren härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att markutbyte med Snickaren N. Hedstrand må äga rum på sätt och villkor, som här ofvan omförmäles, samt att medel till därmed förenade utgifter skall genom lån beredas.

I samband härmed får Drätselkammaren, under förutsättning att förenämnde förslag vinner Stadsfullmäktiges bifall, anhålla om bemyndigande,

att för fullständigande af pågående och ifrågasatta regleringen få under hand eller å auktion försälja såväl kvarvarande boningshuset å tomten N:o 60 i Norra kvarteret vid Utanbygatan som ock samtliga hus å tomten N:o 49 i samma kvarter, hvilka sistnämnde hus måste för Kopparbergsvägens utläggande borttagas.

Västerås den 11 Oktober 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Efter underhandling med Direktör Axel Sundström får undertecknad härmed erbjuda Västerås stad nedanstående öfverenskommelse för reglering af Nygatan, Gamla Utanbygatan, Kopparbergsvägen och Domkyrkoesplanaden emot de mig tillhöriga tomterna N:ris 119 an N:o 2, 50 och 51 i Västerås Norra kvarter. Allt i enlighet med nu gällande stadsplan.

Undertecknad lämnar till Västerås stad:

Marken af tomten N:o 119 an N:o 2 till Nygatan,
D:o » d:o » 51 till Gamla Utanbygatan,
D:o » tomterna N:ris 50 och 51 till Kopparbergsvägen,
D:o » tomten N:o 50 till Domkyrkoesplanaden.

Undertecknad erhåller:

Marken norr om tomten N:o 56 i Norra kvarteret som ingår i byggnadskvarteret Jonas.

Den mark af tomterna N:ris 52, 53, 54, 55 och 56 i Norra kvarteret som ingår i byggnadskvarteret Jonas, samt sedan staden kommit i besittning däraf, den mark inom ofvan nämnda byggnadskvarter, som nu tillhör tomterna N:ris 46 & 47 Norra kvarteret.

Vidare förbinder jag mig att under April månad 1907 borttaga de byggnader som befinna sig på de af mig till staden öfverlåtna tomtdelarna mot att jag då erhåller 11,000 (elfva tusen) kronor samt den här ofvan omnämnda marken.

Västerås den 9 Augusti 1906.

N. Hedstrand.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående rabatter å priserna för gas och elektrisk ström.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Som i de af Herrar Stadsfullmäktige fastställda taxorna för gas och elektrisk ström icke finnas intagna några rabatter å gällande grundpris och dessa senare äro skäligen höga, har Styrelsen för stadens gas-, vatten- och elektricitetsverk härmed velat hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa, att, till dess en ändring i nuvarande grundpris företagits, hvaröfver Styrelsen är betänkt att inkomma med förslag, här nedan upptagna rabatter må få tilllämpas:

å lysgas:

förbrukning af 500 intill 1,500 kbm. per år	10 %
» » 1,500 » 4,000 » » »	15 %
» » 4,000 och därutöfver	20 %

å kraft- och kokgas:

förbrukning af 1,000 intill 2,000 kbm. per år	. . . . .	5 %
» » 2,000 » 5,000 » » »	. . . . .	10 %
» » 5,000 kbm. och därutöfver	. . . . . .	15 %

å elektrisk ström:

från 5,000 intill 10,000 ampèretimmar per år	. . . . .	5 %
» 10,000 » 15,000 » » »	. . . . .	10 %
» 15,000 » 20,000 » » »	. . . . .	15 %
» 20,000 » 25,000 » » »	. . . . .	20 %
» 25,000 ampèretimmar och därutöfver	. . . . .	25 %

Västerås den 17 Oktober 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafson.

Framställning från Vatten- och Gasverksstyrelsen om rätt för åtskilliga gårdsägare att vinna anslutning till stadens allmänna vatten- och afloppsledningar.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Jämlikt gällande reglementes föreskrift får Styrelsen för Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverk härmed öfverlämna följande till Styrelsen ingifna framställningar om medgifvande att på sökandenas egen bekostnad vinna anslutning till stadens allmänna vatten- och afloppsledningar samt erhålla vatten till fastställdt pris, nämligen:

från C. A. Westling och N. Andersson, afseende gårdarne N:o 8 och 9 i Myggbo samt från Georg Jansson, afseende Folkets park,

» fru Elisabet Modin, afseende det henne tillhöriga villaområdet å f. d. Bergmarkska vreten,

» J. E. Andersson, A. G. Andersson, L. E. Larsson, E. G. Flodin och J. L. Wallin, afseende gårdarne N:o 37, 38, 39, 40, 41 och 58 å Norrmalm,

» A. V. Eriksson, afseende Jakobsberg 60 b och Tinus Fagerström, afseende Tallbacka N:o 1, Jakobsberg.

Då efter Hesslöledningens fullbordande tillräcklig tillgång på vatten förefinnes, får Styrelsen tillstyrka bifall till de af ofvannämnda ansökningar, som afse lägenheter belägna å stadens område, samt hemställa, att vatten må, på sätt Styrelsen i sin skrifvelse den 22 sistlidne September föreslagit, till dem utlämnas genom mätare till fastställdt pris.

Vidkommande åter ansökningarne för lägenheter i Jakobsberg, så och då ett bifall till dessa sannolikt skulle föranleda framställningar i samma syfte från andra delägare i

nämnda byggnadsförening, och då det synes Styrelsen mindre lämpligt att på detta sätt understödja lägenheter, hvilka såsom belägna i en annan kommun icke erlägga någon skatt till staden, saknar Styrelsen anledning att för dessa ansökningar tillstyrka bifall.

Från Styrelsens beslut i sistberörda hänseende har Styrelsens ledamot Doktor Björkman varit i så måtto skiljaktig, att han ansett att jämväl framställningarne från Jakobsberg bort af sanitära skäl tillstyrkas.

Västerås den 17 Oktober 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafson.

Till Styrelsen för Västerås stads Vattenledningsverk, Västerås.

Vi undertecknade få härmed göra en vördsam anhållan om att när stadens vattenledning från Hesslö blifver färdig, enligt gällande bestämmelser erhålla vatten till den vatten- och afloppsledning vi tänkt anlägga från Myggbo sågbolag, med hvilket vi träffat öfverenskommelse om att ingå i dess ledning, samt till gården N:o 8, N:o 9 och Folkets park.

Myggbo & Västerås den 26 April 1906.

C. A. Westling,
för gården N:o 8.

N. Andersson,
för gården N:o 9.

Georg Jansson,
för Folkets park.

Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla att från Bagare Anderssons ledning i Myggbo ingå med vatten- och afloppsledningar till f. d. Bergmarkska vretens villaområde.

Västerås den 20 Juni 1906.

Elisabet Modin, född *Lidbeck,*
gn. ***Karl Blomqvist.***

Till Vattenledningsstyrelsen i Västerås.

Härmed får undertecknade vördsamt anhålla om att från gården N:o 36 Norrmalm fortsätta och indraga vattenledning till våra gårdar.

Västerås den 11 Sept. 1906.

J. E. Andersson,
Norrmalm N:o 37.

A. G. Andersson,
Norrmalm N:o 38—39.

L. E. Larsson,
Norrmalm N:o 40.

E. G. Flodin,
Norrmalm N:o 41.

J. L. Wallin,
Norrmalm N:o 58.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsammast anhålla, att genom entreprenör och på egen bekostnad få anlägga servis och gårdsaflopp från stadens hufvudledningar i Västra esplanaden till min fastighet N:o 60 b Jakobsberg.

Jag anser mig böra nämna:

dels att min tomt ligger betydligt högre än Västra esplanaden och anläggningen därföre ur sanitär synpunkt vore till fördel för staden;

dels att en föregående ansökan beviljats mig, och dels att jag ej kommer att konsumera vatten innan nya vattenledningen vid Hesslö kommit i verksamhet, i händelse Styrelsen skulle anse nuvarande vattentillgången lägga hinder i vägen för min ansökans beviljande. Jag förbinder mig alltså att ej konsumera vatten innan Hesslö-verken kommit i gång, hvadan jag hoppas att min ansökan nu som förut beviljas.

Västerås den 19 April 1906.

Vördsammast

A. W. Eriksson.

Till Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse.

Undertecknad, som köpt gården »Tallbacka» N:o 1 i Jakobsberg, får härmed vördsamt anhålla om, att då den nya Hamre-ledningen blir färdig och således blir riklig vattentillgång, jag måtte erhålla vatten från stadens ledning till ofvannämnde gård, som nu innehåller 8 rum och 2 kök.

Västerås den 6 April 1906.

Tinus Fagerström.

Skrifvelse från Brandnämnden med förslag till ändringar i Brandordningen och i reglementet för Brandkåren:

Till stadsfullmäktige i Västerås.

Under den verksamhet, som Brandnämnden utöfvat under det gångna året $^1/_{10}$ 1905—$^1/_{10}$ 1906, sedan Polis- och Brandkårerna blifvit åtskilda, har vissa erfarenheter, rön och iakttagelser kunnat göras, som åstadkommit att Brandnämnden velat till Stadsfullmäktige inkomma med nedanstående förslag till ändring i några punkter af nu gällande brandordning och i reglementet för Brandkåren.

Förslag till ändringar i Brandordningen för Västerås stad.

Kap. I.

§ 1 bibehålles som den befinnes.

Kap. II.

§ 2. För utöfvande af den befattning med och tillsyn öfver brandväsendet inom staden, hvarom i detta kap. stadgas, skall finnas en under Stadsfullmäktige lydande brandstyrelse, bestående af fem ledamöter, hvilka af Stadsfullmäktige jämte fyra suppleanter inom december månad väljes för en tid af 4 år. Vid andra — — — — — — —
Brandstyrelsen utser — — — — — — — — — — — — —
Vid Brandstyrelsens sammanträden — — — — — — — — — —

§ 3. Brandstyrelsen åligger — — — — — — — — — — — samt
att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, hvad till stadens eldsläckningsväsende hörer samt att därom hos Stadsfullmäktige göra de framställningar, hvartill omständigheterna kunna föranleda;
att då Brandchefsbefattningen skall tillsättas därför vidtaga de åtgärder i § 9, Kap. IV föreskrifvas;
att förrätta behörig inventering mellan af- och tillträdande Brandchef, samt därefter åt tillträdande Brandchefen emot kvitto öfverlämna ett exenplar af inventeringsförteckningen;
att besluta i fråga om sökt tjänstledighet för brandchefen och brandmästaren samt förordna vikarier, om sådant erfordras;
att efter förslag af Brandchefen tillsätta och afskeda allt befäl och manskap;
att uppgöra och till Magistraten före den 1 november hvarje år aflämna förslag till utgiftsstat för brandväsendet för det nästföljande året;
att i händelse ändring i denna brandordning anses nödig uppgöra och till Stadsfullmäktige ingifva förslag till ändringar i brandordningen eller dithörande reglementen och stadganden, äfvensom att öfver de hos Stadsfullmäktige därutinnan väckta förslag afgifva yttrande;
att efter anmälan till Brandchefen minst en gång årligen i sin närvaro låta mönstra och öfva brandstyrkan, samt besiktiga och profva brandredskapen;

att på hemställan af Brandchefen bestämma belöningar — — — — — —
att i allmänhet ägna en sorgfällig — — — — — — — — — — —

§ 4. Brandstyrelsen sammanträder då ordföranden — — — — — — —

Vid styrelsens — — — — — — — — — — — afgörande äfven då endast tre äro närvarande, så framt dessa äro om beslutet ense. Anmäler sig ledamot— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Skulle både ordförande och — — — — — — — — — — — —

Äro vid frågornas — — — — — — — — — — — — —

Vid brandstyrelsens — — — — — — — — — — — — —

§ 5. Som den befinnes.

Kap. III.

Om brandstyrkan.

§ 6.

För eldsläckning — — — — — — — — — — — —

1. *Fast brandkår,* hvilken är på militäriskt sätt ordnad.

Kåren består af, utom Brandchefen, minst:

1 vice brandchef
1 brandmästare,
1 korpral (stallkorpralen),
1 verkstadsförman (om det beviljas af stadsfullmäktige),
7 brandsoldater, fast anställda och i brandstationen kasärnerade, samt
8 extra brandsoldater — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Som den befinnes.

Kap. IV.

Om antagandet och entledigande af befäl och manskap samt tjänsteföreskrifter..

§ 9.

Brandchefsbefattningen tillsättes af Stadsfullmäktige för fem års tid — — — —

Vid inträffad ledighet sökes befattningen hos Brandstyrelsen inom 56 dagar efter af densamma utfärdad Kungörelse.

Brandstyrelsen har att jämte sitt förslag ingifva handlingarna till Stadsfullmäktige.

Vice Brandchefsbefattningen tillsättes af Stadsfullmäktige för 3 års tid.

Vid inträffad ledighet sökes befattningen hos Brandstyrelsen efter af densamma utfärdad kungörelse.

Brandstyrelsen har att jämte sitt förslag ingifva handlingarna till Stadsfullmäktige.

Uppsägning från stadens sida sker af Stadsfullmäktige, efter Brandstyrelsens hörande.

§ 10.

Högsta befälet — — — — — — — — — — — — — — — —
att minst 7 gånger — — — — — — — — — — — — — — —

§ 11, 12 och 13.

Som de befinnas.

§ 14.

Äro både brandchefen och vice brandchefen hindrade att sina tjänster förrätta, förordne Brandstyrelsen eller, om uppskof ej kan äga rum, Brandstyrelsens ordförande ställföreträdare.

§ 15.

Brandmästare, brandkorpral och brandsoldater antagas och afskedas af Brandstyrelsen på — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 16 och 17.

Som de befinnas.

§ 18.

Under tjänstgöring — — — — — — — — — — — — — —
Allmänna brandstyrkans *befäl* — — — — — — — — — — — —
Uniform — — — — — — — — — — — — — — — —

Kap. V.

§ 19, 20 och 21.

Som de befinnas.

§ 22.

Om eldsvåda utbrutit utom stadens område och brandmateriel begäres må efter samråd mellan Brandchefen och Brandstyrelsens ordförande, eller vid hans frånvaro annan ledamot, beslutat huruvida fasta Brandkåren, Brandkårens reserv eller någon del däraf bör utrycka.

§ 23 och 24.

Som de befinnas.

Kap. VI.

§ 25.

Som den befinnes.

Kap. VII, VIII och IX.

Som de befinnas.

Kap. X.

§ 47.

Allmänna brandstyrkan — — — — — — — — — — — — —
— — — minskas.

Dessutom kan Brandchefen bestämma att tillika trumpetstötar användas å gatorna.

Nycklar till Domkyrkans torn skola finnas såväl på brandstationen som å poliskontoret. Klämtning verkställes genom polisbetjäningens försorg.

Kap. XI.

§ 48.

Som den befinnes.

§ 49.

Hvarje husägare — — — — — — — — — — — — — minst: en gång hvar fjortonde dag — — — — — — — — — — — — en gång hvar trettionde dag — — — — — — — — — — — — en gång hvarje år i s. k. impipor, förenade med eldstadspipor och oftare ifrån sådana som leda ifrån spislar å värdshus och spiskvarter samt i bryggeri, bageri och annorstädes där stark eldning äger rum, eller där flera pipor äro sammandragna uti en. En gång hvart tredje år — — — — — — — — — — — — — — —

§ 50, 51, 52, 53 och 54.

Som de befinnas.

Kap. XII.

Om brandsyn.

§ 55.

De i Kungl. — — — — — — — — — — — — — — kunnig arbetare.

Magistraten förordnar protokollförare, hvilken tillkommer skäligt arfvode, som utgår från stadskassan för honom liksom de tillkallade handtverkarna.

§ 56.

Vid brandsyn — — — — — — — — — — — — — tillstädes och upptages i protokoll, som därefter af magistratspersonen och brandchefen eller dennes ställföreträdare justeras; skolande — — — — — — — — — — — —

§ 57 och 58.

Som de befinnas.

Kap. XIII, XIV, XV och XVI.

Som de befinnas, endast att ordet Brandnämnden utbytes mot Brandstyrelsen.

Västerås den 17 oktober 1906.

Lars Blume. ***A. Danielsson.*** ***E. Edv. Karlsson.***
Otto Oest. ***Petrus Tersmeden.***

Förutom hvad i Kungl. Maj:ts nådiga Brandstadga för rikets städer och brandordningen för Västerås stad stadgas gäller för brandkåren och dem, som i öfrigt vederbör, detta reglemente till efterrättelse.

Kap. I.

Brandkårens medlemmars tjänsteåligganden:

Den fasta brandkåren.

§ 1 som den befinnes med ändring af Brandnämnd till Brandstyrelse.

Brandchefen åligger:

att vaka —

§ 2.

Brandchefen äger att efter anmälan hos Brandstyrelsen, utan afdrag i sina löneförmåner årligen åtnjuta 3 veckors semester.

Efter anmälan till Brandstyrelsens ordförande och underrättelse till vice Brandchefen äger Brandchefen dessutom vara frånvarande ur staden under högst 3 dagar, dock sammanlagdt icke mer än 15 dagar under året.

§ 3.

Vice Brandchefen åligger:

att så noggrannt följa brandstyrkans öfningar och ordnandet af brandväsendet i dess helhet, att han är fullt förtrogen med Brandchefens åligganden;

att då Brandchefen är af laga förfall förhindrad eller åtnjuter tjänstledighet eller semester, hans tjänst förrätta samt då eljest Brandchefen ej är tillstädes och uppskof ej kan äga rum, träda i hans ställe;

att vid kallelse till eldsvåda sig genast till platsen för densamma inställa; och

att vid eldsvåda eller öfningar föra det befäl, som honom tilldelas och därvid ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som af Brandchefen meddelas.

Tjänstledighet för honom beviljas af Brandstyrelsens ordförande.

§ 4.

Brandmästaren åligger:

att då så erfordras, fullgöra högre befäls åligganden;

att hafva noggrann kännedom om brandmaterielens skötsel och konstruktion jämte hvad i öfrigt fordras för att vara väl förtrogen med brandväsendet och dess organisation;

att vid eldsvåda och öfningar föra det befäl, som honom tilldelas;

att noggrannt öfvervaka, att honom underlydande fullgöra sina skyldigheter, samt fel och försummelser genast för brandchefen anmäla;

att hafva tillsyn öfver brand- och lifräddningsredskapen, hästar, fordon, beklädnads- och utrustningspersedlar, kasärn- och verkstadsinventarier, brandkårens förråd m. m. samt genast till brandchefen anmäla förekommande bristfälligheter;

att hafva noggrann kännedom om brandposternas och brandskåpens lägen äfvenså alla till brandkåren hörande telegrafledningar;

att aflämna dagrapport och biträda vid tjänstgöringen i brandchefsexpeditionen om så påfordras;

att inför brandchefen ansvara för ordning och snygghet inom brandstationen, spruthusen och tillhörande områden samt i den ordning, brandchefen bestämmer förrätta visitationer och

att i öfrigt ställa sig Brandchefens befallningar i allt som rör tjänsten, till noggrann efterrättelse.

§ 5.

Brandkorpralen (stallkorpralen) åligger:

att vid tillfälle, då så påfordras, fullgöra högre befäls åligganden;

att hafva närmaste tillsyn öfver hästar, seldon, fordon och andra till körredskapen hörande inventarier;

att ansvara för, att de fordon, som äro afsedda till utryckning vid eldsvåda, alltid på föreskrifvet sätt stå utrustade;

att hafva noggrann kännedom om brandmaterielens skötsel och konstruktion, samt brandposternas och brandskåpens läge;

att vid eldsvåda och öfningar föra det befäl eller verkställa det arbete, som honom tilldelas;

att i öfrigt fullgöra sådana till tjänsten hörande uppdrag, som Brandchefen anbefaller, eller hvarom föreskrift lämnas i särskild »Instruktion för manskapet vid Västerås stads brandkår».

§ 6.

Verkstadsförmannen åligger:

att hafva närmaste tillsyn öfver ångspruta och handkraftsprutor samt ansvara för desammas hållande i fullgodt skick, för hvilket ändamål han skall vara fullt förtrogen med dess konstruktion, användning, skötsel och vård, samt däruti instruera reserveldare äfvensom dem af manskapet, som brandchefen därtill utser;

att hafva kännedom om brandposternas och brandskåpens läge samt lämpliga ställen för ångsprutans placerande vid eldsvåda;

att vara förtrogen med brandtelegrafen och öfriga brandkåren tillhöriga elektriska apparater och ledningar samt att å desamma afhjälpa uppkommande mindre fel;

att ansvara för verkstadens inventarier;

att i den ordning Brandchefen bestämmer förrätta vakttjänst, och

att i öfrigt fullgöra sådana till tjänsten hörande uppdrag som Brandchefen anbefaller eller hvarom föreskrift lämnas i särskild »Instruktion för manskapet vid Västerås stads brandkår».

Västerås den 17 Oktober 1906.

Lars Blume. ***A. Danielsson.*** ***E. Edv. Karlsson.***

Otto Oest. ***Petrus Tersmeden.***

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri 1906.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. Den 29 November. XI.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af en resolution från ett större antal ägare eller innehafvare af jord å stadens område rörande vägunderhållet å stadens vägar.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid sammanträde sistlidne gårdag med ett större antal ägare eller innehafvare af jord å stadens område för öfverläggning om dem åliggande vägunderhåll, enade sig dessa om en resolution, som härhos bifogas.

Och får Magistraten, med erinran om att ärende angående vägunderhållet i staden sist förevarit hos Stadsfullmäktige vid dess sammanträde den 25 Maj 1905, nu öfverlämna samma resolution med anmodan till Stadsfullmäktige att i anledning däraf fatta beslut.

Västerås Rådhus den 25 Oktober 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Sedan under en lång följd af år väghållningsfrågan inom Västerås stad varit aktuel och på senare tider blifvit allt mer invecklad — så att i närvarande ögonblick icke ens upplysning står att erhålla hos vederbörande angående, hvilka personer inom vårt samhälle, som äro väghållningsskyldige, nödgas de, af hvilka väghållning nu utkräfves in natura, fullgöra denna tunga såsom en oviss och godtycklig beskattning. — Då vi, innehafvare eller brukare af till Västerås stadsförsamling hörande jordar, i alla andra pålagor till kommunen jämnställas med stadens öfrige skattskyldige; och då vi härutöfver — såsom extra pålaga — fullgöra vägunderhåll, anse vi denna extra beskattning — som icke förmildras af några som helst motsvarande fördelar — vara oss orättmätigt affordrad och stridande mot den lagliga och förnuftiga principen om de kommunala skattdragandes inbördes likställighet i skyldigheter och rättigheter.

På grund häraf, m. fl. orsaker, hafva vi, Västerås väghållningsskyldige, denna dag beslutit vördsamt anhålla:

att få genom stadens Herr Borgmästare till dem, som vederbör, meddela, att vi icke anse oss pliktige utföra det af oss hittills — i väntan på sakens ordnande — fullgjorda vägunderhåll, samt

att detta onus måtte upptagas såsom en allmän kommunal angelägenhet till fördelning på stadens samtlige skattskyldige.

Rådhuset, Västerås den 24 Oktober 1906.

C. A. Lewenhaupt, Carlsbergs gård. **Frans Johansson,** Stensborg.
P. O. Flodins Sterbhusdelägare Claes Flodin.
Klas Westman, Gideonsberg. **R. Drotty,** Nordenby.
C. Olsson, för byggn.området Annedal. **G. M. Westman,** Gustafsvik.
P. E. Smedberg, Almelund. **E. Berggren,** Eriksborg.
K. G. Pettersson, Ryttersborg. **C. L. Broberg,** Sofieberg.
J. E. Sandell, Granelund. **C. E. Pettersson,** Fridhem.
E. Eriksson, Eriksdal. **C. F. Wetter,** Alviken.
S. G. Hedin, Larslund. **Carl Johansson,** Kristiansborg.
Caroline Hygrell, gen. **John Hygrell,** Fridnäs.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till instruktion för en ifrågasatt stadens ombudsman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren, som i samband med framläggande för Stadsfullmäktige af utgifts- och inkomststaten för nästkommande år ämnar göra framställning om tillsättande af en stadens ombudsman, har härmed velat öfverlämna ett af kammaren uppgjordt förslag till instruktion för denne tjänsteman, på det att Fullmäktige, innan frågan om tillsättandet förekommer till behandling, må varda i tillfälle att taga närmare kännedom om förslaget.

Västerås den 19 November 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Förslag
till instruktion för Västerås stads ombudsman.

§ 1.

Ombudsmannen, som skall hafva aflagt juridisk examen, tillsättes, på sex månaders ömsesidig uppsägning, af Stadsfullmäktige efter förslag af Drätselkammaren, och sedan tjänstens ledighet blifvit med 30 dagars ansökningstid i allmänna tidningarne och i någon af de i staden utkommande tidningar kungjord.

Ansökningarna ställas till Stadsfullmäktige samt ingifvas till Drätselkammaren, som med sitt yttrande därefter öfverlämnar handlingarna till Stadsfullmäktige.

§ 2.

Ombudsmannen skall tjänstgöra såsom biträde åt Stadsfullmäktige, Drätselkammaren, Fattigvårdsstyrelsen samt Byggnads-, Hälsovårds- och Brandnämnderna, äfvensom åt de under Stadsfullmäktige sorterande nämnder, i hvilket afseende det åligger honom:

1:o) att föra protokoll vid Stadsfullmäktiges, dess utskotts samt öfrige här ofvan angifna myndigheters sammanträden och däraf härflytande expedition ombesörja, äfvensom att såsom juridiskt biträde tillhandagå Vatten- och Gasverksstyrelsen, då han därom anmodas;

2:o) att uppsätta och expediera samtliga från förenämnda myndigheter utgående skrifvelser;

3:o) att föra diarier öfver alla till Stadsfullmäktige, Drätselkammaren samt Byggnads- och Hälsovårdsnämnderna inkomna ärenden samt de Fattigvården rörande mål och ärenden, som bero af domstols eller administrativ myndighets pröfning och afgörande, äfvensom i diariet anteckna de åtgärder, som uti ärendena vidtagits;

4:o) att för hvarje år upprätta register öfver näst föregående års protokoll;

5:o) att hafva vård om nämnda myndigheters arkiv samt däröfver upprätta förteckningar;

6:o) att upprätta kontrakt och dylika handlingar;

7:o) att tillse att alla under ifrågavarande myndigheters vård befintliga lånehandlingar, kontrakt och andra legala handlingar varda vederbörligen bevakade samt att fatalier icke försummas;

8:o) att ombesörja tryckning af Stadsfullmäktiges handlingar och korrekturläsa desamma;

9:o) att i samråd med Drätselkammarens kamrerare uppsätta det sammandrag af stadens räkenskaper, som årligen skall till Statistiska Centralbyrån insändas;

10:o) att hvarje år, så fort ske kan, uppsätta redogörelse för de beslut Stadsfullmäktige under näst föregående år fattat med uppgift om dag, då beslutet fattades;

11:o) att utföra och bevaka de mål och ärenden, som staden angå och honom anförtros, samt äfven i allmänhet vara uppmärksam på stadens rätt och hos Drätselkammaren anmäla, om han finner denna rätt hafva blifvit i ett eller annat afseende förnärmad eller densammas bevarande påkalla någon åtgärd;

12:o) att bevaka fattigvårdens rätt till egendom, som tillhör eller tillfaller fattighjon samt i öfrigt ställa sig till efterrättelse den för sekreteraren i fattigvårdsstyrelsen nu gällande instruktion;

13:o) att vidtaga laga åtgärder för utfående af den ersättning för lämnadt understöd åt fattiga, som kan tillkomma kommunens fattigvård samt i öfrigt, om så erfordras, och ombudsmannen därtill bemyndigas vid domstol eller hos administrativ myndighet föra Fattigvårdsstyrelsens talan; samt

14:o) att uppsätta den berättelse angående hälso- och sjukvården inom staden, som årligen skall af Hälsovårdsnämnden afgifvas.

§ 3.

Härjämte åligger det ombudsmannen att, i hvad på honom ankommer, tillse, att de ärenden, som skola hos förenämnda myndigheter förekomma till handläggning, varda vederbörligen utredda samt i rätt tid till behandling företagna och expedierade;

att ombesörja protokollsförning och expedition hos de kommittéer, som kunna varda af ifrågavarande myndigheter tillsatta, samt att för öfrigt, i allt hvad tjänsten rörer, ställa sig nämnda myndigheters föreskrifter till efterrättelse och biträda dem i alla de göromål, som till sekreterarebefattningen höra eller där juridisk insikt erfordras.

§ 4.

Ombudsmannen äger att af alla till kommunalstyrelsen hörande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

§ 5.

Hvarje söckendag, så vida tjänstegöromål icke hindra, skall ombudsmannen å tid, som af Drätselkammaren bestämmes och genom anslag kungöres, vara tillgänglig för allmänheten å det tjänsterum, som åt honom anvisas.

§ 6.

Ombudsmannen får icke innehafva någon statens eller annan kommunens tjänst samt icke heller i öfrigt, utan särskildt medgifvande af Drätselkammaren, sysselsätta sig med enskilda uppdrag.

§ 7.

Angående tjänstledighet för ombudsmannen och tjänstens uppehållande under ledigheten bestämmer Drätselkammaren.

Ombudsmannen är skyldig att själf ersätta den vikarie, som vid ledighet för honom förordnas, men äger han åtnjuta 14 dagars semester hvarje år, under hvilken tid ersättning till vikarie utgår af stadens medel.

§ 8.

Ombudsmannen är skyldig att underkasta sig de förändringar i åligganden enligt denna instruktion, som framdeles kunna varda i vederbörlig ordning beslutade.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen ang. vatten- och afloppsledningars framdragande till lägenhetsägare å Jakobsberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom beslut den 25 sistlidne Oktober behagade Herrar Stadsfullmäktige bifalla af Vatten- och Gasverksstyrelsen förordade framställningar om vatten- och afloppsledningars framdragande till vissa gårdsägare *inom* stadens område, hvaremot liknande framställning från tomtägarne A. V. Eriksson och Tinus Fagerström å Jakobsbergs område, och hvilka sistnämnda framställningar Vatten- och Gasverksstyrelsen ansett sig böra afstyrka, blefvo af Herrar Stadsfullmäktige återremitterade. — Styrelsen har först efter ärendets återremitterande fått kännedom om Herrar Stadsfullmäktiges beslut den 30 Augusti 1900 i fråga om förenämnde A. V. Eriksson såsom ägare af tomten 60 b inom byggnadsföreningen Jakobsberg; och inhämtas af detta Herrar Stadsfullmäktiges fattade och af Magistraten till Drätselkammaren för kännedom och iakttagande remitterade beslut, att Herrar Stadsfullmäktige beslutat medgifva Eriksson, hvars tomt gränsade omedelbart till stadens mark, rätt att mot erläggande af reglementerad vattenafgift få på egen bekostnad inleda vatten och anordna gårdsaflopp i förbindelse med stadens hufvudledningar i Vestmannagatan. Beträffande detta ärende torde därför icke vidare vara att iakttaga, än att Vatten- och Gasverksstyrelsen tillser, att blifvande förbindningar med stadens ledningar varda behörigen utförda.

Hvad åter angår den af Tinus Fagerström såsom ägare af Tallbacka N:o 1 å Jakobsbergs område gjorda framställning, får Styrelsen, då jämväl denna tomt gränsar omedelbart till stadens mark och i detta fall sanitära skäl ock kunna andragas för bifall till framställningen, förorda sådant bifall under villkor:

1:o) *att* sökanden själf bekostar alla nödiga arbeten för anslutning till stadens ledningar i vägen upp till vattenborgen;

2:o) *att* sökanden skall vara skyldig taga allt vatten från stadens vattenledning och uttaga detta genom mätare;

3:o) *att* vattenafgiften i detta fall bör utgå efter 40 öre för kubikmetern eller dubbla afgiften enligt taxan för vattenförbrukning inom staden.

Mot detta Styrelsens beslut har styrelseledamoten Byggmästaren K. J. Karlsson anmält afvikande åsikt i skriftlig reservation så lydande:

"Som det enligt lag åligger hvarje kommun att öfvervaka, att ej något som kan förorsaka vådor i sanitärt hänseende, må inrättas inom densamma och om något sådant inrättats skyndsamt vidtaga åtgärder för rättelse;

Och då således Västerås stad ej är skyldig afhjälpa de brister som i sagda hänseende nu äro, eller framdeles kunna förorsakas i S:t Ilians kommun af några dess medlemmar;

Och som afgiften för vatten från stadens vattenledning ej räcker att täcka kostnaden för räntor, amortering, underhåll och drift af vatten- och kloaklednin-

garne, med därtill hörande verk och inrättningar, äfven om den fördubblas och då de sökande såsom tillhörande annan kommun äro fria från skyldigheten att bidraga till bristens täckande, så komma de att gynnas på stadens skattskyldiges bekostnad;

Och som jag ej kan finna det vara till någon fördel för staden att möjligen få något hundratal kronor i vattenafgifter från de nu varande och framdeles blifvande sökande, då man genom att bifalla ansökningarne underlättar, ja rent af premierar spekulationen på att få så stor del af Västerås stads innebyggare som möjligt att bosätta sig och blifva skattebetalare af flera tusentals kronor i S:t Ilians kommun; så får jag mot beslutet anmäla min reservation och föreslå det Herrar Stadsfullmäktige ej bifaller Gas- och Vattenledningsstyrelsens hemställan.

K. J. Karlsson".

Västerås den 19 November 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen ang. rätt att bevilja ackord.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Hänvisande till Vatten- och Gasverksstyrelsens protokoll så lydande:

§ 135.

"I skrifvelse till Styrelsen hade — — — — och — — — — anhållit att för undvikande af konkurs Styrelsen ville godkänna och antaga af dem erbjudna ackord, lydande å resp. 40 och 35 %.

Då gällande reglemente icke stadgar något i dylika fall, beslöts anhålla, att Herrar Stadsfullmäktige måtte afgöra, huruvida Styrelsen ägde rätt bevilja ackord, som Styrelsen efter ompröfning kunde anse antagliga".

Anhålles, att Herrar Stadsfullmäktige behagade göra det uttalande, hvartill detta protokollsutdrag kan föranleda.

Västerås den 19 November 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Magistratens skrifvelse angående utredning och förslag i fråga om de ändringar som å Rådhuset böra företagas för att däri bereda ökadt utrymme och lämpligare lokaler än de nuvarande för Magistraten och Rådhusrätten med dess underlydande tjänstemän samt Drätselkammaren och Stadsingeniörskontoret.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med stadens tillväxt i omfång och folkmängd hafva, såsom kändt är, äfven göromålen för stadens Magistrat och Rådstufvu-Rätten med underlydande tjänstemän samt Drätselkammaren och öfriga under Stadsfullmäktige lydande nämnder betydligt ökats. Dessa göromål kräfva också numera betydligt längre tid å ämbets- och tjänstemannalokalerna samt större antal skrifbiträden än tillförene.

Till följd häraf hafva de åt Magistraten och Rådstufvu-Rätten samt Kronouppbördskassören upplåtna rum i Rådhusets bottenvåning blifvit för deras ändamål otillräckliga. Dessa rum äro också i synnerligt behof af reparationer för att motsvara billiga anspråk på snygghet och prydlighet.

Samma är förhållandet med Stadsfullmäktiges sessionssal samt de åt Drätselkammaren och Stadsingeniören upplåtna rum i Rådhusets öfvervåning.

Härtill kommer att åt Stadsingeniörskontoret bör, utom Stadsingeniörens mottagnings- och ritningsrum, beredas ett särskildt rum för förvarande och bevarande af stadens dyrbara kartearkiv samt att, om möjligt, tjänsterum äfven åt Stadsfogden bör inom Rådhuset beredas.

Ofvannämnda olägenheter och behof torde också af Stadsfullmäktige och Drätselkammaren hafva beaktats, då beslut fattats om inrymmande af en festvåning i Stadshuset i stället för den i Rådhusets öfre våning befintliga och nu till större delen åt Drätselkammaren och Stadsingeniören upplåtna festvåningen samt då i Drätselkammarens förteckning öfver stadens lånebehof, hvilken bilagts den underdåniga ansökningen om upptagande af ett nytt amorteringslån, för reparation och omändring af Rådhuset beräknats ett belopp af 40,000 kronor.

Då nya Stadshuset under nästkommande år blir färdigt till inflyttning möter ju intet hinder att taga Rådhuset i sin helhet i anspråk för ämbets- och tjänstelokaler och samtidigt därmed anser Magistraten, att arbete med omändring och reparation af Rådhuset såväl in- som utvändigt bör taga sin början. I god tid innan sådant äger rum, bör dock fullständig utredning ske, om hvilka ämbets- och tjänstelokaler böra i Rådhuset inrymmas och hvilka förändringar i Rådhuset därför böra vidtagas.

I afseende å nödiga omändringar af den nu åt Magistraten upplåtna bottenvåningen, har Magistraten tänkt sig, *att* genom anordnande i källarvåningen af en värmekälla för centraluppvärmning den nu befintliga större vestibulen kan tagas i anspråk som väntrum vid Rådstufvu-Rättens sessioner och jämväl i öfrigt, *att* därigenom stora salen i öfre våningen också bättre och billigare kan uppvärmas än för närvarande sker genom eldning i ugnar innanför de båda inre tamburerna i bottenvåningen, *att* därför lämpligt är, att centraluppvärmning anordnas i hela byggnaden, *att* trappuppgången för vinnande af ökadt utrymme om möjligt ändras, *att* den nuvarande bostadslägenheten för städerskan,

om så lämpligt finnes tages i anspråk för tjenstelokaler, *att* de arkiv-handlingar som ej dagligen behöfvas, kunna nedflyttas i därför i källarvåningen anordnadt rum, som efter centraluppvärmnings införande kan hållas fuktfritt, *att* för öfriga i dagligt bruk varande böcker och handlingar kunna anordnas brandfria rum i nuvarande arresterna inom rådhuset samt *att* ett särskildt toilettrum å lämplig plats i källarvåningen eller bottenvåningen bör inrättas.

Magistraten och Rådhus-Rätten har för sina ledamöter och underlydande tjenstemän samt skrifbiträden behof af följande rum: en sessionssal med väntrum och rum för åklagare, ett mottagningsrum och arbetsrum för borgmästaren, ett rum för hvardera af de litterate rådmännen, ett rum för kronouppbördskassören och om möjligt ett rum för stadsfogden samt ett större eller helst två rum för skrifbiträden, således tillsammans, utom sessionssal, väntrum och rum för åklagare, 6 eller 7 rum.

För närvarande sysselsättas å rådhuset i regel af borgmästaren, 2 à 3 skrifbiträden, af hvardera af de litterate rådmännen ett skrifbiträde och af kronouppbördskassören ett skrifbiträde eller tillsammans 5 eller 6 skrifbiträden. Inrymmes åt stadsfogden rum i rådhuset ökas skrifbiträdenas antal med två, som stadsfogden i regel sysselsätter för sina tjenstegöromål.

Om stora vestibulen anordnas till väntrum, däri vaktmästaren äfven får sin plats, med genombrott från väntrummet till sessionssalen samt nuvarande väntrummet utanför borgmästarens mottagningsrum förenas med förste litterate rådmannens rum till ett större från båda ändarna upplyst rum för skrifbiträden med trapp till arkivrum i källarvåningen, kan borgmästarens nuvarande rum bibehållas och nuvarande arkivrummet upplåtas åt förste rådmannen. Efter ändring af trappan till öfre våningen, så att densamma upptar mindre utrymme än för närvarande, torde bottenvåningens östra parti kunna lämna utrymme för lokaler åt såväl åklagare, andre litterate rådmannen som kronouppbördskassören och deras skrifbiträden, samt möjligen äfven åt stadsfogden och dennes skrifbiträden.

Beträffande de ändringar, hvilka i afseende å Stadsfullmäktiges sessionssal, samt för beredande af ökadt utrymme åt Drätselkammarens och Stadsingeniörskontoret kunna anses nödiga, torde yttrande från Drätselkammaren och möjligen äfven Byggnadsnämnden böra infordras.

Magistraten har för sin del icke något att i afseende å dessa ändringar erinra.

I hvarje fall anser Magistraten dock att en reparation af rådhuset såväl utvändigt som invändigt är nödvändig samt att i samband därmed inredningen af både bottenvåningen och öfre våningen bör väsentligen förändras, utan att dock, åtminstone för närvarande, någon tillbyggnad af rådhuset kan vara erforderlig. Vid omändring af inredningen af rådhuset bör dock, enligt Magistratens åsikt, noga fasthållas, att rådhuset i afseende å dess ytte samt ingång, trappuppgång och rummens anordning ej förlorar sin monumentala karaktär samt att därigenom möjlighet ej betages att i en framtid, då så kan finnas nödigt, öka rummens antal i rådhuset genom tillbyggnad af flygelpartier.

Enär såsom Magistraten här ofvan framhållit, nödigt är att i god tid, innan förestående ändringar af rådhuset kunna vidtagas, utredning vinnes, huru dessa ändringar lämpligast kunna ske, får Magistraten härmed hemställa:

> *att* Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att efter samråd med Magistraten till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag angående de ändringar, som å rådhuset böra företagas för att däri bereda ökadt utrymme och lämpligare lokaler än de nuvarande för Magistraten och Rådhus-Rätten med dess underlydande tjenstemän samt Drätselkammaren och Stadsingeniörskontoret samt

att Stadsfullmäktige, för att Drätselkammaren måtte blifva i tillfälle att för denna utredning anlita sakkunniga biträden, måtte af ofvanvämnda lånemedel lämna Drätselkammaren ett förslagsanslag af 1,500 kronor.

Vinner Magistratens förslag, om att ändringar af rådhuset böra vidtagas, Stadsfullmäktiges bifall, torde det blifva nödigt, att under den tid arbetet pågår, andra lokaler anvisas för såväl Magistraten och Rådhus-Rätten som och Drätselkammaren och Stadsingeniören.

Magistraten föreställer sig att, sedan nya stadshuset blifvit färdigt, härför kan, åtminstone för en tid, användas nuvarande stadshuset, men hemställer:

att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag angående de anordningar, som för uppehållande af Magistraten och Rådhus-Rätten samt Drätselkammarens och Stadsingeniörskontorets verksamhet böra vidtagas under det omändringarna af rådhuset äga rum.

Västerås Rådhus den 22 November 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Skrifvelse från Herrar kommitterade för uppgörande af plan i stora drag för bebyggande af de områden utom stadsplanen, som hafva egenskap af donationsjord samt de områden i öfrigt som ligga närmast staden och antingen äro eller kunna tänkas blifva i afsevärd mån bebyggda angående förvärfvande af mark inom byggnadsområdet Karlsdal m. m.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 November 1902 uppdragit åt en kommitté, bestående af undertecknad, såsom ordförande, samt Herrar E. Björkman, C. Uggla, H. Larsson och A. Nordin att uppgöra plan i stora drag för bebyggande af de områden utom stadsplanen, som hade egenskap af donationsjord samt de områden i öfrigt, som låge närmast staden och antingen vore eller kunde tänkas blifva i afsevärd mån bebyggda, äfvensom att med vederbörande donationsjords innehafvare träffa uppgörelse om afstående till staden af den för gator och öppna platser inom samma plan behöfliga marker.

hafva kommitterade genom Herr Nordin låtit uppgöra en regleringsplan för områdena, omfattande lägenheterna Loviseberg, Johannislund, Nygård, byggnadsområdena Karlsdal och Katrinelund samt den Grefve von Engeström tillhöriga delen af Tegelvreten intill Norra Esplanaden samt träffat aftal med ägarne af nämnda lägenheter Loviseberg, Johannislund, Nygård och Grefve von Engeström om afstående af mark till hufvudvägar inom samma ägoområden.

Dessa uppgörelser hafva af Stadsfullmäktige godkänts beträffande Loviseberg, Johannislund och Nygård den 29 Oktober 1903 samt angående Grefve von Engeström tillhörig jord den 30 November 1905.

Från delägarne inom byggnadsområdet Karlsdal hafva kommitterade redan under sistlidet år mottagit bilagda erbjudande *(Bil. A.)* om afstående af mark till en hufvudgata inom samma byggnadsområde.

Detta erbjudande syntes redan då kommitterade antagligt, men kommitterade ansågo ej skäl förefinnas att underställa samma anbud Stadsfullmäktiges pröfning förr än på samma gång uppgörelse med ägarne af jord inom byggnadsområdet Katrinelund kunde träffas om afstående till staden af mark för samma gatas utsträckning jämväl öfver byggnadsområdet Katrinelund.

Sedan på anmodan af kommitterade, Drätselkammaren väckt talan mot samtlige ägare af mark inom byggnadsområdet Katrinelund med yrkande att dessa skulle, då den af dem innehafda jord vore till staden donerad, till staden afstå samma jord, hafva jämväl från ägarne till mark inom byggnadsområdet Katrinelund, inkommit ett anbud om förlikning *(Bil. B.)*

Enär genom antagande af dessa anbud staden utan annan kostnad än för lösen af enligt gjord detaljuppmätning, 116 kvadratmeter mark af tomten N:o 8 i byggnadsområdet Karlsdal till ett pris af 1 krona 75 öre per kvadratmeter eller tillsammans 203 kronor kommer att erhålla erforderlig mark för utläggande af den redan beslutade vägen öfver Grefve von Engeströms mark i Tegelvreten på sätt en denna skrifvelse bilagd karta utvisar; jämväl öfver Karlsdal och Katrinelund till Bergslagsvägen samt staden förut, på sätt delägarne i dessa byggnadsområden nu fordrat, iklädt sig skyldighet att bekosta själfva anläggningen af dylika hufvudvägar, få kommitterade härmed hemställa:

> *att* Stadsfullmäktige måtte besluta att med godkännande af de ingifna framställningarne uppdraga åt Drätselkammaren *dels* att med ägarne till den mark inom nämnda byggnadsområden som erfordras för ifrågavarande vägs utläggande, träffa aftal om förvärf af mark på de i deras skrifter angifna villkor, *dels* ock att, sedan staden erhållit samma mark, gå i författning om anläggning af vägen ifråga.

Under erinran att, enligt den med Grefve von Engeström träffade uppgörelse, staden förvärfvat erforderlig mark för dels en ytterligare förbindelseled i öster och väster från Bergslagsvägen strax norr om Lovisebergs, Katrinelunds och Karlsdalsområdena fram mot Gåsmyrevreten och dels en väg från Norra Esplanaden väster om Karlsdal, få kommiterade härmed fästa uppmärksamheten å att nödigt är att dessa vägar fortsättes västerut öfver Gåsmyrevreten väster om Persbobäcken, Blåsboområdet och Norrmalm fram till Skultunavägen, allt på sätt den bilagda karteskissen utvisar.

I anledning häraf hafva kommitterade från ägarne till de områden utom Gåsmyrevreten, som komma att beröras af en sådan förbindelseled C. A. Fredriksson, J. T. Rundborg och J. G. Johansson erhållit bilagda erbjudande *(Bil. C.)* om afstående af mark till samma förbindelseled öfver Gåsmyrevreten.

Då med den lifliga byggnadsverksamhet, som å områdena utom stadsplanen äger rum, det synes kommitterade af särdeles vigt att, innan Gåsmyrevreten, som ej är af donationsjordsnatur, blir föremål för enskild spekulation och bebyggande staden förskaffar sig den mark, som för nu ifrågavarande förbindelseled är erforderlig, få kommitterade, med förmälan att förbindelseleden ifråga bör af Gåsmyrevreten väster om Persbobäcken tagas i anspråk 2,124 kvadratmeter samt tillstyrkande att vägen bör öfvrr Gåsmyrevreten erhålla en bredd af 9 meter med skyldighet för ägare af mark å ömse sidor om vägen att, på sätt de ock förklarat sig villige, vid markens bebyggande lämna obebyggda förgårdar till en bredd af 3 $^{1}/_{2}$ meter, hemställa:

att Stadsfullmäktige måtte, med godkännande af den angifna vägens riktning öfver Gåsmyrevreten och kommitterades förslag i afseende å vägens bredd samt skyldighet för markägarne vid bebyggandet af marken å ömse sidor om vägen att lämna obebyggda förgårdsområden till en bredd af 3 $^{1}/_{2}$ meter, uppdraga åt Drätselkammaren att träffa aftal med vederbörande markägare om förvärfvande af mark för ifrågavarande förbindelseled öfver Gåsmyrevreten, hvilket markförvärf skulle enligt det gjorda erbjudandet medföra en kostnad af 3,186 kronor.

Västerås den 21 November 1906.

Å Kommiterades vägnar:

John Karlsson.

Bil. A.

Till Västerås stads Hrr kommitterade för uppgörelse i donationsjordsfrågan.

Vi undertecknade tomtägare i Byggnadsområdet Karlsdal i Tegelvreten å Västerås stads område få härmed erbjuda följande:

1:o) Fri disposition af den mark tillhörande Karlsdal som åtgår för Johannislundsgatans fortsatta framdragande till Kristiansborgsgränsen, samt förbinda oss äfven att icke bygga på närmare än tre och en half meter från gatan.

Vid detta fästa vi som villkor att staden kostnadsfritt till området afstår den staden tillhöriga mark som ligger mellan nämda gata och Karlsdals gräns.

2:o) Fri disposition af mark för utvidgning till nio meters bredd af den redan befintliga fyra meter breda gatan från Katrinelunds vestra gräns till östra gränsen af Kristiansborgs jord, jämte tre och en half meters förgårdar som ej bebygges.

Med undantag af tomten N:o 8 då ej nöjaktig uppgörelse kunnat träffas med ägaren af denna tomt ~~för den mark som däraf åtgår cirka 87 kv.~~-meter vilja vi förbinda oss att för lösen af denna mark betala kr. 1,25 pr kv.-meter och öfverlämna åt staden att vid behof af marken själfva vidkännas därutöfver blifvande kostnader för uppgörelse med dennas ägare J. A. Pettersson, eller ytterligare kr. 1,75 pr kv.-meter.

3:o) Och förbehålla vi oss att staden till alla delar nedlägger sin förda talan med anspråk på äganderätt till jorden såsom varande donationsjord samt tillförsäkrar oss full äganderätt för all framtid däraf.

4:o) I händelse staden gör anspråk på flyttning af de här nedan uppförda byggnader som stå inom gatans plan frånsäga vi oss alla kostnader som däraf kunna uppstå; (äfvenså frånsäga vi oss alla kostnader för anläggning af omnämda gata).

Och anhålla vi att staden fortast möjligt går i författning om uppmätning och markering af den mark som åtgår.

Karlsdal, Västerås den 18 Mars 1905.

C. F. Jonsson. Tomten N:o 1. **J. L. Hedlund.** Tomten N:o 2. **C. J. Olson.** Tomten N:o 3.

C. A:son Gunnberg. Tomten N:o 4. **C. J. Rytterson.** Tomterna N:o 5 o. 10. **J. A. Söder.** Tomten N:o 6.

F. E. Nordlund. Tomten N:o 7. **J. A. Pettersson.** Tomten N:o 8. **Gustaf Thunblad.** Tomten N:o 9.

E. G. Henriksson. Tomten N:o 11. **J. A. Olsson.** Tomten N:o 12. **K. J. Arvidsson.** Tomten N:o 13.

F. H. Berglind. Tomten N:o 14 a. **A. G. Berglund.** Tomten N:o 14 b. **C. G. Ahlström.** Tomten N:o 15.

För Erikssons Sterbhus: **Rickard Eriksson,**
ägare till långa åkern efter Katrinelund.

Bil. B.

Till Västerås stads kommitterade för träffande af förlikningar i donationsjordsfrågan.

Undertecknade tomtägare inom byggnadsområdet Katrinelund i Tegelvreten å Västerås stads område erbjuda härmed Västerås stad för träffande af förlikning i den af staden mot oss anhängiggjorda rättegång angående afstående af jord, nämligen

Staden erhåller den mark, som erfordras för utvidgning till nio meters bred af den redan befintliga vägen från byggnadsområdet Karlsdals östra gräns öfver Katrinelundsområdet till redan befintliga vägen i närheten af Lovisebergsområdet och Bergslagsvägen.

Härjämte förbinda vi oss att intill vägen i fråga öfver Katrinelundsområdet lämna tre och en half meters breda förgårdar, som ej få af byggnader upptagas.

I detta erbjudande ingår ej någon skyldighet att flytta redan å väg- eller förgårdsområdena befintliga hus, hvilka dock ej få tillbyggas.

Mot detta erbjudande skall staden bekräfta äganderätten för oss till våra tomter samt förbinda sig att sist före den 1 December 1907 hafva i fullt farbart skick försatt vägen öfver Katrinelundsområdet.

Västerås den 30 Oktober 1906.

J. A. Åkerlund. **V. Eriksson.** **J. W. Eriksson.**
A. Barklund. **Anna Christina Ekström,** g:m A. E. Meijer. **C. A. Nolin.**
Johan Erik Lindblom. **J. A. Karlén.** **J. E. Palm.**
A. G. Andersson. **J. E. Ström.** **C. W. Fernström.**
Karl Blomqvist. **P. G. Florén.**

Bil. C.

Undertecknade, ägare af mark i Gåsmyrevreten å Västerås stads område, förbinda oss härmed att till Västerås stad afstå af oss tillhörig mark hvad staden behöfver för anläggning till erforderlig bredd af väg i riktning öster till väster mellan den del af Tegelvreten, som tillhör ägaren af Christiansborg och vägen till nyssnämnda gård mot villkor dock *att* staden betalar för marken 1 kr. 50 öre pr kvadratmeter och *att* staden tar marken i besittning före 1907 års utgång.

Västerås den 12 November 1906.

C. A. Fredriksson. **J. G. Johansson.** **J. T. Rundborg.**

Bevittnas:

Erik Ahlin. *F. C. Hennichs.*

VÄSTERÅS, A. F. BERGHS BOKTRYCKERI, 1906.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1906. Den 20 December. XII.

Herr Th. af Billberghs motion om extra anslag under åren 1907 och 1908 till Västerås högre elementarläroverk för flickor jämte beredningsutskottets utlåtande i ärendet.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt Kungliga Brefvet den ²⁴/₁₁ 1905 åtnjuter Västerås högre elementarläroverk för flickor under treårsperioden 1906, 1907 och 1908 ett årligt statsanslag af 5,000 kronor under vissa villkor, af hvilka ett (mom. c.) föreskrifver: "att ämneslärarinnan, som har sin hufvudsakliga tjänstgöring i klasserna öfver de förberedande, skall för 24 timmars undervisning i veckan under trettiosex läsveckor om året erhålla aflöning, uppgående minst till ordinarie folkskollärarinnas inom samma kommun för åtta månaders tjänstgöring bestämda lägsta aflöning". Under närmast föregående treårsperiod gällde samma villkor och lärarinnornas löner voro på grund häraf reglerade i full öfverensstämmelse med stadens folkskollärarinnors, nämligen: för ordinarie ämneslärarinna i klasserna VIII—I tre lönegrader à 1,250 kronor, 1,400 kronor och 1,550 kronor samt för klasslärarinna i förberedande skolan tre lönegrader à 800 kronor, 900 kronor och 1,000 kronor.

Som bekant har nu emellertid med anledning af riksdagens ökade anslag till folkskolorna ny reglering af folkskollärarinnornas löner skett och för Västerås har kyrkostämman bestämt följande löner att utgå från och med nästa års början:

för folkskollärarinnor: 4 lönegrader à 1,500 kronor, 1,700 kronor, 1,900 kronor och 2,100 kronor,

för småskollärarinnor: 4 lönegrader à 900 kronor, 1,000 kronor, 1,100 kronor och 1,200 kronor.

Med afseende då först på flickskolans ordinarie ämneslärarinnor (och det är dessa som det Kungliga Brefvets villkor gäller) så framgår af tabellen i bilagan A, att 4 af dessa redan äro i nuvarande tredje lönegraden med 1,550 kronors lön, men att de öfriga fyra skola få förhöjning af sin lön, så att denna uppgår till det föreskrifna minimum 1,500 kronor. Dessa förhöjningars summa går till 850 kr.

Men att sålunda böja lönen endast för dessa yngre lärarinnor vore naturligtvis en uppenbar orättvisa mot de äldre ämneslärarinnorna, mot förberedande skolans lärarinnor och mot lärarinnorna i öfningsämnena.

Billighet och rättvisa kräfva därför oafvisligen en lönereglering utefter hela linien och detta i öfverensstämmelse med lönerегleringen för stadens folk- och småskollärarinnor, samt för lärarinnorna i huslig ekonomi och i öfningsämnena, hvadan lönegrader och lönebelopp skulle bli följande:

	första lönegraden	andra lönegraden	tredje lönegraden	fjärde lönegraden
för ämneslärarinnorna	1,500	1,700	1,900	2,100
för klasslärarinnorna i förbered. skolan	900	1,000	1,100	1,200

För år 1907 skulle en dylik lönereglering föranleda en ökning i aflöningen för ämneslärarinnorna (se bilagan A) till belopp af 2,100 kronor (häri inräknade

den förut nämnda obligatoriska ökningen af 850 kronor), och för förberedande skolans lärarinnor till belopp af 500 kronor.

Föreståndarinnans aflöning, som för närvarande utgår (förutom med fri bostad) med tre lönegrader à respektive 1,700, 1,850 och 2,000 kronor, torde nu böra bestämmas till fyra lönegrader à respektive 1,900, 2,100, 2,300 och 2,500 kronor, hvilket för år 1907 skulle (se bilaga A) göra en ökning af 300 kronor.

Äfven lärarinnorna i öfningsämnena och i huslig ekonomi böra naturligtvis nu få sin aflöning ordnad i proportion till tjänstgöring; och enligt förslag till dylik reglering (se bilagan A) skulle ökningen i deras aflöning för år 1907 gå till 800 kronor.

Summan af dessa fyra tillökningar i skolans utgiftsstat belöper sig således till *3,700 kronor.*

Någon möjlighet för skolan att med sina nuvarande anslag och sina nuvarande elevafgifter kunna komma ut med denna eller någon som helst nämnvärd ökning af utgifterna finnes *icke.* Endast med mycken hushållning och icke utan svårighet har det lyckats att få debet och kredit att gå ihop (jämför bilagan B).

Att höja terminsafgifterna, som nu utgå med belopp af 25 till 45 kronor i förberedande klasserna och 50 till 80 kronor i elementarklasserna och således redan äro för föräldrarna mycket betungande, är en utväg som endast i yttersta nödfall torde böra tillgripas. För jämförelsers skull bifogas en tablå öfver afgiftsbelopp i ett antal med Västerås ungefär jämnställda städer (se bilagan C).

Beträffande åter anslagen, så skola alla af staten understödda flickskolor förena sig om en petition till Regeringen med anhållan, att denna måtte till nästa riksdag framställa proposition på nödig förhöjning af anslaget för åren 1907 och 1908. Men denna framställning kan icke komma att afse mera än ersättning till flickskolorna för den ökade utgift, som förorsakats dem af villkoret i Kungliga Brefvet den 24/11 1905 och den nu skedda förhöjningen af folkskollärarinnornas minimilön; och om riksdagen beviljar framställningen, så kommer tydligen därvid att fästas villkor om motsvarande kommunalt anslag, hvadan den andel, som vår flickskola kan påräkna af statsanslaget endast belöper sig till hälften af vår obligatoriska utgiftsökning (850 kronor) eller till 425 kronor.

Någon förhöjning af landstingets anslag kan icke komma i fråga förr än för år 1908.

För instundande år 1907 står således skolans förhoppning uteslutande till Västerås Stadsfullmäktige för fyllande af det för löneregleringen erforderliga beloppet 3,700 kronor, med afdrag för den del som eventuellt kan komma skolan till godo af statsmedel.

De ingalunda obetydliga uppoffringar, som Västerås stad redan gjort för vår flickskola, gör det visserligen påkostande för dess styrelse att så snart återkomma med anhållan om hjälp; men nöden har ingen lag, och dessa uppoffringar äro å andra sidan en borgen för, att Herrar Stadsfullmäktige icke heller nu skola vägra skolan det ökade understöd, som oundgängligen kräfves för dess vidmakthållande i fullgodt skick.

Som redan sagts, fordrar billighet och rättvisa, att icke blott de yngre ämneslärarinnorna få en tillräcklig aflöning, utan äfven att de öfriga lärarinnorna beredas samma förmån medels löner, som motsvara folkskollärarinnornas. Härvid är emellertid att observera att, äfven om flickskolans lärarinnor få samma lönegrader och lönebelopp som folkskolans, så äro de ändock utan all jämförelse i en vida sämre ställning med afseende på sjukhjälp och pension. Till aflöning åt vikarie behöfver nämligen den sjuka folkskollärarinnan afstå endast $^1/_4$ af vikariens lagstadgade minimilön (600 kronor) således för år endast 150 kronor, under det

den sjuka flickskollärarinnan får ensam betala *hela* vikariatsarvodet. Och folkskollärarinnan betalar i Västerås *ingen* pensionsafgift (denna erlägges af kommunen) men får i pension $^{3}/_{4}$ af lagstadgade högsta lönen (1,200 kronor), hvilket utgör 900 kronor, under det flickskollärarinnan *själf* måste betala sin pensionsafgift 30 kronor och endast kan komma till en pension af högst 400 kronor. Då sålunda med afseende på sjukhjälps- och pensions-förhållandena flickskolans lärarinnor beklagligt nog stå så ofantligt långt tillbaka för folkskolans lärarinnor, så synas de väl billigtvis åtminstone med afseende på den kontanta aflöningen böra göras likställda med dessa senare.

Men äfven tillbörlig hänsyn till flickskolans eget välförstådda bästa talar för samma sak. Ty skulle folkskolan kunna erbjuda icke blott väsentligen bättre pensions- och sjukhjälpsvillkor utan äfven högre aflöning, så torde flickskolan få svårt att vid sig fästa dugande lärarinnekrafter samt att kunna fylla sin uppgift.

På grund af förestående utredning och anförda skäl få vi vördsamt anhålla det Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta:

att för hvartdera af åren 1907 och 1908 må till Västerås högre elementarläroverk för flickor utgå (förutom det ordinarie anslaget) ett extra anslag af *3,700 kronor*, hvaraf 850 kronor afses att för skolan möjliggöra uppfyllandet af villkoret för åtnjutande af statsunderstöd och återstoden 2,850 kronor afses för nödig reglering af lärarinnornas löner i enlighet med förestående förslag.

Vesterås den 24 November 1906.

John Karlsson.
Ordförande i skolstyrelsen.

Ernst Björkman. **H. Larsson.** **Filip Linders.**
Th. af Billbergh.

Ifrågavarande framställning upptages af undertecknad såsom egen motion.

Th. af Billbergh.

Bilaga A.

Tablå öfver lärarinnornas nuvarande och föreslagna löner.

Västerås Högre Elementar-Läroverk för Flickor	Nuvarande löneförhållanden: Lönegrad	Nuvarande löneförhållanden: Lön	Obligatorisk förhöjning på grund af K. B. d. 24/11 05	Förslag till ny lönereglering: Lönegrad	Förslag till ny lönereglering: Lön	Förslag till ny lönereglering: *Förhöjning* på grund häraf	Förslag till ny lönereglering: *Summa*
		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	Kr.
Ämneslärarinnor med full tjänstgöring							
föreståndarinnan frk A. Löfgren	III	Bostad + 2,000		III	2,300	300	300
frk F. Eneqvist	III	1,550		III	1,900	350	
„ A. Malmström	III	1,550		III	1,900	350	
„ A. Nordin	III	1,550		III	1,900	350	
„ M. Lagercratz	II	1,400	100	II	1,700	300	
„ E. Broman	I	1,250	250	I	1,500	250	
„ E. Björnström	I	1,250	250	I	1,500	250	
„ E. Fernqvist	I	1,250	250	I	1,500	250	2,100
S:ma			850				
Klasslärarinnor i förberedande skolan med full tjänstgöring							
frk H. Hwasser	III	1,000		IV	1,200	200	
„ M. Svedin	II	900		III	1,100	200	
„ A. von Essen	I	800		I	900	100	500
Lärarinnor i öfningsämnena							
frk L. Gröndal		1,000			1,200	200	
„ N. Lejdström		700			850	150	
„ Th. Sundeman		600			700	100	
„ I. Drake		750			900	150	
Lärarinnan i huslig ekonomi							
frk E. Hæggström		1,000			1,200	200	800
						S:ma kr.	3,700

Bilaga B.

Sammandrag af Flickskolans Räkenskap.

I) Läsåret 1/7 1904—1/7 1905.

Debet.		*Kredit.*	
Elev-afgifter	23,698: 50	Aflöningar	21,459: —
Anslagsmedel		Hyra till Västerås stad	4,500: —
af staten	5,000: —	Öfriga kostnader	6,703: 77
af kommunen	4,500: —	Räntor	1,196: 96
af landstinget	1,000: —	Öfverskott	408: 77
Diverse	70: —		
Kronor	34,268: 50	Kronor	34,268: 50

II) Läsåret 1/7 1905—1/7 1906.

Debet.		*Kredit.*	
Elev-afgifter	23,770: —	Aflöningar	22,142: —
Anslagsmedel		Hyra till Västerås stad	4,500: —
af staten	5,000: —	Öfriga kostnader	7,634: 93
af kommunen	4,500: —	Räntor	684: 50
af landstinget	1,000: —	Öfverskott	522: 79
Skolkökets konto	366: 49		
Diverse	847: 73		
Kronor	35,484: 22	Kronor	35,484: 22

Obs. Med afseende på de förefintliga "öfverskotten" må påpekas, att ekonomien måst ordnas så, att åtminstone någon behållning finnes i kassan i och för löpande utgifter vid början af ett följande läsår, innan elevafgifter eller anslagsmedel finnas att tillgå.

Västerås den 21 nov. 1906.

Th. af Billbergh,
rektor.

Bilaga C.

Tabell
över terminsavgifterna i 24 av rikets skolor.

Skola:	De olika klasserna										
	Förb. 1	Förb. 2	Förb. 3	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Västerås	**25**	**35**	**40**	**50**	**50**	**50**	**60**	**60**	**75**	**75**	**80**
Falun	—	—	—	40	45	55	65	75	75	80	80
Strengnäs	—	—	—	40	40	50	50	65	65	75	—
Filipstad	25	25	25	35	40	45	50	55	65	75	—
Upsala	25	30	35	40	45	55	67,50	82,50	85	85	85
Eskilstuna	25	25	30	40	45	55	55	55	67,50	67,50	67,50
Kristinehamn	25	30	35	40	45	50	55	60	70	80	90
Karlstad	25	25	30	30	35	50	50	50	60	60	60
Gefle	25	35	35	45	45	55	65	65	65	65	65
Örebro	25	25	35	40	40	50	50	75	75	100	100
Vänersborg	25	25	40	45	50	60	65	70	75	75	—
Malmö	30	35	40	50	52,50	62,50	65	75	77,50	80	80
Sundsvall	25	30	35	40	50	65	75	75	75	100	100
Kalmar	25	25	—	40	50	60	75	80	80	80	80
Hernösand	20	25	30	40	50	60	75	75	75	75	—
Lidköping	20	25	35	40	50	50	60	60	60	70	—
Göteborgs samskola (privat)	60	60	60	75	75	100	100	125	125	150	—
Lund	25	35	40	40	50	55	60	65	70	75	80
Göteborg (Rudebecks skola)	30	40	50	60	75	85	100	100	100	100	100
Söderhamn	20	25	35	35	45	55	65	75	85	85	85
Södertelge	—	—	—	—	60	65	72,50	77,50	82,50	82,50	82,50
Stockholm (Lyceum)	40	45	60	75	75	85	100	100	110	120	120
„ (Brummers)	52,50	62,50	62,50	77,50	77,50	77,50	102,50	102,50	102,50	127,50	127,50
„ (Schwartz)	40	45	55	65	75	85	90	90	100	105	105

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Beredningsutskottet, till hvars utlåtande remmitterats bilagda af styrelsen för Västerås högre elementarläroverk för flickor till Stadsfullmäktige ingifna och af Herr Th. af Billbergh såsom egen motion upptagna framställning om extra anslag under åren 1907 och 1908 till nämnda läroverk i och för nödig reglering af lärarinnornas löner, får, efter företagen ompröfning af ärendet, anföra följande:

Utskottet, som till fullo inser, att aflöningen för lärarinnorna vid härvarande elementarläroverk för flickor är allt för knapp, ett förhållande som särskildt nu efter folkskolelärarinnornas löneförbättring än skarpare framträder, vill, oaktadt de stora uppoffringar samhället redan fått vidkännas för sagda läroverk, likväl med hänseende till svårigheten för läroverket dels att uppfylla villkoret för åtnjutande af statsunderstöd, dels att åstadkomma en rättvis och nödig reglering af lärarinnornas löner i enlighet med ett af läroverksstyrelsen uppgjordt förslag föreslå Stadsfullmäktige i så måtto understödja motionens syfte, att staden afstår från den ränta, 1,200 kronor, styrelsen för flickläroverket för närvarande årligen erlägger å det belopp, 30,000 kronor, hvarmed (det af Stadsfullmäktige beviljade anslaget till uppförande af flickskolebyggnad öfverskridits.

Och har Utskottet tänkt sig att det felande beloppet kan anskaffas genom en ringa förhöjning af terminsafgifterna och möjligen genom ökadt anslag af landstinget.

Västerås den 8 December 1906.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Gustaf Qvarfott.

Vesterås,
A. F. Berghs Boktryckeri,
1906.

Magistratens skrifvelse med förslag till ändring i nu gällande brandordning och i reglementet för brandkåren:

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige beslutat inhemta Magistratens yttrande öfver en framställning från Brandnämnden om ändring af några punkter i nu gällande brandordning och i reglemente för brandkåren, får Magistraten, sedan dess ordförande samrådt med brandnämnden, härmed hemställa, att Stadsfullmäktige ville taga brandordningen och reglementet i deras helhet under ompröfning; och får Magistraten för sin del föreslå, att stadsfullmäktige måtte godkänna följande förslag till

Brandordning.

Kap. I.
Föremål för brandordningen.

§ 1.

Se nu gällande brandordning.

Kap. II.
Brandverkets styrelse och förvaltning.

§ 2.

För utöfvande af den befattning med och tillsyn öfver brandväsendet inom staden hvarom i denna brandordning stadgas, skall finnas en brandstyrelse bestående af fem ledamöter, hvilka, jämte fyra suppleanter, af stadsfullmäktige väljas för fyra år. Vid andra — — — — — — — (se nu gällande brandordning).

Brandstyrelsen utser — — — — — — (se nu gällande brandordning).

Vid brandstyrelsens sammanträden åligger det brandchefen att närvara — — — (se nu gällande brandordning).

§§ 3 och 4.

Se brandnämndens förslag.

§ 5.

För omhänderhafvande medel är brandstyrelsen gemensamt ansvarig.

Anm. § 2. Magistraten har antagit branduämndens förslag endast med någon omredigering af paragrafen. Att brandstyrelsen lyder under stadsfullmäktige följer ju af sig själft och behöfver ej särskildt nämnas.

Kap. III.

Om brandstyrkan.

§ 6.

För eldsläckning och andra dithörande arbeten skall finnas en brandstyrka, som står under befäl af brandchefen och som utgöres af:

1. *Fast brandkår*, hvilken är på militäriskt sätt ordnad. Kåren består af, utom brandchefen, minst:

1 vice brandchef,
1 brandmästare,
1 korpral (stallkorpral),
1 verkstadsförman,
7 brandsoldater, fast anställda och i brandstationen kasärnerade, samt
8 extra brandsoldater för — — — — — — (se nu gällande brandordning).

§ 7.

Se nu gällande brandordning.

§ 8.

Se nu gällande brandordning. Sista punkten angående *Reservafdelningen* uteslutes dock.

Kap. IV.

Om antagande och entledigande af befäl och manskap samt tjänsteföreskrifter.

§ 9.

Brandchefsbefattningen tillsättes af stadsfullmäktige på fem års tid, dock med rätt å hvardera sidan till sex månaders uppsägning.

Vid inträffad ledighet sökes befattningen hos brandstyrelsen inom 30 dagar efter af densamma utfärdad kungörelse; och har brandstyrelsen att jämte sitt förslag ingifva ansökningshandlingarne till stadsfullmäktige

Uppsägning från stadens sida af brandchefen sker af stadsfullmäktige efter brandstyrelsens hörande.

§ 10.

Högsta befälet öfver den fasta brandkåren samt öfver brandstyrkan i öfrigt föres af brandchefen, hvilken — — — (se nu gällande brandordning) — — — åligges.

att ansvara — — — — — — — — — — — — — — — —
att på ett lämpligt sätt — — — — — — — — — — — — —

Anm. § 6. Magistraten har ansett att i brandordningen bör inryckas bestämd föreskrift att en verkstadsförman skall finnas vid brandkåren och att det ej bör bero på stadsfullmäktiges beslut hvarje år, om en sådan förman skall antagas.

§ 8. Brandnämndens till stadsfullmäktige ingifna förslag innehåller visserligen icke något yttrande angående § 8 i nu gälande brandordning. Brandnämnden har dock för Magistraten uppgifvit att nämnden anser att en Reservafdelning numera icke kan anses behöflig och instämmer Magistraten häruti.

§ 9. Magistraten har omredigerat brandnämndens förslag då ansökningstiden till brandchefsbefattningen utan olägenhet torde kunna minskas från 56 till 30 dagar. Enär i 12 § är stadgadt angående sättet för antagande af vice brandchef torde något stadgande härom icke behöfvas i § 9 inflyta. Att antaga vice brandchef på mer än ett år i sänder afstyrker Magistraten.

§ 10. Magistratens omredigering afser endast utbytande af ordet "brandnämnd" mot "brandstyrelse".

att inom det anslag — — — — — — — — — — — — — —
att minst sju gånger årligen öfva brandkårens reserv;
att årligen i Mars månad till brandstyrelsen inkomma med berättelse — — — (se nu gällande brandordning) — — — af brandstyrelsen öfverlämnas till stadsfullmäktige;
att sedan — — — — — — — — — — — — — — — —
att hafva sin bostad — — — — — — — — — — — — — —

§§ 11—13.

Se nu gällande brandordning.

§ 14.

Äro både brandchefen och vice brandchefen hindrade att sina tjänster förrätta, förordne brandstyrelsen eller, om uppskof ej kan äga rum, brandstyrelsens ordförande, ställföreträdare, hvarom anmälan genast skall till Magistratens ordförande göras.

§ 15.

Brandmästare, brandkorpral, verkstadsförman och brandsoldater antagas och afskedas af brandstyrelsen på förslag af brandchefen; och skola ställa sig — — — — — (se nu gällande brandordning).

§§ 16 och 17.

Sn nu gällande brandordning.

§ 18

Under tjänstgöring — — —(se nu gällande brandordning) — — — och allmänna brandstyrkans *befäl* försedda med tjänstetecken som af brandstyrelsen en hvar tillhandahålles.

Uniform, tjänstetecken och standar fastställas af brandstyrelsen på förslag af brandchefen.

Kap. V.
Om förfarande vid eldsvåda.

§§ 19—21.

Se nu gällande brandordning.

§ 22.

Om eldsvåda utbrutit i stadens närhet utom dess planlagda område, må, efter samråd mellan brandchefen och brandstyrelsens ordförande eller vid hans frånvaro annan ledamot i brandstyrelsen, där ej af brandstyrelsen allmänna föreskrifter härom meddelats, fasta brandkåren, brandkårens reserv eller någon del däraf utrycka till eldsläckning.

Anm. § 14. Då, i händelse såväl brandchef som vice brandchef äro frånvarande, Magistraten bör äga kännedom om hvilken har högsta befälet öfver brandkåren, har Magistraten ansett nödigt att omredigera denna paragraf. Omredigeringen af § 15 har tillkommit för att få fullt bestämdt att äfven verkstadsförmannen skall tillsättas af brandstyrelsen, samt för att få ordet "brandnämnd" utbytt mot ordet "brandstyrelse". Af sistnämnda skäl har äfven § 18 omredigerats.

Om eldsvåda utbrutit å aflägsen plats utom stadens planlagda område eller utom stadssamhället och brandmateriell begäres, beror på Magistratens eller om uppskof ej kan äga rum, Borgmästarens bepröfvande huruvida fasta brandkåren brandkårens, reserv eller någon del däraf får utrycka till biträde vid eldsläckningen.

§§ 23 och 24.

Se nu gällande brandordning.

Kap. VI.
Om brandvakt.

§ 25.

Vakthållning vid brandstationen bestrides hela dygnet om af den fasta brandkåren.

Öfrig brandvakt förrättas inom hvarje polisdistrikt af den där tjenstgörande polisbevakningen som alltså har att både dag och natt med största sorgfällighet iakttaga och söka afvärja all anledning till eldfara.

Vid större fabriker skola ägarne hålla nattbevakning.

Kap. VII.
Om beredande af vattentillgång vid eldsvåda.

§§ 26—31.

Se nu gällande brandordning.

Kap. VIII.
Om brandstation, brandredskap och redskap för lifräddning.

§ 32.

För fasta — — — (se nu gällande brandordning) — — — hvaruti äfven bostäder för brandchef- och brandmästare böra upplåtas.

För fortskaffning — — — (se nu gällande brandordning).

§ 33.

På stadens bekostnad — — — (se nu gällande brandordning) — — — brandstyrelsen bestämmes.

§ 34.

Gårdsägare skall — — — (se nu gällande brandordning) — — — föranleda efter brandstyrelsens och brandchefens hörande meddela eftergift i ofvannämnda föreskrifter än äfven att på förslag af brandsynenämnden förordna — — — — — — —

Anm. § 22. Enär om brandkåren, som ju är afsedd att skydda själfva staden för eldfara, utan särskild noggrann pröfning tillåtes att utrycka till från staden aflägsen plats, fara kan uppkomma för själfva staden samt Magistraten i främsta rummet är ansvarig för ordning och säkerhet inom staden, har Magistraten ansett nödigt att denna § så omredigeras, att Magistraten får medbestämmanderätt om brandkåren eller någon del däraf bör utrycka för biträde vid släckning af eldsvåda, som uppkommit på aflägsen plats från stadens planlagda område.

§ 25. Magistraten har omredigerat denna § sålunda att tredje punkten, som talar om ficktelefon utgått, enär dessa ficktelefoner ej visat sig medföra särskildt gagn.

§ 32. Enär i brandstationen ej lärer kunna beredas bostad för vice brandchefen har § af Magistraten omredigerats.

§§ 33 och 34. Omredigeringarna afse endast utbytande af orden "brandnämnden" mot "brandstyrelsen."

§§ 35 och 36.

Se nu gällande brandordning.

Kap. IX.
Om hvad till förekommande af eldfara i allmänhet iakttagas bör.

§§ 37–41.

Se nu gällande brandordning.

§ 42.

Snickare, vagnmakare och tunnbindare — — — (se nu gällande brandordning).

§ 43.

Se nu gällande brandordning.

Kap. X.
Om brandsignaler.

§§ 44–46.

Se nu gällande brandordning.

§ 47.

Se brandnämndens förslag.

Kap. XI.
Om sotning.

§ 48.

All sotning verkställes genom skorstensfejare, som antages af Magistraten.

Ersättning — — — skorstensfejare att vid påfordran uppvisa.

Allt sotningsarbete som af skorstensfejare verkställes — — — (se nu gällande brandordning.

§ 49.

Hvarje husägare — — — (se nu gällande brandordning) — — — minst:

en gång hvar fjortonde dag i spislar — — — — — — — — —

en gång hvar trettionde dag uti köksspislar — — — — — — — —

en gång hvarje år i så kallade impipor, förenade med eldstadspipor;

en gång hvar tredje månad i impipor som leda från spislar å värdshus och spiskvarter samt i bryggeri, bageri, och annorstädes där stark eldning äger rum eller där flera pipor äro sammandragna uti en;

en gång hvart tredje år uti kakelugnar — — — (se nu gällande brandordning).

Anm. § 42. Omredigeringen är föranledd däraf att forsforständstickor numera ej få till salu hållas.

§§ 48, 49, 51, 53 och 54. Omredigeringen af dessa §§ är föranledd däraf att antagas kan att i en framtid endast en skorstensfejare inom staden kan blifva otillräcklig samt särskildt af § 49 för att få brandnämndens uttryck "oftare" ersatt med bestämd tidrymd.

§ 50.

Se nu gällande brandordning.

§ 51.

Ej må någon vägra — — — (se nu gällande brandordning) — — — och skorstensfejare till verkställande — — — — — — — — — — — — —

§ 52.

Se nu gällande brandordning.

§ 53.

Skorstensfejare vare pliktig — — — (se nu gällande brandordning) — — — vidtagande.

När sotning, som hvarje eller hvart tredje år skall äga rum är verkställd tage skorstensfejare därom — — — — — — — — — — — — — — —

§ 54.

För sotningsarbetets jämna gång åligger det skorstensfejare att alltid — — —

Vid skorstenseld bör skorstensfejare genast — — — — — — — —

Uppkommer — — — — af skorstensfejare såvida han — — — — —

Skorstensfejare skall hafva sin bostad inom sitt tjänstgöringsdistrikt inom staden och utanför — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ändrar skorstensfejare bostad — — — — — — — — — — —

Skorstensfejare vare förbjudet — — — — — — — — — — —

Kap XII.

Om brandsyn.

§ 55.

De i — — — (se nu gällande brandordning) — — — förrättas af en utaf Magistraten förordnad magistratsledamot eller befälsperson inom poliskåren, såsom ordförande, brandchef eller den af brandbefälet, han i sitt ställe förordnar, och stadens arbetschef eller någon af stadens arbetsförmän, med biträde af skorstensfejare äfvensom det antal yrkeskunnige personer i öfrigt, som kan erfordras, samt en af Magistraten förordnad protokollsförare.

Protokollsföraren samt de till biträde kallade yrkeskunnige erhålla skäligt arvode, som af Magistraten bestämmes och utgår af stadens medel.

§ 56.

Vid brandsyn och efterbesiktning gjord anmälan skall af ordföranden vid förrättningen genast meddelas husägaren eller den som är i hans ställe tillstädes samt upptagas i protokoll, som af Ordföranden och brandchefen eller dennes ställföreträdare justeras; skolande — — — — — — — — — — — — — — — —

Anm. §§ 55 och 56. Då af öfriga tjänstegöromål hinder kan förefinnas för magistratsledamot att såsom ordförande leda brandsyneförrätttning, då Magistraten i likhet med brandnämnden anser att brandchefen bör rikta sin uppmärksamhet å själfva förrättningen och därför ej bör hindras af protokollsföring samt då nu stadgade biträdens antal är onödigt stort, har Magistraten föreslagit vida större förändringar i dessa §§ än hvarom brandnämnden hemställt.

§§ 57—58.

Se nu gällande brandordning.

Kap. XIII.

Om ansvar.

§§ 59—64.

Se nu gällande brandordning.

§ 65.

Underlåter skorstensfejare att om — — — — — — — — — — —
Orsakar skorstensfejare eller hans folk — — — — — — — — — —
Uppkommer soteld och skorstensfejare — — — — — — — — — —
Visar skorstensfejare eljes — — — — — — — — — — — —

§§ 66—69.

Se nu gällande brandordning.

Kap. XIV.

Om belöning.

§ 70.

Lämplig belöning — — — (se nu gällande brandordning) — — — bestämmande af brandstyrelsen.

§ 71.

Vid eldsvåda där allmänna brandstyrkan uppbådats må brandstyrelsen tilldela — —

Kap. XV.

Om brandkårens kassa.

§ 72.

Denna kassa som — — — brandstyrelse samt granskas — — — — — —

§ 73.

Kassans medel — — — utbetalas af brandstyrelsen, i förra fallet — — — —

Kap. XVI.

Om besvär.

§ 74.

Ändring i de beslut — — — brandstyrelsen sökes — — — — — —

Anm. § 65. Omredigeringen är företagen af samma skäl som under § 48 omförmäles. §§ 70—74. Orden "brandnämnden" har utbytts mot "brandstyrelsen".

8

och till

"Reglemente
för fasta brandkåren i Västerås.

§ 1.

Förutom de i gällande brandordning brandchefen gifna föreskrifter åligger det honom:
1:o) att vaka öfver — — — (se nu gällande reglemente).

§ 2.

Brandchefen äger att efter anmälan hos brandstyrelsen utan afdrag i sina löneförmåner åtnjuta tre veckors semester.
Efter anmälan till — — — (se brandnämndens förslag).

§ 3.

Vice brandchefen åligger:
att så noggrannt — — — (se brandnämndens förslag) — — — brandchefen meddelas.
Tjänstledighet för vice brandchefen beviljas af brandstyrelsens ordförande.

§ 4.

Brandmästaren åligger:
att då så erfordras — — — (se brandnämndens förslag).

§ 5.

Brandkorpralen (stallkorpralen) åligger:
att vid tillfälle — — — (se brandnämndens förslag).

§ 6.

Verkstadsförmannen åligger:
att hafva närmaste tillsyn — — — (se brandnämndens förslag).

§ 7.

Vid kåren anställd brandsoldat — — — — (se § 5 i nu gällande reglemente) — — — minst 5 kronor.
Nedsättning i detta belopp eller befrielse därifrån må endast efter pröfning af brandstyrelsen beviljas.

§ 8.

Se § 6 i nu gällande reglemente.

§ 9.

Ledighet från tjänstgöring under högst 3 dygn må beviljas korpral, verkstadsförmannen och brandsoldat af brandchefen.
Fråga om längre tids tjänstledighet och vilkoren därför pröfvas och afgöres af brandstyrelsen.

§ 10.

Se § 8 i nu gällande reglemente.

§ 11.

För försummelse — — — (se § 9 i nu gällande reglemente) — — — varning af brandchefen eller brandstyrelsen eller genom afdrag efter brandstyrelsens bepröfvande — — — (se § 9 i nu gällande reglemente).

§ 12.

De afdrag — — — (se § 10 i nu gällande reglemente) — — — redovisningsskyldighet till brandstyrelsen användas till brandkårens nytta och bekvämlighet."

Västerås Rådhus den 3 December 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, A. F. Berghs, Boktryckeri, 1906.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomst-stat för Västerås stad år 1907.

UTGIFTER.

A. Stadens allmänna drätsel:

Ränta och amortering å Obligationslån:

(Bilaga A.)

För 1892 års lån		14,504: —	
„ 1896 „ „		46,779: 44	
„ 1902 „ „		88,336: 94	149,620: 38

Ränteskillnad för i 1896 års lån ingående fonder:

För åren 1897—1906		14,000: —	
„ år 1907		2,500: —	16,500: —
Ränta å Vallöfska donationen			1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

Från Sundinska donationsfonderna		5,458: 75	
Å medel, som i öfrigt behöfva upplånas:			
Brist från år 1906	7,000: —		
Beräknadt belopp år 1907	50,000: —		
	57,000: —		
Afgår ett i det beslutade nya obligationslånet ingående belopp	45,000: —	12,000: —	17,458: 75
		Transport	184,679: 13

		Transport	184,679: 13

Aflöningar m. m.:

(Bilaga B. 1—6.)

a) *för Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1907	800: —	4,800: —	
1:ste Litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre „ „ „	2,000: —		
Villkorligt lönetillägg	1,000: —		
Anslag till skrifbiträde	200: —	3,200: —	
Illiterate Rådmannen: Lön		750: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enl. Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868		200: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmateriel och bokbinderiarbeten för Magistraten och Rådhusrätten		1,000: —	
Stadsfogden:			
Lön enligt äldre stat	1,000: —		
Personligt lönetillägg	650: —		
Hyresbidrag	150: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan på lönereglering	500: —	2,300: —	
Kronouppbördskassören: Lön	900: —		
Tjänstgöringspengar	650: —		
Anslag till skrifbiträde	600: —	2,150: —	
Stadsfiskalen: Lön	1,000: —		
Tjänstgöringspengar	800: —	1,800: —	
Bostad, värme och belysning i polisstationen i värde 750: —.			
Stadsvaktmästaren: Lön	900: —		
Beklädnadsersättning	100: —		
Hyres- och vedbrandsersättning	200: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	200: —	1,400: —	
Exekutionsbetjänten: Lön	1,000: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	300: —	1,300: —	
En biträdande exekutionsbetjänt: Lön		1,000: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänter		45: —	21,945: —

b) *för Poliskåren:*

En poliskommissarie: Lön	2,000: —		
Hyresersättning	400: —		
Beklädnadsersättning	100: —	2,500: —	
Transport		2,500: —	206,624: 13

Transport			2,500: —	206,624: 13
En öfverkonstapel: Lön		1,700: —		
Beklädnadsersättning		100: —	1,800: —	
En detektivkonstapel: Lön		1,200: —		
Personligt lönetillägg		300: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering		100: —		
Beklädnadsersättning		100: —	1,700: —	
Tre inspektionskonstaplar, däraf en föreslagen ny med				
Lön för hvar och en	1,200: —			
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	200: —	1,400: —	4,200: —	
Sexton ordinarie poliskonstaplar:				
Lön för hvarje	1,000: —			
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	200: —	1,200: —	19,200: —	
Tre extra konstaplar med bostad uti ett af logementen i polis- och brandstation à 80: — kr. pr månad eller pr år 960: — kronor			2,880: —	
Beklädnad in natura för tre inspektionskonstaplar, sexton ordinarie och tre extra konstaplar = 22 man à 120: — kronor			2,640: —	
Ålderstillägg åt fem poliskonstaplar, som tjänat öfver fem år à 100: — kr. pr man			500: —	
Anslag till vikarie åt poliskonstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra, men får behålla hälften af sin lön.				
Den tillförordnade, åt hvilken ej kan beredas fri bostad i polisstationen, bör erhålla 85: — kronor pr månad eller pr år		1,020: —		
Afgår anslag af Kindbloms lön		500: —	520: —	
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			350: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer			150: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen			500: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			400: —	
Trycksaker och skrifmateriel			250: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier			500: —	
Bränsle och lyse			1,250: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarna			50: —	
Skurning och städning			150: —	
Renhållning af gata och klosetter			50: —	
Brandstodsafgift för lösegendom			50: —	
Vattenafgift			45: —	
Krono- och kommunalutskylder			60: —	
Korkmattor till golfven i polisstationen			460: —	
Transport			40,205: —	206,624: 13

Transport		40,205: —	206,624: 13
Inredning af en del utaf lidret å gården till stall för upptagna hundar		50: —	
Oförutsedda utgifter		250: —	40,505: —
c) *Drätselkammaren m. m.:*			
Stadens ombudsman för ½ år		2,000: —	
Stadskamreraren: Lön „	3,000: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten		2,000: —	
Skrifbiträde å Drätselkamrerarekontoret		500: —	
Stadens arbetschef		3,000: —	
Stadstimmerman (arbetsförman)		1,400: —	
Sekreteraren hos Stadsfullmäktige för ½ år		500: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom fattigvårdens)		400: —	
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.		350: —	13,650: —
Pensioner: (Bilaga C.)			
F. Stadsfiskalen Aug. Westerling		1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund		600: —	
„ „ E. A. Westén		400: —	
„ Tornväktaren J. E. Norén		150: —	
„ „ C. E. Eriksson		75: —	
„ Städerskan å f. d. polisvaktkontoret Johanna Söderlund		100: —	
„ Barnmorskan Carolina Närström		400: —	
„ Patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —	
„ „ C. A. Björklund		100: —	
„ Sysslomannen vid Karlslund J. E. Pettersson		800: —	
„ Räkenskapsföraren vid Gasverket Fröken Anna Gedda		1,000: —	
Anslag till Magistratens Embets- och Tjänstemäns reservfond, enl. Kungl. Brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868: 1 1/5-dels rådmanslön efter äldre stat		360: —	5,585: —
Brandväsendet: (Bilaga D.)			
Årskostnader			20,260: —
Naturaförmåner till beräknadt värde:			
Brandchefen: Bostad med uppvärmning och lyse	600: —		
Brandmästaren: d:o d:o	250: —		
Byggnads-Nämnden: (Bilaga E. 1—3.)			
Årskostnader		3,500: —	
Afgår ½ års sekreterarearvode		150: —	3,350: —
Transport			289,974: 13

Transport				289,974: 13

Sundhetsvården:

(Bilaga F. 1—3.)

Årskostnader:

a) Allmänna hälsovården		8,650: —		
Afgår $1/2$ års sekreterarearvode		150: —	8,500: —	
b) Epidemiska sjukhuset			11,050: —	
c) Köttbesiktningsbyrån			7,800: —	27,350: —

Gatuläggningar:

(Bilaga G. 1—2.)

Kostnader för mindre gatuarbeten år 1907 samt afgäld för nubbstensbrott			5,000: —	
Kostnader för makadamslagning			4,000: —	
D:o för en del större gatuarbeten, enligt kostnadsförslag		21,445: —		
Efter afdrag för beräknad behållning i materiel . . .		6,000: —	15,445: —	
Kostnader för makadamisering i Pilgatan till järnvägsöfvergången			5,925: —	30,370: —

Vägunderhåll:

(Bilaga H. 1–5)

Grusning och makadamisering af vägar			4,000: —	
Utläggning af en 3 meter bred väg från lägenheten Stenbo till Hyttvägen			400: —	
Utläggning af en gångbana å Köpingsvägen från Vallhallavägen till Hammarby smedja			1,570: —	5,970: —

Hamnen:

(Bilaga I.)

Vattenledningen:

(Bilaga K. 1—4.)

Årskostnader			25,900: —	
Nyanläggningar:				
Serviser och gårdsaflopp m. m. samt nya mätare		2,500: —		
Tillkommer kostnader för rörnätets utvidgning:				
Vattenledningar	2,448: 75			
Afloppsledningar	1,375: —	3,823: 75	6,323: 75	32,223: 75

Gasverket:

(Bilaga K. 2—4)

Årskostnader			38,140: —	
		Transport	38,140: —	385,887: 88

Transport		38,140: —	385,887: 88
Nyanläggningar:			
Hufvudledningar och serviser samt nya mätare	3,850: —		
Tillkommer kostnader för rörnätets utvidgning och omläggning i vissa gator	6,886: 75	10,736: 75	48,876: 75

Elektriska belysningsstationen:

(Bilaga K. 3—4.)

Årskostnader		28,460: —	
Nyanläggningar:			
Servisledningar samt nya mätare	4,000: —		
Tillkommer kostnader för utsträckningar af ledningsnätet	3,900: —	7,900: —	36,360: —

Gatubelysningen:

(Bilaga, litt. K. 2 och 3.)

Gasbelysning	18,416: —	
Belysning med luxlampor	480: —	
Elektrisk belysning	210: —	
	19,106: —	
Afgår för belysning å hamnen med 12 gaslyktor, cirka	800: —	18,306: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:			
Föreståndaren: Lön	1,500: —		
Ålderstillägg	200: —		
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	400: —	2,100: —	
Ordinarie arbetare:			
1 man (förman)	900: —		
1 „ (fodermarsk)	850: —		
6 „ à 770: — kr.	4,620: —		
Hyresersättning för 2 man à 150: — kr.	300: —	6,670: —	
Extra arbetare		1,200: —	
„ körslor m. m.		300: —	
Inköp af torfmull		5,400: —	
„ „ utsäde		200: —	
Stallet:			
Inköp af kraftfoder för utfodring	200: —		
Hästskoning	150: —		
Underhåll af seldon, filtar, täcken m. m.	200: —		
Försäkring och brandpremier för hästarne	150: —		
Arvode till veterinären	25: —	725: —	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring	60: —		
Transport	60: —	16,595: —	489,430: 63

Transport	60: —	16,595: —	489,430: 63
Trycksaker och räkenskapsböcker	30: —		
Vattenafgift	50: —		
Sotning	22: —		
Upphämtning af sopor söndagsmorgnar	225: —		
Brandstodsafgiffer	60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation och underhåll af fordon	500: —		
Beklädnadskostnader	250: —		
Telefonafgift	100: —		
Strykning af plåttak	125: —		
Läkarearvode	50: —		
Oförutsedda utgifter	300: —	2,022: —	
Arrenden och afgälder:			
Kungsängsdelen	200: —		
Upplagsplats å Hammarbygärdet	30: —		
Driftkraft för blandningsmaskin	700: —	930: —	19,547: —

Stadens parker och planteringar:

(Bilaga L. 1—2.)

Årskostnader	8,937: 45	
Brist från år 1905	1,133: 13	10,070: 58

Hästholmarne:

Utskylder samt reparation och sandning af gångar å Elba	400: —

Skogarne:

Aflöningar:			
Jägmästaren för tillsyn om stadens skogar	200: —		
Skogvaktaren	1,000: —	1,200: —	
Diverse skogsarbeten		1,200: —	2,400: —

Rådhuset:

Björkved, 20 famnar à 16: 50	330: —		
Barrved	50: —	380: —	
Vedsågning och uppbärning af ved		200: —	
Antracitkol och koks		210: —	
Skötsel af uren		40: —	
Belysning		600: —	
Diverse utgifter		300: —	
Brandstodsafgifter		96: —	
Städningspänningar		600: —	2,426: —
		Transport	524,274: 21

Transport			524,274: 21

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna			300: —

Stallet:

(Tre hästar i och för körslor i stadens arbeten.)

Utfodring. hästskoning och hästförsäkring		1,500: —	
Diverse utgifter för stallet		200: —	
Aflöningar till tre karlar à 800: — kr.		2,400: —	
Olycksfallsförsäkring för tre karlar		33: —	4,133: —

Diverse renhållning:

Borttränsning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å diverse gator och allmänna platser		1,800: —	
Renhållning af gatan mellan kyrkogårdarna vid kvarntullen . .		50: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser, 14 kvinnspersoner à 125: — kr.	1,750: —		
För sopning å söndagarna under Maj—September = 24 dagar à 7: — kr.	168: —	1,918: —	3,768: —

Arrenden och afgälder:

a) Afrad för s. k. Gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegång, cirka		11: —		
Arrende för den s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen		75: —		
Afgäld efter medelmarkegång för till staden upplåten mark:				
Af länslasarettets område cirka	18: —			
„ länscellfängelset „ „	10: —	28: —		
„ länscellfängelsets jordområde afsöndrad mark från järnvägen, enligt Kungl. Kungl. Brefvet den $^{21}/_{11}$ 1873		100: —		
Afgäld för Vasaparken: Lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång cirka		414: —	628: —	
b) Ersättnig till biskopslönens innehafvare för mistning af arrendet för lägenheten Klockartorp			500: —	
c) Ersättning enligt Kungl. Brefvet den 21 September 1900 för upplåtande till staden af:				
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ångsgärdet och Herrgärdet: Lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		155: —		
Transport		155: —	1,128: —	532,475: 21

Transport	155: —	1,128: —	532,475: 21
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna löningsjord å Trådarön: Lösen för 97,9 liter spanmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	7: 50	162: 50	
d) 4:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	1,340: 27

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å Cellfängelset, cirka		200: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
För den af staden exproprierade delen af Kungsängen cirka	50: —		
För Östra utmarken	270: —		
För Viksäng	20: —		
För diverse jordegor och annan fastighet, cirka	300: —	640: —	
Brandstodsafgifter:			
Materialbodarne vid sjöhatten:			
för fastighet, årsafgift	38: —		
för inventarier „	25: 50		
Materialier förvarade i Vågboden vid Stora Torget, årsafgift	1: 20		
För ångvälten och gatuvattningsvagnar, årsafgift	39: 78		
Andel i brandstodsafgiften för brand- och polisstationen	100: —		
För skogvaktareboställetl, årsafgift	1: 99	206: 47	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Magistraten med anknytningar	145: —		
Stadsfullmäktiges sekreterare	50: —		
Drätselkammarens ordförande	50: —		
Drätselkamrerarekontoret	75: —		
Kronouppbördskassören	50: —		
Stadens arbetschef	50: —	420: —	
Stadens andel i lön till Skarprättaren, 12/32-delar af 200: — kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Diverse, såsom brandstod och utskylder m. m.		250: —	
Klapphuset: tillsyn däraf	100: —		
diverse utgifter	100: —	200: —	
Anslag till sockenbiblioteket	100: —		
För skötsel och vård däraf	75: —	175: —	
Trycknings- och annonskostnader, cirka		2,000: —	
Premier för olycksfallsförsäkring för stadens arbetare		200: —	
Arvoden till ombud vid mantalsskrifning		120: —	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	5,286: 47

Diverse särskilda ändamål:

Anslag af uttaxerade medel:			
Till slöjdskolan och tekniska skolan		2,000: —	
Transport		2,000: —	539,101: 95

	Transport	2,000: —	539,101: 95
Till Arbetareinstitutets bibliotek (Bil. M)		1,500: —	
Till Föreläsningskurser för arbetareklassen		600: —	
Enligt stadsfullmäktiges beslut den 29 Mars 1906: hyresbidrag till rektor vid Högre allm. läroverket i Västerås		1,200: —	5,300: —

Afkortningar:

För debiterade, men ej ingående utskylder	9,000: —

Förslagsanslaget:

Till diverse utgifter och oförutsedda behof	11,846: 57

B. Fattigvården:

Enligt bilagan 1—4.	50,841: 31	
Afgår ½ års sekreterarearvode	250: —	50,591: 31

C. Kyrkliga ändamål:

(Bilaga O.)

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 Okt. 1906	22,933: 04

D. Folkskolorna:

(Bilaga O.)

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 Okt. 1906		118,008: 82
	Kronor	756,781: 69

INKOMSTER:

Stadens allmänna drätsel:

Beräknad behållning från år 1906		29,000: —

Tomtören:

För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:o 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32

Arrenden för diverse jordlägenheter:

Östra utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (Carl Eriksson sterbhus)	250: —	
„ Gustafsslätt (C. J. Sjöberg)	281: —	
„ Andersbo (A. Anderssons sterbhus)	300: —	
„ Gården utmarken (A. P. Pettersson)	699: 30	
„ Enbacken (C. G. Lindholm)	400: —	
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	310: —	
Utmarksjord invid Nordanby (R. Drotty)	450: —	
„ cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (Thedens änka) . .	25: —	2,940: 30

Västra utmarken:

1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson)	35: —	
1 „ „ „ (Doktor Holm)	50: —	
1 „ „ „ (G. V. Johansson)	50: —	
1 „ „ „ (C. G. Åhfeldt)	25: —	
1 „ „ „ (Rich, Blohm)	30: —	
1 „ „ „ (Jenny Blohm)	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlson) . .	3: —	
1 „ af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson)	8: —	
Ett till ridbana användt område (Grefve Lewenhaupt)	10: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvallsbacke (J. A. Thelén)	10: —	
1 „ „ „ (A. R. Andersson) . . .	10: —	
1 „ „ „ (J. O. Larsson)	5: —	
1 „ „ „ (W. Hellström)	15: —	
Ett till Masugnsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område	25: —	
Transport	326: —	32,500: 62

Transport	326: —	32,500: 62
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)	5: —	
Ett „ Ljungstorp (C. A. Törnblom)	3: —	
Ett område å s. k. Pistolvreten (A. Jansson)	20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:		
egofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)	50: —	
„ „ 556 (C. F. Vetter)	30: —	
„ „ 512 (C. A. Stensson)	40: —	
I nya Stohagsjorden:		
ägofig. N:o 571, 572 och 573 (A. G. Carlsson)	60: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman)	10: —	579: —
Viksäng:		
Sju villatomter utarrenderade på 50 år (14:de året)		210: —

Diverse arrenden:

Persbohagen (Kristiansborgs gård)	10: —	
Östra holmen (Arv. Andersson)	150: —	
F. d. stadskassörsjorden:		
i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —	
i Rigärdet (Nord. Metallaktiebol.)	18: —	
å Trådarön (A. W. Utterström)	30: —	
Stadskomministerns f. d. lönegjord:		
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektriska bol.)	50: —	
i Ängsgärdet (Slaktaren V. Carlsson)	30: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (A. G. Schörling)	7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen	10: —	
Mark af Persbohagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E. Jansson)	5: —	
Från Renhållningsverket för del af Kungsängen	200: —	551: 90

Arrende för fiskvatten:

Fiskvattnet i västra Västeråsfjäden, från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —	
Fiskvattnet från och med Gustafsvik till Stallhagen	25: —	
„ „ Stallhagen till Lillån	100: —	
„ från Lillån till Viksäng	45: —	
„ vid Viksäng	15: —	
„ vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba	150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken	1,600: —	
Elbaholmen: för restaurationsbyggnaden	500: —	
„ en villa med tomt	100: —	
Transport	2,200: —	34,226: 52

Transport		2,200: —	34,226: 52
Platshyra för en källare vid Loviseberg		10: —	
„ „ ett magasin å södra Skallberget		10: —	
„ „ ett jordområde å d:o		10: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne, cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Hyra för upplagsplats å Kungsängen (Virkeshandl. Laurell)		60: —	
Plats för Vattenkiosken i Vasaparken		10: —	
„ „ „ i Pilgatan		10: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten:			
15 platser à 25: — kr.	375: —		
1 plats	50: —	425: —	
Afgäld för upplåten mark:			
till tomten N:o 4 i Södra kvarteret	10: —		
„ „ „ 133 i Västra „	10: —		
„ „ „ 104 i Södra „	4: —		
„ „ „ 113 & 114 i Västra	10: —	34: —	3,669: —

Hyror af stadens gårdar m. m.:

(Bilaga P.)

Behållning för år 1907 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark	21,500: —	
Hyra för en lägenhet i Polis- och brandstation	400: —	
Nya Stadshusets hyresinkomster för ¼-dels år	9,000: —	30,900: —

Sundhetsvården:

(Bilaga F. 1.)

a) *Epidemiska sjukhuset:*			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader förslagsvis	3,600: —	6,375: —	
b) Köttbesiktningsbyrån		7,800: —	14,175: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogseffekter	2,600: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen	1,000: —

Hamnen:

(Bilaga J.)

Ränta och amortering å hamn- och tullhusbyggnaden		8,295: 25
	Transport	94,865: 77

	Transport	94,865: 77

Vattenledningen:

Bilaga K. 1		38,625: —

Gasverket:

Bilaga K. 2		64,586: —

Elektr. belysningsstation:

Bilaga K. 3		46,845: —

Renhållningsverket:

Försäljning af torfmull, pudrett och komposter, förslagsvis . .	12,000: —	
Å auktion försåld slog	400: —	
Hämtning af latrinkärl	250: —	
För krossning af hafre	100: —	12,750: —

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier: i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg 1,074,700: — kr. à 6: — kr.		64,482: —

Bränvinsmedel:

$^5/_{10}$-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret $^1/_{10}$ 1906—$^1/_{10}$ 1907:			
Västerås Spritbolag	2,250: —		
Ångfartygen Aros och Västerås	300: —	2,550: —	
$^5/_{10}$-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under försäljningsåret $^1/_{10}$ 1905—$^1/_{10}$ 1906		82,104: 04	84,654: 04

Diverse inkomster:

Källarefrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 170 st. hundar à 15: — kr.	2,550: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtne registreringsafgifter af handelsfirmor . .	10: —	
Ränta af elementarläroverket för flickor å det belopp, 30,000: — kr., hvarmed kostnaden för nybyggnaden jämte stadens bidrag till gymnastikhus vid flickskolan öfverskridit det af staden lämnade anslaget à 4 %	1,200: —	
Transport	4,559: 05	406,807: 81

Transport	4,559: 05	406,807: 81
Ränta af elementarläroverket för flickor å 8,000: — kr. lån af stadskassan à 4 %	320: —	
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgärdet 44,500: — kr. à 5 1/2 %	2,447: 50	
Platshyra för karuseller m. m.	500: —	7,826: 55
Att genom uttaxering fyllas		342,147: 33
	Kronor	756,781: 69

Västerås den 22 November 1906.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

(Bil. A.)

Ränta och Amortering å Obligationslån:

1:o) Till Skandinaviska Kredit-Aktiebolaget:

(för 1902 års lån nominelt 400,000 kr.)

Kapitalskuld den 1 Jan. 1907 kr. 322,000				
för stadens bestämda ändamål, $^{14}/_{20}$-delar		225,400: —		
för fattiggården Karlslund, $^{1}/_{20}$-del		16,100: —		
för nya folkskolebyggnaden, $^{5}/_{20}$-delar		80,500: —		
Ränta och amortering:				
Ränta 1:sta $^{1}/_{2}$-året à 322,000 kr. à 4 %		6,440: —		
» 2:dra » à 314.000 kr. à 4 %		6,280: —		
Amortering enligt plan		8,000: —	20,720: —	
Afgår ränta och amortering:				
a) Af fattigvården för fattiggården Karlslund		1,036: —		
b) Af folkskolans medel för nya folkskolebyggnaden		5,180: —	6,216: —	14,504: —

2:o) 1896 års lån à 1,000,000 kronor:

Däraf är försåldt obligationer:				
dels till Aktiebolaget Stockholms Handelsbank				
dels till fonder och Fromma stiftelser som stå under Drätselkammarens förvaltning				
dels till Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank				
tillsammans kapital		895,000: —		
Kapitalskuld den 1 Jan. 1907		728,000: —		
Däraf för diverse ändamål	711,320: —			
För nya orgeln i domkyrkan	16,680: —			
Ränta och amortering:				
Ränta 1:sta $^{1}/_{2}$-året à 728,000 kr. à 3.6 %		13,104: —		
» 2:dra » à 706,000 kr. à 3.6 %		12,708: —		
Amortering 11:te året enl. plan		22,000: —	47,812: —	
Afgår ränta och amortering:				
Af kyrkokassan för nya orgeln			1,032: 56	46,779: 44

3:o) 1902 års lån à 2,000,000 kronor:

Däraf är försåldt obligationer:

dels till Aktiebolaget Stockholms Handelsbank
dels till domkapitlet i Västerås
dels till Fonder och Fromma stiftelser som stå under Drätselkammarens förvaltning

Transport	61,283: 44

Transport			61,283: 44
tillsammans kapital	2,000,000: —		
Kapitalskuld den 1 Jan. 1907	1,910,000: —		
För stadens diverse bestämda ändamål	1,680,513: 50		
» nya folkskolebyggnaden	205,325: —		
» nybyggnad vid Karlslund	24,161: 50		
Ränta och amortering:			
1 års ränta å 1,910,000 kr. à 4 %	76,400: —		
Amortering 5:te året enligt plan	24,000: —	100,400: —	
Afgår ränta och amortering:			
a) Af folkskolans medel för nya folkskolebyggnaden	10,793: —		
b) Af fattigvården för nybyggnad vid Karlslund . . .	1,270: 06	12,063: 06	88,336: 94
Kronor			149,620: 38

(Bil. B. 1.)

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla att Magistraten ändtligen måtte förhjälpa mig, som hittills tjänstgjort såsom *ordinarie stadsfogde* härstädes under mer än *tjugutvå år*, till erhållande från nästa års början af en mot mitt arbete, ansvar och tjänsteålder svarande aflöning som stadsfogde.

Stadsfogden i Karlstad, som sedan många år uppburit ojämförligt bättre aflöning än stadsfogden i Västerås ehuru folkmängden i de bägge städerna tillförene varit ungefär lika stor, åtnjuter, enligt hvad framgår af inkommen uppgift, i

lön	1,500: —	
och tjänstgöringspenningar . . .	1,000: —	2,500: —

och har han dessutom fritt tjänsterum och kassahvalf i rådhuset, hvarjämte den staden bekostar alla hans skrifmaterialier.

Karlstad räknade vid 1906 års början 14,377 personer.

Västerås hade då dock uppnått en till 15,334 personer uppgående folkmängd.

Utsökningsmålens antal har i Västerås jämväl varit *större* än i Karlstad, nämligen

	år 1904	*år 1905*
i Karlstad	97	129
i Västerås	145	130

Min fullt befogade begäran är nu att mina aflöningsförmåner som stadsfogde jämnställas med dem i Karlstad och att jag alltså må erhålla utom öfriga förmåner en kontant aflöning af *Tvåtusenfemhundra (2,500) kronor.*

För att än ytterligare ådagalägga hur oproportionerligt låg stadsfogdelönen här i staden varit och trots sista förhöjningen, nu 1,650 kr. och 150 kr. som bidrag till kontorshyra, ändock är, anhåller jag att jämförelse måtte anställas med t. ex. polisens härstädes löner, såväl dem, som senast utgått, som dem, hvilka numera påfordras.

För stadsfogdetjänsten är som kändt nödvändigt hålla skrifbiträde. Till dettas aflöning åtgår största delen af de sportler, som å tjänsten inflyta.

Västerås den 2 November 1906.

F. C. Hennichs.

(Bil. B. 2.)

Till Magistraten i Västerås.

Under de 20 år jag tjänt staden har lifsförnödenheterna oupphörligen stigit i pris. Fördenskull får jag härmed ödmjukast anhålla om ett ålderstillägg af 400 kr.

Då städer med ungefär samma folkmängd och storlek betalar sin stadsvaktmästare med 1,500 kr., så anhåller jag det Magistraten behagade tillstyrka denna min vördsamma begäran.

Västerås den 15 oktober 1906.

Ödmjukast

W. Clefberg.

(Bil. B. 3.)

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag vördsamt anhålla, det Magistraten ville hos herrar Stadsfullmäktige göra framställning om beviljande af anslag från nästa års början till iniättandet af en tredje inspektionskonstapelsbefattning vid poliskåren härstädes.

Det har nämligen visat sig vara förenadt med svårigheter, att med endast två inspektionskonstaplar kunna fördela tjänstgöringen dem emellan på ett för tjänsten fullt tillfredsställande sätt, utan att de öfveransträngas, synnerligast genom för mycken tjänstgöring nattetid. Oaktadt en af de äldre ordinarie potiskonstaplarne, för att i någon mån ilndra inspektionskonstaplarnes tjänstgöring, numera beordrats att fullgöra vissa af dessas förut indelade inspektionsturer, äro sålunda inspektionskonstaplarne upptagna af tjänstgöring nattetid de flesta dygn i månaden.

Som ett ytterligare skäl för min begäran om anslag till berörda tjänst, får jag därjämte framhålla betydelsen af inspektionskonstaplarnes tjänstgöring med hänsyn till bevakningen af de platser i staden och på dess område, där regelbunden polisbevakning ej finnes anordnad, då de inspekterande ju enligt sin instruktion hafva till åliggange, att särskildt öfvervaka ordningen å sådana platser. Och betydelsen häraf framträder än kraftigare i betraktande af att stora delar af staden ännu äro i saknad af regelbunden polisbevakning.

Slutligen får jag äfven framhålla vikten af iuspektionskonstaplarnes kontrollerande egenskap och den inverkan på polispersonalens uppträdande, som åstadkommes genom en ofta återkommande, väl ordnad och sakkunnig inspektron.

Redan genom den inspektion, som hittills kunnat anordnas med två inspektionskonstaplar, synes mig hafva åstadkommits ett bättre uppträdande och uppförande i tjänsten af konstaplarne än hvad förut varit fallet; och det är min bestämda öfvertygelse, att den ökade inspektion, som kunde åstadkommas genom inrättande af en tredje inspektionskonstapelstjänst, skulle verka till ytterligare gagn och utveckling i berörda hänseende.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 29 Oktober 1906.

Erhard Kumlin.

(Bil. B. 4.)

Till Magistraten i Västerås.

Då det visat sig, att nuvarande lönerförmåner vid poliskåren härstädes äro vida underlägsna andra poliskårers i städer med liknande dyra lefnadsförhållanden som Västerås, har polispersonalen härstädes genom därtill utsedde delegerade under Juni månad innevarande år till den af Stadsfullmäktige tillsatta kommittén för utarbetande af förslag till löner för Västerås stads ämbets- och tjänstemän samt betjänte, ingått med förslag till löner för polismännen härstädes. Då nämnda kommittes förslag ej torde påräknas vara färdigt till den tid då utgiftsstat för nästkommande år af herrar Stadsfullmäktige fastställes och våra behof af förbättrade löneförmåner allt tydligare under den senaste tiden gjort sig gällande, få vi härmed vördsamt anhålla, det Magistraten vid uppgörande af förslag till utgiftsstat för år 1907 ville åt polispersonalen föreslå ett dyrtidstillägg att utgå från innevarande års början och intill dess förbättrade löneförhållanden härstädes inträda, på det polismännen ej i allt för stor utsträckning måtte behöfva skuldsätta sig.

Detta dyrtidstillägg hafva vi tänkt oss böra utgå med skillnaden emellan nuvarande löneförmåner och de af oss hos löneregleringskommittén föreslagna, nämligen:

för öfverkonstapeln	100 kr.
« detektivkonstapeln	100 «
« inspektionskonstapel	400 «
« poliskonstapel	300 «
samt för extra poliskonstapel . . .	100 «

De skäl som uteslutande drifvit oss till denna ansökan hafva vi sökt framhålla i en till löneregleringskommittén ingifven skrifvelse om förslag till löner för poliskåren, hvilken skrifvelse i afskrift bifogas och där de begärda lönebeloppen för hvar och en af polismännen angifvits.

En specifikation å de oundgängligaste utgifterna för en polisman bifogas härjämte, (Bil. A) hvaraf tydligen synes att vår begäran är rimligt tilltagen.

Bil. B visar huru polismännen äro aflönade i städer där lefnadsförhållandena äro likställda med i Västerås.

På grund af hvad vi här ofvan anfört torde Magistraten kunna bilda sig en uppfattning om i hvilken dålig ekonomisk ställning polismännen härstädes för närvarande befinna sig och får vi därför vördsamt anhålla, det Magistraten måtte behjärta vår vördsamma anhållan om förbättrade löneförmåner.

Västerås den 18 September 1906.

Å Västerås poliskårs vägnar:

Emil Carlsson.

Georg Holmgren. **Gustaf Richtnér.**

(Bil B. 5.)

Till Magistraten i Västerås.

Af Magistraten anmodad att afgifva yttrande angående polispersonalens i Västerås ansökning om dyrtidstillägg, får undertecknad vördsamt med återställande af remisshandlingarne, anföra följande:

Intill år 1897 utgjordes löneförmåner för konstaplarne vid härvarande poliskår af 850 kronor för 2 konstaplar och 700 kronor för 4 konstaplar jämte fri uniform. Sagda år ökades emellertid lönerna till respektive kronor 900 och 800.

År 1899 fingo samtliga poliskonstaplarne sina löner fastställda till 900 kronor och år 1901 erhöllo de hvardera ett dyrtidstillägg à 100, hvarför deras löneinkomster då stego till 1,000 kronor.

Genom den för år 1902 antagna budgeten fastställdes detta dyrtidstillägg att ingå i den fasta lönen för de dåvarande konstaplarne, under det att 2 nytillsatta konstaplar fingo 900 kronor i lön och 50 kronor i dyrtidstillägg.

År 1904 erhöll emellertid alla konstaplarne en lön af 1,000 kronor, hvilken lön fortfarande är gällande för dem.

En höjning af poliskonstaplarnes löner har sålunda under de senare åren verkligen successivt ägt rum, men å andra sidan torde det vara odisputabelt, att nästan samtliga lifsförnödenheter och äfven bostadshyrorna stigit högst afsevärdt och i långt starkare proportion än hvad lönerna ökats under den tidsperiod som ofvan omförmälts.

Under samma tid hafva äfven fordringarna på polispersonalen betydligt ökats, dels i afseende på personalens tjönstgöringsskyldighet, och torde det ej vara mer än rättvist, att dessa ökade kraf hos polispersonalen medföra bättrade lefnadsvillkor för densamma.

Polisens förnämsta skyldighet att upprätthålla ordningen i samhället för — helt naturligt — polismannen ofta nog i konflikt med personer af olika samhällsställning. I hans uppträdande kräfves då liksom äfven eljes i synnerhet värdighet och respekt, men för att han skall komma i åtnjutande af dessa egenskaper fordras, att polismannens anseende och sociala ställning stärkes så mycket som möjligt, och en af de förnämsta betingelserna härför torde vara en god ekonomi.

Med de löner, som nu äro gällande för polismännen, händer det ofta, ja alltför ofta, att de nödgas skuldsätta sig för att kunna lefva såsom det anstår dem, och lätteligen inses, i huru hög grad polismannens själfständighet riskeras, om han kommer i ekonomiskt beroende af den ene eller andre i samhället.

Dessa förhållanden torde äfvenledes inom de flesta samhällen, jämförliga med vårt, hafva beaktats och verkat därhän, att polismännens ekonomiska ställning på senare åren i väsentlig grad förbättrats, hvilket ju äfven framgår af den till nu ifrågavarande ansökan bifogade tablån öfver löneförhållandena i de olika städerna.

Med åberopande af ofvanstående får jag därför som min åsikt vördsamt uttala att jag anser en löneförbättring för härvarande polispersonal af behofvet verkligen påkallad, och anser jag det af personalen afgifna förslaget om dyrtidstillägg böra läggas till grund härför.

Skulle mot förmodan vederbörande myndighet icke anse sig kunna bevilja allt hvad polispersonalens förslag innehåller, anser jag dock, att framför allt de ordinarie och extra poliskonstaplarnes begäran om ett dyrtidstillägg à respektive 300 och 100 kronor måtte utan inskränkning beaktas och att inspektionskonstaplarne måtte likaledes erhålla minst 300 kronor i dyrtidstillägg.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 12 Oktober 1906.

Erhard Kumlin.

(Bil. B. 6.)

Till Magistraten i Västerås.

Till följd däraf att golfven i polisstationens lokaler ej äro försedda med mattor, har det visat sig vara förenadt med stora svårigheter att hålla dessa lokaler i ett tillfredsställande snyggt och rent skick. Och särskildt vid rägnväder eller eljes slaskig väderlek har isynnerhet det yttre kontoret samt äfven de innanför detta belägna expeditionsrummen ofta flere dagar å rad tett sig allt annat än tilltalande i afseende å renlighet och snygghet.

Förutom denna rent hygieniska olägenhet medför bristen på mattor äfven att under den kallare årstiden starkt golfdrag uppstår i lokalerna från den under desamma belägna källarvåningen. Mest kännbart framträder denna olägenhet i expeditionsrummen, där polisbefälet är sysselsatt med skrifgöromål under större delen af dygnet. Och hafva häröfver vid flere tillfällen klagomål anförts hos undertecknad, som själf äfven besvärats af den å tjänstelokalen rådande hälsofarliga temperaturen.

Härjämte torde få framhållas, att frånvaron af mattor föranleder ofta återkommande skurning af golfven, och då skurningsarbetet till följd af rummens storlek hvarje gång måste pågå under afsevärdt lång tid, verkar detta hindrande och störande vid behandlingen af anhållna personer, äfvensom för fullgörande af expeditionsgöromålen i öfrigt.

Af egen erfarenhet från Stockholm har jag mig bekant, att samma olägenheter förut äfven förefunnits å därvarande polisstationer, samt att vederbörande därstädes till afhjälpande däraf låtit belägga golfven med linoleummattor, hvilken åtgärd befunnits vara synnerligen lämplig och praktisk, särskildt med afseende å lättheten att hålla golfven snygga och rena.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa, det Magistraten ville hos Drätselkammaren göra framställning om, att golfven i polisstationens vaktrum och expeditionslokaler måtte snarast möjligt förses med linoleummattor, och tillåter jag mig härjämte bifoga ett af handlanden Albin Möller härstädes afgifvet kostnadsförslag öfver ifrågavarande arbetes utförande.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 21 September 1906.

Erhard Kumlin.

(Bilaga C.)

Till Magistraten i Västerås.

Undertecknad, född den 25 Febr. 1836, anställd sedan år 1865 som mätare vid stadens hamn, men till följd af ålder och svårt ljumskbråck samt nedsatta arbetskrafter, ser mig nödsakad att från och med detta års utgång begära afsked, får härmed vördsamt anhålla det Magistraten täcktes godhetsfullt föreslå och utverka det jag efter afskedstagandet kunde erhålla en liten årlig pension på det jag under min och 74-åriga hustrus återstående dagar må kunna nödtorftigen oss uppehålla, utan att behöfva falla fattigvården till last.

Jag har dessutom i 30 år och 4 mån., eller från år 1863 till den 16 Juni 1894, då jag på grund af förminskad hörsel- och synförmåga nödgades begära afsked, haft anställning i stadens tjänst som polis- och patrullkarl, till hvilken tjänst hörde, förutom patrulltjenst hvarannan natt utan särskild ersättning tjenstgöra å höstmarknaderna, som på den tiden stod åtta dagar årligen, folkmarknaderna, samt öfriga tillfällen då extra polisbevakning i staden erfordrades, allt mot en årlig lön af endast 200 kronor, tills mot slutet af min tjänstetid då lönen höjdes till 250 kronor, hvaraf synes att jag icke af mina löner kunnat spara något för min ålderdom. Präst- och läkarebetyg bifogas.

Västerås den 8 Mars 1906.

C. A. Björklund,
Mätare.

Ofvanstående ansökan tillstyrkes af undertecknad.

Västerås den 26 Okt. 1906.

Victor Isacsson,
Hamnuppbördsman.

(Bilaga D.)

Utdrag ur protokoll öfver Brandnämndens sammanträde den 9 Oktober 1906.

Närvarande: Herrar Tersmeden, Oest, Danielson, Karlson, Blume, Brandchefen.

— —

§ 3.

Företogs till behandling uppgörande af Brandverkets stat får år 1907.

Från Brandmästare, Stallkorpral och manskap hade inkommit ansökan om förhöjda aflöningar och motiverades dessa af en bilagd tablå öfver nuvarande lefnadsomkostnader; de begärda förhöjningarna variera mellan 200 och 400 kronor. De gjorda framställningarna ansåg sig Brandnämnden ej kunna förorda liksom ej heller uppgöra och inkomma med förslag till fullständig lönestat för Brandkåren, utan beslöt Nämnden att, i afvaktan på afslutandet af den befintliga lönekommitténs arbete, i staten för år 1907 upptaga något förhöjda aflöningar.

Såsom skäl för det *ökade antalet* 2 brandsoldater och 2 reservbrandsoldater får Brandnämnden anföra, att den eljes ej kan, enligt Brandordningens föreskrift, hålla det bestämda antalet man färdiga till utryckning i händelse af eldsolycka.

Hyresbidraget till en gift brandsoldat är upptaget därför att, då en helt naturlig önskan är, att de gifta brandsoldaterna skola bo inom station, men för närvarande alla rummen äro upptagna därstädes, det icke finnes annan utväg än att hyra i brandstationens omedelbara närhet.

Anslaget till Brandkårens reserv är förorsakadt därigenom, att svårighet uppstått anvärfva folket utan aflöning. Och då därtill förekommer att i andra städer aflöning utgår för denna tjänst, har Brandnämnden äfven föreslagit detsamma.

Nyanskaffning af 2:ne selar för mekaniska stegen har blifvit en tvångsåtgärd, därigenom att stegen blifvit ändrad från enbet, såsom varande allt för tung för en häst till parfordon.

Uppgjordes följande förslag till utgiftsstat för brandväsendet år 1907:

Aflöningar:

Brandchefen: Lön	1,800: —	
„ Beklädnad	100: —	1,900: —
Vice Brandchefens lön		300: —
Brandmästaren: Lön	1,200: —	
„ Beklädnad	120: —	1,320: —
Stallkorpralen: Lön		900: —
En brandsoldat (tillika verkstadsförman): Lön		800: —
7 brandsoldater: Lön à 750: —		5,250: —
8 reservbrandsoldater: Lön à 120: —		960: —
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —
Skorstensfejaren: Lön	25: —	11,655: —
Transport		11,655: —

Transport		11,655: —

Beklädnad:

9 brandsoldater à 120: —	1,080: —	
8 reservbrandsoldater à 60: —	480: —	1,560: —

Kol, ved och lyse:

Kol, ved och lyse		1,250: —

Stallet:

Utfodring och skoning af 2 hästar		1,000: —

Diverse utgifter:

Olycksfallsförsäkring för brandchefen	25: —	
Kollektiv olycksfallsförsäkring för 18 man	155: —	
Trycksaker och skrifmaterialier	300: —	
Tvätt, skurning och städning	200: —	
Underhåll af brandtelegrafen	200: —	
„ af brandredskapen	500: —	
„ af inv. i brandstation	200: —	
Telefonafgifter och samtal	200: —	
Läkarearvode och medicin	100: —	
Brandstodsafgifter, hvarvid beräknas 40: — kr. för inv. och 60: — kr. för fastigheten	100: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgift m. m.	200: —	
Hyresbidrag till en gift brandsoldat	200: —	
Oförutsedda utgifter	300: —	2,680: —

Brandkårens reserv:

Ångsprutan: 2:dre sprutchefen: Lön	20: —	
1:ste maskinisten: Lön	75: —	
2:dre „ Lön	50: —	
28 man à 10: — kr.	280: —	
Kol m. m.	100: —	
Tomthyra	50: —	
2:ne slangkärror: 2 förmän à 20: — kr.	40: —	
20 man à 10: — kr.	200: —	
Öfningar med manskapet	350: —	1,165: —

Allmänna Brandstyrkan:

Hyra för Spruthus	250: —	
Gratifikation vid sprutmönstring	300: —	
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	850: —

Nyanskaffning:

2 st. selar för mek. stegen		100: —
	Summa	20,260: —

Västerås den 23 oktober 1906.

På Brandnämndens vägnar:

Petrus Tersmeden.

(Bilaga E. 1.)

Utdrag af protokoll, hållet hos Byggnads-Nämnden i Västerås den 3 November 1906.

§ 131.

S. D. Uppgjordes följande förslag till utgiftsstat för nästkommande år:

Stadsingeniören: Lön	1,200: —	
Tjänstgöringspenningar	800: —	
Ålderstillägg, däraf lön 300 kr. och tjänstgöringspenningar 200 kr.	500: —	2,500: —
Arvode till sekreteraren		300: —
Arvode till byggnadsfiskalen för tillsyn att stadfästade ritningar följas vid pågående arbeten		300: —
Rit- och skrifmateriel för arbeten, som för stadens räkning utföras	150: —	
Diverse omkostnader	150: —	300: —
Förslagsanslag till sakkunnigt arkitektsbiträde		100: —
Summa Kronor		3,500: —

Som ofvan.

In fidem
J. W. Ödman.

(Bilaga E. 2.)

Utdrag af protokoll, hållet hos Byggnads-Nämnden i Västerås den 3 November 1906.

§ 130.

S. D. Från Stadsingeniören Fr. Gewalt hade inkommit framställning om ett lönetillägg af femhundra kronor; och beslöt byggnads-Nämnden, med fästadt afseende å stadsingeniörens långa tjänstetid, hos Stadsfullmäktige tillstyrka bifall till samma begäran.

Vidare hade Stadsingeniören Gewalt hemställt, att anslaget till byggnadsfiskalen måtte höjas från 200 till trehundra (300) kronor; och beslöt Byggnads-Nämnden, med hänsyn till de ökade göromålen för byggnadsfiskalen, hos Stadsfullmäktige tillstyrka bifall till ansökningen.

Som ofvan.

In fidem

J. W. Ödman.

(Bilaga E. 3.)

Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Undertecknad får ännu en gång vördsamt anhålla det Nämnden ville hos Herrar Stadsfullmäktige föreslå mig till erhållande af den löneförbättring som nämnden förra året föreslog åt mig i egenskag af stadsingeniör i Västerås eller ett lönetillägg af femhundra kronor nu från början af år 1907.

Vid ansökningar om löneförbättringar har på senaste tiden, med rätta, anförts de fördyrade lefnadsomkostnaderna, men för min del begär jag detta tillägg snart för att möjligen erhålla samma inkomster å tjänsten ifråga fortfarande som under den gångna femårsperioden. Vidare vill jag anföra att den inkomst stadsingeniörstjänsten här lämnar är endast en bråkdel af inkomsterna i jämförliga städer samt min ålder och tjänstetid, hvilka blifva 57 år och 29 år före 1907 års början.

Som äfven berörande mig då jag de senaste åren haft förordnande som byggnadsfiskal ber jag att få framhålla detta arvode i likhet med arvodet för Nämndens sekreterare upptages till 300 kronor enär arbetet bör anses ökadt äfven för denna befattning då stadsplanen ökat i omfång samt på senaste tiden äfven en något ökad verksamhet inom denna förorsakats.

Västerås den 31 Oktober 1906.

F. R. Gewalt.

(Bilaga F. 1.)

Utdrag af protokoll, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Västerås den 31 Oktober 1906.

§ 109.

Upprättades och godkändes följande:

Förslag till utgifts- och inkomststat för sundhetsvården i Västerås år 1907.

a) *Allmänna hälsovården:*

Aflöningar:			
Stadsläkaren: Lön	2,000: —		
Tjänstgöringspenningar	1,000: —		
Aflöning åt vikarie under semester	250: —	3,250: —	
1:sta barnmorskan: Lön		500: —	
2:dra barnmorskan: Lön		400: —	
1 ord. sjuksköterska för staden		500: —	
Arvode till sekreteraren		300: —	
Hälsovårdspolisen: Lön	1,200: —		
Ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	100: —	1,600: —	
Animal vaccin för skyddskoppympning		100: —	
Diverse utgifter:			
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	100: —		
Desinfektionskostnader	200: —		
Tryck- och annonskostnader	100: —		
Diverse	70: —	500: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	8,650: —

b) *Epidemiska sjukhuset:*

Utgifter:

Aflöningar:		
Stadsläkaren för landsbyggdens sjuka		500: —
3 ordinarie sjuksköterskor	1,200: —	
Fri kost à 200 kr för hvarje	600: —	1,800: —
Gårdsdrängen vid sjukhuset	400: —	
Fri kost	200: —	600: —
Extra sjuksköterska (förslagsvis)		400: —
Mathållning:		
Aflöning åt köksföreståndarska	250: —	
Transport	250: —	3,300: —

Transport	250: —	3,300: —		
Kosthåll	200: —			
Matvaror	3,500: —	3,950: —		
Medicin, förslagsvis		500: —		
Ved, kol och lyse		2,000: —		
Brandstod, vattenskatt och telefonafgifter		300: —		
Diverse utgifter		1,000: —	11,050: —	

Beräknade inkomster från landstinget:

Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnad	3,600: —	6,375: —	
Rest således			4,675: —

c) *Köttbesiktningsbyrån:*

Utgifter:

Aflöningar:				
Föreståndaren		2,500: —		
Hälsopolis: Lön	1,100: —			
Beklädnadsersättning	100: —	1,200: —		
Biträde vid bokföringen		500: —		
Biträde vid trikinundersökningen		360: —		
2 biträden vid stämplingen à 300 kr. till hvardera		600: —	5,160: —	
Värme, belysning och vatten			400: —	
Telefonafgift			50: —	
Trycknings- och annonskostnader			200: —	
Diverse oförutsedda utgifter			490: —	
Beräknad hyra			1,500: —	7,800: —

Inkomster:

Från köttbesiktningsbyrån	7,800: —

In fidem

Gustaf Qvarfott.

(Bilaga F. 2.)

Utdrag af protokoll hållet hos Hälsovårdsnämnden i Västerås den 31 Oktober 1906.

§ 107.

Föredrogs en till Hälsovårdsnämnden ingifven, så lydande ansökan:

»Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

I all ödmjukhet våga undertecknade härmed framställa begäran om förbättrade lönevilkor. Jämförda med barnmorskornas inom detta läns städer vilkor, som närgränsande

läns äro förhållandena härstädes betydligt ogynsammare. Exempelvis Sala stad, som aflönar 2:ne barnmorskor med hvardera 500 kr. pr. år jämte fria telefoner. Skyldigheter desamma som här i staden. Vi våga därföre hoppas att Hälsovårdsnämnden beaktar vår ansökan om drägligare vilkor hvare sig i form af löneförhöjning eller dyrtidstillägg.

Västerås den 9 Oktober 1906.

Anna Lindeström,
Första stadsbarnmorska.

Maria Larsson,
Andra stadsbarnmorska.

Efter häraf tagen del beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige tillstyrka, det en löneförhöjning från och med nästkommande år måtte tilldelas första och andra stadsbarnmorskorna härstädes med ett belopp af 100 kronor åt hvardera.

In fidem
Gustaf Qvarfott.

(Bilaga F. 3.)

Utdrag af protokollet, hållet hos Hälsovårdsnämnden i Västerås den 31 Oktober 1906.

§ 108.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 18 December 1905 beviljat ett anslag af 1,500 kronor att under innevarande år af Hälsovårdsnämnden användas till bestridande af kostnaderna för vård åt medellösa lungsjuka, beslöt Nämnden hos Stadsfullmäktige anhålla att få behålla möjligen blifvande besparingar af ifrågavarande anslag äfvensom att för nästa år måtte af Stadsfullmäktige för enahanda ändamål beviljas ett anslag af likaledes 1,500 kronor.

In fidem
Gustaf Qvarfott.

(Bil. G. 1.)

Kostnadsberäkning

för ordnande af nedanstående gatudelar i enlighet med här angifna bestämmelser.

Stora gatan från Slottsgatan till Källgatan förses med nubbsten:

850 kbm. schaktning à 0: 70	595: —	
780 „ grus à 2: 50	1,950: —	
210 lpm. omhuggning af kantsten à 2: 50	525: —	
70 „ ny kantsten à 5: —	350: —	
941 kvm. nubbsten till körbanan med sättning och transport à 8: —	7,528: —	
796 kvm. nubbsten till trottoarerna med sättning och transport à 6: —	4,776: —	
280 m. läggning af kantsten à 0: 50	140: —	
Ändring af trappor, inkörsportar och dagvattenbrunnar	236: —	16,100: —

Stora gatan, gatukorset vid Källgatan förses med nubbsten:

Schaktning	45: —	
60 kbm. grus	150: —	
4 st. rundhörn med läggning	120: —	
120 kvm. prima nubbsten med sättning och transport	960: —	1,275: —

Kristinagatan från Hållgatan till Jakobsbergsgatan makadamiseras i körbanan:

850 kbm. schaktning à 0: 70	595: —	
832 „ makadam med arbetsk. à 5: 00	4,160: —	
181 „ grus och pinnmo	362: —	5,117: —

Nygatan från Domkyrkoesplanaden till Gamla Utanbygatan makadamiseras i körbanan och trottoarerna förses med kanter af fältsten:

200 m. fältstensättning	600: —	
Makadamisering af körbanan	1,000: —	1,600: —

Domkyrkoesplanaden från Österlånggatan till Nygatan förses väster om Engelbrektsplan med kantsten och på östra sidan om nämnde plan med trottoarkanter af fältsten:

140 m. kant- och sidsten med motbindning 9: 00	1,260: —	
90 m. fältstensränsten	270: —	
Makadamisering af körbanan	2,400: —	3,930: —

Transport 28,022: —

		Transport	28,022: —
Skolgatan från Österlånggatan till Vasagatan utlägges i enlighet med stadsplan och makadamiseras i körbanan, trottoarerna förses med kanter af fältsten:			
210 kbmtr fyllning och schaktning	147: —		
140 m. fältstensättning	420: —		
Makadamisering af körbanan	633: —		1,200: —
Gamla Utanbygatan från Vasagatan till Kopparbergsvägen makadamiseras i körbanan och södra trottoaren förses med kant af fältsten:			
Schaktning och borttagande af stubbar	500: —		
320 m. fältstensrännstenar	960: —		
Makadamisering af körbanan	3,840: —		5,300: —
Engelbrektsgatan från Engelbrektsplan till Gamla Utanbygatan förses med trottoarkanter af fältsten:			
210 m. fältstensrännstenar	630: —		
Bättring af körbanan efter gräfningen	270: —		900: —
Allégatan från Stora gatan till Norra Ågatan förses med trottoarkanter af fältsten:			
190 m. fältstensättning			570: —
Kungsängsgatan från Stora gatan till Södra esplanaden förses med trottoar å östra sidan, körbanan makadamiseras:			
410 kbm. fyllning	418: —		
380 „ makadam	1,900: —		
170 m. fältstensrännsten	510: —		2,828: —
		Kronor	38,820: —

Västerås den 19 November 1906.

P. Wict. Johansson.

(Bil. G. 2.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den ej stenlagda delen af Stora gatan och landsvägen utom stadsplanen österut är antagligen den mest trafikerade infartsväg till staden, och sedan den nu under byggnad varande köttbesiktningsbyrån blifvit tagen i användning, blir trafiken å samma farled ännu större.

Samma gata, som å dess norra sida är bebyggd med flera större boningshus och delvis äfven å dess södra sida är försedd med byggnader, befinner sig dock i det skick, att någon ordnad renhållning å gatan genom sopning icke kan äga rum.

I följd häraf och för att kunna förebygga det ej allt damm och söndersmulad hästspillning från gatan skall inträŋga i närgränsande boningsrum, får Hälsovårdsnämnden påpeka nödvändigheten däraf att åtgärder skyndsammast vidtagas för att få denna gatudel försatt i sådant skick, att sopning därå kan ske i likhet med hvad för öfrigt i staden är föreskrifvet.

Västerås den 16 Maj 1906.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Gustaf Qvarfott.

(Bil. H. 1.)

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknade, ägare och arrendatorer å tomter i stadens västra utmark, får härmed vördsamt anhålla, att Drätselkammaren måtte gå i författning om att planera en gångväg från lägenheten Stenbo till lägenheten Dalby och vidare fram till Hyttvägen, ty som det nu är, blir det alldeles omöjligt taga sig fram därstädes, och då byggnadsverksamheten så tilltagit å nämnda utmark, så är gångväg högst nödvändig. Hoppas därför Drätselkammaren går denna vår begäran till mötes.

Västerås den 20 Sept. 1906.

Rikard Blohm.	C. G. Åhfeldt.
Jenny Blohm.	W. T. Lännvall.
Carl Wennberg.	J. B. Björklund.
C. J. Svensson.	K. K. Skoglund.
K. Reuter.	N. Johansson.
K. Larsson.	K. A. Nyberg, Haga.
C. Wilh. Pettersson.	C. Andersson.
Fr. Fernblad, Annelund.	F. O. Behring, "Solbacken".

(Bil. H. 2.)

Kostnadsberäkning

för utläggande af en 3 mtr bred väg från lägenheten Stenbo till den nuvarande Hyttvägen.

Schaktning och planering m. m.	230: —
Sprängning	82: 50
35 kbmtr grus à 2: 50	87: 50
Kronor	400: —

Västerås den 6 November 1906.

P. Wict. Johansson.

(Bil. H. 3.)

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bifogade framställning från lägenhetsägare å stadens västra område om anläggande på stadens bekostnad af en gångbana utefter allmänna landsvägen i Stora gatans förlängning västerut får Magistraten härhos öfverlämna och till bifall förorda.

Västerås Rådhus den 24 April 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

(Bil. H. 4.)

Till Magistraten i Västerås.

Undertecknade, lägenhetsägare boende å *västra* området af Västerås stad, få med anledning af det dåliga skick, vår vägförbindelse med staden under större delen af året befinner sig, hos Magistraten göra en vördsam hemställan om, att gångbanan, som finnes vid *Gustafsberg*, måtte utsträckas och fortsättas å samma sida å stadens väg så långt som det för närvarande kan anses tätt bebyggdt eller till den s. k. *Hammarby smedja*. Och våga vi hoppas att vår vädjan må beaktas och de olägenheter som för gångtrafiken nu förekomma, må i någon mån afhjälpas.

Västerås den 17 April 1906.

S. G. Hedin, Larslund, m. fl. (41 namnunderskrifter) instämma.

(Bil. H. 5.)

Kostnadsberäkning

för anordnande af trottoar å södra sidan af Köpingsvägen, i fortsättning med den nuvarande gångbanan, från Västra esplanaden till smedjan.

Utläggning och fyllning af gångbanan, upphuggning af rännsten . .	750: —
Läggning af gråstensmur å 60 mtr	600: —
Träbro öfver utloppsdiket samt broar öfver afloppsrännor	75: —
Grusning med inberäknadt grus	150: —
Kronor	1,575: —

Västerås den 10 Maj 1906.

P. Wict. Johansson.

(Bilaga I.)

Förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1907:

Utgifter:

Enligt af Stadsfullmäktige den 21 december 1900 godkänd plan för ränta och amortering af kostnaden för hamnbyggnaden ingår af hamnintraden till stadskassan:			
a) 1 års ränta å ingående balans den 1 Januari 1907 kr. 70,905: — à 5 procent	3,545: 25		
b) Amortering för året	3,000: —	6,545: 25	
Adertonde årets amortering för tullhusbyggnaden, enligt af Stadsfullmäktige den 19 December 1890 § 5 faststäld plan		1,750: —	
Af hamnintraden ingår sålunda till Stadskassan			8,295: 25
Aflöningar m. m.:			
Hamnuppbördsmannen:			
Äldre årslön	1,200: —		
Ålderstillägg	300: —	1,500: —	
Arvode: 6 % å beräknade intraden, 25,000 kr.		1,500: —	
Hamnordningsmannens lön		100: —	
Skrifmaterialier för hamnkontoret		50: —	3,150: —
Diverse årskostnader:			
Underhåll af kajerna, renhållning och grusning å hamnen samt skötsel af fyren m. m.		800: —	
Belysning å hamnen med 12 lyktor		800: —	
Omkostnader för tullhuset		150: —	1,750: —
Summa Kronor			13,195: 25

Inkomster:

Hamn- och broafgifter, förslagsvis	25,000: —
Hyra för ett rum i tullhuset	150: —
Summa Kronor	25,150: —

Västerås den 27 Oktober 1906.

På Hamnstyrelsens vägnar:

O. Fr. Wijkman.

(Bilaga K. 1.)

Inkomst- och utgiftsstat för Stadens Vattenverk år 1907.

	Inkomster	Utgifter	
Ångkol och ved		4,000: —	
Oljor, putsmateriel, packning, pumpning af brandposter m. m.		1,000: —	
Ny sand, skumning, tvättning, filter, reservoar och regleringskammare		2,100: —	
Rensning, spolning, tillsyn af kranar m. m.		950: —	8,050: —
Underhåll:			
Pumpverken, vattenborgen, öfriga byggnader, vägar, stängsel m. m.		900: —	
Sugbrunnar, sug- och tryckledningar		400: —	
Vattenledningsnätet, brandposter, trummor, spolposter, luckor, mätare m. m.		700: —	
Afloppsledningar		200: —	
Serviser, gårdsaflopp, drycksposter m. m.		500: —	
Rännstens- och rensbrunnar		250: —	2,950: —
Aflöningar:			
Föreståndare, bokhållare, kontorsbiträden, 30 proc. af s:ma 9,000 kr.		2,700: —	
3 maskinister		3,800: —	
1 eldare		1,125: —	
Vattenledningsdriftens andel i kostn. för turbinhusdriften		1,320: —	
Rörnätsförmannen		1,300: —	
1 extraarbetare för diverse arbeten såsom tillsyn af vattenborgen, tillsyn af ledningar m. m.		1,140: —	11,385: —
Diverse utgifter:			
Läkarearvode och medicin		120: —	
Telefonafgifter		210: —	
Brandstod		160: —	
Arrenden		665: —	
Böcker, skrifmateriel, postporto m. m.		150: —	
Ändringar tillföljd af gatuomläggningar m. m.		800: —	
Olycksfallförsäkring		70: —	
Renhållning, eldning, städning och belysning		190: —	
Omändring af förvaltningsbyggnaden 1,250 kr., häraf 30 %		375: —	
Hyresbidrag åt ingeniör Lönnqvist		375: —	
Oförutsedda utgifter		400: —	3,515: —
Transport Kronor			25,900: —

Transport kronor		25,900: —

Inkomster:

Beräknad inkomst af cirka 715 serviser	38,300: —	
Hyra för en mindre lägenhet i till gamla vattenverket-hörande bostadshus	325: —	
Kronor	38,625: —	25,900: —
Vinst „		12,725: —
Summa Kronor	38,625: —	38,625: —

Från vinsten, kronor	12,725: —	

Afgår för Nyanläggningar:

Serviser och gårdsaflopp m. m.	2,000: —	
Nya mätare	500: —	2,500: —
Kronor 12,725: —		2,500: —
Öfverskott för vattenverket . . . . Kronor —		10,225: —
Summa Kronor 12,725: —		12,725: —

Naturaförmåner i beräknadt värde:

Ingeniör F. G. Lönnqvist, bostad, ved och belysning	500: —
Rörnätsförmannen, bostad	120: —
2 maskinister vid nya vattenverket, bostad, ved och belysning . .	600: —
1 maskinist vid gamla vattenverket, bostad	150: —

Västerås den 15 Oktober 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafsson.

(Bilaga K. 2)

Inkomst- och utgiftsstat för Stadens Gasverk år 1907:

	Inkomster	Utgifter	
Driftkostnader:			
Stenkol och koks		15,500: —	
Oljor, putsmateriel, pumpning af syfoner, vatten till ugnar och apparater m. m.		180: —	
Ny reningsmassa, omläggning af reningskistor m. m.		250: —	
Sten, cement, murbruk och kalk till ugnarna		150: —	
Kärror, krokar, hinkar och diverse annan redskap		180: —	
Belysning inom verket		120: —	
Nyanskaffningar		180: —	16,560: —
Allmänna belysningen:			
Lykttändareaflöningar, putsning och underhåll af lyktorna		3,700: —	
„ jämte underhåll af 5 st. luxlampor		480: —	
Afläsning af mätare		250: —	
Rabatter å förbrukad gas		1,250: —	5,680: —
Underhåll:			
Fastighetens underhåll, däri inberäknadt målning af gasklockan		380: —	
Gasrörnätet med tillhörande syfoner och luckor		600: —	
Serviser		150: —	1,130: —
Aflöningar:			
Föreståndare, bokförare och kontorsbiträden, 40 proc. af 9,000 kr.		3,600: —	
Gasmästaren		1,600: —	
2 ordinarie eldare		3,060: —	
2 extraeldare		2,000: —	10,260: —
Diverse utgifter:			
Läkarearvode och medicin		125: —	
Telefonafgifter		75: —	
Brandstod		300: —	
Böcker, skrifmateriel, postporto m. m.		200: —	
Ändringar tillföljd af gatuomläggningar		300: —	
Renhållning, eldning, städning och belysning		450: —	
Olycksfallsförsäkring		70: —	
Utskylder		1,400: —	
5 proc. ränta å 13,000 kronor att inbetalas till Västerås Stads Sparbank; 60 proc. af räntebeloppet		390: —	
Transport		3,310: —	33,630: —

Transport		3,310: —	33,630: —
Omändring af förvaltningsbyggnaden 1,250 kronor, häraf 40 proc.		500: —	
Oförutsedda utgifter		700: —	4,510: —

Inkomster:

Från staden:

Ersättning af staden för belysning med 233 st. gaslyktor i jämt tal förslagsvis 460,400 lystimmar, inberäknadt öfverbelysning, à 4 öre	18,416: —		
Ersättning för belysning med 5 st. luxlampor	480: —		
Från enskilda:			
Enskild förbrukning för gårdar	250: —		
Förbrukning genom mätare	33,400: —		
Mätarhyror	1,190: —		
För biprodukter:			
Koks	6,300: —		
Tjära	850: —		
För installation:			
Diverse arbeten	3,700: —		
Kronor	64,586: —		38,140: —
Vinst Kronor			26,446: —
Summa Kronor	64,586: —		64,586: —
Från vinsten . . . Kronor	26,446: —		
Afgår för **Nyanläggningar:**			
Hufvudledningar och serviser		1,500: —	
Nya mätare		2,350: —	3,850: —
Kronor	26,446: —		3,850: —
Öfverskott för Gasverket . . . Kronor	—		22,596: —
Summa Kronor	26,446: —		26,446: —

Naturaförmåner i beräknadt värde:

Gasmästaren, bostad, ved och belysning . . . 400: —

Västerås den 15 Oktober 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafsson.

(Bil. K. 3.)

Inkomst- och utgiftsstat för stadens elektricitetsverk år 1907:

	Inkomster		Utgifter
Driftkostnader:			
Ångkol och ved		7,450: —	
Oljor, putsmateriel, packning, remmar, vatten till pannorna m. m.		1,500: —	
Kärror, krokar, hinkar och diverse annan redskap		75: —	
Destilleradt vatten, syra m. m. till ackumulatorbatteriet		300: —	
Belysning inom verket		220: —	
Reparationer och underhåll af maskiner		150: —	
Nyanskaffningar		100: —	9,795: —
Allmänna belysningen:			
Afläsning af mätare		600: —	
Rabatter å förbrukad ström		3,200: —	
Lampor m. m. jämte släckning af lyktorna på Norrmalm		70: —	
Hyror för takfästen		330: —	4,200: —
Underhåll:			
Fastighetens underhåll		250: —	
Elektriska ledningsnätet med därtill hörande takfästen och stolpar		600: —	850: —
Aflöningar:			
Föreståndare, bokhållare, kontorsbiträden, 30 % af S:a 9,000 Kr.		2,700: —	
2 maskinister		2,820: —	
2 eldare		2,000: —	
Elektriska driftens andel i kostnaden för turbinhusdriften		880: —	
1 hufvudmontör för ledningsnätet		1,440: —	9,840: —
Diverse utgifter:			
Läkarearvode och medicin		120: —	
Telefonafgifter		75: —	
Brandstod		200: —	
Böcker, skrifmateriel, porto m. m.		150: —	
Ändringar af ledningar tillföljd af nybyggnader, gatuomläggningar m. m.		650: —	
Renhållning, eldning, städning och belysning		350: —	
Olycksfallförsäkring		70: —	
Transport kronor		1,615: —	24,685: —

Transport kronor		1,615: —	24,685: —
Utskylder		1,025: —	
5 % ränta å 13,000 kronor att inbetalas till Västerås stads sparbank, 40 % af räntebeloppet		260: —	
Omändring af förvaltningsbyggnaden 1,250 kr., häraf 30 %		375: —	
Oförutsedda utgifter		500: —	3,775: —

Inkomster:

från staden:

Ersättning för belysning med 3 lampor	210: —		

från enskilda:

Belysning enligt årsuppgörelse	635: —		
Förbrukning genom mätare	39,900: —		
Mätarhyror	2,500: —		

för installationer:

Diverse arbeten	3,000: —		

för diverse:

Försäljning af obrukbar materiel m. m.	600: —		
Kronor	46,845: —		28,460: —
Vinst			18,385: —
Summa Kr.	46,845: —		46,845: —

Från vinsten, kronor	18,385: —		

afgår för **nyanläggningar:**

Servisledningar med tillhörande takfästen och stolpar .		600: —	
Nya mätare		3,400: —	4,000: —
Kronor	18,385: —		4,000: —
Öfverskott för elektricitetsverket . . . . . . Kronor			14,385: —
Summa Kronor	18,385: —		18,385: —

Naturaförmåner i beräknadt värde:

Förste maskinisten vid elektricitetsverket, bostad, ved och belysning	400: —
Montören vid elektriska ledningarna, bostad. . , ...	160: —

Västerås den 15 Oktober 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafson.

(Bil. K. 4.)

Förslag till utsträckning af Vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningarne i Västerås stad under år 1907.

Vattenledningar:

N:o 1.	125 mm. (5″)	i Engelbrektsgatan från Utanbygatan till till Knutsgatan	325 m. à 7,75	2,518: 75	
« 2.	« « «	i Utanbygatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	210 m. à 7,75	1,627: 50	
« 3.	100 « (4″)	i Nygatan och Domkyrkoesplanaden från Utanbygatan till Vasagatan	195 m. à 6,00	1,170: —	
« 4.	« « «	i Vasagatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	185 m. à 6,00	1,110: —	
« 5.	« « «	i Vasagatan emellan f. d. Södra och Norra Ågatorna (genom gamla Lillån)	40 m. à 5,00	200: —	
« 6.	« « «	i Stenläggaregatan på samma sätt	40 m. à 5,00	200: —	
« 7.	« « «	i Floragatan och Eriksgatan från Svantegatan till Vestra esplanadens äldre läge och däri befintliga aflopp till Mälaren	250 m. à 8,50	2,125: —	
Brandposter, kompletta			10 st. à 120,—	1,200: —	
Aptering till äldre ledningarne jemte rördelar				350: —	
Oförutsedda utgifter, utjemning = cirka 5 %				498: 75	11,000: —

Afloppsledningar:

N:o 1.	230 mm. (9″)	i Engelbrektsgatan	280 m. à 6,—	1,680: —	
« 2.	300 « (12″)	i Utanbygatan	120 « « 7,75	930: —	
« 3.	230 « (9″)	i Nygatan och Domkyrkoesplanaden	165 « « 5,—	825: —	
« 4.	« « «	i Vasagatan	120 « « 6,—	720: —	
« 7.	« « «	i Flora- och Eriksgatorna	210 « « 7,—	1,470: —	
Spolbrunnar, kompletta			7 st. à 36,—	252: —	
Rännstensbrunnar, kompletta			10 « « 60,—	600: —	
Aptering till äldre ledningarne jemte rördelar				200: —	
Oförutsedda utgifter, utjemning, c:a 5 %				323: —	7,000: —

Gasledningar:

N:o 1.	100 mm. (4″)	i Engelbrektsgatan från Utanbygatan till Knutsgatan	325 m. à 7,30	2,372: 50
« 2.	75 « (3″)	i Utanbygatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	135 m. à 5,25	708: 75
« 3.	50 « (2″)	i Nygatan och Domkyrkoesplanaden från Utanbygatan till Vasagatan	110 m. à 4,35	478: 50
			Transport	3,559: 75

	Transport	3,559: 75	
N:o 4. 50 mm. (2″) i Vasagatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	200 m. à 4,35	870: —	
« 5. 25 « (1″) från Norra Småskolan till Norra esplanaden	70 m. à 2,75	192: 50	
« 6. 50 « (2″) i Allégatan från Nya Utanbygatan till Kopparbergsvägen	190 m. à 4,35	826: 50	
« 7. « « « i Kristinagatan från Bergsgatan till Floragatan	85 m. à 4,35	369: 75	
« 8. « « « i Flora- och Eriksgatorna från Svantegatan till tomten N:o 6 i kv. Palma	250 m. à 4,35	1,087: 50	
« 9. 125 « (5″) i Stora gatan från Källgatan till Hållgatan	150 m. à 9,40	1,410: —	
« 10. 75 « (3″) i Handtverkaregatan från Köpmangatan till Vasagatan	140 m. à 6,30	882: —	
« 11. 50 « (2″) i Kungsängsgatan från Pilgatan till Södra esplanaden	160 m. à 4,35	696: —	
Gatulyktor:			
4 st. å Engelbrektsgatan, 4 st. å gården vid Herrgärdsskolan, 1 st. å Utanbygatan, 1 st. å Nygatan, 1 st. å Vasagatan, 2 st. å Norra esplanaden, deraf *en* norr om Norra småskolan och *en* norr om Allégatan, 1 st. å Allégatan vid Begrafningsplatsen, 1 st. å Eriksgatan och 1 st. å Kungsängsgatan, kompletta à 125,—		2,000: —	
25 mm. (1″) ledningar härtill	180 m. à 2,75	495: —	
Sifoner	4 st. à 20,—	80: —	
Oförutsedda utgifter, utjemning, c:a 5 %		631: —	13,100: —
Elektriska ledningar:			
Då elektriska ledningsnätet anses otidsenligt och af ekonomiska skäl bör ombyggas kunna särskilda linier nu ej föreslås, utan torde till oundgängliga utsträckningar af nuvarande nätet anvisas ett förslagsanslag å		3,900: —	3,900: —
		Kronor	35,000: —

Västerås den 9 November 1906.

Gerh. Gustafson.

Föreståndare för Västerås Vatten- och Gasverk.

(Bil. L. 1.)

Förslag till utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1907.

Aflöningar: C. A. Forsberg	2,000: —	
en elev	600: —	
Telefonafgift	53: —	
Årlig brandstodsafgift för materialhuset vid Stenläggaregatan	3: 20	
För skötsel och underhåll:		
Vasaparken och parken mellan Stenläggaregatan och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	1,900: —	
Stadsparkens vård och underhåll	800: —	
Hamngatan söder om järnvägen och vid turbinhuset	500: —	
Planteringar vid esplanader och öfriga gator samt vid elementarläroverket för gossar	700: —	
Djeknebergets vård och underhåll inberäknadt nödiga reparationer af tempel, lagning af flaggor samt grus	1,090: —	
Stallhagens vård och underhåll	300: —	
Skötsel af planteringar å Mariaberget och å s. k. Käringberget	100: —	
Sand till planteringarna	500: —	8,456: 20
Tillfälliga utgifter:		
En dragkärra (Vinkelaxel)	70: —	
4 st. Skottkärror à 10 kr. st.	40: —	
175 meter Hampslang för vattning à 75 öre pr meter	131: 25	
Reparation af Gräsklippningsmaskiner	40: —	
2 st. nya pumpar å Djäkneberget, de som finnas anser Gasverket odugliga att reparera, à 100 kr. st.	200: —	481: 25
Kronor		8,937: 45

Västerås den 31 Oktober 1906.

Claes Uggla.

C. A. Forsberg.

(Bil. L. 2.)

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Trädplanteringssällskapets styrelse får härmed öfverlämna förslag till utgiftsstat för stadens parker och planteringar under år 1907, och på samma gång såsom skäl till den för trädgårdsdirektör C. Forsberg föreslagna löneförhöjningen anföra de ökade lefnadsomkostnaderna i samhället, det ökade arbetet för honom samt den långa förtjänstfulla tjänstgöring han här i staden haft.

Västerås den 1 November 1906.

Claes Uggla.

Filip Linders.

(Bil. M.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom den förhöjning af stadens anslag till Västerås arbetareinstituts bibliotek, som med innevarande år inträdt, har bibliotekets bokförråd redan kunnat tillökas med ett 80-tal band, och ytterligare bokinköp förberedas, men, efter hvad erfarenheten under året visat, blir bokförrådet på långt när ej tillräckligt för tillfredsställande af det alltjämt växande lånebehofvet, hvarföre under nästa år ännu större bokinköp blifva nödvändiga. Då emellertid stadens bidrag, som i år utgör 1,000 kr., är den enda säkra tillgång, institutet för ifrågavarande ändamål har att påräkna, torde biblioteksverksamheten icke nöjaktigt kunna försiggå utan ytterligare höjning af nämnda bidrag. Jag får därföre vördsamt hemställa

att herrar Stadsfullmäktige måtte för år 1907 bevilja Västerås arbetareinstitut 1,500 kr. af stadens medel att uteslutande användas för uppehållandet af dess biblioteksverksamhet.

Västerås den 25 Oktober 1906.

J. P. Malmberg.

(Bilaga N. 1.)

Inkomst- och utgiftsstat för Fattigvården i Västerås stad år 1907.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för tvänne planteringsland	50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —	
Andelar i böter	50: —	
Räntemedel	400: —	1,000: —

För fattiggården Carlslund:

För verkställda arbeten	700: —	
„ tillfälliga inkomster	700: —	1,400: —
Att genom uttaxering fyllas		50,841: 31
	Kronor	53,241: 31

Utgifter:

För allmänna fattigvården:

Ränta och amortering å köpeskillingen för Carlslund			1,036: —	
Ränta och amortering å kostnad för nybyggnad vid Carlslund			1,270: 06	
Ordinarie understöd med penningar			13,000: —	
Ordinarie understöd in natura: rågmjöl	700: —			
„ „ „ ved	1,600: —		2,300: —	
Tillfälliga understöd			1,600: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn			8,000: —	
Underhåll af utpensionerade fattighjon			600: —	
Hospitalskostnader			3,500: —	
Lasarettsersättningar			1,000: —	
Medikamenter			500: —	
Till barnavårdsnämnden för å Hall intagna barn			600: —	
Årsanslag till diakonissan			400: —	
Bespisning af skolbarn			600: —	
Arvode till predikant vid Carlslund			150: —	
Diverse utgifter			1,000: —	
Återbetalning till främmande kommuner			600: —	
Aflöningar: Kamreraren	700: —			
Sekreteraren	500: —			
Vaktmästaren	100: —		1,300: —	37,456: 06
			Transport	37,456: 06

		Transport	37,456: 06

För fattiggården Carlslund:

Ökning å kostnaden för nybyggnad af svinhus vid Carlslund		700: —	
Reparationer enligt kostnadsförslag		1,420: —	
Rågmjöl 10,000 kg. à 15 öre		1,500: —	
Hvetemjöl 1,200 „ à 22 „		264: —	
Korngryn 300 „ à 20 „		60: —	
Hafregryn 120 „ à 30 „		36: —	
Kornmalt 440 „ à 23 „		101: 20	
Ärter 14 h.-ltr à 14 kr.		196: —	
Kött 900 kg. à 80 öre		720: —	
Korf 375 „ à 50 „		187: 50	
Skummad mjölk 17,500 liter à 4 öre		700: —	
Oskummad mjölk 3,000 liter à 13 öre		390: —	
Smör 120 kg. à 2 kr.		240: —	
Margarin 500 kg. à 1: 05 kr.		525: —	
Sill 11 tunnor à 25 kr.		275: —	
Kabiljo 450 kg, à 37 öre		166: 50	
Salt 9 h.-ltr à 2 kr.		18: —	
Sirap 150 kg. à 28 öre		42: —	
Kaffe 200 kg. à 1: — kr.		200: —	
Socker 525 kg. à 68 öre		347: —	
Intubikaffe 200 paket à 20 öre		40: —	
Grädde 240 liter à 65 öre		156: —	
Snus 13 fjerdingar à 15: 60 kr.		202: 80	
Fotogén 500 liter à 15 öre		75: —	
Såpa 12 fjärdingar à 8 kr.		96: —	
Barrved 140 famnar à 12: — kr.		1,680: —	
Koks 125 h.-ltr à 1: 25 kr.		156: 25	
Grisar 10 st. à 30 kr.		300: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin		200: —	
Beklädnadskostnader		300: —	
Begrafningskostnader		250: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af linne, sängkläder, materialier m. m.		1,000: —	
Aflöningar: Sysslomannen	1,500: —		
Föreståndarinnan	450: —		
Portvakten	775: —		
Sköterskan	300: —		
Pigan	216: —	3,241: —	15,785: 25
		Kronor	53,241: 31

Västerås den 30 Oktober 1906.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Axel Eklundh.

(Bilaga N. 2.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af den af sysslomannen vid fattiggården Carlslund *C. A. Larsson* gjorda anhållan om förhöjning från 1,250 kronor till 1,500 kronor af hans lön, får Styrelsen, som redan under förlidet år på af honom då anförda skäl tillstyrkte bifall till hans begäran om förhöjning till nämnda 1,500 kronor af hans aflöning, härmed än vidare förorda bifall till framställningen, som Styrelsen finner med afseende på Larssons ådagalagda välförhållande och tjänsten tillhörande arbete och ansvar synnerligen behjärtansvärd.

Västerås den 31 Oktober 1906.

På Fattigvårds-Styrelsens vägnar:

A. Johansson.

F. C. Hennichs.

(Bilaga N. 3.)

Till Fattigvårdsstyrelsen i Västerås.

Enär Herrar Stadsfullmäktige förlidet år i så måtto afslog min, af Herrar Fattigvårdsstyrelsen tillstyrkta anhållan, att få min lön som föreståndare vid fattiggården Karlslund förhöjd till 1,500 kronor pr år, att lönen för innevarande år bestämdes till endast 1,250 kronor; vågar jag på samma grunder jag då anförde, ånyo vördsamt hemställa att Styrelsen till nästa år måtte föreslå och om möjligt för mig utverka den begärda löneförhöjningen.

Karlslunds fattiggård den 30 Oktober 1906.

C. A. Larsson.

(Bilaga N. 4.)

Kostnadsberäkning till föreslagna reparationer å Västerås Fattiggård att utföras under år 1907.

Stora Byggnaden:		
Ny flat kakelugn i Sysslomans kontor	125: —	
Strykning af plåtlisterna å yttertaket och reparation af skorstensbeslag	75: —	200: —
Sjukhuset:		
Strykning af yttertak och stuprör	110: —	
Blybeslag å 3:ne större skorstenar	150: —	
Reparationer å byggnaden förslagsvis	600: —	860: —
Röda byggnaden:		
Vindsrummet i norra ändan af byggnaden brädbeklädes och oljemålas		60: —
Boningshuset vid landsvägen:		
Lagning och oljemålning af väggar och tak å 5 rum		225: —
Diverse:		
Ny klappbrygga		75: —
	Kronor	1,420: —

Västerås den 22 oktober 1906.

P. Wict. Johansson.

(Bilaga O.)

Till Drätselkammaren, Västerås.

Härmed meddelas, att enligt kyrkostämmobeslutet den 29 Oktober 1906 skall för år 1907 uttaxeras följande i Västerås:

För kyrkans behof	22,933: 04
För skolans behof	118,008: 82

Västerås den 13 November 1906.

K. A. Rejmer,
Kyrkostämmans ordf.

(Bilaga P.)

Gårdar och diverse mark, som staden inköpt för stadsplanens genomförande, samt förslagsvis beräknade inkomster och utgifter för år 1907.

	Beräknade Inkomster	Beräknade Utgifter	Behållning
Västra kvarteret: Gården N:o 72	225: —	25: —	200: —
„ 74	375: —	75: —	300: —
„ 77—79	539: —	39: —	500: —
„ 80	180: —	40: —	140: —
„ 93	1,483: 75	183: 75	1,300: —
„ 99	220: —	60: —	160: —
„ 109	1,735: —	185: —	1,550: —
„ 116	1,031: —	131: —	900: —
„ 119	147: 50	47: 50	100: —
Södra kvarteret: Gården „ 25	1,048: 75	148: 75	900: —
„ 70—71	300: —	50: —	250: —
„ 111	1,976: 25	476: 25	1,500: —
„ 112	2,250: —	500: —	1,750: —
„ 134—136	1,575: —	375: —	1,200: —
„ 137—138	1,760: —	360: —	1,400: —
Norra kvarteret: Gården „ 2	2,932: 50	532: 50	2,400: —
„ 4	2,555: —	405: —	2,150: —
„ 6	670: —	70: —	600: —
„ 7	600: —		600: —
„ 21	1,550: —	350: —	1,200: —
„ 43	886: 25	186: 25	700: —
Lägenheten Berget	1,200: —	200: —	1,000: —
Loviselund	501: —	101: —	400: —
Smedsbo	500: —	100: —	400: —
Adolfsberg	858: 75	158: 75	700: —
Kristineberg	567: —	67: —	500: —
Nyby	250: —	50: —	200: —
Diverse mark	550: —		550: —
Kronor	28,466: 75	4,916: 75	23,550: —

Från behållningen afgår:

Kronoutskylder cirka	300: —	
Kommunalutskylder cirka	1,250: —	
Skorstensfejning cirka	500: —	2,050: —
Summa Kronor		21,500: —

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 22 November 1906.

§ 247.

Med ledning af Drätselkammarens räkenskaper och de från Magistraten inkomna specialförslag företogs efter förberedande sammanträden till behandling förslag till Västerås stads Utgifts- och Inkomststat för år 1907, därvid följande skulle till protokollet antecknas, nämligen:

Utgifterna:

Ränta och amortering å obligationslån.

Enligt bilaga litt. A. belöpa sig utgifterna för ränta och amortering under nästa år å stadens obligationslån, förutom de i kyrkans, skolornas och fattigvårdens stater upptagna belopp, till kr. 149,620: 38.

På grund af Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj innevarande år att de uti 1896 års lån ingående fonder skulle godtgöras den ränteförlust, fonderna under de år, staden haft dem till låns, lidit därigenom att staden erlagt lägre ränta än den, som kunnat erhållas på deposition i bank, hvilken ränteförlust beräknades uppgå för åren 1897—1906 till 14,000 kronor och för år 1907 till 2,500 kronor, beslöt Drätselkammaren föreslå nämnde belopp för uttaxering nästa år.

Räntor å tillfälliga lån.

Enligt hvad Drätselkammarens räkenskap visade komme räntorna å de lån, som under året måst upptagas för betalande af beslutade utgifter, att uppgå till i det allra närmaste 30,000 kronor.

Då årets budget för ändamålet endast upptoge 23,000 kronor, skulle alltså en brist uppstå å 7,000 kronor.

Under nästkommande år innan Kungl. Maj:ts tillstånd kunde erhållas för upplägagande af beslutade nya obligationslånet å 2,000,000 kronor komme staden att få vidkännas stora ränteutbetalningar såväl å de hittills till belopp af 700,000 kronor upplånade medlen som ock å de medel, som vidare måste upplånas för bestridande af utgifter, som afsetts att med omförmälda obligationslån gäldas. Beloppet af ifrågavarande ränteutbetalningar torde icke kunna beräknas till lägre belopp än 50,000 kronor.

Sistnämnda 50,000 kronor jämte förutnämnda brist å 7,000 kronor, eller tillhopa 57,000 kronor skulle alltså behöfvas för nästa år till räntor å tillfälliga lån, men då Drätselkammaren i den underdåniga framställningen rörande ofta nämnda obligationslån upptagit en post å 45,000 kronor, afseende ränta å utgifterna för nya Stadshusbyggnaden under byggnadstiden, hvilken ränta redan till största delen utbetalts, uppfördes endast skillnaden eller 12,000 kronor för uttaxering.

Magistratens och Rådstufvurättens samt Poliskårens aflöningsstat.

I skrifvelse till Drätselkammaren hade Magistraten meddelat kammaren de förslag till aflöningsstater för Magistraten och Rådstufvurätten samt Poliskåren som Magistraten ämnade framlägga för Stadsfullmäktige.

Vid genomgående af dessa förslag, i öfverensstämmelse hvarmed Drätselkammaren uppgjort sitt förslag, ansåg sig kammaren dock böra göra följande erinringar, nämligen:

Föreslagna lönetillägg åt borgmästaren, stadsfogden, stadsvaktmästaren, exekutionsbetjänten, detektivkonstapeln samt samtliga inspektions- och poliskonstaplar skulle upptagas endast såsom: lönetillägg för år 1907, i afbidan på lönereglering i enlighet med förslag, som komma att framläggas för Stadsfullmäktige af den tillsatta löneregleringskommittén.

Då poliskommissarien Malmborg enligt med Drätselkammaren upprättadt kontrakt förhyrde bostadslägenhet i brand- och polisstationshuset, hvilken lägenhet kammaren kunde när som hälst till annan person uthyra, skulle den hittills af poliskommissarien åtnjutna hyresersättningen, 400 kronor, fortfarande bibehållas.

För öfverkonstapeln hade Magistraten föreslagit ett lönetillägg å 100 kronor.

Då nuvarande öfverkonstapeln Georg Holmgren, hvilken tillträdde tjänsten först under detta år, måste antagas på förhand haft kännedom om därmed förenade löneförmåner, fann Drätselkammaren, utgående från den principen att en tjänsteinnehafvare ej borde berättigas till löneförhöjning förr än efter ett eller annat års tjänstgöring, anledning att för närvarande afstyrka lönetillägg åt öfverkonstapeln.

Anslaget 460 kronor för inköp af korkmatta till golfven i polisstationen beslöt Drätselkammaren tillstyrka, men ansågs såsom en följd däraf den för skurning och städning å stationen upptagna posten 250 kronor kunna minskas med 100 kronor.

Stadens ombudsman.

Redan så tidigt som den 26 April 1888 fattade Stadsfullmäktige beslut om att i princip godkänna den af Drätselkammaren då uttalade och af särskilda kommitterade tillstyrkta framtida föreningen af sekreterarebefattningarna hos Stadsfullmäktige, Fattigvårdsstyrelsen, Byggnads-, Hälsovårds- och Brandnämnderna äfvensom Drätselkammaren till en enda tjänst, hvars innehafvare skulle benämnas stadens ombudsman. Efter Stadsfullmäktiges sekreterare Alb. Gullbergsons död och sedan Drätselkammaren i anledning af ett inom Fullmäktige väckt förslag och däraf föranledt beslut att hos Drätselkammaren göra förfrågan om tiden vore inne att tillsätta den förut beslutade befattningen af stadens ombudsman, hemställt uteslutande af sparsamhetsskäl att tillsättningen af ombudsmanstjänsten skulle tillsvidare anstå, hade Fullmäktige den 28 Oktober 1897, beslutit bifalla Drätselkammarens sålunda gjorda hemställan. År 1901 framlade Drätselkammaren för Stadsfullmäktige förslag om tillsättande af en stadens ombudsman, men beslöto Fullmäktige vid sammanträde den 19 December nämnde år återremittera ärendet till Drätselkammaren för vidare utredning, särskildt med hänsyn därtill att instruktion för denne tjänsteman borde, innan definitivt beslut i saken fattades, uppgöras och af Stadsfullmäktige godkännas.

Såsom skäl för sitt förslag förra gången hade Drätselkammaren anfört, att en kommunens förtroendeman, på grund af den stora omfattning, arbetet med stadens förvaltning under de senare åren tagit, ofta måste mer än skäligt tillsätta tid och arbete med uppsättande af utlåtanden i de ärenden, myndigheterna hade att bereda och där juridiska insikter erfordrades samt att mycket arbete med utredningar och förslag vore pålagdt särskilda af Stadsfullmäktige tillsatta kommittéer, därvid mästa arbetet med utlåtandens författande måste läggas å kommittéordföranden, då något biträde ej stode till kommittéernas förfogande.

Dessa skäl finge nu med stadens alltjämt fortgående utveckling anses hafva ytterligare vunnit i styrka, så att tillsättandet af en stadens ombudsman oundgängligen erfordrades, och beslöt Drätselkammaren därför, sedan ett utarbetadt förslag till instruktion för en stadens ombudsman nu blifvit af kammaren godkändt, dels i samband med budgetens öfverlämnande hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta om tillsättande, så snart instruktionen blifvit i vederbörlig ordning fastställd, af en stadens ombudsman med juridisk utbildning på sex månaders uppsägning med en begynnelselön af 4,000 kronor och ytterligare 500 kronor efter fem års tjänstgöring, dels ock i särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige öfverlämna förslaget till instruktion, på det att Fullmäktige, innan frågan om

tillsättandet förekomme till behandling, måtte blifva i tillfälle att taga närmare kännedom om detsamma.

I och med antagande af en ombudsman blefve en ändring i nu gällande reglemente för Drätselkammaren nödvändig, och skulle kammaren i sådant afseende framdeles inkomma till Stadsfullmäktige med förslag.

Skulle Drätselkammarens nu gjorda hemställan vinna Stadsfullmäktiges bifall och sekreteraretjänsterna hos ofvan nämnde myndigheter sålunda komme att indragas, finnes för ombudsmannens aflöning redan till förfogande följande belopp, nämligen:

Lön till Stadsfullmäktiges sekreterare	Kr.	1,000: —
» Byggnadsnämndens d:o	»	300: —
» Hälsovårdsnämndens d:o	»	300: —
» Fattigvårdens d:o	»	500: —
	Kronor	2,100: —

Drätselkammaren.

I anslutning till nyssnämnda förslag och då Drätselkammaren ansåg ombudsmanstjänsten böra tillsättas den 1 Juli nästkommande år, beslöt kammaren föreslå att i staten för samma år skulle upptagas halfva årets aflöning såväl till ombudsmannen som till hvar och en af ifrågavarande sekreterare.

Enligt gällande reglemente för Drätselkammaren skall vid drätselverket anställas en räkenskapsförare med skyldighet att biträda stadskamreraren vid upprättande och förande af stadens räkenskaper samt i öfrigt gå Drätselkammaren tillhanda i hvad kammaren föreskrifver. Dessutom skall vid all uppbörd för stadens räkning finnas en kontrollant. Då kontrollantens åligganden lämpligen utföras af räkenskapsföraren, men sådant förutsätter, att denne måste vara tillgänglig dagligen under den tid, kamrerarekontoret är öppet för kassalikvider, torde dennes aflöning icke böra sättas lägre än 2,000 kronor, hvilket belopp Drätselkammaren beslöt uppföra i staten i stället för förut anslagna 1,500 kronor.

Därest sekreteraregöromålen hos Drätselkammaren komme att öfverflyttas på en stadens ombudsman, skulle ett fast anställdt skrifbiträde å kamrerarekontoret blifva öfverflödigt. Emellertid torde ändock vid särskilda tillfällen extra skrifhjälp behöfva anlitas, och beslöts därför att för sådant ändamål hemställa om ett förslagsanslag af 500 kronor. Härigenom skulle icke någon höjning i för Drätselkammaren förut anslagna belopp uppstå.

Härefter föredrogs en från arbetsförmannen A. Hallström inkommen ansökning att »på grund af ovanligt höga priser å lifsförnödenheter» erhålla en lönetillökning af 300 kronor. Denna anhållan fann Drätselkammaren, med fästadt afseende jämväl därå, att Hallström under 20 år varit anställd i stadens arbeten, däraf 8 år såsom förman, så till vida förorda att Hallströms lön måtte höjas från 1,200 till 1,400 kronor.

Pensioner.

Här skulle antecknas att förre räkenskapsföraren hos Drätselkammaren J. R. F. Lundberg, hvilken uppburit en årlig pension af 1,200 kronor, numera aflidit.

I anledning af Magistratens hemställan, att Drätselkammaren ville föreslå höjning i pensionsbeloppen för förre poliskonstaplarne J. F. Asplund och E. A. Westén med 100 kronor till dem hvardera, beslöt kammaren upptaga Asplunds pension till 600 kronor och Westéns till 400 kronor.

Beträffande mätaren vid härvarande hamn C. A. Björklunds till Magistraten ställda skrifvelse, däri han, med åberopande af sin mångåriga tjänstgöring dels såsom mätare och dels såsom polis- och patrullkarl, anhöll om en liten årlig pension, hade Magistraten hemställt att kammaren måtte bland hamnens utgifter beräkna ett pensionsbelopp för Björklund af 250 kronor.

Som emellertid Hamnstyrelsen i sitt utgiftsförslag icke nämnt något därom och då enligt Kungl. brefvet den 31 Januari 1890 hamnafgifterna skola användas till kostnader och årliga utgifter för ändamål, som uteslutande afse hamnens och sjöfartens nytta, beslöt Drätselkammaren föreslå berörde Björklund i hans egenskap af förre detta polis- och patrullkarl till erhållande, i likhet med förre patrullkarlen P. E. Löfblad, af en årlig pension af 100 kronor.

Brandväsendet. Mot Brandnämndens utgiftsförslag hade Drätselkammaren icke något att erinra.

Byggnadsnämnden. På de skäl, som af Byggnadsnämnden anförts, skulle Drätselkammaren tillstyrka nämndens förslag rörande ålderstillägg åt stadsingeniören af 500 kronor samt höjning af anslaget till byggnadsfiskalen från 200 till 300 kronor.

Sekreterarens arvode skulle såsom förut anförts upptagas för endast ett halft år med 150 kronor.

Sundhetsvården. Uti Hälsovårdsnämndens förslag vidtogs ej annan ändring än att arvodet till sekreteraren beräknades endast för ett halft år, hvadan Drätselkammaren alltså beslöt tillstyrka den föreslagna löneförhöjningen åt de två i hälsovården anställda barnmorskorna.

Gatuläggningen. Kostnaderna för mindre gatuarbeten och reparationer samt för makadamslagning beräknades i likhet med innevarande år.

Beträffande de större gatuarbetena hade arbetschefen uppgjort ett kostnadsförslag (Bil. G. 1.), slutande å en summa af 38,820 kronor.

Efter genomgående däraf beslöt Drätselkammaren tillstyrka utförande af de däri omförmälda gatuarbeten och att kostnaderna därför finge gäldas på följande sätt, nämligen:

Af lånemedel:

Stora gatan från Slottsgatan till Källgatan	Kr.	16,000: —
Stora gatan i gatukorset vid Källgatan	»	1,375: —
	Kronor	17,375: —

Genom uttaxering:

Kristinagatan från Hållgatan till Jakobsbergsgatan	Kr.	5,117: —
Nygatan från Domkyrkoesplanaden till Gamla Utanbygatan	»	1,600: —
Domkyrkoesplanaden från Österlånggatan till Nygatan	»	3,930: —
Skolgatan från Österlånggatan till Vasagatan	»	1,200: —
Gamla Utanbygatan från Vasagatan till Kopparbergsvägen	»	5,300: —
Engelbrektsgatan från Engelbrektsplan till Gamla Utanbygatan	»	900: —
Allégatan från Stora gatan till Norra Ågatan	»	570: —
Kungsängsgatan från Stora gatan till Södra esplanaden	»	2,828: —
	Kronor	21,445: —

Då det kunde antagas att vid innevarande års slut skulle finnas i förråd materiel till värde af 6,000 kronor, skulle af kostnaderna för en del större gatuarbeten, beräknade enligt ofvanstående till sammanlagdt belopp af 21,445 kronor endast ett belopp af 15,445 kronor behöfva uttaxeras.

Föredrogs en af Hälsovårdsnämnden till Stadsfullmäktige aflåten, till Drätselkammaren för utlåtande remitterad skrifvelse af den 16 sistlidne Maj (Bil. G. 2.), angående åtgärders vidtagande för att få den ej stenlagda delen af Stora gatan och landsvägen utom stadsplanen österut försatt i sådant skick, att sopning därå kunde ske.

I anledning häraf beslöt Drätselkammaren, med hänsyn därtill att omförmälda väg, den s. k. Pilgatan, vore lifligt trafikerad, föreslå att sträckningen mellan Allégatan och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg makadamiseras och att rännstenar af fältsten anordnas därstädes, hvilka arbeten beräknats draga en kostnad af 5,925 kronor.

För grusning och makadamisering af vägar upptogs samma belopp som förut eller 4,000 kronor. Vägunderhåll.

En från ägare och arrendatorer af mark å stadens västra område inkommen ansökning (Bil. H. 1.), om anordnande af en gångväg från lägenheten Stenbo mellan Doktor Holms och Källarmästare Johanssons villatomter fram till nuvarande Hyttvägen beslöt Drätselkammaren, som låtit uppgöra kostnadsberäkning (Bil. H. 2.), för en 3 meter bred väg därstädes tillstyrka, då vägen, hvilken framginge öfver stadens mark vore en välbehöflig trafikled för de å områdena i närheten af Fridnäs och Hyttan boende.

Likaledes tillstyrktes en genom remiss från Stadsfullmäktige öfverlämnad ansökning (Bil. H. 4.) från lägenhetsägare, boende å stadens västra område på båda sidor om Köpingsvägen, om anläggande på stadens bekostnad af en gångbana utefter nämnde väg i fortsättning af den förbi Gustafsberg utlagda gångbanan fram till Hammarby smedja, och upptogs därför i staten den därför beräknade kostnaden, uppgående enligt (Bil. H. 5.) till 1,570 kronor.

I öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut vid behandlingen af innevarande års budget hade särskilda utgifts- och inkomststater för vatten-, gas- och elektricitetsverken nu blifvit uppgjorda, hvilka stater Drätselkammaren beslöt att i sitt förslag intaga oförändrade. Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Drätselkammaren ansåg sig dock böra påpeka det förhållande, att någon ränta ej beräknats hvarken å de belopp, som utbetalts och framdeles under detta och nästkommande år komme att utbetalas för utförande af nybyggnader och reparationer vid verken, ej heller å köpesumman för gas- och elektricitetsverken, hvadan en hög vinstsiffra uppkommit.

Uti det beslutade nya obligationslånet å 2,000,000 kronor hafva utgifterna för omförmälda ändamål beräknats sålunda:

för anläggning af ny vattenledning 300,000 kronor, hvaraf utbetalats cirka	Kr.	230,000: —
» gäldande af köpesumman för gas- och elektricitetsverken	»	131,120: 42
» reparation af gasverket och utvidgning af elektricitetsverket	»	57,200: —
» ytterligare utvidgning af gasverket samt för ett nytt ackumulatorbatteri	»	30,000: —
eller tillhopa	Kronor	448,320: 42

Ränta å sistnämnda belopp efter 5 procent utgjorde	Kr.	22,416: 02
men då härtill komme ränta och amortering å det belopp, 65,000 kronor, hvarmed kostnaden för damm- och turbinhusbyggnaden vid Svartån, hvilken inrättning numera öfverlåtits till Vatten- och Gasverksstyrelsen, inginge i 1892 års obligationslån eller	Kr.	3,300: —
skulle alltså det belopp, som ifrågavarande verk hade att för nästa år betala i räntor och amortering, utgöra närmast	Kr.	25,716: 02

hvilket belopp funnes inräknadt i den förut upptagna posten för »räntor å tillfälliga lån».

Härförutom ansåg Drätselkammaren att arrendevärdet för kraftstationen vid Svartån borde uppskattas till 5,000 kronor, men då här ofvan vore upptaget 3,300 kronor, andel i 1892 års obligationslån för ränta och amortering å anläggningskostnaden, borde ytterligare såsom arrende för själfva vattenkraften beräknas ett belopp af 1,700 kronor.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Sedan ofvannämnda förslag från Styrelsen för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken aflämnats, hade Styrelsen inkommit till Drätselkammaren med en skrifvelse, åtföljd af förslag till utsträckning af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar under år 1907, under anhållan att kammaren måtte med sitt yttrande angående medels anvisning till dessa arbeten öfversända handlingarne till Stadsfullmäktige.

Då Styrelsen ansett att det vore nödigt att ifrågavarande arbeten bringades till utförande under nästkommande år, tog Drätselkammaren ärendet under ompröfning, och beslöt Drätselkammaren, som i fråga om kostnaderna för kortare utsträckningar och omläggningar af gasledningar, hvartill medel under gaslysningsaktiebolagets tid anskaffats genom uttaxering, ansåg att samma princip nu äfven borde följas, föreslå att arbetena finge enligt förslaget (Bil. K. 4.), utföras och kostnaderna därför gäldas på följande sätt, nämligen:

Af lånemedel:

Vattenledningar i:

Engelbrektsgatan från Utanbygatan till Knutsgatan	Kr.	2,518: 75
Utanbygatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	»	1,627: 50
Nygatan och Domkyrkoesplanaden från Utanbygatan till Vasagatan	»	1,170: —
Vasagatan från Engelbrektsgatan till Skolgatan	»	1,110: —
Flora- och Eriksgatorna inom kvarteret Pamela och angränsande kvarter (af Stadsfullmäktige redan beslutade och kostnaderna upptagna i det beslutade obligationslånet)	»	2,125: —
	Kronor	8,551: 25

Afloppsledningar i:

Engelbrektsgatan	Kr.	1,680: —
Utanbygatan	»	930: —
Nygatan och Domkyrkoesplanaden	»	825: —
Vasagatan	»	720: —
Flora- och Eriksgatorna (af Stadsfullmäktige redan beslutade och kostnaderna upptagna i det beslutade obligationslånet)	»	1,470: —
	Kronor	5,625: —

Gasledningar i:

Engelbrektsgatan	Kr.	2,372: 50
Utanbygatan	»	708: 75
Nygatan och Domkyrkoesplanaden	»	478: 50
Vasagatan	»	870: —
Flora- och Eriksgatorna till tomten N:o 6 i kvarteret Palma	»	1,087: 50
Kungsängsgatan från Pilgatan till Södra esplanaden	»	696: —
	Kronor	6,213: 25

Genom uttaxering:

Vattenledningar i:

Vasagatan mellan f. d. Södra och Norra Ågatorna (genom gamla Lillån)	Kr.	200: —
Stenläggaregatan på lika sätt	»	200: —
Brandposter 10 st.	»	1,200: —
Aptering till äldre ledningar jämte rördelar	»	350: —
Oförutsedda utgifter	»	498: 75
	Kronor	2,448: 75

Afloppsledningar:

Spolbrunnar	Kr.	252: —
Rännstensbrunnar	»	600: —
Aptering till äldre ledningarne jämte rördelar	»	200: —
Oförutsedda utgifter	»	323: —
	Kronor	1,375: —

Gasledningar:

från Norra småskolan till Norra esplanaden	Kr.	192: 50
i Allégatan från Nya Utanbygatan till Kopparbergsvägen	»	826: 50
i Kristinagatan från Bergsgatan till Floragatan	»	369: 75
i Stora gatan från Källgatan till Hållgatan (omläggning)	»	1,410: —
i Handtverkaregatan från Köpmangatan till Vasagatan (omläggning)	»	882: —
Gatulyktor enligt förslaget	»	3,206: —
	Kronor	6,886: 75

Elektriska ledningar:

Enligt förslaget	Kr.	3,900: —

Enligt ofvanstående skulle alltså gäldas:

Genom uttaxering:	vattenledningar	2,448: 75	
	afloppsledningar	1,375: —	
	gasledningar	6,886: 75	
	elektr. ledningar	3,900: —	Kr. 14,610: 50
Af lånemedel:	vattenledningar	6,426: 25	
	afloppsledningar	4,155: —	
	gasledningar	6,213: 25	Kr. 16,794: 50

Härförutom är redan beslutadt att af lånemedel gäldas:

Vattenledningar	2,125: —	
Afloppsledningar	1,470: —	Kr. 3,595: —
		Kronor 35,000: —

Renhållningsverket. På därom af föreståndaren och arbetarne vid Renhållningsverket gjorda framställningar beslöts tillstyrka dels ett ålderstillägg åt föreståndaren, hvilken innehaft sin tjänst i tio år, af 200 kronor, dels ock, i anseende till rådande höga priser å lifsförnödenheter och det ansträngande arbetet, löneförhöjning,

åt förmannen med	Kr. 178: —
åt fodermarsken med	» 158: —
och åt en hvar af de 6 ordinarie arbetarne	» 128: —

Parker och planteringar. För täckande af den brist, uppgående till 1,133 kr. 13 öre, som uppkommit genom öfverskridande af anslaget till stadens parker och planteringar år 1905, beslöt Drätselkammaren, med hänvisande till den förklaring, som Styrelsen för Trädplanteringssällskapet afgifvit i anledning af gjord anmärkning vid stadens räkenskaper för sagde år, uppföra beloppet för uttaxering i 1907 års stat. Trädplanteringssällskapets förslag, äfven i hvad rörde löneförhöjning åt Direktör Forsberg från 1,500 till 2,000 kronor, beslöt Drätselkammaren oförändradt tillstyrka.

Stallet. Aflöningen till de tre körkarlarne, som i jämförelse med nu vanliga dagaflöningar för grofarbetare kunde anses väl låg, beslöt Drätselkammaren, på framställning af dem själfva, föreslå att höjas från 728 till 800 kronor.

Div. renhållning. Beslöts föreslå de s. k. kapitelhjonen till erhållande af en särskild ersättning för sopning å söndagarna under månaderna Maj—September med 50 öre person och dag, utgörande alltså ersättningen för dag till 14 personer 7 kronor eller för beräknade 24 söndagar 168 kronor.

Årliga utgifter. Under året hade tillkommit telefon å Kronouppbördskontoret, hvadan årsafgiften därför 50 kronor uppfördes.

Div. särskilda ändamål. Föredrogs en af Folkskolläraren J. P. Malmberg hos Stadsfullmäktige väckt till Drätselkammaren för utlåtande remitterad motion (Bil. litt. M.), om höjning i årsbidraget till Västerås arbetareinstituts bibliotek från 1,000 till 1,500 kronor; och beslöt kammaren att på de i motionen anförda skäl tillstyrka bifall till densamma.

I anledning häraf uppfördes i förslaget såväl ifrågavarande 1,500 kronor som ock de af Stadsfullmäktige redan beviljade anslagen 2,000 kronor till Slöjdskolan och Tekniska skolan samt 600 kronor till föreläsningskurser för arbetsklassen.

Afkortningar. Enligt hvad senaste afkortningslängder å utskylder, som icke kunnat indrifvas, visade, ansågs att afkortningarna nästa år icke borde upptagas till lägre belopp än 9,000 kronor.

Inkomsterna:

Behållning från år 1906. Då staden för sina 10,747 järnvägsaktier under innevarande år bekommit i utdelning

à 6 kr. för aktie ett belopp af	Kr. 64,482: —
men utdelningen i årets stat beräknats à 5 kr. för aktie till	» 53,735: —
har sålunda uppstått ett öfverskott å	» 10,747: —
Vidare har staden vid Sala—Tillberga järnvägs försäljning till Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägsaktiebolag fått uppbära andel i först nämnda järnvägs fonder med 16 kronor för hvarje aktie eller för de 2,060 aktier, som staden ägde i det upplösta bolaget	» 32,960: —
Tillhopa	Kr. 43,707: —

Härifrån afgår den ränta å 5 procent, som vid likvidation af ny aktieteckning i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägsaktiebolag utbetalts, nämligen:

den 31 December 1905 ränta för 1 år å 200,000 kr. . . .	10,000: —	Kr.	43,707: —
den 18 April 1906 ränta för 1 år, 3 mån., 19 dagar å 68,700 kr.	4,475: 05	»	14,475: 05
		återstår Kronor	29,231: 95

hvilket belopp, utgörande ett öfverskott i detta års budget, skulle med i jämnt tal 29,000 kronor upptagas såsom: behållning från år 1906.

Sedan staden numera blifvit ägare till gården N:o 3 & 4 Norra kvarteret, där stadens vågbod vore inrymd, har hyran för vågboden, 55 kronor, nu inräknats i den för »Hyror af stadens gårdar m. m.» utförda posten 21,500 kronor. Hyresmedel.

Ett i skolornas stat för uttaxering upptaget belopp 2,447 kr. 50 öre, utgörande ett års ränta å af Drätselkammaren förskotterade 44,500 kronor för nya folkskolebyggnaden å Herrgårdet, skulle här såsom inkomst uppföras. Diverse inkomster.

Sedan höstmarknaden numera upphört samt tillstånd till s. k. marknadsnöjen vidare icke lämnas i så vidsträckt mån som förut, torde inkomsten i platshyror för dylika tillställningar icke kunna beräknas till högre belopp än 500 kronor.

Enligt uppgift af Kronouppbördskassören utgjorde antalet bevillningskronor i staden 53,460 kr. 52 öre, hvadan uttaxeringen på grund af föreliggande förslag skulle belöpa sig till sex (6) kronor 40 öre för hvarje bevillningskrona. Uttaxeringen.

In fidem

Bernh. Carlson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af 60 § Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 får Magistraten härhos öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan uppgjorda förslag till utgifts- och inkomststat för år 1907 med därtill hörande bilagor samt Drätselkammarens protokoll i ämnet, till hvilket förslag, Magistraten dock ansett sig böra göra följande förklaringar, erinringar och tillägg.

Vidkommande först *utgiftsförslaget* får Magistraten anföra följande:

Aflöningar m. m. Magistraten och Rådstufvu-Rätten med underlydande tjenstemän och betjente.

I afseende å Magistratens förslag till aflöningsstat åt Magistratens och Rådstufvu-Rättens ledamöter med underlydande tjänstemän och betjente har Drätselkammaren icke gjort någon annan ändring än att föreslagna lönetillägg åt borgmästaren, stadsfogden, stadsvaktmästaren och exekutionsbetjenten upptagits endast såsom lönetillägg för år 1907 i afbidan på den tillsatta löneregleringskommittens förslag.

Emot detta ändringsförslag har Magistraten icke något att erinra.

Poliskåren.

Den af poliskåren utsedde delegerade till Magistraten gjorda framställning om dyrtidstillägg i afbidan å ny lönestat för poliskåren har Magistraten funnit synnerligen behjärtansvärd och skulle därför ej tvekat att helt tillstyrka densamma, om ej Magistraten hyst betänkligheter att, innan löneregleringskommitten afgifvit sitt förslag, i allt för hög grad öka utgifterna för poliskåren, inom hvilken Magistraten ju föreslagit inrättandet af en ytterligare tjenst, nämligen en tredje inspektionskonstapel.

I afseende å denna föreslagna nya polistjenst erinrar Magistraten, att den årligen ökade befolkningen inom staden samt byggnadsverksamhetens utsträckning utom stadsplanen också föranleder behof af ökadt antal polismän, att Magistraten förty redan i förslaget till utgiftsstat för år 1906 begärde anslag till aderton ordinarie poliskonstaplar men att anslag endast till sexton ordinarie poliskonstaplar beviljades.

Emot Drätselkammarens förslag, att fortfarande uppföra hyresanslag till poliskommissarien i stället för att upptaga bostad åt honom in natura i polisstationen, erinrar Magistraten, hurusom Stadsfullmäktige vid behandlingen af utgiftsstaten för år 1906 på förslag af beredningsutskottet beslutat, att åt poliskommissarien skulle beredas bostad i brand- och polisstationshuset, när förhållandena det medgåfve.

Magistraten hemställer förty,

att hyresanslag till poliskommissarien . . . . kronor 400: — måtte ur staten utgå samt att i ställe måtte i staten upptagas inom linien bostad i polisstationen i värde 400 kronor.

Det af Magistraten begärda lönetillägg af 100 kronor åt öfverkonstapeln har Drätselkammaren på anförda skäl afstyrkt.

Då för poliskårens begäran om detta lönetillägg åt öfverkonstapeln gälla samma skäl som för öfriga lönetillägg åt polismännen, anhåller Magistraten,

att i staten måtte upptagas lönetillägg åt öfverkonstapeln med . . . . kronor 100: —

Gatuläggningen.

Till hvad Drätselkammaren föreslagit beträffande gatuläggningen får Magistraten tillägga följande:

för att få rännsten jämväl å Kungsängsgatans västra sida, som nu till största delen är fullbyggd, anhålles om anslag af kr. 510: —

Då staden i anseende till det dåliga skick hvari vägarna å stadens område befinna sig ej lärer kunna underlåta att träda emellan för iståndsättande af åtminstone de vägstycken i afseende å hvilka utredning angående de verklige väghållningsskyldige ej kan vinnas, hemställer Magistraten, Vägunderhållet.

att ett ytterligare anslag för vägunderhåll beviljas af kr. 5,000: —

Utöfver hvad Drätselkammaren föreslagit hemställer Magistraten, Årliga utgifter.

att för telefon till stadsfogden måtte lämnas ett anslag af . . . . kronor 50: —

Vidkommande härefter *inkomstförslaget* erinrar Magistraten

att med tillämpning af hvad Magistraten härofvan anfört beträffande bostad åt poliskommissarien från beräknade hyror af stadens gårdar bör utgå ett belopp af . . . . . kronor 400: — Hyror af stadens gårdar.

Angående de delar af Drätselkammarens utgifts- och inkomstförslag, hvari Magistraten ej särskildt sig yttrat, har Magistraten icke något att erinra utan tillstyrker bifall till Drätselkammarens förslag härutinnan.

Västerås Rådhus den 28 November 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1907, får med anledning däraf afgifva följande utlåtande:

Utgifterna:

Magistratens Rådstufvu-Rättens samt Poliskårens aflöningsstat.

I afseende å af Magistraten föreslagna lönetillägg åt borgmästaren, stadsvaktmästaren, detektivkonstapeln samt samtliga inspektions- och poliskonstaplar har utskottet intet att erinra mot att bemälde tjänstemän och betjänte i staten uppföras för dem föreslagna lönetillägg för år 1907 i afbidan på lönereglering i enlighet med förslag som komma att framläggas för Stadsfullmäktige af den tillsatta löneregleringskommitten.

I afseende å 2:dre rådmannens löneförmåner, som i staten upptagits till 3,200 kronor, däraf villkorligt lönetillägg 1,000 kronor, anser utskottet ej lämpligt att åt nyutnämnde innehafvaren af sagda tjänst uppföres ett lönetillägg som beviljats företrädaren personligen och hemställer därför att 2:dre rådmannen, för år 1907, erhåller ett lönetillägg af 500 kronor i afbidan på ny lönereglering.

Vidkommande af Magistraten begärdt lönetillägg å 500 kronor åt stadsfogden anser utskottet — då stadsfogden Hennichs, hvars ursprungliga lön utgjorde 1,000 kr., erhållit år 1901 en löneförhöjning med 250 kr., år 1903 i hyresbidrag 150 kr. samt år 1906 en förhöning med 400 kr. och då denna aflöning å tillhopa 1,800 kr., vid jämförelse med aflöning till stadsfogdar i andra med Västerås i afseende på folkmängd likställda städer, synes utskottet vara skälig — sig icke kunna tillstyrka bifall till ifrågavarande framställning.

Beträffande i staten upptaget lönetillägg åt exekutionsbetjänten med 300 kr. får utskottet, då icke några skäl anförts, hvarför lönetillägget för exekutionsbetjänten skulle sättas högre än för de ordinarie poliskonstaplarne föreslå, att exekutionsbetjänten erhåller ett lönetillägg för år 1907 af 200 kr. i afbidan på ny lönereglering.

I afseende å i staten upptagen lön till en biträdande exekutionsbetjänt å 1,000 kr. vill utskottet då ingen utredning föreligger angående behofvet af ökadt anslag till denna befattning föreslå, att denna anslagspost upptages till samma belopp som föregående år eller 500 kr.

Hvad Drätselkammaren föreslagit i fråga om dels den af poliskommissarien åtnjutna hyresersättningen, dels af öfverkonstapeln Georg Holmgren begärd löneförhöjning biträder utskottet.

Magistratens framställning om tillsättande af en ny inspektionskonstapel vill utskottet, som fäst sin uppmärksamhet vid att Drätselkammaren ej yttrat sig i denna fråga, på de af Magistraten anförda skäl tillstyrka.

Beträffande anslaget åt poliskonstapel Kindblom å 520 kr. hemställer utskottet som finner det föga lämpligt, att bemälda person kvarstår i tjänsten, då ringa utsikt lär finnas att han kan återinträda i tjänstgöring, att samma anslag måtte för år 1907 utgå till honom under form af understöd.

Det af Drätselkammaren begärda anslaget å 460 kr. för inköp af korkmattor till golfven i polisstationen tillstyrker utskottet.

I afseende å Drätselkammarens framställning om tillsättande af en stadens ombudsman vill utskottet anföra följande: Stadens ombudsman.

Med hänseende till stadens på senare åren snabba tillväxt och alltjämnt stigande utveckling och därmed följande ökadt arbete för Drätselkammaren och öfriga myndigheter samt särskilda af Stadsfullmäktige tillsatta kommittéer, hvarom drätselkammaren i sin motivering för anställande af en dylik tjänsteman också ordat, vill utskottet — oaktadt sin tvekan, huruvida en enda person skulle kunna på ett tillfredsställande sätt utföra alla de skiljaktliga göromål, som, enligt den af Drätselkammaren uppgjorda instruktionen för stadens ombudsman, skulle åligga honom och detta för en aflöning, som knappast tillåter honom anställa skrifbiträde, — likväl tillstyrka Stadsfullmäktige att i stadens tjänst anställa en dylik tjänsteman.

Visserligen kunde man tänka sig de påpekade svårigheterna afhjälpta genom anställande af en särskild sekreterare för Drätselkammaren. Men då dennes aflöning ej gärna kunde sättas högre än till 2,000 kronor och sålunda genom en dylik anordning hvarken någon minskning i stadens utgifter för ifrågavarande ändamål vunnes, ej häller den önskvärda enheten i arbetet med stadens förvaltning uppnåddes, torde den föreliggande frågan på detta sätt näppeligen kunna på ett tillfredsställande sätt lösas.

I samband härmed får utskottet, till hvars yttrande remitterats Drätselkammarens förslag till instruktion för en stadens ombudsman, mot samma förslag göra följande anmärkningar: Instruktion för stadens ombudsman.

att i § 2 mom. 11, efter ordet »att» insättas »där ej för särskildt fall annat ombud blivit i laga ordning förordnadt» samt att orden »och honom anförtros» uteslutas;

att i § 7 i stället för orden »14 dagars semester hvarje år» insättas »semester under två veckor hvarje år eller en månad hvartannat år», samt

att i § 8 i stället för orden »åligganden enligt denna instruktion» insättas orden »i denna honom gällande instruktionen»,

för öfrigt tillstyrker utskottet godkännande af instruktionen.

Af Drätselkammaren begärdt *dels* löneförhöjning åt räkenskapsföraren som tillika är kontrollant med 500 kr., *dels* förslagsanslag å 500 kr. till skrifbiträde å drätselkammarekontoret, *dels* löneförhöjning åt stadstimmermannen med 200 kr. tillstyrkas af utskottet. Drätselkammaren.

Magistratens hemställan om en höjning i pensionsbeloppen för förre poliskonstaplarne J. F. Asplund och E. A. Westén med 100 kronor till dem hvardera får utskottet, — som i princip ogillar hvarje förhöjning i ett redan fastställdt pensionsbelopp, en åtgärd som utan tvifvel skulle leda till framställning i enahanda syfte från stadens öfriga pensionstagare, — afstyrka. Pensioner.

I anledning af därom gjord framställning tillstyrker utskottet att bland utgifterna i nästkommande års stat må åt förre polis- och patrullkarlen C. A. Björklund uppföras ett pensionsbelopp af 100 kronor.

I afseende å Brandnämndens förslag till utgiftsstat vill utskottet på de af Brandnämnden anförda skäl tillstyrka bifall till *att* såsom lönetillägg för år 1907 i afbidan på ny lönereglering uppföras åt brandmästaren 200 kr. och åt stallkorpralen 100 kr.; Brandväsendet

att ytterligare två nya brandsoldater i staten uppföras, den ena som tillika är verkstadsförman med en aflöning af 800 kr. och den andra med 750 kronors lön,

att lön till ytterligare två reservbrandsoldater uppföras med 120 kronor för hvardera,

Öfriga i staten förekommande poster sådana de finnas upptagna i Brandnämndens förslag tillstyrkas äfven af utskottet.

Byggnadsnämnden. Beträffande Byggnadsnämndens framställning rörande ålderstillägg åt stadsingeniören Gewalt, hvars begynnelselön varit 1,200 kr. och år 1894 ökats med 300 kr. samt år 1901 med ytterligare 500 kr., får utskottet föreslå, att stadsingeniören Gewalt för år 1907 erhåller ett lönetillägg å 300 kronor, i afbidan på ny lönereglering.

Den begärda höjningen af anslaget till byggnadsfiskalen från 200 till 300 kronor tillstyrkes af utskottet.

Sundhetsvården. Likaså tillstyrker utskottet Hälsovårdsnämndens förslag om löneförhöjning åt de två i Hälsovården anställda barnmorskorna.

Gatuläggningen. I fråga om anslaget till gatuläggningen har utskottet ingen annan erinran att göra, än att kungsängsgatan från Stora gatan till Södra esplanaden förses med fältstensrännsten å endast ena sidan af gatan för en beräknad kostnad af 510 kronor.

Vägunderhåll. Af Magistraten begärdt anslag å 5,000 kronor för iståndsättande af de vägstycken i afseende å hvilka utredning angående de verkliga väghållningsskyldige ej kan vinnas, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka på grund af det outredda skick, hvari frågan för närvarande föreligger.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken. De från Styrelsen för vatten-, gas- och elektricitetsverken inkomna förslag rörande åtskilliga arbetens utförande tillstyrker utskottet.

Renhållningsverket. I anledning af föreståndarens vid renhållningsverket gjorda och af Drätselkammaren tillstyrkta framställning om ett ålderstillägg af 200 kronor får utskottet föreslå att föreståndaren vid renhållningsverket för år 1907 erhåller en löneförhöjning å 200 kronor, i afbidan på ny lönereglering.

Den begärda och af Drätselkammaren förordade löneförhöjningen åt förmannen, fodermarsken och en hvar af de sex ordinarie arbetarne vid renhållningsverket tillstyrker utskottet.

Parker och planteringar. Likaså tillstyrker utskottet att direktören Forsberg för år 1907 erhåller en löneförhöjning å 500 kronor i afbidan på ny lönereglering.

Skogarne. I staten upptagen aflöning till jägmästaren Fåhræus för tillsyn om stadens skogar 200 kronor föreslår utskottet, då upplyst blifvit, att jägmästaren Fåhræus från och med nästa år afsagt sig denna tillsyn, måtte ur utgiftsstaten utgå.

Diverse renhållning. Under rubriken diverse renhållning har uppförts åt s. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser ett förhöjdt belopp å sammanlagdt 1,918 kronor; och har det väckt utskottets uppmärksamhet att anslag för detta ändamål fortfarande i staten upptagits, då Drätselkammaren vid begäran om anslag för inköp af en gatsopningsmaskin framhållit, att sopningen å gatorna »fortare och billigare» skulle kunna utföras medelst en dylik maskin än såsom hittills af de s. k. kapitelhjonen.

Årliga utgifter. Magistratens begäran om att för telefon till stadsfogden måtte lämnas ett anslag af 50 kronor, tillstyrker utskottet.

Diverse särskilda ändamål. Herr J. P. Malmbergs, af Drätselkammaren förordade motion om beviljande af ett anslag af 1,500 kronor för uppehållande af Västerås arbetareinstituts biblioteksverksamhet får utskottet tillstyrka.

Under rubriken afkortningar har upptagits för debiterade men ej ingående utskylder ett belopp af 9,000 kronor; och har utskottet fäst sin uppmärksamhet vid att afkortningsbeloppet, som år 1903 utgjorde 3,500 kr., nu stigit till så stor summa, hälst som utskottet funnit att motsvarande post i en del med Västerås likställda städer, högst väsentligt understigit sagde summa. Afkortningar.

Beträffande sysslomannen vid stadens fattiggård C. A. Larssons begäran om löneförhöjning, får utskottet föreslå att sysslomannen C. A. Larsson för år 1907 erhåller en löneförhöjning å 250 kronor i afbidan på ny lönereglering. Fattiggården.

Öfriga af Drätselkammaren och Magistraten föreslagna utgiftsbelopp, som här ej särskilt nämnts, tillstyrkas af utskottet.

Inkomster:

För jakträttigheten å stadens östra utmark, som hitintills fritt innehafts af jägmästaren Fåhræus, föreslår utskottet att nu upptages ett inkomstbelopp af 50 kronor. Skogar.

Enär Beredningsutskottet föreslagit Stadsfullmäktige att afstå från den ränta 1,200 kronor, som styrelsen för elementarläroverket för flickor årligen erlägger å det belopp 30,000 kronor, hvarmed kostnaden för nybyggnaden jämte stadens bidrag till gymnastikhus vid flickskolan öfverskridit det af staden lämnade anslaget, torde ifrågavarande belopp 1,200 kr. ur inkomstförslaget utgå. Diverse inkomster.

Under diverse inkomster har för »platshyra för karuseller m. m.» upptagits ett belopp af 500 kr., då samma inkomstpost för detta år beräknats till 1,200 kr. Då emellertid plats å stadens mark finnes för dylika s. k. marknadsnöjen, anser utskottet att denna plats fortfarande bör för sådant ändamål upplåtas, hvarigenom staden komme i åtnjutande af en större inkomst härifrån än hvad nu blifvit beräknadt.

Mot öfriga i budgetförslaget upptagna inkomstposter har utskottet ej något att erinra, utan vill utskottet tillstyrka deras godkännande.

Uttaxeringen:

Med iakttagande af de ändringar utskottet föreslagit skulle 1907 års stat erhålla följande utseende:

Till i Drätselkammarens förslag upptagna *utgifter*	756,781: 69	
skall läggas		
afgift för telefon till stadsfogden	50: —	756,831: 69
härifrån afgå		
å lönetillägget till 2:dre rådmannen	500: —	
lönetillägg till stadsfogden	500: —	
å lönetillägget till exekutionsbetjänten	100: —	
å bitr. exekutionsbetjäntens lön	500: —	
å beräknad pension åt poliskonst. Asplund	100: —	
„ „ „ „ Westén	100: —	
å beräknadt ålderstillägg åt stadsingeniören	200: —	
beräknad aflöning till jägmästare	200: —	2,200: —
hvadan *utgifterna* skulle utgöra		754,631: 69
	Transport	754,631: 69

		Transport	754,631: 69
Dragas härifrån *inkomsterna*	414,634: 36		
hvartill kommer			
Arrende för jakträttighet.	50: —	414,684: 36	
samt afgår			
Beräknad ränta å lån till elementarläroverket för flickor . .		1,200: —	413,484: 36
Återstår ett belopp af			341,147: 33

hvilken summa utskottet hemställer måtte i vanlig ordning uttaxeras.

Västerås den 10 December 1906.

B. Fjellman.

Ernst Björkman. ***Frans Johansson.*** ***Petrus Tersmeden.***

Gustaf Qvarfott.

Utgifts- och Inkomststat

för

Västerås stad år 1907.

UTGIFTER.

A. Stadens allmänna drätsel:

Ränta och amortering å Obligationslån:

För 1892 års lån		14,504: —	
„ 1896 „ „		46,779: 44	
„ 1902 „ „		88,336: 94	149,620: 38

Ränteskillnad för i 1896 års lån ingående fonder:

För åren 1897—1906		14,000: —	
„ år 1907		2,500: —	16,500: —
Ränta å Vallöfska donationen			1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

Från Sundinska donationsfonderna		5,458: 75	
Å medel, som i öfrigt behöfva upplånas:			
Brist från år 1906	7,000: —		
Beräknadt belopp år 1907	50,000: —		
	57,000: —		
Afgår ett i det beslutade nya obligationslånet ingående belopp	45,000: —	12,000: —	17,458: 75
		Transport	184,679: 13

Transport			184,679: 13

Aflöningar m. m.:

a) *för Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1907 .	800: —	4,800: —	
1:ste Litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre „ „ „	2,000: —		
Lönetillägg för år 1907 .	500: —		
Anslag till skrifbiträde .	200: —	2,700: —	
Illiterate Rådmannen: Lön		750: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enl. Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868		200: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmateriel och bokbinderiarbeten för Magistraten och Rådhusrätten		1,000: —	
Stadsfogden:			
Lön enligt äldre stat	1,000: —		
Personligt lönetillägg	650: —		
Hyresbidrag	150: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan på lönereglering	200: —	2,000: —	
Kronouppbördskassören: Lön	900: —		
Tjänstgöringspengar . .	650: —		
Anslag till skrifbiträde .	600: —	2,150: —	
Stadsfiskalen: Lön	1,000: —		
Tjänstgöringspengar . . .	800: —	1,800: —	
Bostad, värme och belysning i polisstationen i värde 750: —.			
Stadsvaktmästaren: Lön	900: —		
Beklädnadsersättning . .	100: —		
Hyres- och vedbrändsersättning	200: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering .	200: —	1,400: —	
Exekutionsbetjänten: Lön	1,000: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	200: —	1,200: —	
En biträdande exekutionsbetjänt: Lön		1,000: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänter		45: —	21,045: —

b) *för Poliskåren:*

En poliskommissarie: Lön	2,000: —		
Beklädnadsersättning	100: —	2,100: —	
(Bostad i polisstationen i värde 400 kr.)			
Transport		2,100: —	205,724: 13

		Transport	2,100: —	205,724: 13
En öfverkonstapel: Lön		1,700: —		
Beklädnadsersättning		100: —	1,800: —	
En detektivkonstapel: Lön		1,200: —		
Personligt lönetillägg		300: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering		100: —		
Beklädnadsersättning		100: —	1,700: —	
Tre inspektionskonstaplar, däraf en föreslagen ny med				
Lön för hvar och en	1,200: —			
Lönetillägg för år 1907 i afbidan å lönereglering	200: —	1,400: —	4,200: —	
Femton ordinarie konstaplar:				
Lön för hvarje	1,000: —			
Lönetillägg för år 1907 i i afbidan å lönereglering	200: —	1,200: —	18,000: —	
En ordinarie poliskonstapel			1,020: —	
Tre extra konstaplar med bostad uti ett af logementen i polis- och brandstation à 80: — kr. pr månad eller pr år 960: — kronor			2,880: —	
Beklädnad in natura för tre inspektionskonstaplar, sexton ordinarie och tre extra konstaplar = 22 man à 120 kronor			2,640: —	
Ålderstillägg åt fem poliskonstaplar, som tjänat öfver fem år à 100: — kr. pr man			500: —	
Understöd åt poliskonstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra			500: —	
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			350: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer			150: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen			500: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			400: —	
Trycksaker och skrifmateriel			250: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier			500: —	
Bränsle och lyse			1,250: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarna			50: —	
Skurning och städning			250: —	
Renhållning af gata och klosetter			50: —	
Brandstodsafgift för lösegendom			50: —	
Vattenafgift			45: —	
Krono- och kommunalutskylder			60: —	
Korkmattor till golfven i polisstationen			460: —	
		Transport	39,705: —	205,724: 13

Transport	39,705: —		205,724: 13
Inredning af en del utaf lidret å gården till stall för upptagna hundar		50: —	
Oförutsedda utgifter		250: —	40,005: —

c) *Drätselkammaren m. m.:*

Stadens ombudsman för $1/2$ år		2,000: —	
Stadskamreraren: Lön „	3,000: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten		2,000: —	
Skrifbiträde å Drätselkammarekontoret		500: —	
Stadens arbetschef		3,000: —	
Stadstimmerman (arbetsförman)		1,400: —	
Sekreteraren hos Stadsfullmäktige för $1/2$ år		500: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom fattigvårdens)		400: —	
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.		350: —	13,650: —

Pensioner:

F. Stadsfiskalen Aug. Westerling	1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
„ „ E. A. Westén	400: —	
„ Tornväktaren J. E. Norén	150: —	
„ „ C. E. Eriksson	75: —	
„ Städerskan å f. d. polisvaktkontoret Johanna Söderlund	100: —	
„ Barnmorskan Carolina Närström	400: —	
„ Patrullkarlen P. E. Löfblad	100: —	
„ „ C. A. Björklund	100: —	
„ Sysslomannen vid Karlslund J. E. Pettersson	800: —	
„ Räkenskapsföraren vid Gasverket Fröken Anna Gedda	1,000: —	
Anslag till Magistratens Embets- och Tjänstemäns reservfond, enl. Kungl. Brefven den $^{11}/_{11}$ 1850 och den $^{24}/_{2}$ 1868:		
1 $1/5$-dels rådmanslön efter äldre stat	360: —	5,585: —

Brandväsendet:

Årskostnader		20,260: —
Naturaförmåner till beräknadt värde:		
Brandchefen: Bostad med uppvärmning och lyse	600: —	
Brandmästaren: Bostad med uppvärmning och lyse	250: —	
Transport		285,224: 13

Transport			285,224: 13

Byggnads-Nämnden:

Stadsingeniören: Lön	1,200: —		
Tjänstgöringspenningar	800: —		
Lönetillägg för år 1907 i afbidan på lönereglering	500: —	2,500: —	
$^1/_2$ års sekreterarearvode		150: —	
Arvode till byggnadsfiskalen för tillsyn att stadfästade ritningar följas vid pågående arbeten		300: —	
Rit- och skrifmateriel för arbeten, som för stadens räkning utföras	150: —		
Diverse omkostnader	150: —	300: —	
Förslagsanslag till sakkunnigt arkitektsbiträde		100: —	3,350: —

Sundhetsvården.

a) *Allmänna hätsovården:*

Aflöningar:			
Stadsläkaren: Lön	2,000: —		
Tjänstgöringspenningar	1,000: —		
Aflöning åt vikarie under semester	250: —	3,250: —	
1:sta barnmorskan: Lön		500: —	
2:dra barnmorskan: Lön		400: —	
1 ord. sjuksköterska för staden		500: —	
Arvode till sekreteraren för $^1/_2$ år		150: —	
Hälsovårdspolisen: Lön	1,200: —		
Ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	100: —	1,600: —	
Animal vaccin för skyddskoppympning		100: —	
Diverse utgifter:			
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	200: —		
Desinfektionskostnader	200: —		
Tryck- och annonskostnader	100: —		
Diverse	70: —	600: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	8,600: —

b) *Epidemiska sjukhuset:*

Utgifter:

Aflöningar:			
Stadsläkaren för landsbyggdens sjuka		500: —	
3 ordinarie sjuksköterskor	1,200: —		
Fri kost à 200 kr. för hvarje	600: —	1,800: —	
Gårdsdrängen vid sjukhuset	400: —		
Fri kost	200: —	600: —	
Extra sjuksköterska (förslagsvis)		400: —	
Mathållning:			
Aflöning åt köksföreståndarska	250: —		
Transport	250: —	3,300: —	297,174: 13

Transport		250: —	3,300: —	297,174: 13
Kosthåll		200: —		
Matvaror		3,500: —	3,950: —	
Medicin, förslagsvis			500: —	
Ved, kol och lyse			2,000: —	
Brandstod, vattenskatt och telefonafgifter			300: —	
Diverse utgifter			1,000: —	11,050: —
c) *Köttbesiktningsbyrån:*				
Utgifter:				
Aflöningar:				
Föreståndaren		2,500: —		
Hälsopolis: Lön	1,100: —			
Beklädnadsersättning	100: —	1,200: —		
Biträde vid bokföringen		500: —		
Biträde vid trikinundersökningen		360: —		
2 biträden vid stämplingen à 300 kr. till hvardera		600: —	5,160: —	
Värme, belysning och vatten			400: —	
Telefonafgift			50: —	
Trycknings- och annonskostnader			200: —	
Diverse oförutsedda utgifter			490: —	
Beräknad hyra			1,500: —	7,800: —

Gatuläggningar:

Kostnader för mindre gatuarbeten år 1907 samt afgäld för nubbstensbrott	5,000: —	
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	
Kostnader för makadamisering i Pilgatan till järnvägsöfvergången	5,925: —	14,925: —

Vägunderhåll:

Grusning och makadamisering af vägar	4,000: —	
Utläggning af en 3 meter bred väg från lägenheten Stenbo till Hyttvägen	400: —	
Utläggning af en gångbana å Köpingsvägen från Valhallavägen till Hammarby smedja	1,570: —	5,970: —

Vattenledningen:

Årskostnader			25,900: —	
Nyanläggningar:				
Serviser och gårdsaflopp m. m. samt nya mätare		2,500: —		
Tillkommer kostnader för rörnätets utvidgning:				
Vattenledningar	1,248: 75			
Afloppsledningar	1,375: —	2,623: 75	5,123: 75	31,023: 75

Gasverket:

Årskostnader	38,140: —	
Transport	38,140: —	367,942: 88

Transport		38,140: —	367,942: 88
Nyanläggningar:			
Hufvudledningar och serviser samt nya mätare	3,850: —		
Tillkommer kostnader för rörnätets utvidgning och omläggning i vissa gator	3,680: 75	7,530: 75	45,670: 75

Elektriska belysningsstationen:

Årskostnader		28,460: —	
Nyanläggningar:			
Servisledningar samt nya mätare	4,000: —		
Tillkommer kostnader för utsträckningar af ledningsnätet	3,900: —	7,900: —	36,360: —

Gatubelysningen:

Gasbelysningen		18,416: —	
Belysning med luxlampor		480: —	
Elektrisk belysning		210: —	
		19,106: —	
Afgår för belysning å hamnen med 12 gaslyktor, cirka . .		800: —	18,306: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:			
Föreståndaren: Lön	1,500: —		
Löneförhöjning i afbidan på ny lönereglering . .	200: —		
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	400: —	2,100: —	
Ordinarie arbetare:			
1 man (förman)	900: —		
1 „ (fodermarsk)	850: —		
6 „ à 770: — kr.	4,620: —		
Hyresersättning för 2 man à 150: — kr.	300: —	6,670: —	
Extra arbetare		1,200: —	
„ körslor m. m.		300: —	
Inköp af torfmull		5,400: —	
„ „ utsäde		200: —	
Stallet:			
Inköp af kraftfoder för utfodring	200: —		
Hästskoning	150: —		
Underhåll af seldon, filtar, täcken m. m.	200: —		
Försäkring och brandpremier för hästarne	150: —		
Arvode till veterinären	25: —	725: —	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring	60: —		
Transport	60: —	16,595: —	468,279: 63

Transport		60: —	16,595: —	468,279: 63
Trycksaker och räkenskapsböcker		30: —		
Vattenafgift		50: —		
Sotning		22: —		
Upphämtning af sopor söndagsmorgnar		225: —		
Brandstodsafgifter		60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl		250: —		
Reparation och underhåll af fordon		500: —		
Beklädnadskostnader		250: —		
Telefonafgift		100: —		
Strykning af plåttak		125: —		
Läkarearvode		50: —		
Oförutsedda utgifter		300: —	2,022: —	
Arrenden och afgälder:				
Kungsängsdelen		200: —		
Upplagsplats å Hammarbygärdet		30: —		
Driftkraft för blandningsmaskin		700: —	930: —	19,547: —

Stadens parker och planteringar:

Aflöningar:				
C. A. Forsberg: Lön	1,500: —			
Lönetillägg för år 1907	500: —	2,000: —		
En elev		600: —		
Telefonafgift		53: —		
Årlig brandstodsafgift för materialhuset vid Kopparbergsvägen		3: 20		
För skötsel och underhåll:				
Vasaparken och parken mellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar		1,900: —		
Stadsparkens vård och underhåll		800: —		
Hamngatan söder om järnvägen och vid turbinhuset		500: —		
Planteringar vid esplanader och öfriga gator samt vid elementarläroverket för gossar		700: —		
Djäknebergets vård och underhåll inberäknadt nödiga reparationer af tempel, lagning af flaggor samt grus		1,000: —		
Stallhagens vård och underhåll		300: —		
Skötsel af planteringar å Mariaberget och å s. k. Käringberget		100: —		
Sand till planteringarna		500: —	8,456: 20	
Tillfälliga utgifter:				
En dragkärra (Vinkelaxel)		70: —		
4 st. Skottkärror à 10 kr. st.		40: —		
175 mtr Hampslang för vattning à 75 öre pr mtr		131: 25		
Transport		241: 25	8,456: 20	487,826: 63

Transport	241: 25	8,456: 20	487,826: 63
Reparation af gräsklippningsmaskiner	40: —		
2 st. nya pumpar å Djäkneberget à 100 kr. st.	200: —	481: 25	
Tillkommer: brist från år 1905		1,133: 13	10,070: 58

Hästholmarne:

Utskylder samt reparation och sandning af gångar å Elba	400: —

Skogarne:

Aflöningar:			
Jägmästaren för tillsyn om stadens skogar	200: —		
Skogvaktaren	1,000: —	1,200: —	
Diverse skogsarbeten		1,200: —	2,400: —

Rådhuset:

Björkved, 20 famnar à 16: 50	330: —		
Barrved	50: —	380: —	
Vedsågning och uppbärning af ved		200: —	
Antracitkol och koks		210: —	
Skötsel af uren		40: —	
Belysning		600: —	
Divere utgifter		300: —	
Brandstodsafgifter		96: —	
Städningspänningar		600: —	2,426: —

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna	300: —

Stallet:

(Tre hästar i och för körslor i stadens arbeten).

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring	1,500: —	
Diverse utgifter för stallet	200: —	
Aflöningar till tre karlar à 800: — kr.	2,400: —	
Olycksfallsförsäkring för tre karlar	33: —	4,133: —

Diverse renhållning:

Bortränsning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å diverse gator och allmänna platser		1,800: —	
Renhållning af gatan mellan kyrkogårdarna vid kvarntullen		50: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser, 14 kvinnspersoner à 125: — kr.	1,750: —		
För sopning å söndagarna under Maj—September = 24 dagar à 7: — kr.	168: —	1,918: —	3,768: —
		Transport	511,324: 21

Transport				511,324: 21

Arrenden och afgälder:

a) Afrad för s. k. Gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegång, cirka		11: —		
Arrende för den s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen		75: —		
Afgäld efter medelmarkegång för till staden upplåten mark:				
Af länslasarettets område cirka . .	18: —			
„ länscellfängelsets „ „ . .	10: —	28: —		
„ länscellfängelsets jordområde afsöndrad mark från järnvägen, enligt Kungl. Brefvet den ²¹/₁₁ 1873		100: —		
Afgäld för Vasaparken:				
Lösen för 53,4 hl spanmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegång cirka		414: —	628: —	
b) Ersättning till biskopslönens innehafvare för mistning af arrendet för lägenheten Klockartorp			500: —	
c) Ersättning enligt Kungl. Brefvet den 21 September 1900 för upplåtande till staden af:				
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ångsgärdet och Herrgärdet: Lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .		155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna löningsjord å Trådarön: Lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		7: 50	162: 50	
d) 4:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden			49: 77	1,340: 27

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å Cellfängelset, cirka . .			200: —	
Krono- och kommunalutskylder:				
För den af staden exproprierade delen af Kungsängen cirka		50: —		
För Östra utmarken		270: —		
För Viksäng		20: —		
För diverse jordägor och annan fastighet, cirka		300: —	640: —	
Brandstodsafgifter:				
Materialbodarne vid Sjöhatten:				
för fastighet, årsafgift		38: —		
för inventarier „		25: 50		
Transport		63: 50	840: —	512,664: 48

Transport	63: 50	840: —	512,664: 48
Materialier förvarade i Vågboden vid Stora torget, årsafgift	1: 20		
För ångvälten och gatuvattningsvagnar, årsafgift	39: 78		
Andel i brandstodsafgiften för brand- och polisstationen	100: —		
För skogvaktarebostället, årsafgift	1: 99	206: 47	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Magistraten med anknytningar	145: —		
Stadsfullmäktiges sekreterare	50: —		
Drätselkammarens ordförande	50: —		
Drätselkamrerarekontoret	75: —		
Stadsfogden	50: —		
Kronouppbördskassören	50: —		
Stadens arbetschef	50: —	470: —	
Stadens andel i lön till Skarprättaren, $^{12}/_{32}$-delar af 200: — kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Diverse, såsom brandstod och utskylder m. m.		250: —	
Klapphuset: tillsyn däraf	100: —		
diverse utgifter	100: —	200: —	
Anslag till sockenbiblioteket	100: —		
För skötsel och vård däraf	75: —	175: —	
Trycknings- och annonskostnader, cirka		2,200: —	
Premier för olycksfallsförsäkring för stadens arbetare		200: —	
Arvoden till ombud vid mantalsskrifning		120: —	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	5,536: 47

Diverse särskilda ändamål:

Anslag af uttaxerade medel:		
Till slöjdskolan och tekniska skolan	2,000: —	
Till arbetareinstitutets bibliotek	1,500: —	
Till föreläsningskurser för arbetareklassen	600: —	
Enligt stadsfullmäktiges beslut den 29 Mars 1906: hyresbidrag till rektor vid Högre allm. läroverket i Västerås	1,200: —	5,300: —

Afkortningar:

För debiterade, men ej ingående utskylder	9,000: —

Förslagsanslaget:

Till diverse utgifter och oförutsedda behof	9,763: 36
Transport	542,264: 31

	Transport	542,264: 31

B. Fattigvården:

Enligt fattigvårdsstyrelsens förslag	50,841: 31	
Afgår ½ års sekreterarearvode	250: —	50,591: 31

C. Kyrkliga ändamål:

(Bilaga A.)

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 Okt. 1906	22,933: 04

D. Folkskolorna:

(Bilaga B.)

Enligt kyrkostämmans beslut den 29 Okt. 1906	118,008: 82
Kronor	733,797: 48

INKOMSTER:

Stadens allmänna drätsel:

Beräknad behållning från år 1906		29,000: —

Tomtören:

För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:o 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32

Arrenden för diverse jordlägenheter:

Östra utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (Carl Eriksson sterbhus)	250: —	
„ Gustafsslätt (C. J. Sjöberg)	281: —	
„ Andersbo (A. Anderssons sterbhus)	300: —	
„ Gården utmarken (A. P. Pettersson)	699: 30	
„ Enbacken (C. G. Lindholm)	400: —	
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	310: —	
Utmarksjord invid Nordanby (R. Drotty)	450: —	
„ cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (Thedens änka)	25: —	2,940: 30

Västra utmarken:

1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson) . .	35: —	
1 „ „ „ (Doktor Holm) . .	50: —	
1 „ „ „ (G. V. Johansson) .	50: —	
1 „ „ „ (C. G. Åhfeldt) . .	25: —	
1 „ „ „ (Rich. Blohm) . .	30: —	
1 „ „ „ (Jenny Blohm) . .	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlson)	3: —	
1 „ af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson)	8: —	
Ett till ridbana användt område (Grefve Lewenhaupt) . .	10: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvallsbacke (J. A. Thelén) . .	10: —	
1 „ „ „ (A. R. Andersson)	10: —	
1 „ „ „ (J. O. Larsson) .	5: —	
1 „ „ „ (W. Hellström) . .	15: —	
Ett till Masugnsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område	25: —	
Transport	326: —	32,500: 62

Transport	326: —	32,500: 62
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)	5: —	
Ett „ Ljungstorp (C. A. Törnblom)	3: —	
Ett område å s. k. Pistolvreten (A. Jansson)	20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:		
egofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)	50: —	
„ „ 556 (C. F. Vetter)	30: —	
„ „ 512 (C. A. Stensson)	40: —	
I nya Stohagsjorden:		
ägofig. N:o 571, 572 och 573 (A. G. Carlsson) . . .	60: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman) . . .	10: —	579: —
Viksäng:		
Sju villatomter utarrenderade på 50 år (14:de året)		210: —

Diverse arrenden:

Persbohagen (Kristiansborgs gård)	10: —	
Östra holmen (Arv. Andersson)	150: —	
F. d. stadskassörsjorden:		
i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —	
i Rigärdet (Nord. Metallaktiebol.)	18: —	
å Trådarön (A. W. Utterström)	30: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord:		
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektriska bol.) . .	50: —	
i Ängsgärdet (Slaktaren V. Carlsson)	30: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (A. G. Schörling)	7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen	10: —	
Mark af Persbohagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E. Jansson)	5: —	
Från Renhållningsverket för del af Kungsängen	200: —	551: 90

Arrende för fiskvatten:

Fiskvattnet i västra Västeråsfjärden, från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —	
Fiskvattnet från och med Gustafsvik till Stallhagen . .	25: —	
„ „ Stallhagen till Lillån	100: —	
„ från Lillån till Viksäng	45: —	
„ vid Viksäng	15: —	
„ vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba	150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken	1,600: —	
Elbaholmen: för restaurationsbyggnaden	500: —	
„ en villa med tomt	100: —	
Transport	2,200: —	34,226: 52

Transport		2,200: —	34,226: 52
Platshyra för en källare vid Loviseberg		10: —	
„ „ ett magasin å södra Skallberget		10: —	
„ „ ett jordområde å d:o		10: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne, cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Hyra för upplagsplats å Kungsängen (Virkeshandl. Laurell)		60: —	
Plats för Vattenkiosken i Vasaparken		10: —	
„ „ „ i Pilgatan		10: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten:			
15 platser à 25: — kr.	375: —		
1 plats	50: —	425: —	
Afgäld för upplåten mark:			
till tomten N:o 4 i Södra kvarteret . .	10: —		
„ „ „ 133 i Västra „ . .	10: —		
„ „ „ 104 i Södra „ . .	4: —		
„ „ „ 113 & 114 i Västra . .	10: —	34: —	3,669: —

Hyror af stadens gårdar m. m.:

Behållning för år 1907 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark	21,500: —	
Nya Stadshusets hyresinkomster för $^1/_4$-dels år	9,000: —	30,500: —

Sundhetsvården:

a) Epidemiska sjukhuset:			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader förslagsvis . .	3,600: —	6,375: —	
b) Köttbesiktningsbyrån		7,800: —	14,175: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogseffekter . . . . 2,600: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen . . . . 1,000: —

Hamnen:

Ränta och amortering å hamn- och tullhusbyggnaden 8,295: 25

Transport 94,465: 77

Transport		94,465: 77

Vattenledningen:

Årsinkomster		38,625: —

Gasverket:

Årsinkomster		64,586: —

Elektr. belysningsstation:

Årsinkomster		46,845: —

Renhållningsverket:

Försäljning af torfmull, pudrett och komposter, förslagsvis	12,000: —	
Å auktion försåld slog	400: —	
Hämtning af latrinkärl	250: —	
För krossning af hafre	100: —	12,750: —

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier: i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg kr. 1,074,700: — à 6: — kr.		64,482: —

Bränvinsmedel:

$^{5}/_{10}$-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret $^{1}/_{10}$ 1906—$^{1}/_{10}$ 1907:			
Västerås Spritbolag	2,250: —		
Ångfartygen Aros och Västerås . .	300: —	2,550: —	
$^{5}/_{10}$-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under försäljningsåret $^{1}/_{10}$ 1905—$^{1}/_{10}$ 1906		82,104: 04	84,654: 04

Diverse inkomster:

Källarefrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 170 st. hundar à 15: — kr. . . .	2,550: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtne registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af elementarläroverket för flickor å 8,000: — kr. lån af stadskassan à 4 %	320: —	
Transport	3,679: 05	406,407: 81

Transport	3,679: 05	406,407: 81
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgärdet 44,500: — kr. à 5 ½ %	2,447: 50	
Platshyra för karuseller m. m.	500: —	6,626: 55
Att genom uttaxering fyllas		320,763: 12
	Kronor	733,797: 48

Sammandrag af uttaxeringen:

Stadens allmänna drätsel . . .	kr. 129,229: 95,	motsvarande	för	bev.-krona	2: 42
Fattigvården	„ 50,591: 31,	„	„	„	0: 94
Kyrkliga ändamål	„ 22,933: 04,	„	„	„	0: 43
Folkskolorna	„ 118,008: 82,	„	„	„	2: 21
Summa	kr. 320,763: 12				6: —

(Bilaga A.)

Inkomst- och Utgiftsstat för kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1907:

(Godkänd å kyrkostämma den 29 oktober 1906.)

Inkomster:

Sjette årets arrende för den inköpta jorden i Kopparbergsvreten, som icke till begrafningsplats är anordnad	163: 90	
Försäljning af grafplatser, förslagsvis	400: —	
Afgifter för likvagnens begagnande, förslagsvis	100: —	
D:o „ klockor, förslagsvis	400: —	
Kronor	1,063: 90	
Däraf stadens andel enl. K. Förordningen ${}^{31}/_{5}$ 1901		1,033: 67
Personella afgifter af 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för prästerskapets aflöning		1,625: —
Att genom uttaxering fyllas		22,933: 04
Summa Kronor		25,591: 71

Utgifter:

Enligt Kungl. Brefvet den ${}^{21}/_{10}$ 1869:			
Pastor: lön i kontant			425: —
Komminister: lön i kontant	700: —		
Ränteersättning för Drottn. Kristinas fond	125: —		825: —
Personligt lönetillägg för 1907 enl. 1901 års kyrkostämmobeslut, cirka			1,000: —
Domkyrkosyssloman: lön i kontant	500: —		
Hyresmedel	277: 50		777: 50
Pastorsadjunkt: lön för år 1907, däraf 300 kr. för d. s. k. förskrifningen		2,500: —	
Domkyrkoorganisten: öfverflyttadt belopp från stadsförs.		825: —	
„ „ „ landsförs.		118: 29	
Lönetillägg enl. kyrkost.-beslut ${}^{25}/_{10}$ 1905, cirka . .		991: 71	
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp eller lösen för 6,57 hl. (25 kft 1 k:na) spanmål, ½ råg, ½ korn efter medelmarkegångspris med tillägg af forsellön och penningar		65: —	
Domkyrkoklockaren: lön enl. kyrkost.-beslut ${}^{30}/_{10}$ 1889 .		750: —	
Lönetillägg enl. d:o ${}^{31}/_{10}$ 1899		100: —	
Personligt lönetillägg enl. kyrkost.-besl. ${}^{26}/_{10}$ 1904 med skyldighet att biträda vid den s. k. förskrifningen		250: —	
Transport		5,600: —	3,027: 50

Transport		5,600: —	3,027: 50
Kyrkovaktaren: öfverflyttadt belopp fr. stadsförs. . . .		273: —	
D:o d:o fr. landsförs. . . .		38: 40	
Lönetillägg enl. kyrkst.-beslut 30/10 1900		75: —	
D:o d:o 26/10 1904		150: —	
För inre städning i kyrkan		150: —	
För yttre renhållning		200: —	
För likvagnens skötsel		20: —	
Från domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp för beklädnad		20: —	
Extra kyrkovaktaren: Lön		60: —	
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp för beklädnad		17: 67	
Ringareålderman: Lön enl. kyrkst.-beslut okt. 1888 . .		38: —	
12 Ringare: för 12 man à 24 kr.		288: —	
Från Domkyrkan på församling öfverflyttadt belopp för beklädnad 12 man à 26 kr.		312: —	
Lönetillägg till 12 ringare à 15 kr.		180: —	
D:o d:o à 10 kr.		120: —	
Kostnadsfri begrafningsringning för obemedlade . .		90: —	
Olycksfallförsäkring för 12 ringare		38: 88	
Dödgräfvaren: lön, enl. föreg. beslut 125: — nu föreslaget 125: —		250: —	
Enkefru Maria Bolander: Pension		300: —	
Enkan Lovisa Pettersson: Pension		200: —	
Prästgårdsbyggnadsmedel:			
Diverse utgifter för oförutsedda behof			300: —
Brandstodsafgifter: för domprostgården . . .	54: 78		
„ komministergården . .	41: 80		
„ klockaregården . . .	13: 25		109: 83
Klockaregårdens reparation kr. 794: 80 för deladt på 3 år, däraf för år 1907			158: 86
Kyrkans behof:			
Kyrkans belysning med elektriskt ljus samt elektrisk kraft till orgelmotorn		550: —	
Till omläggning af den elektriska installationen 7,500 kr. fördeladt på 5 år, däraf för 1907		1,400: —	
Underhåll af ledningar, lampor m. m.		100: —	
Stearinljusbelysning		30: —	
För reparation och tillsyn af orgeln		200: —	
„ tillsyn af den elektriska motorn		150: —	
Bänkhyresersättning		1,600: —	
Klockor		400: —	
Tornurets skötsel		75: —	
Skurning i kyrkan		100: —	
Konsistorii cirkulär och prästänkemedel		2: 50	
Biblar m. m. till Nattvardsbarnen		125: —	
Transport		13,153: 45	3,596: 19

Transport	13,153: 45	3,596: 19
Tryckning- och annonskostnader	250: —	
Ljuspengar till kyrkobetjäningen		10: —
Arvode för kyrkans räkenskaper	250: —	
För utdebitering af prästerskapets löner		250: —
Kyrkokören	400: —	
Kyrkosalen		250: —
Diverse utgifter där inberäknadt för tvätt och oblåter 75 kr.	275: —	
Kyrkans och sakristians uppvärmning:		
Koks 1,900 hl. förslagsvis à 1,25 pr hl.	2,375: —	
Frakt, lämpning, körning m. m. af koks	200: —	
Reparation af värmeapparaten kr. 6,000 att fördelas på 5 år, däraf för 1907 (slut 1911)	1,200: —	
Sotning af apparaten och skorstenen	40: —	
Hyresafgift för upplag af koks	125: —	
Ved med sågning och späntning	30: —	
Aflöning till eldaren	400: —	
Diverse utgifter	50: —	
För småskolans apterande till kyrkosal 1,000 kr. att fördelas på 3 år, däraf för 1907 (slut 1908)	330: —	
Kyrkogårdarna:		
Anslag till Trädplanteringssällskapet	700: —	
Diverse, såsom snöskottning, sprängning af sten m. m.	200: —	
Sand	300: —	
För reparation af staketen vid gamla kyrkogårdarna	400: —	
Oförutsedda behof	100: —	
Arrenden:		
Årsafgäld för östra kyrkogården utom Kvarntullen, lösen för 13,19 hl. (50 kft 1 k:na) spanmål, $^1/_2$ råg, $^1/_2$ korn efter medelmarkegångspris, cirka		100: —
Ränta och amortering å obligationslån:		
I 1895 års obligationslån för Västerås stad ingår för anskaffande af ny orgel i Domkyrkan ett belopp af 20,000 kr., hvaraf återstår att amortera kr. 16,680: —.		
Ränta för 1 år	592: 56	
Amortering för 1 år	440: —	
Beräknad brist Enl. kyrkost.-beslut $^{14}/_5$ 1906:		
Pension till f. Eldaren A. Petterssons änka	200: —	
Kronor	22,011: 01	
Däraf stadens andel enl. K. Förordn. $^{31}/_5$ 1901		21,385: 52
Summa Kronor		25,591: 71

(Bilaga B.)

Inkomst- och Utgiftsstat för Folk- och Småskolorna i Västerås stad år 1907.

(Godkänd å kyrkostämma den 29 oktober 1906.)

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

för 4 lärare à kr.	950: —	3,800: —	
„ 1 lärarinna à „	800: —	800: —	
„ 1 lärare à „	833: 33	833: 33	
„ 2 lärarinnor à „	733: 33	1,466: 66	
„ 4 lärare à „	716: 67	2,866: 68	
„ 5 lärarinnor à „	666: 67	3,333: 35	
„ 5 lärare à „	600: —	3,000: —	
„ 6 lärarinnor à „	600: —	3,600: —	19,700: 02
„ 1 lärare (inpektör) à kr.	716: 67		716: 67

Till småskolan:

för 8 lärarinnor à kr.	300: —	2,400: —	
„ 5 „ à „	266: 67	1,333: 35	
„ 7 „ à „	233: 33	1,633: 31	5,366: 66
Till Fortsättningsskolan			525: —
„ slöjdskolan för gossar, 24 grupper à kr.	81: —		
„ „ „ flickor, 24 „ à kr.	40: 50	972: —	2,916: —
Till undervisning i huslig ekonomi 12 kurser à kr.	100: —		1,200: —

Hyresmedel:

För 1 rum med bageri i lärarebostaden vid Härrgårdssk.	390: —	
„ 2 „ „ „	100: —	
„ 2 „ „ „	200: —	690: —

Räntemedel:

Å upp- och afskrifning, c:a	30: —

Fattigvårdsstyrelsen:

Till barnavårdsnämden för 6 barn vid Hall	600: —

Att genom uttaxering fyllas:

för folk- och småskolorna	98,688: 32
„ barnavårdsnämden	900: —
„ ränta och amortering	18,420: 50
Kronor	149,753: 17

Utgifter:

En ord. lärare (Lindquist): lön - - - - - - - - - -	2,300: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Werkelin): lön - - - - - - - - - -	2,300: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Malmberg): lön - - - - - - - - - -	2,300: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Valter): lön - - - - - - - - - -	2,600: —
En „ „ (Ahlm): lön - - - - - - - - - -	2,100: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Bohlin): lön - - - - - - - - - -	2,000: —
En „ „ (Fröier): lön - - - - - - - - - -	2,000: —
En „ „ (Dahlberg): lön - - - - - - - - - -	2,000: —
En „ „ (Næslund): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En „ „ (Andrén): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En „ „ (Rudqvist): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En e. o. „ (Krantz): lön - - - - - - - - - -	1,400: —
En „ „ (Fernblad): lön - - - - - - - - - -	1,400: —
En „ „ (Grallén): lön - - - - - - - - - -	1,400: —
En ord. lärarinna (Stenström): lön - - - - - - - - - -	1,900: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Svanholm): lön - - - - - - - - - -	1,900: —
En „ „ (Hammarskiöld): lön - - - - - - - -	1,900: —
En „ „ (Fröman): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En „ „ (Boman): lön - - - - - - - - - -	1,500: —
Bostad in natura.	
En „ „ (Fernqvist): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En „ „ (Svanbom): lön - - - - - - - - - -	1,700: —
En „ „ (Johansson) - - - - - - - - - -	1 500: —
En „ „ (Kolmodin) - - - - - - - - - -	1,500: —
En „ „ (Köhlberg) - - - - - - - - - -	1,500: —
En „ „ (Månsson) - - - - - - - - - -	1,500: —
En „ „ (Hellman) - - - - - - - - - -	1,500: —
En e. o. „ (Rune) - - - - - - - - - -	1,300: —
En „ „ (Norén) - - - - - - - - - -	1,300: —
Läraren i slöjd (Brandt): lön - - - - - - - - - -	2,100: —
Bostad in natura.	
Till slöjdundervisning för gossar i Herrgårdsskolan - -	2,200: —
„ lärarinna i slöjd (Hellström): lön - - - - - - -	1,300: —
„ „ „ (Wahlbäck): lön - - - - - - -	1,200: —
„ „ „ (Molander): lön - - - - - - -	1,000: —
„ „ „ (Lindquist): lön - - - - - - -	1,000: —
En lärarinna i huslig ekonomi (Tunell): lön - - - - - -	1,200: —
En „ „ „ (Ny): lön - - - - - -	1,200: —
En småskollärarinna (Törngren): lön - - - - - - - -	1,200: —
En „ (Hallin): lön - - - - - - - -	1,200: —
En „ (Bergh): lön - - - - - - - -	1,100: —
Transport	64,000: —

Transport	64,000: —	
Elva småskollärarinnor (Lennmalm, Kjellin, E. Eriksson, J. Johansson, Norling, Karlsson, A. Vahlberg, Ahlström, Sewelin, A. Eriksson och Pettersson): lön à kr. 1,000: —	11,000: —	
Sju småskollärarinnor (Svenson, Österberg, M. Vahlberg, Sedell, Svanberg, Isacsson och Söderholm): lön à kr. 900: —	6,300: —	81,300: —
Vaktmästaren i Herrgårdsskolan (Johanson): lön	1,000: —	
för badning	200: —	1,200: —
Bostad och ved in natura.		
Till biträde med tillsyn vid ugnar och ångpannor (Sahlquist): lön		600: —
Förslagsanslag för hjälp vid städning i Herrgårdsskolan		500: —
Vaktmästaren i Djäknebergsskolan (Andersson): lön	900: —	
För badning	200: —	1,100: —
Bostad och ved in natura.		
För hjälp vid städning i Djäknebergsskolan		100: —

Fortsättningsskolan:

Arvode till lärare och lärarinnor	1,750: —	

Ersättningsskolan:

Arvode till lärare och lärarinnor	600: —	2,350: —

Pensionsafgifter:

Till folkskollärarnas pensionsinrättning, c:a	2,295: —	
„ „ änke- och pupillkassa, c:a	441: —	
„ småskollärarnas m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	250: —	2,986: —

Pensioner:

Till f. folkskolläraren A. Thunmarks änka	160: —	
„ f. slöjdlärarinnan J. Bothén	500: —	
„ f. småskollärarinnan M. Holm	100: —	
„ „ „ L. Melin	500: —	
„ f. folkskolevaktmästaren K. G. Löndborgs änka	200: —	1,460: —

Diverse utgifter:

Koks, förslagsvis 2,800 hl. à kr. 1: 35	3,780: —	
Ved, 100 famnar à kr. 14	1,400: —	
Vedbuggning	300: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer	800: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen	500: —	
Belysning: elektrisk och gas	2,400: —	
Ommålning af badrummen i Djäknebergsskolan	100: —	
Reparationer	2,520: —	
Fernissning af linoleummattor	250: —	
Transport	12,050: —	91,596: —

	Transport	12,050: —	91,596: —
Reparation af lärarebostaden vid Herrgärdsskolan 3,983 kr. att uttaxeras på 5 år, däraf för år 1907		796: —	
Sand till skolplanerna		600: —	
Sand till Herrgärdsskolan gångarna i trädgården		600: —	
Brandstodsafgifter		363: 53	
Vattenafgifter		150: —	
Skolträdgårdarna		130: —	
Skötsel m. m. af skolträdgården vid Herrgärdsskolan		600: —	
Till fullbordande af anläggningen vid Herrgärdsskolan		600: —	
Vattenledning till skolträdgården vid Herrgärdet		150: —	
Vattenkastare vid Skepparbacksskolan		150: —	
Krono- och kommunalutskylder för jord		5: —	
Arvode för skolkassans räkenskaper		400: —	
Skurning och rengöring i skollokalerna		2,630: —	
Gaturenhållning		300: —	
Skötsel af ur		30: —	
Skolköket: ny uppsättning 2,400 kr., fördelat på 5 år, därav för år 1907		480: —	
Drifkostnad		1,200: —	
Skolmateriel		1,500: —	
Inventarier		1,550: —	
Ny uppsättning af materiel till Herrgärdsskolan 1,000 kr., fördeladt på 5 år, däraf för 1907		200: —	
Slöjdmateriel 1,500 + 150		1,650: —	
Ny uppsättning af slöjdmateriel till Herrgärdsskolan kr. 2,200: —, fördeladt på 5 år, däraf för år 1907		440: —	
Ny anskaffning af inventarier till Herrgärdsskolan kr. 2,200: — fördeladt på 5 år, däraf för år 1907		440: —	
Trycknings- och annonskostnader		575: —	
Lärarepersonalens bibliotek		75: —	
Telefonafgifter		260: —	
Vikariehjälp för sjuka lärare och lärarinnor		2,000: —	
Arvode till en skolläkare		300: —	
„ för hämtning af skolbarn		150: —	
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassan för 2 lärarinnor à kr. 8: —		16: —	
Skolkängor		500: —	
Diverse samt oförutsedda utgifter		2,000: —	32,890: 53

Barnavårdsnämnden:

För 6 barn vid Hall	900: —

Anslag till Trädplanteringssällskapet:

För diverse arbeten å skolgårdarna	400: —
Arvode åt en folkskoleinspektör	3,250: —
Transport	129,036: 53

Transport		129,036: 53
Beräknad brist år 1906:		
Enl. kyrkostämmobeslut $^{11}/_{5}$ 1906:		
2 e. o. folkskollärare pr $^{1}/_{2}$ år - - - - - - - - - - -	1,200: —	
2 småskollärarinnor „ „ - - - - - - - - - - -	600: —	1,800: —
För sinnessjuke vaktmästaren B. Johanssons vård vid Solna sjukhem - - - - - - - - - - - - - -	378: —	
För utsträckt slöjdundervisning åt lärarinnan H. Lindquist	118: 14	496: 14
Ränta och amortering å obligationslån:		
a) För andel i 1892 års obligationslån kr. 100,000: — hvaraf återstår $^{1}/_{1}$ 1907 kr. 80,500: —:		
1 års ränta - - - - - - - - - - - - - - - -	3,180: —	
1 „ amortering - - - - - - - - - - - - - - -	2,000: —	5,180: —
b) För andel i 1902 års obligationslån kr. 215,000: — hvaraf återstår $^{1}/_{1}$ 1907 kr. 205,325: —:		
1 års ränta - - - - - - - - - - - - - - - -	8,213: —	
1 „ amortering - - - - - - - - - - - - - - -	2,580: —	10,793: —
c) Af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgårdet - - - - - - - - -	36,500: —	
för rummens dekorering - - - - - - - - - - -	2,000: —	
„ gårdsplan och trädgård - - - - - - - - - -	6,000: —	
Kronor	44,500: —	
1 års ränta à 5 $^{1}/_{2}$ % - - - - - - - - - - - - - - - - -		2,447: 50
Kronor		149,753: 17

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1907.

[illegible]

Berättelse

om

Västerås stads fattigvård

under år 1906.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Styrelse och tjänstemän.

Styrelsens ledamöter:	Första gången invald den	Senast invald den	Vald till utgången af år
Johanson, A. domkyrkosyssloman, ordf.	28/4 1892	28/9 1905	1909
Lange, W., länsbokhållare, vice ordf.	28/9 1905	» »	»
Bergström, N. G., handlande	27/2 1896	» »	»
Andersson, R., handlande	21/12 1897	» »	»
Lundin, J., direktör	12/12 1904	» »	»
Oest, Otto, apotekare	29/12 1894	» »	»
Valter J., folkskollärare	29/12 1894	» »	»

Tjänstemän:

Eklundh Axel, kamrerare	sedan 1/8	1901
Hennichs F. C., sekreterare	» 1/11	1888
Larsson, C. A., föreståndare vid fattiggården	»	1904
Rejmer, K. A., predikant » »	»	1906

Med 1906 års ingång har nytt reglemente för fattigvården börjat tillämpas. Enligt detta skall staden med dess område vara indelad i lämpligt antal distrikt, hvartdera med omkring 50 understödstagare, enskilda eller familjer. Inom hvarje distrikt skall fattigvården utöfvas af ett distriktsråd, bestående af distriktschef och lämpligt antal vårdare. Det hufvudsakliga syftet med denna anordning är att vinna största möjliga kännedom och omsorg om de hjälpbehöfvande.

Under året har distriktens antal varit 5 och antalet vårdare i hvarje distrikt så stort, att hvar och en har haft att vårda 5 à 6 understödstagare. Distriktsråden ha haft sammanträde en gång i månaden, ungefär en vecka före styrelsens ordinarie sammanträde, då understöden för nästkommande månad bestämts, hvarefter vårdarne haft att personligen till understödstagarne lämna de beviljade understöden. Äfvenså har föredragits hvad som sedan föregående sammanträde anordnats för sjukvård, medicin och begrafningshjälp m. m.

Om verkningarna af det nya reglementets tillämpning är ännu för tidigt att döma.

Något samarbete mellan den allmänna fattigvården och den frivilliga välgörenheten har icke ägt rum, huru högeligen önskvärdt sådant än kunnat vara. För ett sådant samarbete är fattigvårdsstyrelsen icke obenägen, men det torde vara svårt att nöjaktigt ordna det och utan god vilja från allmänhetens sida alldeles omöjligt.

Församlingsdiakonissorna ha äfven detta år af fattigvården uppburit ett anslag för anskaffande af sjukvårdspersedlar samt soppor m. m. åt medellösa sjuka.

Såsom distriktschefer och vårdare hafva tjänstgjort:

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
I	Bergström, N. G., handlande	Larsson, Viktor, riksdagsman, vice distriktschef
		Keijser, Johannes, fabrikör
		Hagström, Johan, gårdsägare
		Rytterlund, A., gårdsägare
		Lundberg, A., gårdsägare
		Hultcrantz, A., verkstadsarbetare
		Videgren, C. E., gårdsägare
II	Andersson, Reinhold, handlande	Ström, Aug., urmakare, vice distriktschef
		Dahlberg, H., folkskollärare
		Johansson, Alfred, smidesmästare
		Hoffsten, C. V., trädgårdsmästare
		Berggren, Erik, »
		Gustafsson, Viktor, målaremästare
III	Lundin, J., direktör	Palmén, C. A., handlande, vice distriktschef
		Björklund, Mårten, förvaltare
		Norling, C. A., handlande
		Björklund, A. G., förman
		Sjöborg, C. A., »
		Rydberg, G. A., »
		Karlsson, C. E., rättare

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
IV	Oest, Otto, apotekare	Uppling, L., handlande, vice distriktschef
		Ödman, J., V., rådman
		Andersson, Erik, grosshandlande
		Pettersson, Aug., handlande
		Bolander, C. H., apotekare
		Johansson, Axel, fabrikör
		Olsson, J., förman
V	Valter, J., folkskollärare	Grönberg, A., körsnär, vice distriktschef
		Pettersson, Robert, bokbindare
		Nilsson, Erland, handlande
		Fröjer, I., folkskollärare
		Wallin, C. J., f. organist
		Andersson, A., f. gårdsägare
		Huggare, C. F., förman
		Norberg, C. V, verkstadsarbetare

Tillämpning af fattigvårdens husbondevälde har under året ägt rum i så måtto att styrelsen sökt förmå en del understödstagare att göra afbetalningar å sin skuld, men med ganska ringa framgång, beroende någon gång på oförmåga, men vanligen på bristande vilja. Tredskande ha erhållit varning samt förelagts att med pänningar eller också genom arbete å fattiggården aftjäna sin skuld; men äfven detta vanligen utan framgång. Ingen har för tredska anmälts hos Konungens Befallningshafvande för ådömande af tvångsarbete, enär erfarenheten visat att med dylik anmälan är högeligen svårt att vinna nöjaktigt resultat.

Tabell öfver inlagor i fattigvårdsmål.

a) Till Konungens Befallningshafvande i länet.

	1902	1903	1904	1905	1906
Ansökningar	11	29	28	21	26
Påminnelser	20	11	14	28	13
Förklaringar	27	18	36	29	28
Summa	58	58	78	78	67

b) Till Kungl. Kammarrätten.

	1902	1903	1904	1905	1906
Besvär	1	2	2	7	3
Förklaringar	5	9	4	9	3
Summa	6	11	6	16	6

Sammanlagda antalet skrifvelser har under året varit 256.

I sammanhang härmed må nämnas, att det ofta föres klagan öfver de många och långa processerna om fattiga. Härvid är dock att märka, att de fattiga självfva ej behöfva lida däraf, ity att de ändå få hvad de behöfva, utan det är fattigvårdsstyrelser och myndigheter som ha besvär och obehag. De fattiga äro också stundom själfva orsaken till den långa tidsutdräkten vid afgörandet af fattigvårdsmål, i det att de om sig icke lämna tillförlitliga uppgifter. Ett par exempel. Våren 1901 intogs på stadens fattiggård en äldre man, som uppgaf, att han de sista 30 åren bott i staden X. och namngaf äfven gård och husvärd. Där var han dock icke känd. Handlingarne måste sedan delgifvas 10 kommuner i vidt skilda trakter af landet, hvarvid det visade sig, att personen i fråga uppträdt under 4 olika namn, och utslaget i Augusti 1906 lydde slutligen, att han skulle tillhöra förenämnda stad, där han 1845 blifvit mantalsskrifven och icke kunnat utrönas, om han sedan vunnit hemortsrätt i annan kommun. Till följd af enahanda svårighet måste en annan kringvandrande mansperson så länge vårdas härstädes, att kostnaden därför gick till öfver 1,000 kronor, hvilken utgift drabbade en fattig kommun med något öfver 900 invånare. Orsaken till de oriktiga uppgifterna ha flere s. k. luffare förklarat vara fruktan för att blifva sända till hemorten; de vilja blott »ta igen sig» för att sedan åter begifva sig ut på luffen.

Antalet understödstagare har under året utgjort 921 personer, hvilket utgör 6,21 % af stadens folkmängd. Af dessa 921 personer redovisas 623 personer eller 67,64 % å den öppna och 143 personer eller 15,53 % å den slutna fattigvården, hvarjämte 117 barn och äldre personer, motsvarande 12,71 % af hela antalet understödstagare, varit vårdade genom utackordering samt 38 personer eller 4,12 % å sjukvårdsanstalter.

Understödstagarne år 1906 voro, enligt redogörelsen till statistiska centralbyrån, med afseende å:

A. Antalet.	Mankön	Kvinkön	Tillhörande barn	Summa
a) Barn (under fyllda 15 år), för hvilka fattigunderstödet utgått direkt och ej till föräldrarne, nämligen				
Föräldralösa, äkta barn	9	10		19
Moderlösa, oäkta barn	4	14		18
Andra barn	45	30		75
b) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) utan minderåriga, oförsörjda barn, nämligen				
Ogifta personer utan barn	76	64		140

	Mankön	Kvinkön	Tillhörande barn	Summa
Gifta personer utan barn	30	29		59
Änklingar, änkor och frånskilda utan barn	32	85		117
c) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) med minderåriga, oförsörjda barn, för hvilka senare fattigunderstödet utgått ej direkt utan till föräldrarne, nämligen				
Ogifta kvinnor med barn		41	73	114
Gifta personer med barn	30	48	159	237
Änklingar, änkor och frånskilda med barn	3	38	101	142
Summa understödstagare	229	359	333	921
Däraf annat fattigvårdssamhälle tillhöriga	11	17	21	49
B. Fattigpersonalens omsättning.				
Under året aflidna understödstagare	18	13	1	32
På annat sätt afgångna d:o	79	103	174	356
Till nästa år kvarvarande d:o	132	243	158	533
Summa	229	359	333	921
C. Understödets beskaffenhet.				
I fattiggård befintliga	72	50	21	143
Utackorderade barn	58	51		109
D:o äldre personer	1	7		8
I sjukvårdsanstalt vårdade	21	17		38
I sina hem understödda	70	219	303	592
På annat sätt understödda	7	15	9	31
Summa	229	359	333	921
D. Understödets varaktighet och storlek.				
Personer med varaktigt understöd, fullt försörjda	128	106	21	255
» » » » delvis understödda	45	172	180	397
Personer med tillfälligt understöd	56	81	132	269
Summa	229	359	333	921

Stadens fosterbarn.

För tillsyn af Västerås fattigvårdssamhälle tillhöriga eller genom fattigvårdens försorg i enskilda hem utackorderade barn är från och med hösten 1901 särskild inspektion anordnad.

Inspektören undersöker, så vid möjligt är, på förhand föreslaget fosterhem, verkställer å fattigvårdsstyrelsens vägnar utackorderingen samt öfvervakar genom besök

i hemmen företrädesvis under sommarmånaderna de utackorderade barnens vård, allt enligt af fattigvårdsstyrelsen fastställd instruktion.

Den 31 december 1905 utgjorde de ifrågavarande barnen 96, 44 gossar och 52 flickor, fördelade på 88 hem.

Under året hafva tillkommit 13 barn, 9 gossar och 4 flickor, samt afförda 20, af hvilka 2, 1 gosse och 1 flicka aflidit, 7 barn, 5 gossar och 2 flickor, återtagits af föräldrar eller annat fattigvårdssamhälle och 11 barn, 9 gossar och 2 flickor, afgått efter fyllda 15 år; hvadan alltså de utackorderade barnens antal den 31 december 1906 utgjorde 89, af hvilka 38 gossar och 51 flickor, fördelade å 85 hem. Af dessa hem äro 29 stycken belägna inom Västerås stad eller på dess område, 9 i annat stadssamhälle samt 47 på landsbygden och då företrädesvis i Västmanlands län. I så godt som alla de inspekterade hemmen syntes barnen erhålla god, ja, i öfvervägande antalet hem, mycket god omvårdnad, och mot intet hem framställdes någon svårare anmärkning.

Ofvannämnde förändringar under året äfvensom öfriga omständigheter, rörande de ifrågavarande barnen, framgå slutligen af nedanstående öfversikt:

	Födda inom äktenskapet		Födda utom äktenskapet		Summa
	gossar	flickor	gossar	flickor	
Den 31 december 1905 kvarvarande barn	13	12	31	40	96
Afgångna under året:					
genom döden	1	1			2
återtagna af föräldrarne eller af annat fattigvårdsamhälle	2	1	3	1	7
efter fyllda 15 år	8	1	1	1	11
Återstå	2	9	27	38	76
Tillkomna under året	4		5	4	13
Den 31 december 1906 kvarvarande barn	6	9	32	42	89

Kostnaden för hvarje barn har under året i medeltal belöpt sig till 87 kronor 74 öre.

Å hospital och asyler

intagna sinnessjuka, för hvilka fattigvården erlagt afgifter, utgjorde vid årets början 10 och vid årets slut 13, däraf 9 män och 4 kvinnor.

Dessutom har en man varit intagen å epileptikerhemmet vid Sköndal, en gosse å Margaretahemmet och en gosse i hemmet för lytta och vanföra i Helsingborg.

Bespisning af fattiga skolbarn.

På grund af fattigvårdsstyrelsens beslut i december 1902 har sådan bespisning under åren 1903—1906 varit anordnad för de fattigaste barnen i stadens folk- och småskolor. Barnen, som utvalts efter förslag från skolornas lärare och lärarinnor, hafva erhållit ett frukostmål hvar eller hvarannan dag. År 1906 hafva sålunda under 73 dagar utdelats till i medeltal 60 barn om dagen 4,380 portioner.

Kostnaden för den öppna fattigvården ställer sig sålunda:

Utgifter:

Ordinarie understöd med pänningar	12,215: 37
» » in natura	1,943: 19
Tillfälliga understöd med pänningar	1,732: 23
Lasarettskostnad	918: 80
Hospitalsvård	3,603: 60
Utpensionerade barn	9,513: 96
» fattighjon	612: —
Bidrag åt diakonissan	250: —
Bespisning af skolbarn	513: 47
Ersättning till främmande kommuner	762: 93
Aflöningar	1,450: —
Diverse utgifter	1,523: 15
Afskrifning å fordringar	169: 60
Kronor	35,208: 30

Inkomster:

Räntor	398: 74
Diverse inkomster och återbetalningar	917: 85
Bidrag från landstinget	200: —
» » Sundinska nämnden	1,408: 37
Nettokostnad	32,283: 34
Kronor	35,208: 30

Medelkostnaden per understödstagare inom den öppna fattigvården utgör 41 kronor 50 öre.

Fördelningen af understödet per individ, barnen inberäknade, utgör för personer med varaktigt understöd, delvis understödda, som följer

Understödsbelopp i kr. . . . . 14,158: —
Antalet understödda 397.
Understödet per individ i kr. 35: 66

Denna låga medelsiffra beror på det stora antalet tillhörande barn. Understödet per familj har varierat mellan högst 306: 50 och lägst 20 kr.

Sammandrag

af utgifterna för den öppna fattigvården under åren 1902—1906.

År	Bruttoutgift		Inkomst		Nettoutgift		Utgift fördelad per invånare: Folkmängd	Netto	
1902	28,819	03	2,134	96	26,684	07	12,976	2	05
1903	30,653	97	3,160	51	27,493	46	12,778	2	15
1904	31,151	29	1,930	92	29,320	37	13,243	2	21
1905	31,158	06	3,859	94	27,298	02	14,535	1	88
1906	35,463	90	3,180	96	32,282	94	15,361	2	10

Fattiggården.

De intagna hjonens antal:

Kvarvarande sedan 1905	98	
Under året intagna	59	157
Under året afgångna genom döden	20	
» » » » utskrifning	53	73
Vid årets slut kvarvarande		84

däraf 43 män, 31 kvinnor och 10 barn.

Af de under året intagna personer tillhörde 4 män, 5 kvinnor och 10 barn annat fattigvårdssamhälle

De å försörjningsinrättningen intagna understödstagarne
voro till ålder och civilstånd:

	Mankön			Kvinkön			Summa
	Ogifta	Gifta	Änkl.	Ogifta	Gifta	Änkor	
Barn under 15 år, för tillfället intagna	12			17			29
Hjon mellan 15 och 20 år	1			1			2
» » 20 » 30 »	9			7		2	18
» » 30 » 40 »	4	1		1		1	7
» » 40 » 50 »	7	2		7			16
» » 50 » 60 »	3	2	1	2	1		9
» » 60 » 70 »	5	3	5	4	1	4	22
» » 70 » 80 »	7		14	2	1	9	33
» » 80 » 90 »	3	2	4	3	1	6	19
» öfver 90 år			1	1			2
Summa	51	10	25	45	4	22	157

Den äldste af under året vårdade män var änkemannen Joh. Gustaf Jönsson, född 1815 och bland kvinnor ogifta Brita Chr. Holmberg, född 1814.

Med afseende på hälsotillstånd och arbetsförmåga:

	Män	Kvinnor	Summa
1) Icke arbetsföra:			
Sinnessjuka eller idioter	6	9	15
Blinda eller litet seende	2	2	4
Lama eller ofärdiga	11	3	14
Ständigt sängliggande	12	10	22
Ålderstigna och sjukliga	11	12	23
Minderåriga barn	12	17	29
2) Mindre arbetsföra:			
Ålderstigna och sjukliga	24	20	44
3) Arbetsföra	2	4	6
Summa	80	77	157

Hjonens sysselsättning vid fattiggården har bestått:

dels i arbeten för gårdens behof såsom syning, stickning, tvätt, skurning, vedsågning samt landtbruksgöromål;

dels i arbeten för andra personer såsom fjäderspritning, vedsågning, mangling, mattpiskning, säcklagning m. m.

Läkaren vid försörjningsinrättningen har afgifvit följande

Uppgift från sjukhusafdelningen

angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
Ålderdomssjukdomar.				
Marasmus senilis	3		2	
IV. *Kroniska infektionssjukdomar.*				
Tubeculosis [1]	5	5	5	4
» pulmonum	5	4	5	4
» ossium et articulationum	1	1		
» laryngis	1			
» miliaris acuta, universalis		1		
VI. *Kroniska förgiftningssjukdomar.*				
Alcoholismus [1]	2			
VII. *Sinnessjukdomar.*				
Insania simplex	2			
Idiotia		1		
VIII. *Nervsystemets sjukdomar.*				
Hæmorrhagia cerebri et menigum, Hemiplegia [2]	1	1		1
Neuralgia trigemini		1		
XI. *Cirkulationsorganens sjukdomar.*				
Cor adiposum [2]	3	1		
Endarteritis. Arteriosclerosis [2]	1			
Thrombosis. Embolia	1			
XII. *Andningsorganens sjukdomar.*				
Pleuritis	1			
Bronchitis acuta	1			
» chronica	3		2	

[1] Samtliga fall.
[2] På alkoholism beroende fall upptagas ej här.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
XIV. *Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.*				
Nephritis chronica [2]	2		2	
XVI. *Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.*				
Rheumatismus articularis chron.	1	1	1	
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	1			
XVII. *Hufvudsjukdomar och sjukdomar i bindväfven.*				
Scabies	1			
Ulcus	2			
XVIII. *Svulster.*				
Fractura	2			

[2] På alkoholism beronde fall upptagas ej här.

Matordning vid fattiggården.

Dagar	Frukost	Middag	Aftonvard	Kväll
Söndag	Sill och potatis, smör, bröd, svagdricka och kaffe.	Mjukt bröd, färskt kött och potatis, grynsoppa med rotsaker.	Kaffe	Rågmjölsgröt och mjölk.
Måndag	Sill och potatis, margarin, bröd, svagdricka och kaffe.	Bröd, paltbröd och fläsk samt grynvälling.	D:o	D:o
Tisdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk.	D:o	D:o
Onsdag	D:o	Bröd, kabiljo och potatis samt ölsoppa.	D:o	D:o

Dagar	Frukost	Middag	Aftonvard	Kväll
Torsdag	Sill och potatis, margarin, bröd, svagdricka och kaffe.	Bröd, ärter och fläsk.	Kaffe	Korngrynsgröt o. mjölk.
Fredag	D:o	Bröd, färskt kött och potatis samt soppa med rotsaker.	D:o	Rågmjölsgröt och mjölk.
Lördag	D:o	Bröd, stekt bräckkorf med rotmos o ölsoppa.	D:o	Korngrynsgröt o. mjölk.

Sjuka och andra orkeslösa personer lämnas hafregrynsvälling i stället för sill och potatis till frukost äfvensom till andra måltider annan mat såsom oskummad mjölk efter läkarens föreskrift.

Matportionerna till hvarje hjon beräknas sålunda:

Bröd, mjukt	gram	200
Smör	»	20
Margarin	»	20
Kött	»	100
Fläsk	»	75
Sill	»	80
Kabiljo	»	115
Paltbröd	»	80
Ärter	»	125
Bräckkorf	»	100

Korngryn 80 gr. till gröt o. 25 gr. till välling		
Hafregryn	gram	25
Hvetemjöl, 20 gram till välling, 25 gram till ölsoppa och 10 gram till sås.		
Rågmjöl	gram	105
Potatis		½ liter
Kaffe	gram	5
Socker	»	5
Mjölk		0,4 liter
Svagdricka		0,5 »

Leveranspriser å matvaror m. m.,

som vid fattiggårdens entreprenadauktioner upphandlas, ställde sig som synes af följande tabell.

		1 oktober 1905	1 april 1906	1 oktober 1906	Medel-pris
		öre	öre	öre	öre
Hvetemjöl	per kg.	21,0	22,00	20,75	21,25
Rågmjöl	» »	14,5	16,25	14	14,92
Korngryn	» »	17,6	20	19	18,87
Hafregryn		—	—	—	—
Kokärter	» »	14,40	14	12	13,47
Potatis		—	—	—	—

		1 oktober 1905	1 april 1906	1 oktober 1906	Medelpris
		öre	öre	öre	öre
Färskt kött	per kg.	65	65	80	70
Fläsk		—	—	—	—
Kabiljo	» »	38,6	45	37	40
Sill	» tunna	2700	2400	2300	2467
Smör	» kg.	210	175	210	198
Margarin	» »	108	105	105	106
Strömming	» tunna	—	—	2100	2100
Sirup	» kg.	30	30	28	29,33
Salt	» hektol.	200	200	200	200
Bräckkorf	» kg.	43	45	50	46,67
Mjölk	» liter	4	4	4	4

Under detta års sommar har vid fattiggården uppförts ett nytt svinhus af tegel, rymmande 16 svinkreatur, afsedda för gårdens behof.

Nämnas bör ock, att för helt få år sedan ett ändamålsenligt sjukhus uppfördes med 2 sjuksalar, hvardera med plats för 8 personer, hvarjämte finnes en lägenhet å 1 rum och kök för sjuksköterska, 2 celler för sinnessjuka, äfvensom badrum och lokaler för desinfektion. På öfre botten äro inredda 4 gafvelrum för sjuka, som behöfva isoleras.

Hvar tredje sön- och helgdag har hållits gudstjänst i fattiggårdens kyrksal och de sjuka hafva i regel besökts en gång i veckan.

Fattiggården med sin trädgård och vackra park har en synnerligen skön belägenhet, alldeles invid Svartån, och synes väl lämpa sig till att vara, hvad den ock förnämligast är, ett hem för sjuka och ålderstigna.

Till fattiggården hör ett mindre jordbruk, som dock endast lämnar en del nödiga produkter för gårdens behof.

Sammandrag

af fattiggårdens ekonomi under de senaste fem åren.

	Hjon			Bruttokostnad		Inkomst		Nettokostnaden					
	antal	antal underhållsdagar	medeltal pr dag	för år				för år		för hjon pr år		för hjon pr dag	
År 1902	78	17,827	48	9,359	83	2, 79	86	7,179	97	146	—	0	40
» 1903	103	19,667	54	9,813	33	1,295	48	8,517	85	156	95	0	43
» 1904	121	24,819	68	11,965	07	1,624	83	10,340	24	153	30	0	42
» 1905	144	27,679	75	13,669	43	1,581	67	12,087	76	156	95	0	43
» 1906	143	28,672	78	15,627	14	3,212	—	12,415	14	156	95	0	43

Tabell,

utvisande den sammanlagda kostnaden af såväl den inre som den yttre fattigvården.

	Brutto				Summa		Netto				Summa	
	inre		yttre				inre		yttre			
År 1902	9,359	83	28,819	03	38,178	86	7,179	97	26,684	07	33,864	04
» 1903	9,813	33	30,653	97	40,467	30	8,517	85	27,493	46	36,011	31
» 1904	11,965	07	31,151	29	43,116	36	10,340	24	29,220	37	39,560	61
» 1905	13,669	43	31,158	06	44,827	49	12,087	76	27,298	12	39,385	88
» 1906	15,627	14	35,463	90	51,091	04	12,415	14	32,282	94	44,698	08

Tabell,

som utvisar, huru hela utgiftssumman fördelas på invånare och bevillningskrona.

	På hvarje invånare			På hvarje bevillningskrona		
	antal invånare	netto		antal bevillningskr.	netto	
År 1902	12,976	2	60	36,683	0	92
» 1903	12,778	2	81	42,641	0	84
» 1904	13,243	2	98	44,997	0	88
» 1905	14,535	2	70	50,501	0	78*
» 1906	15,361	2	91	53,460	0	83

* Minskningen detta år beror på inbetalning af en större skuld till fattigvården samt å den stora ökningen af bevillningskronor.

Kommunens anslag till fattigvården

åren 1902—1906

(utan hänsyn till verkliga kostnaden).

	Kronor		fördelad på hvarje			
			mantalsskrifven invånare		bevillningskronor	
År 1902	27,654	55	2	13	0	75
» 1903	34,820	37	2	72	0	83
» 1904	38,855	17	2	93	0	86
» 1905	45,559	94	3	13	0	90
» 1906	46,694	45	3	04	0	87

Sammandrag

af räkenskaperna för fattigvården år 1906.

Debet:

Balans från år 1905.

Tillgångar: Fastighet	69,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	23,575: —		
Innestående å deposition i Mälarbanken .	18,000: —		
Fordringar af främmande kommuner	2,547: 18		
Diverse fordringar	248: 08		
Kontant kassa	373: 71	117,829; 12	
Skulder: Donationer och testamenterade medel	40,168: 94		
Obligationslånet af den 1/6 1892	16,449: 05		
» » » 1/8 1902	24,465: 10		
Af J. E. Bjurling deponerade	2,235; 83	83,318: 92	
Öfverskjutande tillgång			34,510: 20

Inkomster år 1906.

Räntor å utlånadt kapital	398: 74	
Anslag at kommunen	46,694: 45	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	917: 85	
Bidrag af landstinget	200: —	
» » Sundinska fonden	1,408: 37	49,619: 41
	Kronor	84,129: 61

Kredit:

Utgifter år 1906.

För den öppna fattigvården	15,890: 79	
» » slutna »	12,415: 14	
Lasarettskostnad	918: 80	
Hospitalsvård	3,603: 60	
Utpensionerade barn	9,513: 96	
» fattighjon	612: —	
Bidrag åt diakonissan	250: —	
Bespisning af skolbarn	513: 47	
Ersättning till främmande kommuner	762: 93	
Aflöningar	1,450: —	
Diverse utgifter	1,523: 15	
Afskrifning å fråndömda uppdebiterade fordringar af främmande kommuner	169: 60	47,623: 44

Balans till år 1907.

Tillgångar: Fastighet	71,763: 87	
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	33,575: —	
Innestående å deposition i Mälarbanken .	6,000: —	
Fordringar af främmande kommuner	2,893: 83	
Diverse fordringar	248: 08	
Inventarier	4,881: 15	119,361: 93

Skulder: Donationer och testamenterade medel 40,280: 58
Obligationslånet af den ¹/₆ 1892 . . . . . 16,099: 05
» » » ¹/₈ 1902 . . . . 24,161: 50
Förskotterade medel 2,314: 63 82,855: 76
Öfverskjutande tillgång 36,506: 17
Kronor 84,129: 61

Under fattigvårdsstyrelsens förvaltning stående fonder.

	Vid årets början.		Under året				Behållning den 31 dec.	
			Inkomster		Utgifter			
Malmströmska fonden	10,000	—	480	40	480	40	10,000	—
Abr. Hülpher Abrahamssons fond	1,500	—	75	—	75	—	1,500	—
Beate Lovise Vougts »	10,015	48	478	24	366	60	10,127	12
Anders Nordlöfs »	75	—	3	74	3	74	75	—
P. Bilchiers »	150	—	7	50	7	50	150	—
Hedda Hoffmans »	500	—	25	—	25	—	500	—
Sofia El. Sjöbergs »	4,000	—	200	—	200	—	4,000	—
Anna Sofia Sjöbergs »	100	—	5	—	5	—	100	—
Alex. Mossbergs »	250	—	12	50	12	50	250	—
Ulrika Godenii »	1,500	—	75	—	75	—	1,500	—
Johanna Hallströms »	2,545	31	125	—	125	—	2,545	31
Anna Helena Almströms »	4,358	15	200	—	200	—	4,358	15
Regina Möllers »	5,175	—	250	—	250	—	5,175	—
Kronor	40,168	94	1,937	38	1,825	74	40,280	58

Västerås i april 1907.

På fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson,
ordförande.

Axel Eklundh.

BERÄTTELSE

öfver

verkställd granskning af Västerås stads räkenskaper

för år 1906.

Till Magistraten i Västerås.

Sedan Magistraten till oss, af herrar Stadsfullmäktige utsedda revisorer, öfverlämnat i härhos bilagda protokoll den 6 Maj 1907 upptagna räkenskaper, få vi, efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper, med återställande af desamma afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har verkställts af herr Herman Tersmeden, därvid några skrif- och räknefel iakttagits, hvilka under året blifvit vederbörligen rättade.

De af Drätselkammaren och af styrelsen för Strömsholms våg förvarade säkerhetshandlingar och värdepapper äro genomsedda och i god ordning befunna.

Enär räkenskaperna äro förda med synnerlig noggrannhet och reda, få vi härmed för så väl Drätselkammaren som styrelsen för Strömsholms våg tillstyrka ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattat.

Vid denna revisionsberättelse fogas Drätselkammarens berättelse öfver Västerås stads räkenskaper för år 1906.

Västerås den 12 Juni 1907.

Alfr. Thunblom. ***Georg Enhörning.*** ***Aug. Wetterling.***

År 1907 den 17 Juni föredrogs denna handling inför Magistraten i Västerås, hvarefter densamma skulle till Stadsfullmäktige öfverlämnas; betygar

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Till Magistraten i Västerås.

Efter verkställd granskning af Västerås stads Fattigvårds räkenskaper och förvalt-ng för år 1906 få undertecknade af herrar Stadsfullmäktige utsedde revisorer afgifva jande

Revisionsberättelse.

Af siffergranskaren enligt bifogade förteckning gjorda anmärkningar befunnos föl-de förtjäna afseende.

) Verif. 128 utvisar kr. 95: 50, men motsvarande i kassan fol. 14 endast 95 kr.

) Verif. 181 utvisar kr. 183: 25, men motsvarande såväl i distriktsrådsprotokollet som i kassan fol. 20 endast kr. 182: 25.

) Verif. 228 är ej kvitterad.

) Verif. 536 utvisar kr. 384: 35, men motsvarande i kassan fol. 56 kr. 384: 25.

) Slutsumman i verif. 729 bör vara kr. 18: 06, ehuru den utvisar kr. 18: 07, så ock i kassan fol. 76.

) I verif. 780 är postanvisningsbeloppet upptaget till 37 kr., men kassan fol. 82 utvisar blott 35 kr.

) Verif. 869 utvisar 83 kr., men distriktsrådens protokoll såväl som kassan fol. 92 88 kr.

) De kr. 10 i verif. 808, som öfverstiga motsvarande kr 198: 75 (kassan fol. 84), återfinnas under verif. 625.

För egen del hafva vi funnit skäl till följande erinringar:

) Den af aflidne Grosshandlare C. W. Wahlenius den 22 Juni 1882 å 2,000 kr. utfärdade reversen anse vi böra förnyas. — Alldenstund den för lånet i fråga lämnade säkerheten, ursprungligen utgörande inteckning å 2,000 Rdr Rgs jämte spanmålsränta å 9 tunnor spanmål, numera endast gäller spanmålsräntan, då kapitalet dödats den 2 Juni 1854, anse vi densamma otillfredsställande.

) Då lån ur Beata Vougts fond enligt gåfvobrefvets ordalydelse endast böra beviljas mot säkerhet af inteckning liggande inom egendomens halfva brandförsäkrings- och taxeringsvärde, vilja vi fästa uppmärksamheten på, att detta vilkor i af styrelsen beviljadt lån ej till fullo uppfyllts.

) Vid besök å fattiggården Karlslund hafva vi funnit förhållandena därstädes fullt tillfredsställande.

4:o) Siffergranskningen har äfven nu verkställts af herr Herman Tersmeden, hvilk framgår af närlagda sifferrevisionsberättelse. På grund af det noggranna sä hvarpå denna blifvit utförd, och den afsevärda tid, som därtill måst användas, an vi en förhöjning af arvodet till siffergranskaren nödig.

5:o) Räkenskaperna äro förda med synnerlig noggrannhet och reda och få vi därför Fattigvårdsstyrelsen och dess tjänstemän tillstyrka full ansvarsfrihet för den t revisionen omfattar.

Västerås den 13 Juni 1907.

Karl Hägwall. ***R. Beijnoff.*** ***Isidor Fröier.***

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af de af revisorerna vid granskning af fattigvårdens räkenskaper och förvaltning för år 1906 gjorda anmärkningar får Styrelsen meddela:

att beträffande i räkenskapen anmärkte skriffel dessa komma att vederbörligen rättas där så ej redan skett;

att det af aflidne Grosshandlanden C. W. Wahlenius den 22 Juni 1882 å 2,000 riksdaler utfärdade skuldebref numera blifvit försedt med påskrift af bemälte Wahlenius' son Grosshandlanden Carl W. Wahlenius om betalningsansvar och att styrelsen för öfrigt beslutit uppsäga lånet till inbetalning;

samt att den såsom säkerhet för det ur **Beata Vougts** fond utgångna lån lämnade inteckning visserligen ligger delvis öfver fastighetens halfva taxeringsvärde, men vid det förhållandet att såsom ytterligare säkerhet solvent borgen är ställd, anser styrelsen totalsäkerheten fullt betryggande.

Västerås den 28 Juni 1907.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Axel Eklundh.

Register:

1. Sammandrag öfver Utgifter och Inkomster . . . . . . {Utgifter sid. 1—7 / Inkomster » 8—11
2. Reserverade köpeskillingsmedel för försåld diverse mark och byggnader » 12—13
3. Räkning öfver Hamnbyggnaden, utvisande med hvilket belopp, som kostnaden för byggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1906 års slut . . . . » 14—15
4. Räkning öfver Hamnafgifter för år 1906 . . . . » 14—15
5. Räkning öfver Hamnens Underhålls- och Reparationsfond . . . . » 16—17
6. Sammandrag öfver Renhållningsverkets Utgifter och Inkomster år 1906 » 18—19
7. D:o Tillgångar och Skulder för d:o . . . . » 20—21
8. D:o af Drätselkammarens räkenskaper (utgående balans-konto) Tillgångar och Skulder den 31 December 1906 . . . . » 22—31
9. Sammandrag öfver Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning . . . . » 32—35

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper för år 1906.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster.

Utgifter för året:

Ränta och Amortering å Obligationslån:

Obligationslånet af den 1/6 1892:				
Ränta		13,020: —		
Amortering		7,000: —		
Provision		50: 05	20,070: 05	
Obligationslånet af den 15/6 1896:				
Till Stockholms Handelsbank:				
Ränta	20,034: —			
Amortering	15,000: —			
Provision	43: 79	35,077: 79		
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:				
Ränta	6,354: —			
Amortering	5,000: —	11,354: —		
Till Aktiebol. Mälareprov. Bank:				
Ränta		180: —	46,611: 79	
Obligationslånet af den 1/8 1902:				
Till Stockholms Handelsbank:				
Ränta	70,240: —			
Amortering	23,000: —			
Provision	116: 55	93,356: 55		
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:				
Ränta	5,900: —			
Amortering	1,000: —	6,900: —		
Till Domkapitlet i Västerås:				
Ränta		1,200: —	101,456: 55	168,138: 39
			Transport	168,138: 39

		Transport	168,138: 39

Intresse-Konto:

Ränteutgifter		46,742: 93	
Wallöfska lifräntan		1,100: —	47,842: 93

Aflöningar:

Till Magistraten och underlydande tjänstemän och betjänte		19,563: 33	
Vid Drätselkammaren m. m.:			
Stadskamreraren och Sekreteraren	3,500: —		
Räkenskapsföraren	1,500: —		
Arbetschefen	3,000: —		
Arbetsförman	1,200: —		
Sekreteraren hos Stadsfullmäktige	1,000: —		
Anslag till skrifbiträde å Drätselkammarekontoret	1,000: —		
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper	400: —		
Arvode för uppehållande af Rådmansbefattningen	200: —	11,800: —	31,363: 33

Pensioner:

f. Stadsfiskalen Aug. Westerling		1,500: —	
» Räkenskapsföraren J. R. F. Lundberg, ¾ år		900: —	
» Poliskonstapeln J. F. Asplund		500: —	
» » E. A. Westén		300: —	
» Tornväktaren J. E. Norén		150: —	
» » C. E. Eriksson		75: —	
» Städerskan Johanna Söderlund		100: —	
» Barnmorskan Carol. Närström		400: —	
» Patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —	
» Syssloman J. E. Pettersson		800: —	
» Räkenskapsföraren Anna Gedda		1,000: —	
Anslag till Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond enl. Kungl. Brefvet den 11/1 1850 och den 21/2 1868, 1 1/5 Rådmanslön efter äldre stat		360: —	6,185: —

Poliskårens konto:

Aflöningar		27,121: 26	
Beklädnadspersedlar		1,945: 91	
Olycksfallsförsäkringsafgifter		299: 76	
Extra polisbevakning		339: 47	
Telefonafgifter och samtal		219: 25	
Tryck- och annonskostnader, skrifmaterialier och bokbinderiarbeten		367: 78	
Koks och lyse		1,845: 87	
Eldning och skötsel af ugnarna		50: —	
Skurning och städning		199: 30	
Brandstodsafgifter		42: 64	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier		413: 77	
Oförutsedda utgifter		590: 54	
		33,435: 55	
Enligt budgetförslaget			33,935: —
		Transport	287,464: 65

		Transport	287,464: 65

Brandkårens konto:

Aflöningar		7,935: —	
Beklädnadspersedlar		984: 95	
Kosthåll		991: —	
Kol, ved och lyse		1,436: 41	
Stallet: utfodring och skötsel m. m.		3,205: 16	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkringsafgifter	178: —		
Tryck- och annonskostnader samt skrifmaterialier	309: 10		
Tvätt, skurning och städning	187: 39		
Underhåll af brandtelegrafen	179: 04		
D:o » brandredskapen	717: —		
D:o » inventarier	295: 67		
Telefonafgifter och samtal samt flyttning af apparater m. m.	192: 33		
Brandstodsafgifter	71: 49		
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgift m. m.	192: 06		
Läkarearvode och medicin	100: 32		
Oförutsedda utgifter	378: 09	2,800: 49	
Öfningar med manskapet		338: 50	
Hyra för spruthus		190: —	
Gratifikation vid sprutmönstringar		88: 25	
Reparation af ångspruthuset		225: —	
Inköpt inventarier och materialier för verkstäderna		733: 23	
		18,927: 99	
Afgår:			
Bidrag till kostnaden för utfodring m. m. af stadens tre hästar	1,646: 26		
För verkställda arbeten	554: 45	2,200: 71	16,727: 28

Byggnads-Nämnden:

Aflöningar		2,500: —	
Diverse utgifter		142: 53	2,642: 53

Sundhetsvården:

Allmänna hälsovården		7,144: 47	
Epidemiska sjukvården		11,486: 51	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	20,130: 98

Gatubelysningen:

(Efter afdrag af 12 gaslyktor som bekostas af hamnen.)

Belysning med 211 gaslyktor		16,691: 44	
» » luxlampor		133: 56	
» » elektriska lampor		182: 25	17,007: 25

Gatuläggningen:

(Enligt budgetförslaget.)

Kostnaden för mindre gatuarbeten år 1906 samt afgäld för nubbstensbrott		5,000: —	
Kostnader för makadamslagning		4,000: —	
	Transport	9,000: —	343,972: 69

Transport		9,000: —	343,972: 69
Kostnader för en del större gatuarbeten:			
å Källgatan mellan Kungs- och Kristinagat. .	4,280: —		
å Pilgatan mellan Allégatan och Östra espl. .	1,600: —		
för en gångbana å Norra esplanaden	1,120: —	7,000: —	16,000: —

Vägunderhåll:

Anslag af uttaxerade medel			4,000: —

Pudrettberedningsanstalten:

Bidrag genom uttaxering till bestridande af renhållningsverkets utgifter för året .			7,366: 63

Stadens parker och planteringar:

Kostnader under året		8,448: 74	
Brist från år 1905		1,056: 76	9,505: 50

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring		1,500: —	
Diverse utgifter för stallet		200: —	
Aflöningar till tre karlar		2,184: —	
Påökning enl. Drätselkammarens beslut		216: —	
Olycksfallförsäkring för tre karlar		33: —	4,133: —

Skogarnes konto:

Jägmästarens årsarvode	200: —		
Skogvaktarens årslön	1,000: —	1,200: —	
Skogvaktaränkans vedbränsle		34: —	
Kostnaden enl. konto		362: 90	
Diverse utgifter enl. Jägmästarens redovisning		1,122: 03	2,718: 93

Rådhuset:

Ved och kol, huggning och uppbärning		616: 95	
Belysning		727: 43	
Uppdragning och reparering af uren		60: —	
Brandstodsafgifter		96: —	
Skorstensfejning		4: 50	
Renhållning af klosetten		35: —	
Extra skurning och rengöring under året		59: 78	
Insättning och uttagning af innanfönster		53: 50	
Reparationer m. m.		142: 63	
Inköp af inventarier		69: 50	
Ett års städningspängar		600: —	
		2,465: 29	
Enligt budgetförslaget			2,426: —

Diverse renhållning:

S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser		1,911: —	
Renhållning af gator mellan kyrkogårdarne vid kvarntullen och del af Västerlånggatan		93: 50	
Ett års renhållning af Bryggerigatan		12: —	
Transport		2,016: 50	390,122: 75

Transport		2,016: 50	390,122: 75
Vinterunderhåll:			
logning, snökörning, sopning och sandning		729: 94	
Sommarunderhåll:			
›pning af gator och allmänna platser samt bortrensning af ogräs		564: 69	
iverse utgifter		55: 35	3,366: 48

Arrenden och afgälder:

ör till staden upplåten mark af Stallhagen:			
af Lasarettets område	19: 98		
» Länscellfängelsets område	10: 25		
» d:o för järnvägen, enl. Kungl. brefvet den 21/11 1873	100: —	130: 23	
ör s. k. Falkenbergska tomten		75: —	
» till staden upplåten mark i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Härrgärdet		166: 76	
» till staden upplåten äng å Trädarön		7: 75	
rsättning till biskopslönens innehafvare för mistning af arrendet för lägenheten Klockartorp		500: —	
dje årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	
fgäld för Vasaparken efter 1906 års medelmarkegång		425: 87	1,355: 38

Årliga utgifter:

ångars vård och förplägning å Cellfängelset		180: 57	
'rono- och kommunalutskylder:			
för Kungsängen	51: 65		
» Östra utmarken	315: 65		
» Viksäng	36: 12		
» diverse jordägor	289: 38	692: 80	
randstodsafgifter		84: 92	
elefonafgifter:			
till Magistraten med anknytningar	120: —		
» Stadsfullmäktiges sekreterare	50: —		
» Drätselkammarens ordförande	16: 67		
» Drätselkammarekontoret	75: —		
» Arbetschefen	50: —		
» Kronokassören	50: —	361: 67	
tadens andel i lön till Skarprättaren		75: —	
yra för vågboden vid Stora torget		125: —	
lapphuset:			
Tillsyn däraf	100: —		
1 bal torfmull	1: 80	101: 80	
aviljongen i Stadsparken:			
Brandstod och utskylder m. m.		203: 47	
nslag till sockenbiblioteket:			
Tillsyn däraf	75: —		
Diverse utgifter	99: 55	174: 55	
nslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	
'remier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare		140: 15	
Iantalsskrifningsombuden		120: —	
'ryckningս- och annonskostnader		2,145: 42	5,205: 35
Transport			400,049: 96

Transport 400,049: 96

Diverse särskilda ändamål:

Anslag af uttaxerade medel:		
till Slöjdskolan och Tekniska skolan	2,000: —	
» Arbetareinstitutets bibliotek	1,000: —	
» föreläsningskurser	600: —	
» rep. af brand- och polisstation	4,300: —	7,900: —

Anslaget till Magistraten:

för trycknings- och annonskostnader m. m.:

Trycknings- och annonskostnader	856: 57	
Skrifmaterialier	128: 60	
Bokbinderiarbeten	201: 90	
Telefonsamtal	12: 55	
Holm, nytt juridiskt arkiv	100: —	
7 st. fastighetsböcker	171: 50	
Diverse utgifter	12: 40	1,483: 52

Anslag till Drätselkammaren:

för skrifmaterialier m. m.:

Räkenskapsböcker	80: 60	
Skrifmaterialier	111: 45	
Bokbinderiarbeten	141: 36	
Postafgifter	41: 86	
Telefonsamtal	6: 65	
Diverse utgifter	6: —	387: 92

Hästholmarne:

Årets uttaxering enl. budgetförslaget:	
Till reparation och sandning af gångar å Elba	400: —

Kallbadhuset:

Aflöning till simlärare och simlärarinna	300: —

Genom förskotterade medel verkställda likvider, att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:

Anslag till kommitterade för musik och konsertsalong	264: 20	
Anslag till järnvägsundersökningar	3,000: —	
Anslaget till triangelmätningar	470: —	
Kommitterade för folkskolebyggnaden	5,900: —	
Köpeskilling för den exproprierade delen af Kungsängen	26,500: —	
S. V. B:s Nya Järnvägsaktiebolag 687 aktier	68,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag:		
Lån till ränta å bolagets obligationslån	1,298: 08	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats:		
Kostnader under året	108: 50	
Donationsjordsmedel:		
Kostnader för uppgörelsen med donationsjordsägarne å Ängsgärdet m. m.	4,544: 82	
Inköp af 2 st. hästar år 1905	1,075: —	
Transport	111,860: 60	410,521: 4

Transport		111,860: 60	410,521: 40
ra gatan:			
Nubbstensättning mellan Vasa- och Stenläggaregatorna . . .		23,100: —	
ttbesiktningsbyrån:			
Uppförande af byggnaden m. m.		13,394: 27	
betalning af köpeskillingen:			
för gården N:o 4 Norra kvarteret		42,904: 11	
pesumman för gården N:o 109 Västra kvarteret		42,000: —	
D:o » lägenheten Nyby		6,000: —	
köpt mark af Mälarborg		1,067: 60	
Lånemedels Konto:			
ndskogslikvid	25,480: 25		
verse gatuarbeten	4,833: 38	30,313: 63	270,640: 21

Förslagsanslaget:

(En del utgifter som bestridits af förslagsanslaget):

verse utbetalningar:		
enl. *Diverse allmänna Utgifters Konto*	6,789: 99	
tuskyltar	602: 85	
seanslag till kommitterade för utredning af frågan om inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt	200: —	
llbadhusets kostnader utöfver inkomsterna	205: 14	
paration af brand- och polisstationen:		
Kostnader utöfver gäldadt	136: 36	
slaget till skollofskolonier	1,000: —	
stholmarne: kostnader utöfver budgetförslaget	182: 12	
del i Kungsängsarrendet:		
för åren 14/3 1904—14/3 1906	500: —	9,616: 46

Afkortnings-Konto:

ommunalutskylder	16,246: 95

Kyrkokassemedel:

axering år 1906	22,175: 12

Folkskolemedel:

axering år 1906	95,599: 69

Fattigmedel:

axering år 1906	46,694: 45

Krono- och tertialtiondemedel:

n är prästerskapet i Västerås till lön anslagen af jord inom stadsområde.)

en för 329,86 hl. spannmål, 1/2 råg och 1/2 korn, medelpris 7: 71 kr. pr hl. .	2,543: 21

Saldo till år 1907:

ållning, motsvarighet i fordringar	64,506: 24
Kronor	938,543: 73

Inkomster för året:

Saldo från år 1905:				
Behållning, motsvarighet i fordringar				49,448:
Andelar i ränta och amortering:				
å 1892 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden:				
Ränta	3,255: —			
Amortering	1,750: —	5,005: —		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för fattiggården Karlslund:				
Ränta	651: —			
Amortering	350: —	1,001: —	6,006: —	
å 1896 års obligationslån:				
Af kyrkorådet:				
för nya orgeln i Domkyrkan:				
Ränta		607: 68		
Amortering		400: —	1,007: 68	
å 1902 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet:				
Ränta	8,316: 20			
Amortering	2,580: —	10,896: 20		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för nybyggnad vid Karlslund:				
Ränta	978: 60			
Amortering	303: 60	1,282: 20	12,178: 40	19,192:
Intresse-Konto:				
Ränteinkomster				5,619:
Arrenden för diverse jordlägenheter m. m.:				
Östra utmarken:				
För diverse jordlägenheter			2,940: 30	
Västra utmarken:				
För diverse byggnadsplatser			585: 90	
Viksäng:				
För villatomter			210: —	
Diverse arrenden:				
Persbohagen		10: —		
Stadskassörsjorden		83: —		
Östra holmen		150: —		
En backbrink utom kvarntullen		5: —		
Två mindre områden utom Gåsmyretullen . .		10: —	258: —	
Transport			3,994: 20	74,259:

Transport 3,994: 20 — 74,259: 89

Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten . . . 50: —

Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön . . . . . . 7: —

Fiskvattensarrenden . . . . 385: — — 4,436: 20

Hyresmedels konto:

viljongen i Stadsparken . . . . 1,600: —

staurationsbyggnaden å Elba . . . . 500: —

la med tomt » d:o . . . . 100: —

ıtshyra:

för ett magasin å Södra Skallberget . . . . . 10: —

» magasinplats d:o . . . . . 10: —

» en källare invid Loviseberg . . . . 10: —

» vattenkiosken i Vasaparken . . . . 10: — — 40: —

nontstallarne:

Nettobehållning genom uthyrning af stallarne 422: 20

gboden vid Stora torget . . . . 55: —

dens andel i plats och hyresmedel från Strömsholms våg . . . 500: —

plagsplatser å s. k. Sjöhatten . . . . 375: — — 3,592: 20

Gräs- och sjöslog:

erse grässlog 1,050: 75

Skogarne:

erse skogsprodukter 2,146: 65

skogsvårdsstyrelsens plantskola . . . . 100: —

ris och takspiror . . . . 10: 50 — 2,257: 15

Epidemiska sjukhuset:

n landstinget 6,487: 14

utna vårdafgifter . . . . 146: — — 6,633: 14

Stadens div. mark och gårdar:

ållning för år 1906 af hyror och arrenden 20,686: 30

Hamnafgifter:

års ränta å ing. balans den 1/1 1906:

73,905 kr. 5 % 3,695: 25

Amortering . . . . 3,000: — — 6,695: 25

e årets ränta och amortering:

för Tullhusbyggnaden enl. af Stadsfullmäktge den 14/12 1890 § 5 fastställda plan . . . . 1,750: — — 8,445: 25

Utdelning å aktier:

-V.—B:s Nya Järnvägsaktiebol. 1,074,700 kr. à 6 % . . . . . 64,482: —

—Tillberga Järnvägsaktiebol. å 2,060 aktier à 16 kr. . . . . 32,960: — — 97,442: —

Bränvinsmedel:

Stadens andel:

delar af vinstmedlen för året den 1/10 1905—1/10 1906 . . . . 85,535: 26

Transport 85,535: 26 — 218,802: 88

Transport	85,535: 26	218,802: 8
$^{5}/_{10}$-delar af utskänknings- och minuteringsafgifter för året $^{1}/_{4}$ 1906 —$^{1}/_{4}$ 1907	2,245: 50	
Influtna afgifter för utskänkning under år 1906 å ångfartygen Aros och Vesterås	262: 50	88,043: 2

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Hundskatt för 164 st. hundar	2,460: —	
Stadens andel:		
i bötesmedel	423: 50	
i auktionsprovision	236: 21	
i registreringsafgifter	176: 69	
Platshyror för karuseller, skjutbanor m. m.	140: —	
Influtna bordshyror	78: —	
Hälften af hyresafgiften för ett större marknadsstånd	12: 50	
För lån af sten och pålkran	27: —	
» en gammal kamin	5: —	
» sålda stadgar	8: 18	
Ränta å 30,000 kr., som öfverskridit det af staden lämnade anslaget till flickskolan å Mariaberget à 4 %	1,200: —	
Ett års ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgärdet	2,337: 50	7,453: (

Uttaxerade medel:

(dels efter 1905 års bevillning och dels utskylder som för löpande året uttaxeras nämligen):

Personella afgifter för år 1906:		
för prästerskapets aflöning, 1 kr. för man och 50 öre för kvinna	1,486: —	
Kommunalutskylder:		
efter 1905 års bevillning, à 6 kr. pr kr. bevillning	303,011: 82	
Tomtören för bebyggda och obebyggda tomter som äro belägna på stadens grund, enl. tomtöreslängd	199: 75	
Afgifter till prästerskapet:		
à 2 öre för bevillningskrona med undantag af bevillning för åker och äng	1,011: 65	
Tomtören å sjöbodar	360: 32	
Krono- och tertialtionde:		
efter 1905 års medelmarkegång	2,543: 21	308,612:

Af Drätselkammaren förskotterade medel:

(Att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt.)

Enl. utgifterna sid. 6 och 7		270,640:
Transport		893,552:

Transport 893,552: 73

Västerås Vatten- & Gasverks Vinstmedels-Konto:

nl. budgetförslaget:

Vattenverket	11,200: —	
Gasverket	20,306: —	
Elektricitetsverket	13,485: —	44,991: —
	Kronor	938,543: 73

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel fö**

1906					
Dec. 31.	An	**Utbetalningar år 1906:**			
		Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.			526: 5
		Västerås Goodtemplarförening:			
		Köpeskilling för 36,9 kv.-meter af tomten N:o 13 i Västra kvarteret att utläggas till Västgötegatan		147: 60	
		Kapten Georg Gedda:			
		Ersättning för reglering mellan staden och tomten N:o 4 Vasaföreningen		3,000: —	
		Målaren Carl Olsson:			
		Köpeskilling för 173,5 kv.-meter mark intill tomten N:o 1 Vasa att utläggas till Svantegatan jämte ersättning för husflyttningar		1,500: —	
		Västerås Mejeriförening:			
		Köpeskilling för 100,4 kv.-meter af tomten N:o 68 Västra kvarteret för utläggning till Stora gatan		1,100: —	
		Nya gatuanläggningar m. m.:			
		Diverse gatuarbeten:			
		å Norra esplanaden	1,747: 78		
		» Bergsvägen	1,100: 92		
		» V. Bergsgatan	847: 87	3,696: 57	9,444: 1
		Saldo till år 1907:			
		Ogulden köpeskilling:			
		Byggmästaren K. J. Karlsson	1,022: 60		
		Upplupen ränta	51: 13	1,073: 73	
		Hos Stadskassan innestående		28,631: 10	29,704: 8
				Kronor	39,675: 5

rsåld diverse Mark och Byggnader. Kredit.

1906					
n. 1.	Pr. *Saldo från år 1905;*				
	Ogulden köpeskilling:				
	Byggmästaren K. J. Karlsson	1,022: 60			
	Gårdsägaren E. A. Eriksson	3,120: 25	4,142: 85		
	Hos Stadskassan innestående		26,110: 08	30,252: 93	
c. 31.	**Inkomster år 1906:**				
	Fru Hedvig Lindroth:				
	1906 års hyra till den 1/4 1907 för tomten N:o 84 b Västra kvarteret		10: —		
	Stadsläkaren K. G. Tingvall:				
	Uppdebiterade räntor för året		1,300: 69		
	Byggmästaren K. J. Karlsson:				
	Ett års ränta å kr. 1,022: 60 à 5 %		51: 13		
	Byggnadssnickaren C. E. Andersson:				
	Köpeskilling för tomten N:o 1 i kvart. Nanna enl. kontrakt den 31/1 1906	4,002: 30			
	En mån. ränta å 3,002: 30 kr. 5 %	12: 50	4,014: 80		
	Sålda byggnader under året:				
	å tomten N:o 33 Norra kvarteret:				
	Södra flygelbyggnaden	2,010: —			
	En stugubyggnad	210: —			
	Uthus å den del af tomten som skall utläggas till domkyrkoesplanaden	250: —	2,470: —		
	å tomterna N:ris 52—56 Norra kvart.		1,576: —	9,422: 62	
			Kronor	39,675: 55	

Debet. **Hamnbyggnaden**

1906				
Jan. 1.	An.	*Balans från år 1905:*		
		Det belopp hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1906 års slut		73,905:
Dec. 31.		Ett års ränta å 73,905 kr. à 5 %		3,695:
			Kronor	77,600:

Debet. **Hamnafgifte**

1906				
Dec. 31.	An	*Af motstående hamnintrader ingår till stadskassan:*		
		Till ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden, hvilken kostnad ingår i stadens obligationslån	6,695: 25	
		17:de årets ränta och amortering å kostnaden för Tullhusbyggnaden	1,750: —	8,445:
		Hamnuppbördsman Viktor Isacsson:		
		Enl. siffergranskning af hamnens räkenskaper år 1905, honom till godo		100:
		Hamnens Underhålls- ock Reparationsfond mottager öfverskottet af hamnintraden för året		15,413:
			Kronor	23,958:

nto. **Kredit.**

906				
. 31.	Pr.	I anledning af Kungl. Brefvet den 30/12 1899 och Stadsfullmäktiges beslut den 21/12 1900 skall ränta och amortering å beräknade återstående kostnader för hamnbyggnaden sålunda beräknas från och med år 1900, nämligen: ränta 5 % och amortering för år 3,000 kr. för att kunna åskådliggöra, med hvilket belopp kostnaden för hamnbyggnaden vid hvarje års slut beräknas ingå i stadens obligationslån.		
		1 års ränta å vid årets början ingående balans 73,905 kr. à 5 %	3,695: 25	
		Amortering för år 1906	3,000: —	6,695: 25
		Balans till år 1907:		
		Det belopp, hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1906 års slut		70,905: —
			Kronor	77,600: 25

nto. **Kredit.**

906				
. 31.	Pr.	*Uppbörd år 1906:*		
		Enligt Hamnuppbördsmannens räkning		23,958: 53
			Kronor	23,958: 53

1906				
Dec. 31.	An.	**Utgifter för år 1906:**		
		Lön till Hamnuppbördsman	1,500: —	
		Provision 6 % å intraden kr. 24,083: 03	1,444: 98	
		Lön till Hamnfogden	100: —	
		Ersättning för skrifmateriel	50: —	3,094:
		Hamnunderhållskostnader:		
		Diverse utgifter under året		7,002:
		Tullhuset:		
		Diverse utgifter under året		702:
		Behållning till år 1907		28,012:
			Kronor	38,811:

och Reparationsfond. **Kredit.**

1906			
Jan 1.	Pr. *Behållning från år 1905*		23,124: 02
Dec. 31.	**Inkomster för år 1906:**		
	Öfverskott af hamnintraden för året	15,413: 28	
	Influtna afgifter för båtbryggorna vid hamn	124: 50	
	Hyra för ett rum i Tullhuset	150: —	15,687: 78
		Kronor	38,811: 80

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Utgifter**

1906				
Dec. 31. An. **Utgifter för året:**				
Diverse utgifter				2,911: 59
Stallet:				
(Utfodring för 7 hästar.)				
Diverse foderartiklar:				
Från jordbruket		2,360: 50		
Kontant inköpt		954: 75		
Hästförsäkring, hästskoning, medicin, läkarearvode samt sadelmakeriarbeten m. m.		623: 10		3,938: 35
Hästars Konto:				
Inköpt en häst	775: —			
Mellangift å en häst	400: —	1,175: —		
Afgår ersättning för ett nedslaktadt hästkreatur		480: —		695: —
Jordbruket:				
Utsäde		195: 65		
Diverse arbeten m. m.		566: 77		762: 42
Arrenden:				
Arrende för regementets mark		200: —		
D:o för upplagsplats å Hammarbygärdet		30: —		230: —
Inventarier:				
Inköpt diverse inventarier				483: —
Torfmull:				
För under året användt torfmull				4,124: 77
Anslag till vatten- och kloakledningen i arbetarebostaden				1,000: —
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget:				
För drifkraft till blandningsmaskin				795: 38
Aflöningar:				
Föreståndaren		1,900: —		
Ord. arbetare		6,240: —		
Extra d:o		1,426: 45		
Läkarearvode		50: —		9,616: 45
Ökad tillgång i fodertillgången				22: 50
Saldo till år 1907:				
Behållning i fordringar				1,517: 30
			Kronor	26,096: 76

verket.

och Inkomster år 1906. Kredit.

1906			
Jan. 1.	Pr. *Saldo från år 1905:*		
	Behållning i fordringar		3,015: 30
Dec. 31.	**Inkomster under året:**		
	Försäljningar:		
	606 balar torfmull	1,090: 80	
	53 st. komposter	2,371: 50	
	357 lass stallströ och sopor	449: —	
	18,284 ½ hl. pudrett	7,737: 57	11,648: 87
	Diverse inkomster:		
	Ersättning ur sjukkassan	46: —	
	För krossning af hafre	52: 14	
	» hämtning af latrinkärl	355: 62	
	» en halmstack	200: —	
	» en skadad hafregröda	40: —	
	» diverse grässlog	320: —	1,013: 76
	Jordbruket:		
	(Beräknade värdet af årets skörd.)		
	Hö 26,000 kg.	1,300: —	
	Halm 4,000 kg.	160: —	
	Hafre 9,230 kg.	923: —	2,383: —
	Minskad tillgång genom användning af inneliggande lager den 1 Jan.		669: 20
	Från Drätselkammaren levererade medel af årets uttaxering		7,366: 63
		Kronor	26,096: 76

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An. **Tillgångar:**

Fordringar		2,244: 77
Fastigheter:		
Fabriken: anläggningskostnader	10,039: 24	
Arbetarebostadsbyggnaden m. m	10,540: 01	
Källare och magasinsbyggnaden	2,085: 52	
Foderladan	241: 02	22,905: 79
Inventarier:		
7 st. hästar	4,925: —	
Fordon	3,131: —	
Latrinkärl	719: 25	
Målkärl	25: —	
Diverse inventarier	761: 10	
Fabrikens diverse inventarier	2,749: 30	
Stallets d:o	695: 20	
Jordbrukets d:o	432: 93	13,438: 78
Förråder:		
4,500 hl. pudrett à 45 öre	2,025: —	
450 kg. hö à 5 öre	22: 50	2,047: 50
	Kronor	40,636: 84

verket.

Skulder den 31 Decmber 1906. **Kredit.**

Pr. **Skulder:**

Fabrikens Utgifters och Inkomsters konto:

Motstående fordringar	2,244: 77	
Afgår reserverade medel	727: 47	1,517: 30

Vattenledning i Arbetarebostaden:

Reserverade medel		727: 47

Kapital konto:

Motstående tillgångar:		
i Fastigheter	22,905: 79	
i Inventarier	13,438: 78	
i Förråder	2,047: 50	38,392: 07
Kronor		40,636: 84

Drätselkammarens

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An. **Tillgångar:**

Kassabehållning		11,502: 85
Fordringar:		
Af enskilda personer	85,988: 19	
Gasverkets lånekonto	45,664: 60	131,652: 79
Restantier:		
Utestående fordringar, enligt restlängd		14,182: 60
(Att gäldas genom uttaxering):		
Trädplanterings-Sällskapet	1,133: 13	
Poliskåren	5,494: 60	
Kyrkokassemedel	4,000: —	
Folkskolemedel	3,900: —	14,527: 73
Wallöfska inteckningarne		20,000: —
Förråder:		
Diverse skogsprodukter		146: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af köpeskillingsmedel.)		
Gården N:o 11 och 12 Västra kvarteret	8,000: —	
» 72 »	3,500: —	
» 80 »	3,000: —	
» 99 »	4,500: —	
» 76 a »	3,000: —	
» 70 och 71 Södra kvarteret	13,000: —	
» 6 Norra kvarteret	7,474: 76	
» 6 »	11,000: —	
» 7 och 8 kvarteret Frej	18,000: —	
Lägenheten Adolfsberg	15,000: —	
» Kristineberg	7,000: —	
Jord i Herrgärdet	4,400. —	
» i Gåsmyrevreten	10,813: 20	
» i Västermalm, 1 tomt	1,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,300: —	
Tomten N:o 119 Norra kvarteret	4,883: 02	
Andel af tomten N:o 76 Norra kvarteret	500: —	
Tomten N:o 84 b Västra kvarteret	2,500: —	
Andelar af tomterna N:ris 39 och 40 Södra kvarteret	8,000: —	
Mark af tomterna N:ris 52—56 Norra kvarteret	10,000: —	138,870: 98
Lägenheten Sofielund:		
(Gäldadt af 1892 års lån)		9,000: —
	Transport	339,882: 95

Skulder den 31 December 1906.

Pr. **Skulder:**

Till nedanstående:		
Bankdirektören Axel Sundström	450: —	
Skjutsentreprenären P. Eriksson	400: —	
Professor C. E. Bergstrand	700: —	
Handlanden J. Nyströms sterbhus	4,532: 40	
Västerås Stads Sparbank	453: 09	
Upplånte medel från Fonder	13,899: 70	20,435: 19
Reserverade medel:		
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål.)		
Anslaget för tryckning af senast fastställda stadsplanekartan 2,400 kr., återstod	1,028: 70	
Förslagsanslaget 2,000 kr. för ordnande af byggnadskvarteret Maria, återstod	1,482: 40	
Anslaget för byggnadsplan å stadsområden: återstoden å anslaget af 1902 års lån	875: 16	
Anslaget för vård af lungsjuka: återstoden af årets anslag	517: 50	
Förslagsanslaget år 1894 för ny vägdelning	1,000: —	
Klapphusets reparation	1,353: 92	
Arrenden och Afgälders konto:		
Reserverade medel för biskopslönens innehafvare . .	500: —	
Kungsängens nybyggnadsmedel för 10 år	1,000: —	
Reserverade köpeskillingsmedel	29,704: 83	
Nya Epid. sjukhusets nybyggnad	1,290: 30	
Västerås allm. läroverks nybyggnad	1,816: 33	
Kommitterade för Stadshusbyggnaden	156,725: 51	
Rådhusets omkostnader: Behållning till år 1907	1,685: —	
Gatuläggningsmedel	15,001: 58	
Lillåns igenfyllande	4,363: 82	
Elektr. kraft- och belysningsstation	8,520: 30	
Krono- och tertialtiondemedel	1,168: 06	
Hamnens underhålls- och reparationsfond	28,012: 31	
Donationsjordsmedel	2,890: —	
Anslaget för upprättande af karta öfver alla under Västerås stads jurisdiktion hörande ägor 3,500 kr., återstod	600: —	259,535: 72
Kapitalet för Wallöfska lifräntan		20,000: —
Ogulden köpeskilling:		
Västerås Stads Sparbank:		
Betalningsansvar för inteckningar i gården N:ris 3 och 4 i Norra kvarteret		12,095: 89
Transport		312,066: 80

An. Transport		339,882: 95
Paviljongen i Stadsparken:		
(Gäldadt af 1896 års lån)		18,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1896 års lån.)		
(Bokföringsvärden enl. Drätselkammarens protokoll den 17/2 1897 § 17.)		
Gården N:ris 13 och 14 Norra kvarteret	26,000: —	
N:o 116 Västra kvarteret	12,000: —	
Lägenheten Loviselund	5,000: —	43,000: —
Gårdsfastigheter:		
Gården N:ris 134 och 136 Södra kvarteret	21,000: —	
» » 137 och 138 »	22,000: —	43,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1902 års lån.)		
Gården N:o 74 Västra kvarteret	5,000: —	
» 77—79 »	10,000: —	
» 93 »	25,000: —	
» 55 Södra kvarteret	18,000: —	
» 111 »	33,750: —	
» 112 »	65,000: —	
» 2 Norra kvarteret	50,000: —	
» 18 »	18,838: —	
» 21 »	30,000: —	
» 43 »	14,400: —	
» 49 »	9,500: —	
» 60 »	5,050: —	
» 59 & 120 »	3,500: —	
Lägenheten Berget	50,000: —	
» Smedsbo	20,000: —	
Hästholmarne	20,800: —	
Jord i Herrgärdet	5,600: —	
» i Törnebladska vreten	10,706: 20	
» i Kyrkobacksgärdet	10,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,606: 95	
Tomterna N:ris 31 och 32 Norra kvarteret	9,215: —	
Jord från lägenheten Johanneslund	1,969: 50	419,935: 65
Kallbadhuset:		
Bokföringsvärdet motsvarande brandförsäkringsvärdet		8,000: —
Allmänna byggnader		1,463,700: —
Stadshustomten		102,000: —
Transport		2,437,518: 60

Skulder den 31 December 1906. Kredit.

Pr. Transport			312,066: 80
Tillfälliga lån:			
Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank		800,000: —	
Domkapitlet i Västerås		25,480: 25	
Sundinska donationsfonden:			
för pauvres honteux m. m.		45,000: —	
upplupen ränta			325: —
för beklädnadsfonden		5,000: —	
för välgörande och allmännyttiga ändamål . . .		65,750: —	941,230: 25
Utelöpande obligationer:			
Obligationslånet den 1/6 1892		322,000: —	
D:o den 15/6 1896:			
Stockholms Handelsbank	549,000: —		
Fonder under Drätselkammarens förvaltning	174,000: —		
Aktiebol. Mälareprovinsernas Bank	5,000: —	728,000: —	
Obligationslånet den 1/8 1902:			
Stockholms Handelsbank	1,733,000: —		
Fonder under Drätselkammarens förvaltning	147,000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,910,000: —	2,960,000: —
Allm. Utgifters- & Inkomsters konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			64,506: 24
Transport			4,278,128: 29

Transport				2,437,518: 60
Epidemiska sjukhuset:				
Anläggningskostnader, efter beräkning af hvad detsamma kostar till och med år 1899			50,763: 10	
Värdet af nybyggnaden, gårdsplanens ordnande och plantering samt uppsättande af staket m. m.			75,536: 90	126,300: —
Likvider genom tillfälliga lån:				
(Att gäldas genom obligationslån.)				
Inköp af fastigheter:				
Tvänne tomter i kvarteret Henrik		8,067: 50		
Gården N:o 119 Västra kvarteret		4,500: —		
Mark af tomterna N:ris 52—56 Norra kvarteret		4,000: —		
Byggnader vid Gustafsslätt		1,200: —		
Gården N:ris 3 och 4 Norra kvarteret		55,000: —		
N:o 109 Västra kvarteret		42,000: —		
Lägenheten Nyby		6,000: —	120,767: 50	
För andra ändamål:				
Inköp af stenkross och ångvält		10,663: 40		
För musik- och konsertsalong		264: 20		
Anslag till järnvägsundersökningar		3,000: —		
» för triangelmätningar		470: —		
Nya brandstation:				
Kostnader till och med 1901	131,472: 64			
därifrån afgår disponibla tillgångar	37,260: 70	94,211: 94		
(Gäldadt af medel af 1902 års obligationslån 39,030: 31 kr.).				
Kommitterade för Folkskolebyggnaden		45,314: 64		
Nya gatuanläggningar m. m.		25,385: 54		
Kungl. Västmanlands Reg:tes mötesplats		23,441: 12		
Nubbstenssättning å Stora gatan		23,100: —		
Köttbesiktningsbyrån		13,394: 27		
Donationsjordsmedel		4,544: 82		
Mark af Mälarborg		5,600: —		
Lånemedels konto		30,313: 63		
Västerås Vatten- & Gasverks konto:				
Förskottsmedel		414,392: 73	694,096: 34	814,863: 84
Västerås Vatten- & Gasverks konto:				
Stadens förut tillhörande 487 st. aktier à 140 kr.				68,180: —
Jordfastigheter:				
Kungsängen:				
Expropriationsvärdet		54,495: —		
Afgår för såld mark till och med 1897		21,750: 45	32,744: 55	
Transport			32,744: 55	3,446,862: 44

Transport 4,278,128: 29

Transport 4,278,128: 29

Transport		32,744: 55	3,446,862:
Bokförda värdet:			
å Stallhagen	4,866: 40		
å Munkängen	7,714: 05	12,580: 45	
I gamla Stohagsjorden:			
(Betalt af 1896 års lån).			
Återstod efter försäljning		10,000: —	
Efter taxeringsvärden:			
Äldre värdet af jord	59,923: 43		
Östra utmarken	70,900: —	130,823: 43	186,148:
Aktier:			
S.—W.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag		1,074,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle d:o:			
Aktier	25,000: —		
Lån	5,807: 70		
Upplupna räntor	619: 88	31,427: 58	1,106,127:
Hamnen:			
Det belopp hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i obligationslånen vid 1906 års slut			70,905:
Inventarier:			
För Epidemiska sjukhuset		8,737: 35	
» Brandverket och Poliskontoret		31,582: 50	
» Rådhuset		16,934: 25	
» Marknadsstånden		500: —	
» Vågboden vid Stora torget		326: 88	
» Skogsredskap		161: 45	
» Trädplanteringen		1,660: 75	
» Arbetsredskap och verktyg m. m.		5,084: —	
» Trikinbyrån		75: —	
» Stallinventarier		83: 25	
» Hästars konto (3 st. hästar)		2,100: —	
» Byggnadsmaterialier		3,125: 66	
» ~~Tullhuset~~	~~1,199: 25~~		
» Hamnen	556: —		
» Järn- och metallvågen	200: —	1,955: 25	72,326:
Fordringar:			
För andelar i 1892 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya Folkskolebyggnaden:			
(Nominelt 100,000 kr.).			
Återstod efter 1906 års amortering	80,500: —		
Af Fattigvåsdsstyrelsen för Karlslund:			
Nominelt 20,000 kr.).			
Återstod efter 1906 års amortering	16,100: —	96,600: —	
Transport		96,600: —	4,882,369:

Pr

Transport 4,278,128: 39

Transport 4,278,128: 39

Transport 96,600: — 4,882,367:

För andel i 1896 års obligationslån:

Af Kyrkorådet för nya orgeln i Domkyrkan: (Nominelt 20,000 kr.).			
Återstod efter 1906 års amortering		16,680: —	
För andelar i 1902 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya Folkskole-byggnaden å Herrgärdet: (Nominelt 215,000 kr).			
Återstod efter 1906 års anmortering . .	205,325: —		
Af Fattigvårdsstyrelsen för nybyggnad vid Karlslund: (Nominelt 25,300 kr.).			
Återstod efter 1906 års amortering . .	24,161: 50	229,486: 50	342,766:
		Kronor	5,225,136:

ulder den 31 December 1906. Kredit.

Pr. Transport 4,278,128: 29

Sammandrag:

Tillgångar enl. motstående	4,882,369: 79	
Skulder enl. ofvanstående	4,278,128: 29	
Skillnad, mera tillgångar	604,241: 50	

Kapital-Konto:

Mera tillgångar enl. ofvanstående sammandrag	604,241: 50	

Fordringar:

För andelar i 1892, 1896 och 1902 års obligationer, enl. motstående	342,766: 50	947,008: —
	Kronor	5,225,136: 29

Verkliga skulder den 31/12 1906.

Amorteringslån, återstod	2,960,000: —
Tillfälliga lån	941,230: 25
Ogulden köpeskilling	12,095: 89
Kronor	3,913,326: 14

Fonder och donerade medel, som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 December 1906:

		Kapital.	Ränta.
Sundinska donationsfonden för pauvres honteux m. m.:			
Västerås stad		45,000: —	
D:o	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	1,230: 98		2,021: [illegible]
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad	67,650: —		
D:o mot obligationer	8,000: —		
Fordran mot inteckningar m. m.	36,500: —		
Fondens fastighet: Gården N:o 146 Västra kvarteret	60,000: —		
Depositionsräkning	4,750: —	175,000: —	
Curry Treffenbergs fond:			
Depositionsräkning		2,000: —	
Räntemedel			108: 7[illegible]
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad, mot obligationer	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Räntemedel	171: 42		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	6: 88		178: [illegible]
Västerås Gilles donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer		1,000: —	
Räntemedel			70: 7[illegible]
Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad, mot obligationer	27,000: —		
Depositionsräkning	5,876: 68	32,876: 68	
Räntemedel			1,130: 4[illegible]
	Transport	263,876: 68	3,509: 7[illegible]

	Transport	263,876: 68	3,509: 71
Engvallska donationsfonden:			
ısterås stad, mot obligationer	25,000: —		
›positionsräkning	5,000: —	30,000: —	
ıntemedel	1,179: 38		
ıdel i fondernas gemensamma kassabehållning	592: 06		1,771: 44
Altinska fonden:			
ısterås stad, mot obligationer	3,000: —		
›positionsräkning	1,000: —	4,000: —	
ıntemedel			269: 19
Sundinska donationsfonden för barnhemmet:			
ɔligationer i S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag		10,000: —	
ınare halfårets ränta från den 15/7 1906			200: —
Ol. Norelii testamentsfond:			
ästerås stad, mot obligationer	20,000: —		
epositionsräkning	10,000: —	30,000: —	
äntemedel			1,429: 95
A. Engströms donationsfond:			
ästerås stad, mot obligationer		10,000: —	
äntemedel			141: 40
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
ästerås stad, mot obligationer	128,000: —		
ktier i Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank med 10 % förhöjning	52,250: —		
ondens fastighet: Gården N:o 1 Norra kvarteret	44,750: —		
epositionsräkning	45,040: 94	270,040: 94	
äntemedel	6,633: 37		
ndel i fondernas gemensamma kassabehållning	117: 80		6,751: 17
Gården N:o 146 Västra kvarteret, reservfond:			
epositionsräkning		2,983: 37	
äntemedel	248: 15		
ndel i fondens gemensamma kassabehållning	138: 32		386: 47
Sundinska Nämndens konto:			
epositionsräkning		7,000: —	
ämndens behållning till år 1907			8,415: 70
Sundinska donationsfonden för skarpskytteföreningen:			
epositionsräkning		500: —	
Bilschierska testamentsfonden:			
ɔpositionsräkning		275: —	
ndel i fondens gemensamma kassabehållning			42: 55
	Transport	628,675: 99	22,917: 58

Transport			628,675: 99	22,917:
Natalia Anderssons stipendiefond:				
Depositionsräkning			1,000: —	
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:				
Västerås stad, mot obligationer		71,000: —		
Fordran mot inteckning		30,000: —		
Depositionsräkning		26,704: 18	127,704: 18	
Upplupen ränta		166: 67		
Räntemedel		2,408: 62		2,575: 2
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:				
Västerås stad, mot obligationer		3,000: —		
Fordran mot inteckning		8,000: —	11,000: —	
Bergmanska donationsfonden för Natthärberget:				
Depositionsräkning			3,000: —	
Torngrenska fonden:				
Västerås stad, mot obligationer		15,000: —		
Aktier (Af Drätselkammaren åsatta värden:)				
S.—V.—B. Nya Järnvägsaktiebolag	9,625: —			
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget	10,000: —			
Aktiebol. Stockholms Handelsbank	45,000: —			
Byggnadsaktiebol. Vestmannia	700: —			
Västerås Varmbadhus-Aktiebolag	150: —			
Aktiebol. Mölnbacka—Trysil	100: —			
» Mälareprovinsernas Bank	28,875: —	94,950: —		
Teater-Obligationer:				
Af år 1889, 100 st.	2,000: —			
Af år 1893, 7 »	70: —	2,070: —		
Depositionsräkning		32,815: 12	144,835: 12	
Fastigheten Ålderdomshemmet:				
Bokföringsvärdet		14,900: —		
Västerås stad, mot obligationor		9,000: —	23,900: —	
Wilh:a Erikssons donationsfond:				
Depositionsräkning		1,400: —		
Räntemedel		84: 20		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		92: 09		1,576: 2
Fru Carolina Hygrells donationsfond:				
Depositionsräkning			12,669: 86	
Transport			952,785: 15	27,069: 1

	Transport	952,785: 15	27,069: 16
Mark Modins Minne:			
positionsräkning		500: —	
Doktor P. O. Linds skollofsfond:			
positionsräkning		10,000: —	
	Kronor	963,285: 15	27,069: 16

Västerås den 30 Mars 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlsson.

Västerås, Vestmanl. Alleh:s Boktr.-Aktieb. 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås

Handlingar

år

1907

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

År 1907.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås år 1907 fattat med uppgift å dag, då beslutet fattades.

Under år 1907 hafva hållits 14 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva beslutat:

Dag	
$^{31}/_{1}$	ang. antagande af *instruktion af stadens ombudsman;*
$^{31}/_{1}$	ang. *muddringsarbeten uti östra hamnen och den s. k. pråmån* att för detta ändamål bevilja ett förslagsanslag af hamnkassans öfverskott af tiotusen kronor;
$^{31}/_{1}$	ang. *detaljhandel med brännvin* att sådan handel skulle efter den 1 Oktober 1907 härstädes fortfarande få idkas, att ett utminuteringsställe skulle inrättas samt att utskänkningsställena skulle bestämmas till sju;
$^{31}/_{1}$	ang. *uppgörelse om två statskomministern på lön anslagna jordar* att bemyndiga Drätselkammaren att med Domkapitlet i Västerås ingå öfverenskommelse om afstående till staden af två i stadens norra kvarter belägna, stadskomministern på lön anslagna och å en af stadsingeniören år 1902 upprättad karta med litt. n. och o. betecknade ägolotter om tillsammans 615,9 kvadratmeter af tomten N:o 119 mot lösen, som, därest öfverenskommelse, hvilken af Kungl. Maj:t godkändes, icke kunde träffas, skulle bestämmas i den ordning, som i nådiga förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866 vore föreskrifven, och hvilken löseskilling skulle till Domkapitlet inlevereras, samt att därefter hos Kungl. Maj:t göra underdånig ansökan om densammas godkännande;
$^{31}/_{1}$	ang. *lösningsrätt till tomterna N:ris 100 B i Norra kvarteret och 55 i Södra kvarteret* att låta vid af Drätselkammaren gjord anmälan, att lagfart under Oktober månad 1906 meddelats å fång af ifrågavarande å stadens grund belägna fastigheter, bero;
$^{31}/_{1}$	ang. *gatubelysningen å byggnadsområdet Norrmalm* att för detta ändamål bevilja för år 1907 ett belopp af högst 300 kronor;

Dag.	
$^{31}/_{1}$	ang. *ändring af stadsplanen* att i stället för utläggande af Kungsgatan väster om Hållgatan en gata motsvarande nuvarande Bondegatan å planen skulle upptagas till 12 meters bredd samt att bemyndiga Drätselkammaren att sälja husen å lägenheterna Loviselund och Kristineberg;
$^{31}/_{1}$	ang. *i aflidna Änkan Katarina Svensdotter Molls testamente till staden gjord donation* att mottaga samma donation samt uppdraga åt Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder med anledning af donationen;
$^{31}/_{1}$	ang. antagande af *ny brandordning och reglemente för brandkåren i Västerås;*
$^{28}/_{2}$	ang. *S:t Ilians sockens införlifvande med Västerås stad* att tillsätta en kommitté af tre personer för att i samarbete med af S:t Ilians sockens kommunalstämma utsedde kommitterade samt med en af Konungens Befallningshafvande i länet förordnad ordförande verkställa utredning af hithörande frågor;
$^{28}/_{2}$	ang. *öfverflyttande af större eller mindee del utaf egendomen Hammarby i Lundby socken till Västerås stad* att uppdraga åt i näst föregående punkt omförmälda kommitté att verkställa utredning af jämväl denna fråga;
$^{28}/_{2}$	ang. *tecknande af nya aktier i Aktiebolaget Mälareprovinsernas bank* att uppdraga åt Drätselkammaren att sälja teckningsrätten till de äldre aktier, som innehades af under Drätselkammarens förvaltning stående fonder, nämligen 95 st. af Zimmermanska slöjdskolefonden och 35 st. af Torngrenska fonden;
$^{28}/_{2}$	ang. de *ändringar i det för Drätselkammaren gällande reglementet,* som betingades af den af Stadsfullmäktige antagna instruktionen för stadens ombudsman;
$^{28}/_{2}$	ang. *inlösen af gården och tomten N:o 35 Västermalm* att till af ägaren af gården betingadt pris, 7,000 kronor, inköpa ifrågavarande fastighet;
$^{28}/_{2}$	ang. *revision af Västerås spritbolags räkenskaper* att i enlighet med vederbörande revisorers hemställan för sin del bevilja bolaget full ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattade eller från den 1 Oktober 1905 till samma tid 1906;
$^{28}/_{2}$	ang. *ersättning till Badelunda socken för på lägenheten Hästholmarne belöpande kommunalutskylder m. m.* att hos Kungl. Maj:t öfverklaga Kungl. Svea Hofrätts utslag den 15 Februari 1907, hvarigenom staden ålagts att i sådan ersättning till socknen utgifva för hvartdera af åren 1903 och 1904 124 kronor;

Dag.	
28/2	ang. *försäljning af befintliga byggnader å stadens tomt N:o 18 i Norra kvarteret* att bemyndiga Drätselkammaren att verkställa samma försäljning;
28/2	ang. *"Sällskapets i Västerås" ansökan till Konungens Befallningshafvande att få under ett år räknadt från och med den 1 Oktober 1907 i af sällskapet förhyrd lokal i det nya Stadshotellet till sina medlemmar samt inbjudna gäster utskänka brännvin,* att uttala sig för, att ansökningen icke måtte af Konungens Befallningshafvande bifallas;
28/2	ang. *yttrande öfver frågan om Rådmannen Hennichs mantalsskrifning för år 1907* att uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva sådant yttrande;
28/2	ang. *af Byggnadsnämnden väckt fråga, huruvida Stadsfullmäktige i anledning af Boktryckaren Anders Pers anhållan om tillstånd att å tomten N:o 145 i västra kvarteret få uppföra ett hus af tegel, afsedt till lokaler för tidnings- och boktryckeri, enär enligt gällande stadsplan Skomakaregatan skulle förläggas, men Pers för gamla tomten N:o 145 i västra kvarteret icke torde kunna betagas fasadrätt mot nämnda gata, ville för förhindrande af ett bebyggande af tomten i strid mot den fastställda stadsplanen tillösa sig samma tomt,* att förklara, att Fullmäktige ej ville för närvarande göra anspråk på inlösen af ifrågavarande tomt för kommunens räkning och ej hade något att erinra mot tomtens bebyggande enligt godkända ritningarne;
27/3	ang. *inköp af mark för utläggande af Bryggerigatan* att antaga ett af Nya Bryggeriaktiebolaget i Västerås gjordt erbjudande att till staden afstå den mark, som åtginge för Bryggerigatan, eller 689,6 kvadratmeter till ett pris af 4 kronor pr kvadratmeter eller tillhopa 2,758 kronor 40 öre samt att köpeskillingen skulle gäldas af reserverade medel för försåld mark;
27/3	ang. *ordningsföreskrifter för Västerås stad i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats,* att antaga af Magistraten upprättadt förslag till sådana ordningsföreskrifter;
27/3	ang. *försäljning af aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag,* att uppdraga åt Drätselkammaren att, därest lämpligt tillfälle erbjöde sig, försälja staden tillhöriga 2,687 nytecknade aktier i nämnda järnvägsaktiebolag till ett pris, ej understigande 150 kronor per aktie, och att detta bemyndigande skulle räcka till den 1 Januari 1908;

Dag.	
27/3	ang. *anslag till nya stadshusbyggnaden* att utöfver förut för ändamålet anslagna medel till stadshusbyggnadens fullbordan bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor samt att uppdraga åt Drätselkammaren att inkomma med förslag, på hvad sätt berörda medel skulle anskaffas;
27/3	ang. *räntemedlen i Sundinska understödsfonderna,* att det skulle utses 10 understödstagare från pauvres honteux och medelklassen med 150 kronor åt hvarje och 10 understödstagare från arbetsklassen med 75 kronor åt hvarje;
27/3	ang. *ändringar i det elektriska belysningssystemet inom staden* 1:o) att vid blifvande till- eller ombyggnad af elektricitetsverket och ledningsnätet inom staden skulle komma till användning ett system med spänning af 2 × 220 volt; 2:o) att till lättare genomförande af ett dylikt system nu befintliga otidsenliga elektriska installationer, som vore anslutna till stadens verk, skulle ombyggas genom verkets försorg utan beräkning af vinst, alltså till självkostnad, detta för så vidt skriftlig ansökan om sådan omläggning gjordes af vederbörande abonnenter under loppet af åren 1907 och 1908; 3:o) att Vatten- och Gasverksstyrelsen bemyndigades träffa aftal med Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget om uppgörande af förslag för lämplig till- eller ombyggnad af stadens elektricitetsverk, så att därvid komme till användning en spänning af 2 × 220 volt och i hufvudsak jordkabelnät inom stadens tätare bebyggda områden, och 4:o) att nyssnämnda styrelse bemyndigades att vid närmast förestående nödvändiga ändringar och förstärkningar af elektriska ledningsnätet inom stadens mera centrala delar, då så ändamålsenligt pröfvades, låta efter hand nedlägga jordkablar, intilldess fullständig plan kunde blifva fastställd af stadsfullmäktige;
27/3	ang. *uppförande vid stadens gasverk af ett kolhus för gaskolen samt ett nytt torkhus för reningsmassan* att bevilja för ifrågavarande ändamål ett förslagsanslag af 5,200 kronor att tagas af medel som under år 1907 inflöte från verken;
27/3	ang. *anskaffande af möbler, mattor och gardiner till fästvåningen i nya stadshuset* att för detta ändamål bevilja ett anslag af högst 20,000 kronor att utgå af lånemedel samt att uppdraga åt stadshusbyggnadskommitterade att anskaffa berörda inventarier;
25/4	ang. *den s. k. badhustomten* att reservera samma tomt för gasverkets behof;

Dag.	
25/4	ang. *lösningsrätt till å stadens grund belägna fastigheter* **dels** att icke vidtaga några åtgärder för förvärfvande åt staden af gårdarne och tomterna N:ris 5 och 6 i Västra kvarteret, som Aug. Vetterstrand enligt köpebref den 1 Oktober 1906 tillhandlat sig af Sofia Dorotea Lindberg och Amalia Hellberg för 54,000 kronor, å hvilket fång lagfart meddelats den 10 December 1906, samt N:o 39 a i västra kvarteret, som Västmanlands läns nya brandstodsbolag enligt köpebref den 29 September 1906 tillhandlat sig af Fröken Carolina Augusta Närström för 14,000 kronor, å hvilket fång lagfart beviljats den 31 December 1906, **dels ock** att beträffande gården och tomtdelen N:o 70 b i Västra kvarteret, som Arkitekten Erik Hahr enligt köpebref den 7 December 1906 för 20,000 kronor köpt af Länsagronomen Robert Hahr, å hvilket fång lagfart meddelats den 17 samma månad och år, bemyndiga Drätselkammaren att med ägaren af fastigheten under hand öfverenskomma om köpets öfverlåtande å staden eller, därest sådant ej kunde ske, i laga ordning instämma honom till domstol med yrkande om lösningsrätt till fastigheten samt att den blifvande löseskillingen skulle af lånemedel gäldas;
25/4	ang. *försäljning af mark i kvarteret Sigvald m. m.* att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget försälja ett område af nämnda kvarter, upptagande kvarterets hela bredd 70 meter och i längd uppgående till 88 meter, med undantag af områdets sydöstra hörn om 72 kvadratmeter, till ett pris af en krona 20 öre pr kvadratmeter eller för hela området, som utgjorde 6,088 kvadratmeter, 7,305 kronor 60 öre samt att till bolaget tills vidare utarrendera området för den å stadsplanen utmärkta gatan mellan kvarteren Sigurd och Sigvald för 50 kronor om året, allt dock med villkor, att bolaget förbunde sig att, därest staden skulle inom två år vilja för något sitt behof förvärfva sig mark inom bolaget tillhöriga kvarteren Högne, Rubert, Josef, Ivar och Kåre till staden sälja marken till ett pris af 2 kronor 50 öre pr kvadratmeter;
25/4	ang. *2 nya urinkurar* att låta anskaffa och å platser å Stora torget och rådhusplanen, som sedermera kunde blifva bestämda, uppsätta två nya urinkurar samt att för ändamålet och för flyttning af de gamla urinkurarne bevilja ett förslagsanslag af 5,000 kronor att upptagas i 1908 års budget;
25/4	ang. *brandordningen för staden* att ett däri den 31 Januari 1907 antaget tillägg till § 1 skulle utgå;
25/4	ang. *utredning af frågan om uppförande af ett nytt varmbadhus* att för anskaffande af nya ritningar och kostnadsförslag till badhuskommitterades förfogande ställa ett anslag af intill 1,000 kronor;

Dag.	
25/4	ang. *anskaffande af elektrisk kraft till staden*, att — i anledning af ett af Mölntorps Aktiebolag gjordt erbjudande att till staden leverera elektrisk kraft — uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren att med biträde af särskild tillkallad sakkunnig person, där så ansåges erforderligt, utreda och så fort som möjligt inkomma med yttrande, huruvida elektrisk kraft kunde anskaffas från kraftkälla utom eller inom staden, föreslå sättet för sagda krafts användning, utreda därmed förenade kostnader, uppgöra räntabilitetsberäkning samt införskaffa upplysning angående stadens rätt att ensam framdraga elektriska ledningar och distribuera ström åt enskilda förbrukare äfvensom huru i sistnämnda hänseende kunde förhålla sig å annan ort;
15/5	ang. *uppförande af ett nytt varmbadhus* att uppdraga åt badhuskommitterade att låta utarbeta ritningar och kostnadsförslag till uppförande af ett ifrågasatt nytt varmbadhus å tomterna N:ris 111 och 112 i södra kvarteret;
13/6	ang. *förvärfvande af mark till en väg från stadplanen västerut till Gästgifvarevreten* att från lägenhetsägaren Carl Andersson inköpa lägenheten Rosenberg för 7,000 kronor;
13/6	ang. *ungdoms- och nykterhetsmöte under folkmarknaden 1907* att såsom bidrag till kostnaderna för ett sådant möte bevilja ett belopp af 750 kronor;
13/6	ang. *lösningsrätt till å stadens grund belägna fastigheter* att icke göra stadens lösningsrätt gällande till följande fastigheter, hvarå lagfart beviljats nedan angifna dagar under år 1907, nämligen:
	den 14 Januari å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i norra kvarteret, som Karl Ax. Åmansson enligt köpebref den 3 Juli 1903 tillhandlat sig af Edv. Bergholm för 29,000 kronor,
	den 21 Januari å gården och tomten N:o 48 i norra kvarteret, som Per Eriksson enligt köpebref den 1 Oktober 1906 köpt af Fritz Johansson för 22,000 kronor,
	den 28 Januari å gården och tomterna N:ris 121 och 122 i södra kvarteret, däraf N:o 122 på stadens grund, som Johan Petter Andersson enligt köpebref den 2 Januari 1907 tillhandlat sig af Bankdirektören Öjermarks sterbhus för 45,000 kronor,
	den 4 Mars å gården och tomten N:o 95 i Västra kvarteret, som E. Alb. Bergström enligt köpebref den 1 Februari 1907 köpt af Ida Matilda Anderssons konkursbo för 7,200 kronor, och
	den 25 Mars å gården och tomterna N:ris 98, 99, 101 och 102 i Norra kvarteret, som G. F. Lindroth enligt köpebref den 15 Februari 1905 tillhandlat sig af C. V. Keijser m. fl. för 32,000 kr.;

Dag.	
13/6	ang. *tillsättande af stadens ombudsman* att till innehafvare af nämnda befattning utse juris utriusque kandidaten Theofil Öberg;
13/6	ang. *hamnafgiften för ångfartyget Polstjärnan* af nämnda hamnafgift skulle utgå med 50 kronor för seglationstiden innevarande år;
13/6	ang. *detaljhandel med brännvin för en tid af tre år till och med den 31 December 1910*, att förorda till antagande ett af Herrar Direktören J. Lundin, Direktören Th. Sundeman, Handlanden Alb. Öhman, Apotekaren Otto Oest, Bankdirektören Axel Sundström, Doktorn Gustav Holm, Läroverksadjunkten B. Fjellman och Handlanden John Hygrell afgifvet anbud för utöfvande af nämnda handel;
13/6	ang. *nedläggande af ett järnvägsspår i Södra Ågatans plan* att medgifva Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget rätt att få uti Södra Ågatans plan nedlägga ett spår från järnvägens område till en ny vändskifva, nedlagd uti det spår, som redan förut korsade sagda gata, under åtskilliga i protokollet närmare angifna villkor;
13/6	ang. *utbetalande af pensioner ur Mobergska guldbröllopsfonden* att bifalla Drätselkammarens anhållan att intilldess stadgarne rörande fondens förvaltning vunnit fastställelse, af fondens räntemedel utbetala halfårspensioner à 75 kronor till de 5 personer, som däraf förut varit i åtnjutande;
13/6	ang. *anskaffande af medel till det den 27 Maj 1907 beviljade förslagsanslaget à 60,000 kronor till stadhusbyggnadens fullbordande*, att sagda anslag skulle gäldas af lånemedel;
13/6	ang. *förändringar och utvidgningar af nu gällande stadsplan* att tillsätta en kommitté med uppdrag att efter samråd med tillkallad sakkunnig uppgöra och till stadsfullmäktige inkomma med förslag till förändringar och utvidgningar af gällande stadsplan, därvid tillfälle borde beredas dem af stadens innevånare, som sådant önskade, att för kommittén framlägga de önskningsmål, som de i sådant afseende kunde hafva, samt att berörda kommitté skulle bestå af "kommitterade för uppgörande af plan i stora drag för bebyggande af de områden utom stadsplanen som hade egenskap af donationsjord" — med undantag af Direktören H. Larsson, hvilken afsagt sig uppdraget — förstärkte med tre personer;
13/6	ang. *anslag till centralskolan och tekniska skolan* att för beredande af löneförhöjning åt lärarne vid sagda skolor utöfver förut utgående årliga anslag bevilja för hvartdera af åren 1907 och 1908 ett anslag ur Zimmermanska fonden af 500 kronor till centralslöjdskolan och tekniska skolan samt ur stadskassan af likaledes 500 kronor till främjande af undervisningen i tekniska skolan;

Dag.	
13/6	ang. *inlösen af gården N:o 70 B. i Västra kvarteret* att utom den i stadsfullmäktiges beslut den 25 April 1907 omnämnda lösesumman för berörda fastighet, 20,000 kronor, ersätta den nuvarande ägaren för dennes omkostnader för förvärfvande af fastigheten med 1,000 kronor att gäldas af lånemedel;
13/6	ang. *markutbyte mellan lägenheten Anneberg och tomten N:o 6 i kvarteret Kalla,* att bemyndiga Drätselkammaren att med Stadsingeniören Fr. Gewalt träffa sådan uppgörelse, att staden till honom afstode 951,3 kvadratmeter af ofvanberörda tomt mot det att Gewalt till staden afstode 8,4 kvadratmeter af Anneberg att tilläggas Djäknebergsgatan samt för arealskillnaden 942,9 kvadratmeter betalade 2,800 kronor;
13/6	ang. *inköp af gårdar i Västra kvarteret* att inköpa gården och tomten N:o 73 af Charlotta Larsson för 4,500 kronor, gården och tomten N:o 75 af Änkan Johanna Kollén för 10,000 kronor och gården och tomten N:o 76 b. af Joh. V. Svedin för 6,000 kronor samt att bemyndiga Drätselkammaren att sälja, för att omedelbart efter den 1 Oktober 1907 från platsen bortföras, samtliga hus å dels ofvanberörda tomter, dels ock de staden förut tillhöriga tomterna N:ris 72, 74, 77—79 samt 80 i Västra kvarteret;
13/6	ang. *markutbyte mellan tomten N:o 22 Vasa och stadens västra utmark,* att bemyndiga Drätselkammaren att med Bokbindaren Axel Vidbeck träffa sådan uppgörelse, att Vidbeck afstode 30,2 kvadratmeter af tomten N:o 22 Vasa att utläggas till Västra esplanaden, hvaremot staden afstode 31,3 kvadratmeter af Västra utmarken att tilläggas berörda tomt, utan mellangift å någondera sidan;
13/6	ang. *brandtelegrafen* att för anskaffande af en kontrollapparat till brandtelegrafen, en ny centralapparat, en ny induktor samt 2 transportabla telefonapparater bevilja 1,450 kronor;
13/6	ang. *bespisning af fattiga* att af stadens medel gälda kostnaden, 76 kronor 80 öre, för den bespisning af en del af stadens fattiga, som ägt rum den 6 Juni 1907 i anledning af Deras Majestäters Konungens och Drottningens guldbröllop;
29/8	ang. *inköp af en mindre ångspruta* att för sådant ändamål anslå ett belopp af 8,120 kronor att gäldas af lånemedel;
29/8	ang. *anslag till en nykterhetskurs i Västerås hösten 1907* att för detta ändamål bevilja ett anslag af 1,000 kronor, hvari dock skulle ingå uppkommet öfverskott från det förut beviljade anslaget till ett ungdoms- och nykterhetsmöte under folkmarknaden;

Dag.	
29/8	ang. *inköp af västra delen af gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret om 1,742 kvadratmeter m. m.* att af Gårdsägaren L. G. Andersson inköpa sagda fastighet för 33,500 kronor, att gäldas delvis af lånemedel och delvis af reserverade köpeskillingsmedel, samt att bemyndiga Drätselkammaren att försälja den del af den sålunda förvärfvade tomtarealen, som ej behöfves för reglering af Svartåtorget, äfvensom den mark af Biskopsgränd och nuvarande biskopsträdgården, som enligt stadsplanen borde förläggas till hela tomten N:o 9 i Norra kvarteret;
29/8	ang. *försäljning af tomterna N:ris 6 och 7 i kvarteret Henrik* att bemyndiga Drätselkammaren att för bebyggande försälja samma tomter;
29/8	ang. *utläggande af Södra Esplanaden* att bemyndiga Drätselkammaren att i och för rifning och bortförande från platsen efter den 1 Oktober 1908 försälja befintliga byggnader å staden tillhöriga tomterna N:ris 136, 137 och 138 i Södra kvarteret;
29/8	ang. *vattenledning till egendomen Tallbacka* att bifalla en af Herr August Hedrén gjord framställning om att få vattenledning inledd till egendomen Tallbacka under villkor, att vattnet intoges genom vattenmätare, att vattenafgiften skulle utgå med 40 öre per kubikmeter, att Hedrén finge ikläda sig alla uppkommande kostnader för sammankopplingen med stadens vattenrörnät och uppsättning af vattenmätare samt betalade hyra för mätaren samt att tillståndet skulle gälla endast tills vidare;
29/8	ang. *Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets underdåniga ansökan om tillstånd att framdraga elektrisk kraftledning mellan bolagets verkstäder i Västerås, afsedd att öfverföra växelström af medelspänning, med bibehållande af den nuvarande kraftledningens sträckning* att förklara, att staden för sin del icke hade något att emot ansökningen erinra, dock under villkor, att genom den föreslagna kraftledningen finge öfverföras kraft allenast för uppehållande af driften och belysningen i bolagets verkstäder och kontor, men däremot icke utan Stadsfullmäktiges medgifvande användas för öfverföring af elektrisk energi till andra, samt att tillstånd till kraftledningens framdragande beviljades blott tillsvidare, så att staden icke hindrades att vid behof fritt disponera den staden tillhöriga mark, hvaröfver kraftledningen skulle framdragas;
29/8	ang. *inköp af möbler och inredning i gamla stadshuset* att af härvarande spritbolag inköpa en del sådana inventarier enligt värderingsinstrument för 4,681 kronor;
29/8	ang. *fråga om nedsättning i vattenafgiften för Kungl. Västmanlands regemente* att afslå en af regementsförvaltningen gjord framställning om nedsättning till 14 öre per kubikmeter af vattenafgiften för regementet;

Dag.	
$^{29}/_{8}$	ang. *fråga om en större väggmålning i nya stadshotellet* att afslå en af stadshusbyggnadskommitterade gjord framställning om ett anslag å 3,000 kronor till en dylik målning å väggen mellan trapporna till fästvåningen och hotellet;
$^{29}/_{8}$	ang. *revision af stadens m. fl. räkenskaper för år 1906* att i enlighet med vederbörande revisorers tillstyrkan bevilja ansvarsfrihet åt Drätselkammaren, Vatten- och Gasverksstyrelsen, Fattigvårdsstyrelsen samt styrelsen för Strömsholms våg för den tid revisionen omfattade;
$^{29}/_{8}$	ang. *yttrande öfver underlöjtnanten Georg Robsahms besvär öfver hans mantalsskrifning i Västerås* att förklara sig anse underlöjtnanten Robsahm här i staden rätteligen mantalsskrifven;
$^{13}/_{9}$	ang. *ordnandet af torget och gatorna närmast nya stadshuset* att ifrågavarande arbeten skulle utföras i hufvudsak sålunda, *att* Kyrkogatan till Biskopsgränd utlades med nubbsten, hvarjämte plantering å trottoaren samt området vid Stadshusets nordvästra hörn utfördes enligt en härför upprättad ritning, *att* Österlånggatan till stadshustomtens norra gränslinie stenlades med nubbsten, *att* i Österlånggatans förlängning öfver torget samt mellan Kyrkogatan och Köpmangatan utlades körbanor med nubbsten, *att* å Stora torget framför stadshuset bibehölles den redan utlagda körbanan dock med den ändring, att stensättningen omkring trappan till restaurangen sänktes minst 3 c. m., *att* utmed denna körbana anlades en 2 meter bred trottoar på vanligt sätt med sid- och kantsten, men i öfrigt af pinmo och grusad, *att* utmed denna trottoars södra sida ordnades en 3 meter bred plantering på så sätt, att dess midt utgjordes af en 1,5 meter bred blomsterrabatt och en rad pyramidformade träd och dess båda sidor af en 0,75 meter bred gräskant, *att* å denna planterings södra sida anlades en 2 meter bred trottoar liksom på norra sidan, *att* torget därutanför sattes med nubbsten i ett plan till det område där den gamla fältstensättningen mötte utan någon trädplantering, *att* nödiga öppningar i ofvanberörda plantering anordnades framför ingångarne till stadshuset samt *att* gatubelysning å ifrågavarande platser anordnades i enlighet med ett af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjordt förslag, allt för en beräknad kostnad af 91,900 kronor att gäldas af lånemedel;
$^{13}/_{9}$	ang. *inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt* att till en dylik anstalt för Västmanlands län i Västerås bevilja ett årligt anslag, motsvarande $^{1}/_{3}$ af det för uppehållande af anstaltens verksamhet erforderliga årliga beloppet, dock ej öfver 2,000 kronor, samt att åtaga sig att anskaffa för inredning af anstaltens lokaler erforderliga möbler för en kostnad ej öfverstigande 1,500 kronor, allt dock under förutsättning, att landstinget eller hushållningssällskapet för länet beslöte att anslå öfriga för anstaltens inrättande och upprätthållande nödiga medel;

Dag.	
$^{13}/_{9}$	ang. *velocipedväg i Stallhagen* att anslå 500 kronor till anläggande af en omkring 2 meter bred velocipedväg öfver Stallhagen å östra sidan af den förutvarande gångvägen från Floragatan till vägen söder om lasarettet med fortsättning till 1 $^{1}/_{2}$ meters bredd å vägen från lasarettsparken till järnvägsbron;
$^{26}/_{9}$	ang. *gatubelysning å Ängsgärdet och Korsängsgärdet* att låta anordna gatubelysning med gas inom sagda områden för en beräknad kostnad af 11,650 kronor, dock under villkor, att samtliga fastighetsägarne inom samma områden efter viss fördelning, hälst i förhållande till fastigheternas taxeringsvärden förbunde sig att, en för alla och alla för en, under 10 år, från det anläggningen blifvit fullbordad, såsom ersättning för de utgifter, staden därigenom tillskyndades, erlägga 5 % ränta och 5 % amortering å anläggningskostnaden, samt att bemyndiga Vatten- och Gasverksstyrelsen att härutinnan å stadens vägnar med fastighetsägarne inom ifrågavarande områden träffa aftal;
$^{26}/_{9}$	ang. *revision af tekniska skolans m. fl. räkenskaper år 1906* att i enlighet med vederbörande revisorers hemställan bevilja styrelsen för centralslöjdskolan och tekniska skolan samt Västmanlands läns hemslöjdsmagasin ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade;
$^{26}/_{9}$	ang. *uppförande af ett nytt Varmbadhus att* å tomterna N:ris 111 och 112 i Södra kvarteret för stadens räkning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med arkitektfirman Nilsson & Nyqvists förslag låta uppföra ett Varmbadhus med hufvudfasad åt Vasaparken, *att* för detta ändamål anvisa högst 200,000 kronor att gäldas af lånemedel, *att* åt en särskild kommitté uppdraga att ombesörja badhusets uppförande medelst entreprenad samt *att* åt samma kommitté uppdraga att inkomma med detaljeradt förslag till badafgifter, till stat för badhuset samt till instruktion för den vid badhuset anställda personalen;
$^{26}/_{9}$	ang. *fråga om inköp af gården N:o 42 i Norra kvarteret* att utan vidare afseende lämna ett från August Rönnqvist inkommet anbud att till staden försälja sagda fastighet för 26,000 kronor;
$^{26}/_{9}$	ang. *föreläsningskurser* att bevilja Västerås Arbetareinstitut ett anslag för år 1908 å 800 kronor för anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen härstädes;
$^{26}/_{9}$	ang. *utskänkning af brännvin i officerskårens messlokaler vid Västmanlands regementes mötesplats* att tillstyrka bifall till en af officerskåren vid regementet gjord framställning till Konungens Befallningshafvande i länet om rätt för kåren att under ett år, räknadt från den 1 Oktober 1907 få i messlokalerna vid mötesplatsen utskänka brännvin åt sina medlemmar och inbjudna gäster;

Dag.	
26/9.	ang. *utskänkning af vin* att hos Konungens Befallningshafvande i länet afstyrka bifall till en af firman Axel Nybergs konditori ingifven ansökan om tillstånd att uti firmans lokal uti huset N:o 1 vid Stora torget få jämte servering af alkoholfria drycker till förtäring på stället utskänka vin;
26/9	ang. *utskänkning af vin och öl* att afstyrka en af Löjtnanten L. August Schenström m. fl. till Konungens Befallningshafvande i länet ingifven ansökan om tillstånd att under 3 kalenderår, räknadt från den 1 Januari 1908, uti gården N:o 22 i Södra kvarteret här i staden utskänka vin och öl medelst automat;
26/9	ang. *utskänkning af öl* att afstyrka bifall till en af föreståndarinnan för Centralhotellet Sofia Nordqvist till Konungens Befallningshafvande i länet ingifven ansökning att i huset N:o 43, 44 af stadens Västra kvarter under en tid af tre år, räknadt från den 1 Januari 1908, tillhandahålla spisande gäster öl;
26/9	ang. *fråga om utvidgning af Västerås hamn* att till täckande af kostnaderna för en af särskildt utsedde kommitterade föranstaltad utredning bevilja ett anslag af 3,000 kronor;
26/9	ang. *inköp af mark vid Malmabergsvägen* att af Kronolänsmannen Richard Rubenius inköpa ett från Malmabergs och Myggbo ägor afsöndradt område intill Malmabergsvägen om 50,070 kvadratmeter till ett pris af 90 öre per kvadratmeter, att köpeskillingen skulle gäldas af lånemedel samt att af området skulle reserveras omkring 10,000 kvadratmeter af områdets högst belägna del till skolhustomt;
26/9	ang. *idrottsplats* att uppdraga åt en kommitté på tre personer att efter samråd med stadsplanekommittén rörande läget af en för framtiden tillräckligt stor idrottsplats till Stadsfullmäktige inkomma med förslag rörande densammas anordnande samt kostnaderna därför;
26/9	ang. *inrättande af vattenklosetter* att i anledning af ansökningar från Löjtnanten L. August Schenström och Boktryckaren Anders Pers om tillstånd att uti sina respektive nybyggnader, dels en villabyggnad i kvarteret Paulina, dels ock en tryckeribyggnad å tomten N:o 145 i Västra kvarteret, anordna vattenklosetter, tillåta anordnande af sådana klosetter uti berörda nybyggnader, dock under villkor, att orenligheten från klosetterna afleddes genom s. k. septic-tankanläggningar i öfverensstämmelse med de närmare föreskrifter, som Hälsovårdsnämnden kunde komma att meddela, att arbetet utfördes under Hälsovårdsnämndens tillsyn samt att vattenklosetterna icke finge tagas i anspråk, innan de jämte septic-tank-anläggningarne blifvit af Hälsovårdsnämnden afsynade och godkända;

Dag.	
26/9	ang. *befrielse från kommunalutskylder* att bifalla en af Änkan Charlotta Lundberg gjord anhållan om befrielse från 1/4 af hennes aflidne man för år 1906 påförda kommunalutskylder eller 18 kr. 92 öre;
26/9	ang. *användande af Sundinska huset* att för beredande af tjänstelokaler för Magistraten och Rådstufvurätten samt Drätselkammaren och Stadsingeniörskontoret äfvensom rum för stadens öfriga myndigheters sammanträden under den tid, restaureringsarbeten i Rådhuset komme att fortgå, under ett år, räknadt från den 1 Oktober 1907 upplåta Sundinska huset samt att anslå ett belopp af 5,000 kronor ur stadens kassa att såsom ersättning härför öfverföras till Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål;
26/9	ang. *inredningen i nya läroverksbyggnaden* att för verkställande af en del erforderliga arbeten för komplettering och ändring af inredningen i de kemiska och naturhistoriska lärosalarne i den nya läroverksbyggnaden anslå ett belopp af högst 400 kronor;
31/10	ang. *utvidgning af Västerås hamn* att låta utföra en utvidgning af härvarande hamn österut i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af Löjtnanten V. Fellenius uppgjort förslag, alt. I, med träkaj för 4 meters vattendjup samt med en vågbrytare af dubbla pålrader med fyllning emellan, att till bestridande af kostnaden härför anslå ett belopp af 226,000 kronor att gäldas af lånemedel samt förräntas och amorteras af hamnens öfverskottsmedel enligt plan, som Drätselkammaren skulle utarbeta, samt att uppdraga åt en kommitté om fem personer, af hvilka tre skulle utses af Stadsfullmäktige och två af Hamnstyrelsen, att vidtaga alla åtgärder, som erfordras för hamnarbetets utförande;
31/10	ang. *anläggande af väg till Gästgifvarevreten* att uppdraga åt Drätselkammaren att med vederbörande jordägare träffa aftal om att från lägenheterna Stensborg, Hagaberg, Kullaberg och Vilhelmsberg förvärfva erforderlig mark för utläggande af en 9 meter bred hufvudväg västerut från stadsplanen till Gästgifvarevreten, därvid markupplåtarne skulle tillförbindas att å ömse sidor om vägen lämna 3,5 meter breda förgårdar, att i det ifrågavarande vägområdet från Hyttvägen till lägenheten Kullaberg före den 1 April 1909 låta anlägga en 3,6 meter bred väg för en kostnad af 4,070 kronor samt att såväl de för markförvärfven som för väganläggningen erforderliga medlen, tillhopa förslagsvis 6,965 kronor skulle gäldas af lånemedel;
31/10	ang. *aflöning åt ytterligare en extra exekutionsbetjänt för 1907* att för detta ändamål bevilja ett förslagsanslag af högst 300 kronor;

Dag.	
31/10	ang. *fosterbarnsnämnd* att tillsätta en fosterbarnsnämnd för staden från och med år 1908;
31/10	ang. *utvidgningar och förbättringar af stadens allmänna ledningar* att godkänna i hufvudsak af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjorda planer dels för vattenledningsnätets förbättring och utvidgning, dels ock för omläggning och utvidgning af de viktigaste afloppsledningarne i närmaste anslutning till ett af Löjtnanten H. G. Torulf uppgjordt förslag;
31/10	ang *restaurering af Rådhuset* att af lånemedel bevilja ett förslagsanslag å — utom förut till utredningen anslagna 1,500 kronor — ett belopp af 50,000 kronor för restaurering af Rådhuset jämte anläggning därstädes af värmeledning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Magistraten och Drätselkammaren uppgjordt förslag samt att uppdraga åt Drätselkammaren att låta verkställa ifrågavarande arbeten i första hand genom entreprenad;
31/10	ang. *Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond* att antaga stadgar för fondens förvaltning m. m.
31/10	ang. *nybyggnader inom polis- och brandstationen* att tillsätta en kommitté med uppdrag att låta utreda frågan om de nybyggnader inom polis- och brandstationen, som kunde vara erforderliga och lämpliga;
28/11	ang. *utsträckningar af stadens allmänna ledningar utom stadsplanen* att antaga ett af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjordt förslag till bestämmelser angående utsträckningar af de allmänna ledningarne till byggnadsplatser utom stadsplanen samt att för detta ändamål af lånemedel bevilja ett anslag för 1908 å 5,000 kronor;
28/11	ang. *Handtverks- och Industriutställningen i Västerås år 1908* att till utställningen bevilja ett anslag af 5,000 kronor samt lämna garanti för samma belopp, det senare under vilkor, att garantisumman i händelse af behof finge tagas i anspråk endast i proportion till öfriga för utställningen garanterade belopp;
28/11	ang. *lösningsrätt till å stadens grund belägna fastigheter* att, sedan lagfart den 1 Juli 1907 beviljats å ett mälthus mellan tomterna N:ris 109 och 132 i Västra kvarteret och den plats hvarå mälthuset uppförts, som numera aflidne Grosshandlaren Carl Vilhelm Vahlenius enligt köpebref den 23 November 1866 af Handlanden P. E. Lundberg för 4,000 riksdaler riksmynt jämte annan fastighet tillhandlat sig, bemyndiga Drätselkammaren att vid vederbörlig domstol anhängiggöra och utföra rättegång mot Vahlenii sterbusdelägare med yrkande om lösningsrätt för staden till ifrågavarande fastighet äfvensom att eventuelt i högre instanser fullfölja stadens talan i saken, men att däremot icke göra stadens lösningsrätt gällande

Dag.	
	till gården och tomten N:o 70 a i Västra kvarteret, som Gunnar Johansson och Hjalmar Karlsson enligt köpebref den 1 Juli 1907 af C. Aug. Carlsson för 26,000 kronor tillhandlat sig, och hvarå lagfart beviljats den 29 Juli 1907;
28/11	ang. *Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering* att hos Kungl. Kammarrätten öfverklaga Pröfningsnämndens beslut att nedsätta föreningens taxering för inkomst af rörelse 1907 från 5,000 kronor till 157 kronor;
28/11	ang. *revision af stadsplanen* att en revision af den för staden nu gällande och af Kungl. Maj:t den 15 Augusti 1902 fastställda stadsplan skulle för hela det inom stadsplanen intagna område ske samt att uppdraga åt redan utsedde stadsplanekommitterade att till Stadsfullmäktige inkomma med detaljeradt förslag till samma revision, om hvilket beslut underdånig anmälan skulle göras till Kungl. Maj:t;
28/11	ang. *utvidgningar och förbättringar af de allmänna ledningarne samt anslag därtill för år 1908* *att* beträffande vattenledningarne anslå dels 5,650 kronor till anläggande af ny 7″ ledning från Pilgatan genom Emausgatan och Österlånggatan till Allégatan, dels ock till inköp af vattenmätare 1,100 kronor eller tillhopa 6,750 kronor att gäldas af lånemedel, *att* till nyanläggningar af afloppsledningar i Nygatan och Domkyrkoesplanaden anslå 1,260 kronor af lånemedel, *att* anslå till uppsättande af nya gatulyktor jämte servisledningar 3,030 kronor, till inköp af nya gasmätare 2,000 kronor och till diverse anläggningar 4,160 kronor eller tillhopa 9,190 kronor att utgå af uttaxerade medel samt *att* med godkännande af en af Vatten- och Gasverksstyrelsen förordad plan för anläggande af underjordiskt elektriskt belysningsnät för detta ändamål och för andra elektricitetsverkets behof anslå 140,000 kronor, däraf 135,000 kronor at lånemedel och 5,000 kronor af uttaxerade medel, med rätt för styrelsen att afgöra, huruvida alla de föreslagna arbetena, särskildt anläggandet af det underjordiska ledningsnätet, borde utföras under år 1908 eller kunde fördelas på detta och ett kommande år;
28/11	ang. *afloppsledningar och vattenledningar till Norrmalm samt Karlsdal och Katrinelund* att icke för närvarande vidtaga någon åtgärd i anledning af Hälsovårdsnämndens framställning om anläggande af berörda ledningar;
28/11	ang. *vatten- och afloppsledningar till Blåsbo* att bemyndiga Vatten- och Gasverksstyrelsen att låta anlägga sådana ledningar under de af Stadsfullmäktige samma dag antagna villkor angående allmänna

Dag.		
		ledningars utsträckande till byggnadsplatser utom stadsplanen samt att kostnaden för den del af ledningarne, som komme att ligga inom stadsplaneområdet, 3,700 kronor, skulle bestridas ensamt af staden samt gäldas af lånemedel;
28/11	ang.	*anstånd med utförandet af badhusbyggnaden* att med badhusets uppförande skulle anstå tills vidare, men att till förberedande arbeten såsom utförande af ritningar m. m. af det förut beviljade anslaget anvisa ett belopp af 4,000 kronor;
13/12	ang.	*förslag till omorganisation af folkskoleundervisningen i vissa städer* att afgifva underdånigt yttrande i detta ämne på sätt protokollet närmare angifver;
13/12	ang.	*inköp af egendomen Nordanby* att af Landtbrukaren R. Drotty inköpa fastigheterna Nordanby och Stenby jämte därtill hörande del af Tunby stadsgärde för 55,000 kronor;
13/12	ang.	*fråga om inlösen af gården och tomten N:o 89 i Södra kvarteret* att i anledning af sökt tillstånd till ändrings- och tillbyggnadsarbeten å sagda tomt, hvaraf en del enligt stadsplanen skulle utläggas till Stora gatan, förklara att staden icke hade något att emot byggnadsföretaget erinra;
13/12	ang.	*förslag till åtgärder för beredande åt riket af ett verksamt polisskydd, särskildt å landsbygden* att afgifva yttrande i detta ämne på sätt protokollet närmare angifver;
13/12	ang.	*fråga om anstånd med utförandet af utvidgningen af stadens hamn* att för påbörjandet af den beslutade hamnutvidgningen för år 1908 anslå — förutom den behållning af 30,000 kronor, som funnes i hamnkassan — en summa af 20,000 kronor;
13/12	ang.	*utöfvande af rättighet att utskänka öl* att förklara sig icke hafva något att erinra mot en af Löjtnanten L. August Schenström m. fl. hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord framställning att få från och med den 1 Januari 1908 tills vidare, dock ej längre än till den 1 April samma år i huset N:o 4 vid Stora gatan utöfva den rättighet till utskänkning af öl medelst automat, som blifvit dem beviljad till utöfning å annan plats i staden;
13/12	ang.	*vattenledning till lägenheten Jakobsberg N:o 13 B* att afslå en af E. A. Eriksson gjord framställning att få i anslutning till stadens ledningar framdraga vatten- och afloppsrör till sagda lägenhet;
13/12	ang.	*Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets underdåniga ansökan om tillstånd att anlägga elektrisk kraftledning mellan bolagets verkstäder här i staden* att, med ändring af sitt den 29 Augusti 1907 fat-

Dag.	
	tade beslut, för sin del medgifva, att det begärda tillståndet meddelades för 5 år, men i öfrigt på de villkor, som funnes i Stadsfullmäktiges beslut i ärendet den 29 Augusti 1907 angifna;
20/12	ang. *leverans af elektrisk kraft till staden* att icke antaga af Mölntorps Aktiebolag samt af Horndals Järnverks Aktiebolag afgifna anbud att till staden leverera elektrisk kraft;
20/12	ang. *disposition af Sundinska donationsfondens öfverskottsmedel* att för år 1908 anvisa till två församlingsdiakonissor 2,450 kronor, till arbetsstugan 2,200 kronor, till barnhemmet 500 kronor, till barnkrubban 600 kronor, till nattherberget 300 kronor samt att reservera för framtida behof 11,100 kronor, samt
20/12	ang. *utgifts- och inkomststat för år 1908* att med några mindre förändringar antaga af Drätselkammaren och Magistraten uppgjordt förslag samt att i enlighet med samma förslag bestämma uttaxeringen till sju kronor per bevillningskrona.

Västerås i Januari 1908.

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1908.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 31 Januari. I.

Magistratens skrifvelse i anledning af från styrelsen för Västerås spritbolag gjord framställning om indragning af krogen i gästgifvargården.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med erinran att rättighet till detaljhandel med brännvin på grund af burskap eller särskildt privilegium icke tillkommer någon inom staden samt att Västerås spritbolag för närvarande för tiden till den 1 Oktober 1907 har rätt till detaljhandel med brännvin

dels å två utminuteringsställen

nuvarande stadshuset och huset N:o 4 vid Kungsgatan,

samt *dels* å alla utskänkningsställen

nuvarande stadshuset, källaren Klippan, krogarne vid Stora torget, Vasagatan och Hamngatan, å ön Elba och paviljongen i Stadsparken under sommarmånaderna samt i Arbetareföreningens lokal under teaterföreställningar,

får Magistraten med föranledande af ej mindre bilagda skrifvelse från styrelsen för Västerås spritbolag än äfven af stadgandena i 11 § Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående försäljning af brännvin den 9 Juni 1905, hvilken förordning i fråga om stad träder i kraft den 1 Oktober 1907, anmoda Stadsfullmäktige att, om detaljhandel med brännvin fortfarande efter den 1 Oktober 1907 anses böra i staden idkas, för sin del fatta beslut i ärendet; börande beslutet, därest rätt till detaljhandel med brännvin anses böra medgifvas, innehålla antal försäljningsställen dels för utminutering och dels för utskänkning äfvensom, där så anses nödigt, i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas.

Västerås Rådhus den 13 December 1906.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Magistraten i Västerås.

På grund af Styrelsens för Västerås spritbolag beslut vid sammanträde den 24 dennes får Styrelsen härmed vördsamt anhålla, att Magistraten behagade hos Stadsfullmäktige göra framställning om indragning af krogen i gästgifvaregården samt förändring af nedre våningen i Vasarestauranten till kroglokal från och med den 1 Oktober 1907.

Västerås den 27 November 1906.

Styrelsen för Västerås spritbolag.

Drätselkammarens skrifvelse om bemyndigande att träffa uppgörelse angående två i stadens Norra kvarter belägna Stadskomministern på lön anslagna jordar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Drätselkammaren låtit genom fyra af Domkapitlet i Västerås och Kammaren utsedda personer verkställa värdering af två i stadens Norra kvarter belägna, Stadskomministern på lön anslagna och å en af Stadsingeniören år 1902 upprättad karta med litt. n och o betecknade ägolotter om tillsammans 615,9 kvadratmeter af tomten N:o 119, hvilka ägolotter därvid af värderingsmännen åsatts ett efter 4 kronor för kvadratmeter beräknadt jordvärde af 2,463 kronor 60 öre,

samt Drätselkammaren efter uppdrag af Stadsfullmäktige i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhållit, att berörde ägolotter måtte, i och för reglering enligt fastställd stadsplan af Domkyrkoesplanaden och därinvid utlagda byggnadskvarteret Henrik, med full äganderätt åt staden upplåtas, mot det att staden till Komministern erlade en årlig afgift af 98 kronor 54 öre, motsvarande fyra procent af det ägolotterna åsatta jordvärde,

har Kungl. Maj:t genom nådigt bref till Kammar-Kollegium den 26 Januari 1906 medgifvit, att ifrågavarande löningsjordar finge till Västerås stad för sagda ändamål afstås mot lösen, som, därest öfverenskommelse, hvilken af Kungl. Maj:t godkändes, icke kunde träffas, skulle bestämmas i den ordning, som i nådiga förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866 vore föreskrifven, och hvilken löseskilling skulle till Domkapitlet inlevereras.

I anledning häraf får Drätselkammaren härmed anhålla om bemyndigande att med Domkapitlet ingå sådan öfverenskommelse, som ofvan sägs, samt att därefter hos Kungl. Maj:t göra underdånig ansökning om densammas godkännande.

Västerås den 10 Januari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till tomterna N:ris 100 B i Norra kvarteret och 55 i Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har Rådstufvurätten anmält, att lagfart under sistlidne Oktober månad beviljats å följande på stadens grund belägna fastigheter, nämligen:

å gården och tomten N:o 100 B i Norra kvarteret, som Korgmakaren J. Öhberg

enligt köpebref den 1 Oktober 1906 tillhandlat sig af Carl Gustaf Segerqvist för 6,300 kronor, och

å gården och tomten N:o 55 i Södra kvarteret, som Per Er. Lindström enligt köpebref den 1 Oktober 1906 tillhandlat sig af änkan Carolina Andersson för 5,100 kronor.

I fråga om huruvida staden bör göra sin lösningsrätt till omförmälda fastigheter gällande får Drätselkammaren, då tomterna icke till någon del beröras af gatureglering, hemställa att Stadsfullmäktige ville vid nu gjorda anmälan låta bero.

Västerås den 10 Januari 1907.

På Drätselkammaren vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Beredningsutskottets utlåtande i anledning af gjord framställning om att staden måtte kostnadsfritt lämna elektrisk ström till belysning af Norrmalm.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, till hvars utlåtande remitterats en af byggnadsföreningen Norrmalm till Stadsfullmäktige ingifven och af Herr Viktor Larsson såsom egen motion upptagen framställning om att staden måtte kostnadsfritt lämna elektrisk ström till det å Norrmalmsföreningens område befintliga belysningsnätet, får, med öfverlämnande af från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen begärd utredning i frågan för egen del hemställa, att Stadsfullmäktige ville till betäckande af kostnaden för den belysning förutvarande gaslysningsaktiebolaget enligt kontrakt af den 16 Augusti 1897 åtagit sig å byggnadsföreningen Norrmalms område, bevilja ett belopp af högst 300 kronor pr lysår eller det belopp, hvartill årliga kostnaden för den nuvarande belysningen därstädes enligt ofvannämnda kontrakt uppgår.

Västerås den 18 Januari 1907.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Gustaf Qvarfott.

Till Beredningsutskottet i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får med anledning af Beredningsutskottets därom gjorda framställning härmed afgifva utredning

dels öfver kostnaden af den elektriska ström, som f. n. införes på Norrmalmsledningen,

dels öfver kostnaden för anordning af sådan elektrisk belysning på Norrmalm, att belysningen därstädes blifver jämförlig med gasbelysningen inom staden.

Enligt företagen mätning af strömförbrukningen ock med samma lystid som hittills, nämligen att lamporna tändas samtidigt med gaslyktorna och släckas kl. 10 om kvällarne med undantag af 1 st. lampa, hvilken användes äfven såsom nattlampa, motsvarar årliga kostnaden för belysningen *285 kronor*. Lamporna utgöras nu af 12 stycken 16-ljus glödlampor.

Skall sådan elektrisk belysning anordnas, att densamma blifver jämförlig med gasbelysningen inom staden, måste Norrmalm förses med nytt ledningsnät. 27 stycken 25-ljus lampor, fördelade i 3 grupper, hvaraf 1 grupp för 10 stycken nattlampor, installeras på så sätt, att lamporna kunna tändas och släckas från ett ställe. Placerandet af lamporna framgår af bifogade plankarta. Kostnaden för hela anläggningen, inclusive lampor, belöper sig på *kronor 3,500*. Antalet lystimmar pr år blifver, förutsatt att kvällslamporna skola släckas kl. 10 e. m. och lysåret skall räknas från 15 Augusti till 1 Maj, såsom hittills varit fallet, 46,270, och årliga kostnaden för belysningen belöper sig på *kronor 1,475*, och har då vid nämnda beräkning samma afgift följts som gäller för gatubelysningen inom stadens planlagda område, nämligen 37,5 per kilowatt-timma.

I samband härmed får styrelsen anföra, att anordnandet af gasbelysning med 15 stycken lyktor uppgår till en kostnad af *kronor 11,300*.

Framdragandet af gasledningar torde, enligt styrelsens åsikt, vara att föredraga, emedan staden då komme i tillfälle att äfven på Norrmalmsområdet afyttra gas till enskilda.

Västerås den 18 December 1906.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. O. Bergstrand.

Gerh. Gustafson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad styrelse får härmed i enlighet med af Norrmalms byggnadsförening fattat beslut, vördsamt framställa följande hemställan:

Oaktadt yngre byggnadsföreningar, såsom Östermalms- och Vasaföreningarna, intagits inom stadens planlagda område, har Norrmalms byggnadsförening, som dock är äldst, icke kunnat komma i åtnjutande af denna förmån ehuru denna förenings medlemmar i skattehänseende äro likställda med öfriga samhällets invånare.

En framställning gjordes till Herrar Fullmäktige från denna förenings medlemmar senast år 1904 om att staden måtte kostnadsfritt framdraga fullständiga

hufvudledningar för vatten- och kloak äfvensom att öfvertaga gatubelysningen å föreningens planlagda område, med erbjudande till staden att fritt erhålla gatumarken, men denna framställning lämnades då utan afseende.

Då nu emellertid staden, sedan den frågan var före, anlagt och bekostar belysningen å en del andra områden utom stadsplanen, tillåta vi oss härmed vördsamt hemställa om, att staden måtte kostnadsfritt lämna elektrisk ström till det å Norrmalmsföreningens område befintliga belysningsnätet.

Västerås den 21 November 1906.

Å Norrmalms byggnadsförenings vägnar:

Högaktningsfullt

L. T. Eriksson, *Sekreterare.* **J. L. Wallin,** *Kassör.* **Joh. Södergren,** *Ordförande.*

Styrelse.

Ofvanstående hemställan upptager jag som min motion.

Västerås den 23 November 1906.

Viktor Larsson.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Norrmalms byggnadsförenings extra sammanträde den 29 Oktober 1906.

— —

§ 3.

De närvarande föreningsmedlemmarne heslöt, att ingå till Herrar Stadsfullmäktige med en skriftlig hemställan om att få, på stadens bekostnad, elektrisk ström i det å Norrmalmsföreningens område befintliga belysningsnätet.

§ 4.

Och lämnades till styrelsen för Norrmalms byggnadsförening att inlämna den i 3 paragrafen omnämnda hemställan.

Västerås den 29 Oktober 1906.

L. T. Eriksson,
Sekreterare.

Justeradt af:

J. A. Lindgren. **P. G. Palm.**

Beredningsutskottets utlåtande i anledning af Brandnämndens och Magistratens förslag till ändring i nu gällande brandordning och i reglementet för brandkåren.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af det den 25 nästlidne Oktober till Magistratens och Beredningsutskottets yttrande remitterade förslag till ändringar i nu gällande brandordning och i reglementet för brandkåren härstädes, som Brandnämnden uppgjort och hvaröfver Magistraten afgifvit särskildt yttrande, får Beredningsutskottet efter tagen del af sagda handlingar och jämförelse med hvad nu gällande brandordning stadgar föreslå:

att i kap. I § 1 af nu gällande brandordning tilläggas orden »äfvensom i de utom stadsplanen belägna områden, som i hälsovårdshänseende äro att betrakta såsom stad»;

att § 22 erhåller denna lydelse:

Om eldsvåda utbrutit inom kommunen å annat område än det i § 1 omnämnda, må fasta brandkåren, brandkårens reserv eller någon del däraf uttrycka till eldsläckning i enlighet med af brandstyrelsen förut uppgjord plan.

Om eldsvåda utbrutit å plats utom stadssamhället och brandmateriell begäres, beror på Magistratens, eller, om uppskof ej kan äga rum, Borgmästarens bepröfvande huruvida fasta brandkåren, brandkårens reserv eller någon del däraf får utrycka till biträde vid eldsläckningen;

att § 54 erhåller denna lydelse:

För sotningsarbetets jämna gång åligger det skorstensfejare att alltid — — —.

Vid skorstenseld bör skorstensfejare genast — — — — — — — — — —.

Det åligger jämväl skorstensfejare — — — — — — — — — — — —.

Uppkommer skorstenseld anses detta härröra genom försummelse af skorstensfejare.

Skorstensfejare skall hafva sin bostad inom sitt tjänstgöringsdistrikt inom staden och utanför —.

Ändrar skorstensfejare bostad — — — — — — — — — — — — —.

Skorstensfejare vare förbjudet — — — — — — — — — — — — —;

att i § 56 ordet »anmälan» utbytes mot ordet »anmärkning»;

att § 65 erhåller följande lydelse:

Underlåter skorstensfejare — — — — — — — — — — — — — —.

Orsakar skorstensfejare — — — — — — — — — — — — — — —.

Uppkommer soteld i följd af försummad sotning eller efter verkställd sotning, inom tio dagar i skorstenspipa till spisel å värdshus eller spiskvarter samt i bryggeri, bageri och annorstädes, där stark eldning äger rum, inom tjugo dagar i skorstenspipa till andra köksspislar, fyrugnar och andra eldstäder, hvarest matlagning eller kokning dagligen verkställes, inom nio månader i så kallad impipa, förenad med skorstenspipa, inom två månader i impipa, som leder från spislar i värdshus och spiskvarter samt i bryggeri, bageri och annorstädes, där stark eldning äger rum eller där flera pipor äro sammandragna uti en, och inom två år uti kakelugnar, som endast begagnas

till rums uppvärmande, böte skorstensfejare från och med fem till och med tjugu kronor —.

Visar skorstensfejare eljes tredska — — — — — — — — — — — — — — —;

samt att Magistratens förslag till brandordning, med iakttagande af de utaf Utskottet föreslagna ändringarne i öfrigt måtte af Stadsfullmäktige godkännas.

I afseende å *reglementet* förordar Utskottet Brandnämndens förslag till såväl rubrik för detsamma som uppställning af dess olika paragrafer samt föreslår att Stadsfullmäktige ville godkänna reglementet i enlighet med Brandnämndens förslag undantagandes dock § 9, som Utskottet hemställer måtte erhålla den lydelse Magistraten gifvit densamma samt att orden »Kap. I» och »Kap. II» ur reglementet utgå och i stället för Kap. II insättes § 13, som erhåller denna lydelse:

Instruktion för en reservkår på 50 man tilldelad ångsprutan, uppgöres af brandstyrelsen.

Slutligen vill Utskottet i betraktande af den stora utsträckning staden på de senare åren tagit och därmed följande byggnadsverksamhet samt med hänsyn till det ökade arbete skorstensfejaren enligt den nu föreslagna brandordningen skulle erhålla, föreslå Stadsfullmäktige besluta om tillsättandet af ytterligare en skorstensfejare inom staden.

Västerås den 18 Januari 1907.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Gustaf Qvarfott.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag, 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 28 Februari. II.

Kronofogden Th. Kaléns motion angående utredning af frågan om S:t Ilians sockens införlifvande med Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Frågan om införlifvande med Västerås stad af en del af S:t Ilians socken är icke ny. Denna fråga har behandlats hos Herrar Stadsfullmäktige i slutet på 1890-talet, men icke ledt till annat resultat än att lägenheterna Klockartorp N:o 1 och Talltorp N:o 1 i S:t Ilians socken med anledning af Västmanlands regementes förflyttning till Västerås genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 22 September 1905 blifvit förlagda till Västerås stad.

Då byggnadsverksamheten inom den västra delen af S:t Ilians socken särskildt inom det område, som benämnes Jakobsberg, under de senare åren allt mera tilltagit och vissa olägenheter till följd häraf alltmera göra sig gällande härstädes med afseende å polisväsende och andra ordningsförhållanden m. m., enär på Jakobsbergsområdet får byggas huru som hälst utan hänsyn till ordning och snygghet, torde tiden vara inne att åter upptaga frågan om införlifvande med Västerås af hela S:t Ilians socken, så väl östra som västra delen, eller ock en del af densamma.

Vid ett den 22 December förlidet år å rådhuset i Västerås hållet sammanträde med intresserade för öfverläggning, huruvida skäl förefunnes att söka få S:t Ilians socken helt eller delvis införlifvad med Västerås stad, angående på hvilka villkor en öfverflyttning i judiciellt, kommunalt, administrativt och ecklesiastiskt afseende af socknen till staden borde ega rum samt om sättet för utredning af frågan, uttalade sig samliga talare från såväl staden som socknen för en sådan öfverflyttning, och uttalades tillika den meningen, att en kommitté för utredning af villkoren och kostnaderna m. m. borde tillsättas, bestående af 3 personer från hvardera kommunen med en af Konungens Befallningshafvande i länet förordnad person såsom ordförande.

Med anledning häraf får jag vördsamt föreslå:

att Herrar Stadsfullmäktige måtte tillsätta en kommitté af 3 personer för att i samarbete med af S:t Ilians sockens kommunalstämma utsedde samt med en af Konungens Befallningshafvande i länet förordnad ordförande verkställa utredning af frågan om S:t Ilians sockens införlifvande med Västerås antingen i sin helhet eller till någon viss del samt om villkoren och kostnaderna härför m. m., hvilken utredning därefter skall föreläggas Herrar Stadsfullmäktige för att, om uppgörelse kan träffas, underdånig framställning måtte göras hos Kungl. Maj:t om socknens införlifvande med staden.

Västerås den 31 Januari 1907.

Thorsten Kalén.

Häradshöfdingen C. Ugglas motion angående öfverflyttning af delar af hemmanet Hammarby i Lundby socken till Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då fråga uppstått om öfverflyttande af Jakobsberg eller hela S:t Ilians socken till Västerås stad, får jag föreslå att i sammanhang härmed utredning jämväl måtte verkställas angående lämpligheten af öfverflyttning till staden i administrativt, juridiskt och kyrkligt afseende af större eller mindre delar af hemmanet Hammarby i Lundby socken, hvilket skjuter in i en kil emellan Jakobsberg och stadens område.

Då innehafvaren af Hammarby Grefve F. W. Cronstedt å Fullerö har för afsikt att indela den närmast staden belägna delen af Hammarby i mindre områden för bebyggande, torde det vara i många hänseenden fördelaktigt om ett sådant öfverflyttande ägde rum innan området blifvit bebyggdt.

Västerås den 31 Januari 1907.

Claes Uggla.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om tecknande af aktier i Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Styrelsen för Aktiebolaget Mälareprovinsernas bank utfärdat inbjudan till aktieägarne till teckning af nya aktier, får Drätselkammaren, med erinran att följande under Stadsfullmäktiges förvaltning stående fonder innehafva bankaktier, nämligen:

Zimmermanska slöjdskolefonden	95 st.
och Torngrenska fonden	35 st.
eller tillsammans	130 st.,

härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta att ej teckna några nya aktier för dessa fonder, men däremot bemyndiga kammaren att, därest sådant kan befinnas lämpligt, sälja teckningsrätten.

Västerås den 14 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om vissa ändringar i nu gällande reglemente för Drätselkammaren.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan det af Drätselkammaren uppgjorda förslaget till instruktion för stadens ombudsman blifvit af Stadsfullmäktige fastställdt, får kammaren, enär vissa ändringar i nu gällande, af Konungens Befallningshafvande i länet den 28 November 1903 fastställda reglemente för Drätselkammaren i Västerås däraf blifva en följd, härmed hemställa att Fullmäktige måtte i vederbörlig ordning föreslå följande ändringar rörande paragraferna 8 och 19 i samma reglemente, nämligen:

I *§ 8* böra orden »antingen af kamreraren» utbytas mot orden »af stadens ombudsman», och i *§ 19* bör ett nytt moment tillkomma, så lydande:

»1:o en ombudsman, för hvilken särskild instruktion fastställes af Stadsfullmäktige», hvarjämte i mom. 2:o (motsvarande mom. 1:o i reglementet) orden «för diarium öfver alla ankommande bref och meddelanden från Magistraten och Stadsfullmäktige samt öfver enskilde personers ansökningar och framställningar hos kammaren» böra helt och hållet utgå.

I öfrigt skulle § 19 blifva oförändrad med undantag af att mom. 2:o, 3:o och 4:o i stället betecknas med resp. 3:o, 4:o och 5:o.

Västerås den 14 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af väckt fråga om inlösen af gården och tomten N:o 35 å Västermalm.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 30 Augusti 1906 hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande öfverlämnat utdrag af Byggnadsnämndens protokoll den 6 och 22 därförutgångne Juni, däri Nämnden, med anledning af Carl Joh. Carlssons ansökning om uppförande i enlighet med företedd ritning af en tillbyggnad till hus å tomten N:o 35 Västermalm, underställt ärendet Stadsfullmäktiges pröfning för den händelse Fullmäktige, enär ifrågavarande tomt till större delen utgjordes af mark, som enligt gällande stadsplan vore afsedd att utläggas till Västra esplanaden, samt tomten jämväl torde behöfva tagas i anspråk för erhållande af väg till Jakobsbergsområdet, ville genom inlösen af tomten hindra dess vidare bebyggande.

Med förmälan att Drätselkammaren från ägaren till omförmälde tomt N:o 35 Västermalm mottagit en skrifvelse, däri han erbjuder sig att till Västerås stad sälja tomten med därå uppförda byggnader till pris af 7,000 kronor samt begär svar därå senast den

1 nästkommande Mars, får kammaren, som anser att den till vanlig gatubredd redan utlagda östra sidan af Västra esplanaden ändock är för den ringa trafik, som där råder, tillräckligt bred utan att staden för närvarande skall behöfva göra några uppoffringar för samma esplanads utläggande å dess västra sida, för hvilket ändamål ytterligare fyra bebyggda tomter å Västermalm skulle behöfva af staden förvärfvas, samt att det icke torde vara omöjligt att äfven bereda tillräckligt utrymme för väg till Jakobsbergsområdet förbi tomten N:o 35, härmed hemställa att Stadsfullmäktige måtte, jämväl med hänsyn därtill att det föreslagna priset kan anses väl högt för fastigheten, hvars tomtareal utgör 921,2 kvadratmeter och taxeringsvärde 5,000 kronor, besluta att för närvarande ej vidtaga några åtgärder för inlösen af gården och tomten N:o 35 å Västermalm.

Västerås den 14 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Utdrag af protokoll hållet inför Byggnadsnämnden i Västerås följande dagar år 1906.

Den 6 Juni.

§ 67.

S. D. Föredrogs följande ansökning:

»Till Byggnadsnämnden i Västerås!

I September månad år 1890 ingaf jag till Byggnadsnämnden en ansökan om att å min ägande byggnadsplats N:o 35 i Törnebladska vreten få uppföra en då påtänkt nybyggnad, hvilken ansökan den 8 november samma år af Byggnadsnämnden beviljades, men på grund af enskilda orsaker blef denna nybyggnad då ej utförd; nu emellertid ha de förut varande förhindren blifvit undanröjda, hvarföre jag beslutat mig för ett nytt boningshus' uppförande å nämnda byggnadsplats, dock med den skillnaden från föregående ansökan, att jag härmed hos Byggnadsnämnden vördsamt anhåller om tillstånd att å ifrågavarande min ägande byggnadsplats få uppföra en två våningar hög tillbyggnad invid och i samband med den förut å byggnadsplatsen uppförda mangårdsbyggnaden.

Boningshuset uppföres af timmer, reveteradt, och under tak af svart järnplåt och i sammanhang härmed, för erhållande af nödiga ekonomihus, få vidbygga den å platsen förut uppförda uthusbyggnaden, att uppföras af stolpvirke och bräder under tak af svart järnplåt;

allt i enlighet med de af mig år 1890 till Byggnadsnämnden ingifna ritningar med de ändringar, som genom läget och öfriga förhållanden kan ifrågakomma; dock allt under vederbörlig kontroll.

Västerås den 7 Maj 1906.

Carl Johan Carlsson.»

Efter föredragning häraf fann Byggnadsnämnden skäligt utställa ifrågavarande ärende till syn och besiktning å platsen å framdeles utsatt dag, därom sökanden skulle genom särskild kallelse underrättas.

Den 22 Juni.

§ 81.

S. D. Vid återföretagande till fortsatt behandling af från den 6 innevarande Juni uppskjutna, under § 67, i då förda protokoll antecknade ärende angående Gårdsägaren Carl Johan Carlssons ansökan om uppförande af tillbyggnad till hus å tomten N:o 35 Västermalm, fann Nämnden, efter företagen besiktning å platsen, enär af i ärendet nu företedd tomtkarta framginge, att ifrågavarande tomt till större delen utgjordes af mark, som enligt gällande stadsplan vore afsedd utläggas till Västra esplanaden, samt tomten jämväl torde behöfva tagas i anspråk för erhållande af väg till Jakobsbergsområdet, skäligt förklara, att ifrågavarande ärende skulle, innan detsamma af Byggnadsnämnden slutligen afgjordes, underställas Stadsfullmäktiges pröfning för den händelse Stadsfullmäktige ville genom inlösen af tomten förhindra dess vidare bebyggande.

Som ofvan.

In fidem:

J. W. Ödman.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 27 Mars. III.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag att af Nya Bryggeriaktiebolaget i Västerås inköpa erforderlig mark för utläggande af Bryggerigatan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I b lagda skrifvelse till Drätselkammaren har Nya Bryggeriaktiebolaget i Västerås erbjudit staden att i enlighet med bilagda af Stadsingeniören Gewalt i Oktober månad 1906 upprättade karta få inköpa antingen all den mark inom byggnadskvarteret Herta, som är afsedd till byggnadsplatser, gator och plantering och i areal utgör 1,021,9 + 819 + 932,4 + 689,6 + 614,4 + 716,7 eller tillhopa 4,794 kvadratmeter till ett pris af 5 kronor pr kvadratmeter, eller endast den för gator och plantering afsedda marken, i hvilket fall bolaget fordrar för de till Bryggerigatan behöfliga 689,6 kvadratmeter 5 kronor och för de till gata och plantering i sydöstra delen af kvarteret afsedda 614,4 + 716,7 = 1,331,1 kvadratmeter 8 kronor pr kvadratmeter, eller också att staden skulle få förvärfva sig nyssnämnda 689,6 kvadratmeter, som skall utläggas till Bryggerigatan, mot afstående till bolaget af lika stor areal af Biskopsvägen.

Drätselkammaren, som tänkt sig att sådan reglering enligt stadsplanen, som afser utläggande af en gata inom kvarteret Herta från Biskopsvägen till Västra Ågatan samt anordnande af plantering därstädes aldrig bör komma till stånd utan att i stället stadsplanen i denna del bör ändras, och att någon ändring i den för Biskopsvägen bestämda bredden icke bör vidtagas, får härmed afstyrka antagande af omförmälda erbjudande i dess helhet.

Däremot vill Drätselkammaren, med bifogande jämväl af ett senare från samma bolag inkommet förslag, däri bolaget, därest dess första förslag icke skulle vinna Stadsfullmäktiges bifall, erbjudar sig att till staden afstå den mark, som åtgår för Bryggerigatan, till ett pris af 4 kronor pr kvadratmeter, härmed tillstyrka Stadsfullmäktige att antaga detta erbjudande samt besluta att köpeskillingen, utgörande för 689,6 kvadratmeter tillhopa 2,758 kronor 40 öre, skall gäldas af reserverade medel för försåld mark.

Västerås den 26 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås stad.

Undertecknade hafva beslutat att, i enlighet af Stadsingeniören F. B. Gewalt upprättad karta, försälja mark inom byggnadskvarteret I för bebyggande, men som gator och tilltänkt plantering mot vestra Ågatan enligt nuvarande stadsplan beröra ifrågavarande mark få vi härmed hembjuda staden att inköpa dels denna mark i sin helhet efter ett pris af 5 kronor pr kvadratmeter eller dels öfre och nedre delarne af ofvannämnda mark till pris af för den öfre 5 och för den nedre 8 kronor pr kvadratmeter, eller också i annat fall föreslå vi, om staden vill byta till sig jord efter Bryggerigatan mot samma jordareal utefter Domkyrkoesplanaden.

Västerås den 25 Januari 1907.

Nya Bryggeri-Aktiebolaget i Västerås.

Edv. Bergholm.

Därest Stadsfullmäktige icke skulle komma att antaga vårt i skrifvelse till Drätselkammaren den 25 Januari 1907 gjorda förslag, angående försäljning till och byte med staden af mark i och för reglering af byggnadskvarteret I eller Herta, förklara vi oss härmed villiga att till Västerås stad sälja all den mark, som åtgår för Bryggerigatan, utgörande i areal 689,6 kvadratmeter, till ett pris af fyra (4) kronor pr kvadratmeter.

Västerås den 22 Februari 1907.

För Nya Bryggeri-Aktiebolaget:

Aug. Eriksson. **Edv. Bergholm.** **Fr. Olof Lundahl.**

Drätselkammarens skrifvelse angående ändring i gällande stadsplan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med hänvisande till sin framställning innevarande dag angående förvärfvande af mark af Västerås Nya Bryggeri-Aktiebolag för utläggande till Bryggerigatan, får Drätselkammaren då andra frågor om ändringar i nu gällande stadsplan för närvarande stå på dagordningen, härmed hemställa, att Fullmäktige ville i samband därmed jämväl för sin del antaga sådan ändring i samma plan att den mellan Biskopsvägen och Västra Ågatan gående nya gatan jämte det öster därom belägna, för plantering afsedda området blifva förlagda för att i stället i stadsplanen ingå såsom byggnadsplats.

Västerås den 26 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Magistratens skrifvelse med förslag till ordningsföreskrifter för Västerås stad i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enär på ett stort antal ställen vid gator och allmänna platser i staden uppsatts skyltar, af hvilka en del äro synnerligen vanprydande, en del genom storlek och olämplig uppsättning skymma gatubelysningen och en del genom bristfällig fastsättning kunna medföra fara för gång- och körtrafiken, får Magistraten härmed, under åberopande af 20 § Ordningsstadgan för rikets städer den 24 Mars 1868, väcka förslag därom att Stadsfullmäktige ville för sin del godkänna följande:

"Ordningsföreskrifter för Västerås stad
i afseende å skyltning vid gata eller allmän plats.

§ 1.

Skylt skall säkert fastsättas.

§ 2.

Skylt, som uppsättes lägre än 2,5 meter från marken må framskjuta högst 15 centimeter från gatu- eller tomtlinie.

§ 3.

Skylt, som uppsättes högre än 2,5 meter från marken, må framskjuta högst 30 centimeter; dock att Magistraten efter därom gjorg framställning äger medgifva längre utsprång för i gång varande s. k. skyltur, apoteksskylt eller annan skylt, hvilkens befintlighet kan anses medföra gagn för allmänheten.

§ 4.

På hustak eller planks öfverkant må skylt ej uppsättas med mindre Magistraten efter Byggnadsnämndens hörande därtill lämnat tillstånd.

§ 5.

Befinnes skylt medföra vanprydnad, äger Magistraten förordna om skyltens borttagande eller förändring inom utsatt tid.

§ 6.

I benämning skylt innefattas äfven skylts fäste med dess öfriga tillbehör.

§ 7.

Beträffande skyltar, som redan äro uppsatta, skola ofvan angifna föreskrifter tillämpas först ett år efter den dag, dessa ordningsföreskrifter blifvit af Konungens

Befallningshafvande i länet fastställda; dock att, där skylt är för gatubelysning skymmande, densamma skall inom tre månader, sedan dessa ordningsföreskrifter blifvit fastställda, borttagas.

§ 8.

För öfverträdelse eller underlåtenhet att fullgöra hvad i dessa ordningsföreskrifter är stadgadt, vare bot från och med fem till och med tio kronor.»

Västerås Rådhus den 25 Februari 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Drätselkammarens skrifvelse ang. försäljning af aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya järnvägsaktiebolag.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut den 31 Augusti 1905 har för stadens räkning, utöfver de aktier till ett antal af 8,060, som staden förut egde i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya järnvägsaktiebolag, tecknats ytterligare 2,687 aktier i sagde bolag och därför betalts efter parikurs à 100 kronor pr aktie ett belopp af 268,700 kronor.

Då det torde vara ganska ovisst, huruvida Kungl. Maj:t kommer att lämna staden rätt att för nämnda aktieköp upptaga amorteringslån på längre tid, hvarom staden gjort underdånig ansökning, vill Drätselkammaren, som anser att stadens inflytande vid bestämmande af jernvägens angelägenheter icke torde i någon nämndvärd mån förringas äfven om staden afhände sig de sist inköpta aktierna, härmed fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet därå, huruvida det icke skulle vara skäl att, därest lämpligt tillfälle därtill erbjöde sig, sälja dessa aktier.

Västerås den 14 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Byggnadsnämndens skrifvelse med förslag till ordnande af Mariaberget.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 Februari 1906 beslutat att till Byggnadsnämnden återremittera dess skrifvelse af den 22 nästföregångna Januari jämte därvid fogade protokollsutdrag vid nämndens sammanträden den 25 Oktober 1904, den 25

November 1905 och den 22 Januari 1906, innehållande förslag till beredande af utrymme å Mariaberget för anordnande af uppfartsväg till elementarskolan för flickor med anhållan det nämnden ville uppgöra ett förslag till ordnande af de delar af berget, som vore afsedda att bebyggas, får nämnden härmed afgifva följande yttrande:

Ehuru önskligast vore att Berget med sitt höga och imponerande läge inom stadens centralare del finge till hela det område, som däraf upptages mellan Stora gatan i norr, Hållgatan i öster, Gustafsgatan i söder och Floragatan i väster, bilda en öppen planterad plats upptagen af endast några vackra offentliga byggnader, torde dock vid det förhållande att en del af samma område för närvarande äges af enskilda personer hinder härför möta; och svårighet torde och uppstå att ordna Berget till öppen plats åt den djupt under Berget liggande Stora gotan i norr samt den Stora gatan närmast belägna delen af Hållgatan i öster.

De delar af Berget, som staden redan äger eller utan större svårigheter kan förvärfva, böra däremot, enligt nämndens åsigt icke blifva föremål för bebyggande af enskilda boningshus, och af synnerlig vigt är att bergsområdets sydöstliga och södra delar hållas fria från byggnader eller icke blifva bebyggda med andra än låga byggnader, enär eljest utsigten från Berget öfver staden och sjön Mälaren alldeles kan fördärfvas.

Västra Bergsgatan, som i dess sträckning mellan Floragatan och Berget, enligt gällande stadsplan är afsedd att framdragas öfver enskild mark, (lägenheten Nyro) samt åt öster kommer att utmynna mot ett öfver omgifvande marken sig högt resande klipp-parti, bör vid detta förhållande, om bergsområdets västra del utefter Floragatan mellan Stora gatan och Gustafsgatan skall bibehållas såsom byggnadskvarter, flyttas norrut och läggas i närheten af lägenheten Nyros norra gräns.

Med erinran

att staden redan äger i Bergets östra sluttning gårdarne och tomterna N:ris 77, 78, 79, 80, 76 a, 74, 72 och 71;

att å samma sluttning befintliga gårdarne och tomterna N:ris 76 b, 75, 73 och 70 b, som staden ännu ej förvärfvat, äro belägna å stadens grund och till följd däraf lättare kunna förvärfvas än om de vore belägna å fri och egen grund;

att å Bergets södra sluttning den därå uppförda villa är staden tillhörig;

att å öfriga delen af samma sluttning, tillhörig f. d. Öfverjägmästaren Hahr, endast finnes uppfördt ett mindre uthus; samt

att å Bergets västra område staden äger ett område, beläget mellan tomten N:o 4 i byggnadsområdet Vasa, (tillhörig kapten Gedda) samt lägenheten Nyro äfvensom hela området mellan lägenheten Nyro och Stora gatan jämte ett mindre område mellan Nyro och Floragatan;

får Byggnadsnämnden härmed föreslå följande förändring i gällande stadsplan i afseende å de byggnadskvarter, som angränsa Mariaberget, nämligen:

att byggnadskvarteret Neta utgår och inlägges till Mariaberget;

att byggnadskvarteret Nellas sydöstra del äfvenledes inlägges till Mariaberget sedan kvarterets östra gränslinie utdragits i rak riktning från norr till söder;

att Västra bergsgatan öster om Floragatan borttages;

att området för nyssnämnda del af Västra

bergsgatan äfvensom den del af byggnadskvarteret Malin som faller mellan Västra bergsgatan och en linie i lägenheten Nyros norra gräns inlägges i kvarteret Nella; samt

att återstående delen af byggnadskvarteret Malin inlägges till Mariaberget.

Tillika får Byggnadsnämnden föreslå

att gatulinien söder om berget får erhålla den förändring, som betingas af markens sluttning och den nedanför f. d. Cronstrandska villan redan uppförda höga stenmuren;

allt på sätt en bilagd kartskiss utvisar.

Vinner detta förslag Stadsfullmäktiges bifall, anser Byggnadsnämnden icke någon sådan förändring nödig i afseende å södra gränsen för byggnadskvarteret Malvina, som Byggnadsnämnden enligt dess protokoll den 25 November 1905 och 22 Januari 1906 föreslagit.

Skulle åter Stadsfullmäktige i följd af de kostnader, som möta för förvärfvande af all mark inom byggnadskvarteret Neta, vilja bibehålla samma kvarter föreslår Byggnadsnämnden:

att kvarteret Malvinas södra gränslinie förändras såsom nyssnämnda protokollsutdrag anger.

att kvarteret Netas norra gränslinie likaledes förändras, enligt nyssnämnda protokollsutdrag; samt

att västra gränslinien för kvarteret Neta äfvensom dess södra gränslinie i fortsättning af Öfre Trädgårdsgatan utdragas räta, på sätt å kartan med rödt är utmärkt.

Härigenom kommer den förra Cronstrandska villan och området närmast densamma att fortfarande ligga å Mariaberget, hvilket Byggnadsnämnden anser fördelaktigt, enär staden därigenom skyddas från att en större byggnad å denna plats uppföres. Tänkas kan ock att byggnaden i en framtid kan blifva för något stadens ändamål, såsom museum eller dylikt, användbar.

Genom bibehållande af öfriga delar af nuvarande kvarteret Neta, såsom byggnadskvarter blir berget dock ej skyddadt för bebyggande med hus, som kunna menligt inverka på utsigten därifrån och den vackra park, som detsamma i en framtid bör bilda, därest ej staden förvärfvar kvarteret i dess helhet och vid upplåtande af byggnadsplatser inom detsamma lämnar föreskrift om huru de skola bebyggas.

Byggnadsnämnden anser därför att äfven i händelse den af Byggnadsnämnden förordade ändring i stadsplanen ej vinner Stadsfullmäktiges bifall, Stadsfullmäktige dock böra vara betänkta på att i god tid, innan tomtvärdena ytterligare stiga, förvärfva sig den mark inom byggnadskvarteret Neta, som staden ännu ej äger.

Västerås Rådhus den 26 Februari 1907.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Victor Åsberg.

Drätselkammarens skrifvelse om upplåtelse till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget af ett område inom kvarteret Sigvald.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 21 Juni 1904 hafva Stadsfullmäktige beslutit att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget försälja ett område inom kvarteret Sigvald, beläget öster om den å stadsplanen till 12 meters bredd intill Mekaniska verkstadens tomt upptagna gatan, till längd af 150 meter och bredd 70 meter eller 10,500 kvadratmeter efter ett pris af 1 krona 20 öre kvadratmetern, dock med staden förbehållen rätt att i bolagets sidospår inlägga en växel för ett möjligen behöfligt hamnspår samt för framtiden trafikera detsamma.

Emellertid har Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i anledning af detta Stadsfullmäktiges beslut i bilagda skrifvelse till Drätselkammaren af den 8 Augusti 1905 på däri anförda skäl anhållit, att berörda villkor måtte få förfalla. Denna bolagets framställning hafva kommitterade för utredning af frågan om hamnens utvidgning i likaledes bilagd skrifvelse den 16 December 1906 på det sätt tillstyrkt, att af kvarteret Sigvald måtte försäljas den del, som intill en längd af 100 meter är belägen närmast »Mekaniska verkstaden», med villkor att det enligt gällande stadsplan för gata afsedda området tills vidare ej må bebyggas, men att villkoret angående begagnande af bolagets spår skulle bortfalla, hvarjämte bolaget tillförsäkrades rätt att sedermera, då hamnplanerna blifvit slutligt fastställda, inköpa ytterligare af det angränsande området i den mån detsamma ej behöfdes för stadens egna hamnanordningar.

Af en skrifvelse från bolaget af den 24 Januari innevarande år framgår, att bolaget förklarat sig villigt ingå på detta kommitterades förslag.

Då Drätselkammaren vid ärendets behandling ansett sig icke kunna tillstyrka kommitterades förslag af det skäl, att den ifrågavarande gatan, som skiljer kvarteren Sigvald och Sigurd, finnes upptagen å stadsplanen och staden af sådan anledning ej kan afhända sig densamma med mindre än att stadsplanen i denna del ändras, men Drätselkammaren med hänsyn till det outredda skick hvari hamnfrågan ännu befinner sig, ser sig förhindrad att för närvarande framkomma med framställning härom, får kammaren, vid det förhållande att det tyckes vara angeläget för bolaget att äfven få disponera marken för denna gata, härmed föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget för en tid af tjugu år från den 1:sta nästkommande April på arrende upplåta ett område inom kvarteret Sigvald, upptagande kvarterets bredd och i längd uppgående till 100 meter, räknadt från Mekaniska verkstadens tomtgräns, mot en årlig afgift af 500 kronor.

Västerås den 26 Februari 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Bernh. Carlson.

Västerås den 8 Aug. 1905.

Drätselkammaren, Västerås.

På framställning af undertecknade bolag beslöto Herrar Stadsfullmäktige den 21 Juni 1904 i öfverensstämmelse med Drätselkammarens och Hamnkommitterades tillstyrkan att till oss öfverlåta ett område på c:a 10,500 kv.-meter öster om nuvarande »Mekaniska verkstaden» i kvarteret Sigurd till ett pris af kr. 1,20 pr kv.-mtr.

Såsom villkor var dock fogadt, att staden skulle »förbehållas rätt att i bolagets nuvarande sidospår inlägga en växel för ett möjligen behöfligt hamnspår på sätt en ärendet bifogad skiss utvisade samt för framtiden trafikera detsamma».

Detta villkor är för oss ytterst hindrande. Vi ämna nämligen ej själfva bibehålla det sneda spåret utan snarast möjligt söka få in spår å tomten å lämpligare sätt. Bolagets område, som redan med det nuvarande hamnspåret genomskurits en gång, skulle vidare genom denna anordning ytterligare försämras och möjligheterna för den rationella utvidgning af tomten, som vi tänkt oss, alldeles omöjliggöras.

Det synes oss också som om ett dylikt villkor skulle vara obehöfligt, då staden genom att endast sälja tomten ifråga till en längd af 150 meter reserverat nödigt utrymme för ett spår mellan densamma och Mälarens strand.

På grund häraf och med tanke på att våra verkstäders utveckling är ett lifsvillkor för Västerås stad anhålla vi, att Drätselkammaren ville hos Herrar Stadsfullmäktige tillstyrka, att berörda villkor för tomtköpet måtte förfalla.

Västerås den 8 Aug. 1905.

För Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget:

J. Sigfrid Edström.

Drätselkammaren, Här.

Betr. tomtinköp.

Med hänvisning till vårt aktningsfulla af den 8 Aug. 1905, och då vi erfarit att denna fråga återremitterats från Hamnkommittén, taga vi oss härmed friheten vördsamt anhålla, det Kammaren ville tillstyrka Kommitténs förslag, att vi skulle få inköpa ett tomtområde af 100 meters längd, räknadt från vår nuvarande tomtgräns. Frågan ligger för oss nu så, att det är oss synnerligen angeläget få veta, om ifrågavarande tomtområde af oss kan få disponeras, och våga vi därför anhålla, att Kammaren för sin del skyndsamt behandlar ärendet.

Västerås den 24 Januari 1907.

Lars Blume.

Till Drätselkammaren, Västerås.

Med anledning af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets skrifvelse af den 8 Augusti 1905 angående ändring i villkoren för den af Herrar Stadsfullmäktige den 21 Juni 1904 beslutade försäljningen af ett område öster om nuvarande »Mekaniska verkstaden» i kvarteret Sigurd, hvilken skrifvelse af Drätselkammaren remitterats till Hamnstyrelsen, som i sin tur anmodat Hamnkommittén afgifva yttrande i frågan, får Kommitérade med återställande af remisshandlingen anföra följande.

På förekommen anledning har Direktören S. Edström å Elektriska Bolagets vägnar medgifvit, att det till försäljning föreslagna området inskränkes från 150 till 100 meters längd, räknadt från »Mekaniska verkstadens» nuvarande östra gräns, under förutsättning att den åsyftade villkorsändringen medgåfves.

På grund häraf få Kommittérade, som visserligen ej ännu slutbehandlat frågan om hamnens utvidgning, men dock redan nu anser sig kunna fastslå, att det sålunda ifrågasatta området på intet vis beröres af framtida hamnplaner, på så sätt tillstyrka bifall till den gjorda framställningen,

att af kvarteret Sigvald måtte försäljas den del, som intill en längd af 100 meter är belägen närmast »Mekaniska verkstaden», med villkor att det enligt gällande stadsplan för gata afsedda området tills vidare ej må bebyggas, hvaremot villkoret angående begagnande af bolagets spår bortfaller, hvarjämte bolaget tillförsäkras rätt att sedermera då hamnplanerna blifvit slutligt fastställda, inköpa ytterligare af det angränsande området i den mån detsamma ej behöfves för stadens egna hamnanordningar.

Västerås den 16 December 1906.

Å Hamnkommittérades vägnar:

John Karlsson.

Wald. Grandinson.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 27 Mars. IV.

Skrifvelse från Stadshusbyggnadskommitterade med begäran om ett förslagsanslag å 60,000 kronor i och för stadshusbyggnadens fullbordan.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt det protokollsutdrag som bilagts kommitterades skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 Februari 1905 hafva kommitterade beräknat:

att kommitterade hade att för utförande af stadshusbyggnaden förfoga öfver följande belopp:

Stadsfullmäktiges byggnadsanslag	Kr.	600,000: —
bidrag från föreningen Aros	»	15,000: —
Summa	Kr.	615,000: —

samt byggnadskostnaderna sålunda:

byggnadens uppförande å entreprenad, enligt lägsta anbud	Kr.	475,000: —
kalksten, enligt af arkitekten lämnade upplysningar	»	27,000: —
värme- och ventilationsanordningar enligt af Munktells mekaniska verkstads aktiebolag afgifvet anbud	»	30,000: —
vatten- och afloppsledningar, enligt anbud	»	5,980: —
belysningsanläggningar, enligt äldre förut ingifvet anbud	»	10,000: —
korkmattor, högst	»	10,000: —
uthus	»	10,000: —
arkitektarvode, enligt träffadt aftal	»	22,000: —
kontrollantsarvode, oförutsedda utgifter m. m.	»	25,020: —
Summa	Kr.	615,000: —

Under arbetet med stadshusbyggnaden hafva vissa ändringar i byggnadsplanen måst företagas, hvilka, på samma gång de kommo att medföra större bekvämlighet och prydlighet, dock öka kostnaderna för byggnaden.

Dessa ändringar och däraf föranledda kostnader utgöras i hufvudsak af följande:

för *hufvudentreprenören K. J. Karlsson:*

redan beslutade tilläggsarbeten utöfver entreprenadsumman	12,499: 43	
ytterligare erforderliga tilläggsarbeten för ökad kopparbeklädnad å taket m. m., högst	7,500: 57	20,000: —

för *kalkstens arbeten:*

kalksten utöfver ursprungligen beräknade 27,000 kronor	3,556: —
Transport	23,556: —

		Transport	23,556: —
för *värme- och ventilationsanordningar:*			
tillägg utöfver beräknade beloppet, 30,000 kronor, för åstadkommande af ändamålsenligare varmvattenledningar i köksafdelningarne m. m.:			
redan beslutade utgifter	3,282: 75		
ytterligare erforderliga utgifter, cirka	717: 25		4,000: —
för *vatten- och afloppsledning:*			
enligt af gasverksstyrelsen lämnad uppgift, öfver beräknade 5,980 kronor, för särskildt aflopp från de djupt liggande källarne till Svartån, för afloppsledningar från vattenklosetterna samt för gasledning m. m.			10,000: —
för *belysningsanläggningen:*			
utöfver beräknade beloppet 10,000 kronor	2,000: —		
hvartill kommer för armatur och belysningsartiklar	10,000: —		12,000: —
för *uthus:*			
kostnaden härför beräknad till 10,000 kronor kommer att öfverskjutas med			3,000: —
för *kontrollantarvode och oförutsedda omkostnader:*			
till kontrollanter, sekreterare, särskildt tillkallade sakkunnige samt förberedande arbeten för undersökningar af grunden m. m.; tryckningskostnader, blåkopior m. m. samt uppvärmning af lokalerna under byggnadstiden hafva redan utbetalts eller beslutats utgifter till belopp af	7,791: 66		
ytterligare måste härför beräknas	2,208: 34		10,000: —
för *dekoreringen af fästvåningen:*			
torde komma att erfordras cirka			10,000: —
för *staket, planering* samt delvis *stensättning* af gården, cirka			10,000: —
		Summa Kr.	82,556: —

Då, enligt hvad ofvan nämnts, kommitterade för utöfver entreprenaderna tillkomna utgifter, sammanlagdt 82,556: — kronor, endast hafva att förfoga öfver ett beräknadt belopp af 25,020 kronor, nödgas kommitterade härmed anhålla om att för byggnadens fullbordan erhålla ett förslagsanslag af 60,000 kronor.

I detta belopp ingå kostnader för följande, som ej *upptagits i ursprungliga kostnadsberäkningen,* nämligen:

särskild afloppsledning till Svartån	cirka	Kr.	2,000: —
gasledningar	»	»	2,000: —
vattenklosetter, med ledningar	»	»	3,000: —
kalksten	»	»	3,556: —
fullständig varmvattenledning med återgångsledningar och 2 extra badrum	»	»	4,000: —
		Transport	14,556: —

	Transport	14,556: —
utbyte i de stora trappuppgångarne af kalkstenstrappsteg mot sådana af marmor och beklädnad af väggarna med marmorstuck i stället för oljemålning	cirka Kr.	6,421: 09
armatur och belysningsartiklar, hvilka kommitterade förut antagit skulle såsom hörande till möbleringen af hyresgästerna betalas, men blifvit nödgade att själf ombesörja	» »	10,000: —
dekorering af fästsalen, hvilket visat sig nödvändigt då dess släta hvita tak eljest komme att verka vanprydligt . .	» »	10,000: —
samt staket, planering och delvis stensättning af gården . .	» »	10,000: —
	Summa Kr.	50,977: 09

Härjämte och då nödigt är att möbler, mattor och gardiner till fästvåningen i god tid beställas, anhålla kommitterade att det af Stadsfullmäktige i dess underdåniga ansökning om upptagande af lån beräknade belopp af 20,000 kronor för möblering af fästvåningen måtte ställas till kommitterades förfogade.

I sammanhang härmed anse sig kommitterade redan nu böra meddela:

att kommitterade träffat hyresaftal till följande belopp för nedannämnda lokaler i stadshusbyggnaden:

Utminuteringslokalen	9,500
Första klassens restaurant och hotellafdelning	15,000
Kroglokalen och andra klassens restaurant	4,500
Klubbvåningen	2,000
Banklokalen	2,800
En butik	600
Två butiker, som tillsammans torde kunna lämna i hyra	1,400
äro ännu outhyrda.	
I byggnadsplanen har stadens egen hyreskostnad för fästvåningen beräknats enligt stadsfullmäktiges protokoll den 30 Oktober 1902 till	4,500
Summa Kr.	40,300

emot enligt samma protokoll beräknade trettiosextusen femhundra (36,500) kr.; samt

att möblering af hotellet och första klassens restaurant utom hvad angår armatur skall af hyresgästen bekostas.

Västerås den 18 Mars 1907.

Å Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

John Karlsson.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående påtänkta ändringar beträffande den elektriska belysningen inom staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Nogsamt torde vara bekant för Herrar Stadsfullmäktige, att förhållandena beträffande den elektriska belysningen inom staden icke äro tillfredsställande. Detta är beroende därpå, att nuvarande ledningsnätet är otillräckligt och i mycket bristfälligt skick. Öfverbelastning i ledningarna vållar spänningsförluster och därmed ojämn belysning.

Förra Gaslysningsaktiebolaget erhöll på sin tid särskildt medgifvande att begagna befintliga elektriska ledningsnätet, oaktadt detsamma ej uppfyllde de bestämmelser, Kungl. Maj:t stadga af den 31 December 1902 om elektriska anläggningar för belysning och arbetsöfverföring i sådant hänseende närmare omförmäler. Dessa bestämmelser hafva ytterligare skärpts genom Kungl. kungörelsen af den 1 Mars 1904 angående säkerhetsföreskrifter vid dylika anläggningar.

Flera andrs städer erhöllo på sin tid dylika medgifvanden. Ledningsnätets nuvarande underhaltiga skick gör emellertid, att ett föreläggande att vidtaga nödiga ändringar till öfverensstämmelse med säkerhetsföreskrifterna i nämnda Kungl. stadga och kungörelse kan vara att befara. Oafsedt detta äro emellertid nuvarande förhållanden ohållbara; emottagandet af ytterligare anslutningar af abonnenter å ljus och kraft från stadens elektricitetsverk så godt som omöjliggöres med bibehållandet af nuvarande ledningsnät.

Styrelsen har vid flera tillfällen haft till öfvervägande hithörande spörsmål och kommer att till Herrar Stadsfullmäktige inkomma med betänkande och förslag till elektricitetsverkets och ledningsnätets till- eller ombyggande.

Redan nu måste emellertid vissa förberedande beslut fattas och vissa åtgärder vidtagas för att förbereda dessa ifrågasatta förändringar.

På uppdrag af styrelsen har Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget härstädes afgifvit ett förberedande betänkande i saken. Ur detta betänkande må anföras:

»Det system, efter hvilket den nuvarande anläggningen är utförd, är tre-trådssystem med en spänning af 2×110 volt, det system som vid tiden för verkets byggande var det mest moderna. På senare tid har emellertid tendensen allt mer gått emot användandet af dubbla denna spänning, nämligen 2×220 volt, hvarigenom med mindre kostnader strömmen kan distribueras öfver ett vida större område. På allra sista tiden har visserligen genom de s. k. metalltrådslampornas framträdande den lägre spänningens användande åter börjat diskuteras, dock i allmänhet med det resultat, att den högre spänningen, i förhoppningen om äfven dessa lampors vidare utveckling till användbarhet äfven för 220 volt, blifvit accepterad.

Då nuvarande elektricitetsverket byggdes hade detta att förse abonnenter på högst 500 m. distans med ström, nu däremot förekomma afsevärda belastningscentra på dubbla detta afstånd från verket. Med anledning häraf hafva vi verkställt en ekonomisk jämförelse mellan användandet af 2×110 eller 2×220 volts spänning och därvid kommit till det resultat, att ledningsnätet för det senare systemet belöper sig till blott 65 % af kostnaden i förra fallet, motsvarande en besparing af rundt 90,000 kr. Då dessutom befintliga installationer till stor del äro i sådant skick, att

en omläggning af samma i hvarje fall är nödvändig, hafva vi ansett intet skäl kunna föreligga mot spänningens höjande till 2×220 volt vid verkets projekterade ombyggnad. Nyare installationer (såsom Stadshuset, Domkyrkan, Herrgärdsskolan) äro i allmänhet utförda så, att de med blott obetydlig ändring kunna tillkopplas den högre spänningen.

Städer af Västerås storlek och med nyanlagda elektricitetsverk hafva utan undantag förlagdt sina ledningsnät underjordiskt (t. ex. Uppsala, Jönköping, Lund, Karlstad) och äfven verk af äldre datum hafva funnit tryggheten och de årliga kostnaderna bjuda en öfvergång från luft till jordkabelnät. (Ex. Borås och delvis Eskilstuna.) Jordkablar äro nämligen dels driftsäkrare — oberoende af väderleksförhållanden, oåtkomliga för åverkan — dels äfven i amortering billigare — 2 % mot 8 % — dels äfven i underhåll mindre kräfvande. Vi föreslå därför att vid skeende ombyggnad af stadens elektricitetsverk ledningsnätet så småningom förändras till jordkabelnät, dock så att i de mera glest bebyggda delarna i stadens utkanter luftledningar fortfarande och tills vidare användas.»

För detaljutredningar och kostnadsförslags uppgörande har nu Bolaget begärt styrelsens yttrande, huruvida detta skall göras under förutsättning af att nuvarande system bibehålles eller icke samt huruvida förslaget bör afse bibehållandet af luftledningar eller användning af jordkablar.

Styrelsen hade vid sitt senaste sammanträde tillkallat öfveringeniör J. Fredholm för att med honom rådgöra i hithörande frågor.

Beträffande ändamålsenligaste system har styrelsen inhämtat,

att kostnaden för nya maskiner är densamma, vare sig att nuvarande spänningen bibehålles eller dubbla denna spänning kommer att införas;

att kostnad för accumulatorbatteri blir något större vid användande af dubbla nuvarande spänningen, men att denna ökade kostnad fullt motväges af minskad kostnad för instrumentering och ledningar inom verket;

att alltså kostnaderna för själfva elektricitetsverket blifva desamma, äfven om elektriska strömmens spänning fördubblas;

att däremot kostnaden för yttre ledningsnätet mycket väsentligt minskas, om spänningen ökas, och skulle, om ledningsnätet planlägges för en tid af 15 år framåt, i sådant fall besparas omkring nittiotusen kronor;

att större möjliget beredes att med ekonomisk fördel utsträcka ledningsnätet på längre afstånd och på så sätt kunna tillgodose jämväl byggnadsföreningarnas behof af elektrisk energi;

att, om spänningen ökas till dubbla den nuvarande, det vill säga till 2×220 volt, skulle gemensamt reservmaskineri kunna anordnas för verket och eventuellt blifvande spårvägsdrift för stadens räkning.

Hvad åter angår frågan om ledningsnätets förläggande öfver eller under jorden, anser styrelsen, att det vore synnerligen olämpligt att inom stadens planlagda område bygga nya hufvudledningar i form af luftledningar, utan bör inom detta område i hufvudsak användas jordkabelledningar.

Emellertid är att beakta, att ändring i elektriskt system, öfvergång från nuvarande spänningen till dubbla denna spänning i ledningarna, har till följd, att flertalet installationer i staden måste läggas om. Detta kan synas synnerligen betänkligt, men genom skrifvelse från stadens inspektör öfver elektriska ledningar har fästs styrelsens uppmärksamhet vid det synnerligen dåliga och jämväl farliga skick, i hvilket ett mycket stort antal elektriska installationer befinna sig. En omläggning af dessa synas därför äfven vara ett allmänt önskemål. För närvarande uppgår antalet installerade lampor till omkring 6,500, och af dessa äro omkring

2,500 installerade genom anläggningar utförda på allra sista tiden. Dessa anläggningar äro utförda på sådant sätt, att de äfven möjliggöra användning af den ifrågasatta högre spänningen.

På grund af det anförda hemställer styrelsen, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta:

1, att vid blifvande till- eller ombyggnad af elektricitetsverket och ledningsnätet inom staden måtte komma till användning ett system med spänning af 2×220 volt;

2, att till lättare genomförandet af ett dylikt system nu befintliga otidsenliga elektriska installationer, som äro anslutna till stadens verk, må ombyggas genom verkets försorg utan beräkning af vinst, alltså till självkostnad; detta för så vidt skriftlig ansökan om sådan omläggning göres af vederbörande abonnenter under loppet af åren 1907 och 1908;

3, att styrelsen bemyndigas träffa aftal med Almänna Svenska Elektriska Aktiebolaget om uppgörande af förslag för lämplig till- eller ombyggnad af stadens elektricitetsverk, så att därvid kommer till användning en spänning af 2×220 volt och i hufvudsak jordkabelnät inom stadens planlagda område;

4, att styrelsen vid närmast förestående nödvändiga ändringar och förstärkningar af elektriska ledningsnätet må bemyndigas att, då så ändamålsenligt pröfvas, låta efter hand nedlägga jordkablar enligt plan, som af styrelsen fastställes med ledning af nyssnämnda sakkunniga förslag.

Västerås den 21 Mars 1907.

På vatten- och gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafstnn.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen om uppförande af ett kolhus för gaskolen och ett nytt torkhus för reningsmassan.

Utdrag ur protokoll, fördt vid Vatten- och Gasverksstyrelsens sammanträde den 19 Mars 1907.

— —

— —

§ 24.

Föreståndaren gjorde till Styrelsen framställning om behofvet af ett kolhus för gaskolen och ett nytt torkhus för reningsmassan, motiverade sin framställning med:

att gaskolen böra skyddas för rägn och snö, ity att driften betydligt nedsättes, om våta kol användas;

att reningsmassan, såsom nu är fallet, icke bör regenereras på gasverkets gård, ity att massan, då den tages från reningskistorna, luktar ganska skarpt och därigenom förorsakar obehag för grannskapet.

Föreståndaren ansåg att reningsmassan borde kunna förvaras och regenereras på plats, som icke är omgifven af boningshus, och syntes den vid sjön belägna och staden tillhöriga platsen invid stadens materialförråd lämplig för ändamålet.

Hvad föreståndaren sålunda framhållit och efter att hafva pröfvat af honom uppgjorda ritningar och upprättade kostnadsförslag öfver ifrågasatta hus ansåg sig Styrelsen kunna godkänna förslaget.

Kostnaderna skulle belöpa sig på:

för kolhuset, som skulle uppföras på södra delen af gasverkets tomt . . .	kr.	4,000
» torkhuset	»	1,200
Summa	kr.	5,200

Och beslöt Styrelsen hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla om ett förslagsanslag af 5,200 kr. för ifrågavarande byggnader att tagas af medel, som under innevarande år inflyta från verken.

Denna paragraf förklarades justerad.

Vid protokollet:

Gerh. Gustafson.

Rätt utdraget betygar:

Gerh. Gustafson.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 25 April. V.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Herrar Kommitterades betänkande och förslag till anskaffande af ett tidsenligt varmbadhus för staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom remiss den 27 sistlidne Mars hafva Stadsfullmäktige till Drätselkammaren för utlåtande öfverlämnat af därtill utsedde kommitterade afgifvet betänkande och förslag till anskaffande af ett tidsenligt varmbadhus för staden jämte däri åberopade bilagor.

Af detta förslag inhämtas i korthet följande:

att platsen för byggnaden är föreslagen till södra delen af nuvarande varmbadhustomten;

att byggnaden med fasad åt Vasaparken skulle upptaga hela tomtens bredd utefter Nedre Trädgårdsgatan och sträcka sig omkring 40 meter inpå tomten samt uppföras i två våningar utom källare- och vindsvåning;

att kostnaden för det föreslagna varmbadhuset med värmeledning, vatten- och afloppsledning jämte fullständig badattiralj samt i öfrigt så inrättadt, som af kommitterades beskrifning närmare framgår, beräknats till 144,000 kronor utan gymnastiksal och till 156,000 kronor med sådan;

att kommitterade, som beräknat att inkomsterna vid badhuset, däri ej inberäknad inkomst för gymnastiksal och solbad, efter några år skulle med cirka 7,000 kronor öfverstiga utgifterna, anse att ett badhus, uppfördt såsom kommitterade tänkt sig, med afseende å kostnadens täckande framdeles icke bör utgöra någon fara för staden i ekonomiskt afseende;

samt att kommitterade efter sålunda verkställd utredning hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att å angifna platsen låta uppföra ett varmbadhus och för ändamålet af lånemedel anvisa 150,000 kronor eller eventuelt om gymnassiksal inbegripes i samma byggnad 160,000 kronor, äfvensom att uppdraga åt en särskild kommitté dels att ombesörja badhusets uppförande medelst entreprenad och dels att uppgöra detaljeradt förslag för badhusets skötande.

Drätselkammaren, som anser att behofvet af ett tidsenligt varmbadhus i staden gör sig alltmer gällande, får härmed, efter granskning af kommitterades förslag och med uttalande af önskvärdheten däraf att gymnastiksal inrymmas i samma byggnad samt att denna sal göres något större än förslaget angifver, tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville besluta,

att låta å nuvarande varmbadhustomten uppföra ett tidsenligt varmbadhus i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommitterades, på fackmäns beräkningar grundade förslag samt för ändamålet af lånemedel anslå ett belopp af 160,000 kronor äfven-

som att uppdraga åt en särskild därför utsedd kommitté att ombesörja badhusets uppförande på entreprenad samt uppgöra och till Fullmäktige inkomma med detaljeradt förslag till badafgifter, stat för badhuset och instruktion för personalen därstädes.

Västerås den 11 April 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade, som genom beslut den 25 januari 1906 af Herrar Stadsfullmäktige fått i uppdrag att inkomma med förslag till anskaffandet af ett tidsenligt varmbadhus för staden, få härmed till erhållna uppdragets fullgörande afgifva följande betänkande och förslag.

Den första fråga kommitterade ansett sig böra vid det förelagda ärendets behandling taga under ompröfning har varit frågan om platsen för det nya badhuset.

Kommitterades val har härvid stannat vid den del af nuvarande badhustomten, vettande mot Vasaparken, som af Stadsfullmäktige undantogs genom beslut vid sammanträdet den 8 Maj 1877, då norra delen af samma tomt uppläts till anläggande af nu befintliga badhuset.

Såsom skäl för detta sitt förslag vilja kommitterade framhålla, dels att tomten redan tillhör staden, hvadan inga utgifter för jordförvärf behöfva komma i fråga, dels att vatten i riklig mängd finnes på platsen och dels det centrala läget.

Ett skäl ytterligare som kommitterade från början hade hoppats skulle bidraga till lämpligheten af denna tomt som plats för ett blifvande badhus, var dess grannskap med gasverket, från hvilket i så fall ångkraft skulle erhållas, som skett på andra platser i landet, exempelvis Göteborg, men har genom Ingeniör Gustafssons utredning det visat sig, ledsamt nog, att en dylik kombination icke låter sig göra.

Då tanken att förena ett blifvande badhus med det redan varande, eller att så mycket sig göra låter söka använda det gamla badhuset vid uppförandet af det nya, om det vore till salu, lifligt sysselsatte kommitterade hafva vi genom sakkunnige låtit verkställa besiktning af detsamma, hvarvid befunnits att så godt som ingenting i det gamla badhuset kan användas för ett tidsenligt badhus behof, och då priset för detsamma, *23,129 kronor 41 öre*, synts kommitterade för högt tilltaget, hafva vi ej kunnat reflektera på detsamma.

I sammanhang härmed hafva kommitterade tagit i öfvervägande, dels möjligheten för bildandet af ett aktiebolag, hvilket jämte staden skulle uppföra badhuset, dels innehållet af en skrifvelse från en f. d. badhusägare i Eskilstuna, hvari framhålles att, därest öfverenskommelse i vissa med badhusförhållande sammanhängande

frågor kan träffas med vederbörande myndigheter här i staden, att han vore villig att uppföra ett tidsenligt badhus, samt därefter drifva rörelsen.

Vid den första frågans behandlande ansågo kommitterade att allt för stora svårigheter voro härmed förknippade att den nöjaktigt skulle kunna realiseras.

Hvad badhusägarens framställning beträffar funno kommitterade den mycket naturlig, då det visat sig, som denne äfven själf framhöll af egen erfarenhet, att det är en mycket god affär drifva badhusrörelse i industri- och militärsamhällen, men då vid muntligt samtal med honom han lät påskina, att han önskade vissa eftergifter från stadens sida, bland annat rättighet till fritt vatten och fri tomt och han för öfrigt icke ville ingå på de villkor som kommitterade framlade, hafva kommitterade icke ansett sig kunna förorda hans framställning.

För kommitterade uppstod äfven frågan om med badhuset borde förenas en tvättinrättning för allmänhetens behof, men då det dels visat sig från andra platser, att denna kombination icke alltid varit lycklig och den dessutom skulle afsevärdt fördyra den tilltänkta byggnadens uppförande, och då det numera visat sig att behofvet af en tvättinrättning blifvit tillgodosedt genom enskild persons företagsamhet, ansågo kommitterade denna fråga böra förfalla.

Härefter hade kommitterade att uppgöra en allmän plan för det ifrågasatta varmbadhuset och infordrade med anledning häraf från Arkitektfirman Byggnadsbyrån, Stockholm, Herrar Nilsson och Nyqvist, framstående specialister på badhusbyggen, ett fullständigt program till ett tidsenligt varmbadhus för Västerås förhållanden, sedan en af dessa herrar först hitkallats och studerat byggnadsplatsen och förhållandena, samt anskaffade uppgifter och ritningar från andra med Västerås någorlunda jämnförliga städer, i hvilka nya varmbadhus den senaste tiden uppförts.

I samråd med Arkitekten Nilsson skredo kommitterade på grund häraf till uppgörande af ett allmänt program efter hvars utarbetande kommitterade uppdrogo åt honom att i hufvudsaklig öfverensstämmelse därmed uppgöra skisser och kostnadsförslag för det blifvande badhuset. Dessa skisser jämte programmet utvisade att badhusets fasad skulle vetta åt Vasaparken, upptagande hela nuvarande badhustomtens bredd, samt byggnadens djup skulle uppgå till omkring 40 meter, att densamma skulle uppföras i 3:ne våningar utom källarvåning. Hvad de närmare detaljerna beträffar af detta första förslag, hänvisas till närlagde program.

Men enär kostnadsberäkningen för detta förslag utvisade en så hög siffra som 232,000 kronor beslöto kommitterade, ehuru förslaget mycket tilltalade dem som sådant, att, sedan de först gjort vissa inskränkningar i såväl den inre inredningen som i ändring af det material som föreslagits att användas såväl in- som utvändigt, infordra ett nytt förslag af samma firma med kommitterades ändringsprogram som ledning härför.

Härvid bifogades en af Herrar K. J. och Edv. Karlsson uppgjord kostnadsberäkning, uti hvilken de kunde framvisa andra lägre siffror, grundade på de materialkostnader och arbetspriser som gäller här i staden.

Och hafva kommitterade för sin del godkänt detta arkitektfirmans sist inkomna förslag, hvilket härmed öfverlämnas till Stadsfullmäktige.

Kostnaden för det sålunda föreslagna varmbadhuset har af Arkitekten Nilsson beräknats till *144,000* och i händelse gymnastiksalen inbegripes till *156,000 kronor.* I denna byggnadssumma ingår äfven värmeledning, vatten- och afloppsledningar med fullständig badattiralj, och då dessa beräkningar äro grundade på härvarande förhållanden och det hela framlagdt af med badhusförhållanden väl initierad och för-

faren person, hafva kommitterade icke någon som hälst anledning antaga att den beräknade summan skall behöfva öfverskridas.

Vårt förslag är som synes af ofvanstående grundadt på användandet af södra delen af nuvarande badhustomten, men det skulle ju möjligen kunna tänkas, att den föreslagna tomtplatsen af en eller annan anledning måste tagas i anspråk för några andra behof, och att Stadsfullmäktige i följd häraf skulle vilja se det föreslagna badhuset förlagdt å annan plats, exempelvis vester om ån, hvarest den tilltänkta gymnastiklokalen äfven skulle lättare komma till användande för i denna trakt belägna folkskolors räkning, hvarigenom något särskildt gymnastikhus för dem icke torde behöfva uppföras.

Beskrifning till det föreslagna varmbadhuset:

Badhusets förläggning, enligt ofvan anfördt förslag.
Byggnaden är afsedd att uppföras i 2 våningar utom källarvåning. Den skall uppföras af tegel med grund af beton och sockel af granit.
Endast ofvan portalerna användes kalksten.
Taket är af träkonstruktion och täckes med taktegel på papp.
Alla bjälklag utföras af järnbalkar med betonhvalf.
Bassängerna göras af beton, stålslipade.
Alla golf med undantag af golf i gymnastiksal och å läktare, hvilka utföras af furuplank, göras af cementgolf, delvis rutade och delvis med trallgolf.
Bad- och duschrum med väggar af korrigerad plåt på järnställning, målas med emaljfärg.
I värmestugor och tvagningsrum målas väggarne med emaljfärg.
Alla lokaler och rum äro rikt belysta samt hafva direkt ljus utom väntrummet och linneförrådet.
Byggnaden skall i sin helhet uppvärmas med lågtrycksånga.
Fullständiga vatten- och afloppsledningssystem skall införas och skall vattnet tagas från den å tomten befintliga källan.
Alla vattenledningar af galvaniserade järnrör, och
Varmvatten-cisterner af koppar.

I. **Källarvåningen** innehåller:

Tvätt-, stryk- och mangelrum, kol och vedkällare samt ångpannerum för 2 ångpannor.

II. **Bottenvåningen** innehåller:

1) Ett rymligt *väntrum*, intill hvilket ligger det för alla baden gemensamma *biljettkontoret*.
2) *1. kl. badstu* med *tvagningsrum*, *afklädningsrum* afdeladt i 11 hytter, *1 doppbassäng*, *duscher*, *linneförråd* och *vatten-closett*. — Denna badstu användes äfven till *Folkbadet*, men ej afklädningsrummet.
3) *1. kl. karbad* för Herrar och Damer (3 hvardera med 5 afklädningshytter för hvar afdelning) jämte duscher, linneskåp och W. C.
4) *Simhallen:* 16 m. lång och 7,5 m. bred med tvänne värmestugor, 36 afklädningshytter i 2 våningar, varm och kall dusch, pissoir samt W. C.

III. **Våningen 1 trappa upp** inrymmer:

1) *2. kl. karbad* (för Herrar och Damer, 3 bad hvardera med 5 afklädningshytter för hvar afdelning) och *duscher*.
2) *2:ne betjäningsrum*. — Det gemensamma linneförrådet, särskilda afklädningsrum för *Folkbadet*, 14 m. långt och 6 m. bredt samt *gymnastiken*. Öfre delen af simhallen med sina 18 hytter.

IV. **Å Vinden:**

1) *Gymnastiksalen*, 18 m. lång och 10 m. bred.
2) *Afklädningsrum* för *solbadet*, från hvilket man genom en trappa kommer i *tornet*, på hvars tak solbadet är förlagdt och därunder rum för vattencisternen.

Från *hufvudtrappan* finnes en från bottenvåningen till 1. våningen gående *spiraltrappa* och en *spiraltrappa* från källarvåningen genom bottenvåningen upp till 1. våningen.

Inkomst- och utgiftsstat för Varmbadhuset i Västerås.

Inkomster:

6,000	Första kl. karbad à 75 öre	4,500
3,000	Första kl. badstu med Simhall à 75 öre (i dessa ingå äfven ångbad)	2,250
7,000	tvagning med bassäng à 50 öre	3,500
2,000	kalldusch med simhall à 30 öre (om sommaren)	600
2,000	Andra kl. karbad à 60 öre	1,200
1,000	tvålmassage och medikamentösa bad à 1 kr.	1,000
24,000	folkbad (inbegripet militären) à 20 öre	4,800
4,200	bad för Elementarskolan à 20 öre	850
S:ma 49,200	bad S:ma kronor	18,700

Utgifter:

Kol	4,300
Belysning	600
Förbrukningsartiklar	500
Tvätt	800
Aflöningar:	
Föreståndarska	600
1 förste badmästare	500
1 andre badmästare	400
6 baderskor à 20 kr. pr månad	1,440
1 maskinist	900
Tillfällig hjälp	660
Oförutsedda utgifter	800
S:ma kronor	11,500
Öfverskott	7,200
S:ma S:m kronor	18,700

Härvid är att bemärka:

att gymnastiksalen icke är inberäknad, hvarken till kostnad eller inkomst;

att inkomst för *solbad* icke är upptaget;

att såväl badens antal som utgifterna äro tagna från städer med Västerås jämförliga förhållanden, utom *Folkbaden*, som äro högre beräknade till antalet på den grund att Västerås är en stor industri- och militärstad. Och då det, enligt badstatistiken uppgifves att badens antal i ett *badande samhälle* ligger mellan *3 och 4* bad pr invånare-antal; torde det icke anses för högt för Västerås förhållande beräkna de badandes eller badens antal till *49,000*;

att å utgiftssidan *vattenafgift* icke är medräknad, då valet af badhustomt till stor del just är gjordt med tanke på att erhålla vatten *fritt*;

att badprisen i allmänhet äro reducerade jämfördt med andra städer, synnerligast *Karbad* och *Folkbad*, samt till sist

att ofvan framställda beräkningar icke äro gjorda med tanke på att badförhållandena härstädes omedelbart skola gestalta sig som förslaget utvisar, utan att man först efter några år antagligen kan emotse ett resultat enligt denna beräkningsgrund.

Att ett badhus uppfördt i enlighet med nu gjorda förutsättningar och här ofvan af kommitterade med ledning från andra håll uppgjorda beräkningar öfver badhus *utgifter och inkomster* med afseende å kostnadens täckande *framdeles* icke bör utgöra någon fara för staden i ekonomiskt afseende anse kommitterade påtagligt.

Staden är, som vi alla känna, sedan flera år tillbaka stadd i liflig utveckling såsom industristad och på sista tiden har ett nytt moment, hvaraf vi kunna vänta ökad utveckling, nämligen stadens egenskap af militär-samhälle, tillkommit. Då vidare allmänhetens uppmärksamhet på senare tid allt mera riktats på vikten och värdet för kroppens vård af bad, hafva vi grundad anledning antaga, att om inom vårt samhälle ett tidsenligt badhus kommer till stånd både antalet badande skall blifva stort och intresset för bad skall alltmera tilltaga, då den befolkning som under uppväxten i skolorna vants vid bad, bli talrikare, hvadan ett väl och ändamålsenligt ordnadt badhus kommer att blifva en ekonomiskt bärig inrättning.

Badhusets drift och skötsel borde enligt kommitterades åsikt af staden själf ombesörjas och detsamma därför ställas under förvaltning af Drätselkammaren, eller om sådant befinnes lämpligare af en särskild styrelse. Detta torde vara enda sättet att vinna trygghet för att badhuset blefve väl skött och finge erforderlig omvårdnad.

För badhusets uppfösande erforderliga åtgärder och uppgörandet af förslag till för detsammas drift och skötsel nödiga bestämmelser torde lämpligen uppdragas åt en särskildt vald kommitté.

På grund af hvad kommitterade sålunda anfört få vi hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta:

att å södra delen af nuvarande badhustomten för stadens räkning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Arkitekten Nilssons här bifogade förslag låta uppföra ett varmbadhus å staden tillhörig mark med fasad åt Vasaparken;

att för detta ändamål anvisa *150,000* och eventuellt om gymnastiksal inbegripes i samma

byggnad *160,000* kronor i enlighet med hvad kommitterade förslagit;

att åt den kommitté som Stadsfullmäktige önska se härtill utvald, uppdraga och ombesörja badhusets uppförande medelst entreprenad;

att låta kostnaden för badhusets uppförande gäldas af lånemedel;

att åt samma kommitté uppdraga att inkomma med detaljeradt förslag till badafgifter, till stat för badhuset samt till instruktion för den vid badhuset anställda personalen.

Med detta betänkande följa såsom bilagor:

1. Major Tersmeden *motion* till Stadsfullmäktige.
2. *Utdrag ur protokollet* vid Stadsfullmäktige-sammanträdet den 25 jan. 1906.
3. *Program* till ett varmbadhus för Västerås.
4. *Eskiss* för varmbadhus i Västerås N:o 1 — i 4 exemplar.
5. » » » » N:o 2 — i 4 »
6. *Kostnadsförslag* af Arkitektfirman Nilsson & Nyqvist N:o 1.
7. » » » » N:o 2.
8. » » Herrar K. J. och Edv. Karlsson.
9. » » *A.-B. Beton*, Stockholm, öfver varmbadhusets grund.
10. *Beskrifning N:o 2* öfver varmbadhuset.
11. *Utdrag af protokollet* hållet inför Västerås stadsfullmäktige den 8 Maj 1877.
12. *Västerås gasverks skrifvelse.*
13. *Disponenten T. Sundemans skrifvelse.*
14. *Karta* öfver badhus- och gasverkstomterna.
15. *Referenser* öfver Arkitekt- och Byggnadsbyrån Nilsson & Nyqvist, Stockholm.

Västerås den 24 Mars 1907.

Ernst Björkman. **A. Danielsson.**
H. Larsson. **J. Lundin.**
Petrus Tersmeden.

Utdrag af protokollet, hållet inför Västerås Stadsfullmäktige den 8 Maj 1877.

§ 4.

I skrifvelse af den 21 sistl. April hade interimsstyrelsen för ett härstädes nyligen bildadt bolag, som under namn af Västerås Varmbadhus-aktiebolag, har till ändamål att härstädes anlägga en tidsenlig varmbadhusinrättning, hemställt, att, då de bidrag som tecknats af enskilda personer för åstadkommande af en för allmänna sundheten och hälsovården så nyttig och nödvändig anstalt, som ett ändamålsenligt

varmbadhus, hvaraf man ännu vore i saknad här på platsen, ej kunnat uppbringas till högre belopp än omkring 19,000 kronor, medan det uppgjorda kostnadsförslaget för anläggningen uppginge till 26,000 kronor, staden måtte, *dels* mot tomtöres afgift upplåta till byggnadsplats för varmbadhuset norra delen, omfattande 15,325 kvadratfot, af den mellan gasverket och tomterna N:ris 113, 114 och 115 i Södra kvarteret belägna platsen å den s. k. Humlegården, hvarjämte bolaget skulle till allmän promenadplats anordna den sydligare delen af samma tomt, samt vid behof hålla densamma staden kostnadsfritt tillhanda, *dels* antingen teckna aktier i bolaget till belopp af 6,000 kronor eller ock lämna till företagets förverkligande ett bidrag för en gång af 4,000 kronor utan återketalningsskyldighet för bolaget.

I härför infordradt utlåtande hade Drätselkammaren tillstyrkt *dels* att den 15,325 kvadratfot omfattande norra delen af ifrågavarande plats å Humlegården måtte till bolaget upplåtas mot en årlig tomtöresafgift, ej öfverstigande ett halft öre per kvadratfot, gällande ifrågavarande öfverlåtelse och tomtöresafgift likväl blott så länge platsen användes för en därå varande varmbadhusinrättning, samt att den öfriga södra delen af samma tomt ordnas på sätt och villkor som bolaget föreslagit, *dels* att staden måtte lämna till varmbadhusets anläggande ett bidrag för en gång af 4,000 kronor utan återbetalningsskyldighet för bolaget, med villkor likväl att kommunens fattigare befolkning finge mot nedsatta afgifter begagna sig af badanstalten. I afseende å sättet för erhållande af medel härtill föreslog Kammaren, att därtill skulle användas inflytande hundskattemedel, så länge sådana äro att taga i beräkning och finnas behöfliga för ränta och amortering å beloppet.

Sedan ärendet blifvit taget under ompröfning, blef Drätselkammarens förslag i fråga om upplåtelse af byggnadsplats till bolaget utan ändring af Stadsfullmäktige bifallet. Beträffande hvad Drätselkammaren i öfrigt hemställt yrkades af hr Claréus den ändring i Drätselkammarens förslag, att det föreslagna bidraget af 4,000 kronor till varmbadhus-anläggningen skulle utgå först inom Januari månad år 1878 samt utbetalas genom Hälsovårdsnämnden och i stadens räkenskaper påföras Nämndens konto, hvaremot ingen bestämmelse om hundskattens användning borde nu göras. Vid framställd proposition å såväl detta yrkande som Drätselkammarens förslag hördes blandade ja och nej, och sedan Herr Ordföranden förklarat det förra yrkandet vara med öfvervägande ja besvaradt, begärdes votering, för hvilken antogs följande votoringsproposition: »Den, som vill, att staden lämnar till Varmbadhusbolaget ett anslag för en gång af 4,000 kronor utan återbetalningsskyldighet, hvilka medel utgå inom Januari månad år 1878, utbetalas genom Hälsovårdsnämnden och påföres dess konto, men att beslut om hundskattemedlens användning ej nu fattas, röstar ja; den det ej vill voterar nej; vinner nej, hafva Fullmäktige bifallit Drätselkammarens förslag i denna punkt». Omröstningen utföll med 19 ja mot 3 nej, och hade Fullmäktige således fattat sitt beslut i enlighet med ja-propositionen och Herr Claréii yrkande.

In fidem

Alb. Gullbergson.

Rätt utdraget; betygar

Ex officio

John Karlsson.

KOSTNADSFÖRSLAG till Varmbdhus i Västerås.

Grundläggningsarbeten	25,000: —	
122 m² isolering på murar à 1: 50	183: —	
52 m² granitsockel à 30: —	1,560: —	
Yttertrappor	300: —	27,043: —
277 mille tegel med inmurning à 70: —	20,090: —	
1,527 m² fogstrykning à 1: —	1,527: —	
3,377 „ putsning med kalkbruk på tegel à 0: 80	2,701: 60	
103 „ d:o „ „ „ trävägg à 1: 20	123: 60	
112 „ d:o „ „ „ trätak à 1: 20	134: 40	
970 „ d:o „ cementbruk på bet.-hv. à 1: 50	1,455: —	
Ventilationsrör och rörtrummor	1,000: —	2,731: 60
2 st. bassänger på betonsulor jämte skvalbord och trappor	5,000: —	
1,038 m² betonhvalf med järnbalkar à 15: —	15,570: —	
220 „ betonunderlag à 1: 30	286: —	
165 „ betongolf, stålslipade med betonunderlag à 4: —	660: —	
1,169 „ golf på betonunderlag och betonhvalf à 3: —	3,507: —	
12 steg betontrappa i ångpannerummet à 5: —	60: —	
160 m² skärmväggar i badlokalerna à 5: —	800: —	25,883: —
Ornering i fasaden	500: —	
124 lm kalkstenstrappa (2 m. bred) à 8: —	992: —	
66 „ cementtrappa (1.46 „ „) à 5: —	330: —	1,822: —
Förankringar	1,000: —	
37 st. fönsterbleck à 1: 75	64: 75	
70 lm. stuprör à 2: 25	157: 50	
150 m² taktäckning med galv. plåt i hörn à 2: —	300: —	
890 „ taktegel på papp à 2: —	1,780: —	3,302: 25
496 m² takstolar med ytter- och innerpanel samt fyllning à 5: —	2,480: —	
394 „ takstolar med ytterpanel à 3: 75	1,477: 50	
40 „ innerpanel i tak à 1: —	40: —	
200 „ träväggar à 3: 15	630: —	
360 „ innerpanel i tak samt puts à 2: 20	792: —	
300 „ trägolf med underslag i gymnastiksalen à 5: 25	1,575: —	
Trätrappor till tornet	150: —	
„ „ simhallen	100: —	
„ „ badstun för folkbadet	100: —	
Inredning af afklädningshytter, badstulavoar m. m.	2,000: —	
Läktare och barrièr m. m.	1,500: —	10,844: —
Snickeriarbeten, fönster, dörrar jämte beslag och beslagning samt inpassning		4,600: —
Målningsarbeten		4,300: —

Glasarbeten	1,200:	—
Ritningar, tillsyn samt diverse arbeten	12,473:	65
Summa Kronor	118,500:	—
Värmeanläggning	19,000:	—
Vatten- och afloppsledningar, vattenklosetter, badanordningar	16,000:	—
Elektrisk anläggning	2,500:	—
Summa Kronor	156,000:	—

Om gymnastiken borttages sänkes byggnadskostnaden med ungefär 12,000 kr.

Byggnadsförslaget är räknadt med tillämpande af närslutna af Herrar E. E. Karlsson och K. J. Karlsson lämnade kostnadsuppgifter.

Stockholm den 22 Febr. 1907.

För Aktiebolaget Arkitekt- och Byggnadsbyrån:

Georg A. Nilsson.

Pris för grund till föreslaget varmbadhus i Västerås samt diverse à-priser å byggnadsarbeten.

Betongrund på högst 10 mtrs pålar		kr.	25,000:	—
Murtegel, inmuradt pr mille		„	70:	—
Fogstrykning pr m²		„	1:	—
Puts på tegel och trä, medelpris pr	m²	„	1:	—
D:o cementblandadt,	„ „	„	1:	50
Betonhvalf med järnbalkar	„ „	„	15:	—
Cementgolf på beton inkl. fyllning	„ „	„	4:	—
Cementhvalf på beton	„ „	„	3:	—
Cementtrappsteg	„ st.	„	5:	—
Kalkstenstrappsteg inlagda	„ mtr	„	8:	—
Takpanel, inkl. stolar, innerpanel och fyllning	„ m²	„	5:	—
Taktegel på papp	„ „	„	2:	—
Bjälklag, inkl. trossbotten, panel, fyllning och golf	„ „	„	10:	—
Plåttak med 1 g. strykning	„ „	„	2:	—
Innerpanel	„ „	„	1:	—
Trägolf 1 ½"	„ „	„	2:	—

Västerås den 9 Januari 1907.

E. Edv. Karlsson. *K. J. Karlsson.*

VESTERÅS VARMBADHUS AKTIEBOLAG.

Västerås 15 Maj 1906.

Majoren och Riddaren, Välborne Herr Petrus Tersmeden, Västerås.

Besvarande Edert ärade af den 13 dennes får jag härmed hänvisa till Styrelsens för Västerås Varmbadhus Aktiebolag skrifvelse till Västerås Stads Drätselkammare i April månad förra året, hvari Staden erbjudes inköpande af Varmbadhuset till ett pris af *kronor Tjugutusen (20,000)* exclusive nödiga reparationskostnader. Reparationskostnaderna uppgingo till *kronor 3,129, 41 öre.*

Med största högaktning

Th. Sundeman.

Drätselkammarens skrifvelse angående ifrågasatt inlösen af åtskilliga gårdar och tomter i Västra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har Västerås Rådstufvu-Rätt anmält, att lagfarter å fastigheter belägna på stadens grund blifvit följande dagar under år 1906 beviljade, nämligen:

Den 10 December å gårdarne och tomterna N:ris 5 och 6 i Västra kvarteret, som direktören Aug. Vetterstrand enligt köpebref den 1 Oktober 1906 tillhandlat sig af Sofia Dorotea Lindberg och Amalia Hellberg för 54,000 kronor;

den 17 December å gården omfattande södra delen af tomten N:o 70 b) i Västra kvarteret, som arkitekten Erik Hahr enligt köpebref den 7 i samma månad tillhandlat sig af länsagronomen Rob. Hahr för 20,000 kronor;

och den 31 December å gården och tomten N:o 39 a) i Västra kvarteret, som Västmanlands läns nya brandstodsbolag enligt köpebref den 29 September 1906 tillhandlat sig af Fröken Carolina Augusta Närström för 14,000 kronor.

I fråga om huruvida staden bör göra sin lösningsrätt till omförmälta fastigheter gällande, får Drätselkammaren, hvad först angår gårdarne och tomterna N:ris 5 och 6 samt N:o 39 a) i Västra kvarteret, hvilka icke beröras af några gatu- eller tomtregleringar, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att ej vidtaga några åtgärder för dessa fastigheters förvärfvande åt staden.

Beträffande åter gården och tomtdelen N:o 70 b) i Västra kvarteret, omfattande södra delen af byggnadskvarteret Neta enligt Byggnadsnämndens genom Stadsfullmäktiges remiss den 27 sistlidne Mars till Drätselkammaren för utlåtande öfverlämnade förslag till ändring i gällande stadsplan afseende de byggnadskvarter, som angränsa Mariaberget, anser Drätselkammaren, ehuru berörda ändringsförslag ännu icke slutbehandlats, att staden i allt fall för Mariabergets ordnande bör äga bestämmanderätt vid ifrågavarande tomts bebyggande, hvilket ej kan ske på annat sätt än att staden blir ägare till tomten.

Då staden nu är i tillfälle att inom sex månader från lagfartens beviljande framställa anspråk på åtkomsten af ifrågavarande på stadens grund belägna tomt och tiden därför snart är tilländalupen, har Drätselkammaren härmed velat hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte bemyndiga kammaren att med ägaren af gården och tomten N:o 70 b) i Västa kvarteret under hand öfverenskomma om köpets öfverlåtande å staden eller, därest sådant ej kan ske, i laga ordning instämma honom till domstol med yrkande om lösningsrätt för staden till fastigheten.

Därjämte föreslår Drätselkammaren att Stadsfullmäktige ville besluta,

att köpeskillingen skall af lånemedel gäldas.

Västerås den 8 April 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Drätselkammarens skrifvelse om upplåtelse till Allmänna svenska elektriska aktiebolaget af ett område inom kvarteret Sigvald:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid behandling den 27 sistlidne Mars af drätselkammarens skrifvelse med förslag att, i stället för ifrågasatt försäljning till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget af ett område inom kvarteret Sigvald, upptagande kvarterets bredd och i längd uppgående till 100 meter från mekaniska verkstadens tomtgräns, till bolaget upplåta samma område på arrende under 20 år, hafva stadsfullmäktige återremitterat ärendet till drätselhammaren för förnyadt utlåtande i anledning däraf att bolaget i en till Fullmäktige ingifven skrifvelse den 26 i nyss nämnde månad förklarat sig icke kunna antaga drätselkammarens förslag, utan i stället erbjudit sig att till det pris 1: 20 kronor pr kvadratmeter, som af Stadsfullmäktige den 21 Juni 1904 vid då ifrågasatt försäljning till bolaget af ett område till 150 meters längd bestämts, inköpa ett område af 88 meter i längd öster om den 12 meter breda, å stadsplanen intill mekaniska verkstadens tomt upptagna gatan samt att tillsvidare arrendera gatumarken.

I sitt ofvannämnde beslut den 21 Juni 1904 hafva Stadsfullmäktige för försäljningen fästat det villkor, att staden skulle förbehållas rätt att i bolagets nuvarande sidospår inlägga en växel för möjligen behöfligt hamnspår samt för framtiden trafikera detsamma. Detta villkor anhåller bolaget måtte få förfalla, då detsamma vore för bolaget betungande.

Drätselkammaren har fästat sig vid det förhållande att det område, som bolaget nu senast begärt att få köpa, med sitt sydöstra hörn skjuter alltför nära inpå det föreslagna hamnspåret såsom en handlingarna bilagd kartskiss utvisar. Mellan detta spår och området ifråga anser drätselkammaren att en tillräcklig bred passage bör finnas.

Med stöd af hamnkommitterades, handlingarne bilagda utlåtande, att det till försäljning ifrågasatta området på intet vis beröres af framtida hamnplaner, får drätselkammaren föreslå, att stadsfullmäktige måtte, med frångående af sitt beslut i frågan den 21 Juni 1904, nu besluta:

att till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget försälja ett område af kvarteret Sigvald, upptagande kvarterets hela bredd 70 meter och i längd uppgående till 88 meter eller 6,160 kvadratmeter, öster om den å stadsplanen mellan nämnde kvarter och kvarteret Sigurd upptagna gatan, med undantag dock af ofvan nämnde sydöstra hörnet, hvilket till 12 meter åt hvardera sidan eller 72 kvadratmeter ej bör i försäljningen ingå;

att priset för marken, hvars areal sålunda kommer att utgöra 6,088 kvadratmeter, bibehålles vid 1 krona 20 öre pr kvadratmeter,

samt att bolaget får tills vidare arrendera marken för nyss nämnda gata mot en årlig afgift af femtio kronor;

allt dock med villkor att bolaget förbinder sig att, därest staden skulle inom två år härefter vilja för något sitt behof förvärfva sig mark inom bolaget tillhöriga byggnadskvarteren Högne, Rupert, Josef, Ivar och Kåre, till staden sälja marken till samma pris, som bolaget betalt, eller två kronor 50 öre pr kvadratmeter.

Västerås den 11 April 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Stadsfullmäktige hafva den 21 juni 1904 beslutat till oss försälja ett område på c:a 10,500 kvadratmeter öster om Mekaniska Verkstaden i kvarteret Sigurd till ett pris af kr. 1: 20 pr kvadratmeter, dock med villkor för staden att i bolagets järnvägsspår inom mekaniska verkstaden inlägga en vexel för ett möjligen behöfligt hamnspår samt för framtiden trafikera detsamma.

Uti skrifvelse till Drätselkammaren den 8 aug. 1905 hafva vi framhållit att vid köpet fästade villkoret är för oss betungande och anhållit att Drätselkammaren ville hos Stadsfullmäktige tillstyrka att berörda villkor måtte förfalla.

Vi erfara nu att Drätselkammaren föreslagit Stadsfullmäktige att istället för att sälja marken ifråga uthyra den på vissa år.

Med anledning häraf hafva vi äran meddela att vi icke kunna antaga Drätselkammarens omförmälda förslag.

Istället erbjuda vi oss att för ofvan angifna pris inköpa ett område af 88 meters längd till kvarterets hela bredd, beläget öster om den å stadsplanen intill

mekaniska verkstadens tomt upptagna gatan af 12 meters bredd med rätt för oss att intill dess nämnda gata blifvit för allmän trafik upplåten, använda den därför afsedda mark mot årlig hyra.

Västerås den 26 Mars 1907.

För Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget:

O. F. Wijkman. ***G. Wenström.*** ***P. T. Berg.***

Otto Heilborn. ***J. S. Edström.***

Drätselkammarens skrifvelse om uppsättande af 2 nya urinkurar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Magistratens bilagda skrifvelse med hemställan, att Drätselkammaren ville gå i författning om anskaffande, i stället för de vid torget och å rådhusplanen nu befintliga urinkurarne, hvilka Magistraten anser numera vara för små för det starkt trafikerade Torget och Hamngatan, af nya större runda eller åttkantiga urinkurar att uppsättas å lämpliga platser å Stora torget och rådhusplanen, har Drätselkammaren efter infordrande af prisuppgifter låtit uppgöra jämväl bilagda förslag å kostnaden för inköp och uppsättande af två åttkantiga urinkurar. I detta kostnadsförslag, som slutar å ett belopp af 4,140 kronor, däraf 2,350 kronor för själfva kurarne, ingår ej kostnaden för vatten- och afloppsledningar, hvilken kostnad ej kunnat beräknas, då de platser, där kurarne komma att ställas, ännu ej blifvit definitivt bestämda.

Härjämte tillkommer kostnader för flyttning och uppsättande, såsom Magistraten föreslagit, å andra platser af de två ofvannämnda gamla urinkurarne.

På grund häraf får Drätselkammaren härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta,

> att i enlighet med föreliggande förslag låta anskaffa och å platser å Stora torget och rådhusplanen, som sedermera kunna blifva närmare bestämda, före sommarens början uppsätta två nya urinkurar äfvensom att för ändamålet samt för flyttning af de gamla urinkurarne bevilja ett förslagsanslag af 5,000 kronor att upptagas i nästkommande års budget.

Västerås den 11 April 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan de staden tillhöriga hus framför nya stadshusbyggnaden komma att efter den 1 nästkommande april rifvas, kan den invid nuvavarande kroglokalen vid torget uppsatta urinkur icke lämpligen å dess nuvarande plats bibehållas. Samma urinkur är också alldeles för liten att uppsättas å annan plats å det särdeles starkt trafikerade Stora torget.

Enär konditoriservering under innevarande års sommar kommer att anordnas i den förra Öjermarkska gården bakom Rådhuset erfordras ock att den å rådhusplanet intill nämnda gård uppsatta urinkur flyttas längre ut på Rådhusplanet. Jämväl sistnämnda urinkur är numera för den särdeles starkt trafikerade Hamngatan alldeles för liten.

I anledning häraf får Magistraten hemställa om att genom Drätselkammarens försorg nya större runda eller åttkantiga urinkurar blifva å lämpliga platser å Stora torget och Rådhusplanen före sommaren uppsatta. Och hemställer Magistraten att af de nuvarande mindre urinkurarne uppsättas en å hamnplanen och en vid Kristinagatan invid uppfartsvägen till Djekneberget.

Västerås Rådhus den 6 Mars 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Kostnader för inköp och uppsättning af 2:ne urinkurar i enlighet med bifogad ritning. I förslaget äro ej inräknade ledningars dragande från stadens hufvudledningar till urinkurarna.

Schaktning samt undergrund af betong	360: —
24 m. huggen sockel med uppsättning	160: —
2:ne urinkurar	2,350: —
Huggning af hål för stolparna samt uppsättning af kurarna	120: —
Vattenledning och kloak	490: —
2:ne lyktor med gasledningar	110: —
Cementning och asfaltering af golfven samt delvis cementering af väggarna	320: —
Råglas till taken och sidobågarna	140: —
Målning	90: —
Kronor	4,140: —

Västerås den 16 April 1907.

F. Wikt. Johansson.

Västerås, Vestm. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående gjort erbjudande om arrende af vattenkraft.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af framställning af Styrelsens ordförande hade Mölntorps Aktiebolag i början af Mars månad detta år inkommit med erbjudande att leverera elektrisk kraft till staden från aktiebolagets vid Kolbäcks-ån belägna vattenfall. Erbjudandet ansågs i då föreliggande form oantagligt och föranledde icke till någon styrelsens åtgärd.

Till styrelsens pröfning framlades vid extra sammanträdet den 20 dennes ett bref af följande lydelse:

»Mölntorp den 20 April 1907.

Landtbruksingeniören Herr A. V. Nordin, Västerås.

På grund af därom gjord förfrågan får Mölntorps Aktiebolag härmed förklara sig villigt att med Västerås stad ingå i underhandling rörande öfverföring af elektrisk energi till staden. Utan att nu ingå i detaljbestämmelser vill meddela, att Mölntorps Aktiebolag erbjuder sig att från och med den 1 Juli 1909 till gränsen af Västerås stad leverera intill 650 elektriska hästkrafter mot ett årligt arrende af 80 kronor pr elektr. hästkraft, att gäldas oberoende af huruvida och i hvad mån Västerås stad är i tillfälle *utnyttja* omnämnda effekt. Mölntorps Aktiebolag förbehåller sig att för eget bruk undantaga 110 elektr. hästkrafter eller 125 turbinhästkrafter vid Vesterkvarn eller Mölntorp.

Skulle på grund af vattenbrist eller tillfälliga fel å Mölntorps Aktiebolags anläggning staden icke kunna erhålla hela antalet 650 elektriska hästkrafter, göres mot bristen svarande afdrag från arrendeafgiften. Bolagsstämmas godkännande förutsättes för definitivt kontrakts fastställande, och gäller nu gjorda anbud intill 1 Juli 1907.

Högaktningsfullt
För Mölntorps Aktiebolag
OTTO von UNGE.»

Med anledning af den korta tid ifrågavarande anbud är gällande, ansåg styrelsen sig böra omedelbart taga saken i öfvervägande.

Önskvärdheten att för staden finnes tillgänglig kraft för dels stadens eget behof, dels ock småindustriens behof är ju allmänt erkänd. Flera af landets större städer hafva ock på sista åren vidtagit åtgärder för att åt sig förskaffa från vattenfall till elektrisk energi öfverförd kraft. Såväl sanitära skäl, som ock nationalekonomiska hänsyn tala för användandet af kraft i denna form.

Styrelsen beslöt därför hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige behagade upp-

draga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren att utreda och till Fullmäktige så fort som ske kan inkomma med yttrande i saken; detta dock under det bestämda villkor att hinder icke möter för staden att inom ifrågavarande tid, den 1 Juli 1909, äga ensam rättighet att öfver och i staden tillhöriga områden, gator och allmänna platser framdraga elektriska ledningar och distribuera ström åt enskilda förbrukare.

Västerås den 20 April 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Skrifvelse från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående reserverandet af nuvarande badhustomten för gasverkets behof.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Redan i September månad sistlidne år lämnades i uppdrag åt firman R. Ahlsell i Stockholm att utreda och lämna utlåtande angående möjligheten och lämpligheten att låta härvarande gasverk kvarligga på nuvarande plats, tillökad med angränsande badhustomten.

Först den 19 innevarande månad har styrelsen fått mottaga den begärda utredningen och sedermera vid extra sammanträde den 20 dennes tagit saken i öfvervägande. På grund af föreliggande fråga om uppförande af badhus för stadens räkning å den s. k. badhustomten, anhåller styrelsen att till Herrar Stadsfullmäktige få öfverlämna ifrågavarande af firman Ahlsell verkställda utredning.

Styrelsen har tillika enhälligt beslutat att för sin del för det närvarande göra följande uttalanden i saken:

1) Genom att till gasverkets nuvarande tomt lägga den angränsande badhustomten beredes tillräckligt utrymme för gasverkets behof under en afsevärdt lång tid framåt.

2) Genom bibehållandet af gasverket på dess nuvarande plats kunna de nu verkställda, af Herrar Stadsfullmäktige beslutade tillbyggnaderna och ändringarna fullständigare och fullt ekonomiskt utnyttjas.

3) Behofvet att för betydande kostnader om några hundratusentals kronor bygga nytt gasverk på annan plats undanskjutes för längre tid framåt.

4) De sanitära skäl, som talat för gasverkets förflyttande från dess nuvarande plats hafva mistat sin hufvudsakliga betydelse i och med det af Herrar

Stadsfullmäktige vid Mars-sammanträdet i år gjorda godkännande af styrelsens förslag att vid stadens upplagsplats vid sjön uppföra byggnad för lufttorkning af reningsmassan.

Västerås den 20 April 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Västerås Stads Vatten- och Gasverksstyrelse, Västerås.

Anmodad att yttra mig öfver

dels frågan om Västerås gasverks utvecklingsmöjligheter å den nuvarande tomten med eller utan sammanslagning med den närgränsande badhustomten,

dels frågan huru länge gasverket, inrymdt på dessa tomter, kan förse staden med gas, beder jag vördsamt få anföra följande.

Västerås gasverk kan i sitt nuvarande skick efter föregående års ombyggnad per dygn tillverka resp. rena och förvara följande gaskvantiter:

1) med retortbatteriet c:a 3,000 kbm. men genom tillbyggnad af ännu en ugn för hvilken plats finnes reserverad . . . . c:a 4,000 kbm pr dygn
2) med kyl, tvättare och reningsapparater c:a 2,000 kbm. men genom uppsättning af ytterligare en del apparater och om-ändring af nuvarande kistor samt förbindelserörs och ventilers förstorande antagligen c:a 4,000 kbm. pr dygn
3) med mätare och regulator . . . . c:a 4,000 kbm. pr dygn
4) med gasbehållaren, som rymmer 1,000 kbm. c:a 1,700 à 2,000 kbm. pr dygn

Genom att företaga dessa utvidgningar å det nuvarande gasverket, hvilket jag formodar låter sig göra utan större förändringar af nuvarande hus, skulle sålunda själfva gasverket kunna producera 4,000 kbm. pr dygn. För distribuering af dessa 4,000 kbm. gas pr dygn behöfves emellertid ett klockutrymme af 60 % häraf eller c:a 2,400 kbm, hvadan sålunda äfven en ny gasbehållare af c:a 1,400 kbm. behöfves.

Plats för denna behållare finnes emellertid ej å själfva gasverkstomten där den nuvarande fria platsen väl behöfves för upplag af kol, koks, tjärfat och rördelar m. m. utan måste då den norra delen af badhustomten tillgripas.

En ytterligare ökning af denna produktionsförmåga är emellertid ej möjlig på den nuvarande tomten äfven om badhusets norra del får disponeras. Tillägges emellertid äfven den södra delen skulle man kunna förlänga det i år nybyggda retorthuset åt väster och där bereda plats för 4 st. 8-ret. ugnar (9-ret. halfgeneratorugnar äro ej så lämpliga som 8-ret. och helgeneratorugnar kunna ej användas på grund af grundvattnets höjd) med hvilka kunna produceras s:a 6,000 kbm. eller i samband med det gamla batteriets 26 retorter summa 10,000 kbm. med nödig reserv.

På den återstående delen af badhustomten kan då uppföras ett nytt apparat- och reningshus för 6,000 kbm. dygnproduktion, hvarjämte man, för att få mätare och regulatoranläggningen på samma ställe som den nuvarande kunna utvidga det nuvarande mätarerummet och där placera en mätare och regulator för 6,000 kbm.

I och för distribuering af denna tillverkning af summa 10,000 kbm. behöfves en gasbehållare-rymd af 6,000 kbm. Då emellertid den nuvarande gasbehållaren rymmer 1,000 kbm. skulle således den blifvande gasbehållaren rymma 5,000 kbm.

Den nya gasbehållaren skulle då läggas på norra delen af badhustomten och den södra delen af gasverks- & badhustomterna bebyggas med kolhus, förråd och anläggning för separering af tjära och tillverkning af ammoniaksalt samt dessutom tjäna som koksplats.

Någon öfverdrifvet rymlig plats får gasverket emellertid ej genom denna inkorporering af badhustomten med åtföljande ökning af produktionsförmågan. Gasverks- & badhustomterna representera nämligen endast c:a 5,850 kvm. till hvilka böra läggas de c:a 350 kvm., som den nuvarande gasbehållaren upptager på elektricitetsverkets område, eller summa 6,200 kvm. motsvarande endast 620 kvm. per 1,000 kbm. dygnproduktion (vid 10,000 kbm. per dygn).

Som jämförelse meddelar jag här nedan de tomtområden några andra något så när lika stora gasverk disponera.

Linköpings gasverk, nu utbyggdt för c:a 6,000 kbm.:
1,300 kvm., motsvarande 2,160 kvm. pr 1,000 kbm.

Kristianstads gasverk, nu utbyggdt för 6,000 kbm., men med husen anordnade för 12,000 kbm.:
27,000 kvm., motsvarande 2,250 kvm. pr 1,000 kbm.

Kalmar nya gasverk, utbyggdt för 4,000 kbm., men med husen anordnade för 8,000 kbm.:
20,000 kvm., motsvarande 2,500 kvm. pr 1,000 kbm.

Härvid beräknas likväl att å ofvannämnda gasverk möjligen finnas ytterligare utvecklingsmöjligheter genom uppförande af nya apparathus till kanske dubbla nu uppgifna siffror, men icke förty synes att det område Västerås gasverk vid en produktion af 10,000 kbm. erhåller, blifver ytterst knapp.

Fråga uppstår därför redan nu, oberoende af huru länge en produktion af 10,000 kbm. gas pr dygn kan vara tillräcklig för stadens behof, om anordningar redan vid nästkommande utvidgningar böra vidtagas för förflyttning af gasverket till lämpligare plats.

Enligt gasverksstyrelsens protokoll af den 11 Maj 1906 synes att denna fråga varit på tal och att därvid 3 tomter föreslagits, hvaraf den s. k. Gästgifvarevreten å stadens västra utmark mellan hyttan och Carlsberg förordats såsom den lämpligaste.

Den största utgiften för det nuvarande gasverkets utvidgning till 4,000 kbm. kommer på anskaffandet af en gasbehållare, och frågan blifver då:

1) om det nuvarande gasverket endast nödtorftigt skall utvidgas till 4,000 kbm. och härför behöflig behållare om 1,400 à 1,500 kbm. uppföras å norra badhustomten
2) om meningen är att äfven disponera södra badhustomten och sålunda utvidga gasverket så småningom till 10,000 kbm., hvarvid då den för föregående tillverkning (4,000 kbm.) erforderliga gasbehållaren bör utföras med en rymd af 2,500 kbm. och afsedd för senare teleskopering till 5,000 kbm.
3) om en flyttning af gasverket redan nu skall planeras, då den för i N:o 1 omnämnda utvidgningen nödvändiga gasbehållaren bör uppsättas på den nya tomten och förses med regulatoranordning samt hufvudrör från nuvarande gasverket.

Denna gasbehållare bör då ej uppföras mindre än i N:o 2 föreslagits.

Hvilketdera af dessa 3 alternativ bör förordas kan jag på frågans nuvarande ståndpunkt icke besvara, då härför fordras diverse undersökningar å platsen samt kostnadsberäkningar, hvarjämte gaskonsumtionens snabba eller långsamma ökning i staden ju inverkar högst betydligt på frågan.

Jag kommer så till den andra frågan huru länge gasverket, inrymdt på dessa tomter, kan förse staden med gas eller med andra ord stadens gasförbrukning.

För att närmare klargöra hvilken abnormt låg gasförbrukning för närvarande finnes i Västerås och hvilket oskäligt högt pris som debiteras för gasen har jag här uppställt en del svenska städer jämförliga med Västerås i storlek.

Stad	Invånare 31/12 05.	Gaspris lyse, öre	Gaspris kok, öre	Gasförbrukning pr inv. och år kbm.
Västerås	15,142	22	15	15,1
Linköping	16,121	19	15	30,8
Landskrona	15,427	17—15	12—10	63,1
Karlstad	14,813	20	12	37,2
Eskilstuna	13,234	15	15	36,4
Kristianstad	10,950	16	11	78
Ystad	10,255	18	12	66,6
Medeltal	13,370	17	13	52
Medeltal af alla Sveriges gasverksstäder				nära 40

Granska vi denna tabell något närmare synes genast att Västerås har högsta gaspriset och lägsta förbrukningen (äfven i jämförelse med alla Sveriges städer) och att Kristianstad, som har lägsta gaspriset har högsta gaskonsumtionen, eller nära 5 gånger mer än Västerås.

Gasen kostar i Kristianstad i tillverkning c:a 7 öre pr kbm.; motsvarande siffra för Västerås känner jag ej.

Den låga gaskonsumtionen i Västerås beror nog emellertid icke endast på det höga gaspriset utan äfven på den ringa reklam för gasens allmännare användning, som hittills blifvit gjord och på det jämförelsevis billiga priset på elektrisk ström.

Sänkes gaspriset till ofvanstående medeltal och nedlägges mera arbete på att få gasen införd speciellt i köken för kokändamål bör inom få år åtminstone det medeltal, som gäller för alla Sveriges gasverksstäder eller 40 kbm. pr invånare och dygn uppnås.

Stadens invånareantal var den 31 December 1905 c:a 15,150 och är i stadigt stigande, så att den enligt den uträkning, som Vattenbyggnadsbyrån uppgjort

år 1910 skulle utgöra minst 16,800
år 1917 (10 år härefter) minst 22,400
år 1923 (15 år härefter) minst 28,700
år 1923 (20 år härefter) minst 33,800

Gasförbrukningen skulle då antagligen blifva som följer:

1910.	16,800 × 40 = 672,000,	motsvar. c:a	3,700 à 4,000	kbm. dygnproduktion.
1917.	22,400 × 50 = 1,120,000,	„ „	6,000	„ „
1923.	28,700 × 55 = 1,578,500,	„ „	8,000	„ „
1927.	33,800 × 60 = 2,028,000,	„ „	10,000	„ „

Dessa siffror äro ju emellertid synnerligen svåra att beräkna då så många skilda faktorer inverka på desamma, men i jämförelse med gasproduktionen i andra lika stora stora städer synas de ju ej öfverdrifna.

Jämföres hvad förut sagts om gasverkets utvecklingsmöjligheter att man på de till disposition stående båda tomterna icke gärna kan utvidga gasverket till högre produktionsförmåga än c:a 10,000 kbm. pr dygn synes att man först efter c:a 20 år behöfde flytta gasverket från sin nuvarande plats.

Att det likväl kan medföra stora fördelar för gasverket att redan långt före denna tid flytta detsamma till bättre belägen plats utanför staden kan icke bestridas, ty ju större gasverket blifver ju mera afseende måste fästas vid billiga kol- & kokstransporter med flera dylika faktorer.

Härtill kommer att gasverket under alla dessa 20 år måste kämpa med trångt utrymme och grannarnas missbelåtenhet med sot och lukt.

Då det emellertid icke ingått i mitt uppdrag att utreda denna fråga kan jag nu ej yttra mig om densamma.

Som svar å de uppställda båda frågorna vill jag slutligen med hänvisning till ofvanstående anföra följande:

1) Det nuvarande gasverket kan icke utan användning af badhustomtens norra del utvidgas till den produktionsförmåga nuvarande ugnar besitta. Tilläggens äfven den södra delen af badhustomten kan gasverkets produktionsförmåga ökas till 10,000 kbm. pr dygn.

2) Under förutsättning att gasverket under årens lopp utvidgas till 10,000 kbm. dygnproduktion bör detsamma vara tillräckligt för de närmaste 20 årens behof under ofvan angifna förutsättningar.

Stockholm den 18 April 1907.

Rudolf Ahlsell.

Västerås, Vestm. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 13 Juni. VII.

Årsberättelse från Hälsovårdsnämnden i Västerås för år 1906.

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar och personer.

1. Antal sammanträden under året.	15.
2. Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktionen för nämnden, särskilda föreskrifter tillkomna i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Inga.
3. Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	I likhet med föregående år.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal *kyrkoskrifna invånare* den 31 dec. föregående år.	15,146 (7,139 mankön + 8,007 kvinnkön)
Antal *födda* under redogörelseåret.	428 (213 » + 215 »)
Antal *döda* enligt dödsbevisen.	200 (107 » + 93 »)
Större dödlighet i någon viss stadsdel.	Har ej kunnat förmärkas.

III. Hälsovården.

a. Vattentillgång. 1. Behofvet af dricksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	Se »Redogörelse för Västerås nya vattenverk».
2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	

Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas *sammanlagda längd* inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	39,100 meter (hvaraf 10,840 meter i hufvudledningarne till Hesslö).
2. *Procent hus,* i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadsplanen + 277 lägenheter å stadens öfriga område.
3. *Anläggningskostnaderna* till och med redogörelseåret.	678,025 kr. (sammanräknadt med kostnaderna för afloppsledn.)
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af *nya ledningar* inom rörnätet.	950 meter + 6,340 meter af hufvudledningarne till Hesslö.
5. *Antal egendomar,* i hvilka vatten under året blifvit inledt.	39.
6. Nya filter, pumphus etc.	Se »Redogörelse för Västerås nya vattenverk».
7. *Kostnaderna* för vattenverkets utvidgning.	115,494 kr., i hvilken summa årets nya anläggningar vid och till Hesslö ingår med 98,029 kr.
8. *Vattenförbrukning* för hushållsbehof.	637,620 kbm.
9. » » allmänna »	6,000 »
10. » » industriella »	55,934 »
11. Summa vattenförbrukning pr individ och dygn.	136,8 liter (på antagna 14,000 konsumenter).
12. *Vattenafgift* enl. mätare.	Taxebestämmelserna oförändrade.
13. » » annan grund (angifves).	
14. Anmärkningar angående vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Se »Redogörelse för Västerås nya vattenverk».
15. *Driftkostnader* under redogörelseåret.	20,800 kr.
16. *Inkomster.*	40,952 »
b. Afledning af spill- och grundvatten.	
1. Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	28,352 meter.
2. Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	Inklusive vattenledn. 678,025 kr.
3. Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadsplanen + 313 lägenheter å stadens öfriga område.
4. Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar.	1,405 meter.
5. Kostnaden för dessa.	5,377 kr.

6. Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc. 7. Kostnaderna för dessa åtgärder.	I samband med nya afloppsledningars utläggning har marken i några förut obebyggda tomter dränerats.
8. Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	39.
9. Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	På framställning från hälsovårdsnämnden hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt fackman (löjtnant H. G. Thorulf) att utarbeta plan för utvidgning och förbättring af stadens hela kloaksystem, enär detsamma på åtskilliga ställen vore i behof af ombyggnad.
c. *Renhållning.* *aa. Latrinrenhållning.* 1. Systemet för densamma.	Lika med föregående år.
2. Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Under året hafva 13 gårdsägare måst åialas för bristande renhållning å afträden eller gårdar.
3. Antalet egendomar med vattenklosetter.	Inga ännu, men äro (försöksvis) medgifna för ett under byggnad varande »stadshus» med hotell.
4. Bortforsling genom gårdsägarnes försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Lika med föregående år.
5. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	〃
6. Latrinens tillgodogörande (försäljning till landtbrukare, pudrettberedning).	〃
bb. 1. Uppsamling och bortforsling af *sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.*	〃
2. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf.	〃
3. Tilldogörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.)	〃
cc. För samhällen med *eget renhållningsverk* torde uppgifvas: 1. Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc. 2. Tillskott för året utöfver inkomsterna.	 12,662 kr. 7,366 »
dd. Antal inom den egentliga staden eller samhället befintliga 1. Svinhus. 2. Fähus.	 Inom stadsplanen 0. Inom omgifvande byggnadsområden där hälsovårdsstadgan tillämpas 37*). Inom stadsplanen 1. Inom omgifvande etc. 24*). *) Ökningen mot föregående år beroende på att nya områden lagts under hälsovårdsstadgan i och med år 1906.

3. Stall.	Inom stadsplanen 97. Inom omgifvande byggnadsområden, där hälsovårdsstadgan tillämpas 31.
4. Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning däraf. 5. Svinhållning förbjuden.	Intet att anmärka.
d. Begrafningsplats. Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liksjordande sammanhang ägande omständigheter.	Inga särskilda åtgärder.
e. Bostäder, skolor och *samlingslokaler* m. m. samt *fabriker* och *näringar.*	
1. Antal hus *(egendomar)* vid årets slut. 2. Antal under året tillkomna. 3. » » » rifna.	Inom stadsplanen: 476, 12, 4. Å områden utom stadsplanen, där hälsovårdsstadgan tillämpas: 438, 17, 0 (genom nybyggn.; gen omr. utvidg. 115)
4. Antal lägenheter i hvilka *öfverbefolkning* anmärkts.	I talrika fall befinnas de mindre bemedlades bostäder öfverbefolkade, såväl med hänsyn till luftmängd som utrymme för öfrigt.
5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund af andra sanitära missförhållanden.	Två, hvilka nämnden alldeles förbjudit till begagnande på grund af osundhet (mörker och fukt).
6. Sanitära missförhållanden inom *skolor* och *samlingslokaler* samt åtgärder med anledning däraf. 7. Sanitära missförhållanden inom *fabriker eller verkstäder* samt åtgärder med anledning däraf.	Inga dylika missförhållanden anmärkts.
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af §§ 9 och 13 i lagen af den 17 oktober 1900.	Å 19 särskilda industriella arbetsställen inom staden voro vid årets sista kvartal anställda 344 minderåriga arbetare. Af dessa blefvo vid läkarebesiktning 1 förbjuden att fortsätta arbetet samt 5 hänvisade till lättare arbete.
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af *nya fabriker* enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	Vid anläggandet af en offentlig ångtvättinrättning invid ån strax norr om staden lämnades af nämnden föreskrifter för affallsvattnets bortledning.
10. Sanitära olägenheter af *fabriker, upplag* eller *näringar* samt åtgärder med anledning däraf. 11. Under året tillkomna *badinrättningar,* särskildt *skol-* och *folkbad.* 12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna *arbetarebostäder.* 13. Under året tillkomna härbärgen, asyler.	Intet att omnämna.

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukliga förändringar	förskämning
Kött af nöt inklusive kalf	119	21		93	5
D:o af svin	13	9		3	1
D:o af häst..					
Inälfvor	38	23		15	
Korf......					
Andra födoämnen ...	2				2

2. Anmärkta missförhållanden beträffande slakterier, mejerier och fabriker för konservering af födoämnen.

Under året har åtal anställts en gång för förseelse mot ordningsföreskrifterna angående yrkesmässig slakt etc.

Införande af köttbesiktningstvång samt ordningsföreskrifter för besiktningsbyrån stadfästes af K. Bef. den 30 nov. 1906.

Byggnad för besiktningen fullbordad under året.

3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnena.

Aflöning till veterinär 200 kr.

Utgifter för fläskbesiktningsbyrån 162 kr.

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuka.
Kostnaderna härför.

Alla i skarlakansfeber, tarmtyfus och difteri insjuknade hafva vårdats å stadens epidemisjukhus.

2. Under året anskaffade *desinfektionsapparater*, system, antal.
Kostnaden.

Inga.

3. Antal utförda *bostadsdesinfektioner*.

62.

4. Särskildt för tuberkulos.

26.

5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet *utbruten farsot*.

Hafva ej behöft vidtagas.

6. Åtgärder till *vaccinationens* befrämjande.

Lika med föregående år.

Västerås den 31 Mars 1907.

K. G. Tingvall.
Nämndens v. ordförande.

Redogörelse för Västerås nya vattenverk.

I November 1906 kunde driften vid stadens nya vattenverk påbörjas. Verket, för hvilket erforderligt område tills vidare genom arrende upplåtits på kronoegendomen Hesslö, är belägen på östra sidan af Badelunda (rullstens-) ås, 5,9 km. från staden och 1 km. från Mälarens strand. Vattnet utgöres af grundvatten, som tages ur åsen på 3 olika djup mellan 4,5 och 15 meter under Mälarens lägsta vattenyta och kan direkt utan någon behandling pumpas in i ledningen. Det är af mycket god beskaffenhet: välsmakande, kristallklart och utan lukt samt innehar en kostant temperatur af + 8° C. Dess hårdhetsgrad är visserligen rätt hög, men afsevärdt lägre än flera andra grundvattens, som dock utan olägenhet användas för städers vattenledningar — t. ex. i Uppsala — och den uppgår ej ens till hälften af högsta gränsvärdet för ett brukbart vatten (200 mgm kalk och magnesia på 1 liter vatten). Den kemiska analysen har gifvit följande värden, uttryckta i milligram på 1 liter vatten. Första kolumnen är medeltalen från sex olika prof, tagna vid profpumpningen i Aug. och Sept. 1903 ur en första brunn. Andra kolumnen tal afse ett vattenprof, som togs i Mars 1907 ur den just då nyanlagda andra brunnen samt visar, huru konstant vattnets beskaffenhet i åsen synes vara.

Fasta ämnen, torkade vid 125° C.	257	249
Organiska ämnen (glödgningsförlust)	17	11
Eldfasta ämnen (salter)	240	248
Efter indunstning olösligt i saltsyra	11	11
Järnoxid	0,5	0,6
Kalk	75	71
Talk	20	20
Svafvelsyra	30	29
Klor	14	reaktion.
Ammoniak	0	0
Syreförbrukning	0,9	0,8

Vattnet upphämtas genom två i närheten af hvarandra liggande brunnar, utförda af stålplåttuber med en invändig diameter af 2,25 m. Alldeles invid desamma är maskinhuset förlagdt. Maskineriet består af 2 stycken suggasmotorer, hvilka äro direkt kopplade med hvar sin liggande kolfpump. Med hvarje pump han uppfordras 20 liter vatten pr sekund, motsvarande 1,728 kbmeter vatten i dygnet. Två parallelllöpande rörledningar af 23 cmeters diameter förbinda verket med stadens rörnät. Dessa ledningar äro på några ställen förbundna med hvarandra och vid hvarje sådant ställe försedda med 5 stycken ventiler, hvarigenom vinnes att i ledningarna uppstående otätheter kunna afhjälpas utan att hela driften därvid behöfver afstängas.

I grannskapet af pumpverket är för personalen uppförd en särskild bostadsbyggnad, innehållande 2 rymliga lägenheter om hvardera 2 rum och kök samt en mindre dylik om ett rum och kök.

Kostnaderna för hela verket med rörledningar till staden har (intill den 1 Jan. 1907) uppgått till 211,000 kr.

Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1906.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande sjukhusbyggnaderna och deras omgifning: Innerväggar, golf, tak och all inredning i den äldre sjukhusbyggnaden hafva fullständigt ommålats, hvarjämte värmeledningens mynningar i sjuksalar och korridorer försetts med ventiler af nyare konstruktion, som medgifva en säkrare reglering af varmluftens inströmning.

Från den 1 Mars är all matlagning såväl för de sjuka som för sköterskor och gårdskarl förlagd till sjukhusets eget kök, i sammanhang hvarmed nödig utrustning för köket samt för köksföreståndarskans bostadsrum anskaffats.

En köksföreståndarska antagen från och med 1 Mars.

A. Intagna, döda, underhållsdagar, antal sängar, dagafgifter.

Antal patienter intagna	Antal patienter döda	Underhållsdagar	Antal dagar	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd af sjukhusvistelsen (dagar)		Dagafgift Kr.	Dagafgift öre	Intagna	Underhållsdagar
(10 + *) 177	4	5,815	68	28	32,8	Å halfenskildt rum . .	2	—	—	—
						» enskildt rum	1	50	2	62
						» allmänt »	1	—	2	53
						» » »	—	—	173	5,700

Patienterna utgjordes af:

Stadsbor: (9 +*) 60 med 3 döda och 2,145 underhållsdagar.

Landtbor: (1 +*) 117 » 1 död » 3,670 »

*) Kvarliggande sedan föregående år.

B. Inkomster och utgifter. — Personalens storlek och löneförmåner.

Inkomster:	Kronor	*Utgifter:*	Kronor	Kostnad för underhållsdag, kr.	Befattning	Lön Kr.
af patienter	146,00	Läkemedel	149,79	0,02	Läkaren af landstinget	500,00
» donationer, gåfvor .	—	Serum	105,00	0,01	3 ord. sjuksköterskor, hvardera	350,00*
» landsting	6,487,14	Patienternas utspisning	3,124,77	0,54	Extra sjuksköterskor.	238,50*
» kommunen Västerås	4,853,37	Aflöningar o. pensioner	2,438,50	0,42	Köksförestånd.	240,00*
		Nybyggnader o. reparationer (särsk. anslag)	1,463,83	—	Gårdsdrängen	350,00*
		Öfriga	4,204,62	0,72		
Summa	11,486,51	Summa	11,486,51	1,72	*) Jämte fritt vivre.	

C. Intagna sjukdomsfall *) äfvensom döda.

Sjukdom Enl. K. Med.-Styr.:s cirk. den 28 dec. 1891.	Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.	Sjukdom		Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.
Scarlatina	38	61	2	1	Meningit cerebrospira	För observation	1	—	—	—
Febris typhoides	20	17	—	—	Febris ephemera		1	—	—	—
Pertursis	1	2	—	—	Eudocarditis		1	—	—	—
Diphtheria; croup	8	13	—	1	Laryngotonchait ac.		1	—	—	—
Petanus transnatii	—	1	—	—	Angina tonsilaris		4	3	—	—
Poliomyelit. ant. aluta	1	1	—	—	Gustoventerit ac.		1	1	—	—
					Hepatitis		1	—	—	—

Kvarliggande från föregående år ej inräknade.

D. Utförda operationer.

Operation	Patientens ålder: under 15 år	Patientens ålder: 15 - 55 år	Patientens ålder: öfver 55 år	Operationens utgång: god	Operationens utgång: mindre god	Operationens utgång: dålig
Trachiotomi för kroup	2	—	—	2	—	—

Västerås den 10 Mars 1907.

K. G. Tingvall.
Stadsläkare.

Skrifvelse från Herrar Kommitterade för uppgörande af plan i stora drag för bebyggande af de områden utom stadsplanen, som hafva egenskap af donationsjord ang. förvärfvande af mark för anläggande af väg västerut från stadsplanen.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 November 1902 uppdragit åt en kommitté, bestående af undertecknad såsom ordförande samt Herrar E. Björkman, C. Uggla, H. Larson och A. V. Nordin, att uppgöra plan i stora drag för bebyggande af de områden, som hade egenskap af donationsjord, samt de områden i öfrigt, som låge närmast staden och antingen vore eller kunde tänkas blifva i afsevärd mån bebyggda,

äfvensom att med vederbörande donationsjordsinnehafvare träffa uppgörelse om afstående till staden af den för gator och öppna platser inom samma plan behöfliga marken,

har vid sammanträde inom kommittén — uti hvilket sammanträde Herr Larson dock varit af sjukdom hindrad deltaga — uppgjorts en plan, på sätt bilagda af Herr A. V. Nordin upprättade karta utvisar, för erhållande af en ytterst viktig hufvudväg västerut från stadsplanen mellan allmänna landsvägen i norr och sjön Mälaren i söder.

Denna väg, 9 meter bred med 3, 5 meters breda förgårdar å ömse sidor, är afsedd ej allenast att blifva en förbindelse med staden för de talrika bostadslägenheter, som finnas å stadens västra område och nu sakna utfartsvägar åt andra håll än åt norr till allmänna landsvägen, utan i all synnnerhet att förskaffa en ginare utfartsväg åt stadens egen mark, den så kallade Gästgifvarevreten invid sjön Mälaren söder om järnvägen och den så kallade Pistolshagen norr om järnvägen, hvilka nu sakna annan väg än till nyssnämnda landsväg.

För denna nu ifrågasatta väg, utmärkt å bilagda karta med röda linier, streckade öfver stadens mark, som å kartan är utmärkt med ljusbrun färg, erfordras dock att staden förvärfvar en del mark mellan stadens egna utmarkslotter, Ragvaldsbacke i öster samt Pistolshagen och Gästgifvarevreten i väster.

Den mark, som staden för väganläggningen behöfver förvärfva, utgöres i runda tal af följande områden:

öfver lägenheten Rosenberg	cirka	270	kvadratmeter.
» » Stensborg	»	1,000	»
» » Hagaberg	»	1,625	»
» lägenheterna Wilhelmsberg och Kullaberg	»	270	»
Summa	cirka	3,165	kvadratmeter.

Ägarne af samma mark hafva till kommitterade inkommit med bilagda erbjudanden, *Bil. A.*, *B. och C.*, att till staden afstå den för vägen erforderliga mark.

Samma erbjudanden synas kommitterade antagliga; och, särskildt hvad beträffar lägenheten Rosenberg, anse kommitterade fördelaktigare, att för erbjudna beloppet 7,000 kronor inköpa hela lägenheten än att staden skall bindas af att för en skenbar besparing af cirka 3,730 kronor framdraga vägen intill lägenhetens norra gräns, då lutningsförhållandena för vägen blifva ojämförligt sämre än om staden får framdraga vägen midt öfver lägenheten samt på samma gång blifva ägare af hela lägenheten, som innehåller 1,280 kvadratmeter och är taxerad till 5,600 kronor.

Under åberopande af hvad kommitterade härofvan anfört, få kommitterade härmed hemställa:

att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren *dels* att på de i bilagda erbjudanden framställda villkor ingå aftal om att inköpa lägenheten Rosenberg samt från direktören Frans Johansson tillhörig jord äfvensom lägenheterna Hagaberg, Kullaberg och Wilhelmsberg förvärfva erforderlig mark för ifrågavarande väg, *dels* ock att inom den 1 April 1909 anlägga vägen ifråga.

Västerås den 23 April 1907.

På kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Bil. A.

Till kommitterade för uppgörande af plan i stora drag för vissa områden utom stadsplanen, hvilka kunna tänkas blifva i afsevärd mån bebyggda.

Under erinran om att Herrar Kommitterade genom Statens Landtbruksingeniör Herr A. V. Nordin för oss uttalat önskvärdheten af att en ny väg blefve anlagd från Käringbergets villaområde i närheten af C. G. Åhfeldts villa västerut öfver stadens mark och våra ägor fram till s. k. Pistolgatan och därjämte infordrat vårt yttrande angående afstående af mark för ändamålet, hafva vi undertecknade härmed äran anföra följande:

Jag undertecknad Andersson, ägare till Rosenberg, afstår af min gårdstomt för vägen erforderligt område till pris af 1 kr. kv.-meter samt för därå uppfördt boningshus 3,000 kr., dock med villkor att vägen framdrages intill egendomens nuvarande norra gräns. I sammanhang härmed önskas i utbyte ett mindre område af Västerås stads mark intill östra gränsen af min tomt, till plats för uppförande af annat boningshus.

Jag undertecknad Johansson afstår äfven för nämnda väg nödigt område mot byte af samma areal jord i den af Västerås stad ägande s. k. Gästgifvarejorden i närheten af min bostad.

Jag undertecknad Jansson, ägare till Hagaberg, afstår för vägen hvad som erfordras af min jord till pris af 1 kr. kv.-meter.

Jag undertecknad Eriksson, ägare till Wilhelmsberg, afstår den obetydliga del som fordras för vägen af min mark till samma pris, dock med villkor att vägens södra gränslinie drages omedelbart intill norra sidan af å min gård befintligt uthus.

Jag undertecknad Karlsson, ägare till Kullaberg, afstår likaledes nödigt område af min mark, under förutsättning att vägen framdrages i enlighet med Erikssons yrkande härofvan, och till pris af 1 kr. kv.-meter.

Detta vårt erbjudande gäller till den 1 inst. Maj samt med villkor:

att den del af vägen som kommer att framgå öfver stadens mark och lägenheten Rosenberg blifver anlagd inom loppet af två år räknadt från denna dag,

att såväl kostnad för anläggning som framtida underhåll af den väg som går öfver stadens mark bestrides af Västerås stad,

att den del af vägen, som framgår öfver Rosenbergs, Stensborgs, Hagabergs, Wilhelmsbergs och Kullabergs mark anlägges på bekostnad af Västerås stad i den mån nybyggnader göra densamma behöflig, samt

att den jord vi härmed afhända oss genom försäljning eller byte får af oss arrendefritt disponeras tills väganläggning sker.

Däremot förbinda vi oss att vid nybyggnad utefter denna väg lämna 3,5 meters förgårdar.

Västerås den 1 April 1907.

C. Andersson, *Rosenberg.* **Frans Johansson,** *Stensborg.* **Alfr. Jansson,** *Hagaberg.*

L. V. Eriksson, *Wilhelmsberg.* **C. A. Carlsson,** *Kullaberg.*

Bil. B.

Herr Borgmästare John Karlsson, Västerås.

Med anledning af att en gata är påtänkt att framdragas öfver lägenheten Rosenberg på stadens västra sida, och nästan tudelar min lägenhet, ser jag mig föranlåten att sälja hela stället mot en köpesumma af 7,000 kronor, jämte det att jag under fem års tid hyresfritt får bo kvar i min nu bebodda lägenhet, byggningen på södra sidan om den blifvande gatan jämte vedbodar och del i tvättstuga, som ligger på norra sidan. Och med anledning af det myckna arbete jag under årens lopp kostat på lägenheten vill jag äfven hafva planteringarna och landen på södra sidan om blifvande gatan.

Köparen ikläder sig att betala alla blifvande utskylder jämte underhåll af brandredskap, äfvenså betalar köparen köpe- och lagfartshandlingarna.

Köpet torde vara öfverenskommet och köpesumman erlagd till den 1 Juli 1907.

Rosenberg, Västerås den 12 April 1907.

Carl Andersson.

Bil. C.

Till kommitterade för uppgörande af plan i stora drag för bebyggande af de områden utom stadsplanen som kunna blifva i afsevärd mån bebyggda.

Till de af oss i skrifvelse af den 1:sta d:s gjorda erbjudanden om afstående af mark för föreslagen väganläggning öfver våra ägor anhålla vi härmed få göra följande tillägg:

1. Att köp och bytesaftal skola vara verkställda och likvidering ske senast den 1 nästkommande Juli.

2. Att alla med öfverlåtelsen förenade kostnader, uppmätning, lagfart etc., bestrides af köparen, samt

3. Att vi förbehålla oss rätt att från platsen borttaga därvarande planteringar jämte öfre matjordslagret.

Västerås den 14 April 1907.

Frans Johansson,
Stensborg.

Alfr. Jonsson,
Hagaberg.

L. V. Eriksson,
Vilhelmsberg.

C. A. Carlsson.
Kullaberg.

61

Brandnämndens genom Magistratens öfverlämnade skrifvelse angående ordnande af bättre och tryggare vattenlednings-förhållanden inom Ängs- och Korsängsgärdet m fl. områden.

Till Magistraten i Västerås.

Öfverlämnas till Stadsfullmäktige i Västerås som anmodas att i anledning af denna framställning fatta beslut.

Västerås Rådhus den 10 Maj 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

I skrifvelse till Vatten- och Gasverksstyrelsen sistl. Oktober månad framhöll Brandnämnden olämpligheten af det förhållande som ägde rum å Ängs- och Korsängsgärdet, Viktoria- och Frejaföreningarna, Lustigkulla, Norrmalm samt området utom den s. k. Gåsmyretullen, rörande dess vattenledningsförhållande vid brandtillfällen, hvilket äfven brandchefen i sin sist utgifna årsberättelse framhållit.

Visserligen hafva vattenledningsrör framdragits till en del af dessa områden, men af allt för små dimensioner, ända ned till 1-tums rör. Härigenom blir trycket äfven för svagt vid användande af brandpost. Vid de prof, som brandkåren verkställt från den enda brandpost, som finnes å hela byggnadsområdet af Ängs- och Korsängsgärdet, Viktoria- och Frejaföreningarna, belägen i hörnet af Mälare- och Viktoriagatorna, har det visat sig, att trycket endast kunde kasta vattnet till en höjd af en (1) meter. Det säger sig själf, att byggnaderna på dessa platser i händelse af eldsolycka skulle under dylika förhållanden vara tillspillogifna. I sammanhang med ofvan berörda skrifvelse föreslog Brandnämnden, att brandposter åtminstone borde anordnas å följande ställen med rör af minst 4 tums diameter:

2 st. i Pilgatan emellan Malmabergsgatan och Myggbo såg, 2 st. å Malmabergsgatan emellan Mälare- och Pilgatorna och en å Lustigkulla, samt att den redan där befintliga brandposten omändras och förses med gröfre utlopp.

Förutom dessa föreslagna brandposter å omförmälda områden hemställer Brandnämnden önskvärdheten af:

att 2:ne brandposter anordnas i Föreningsgatan å Norrmalm emellan Norra Esplanaden och Langenbergsgatan;

att vattenledningsnätet utsträckes utom den s. k. Gåsmyretullen, minst 200 meter bortom den sista brandposten, som är belägen i hörnet af Kyrkobacks- och Gåsmyregatorna, och att en eller två nya brandposter därstädes anbringas;

att vattenledningsnätet utsträckes cirka 300 meter från sista brandposten å Västermalm, utefter Köpingsvägen till de tätt bebyggda kvarteren och att därstädes 2:ne brandposter nedläggas; samt

att en brandpost anbringas å hvardera af Nygårds- och Katrinelundsområdena.

Vatten- och Gasverksstyrelsen inseende härvid det nödvändiga i att en förändring skedde till ett bättre sakernas tillstånd, ansåg dock att man först borde invänta Ingeniör Thorulfs förslag till plan öfver vatten- och kloakledning m. m. för staden, innan man skred till utförande af Brandnämndens omförmälda förslag.

Brandnämnden har ansett att det skulle kunna vara förenadt med för stor risk

längre dröja med anordnandet af de föreslagna brandposterna, genom att först invänta Thorulfs plan, får härmed på grund af ofvan framställda skäl anhålla,

att Magistraten måtte taga frågan under öfvervägande och snarligen hos Stadsfullmäktige framställa behofvet af bättre och tryggare vattenledningsförhållanden inom berörda områden, såvida Brandnämnden skall kunna bära ansvaret för en effektiv eldsläckning vid brandtillfällen å dessa områden.

Västerås den 6 Maj 1907.

Å Brandnämndens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Herrar Doktor E. Björkmans och Apotekaren O. Oests motion om bidrag till kostnaderna för ett större nykterhets- och ungdomsmöte här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af den till Drätselkammaren för utlåtande remitterade motionen af Herrar Doktor Ernst Björkman och Apotekaren Otto Oest, däri motionärerna föreslå Stadsfullmäktige att bevilja högst 750 kronor såsom bidrag till kostnaderna för ett större nykterhets- och ungdomsmöte, som kommitterade för härvarande nykterhetsföreningar under förutsättning af bidrags erhållande ämna anordna här i staden vid den s. k. folkmarknaden innevarande sommar, anser sig Drätselkammaren böra tillstyrka Stadsfullmäktige att för främjande af det med mötet afsedda goda syftemålet anslå af stadens medel ett belopp af sjuhundrafemtio kronor.

Västerås den 10 Maj 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I det vi öfverlämna bifogade protokoll från kommitterade i härvarande nykterhetsföreningar, som utvisar, att dessa ämna anordna ett större nykterhets- och ungdomsmöte vid den s. k. folkmarknaden i sommar under förutsättning att Herrar Stadsfullmäktige vilja lämna behöfligt bidrag till kostnaderna, få vi föreslå att ett sådant bidrag för detta ändamål beviljas med en summa af högst sjuhundrafemtio (750) kronor.

Västerås den 25 April 1907.

Ernst Björkman. ***Otto Oest.***

Utdrag ur protokoll, fördt vid ett af komitterade från nykterhetsföreningarna i Västerås hållet sammanträde å Goodtemplarlokalen den 19 April 1907.

Sedan för aftonen utsetts till ordförande A. E. Meijer och till sekr. E. G. Henrikson öppnades sammanträdet af ordföranden.

§ 1.

Följande föreningar voro representerade: Templarorden genom A. E. Meijer, C. Bäckman och G. Widén; Nykterhetsarmén genom Österman; Blåbandsföreningen genom Wallander och Löfgren; Hvita Bandet genom fru Lindroth; Järnvägsmännens helnykterhetsförbund genom G. Bruse och J. Lindberg; Goodtemplarorden genom A. Andersson och E. G. Henriksson.

§ 3.

Efter slutad debatt beslöto kommitterade att som motvigt emot det nedsättande och degenererade folkmarknadslifvet, under folkmarknadsdagarna anordna ett ungdoms- och nykterhetsmöte om möjligt å Djäkneberget eller ock å annan plats som möjligen af staden för ändamålet kan upplåtas. Detta dock under förutsättning att ifrån Västerås stad ekonomiskt bidrag erhålles, så att ej mötet, liksom mötet 1905, drabba nykterhetsföreningarna med en större förlust.

§ 4.

I händelse att ekonomiskt bidrag erhålles, bestämdes att som talare kalla Redaktör von Kock, Stockholm, Doktor Forslund, Brunnsvik, Löjtnant Ernst Liljedahl, Malmslätt, Kapten Palmstjerna, Stockholm, f. d. Statsrådet Fridtjuv Berg, Stockholm, samt Kyrkoherde Hylander, Simtuna, samt dessutom medverkan af talarekrafter som finnes inom samhället.

§ 5.

Förutom föredrag och föreläsningar beslöts att å programmet uppföra körsång, musik samt anordnande af ring- eller folklekar. Dessutom beslöts att söka få någon lämplig person att leda ett besök å stadens sevärda platser, såsom domkyrkan, fornminnesföreningen m. fl. platser.

§ 6.

Herrar A. E. Meijer och A. Andersson erhöllo i uppdrag att söka vinna upplysning, genom att underhandla med ledamöter af Stadsfullmäktige, om ekonomiskt bidrag af staden kan erhållas.

Västerås som ofvan.

E. G. Henriksson.

Rätt utdraget betygar.

A. E. Meijer,
Ordf.

Drätselkammarens skrifvelse angående ifrågasatt inlösen af åtskilliga å stadens grund belägna fastigheter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Drätselkammaren har Rådstufvu-Rätten i Västerås anmält, att lagfart å fastigheter, belägna på stadens grund, blifvit följande dagar innevarande år beviljade nämligen:

Den 14 Januari å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i Norra kvarteret, som Brefbäraren Karl Ax. Åmansson enligt köpebref den 3 Juli 1903 tillhandlat sig af Handlanden Edv. Bergholm för 29,000 kronor;

den 21 Januari å gården och tomten N:o 48 i Norra kvarteret, som Gårdsägaren Per Eriksson, enligt köpebref den 1 Oktober 1906 tillhandlat sig af Handlanden Fritz Johansson för 22,000 kronor;

den 28 Januari å gården och tomterna N:ris 121 och 122 i Södra kvarteret, däraf N:o 122 på stadens grund, som Gårdsägaren Johan Petter Andersson i Köping enligt köpebref den 2 Januari 1907 tillhandlat sin af Bankdirektören Öjermarks sterbhus för 45,000 kronor;

den 4 Mars å gården och tomten N:o 95 i Västra kvarteret, som Åkaren Er. Alb. Bergström enligt köpebref den 1 Februari 1907 tillhandlat sig af Ida Mathilda Anderssons konkursbo för 7,200 kronor, samt

den 25 Mars å gården och tomterna N:ris 98, 99, 101 och 102 i Norra kvarteret, som f. Disponenten Gust. Fredr. Lindroth enligt köpebref den 15 Februari 1905 tillhandlat sig af Fabrikören Carl Wilh. Keijser m. fl. för 32,000 kronor.

I anledning häraf får Drätselkammaren dels anföra,

att, beträffande tomterna N:ris 94 och 106 i Norra kvarteret, hvilka helt och hållet falla inom den å stadsplanen upptagna 24 meter breda gatan mellan kvarteren Gagne och Galle norr om Skolgatan, sådan ändring i stadsplanen torde blifva vidtagen att berörda nya gata icke kommer att utläggas;

att i fråga om tomten N:o 48 i Norra kvarteret, af hvilken endast en med uthus bebyggd del ingår i Domkyrkoesplanaden, torde staden vid en blifvande reglering af tomten komma i tillfälle att tillbyta sig denna tomtdel mot den del af stadens intilliggande tomt N:o 49, som ej skall utläggas till Domkyrkoesplanaden;

att i hvad rörer tomten N:o 95 i Västra kvarteret, hvaraf en del skulle erfordras för Kungsgatans utläggande å dess Norra sida, anser Drätselkammaren sådan reglering för närvarande ej behöflig, sedan den ändring i stadsplanen beslutits, att Kungsgatan ej kommer att framdragas väster om Hållgatan, utan i stället en gata motsvarande nuvarande Bondegatan utläggas;

dels ock meddela, beträffande tomterna N:ris 121 och 122 i Södra kvarteret samt N:ris 98, 99, 101 och 102 i Norra kvarteret, att icke någon af dem beröres af reglering enligt stadsplanen.

På grund af det anförda hemställer Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige ville besluta att ej göra stadens lösningsrätt till någon af omförmälta tomter gällande.

Västerås den 10 Maj 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

65

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af ansökningshandlingarne till befattningen såsom stadens ombudsman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige vid sammanträde den 20 December 1906 beslutit att från och med den 1 nästkommande Juli tillsätta en stadens ombudsman samt Drätselkammaren i enlighet med den för denne tjänsteman fastställda instruktionen anslagit tjänsten till ansökning hafva, utom en återtagen ansökning, före anslagstidens utgång ansökningar inkommit från följande personer, nämligen:

1. Jur. och fil. kandidaten Carl Ludvig Engelbrekt Leissner,
2. E. o. Hofrättsnotarien Carl Magnus Wezén,
3. D:o Teofil Öberg,
4. D:o Teodor Boëthius,
5. D:o Louis Edvard Masreliez,
6. D:o Knut Gunnar Casimir Bretzner.

Med öfverlämnande af samtliga ansökningshandlingarna får Drätselkammaren, efter granskning af desamma, härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte till Västerås stads ombudsmen utse e. o. Hofrättsnotarien, jur. utr. kandidaten Teofil Öberg, hvilken Kammaren för sin del anser vara för platsen mäst lämplig.

Västerås den 21 Maj 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén

Bernh. Carlson.

Skrifvelse från Kungl. Västmanlands regementes förvaltning angående nedsättning i afgiften för till regementet levereradt vatten.

Till Västerås stads fullmäktige.

Enligt det kontrakt, som emellan Kungl. Arméförvaltningens Fortifikationsdepartement och staden Västerås är afslutadt, angående tillhandahållande af vatten för regementets behof, har stadgats en afgift af 20 öre för hvarje kubikmeter.

Vid detta kontrakts uppgörande utgick man från den förutsättningen, att vattenförbrukningen skulle komma att utgöra 11,000 kbm. pr år med en vattenafgift af

2,200 kronor, men, efter hvad erfarenheten gifver vid handen, kan ej vattenförbrukningen beräknas mindre än 33,000 kbm. årligen med afgift af 6,600 kronor.

Enär regementet omöjligen med dess till buds stående anslag kan bestrida denna stora utgift, får förvaltningen härmed äran göra den framställningen till fullmäktige,

dels att afgiften för hvarje till regementet levererad kbm. vatten nedsättes till 14 öre, och

dels att denna beräkning måtte taga sin början redan från och med den 14 Januari detta år, den dag då vattenmätaren första gången under året aflästes.

Västerås den 16 Maj 1907.

Pehr Hasselrot.
Regementschef.

Västerås, Vestm. Allehandas Boktr.-Aktiebolag 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Augusti. VIII.

Utlåtande från kommitterade angående inrättande af arbetsförmedling i Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den af Herrar Stadsfullmäktige med anledning af en utaf undertecknad, Uggla, väckt motion tillsatta kommitté med uppdrag att förebringa utredning om behofvet och lämpligheten af inrättande härstädes af en arbetsanskaffningsbyrå, får härmed afgifva följande utlåtande:

Uti ett tiotal städer i vårt land hafva redan arbetsförmedlingsanstalter blifvit inrättade, och fråga om upprättande af sådana äro under utredning i ett stort antal städer.

De för dessa anstalter antagna reglementen äro i stort sedt af enahanda innehåll. Däri föreskrifves att allt slags arbete både för män och kvinnor kan vara föremål för arbetsförmedling och förmedlingen vara afgiftsfri; dock å några platser med det undantag, att arbetsgifvare utom staden, som anlita anstalten, skola ersätta däraf föranledda direkta utgifter.

Skulle dock på sätt nedan kommer att omförmälas, statsbidrag erhållas för portoutgifter, telefon, telegramafgifter och dylikt, torde sådant undantag icke böra ifrågakomma.

Vidare stadgas, att styrelserna skola utgöras ef en opartisk ordförande med suppleant samt ledamöter bestående af ett lika antal arbetsgifvare och arbetare, hvilka efter förslag af arbetsgifvare och arbetare utses af stadsfullmäktige, samt att arbetsförmedlingen skall fortgå oberoende af arbetsinställelse (sträjker och lockouter), men att tillkännagifvande om arbetsinställelse skall anslås i väntrum.

Vidare finnas bestämmelser om styrelsens sammanträden och beslut m. m.

Såsom exempel på omfattningen af arbetsförmedlingen vid sådana anstalter kan nämnas, att vid anstalten i Göteborg tillsattes under år 1904 öfver 6,000 och under 1905 öfver 7,000 platser samt vid anstalten i Helsingborg under hvartdera af nämnda år omkring 3,000 platser, däraf omkring 700 platser vid jordbruk och dylikt.

Motsvarande uppgifter för år 1906 äro ännu icke tillgängliga.

Sedan kommittén börjat sitt arbete har frågan om den offentliga arbetsförmedlingen blifvit föremål för statsmakternas behandling.

Vid 1906 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att ett förslagsanslag af 15,000 kronor skulle anvisas att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket i enlighet med de i propositionen närmare angifna grunder, hvilket af riksdagen bifölls.

Uti propositionen, som här bifogas, yttrades bland annat:

»Den hastiga utvecklingen af näringslifvet samt produktionsförhållandenas fullständiga omgestaltning hafva föranledt en stark anhopning af arbetskraft i städerna och därjämte gjort arbetarestocken mycket rörlig, allrahälst som samfärdsmedlens utveckling i hög grad underlättat förflyttningar från den ena orten till den andra. I samma mån som mängden af arbetstillfällen och arbetare ökats, och arbetarnes anställning blifvit mindre stadigvarande, har naturligtvis den enskilde arbetarens och

arbetsgifvarens förmåga att öfverskåda marknaden blifvit förminskad. Äfven vid tider, då städerna ingalunda behöfva tillförsel af arbetskraft, strömmar sådan dit från landsbygden, där densamma dock väl behöfves, och på sådant sätt ökas arbetslösheten i städerna, och bristen på arbetskraft på landsbygden, till skada för både samhället och de närmast berörda parterna själfva. Det lider väl intet tvifvel att en stor del af arbetarne, som i städer under alla tider på året föra en mer eller mindre bekymmersam tillvaro med endast tillfällig sysselsättning, som ofta afbrytes af arbetslöshetsperioder, skulle hafva det vida bättre genom den till synes mindre lockande, men säkrare och lugnare anställning, som landtbruket erbjuder, och som de genom sina i städerna vunna bittra erfarenheter snart nog lärt sig uppskatta.

Mångenstädes hafva de i städerna anordnade offentliga arbetsförmedlingsanstalterna vid sitt första framträdande mötts af den farhågan, att de skulle underlätta och påskynda den redan förut oroväckande inflyttningen af arbetare till städerna, men öfverallt har det i verkligheten visat sig, att jordbrukarne å kringliggande landsbygd genom dessa anstalter i allt större utsträckning kunnat just återbörda till landet den öfvertaliga arbetskraft, som oberoende af anstalternas verksamhet, till följd af ekonomiska och andra samhälleliga förhållanden sammanhopats i städerna. Och i samma mån en utvecklad organisation, med särskild hänsyn tagen till landtbrukets behof, i vissa länder anordnats, har den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten visat sig vara ett godt medel att afhjälpa de nu rådande, särskildt för jordbrukarne kännbara missförhållandena med afseende å tillgång och efterfrågan å arbetskraft. Det torde i detta sammanhang böra påpekas, att några skiljaktiga intressen på denna punkt i regel ej behöfva förekomma mellan land och stad, enär öfverflödet å arbetare i städerna — och däraf föranledd arbetslöshet, ökad fattigvårdstunga o. s. v. — visat sig lika konstant som bristen å arbetskraft på landsbygden. För bådadera är det af vikt, att utjämning och reglering härutinnan åstadkommas, liksom den arbetslöse vanligen måste föredraga arbete på landet framför arbetslöshet och nöd i staden.

Behofvet af lämpliga anordningar i angifvet syfte synes särskildt framträdande med afseende å de värnepliktiga, som efter öfningstidens slut skola återtaga sin borgerliga verksamhet.

En ordnad arbetsförmedlingsverksamhet inskränker sig emellertid ej till att efter sig företeende behof i stort reglera arbetskraftens fördelning mellan land och stad, utan har i vårt land liksom annorstädes visat sig mäktig att äfven tillgodose de särskilda yrkenas speciella kraf. Det synes mig uppenbart, att det för näringslifvets förkofran måste vara af den största betydelse, att en arbetsgifvare icke behöfver afstå från mera omfattande arbeten, därför att han ej kan vid ett gifvet tillfälle förutsätta, att den arbetskraft, hvaraf han är i behof, skall omedelbart stå till buds. Och en sådan garanti bör den offentliga arbetsförmedlingen kunna bjuda, när den med ett fast organiseradt nät af anstalter omedelbarligen kan uppsöka och disponera öfver snart sagdt all ledig arbetskraft i landet.

Den kännedom om arbetsförhållandena och konjunkturerna på olika orter samt inom de särskilda yrkena, som genom arbetsförmedlingsanstalternas registreringssystem kan vid hvarje tidpunkt erhållas, bör särskildt blifva af betydelse för afhjälpande af de allt större svårigheter, som möta det uppväxande släktet vid valet af lefnadsbana. Liksom i vissa andra länder bör det därför äfven hos oss blifva en viktig uppgift att genom en i lämpliga former anordnad lärlingsanvisning regelbundet tillföra yrkena ett passande tillskott af de från folkskolorna utgående barnen. Genom

systematisk observation af arbetsförhållandena kunna ock anstalterna i viss mån bidraga till lösningen af den för samhället liksom för den enskilge utomordentligt viktiga frågan om arbetskraftens rätta fördelning mellan olika arbetsområden.

Om genom arbetsförmedlingens rationella ordnande å ena sidan den enskilda företagsamheten understödjes och uppmuntras samt å andra sidan de arbetssökande beredas kännedom om de därigenom ökade arbetstillfällena och förvärfsutsikterna, så lärer på detta sätt en naturlig och verksam åtgärd jämväl vara vidtagen för att i det egna landet bereda anställning och uppehälle åt dem, som nu tro sig nödsakade att söka sin utkomst i andra länder.»

Statsbidraget skulle enligt propositionen utgå bland annat till bestridande af utgifter för portoutlägg, abonnement å rikstelefon, för telegram och interurbana telefonsamtal, blanketter, formulär och andra trycksaker, för åtgärder, som äro nödvändiga för att anstalterna i städerna skola kunna betjäna kringliggande landskommuner med arbetsförmedling samt för åvägabringande af nödig samverkan mellan de olika anstalterna.

Jämväl under innevarande års riksdag har anslag för sådant ändamål beviljats med 15,000 kronor.

Kommitterade hafva vid besök i Göteborg tagit kännedom om därvarande arbetsförmedlingsanstalt.

Vidare har tillfälle blifvit beredt för undertecknad, Uggla, att deltaga i den arbetsförmedlingskonferens, som under förra hälften af December månad sistlidet år hölls inom kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Vid denna konferens uttalade ombuden enhälligt önskvärdheten däraf, att offentlig arbetsförmedling för hela landet, omfattande arbete af alla slag och understödd af statsmedel, anordnades i samverkan med landsting, hushållningssällskap och stadskommuner.

Vidare ställdes i utsikt, att en ny konferens skulle sammankallas i början af innevarande år för ytterligare behandling af hithörande frågor.

Kommitterade här i staden hafva varit ense att föreslå inrättandet af en arbetsförmedlingsbyrå härstädes redan före förenämnda konferens sammanträde. Då emellertid kostnaderna för anstalten syntes blifva väl stora, hade kommitterade varit betänkta på att söka nedpressa desamma och således bland annat tänkt sig, att kvinligt biträde till en början kunde undvaras. Under konferensen uttalades emellertid med bestämdhet, att sådant biträde vore nödvändigt.

Då nu genom den föreslagna samverkan med landsting och hushållningssällskap stadens kostnader skulle kunna nedbringas, beslöto kommitterade, att låta sitt arbete hvila i afbidan på de uttalanden, som kunde förekomma å den nya konferensen.

Till följd af åtskilliga förhållanden har denna konferens ännu icke sammanträdt, men lär skola inkallas i midten af denna månad.

Då emellertid nästa sammanträde med Stadsfullmäktige icke torde blifva förrän i slutet af Augusti månad, och landstinget sammanträder i slutet af September, hafva kommitterade velat redan nu bringa frågan under Stadsfullmäktiges behandling.

I Uppsala har förslag blifvit framställdt om anordnande af en för staden och länet gemensam arbetsförmedling, hvilket förslag blifvit tillstyrkt af Drätselkammaren och lärer vara antaget af Stadsfullmäktige. Däri föreslås att af kostnaderna, beräknade till 5,000 kronor, staden skall betala 2,000 kronor samt hushållningssällskap och landsting hvardera 1,500 kronor.

Kommitterade aflämna nu förslag till reglemente och stat för en arbetsförmedling i Västerås.

Skulle anstalten blifva gemensam för hela länet, torde åtskilliga ändringar böra vidtagas i reglementet i fråga om styrelsens sammansättning och utseende samt i fråga om revision m. m.

Kommitterade vilja således föreslå, att Stadsfullmäktige ville för sin del fatta beslut om en för Västerås stad och Västmanlands län gemensam arbetsförmedlingsanstalt och för sådant ändamål anslå dels ett årligt anslag af 3,000 kronor dels ock ett anslag af högst 1,500 kronor för en gång, under förutsättning att anslag af 2,500 kronor årligen beviljas af hushållningssällskap och landsting.

Västerås den 12 Juni 1907.

Claes Uggla.

J. S. Edström. *K. J. Karlsson.* *C. F. Huggare.*

Karl Hägwall.

Förslag

till reglemente för arbetsförmedlingen i Västerås.

§ 1. Arbetsförmedlingen i Västerås har till uppgift att genom arbetsanvisning och genom att bereda mötesplats för arbetsgifvare och arbetare förmedla allt slags arbete.

Arbetsförmedlingen omfattar såväl män som kvinnor och är (i regel) afgiftsfri.

§ 2. Förvaltningen ombesörjes af en styrelse, som väljes af Stadsfullmäktige och består af en ordförande med en suppleant och 6 ledamöter med lika många suppleanter, af hvilka 3 ledamöter, däraf en kvinlig skola vara arbetsgifvare, och 3 ledamöter, däraf en kvinlig skola vara arbetare.

Ordförande och ledamöter väljas för 3 år och suppleanterna årligen, dock att första gången valet sker en arbetsgifvare och en arbetare utses till ledamöter för endast 2 år och en arbetsgifvare och en arbetare för endast ett år.

Minst en månad före valet låta Stadsfullmäktige genom kungörelse i tidningar uppmana arbetsgifvare och arbetare att till stadsfullmäktiges beredningsutskott afgifva förslag till ledamöter och suppleantar i styrelsen.

Afgår ledamot eller suppleant under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, väljes annan för den tid, som för den afgångne återstått.

§ 3. Styrelsens ordförande representerar styrelsen utåt. Styrelsen sammanträder på kallelse af ordföranden en gång hvarannan månad samt så ofta ordföranden anser nödigt eller på framställning af minst tre ledamöter.

Den som är hindrad att sammanträdet bevista, skall i god tid förut därom underrätta ordföranden.

Är ordförande eller hans suppleant hindrade att styrelsens sammanträde bevista, utses ordförande för tillfället.

§ 4. Beslut fattas medelst öppen omröstning. I omröstningen skola alltid deltaga lika antal arbetsgifvare och arbetare, så att derest representanter för dessa båda

korporationer tillstädeskommit till olika antal, genom lottning afgöres, hvem som skall från omröstningen sig afhålla. För besluts fattande, erfordras att utom ordföranden minst 4 ledamöter äro tillstädes.

Vid styrelsens sammanträden föres protokoll.

§ 5. Förmedlingens verksamhet utöfvas enligt en af Stadsfullmäktige godkänd arbetsordning.

Efter förslag af styrelsen utser Stadsfullmäktige utom styrelsen en föreståndare för arbetsförmedlingsanstalten, hvilken äfven må kunna, på framställning af styrelsen, från befattningen af Stadsfullmäktige skiljas. Öfrig personal må kunna af styrelsen antagas och entledigas efter ömsesidig uppsägning. Aflöning för tjänstemännen bestämmes, på styrelsens förslag af Stadsfullmäktige.

§ 6. Anstalten fortsätter sin verksamhet oberoende af inträffade arbetsinställelser (strejker eller lockouter). Inkommer från stridande part skriftligt tillkännagifvande om arbetsinställelse, skall anslag härom ske i väntrummen genom föreståndaren. Yppas olika åsikter därom, huruvida arbetsinställelsen upphört eller ej, bestämmer styrelsen om anslaget skall kvarsitta eller nedtagas.

§ 7. Styrelsen har att före den 1 April hvarje år till Stadsfullmäktige inkomma med särskild redogörelse för anstaltens förvaltning under näst föregående år.

Öfriga bestämmelser torde lämpligen inrymmas uti arbetsordningen.

Förslag

till stat för arbetsförmedlingsanstalten i Västerås.

Föreståndarens lön	2,000: —
Kvinligt biträde	1,000: —
Renhållning och eldning	300: —
Lokalhyra	1,000: —
Ved och belysning	400: —
Tillfälligt biträde	200: —
Oförutsedda utgifter	100: —
Summa	5,000: —

samt dessutom ett anslag för en gång för anskaffande af möbler och dylikt 1,500 kronor.

Allt detta under förutsättning att statsbidrag erhålles för trycksaker, telefon, blanketter och porton m. m.

Skulle anstalten omfatta hela länet torde anslaget för tillfälligt biträde böra ökas med 400 kronor och för oförutsedda utgifter med 100 kronor och således hela anslaget uppgå till 5,500 kronor.

Detta anslag föreslås skola fördelas så:

att Västerås stad ansvarar för lokal, ved och belysning samt renhållning och eldning, tillsamman här ofvan upptaget till kronor 1,700, samt kontant betalar kronor 1,300. Återstående kontanta beloppet kronor 2,500 betalas af landstinget och hushållningssällskapet.

Anskaffandet af möbler och inredning, här ofvan beräknadt till kronor 1,500 för en gång, skulle betalas af staden.

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-Aktiebolag, 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 29 Augusti. IX.

Drätselkammarens utlåtande öfver Brandnämndens anhållan om ett anslag på 8,120 kronor till inköp af en mindre ångspruta.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige för erhållande af Drätselkammarens utlåtande till Drätselkammaren remittarat brandnämndens skrifvelse med förslag, att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag på 8,120 kronor till inköp af en mindre ångspruta enligt ett skrifvelsen bifogadt kostnadsförslag, får Drätselkammrren under framhållande däraf, att den nuvarande stora ångsprutan är mera stationär och närmast beräknad för ett mindre område, hvaremot den föreslagna mindre ångsprutan lämpligare bör komma till användning för de nya byggnadsområdena i stadens utkanter, tillstyrka brandnämndens förslag samt föreslå att det för ändamålet erforderliga anslaget måtte utgå af lånemedel.

Remisshandlingarne bifogas.

Västerås den 8 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med den utvidgning af staden som ägt rum de senare åren, då en stor del trakter omkring densamma sakna vattenledning jämte brandposter, och då åtskilliga eldsvådor inträffat den senare tiden, samt olägenhet uppstått att med den nuvarande brandattiraljen, särskildt den svårtransportabla och tunga ångsprutan hastigt och säkert framkomma till eldstället, har brandnämnden ansett nödvändigt vara anskaffandet af en mindre, lätt transportabel ångspruta att framforslas vare sig af häst eller manskap. I alla städer med samma folkmängd som Västerås har fordran på en dylik spruta redan visat sig nödvändig, hvarför de äfven förskaffat sig en eller flera sådana.

Sedan brandnämnden åt Herrar Ingeniören L. Blume och Brandchefen uppdragit att vid Ludvigsbergs verkstäder taga olika typer af ångsprutor i betraktande, hafva dessa herrar inkommit med redogörelser för sitt uppdrag och därvid föreslagit

antagandet af en två-cylindrig fyrhjulig ångspruta modell N:o 8 I, A. Granells patent, hvilken jämte tillbehör och utrustning skulle levereras i Västerås till ett pris af 8,120 kronor enligt bifogade kostnadsförslag.

Brandnämnden, som tagit förslaget under ompröfning och därvid funnit nämnda ångspruta såsom för våra förhållanden varande mest praktisk och lämplig, hafva till fullo godkänt dessa Herrars utlåtande.

Kostnaderna äro som synes ansenliga, och har brandnämnden länge tvekat inkomma med anhållan om medel till desammas täckande, men då de praktiska fördelarna af en dylik ångspruta äro stora, och brandnämndens ansvar äfven är stort, har densamma ansett sig nödsakad taga detta steg, och får på grund häraf hos Herrar Fullmäktige anhålla om ett anslag på 8,120 kronor till inköp af förutnämnda ångspruta, och desslikes framställa en önskan att frågan måtte omedelbart remitteras till Drätselkammaren.

Västerås den 11 Juni 1907.

Å Brandnämndens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Utdrag af kostnadsförslag från Ludvigsbergs mekaniska verkstäder (modell 8 II A. Granells patent) genom Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm till en ångspruta.

Ångspruta, två-cylindrig och fyrhjulig	Kr.	6,000: —
Returventil	»	110: —
500 meter linneslang och 16 par Idealkopplingar	»	1,375: —
Fyra längder sugslang à 100 kr. pr längd	»	400: —
En hopfällbar vattencistern	»	125: —
En korkflottör med beslag och karbinhake	»	20: —
Anordning för fastkoppling af en slang- eller kolkärra	»	30: —
Två mekaniska strålrör	»	60: —
Summa	Kr.	8,120: —

Rätt utdraget intyga

K. F. Sandberg. ***C. G. Sjöqvist.***

Drätselkammarens utlåtande öfver Byggmästaren E. Edv. Karlssons motion om beviljande af ett anslag af 1,000 kronor för anordnande af en nykterhetskurs i Västerås hösten 1907.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af E. Edv. Karlssons till Drätselkammaren remitterade motion med förslag att Stadsfullmäktige måtte för anordnande i Västerås hösten 1907 af en nykterhetskurs anslå ett belopp af 1,000 kronor får Drätselkammaren såsom sitt yttrande öfverlämna sitt i ärendet den 11 nästlidne Juli förda protokoll § 201.

Västerås den 8 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, fördt vid Drätselkammarens sammanträde den 11 Juli 1907.

§ 201.

Till Drätselkammaren hade Stadsfullmäktige genom beslut den 13 nästlidne Juni remitterat en af E. Edv. Karlsson som motion upptagen skrifvelse från Ivar Andrén m. fl. såsom bestyrelse för anordnande i Västerås hösten 1907 af en nykterhetskurs, hvari anhålles att Stadsfullmäktige för ändamålet måtte anslå ett belopp af 1,000 kronor.

Efter ärendets föredragning beslöt Drätselkammaren föreslå Stadsfullmäktige att för ifrågavarande ändamål bevilja ett anslag af 500 kronor, hvilket belopp i förhållande till den summa af 1,680 kronor, som bestyrelsen i skrifvelsen beräknat skola anslås af länets samtliga städer och landskommuner, måste anses som det högsta, som borde beviljas af Stadsfullmäktige i Västerås.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

75

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

För hvarje tänkande människa framstår det faktum allt tydligare år från år, att den bland vårt folk vidt utbredda dryckenskapen måste med all kraft bekämpas. Vetenskapsmän ur skilda läger framhålla enstämmigt, och en alltför sorglig erfarenhet bekräftar till fullo sanningen af deras uttalanden, att denna last i stor utsträckning undergräfver nationens såväl fysiska som psykiska hälsa, för att nu icke tala om alla de sociala, sedliga och moraliska skador den framkallar. En rastlös kamp föres ju också både från det allmännas och enskildas sida mot denna förhärjande samhällsfiende.

Men under denna kamp har man allt tydligare insett, att det bästa af alla vapen är upplysning om rusdryckernas natur och verkningar. I synnerhet är det af vikt att ungdomen upplyses härom, innan den hunnit tillägna sig den skadliga vanan att dricka dessa drycker. Det är därför af högsta vikt att de, som på ett eller annat sätt hafva ungdomens fostran om hand, komma i tillfälle att under vetenskapligt bildade personers ledning studera och sätta sig in i saken, så att de kunna bibringa densamma den nödiga upplysningen härutinnan.

Västerås stads skolråd har med behjärtande af denna sak beslutat anmoda Centralförbundet för nykterhetsundervisning, som på ett flertal ställen i vårt land anordnat större nykterhetskurser, att förlägga en dylik undervisningskurs till Västerås för att därigenom göra det möjligt för ett större antal lärare och andra för saken intresserade personer inom Västmanland och närgränsande trakter att skaffa sig kunskaper i hithörande ämnen.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning har redan kunnat anordna icke mindre än 15 s. k. populärvetenskapliga kurser i hufvudstaden och landsorten med ett deltagareantal varierande mellan 300 och 1,500 personer, till stor del lärare och lärarinnor vid högre och lägre skolor. Förbundet har i sin verksamhet varit hänvisad till de medel, som på frivillighetens väg influtit genom anslag från nykterhetssällskapen, stadsfullmäktige, landsting och enskilda. Att förbundet tillvunnit sig icke blott allmänhetens utan äfven myndigheternas förtroende visas bland annat däraf, att det sedan år 1905 åtnjuter ett statsanslag på 4,000 kronor. Att denna summa dock ej förslår långt ligger i öppen dag, då de stora årskurserna dragit en kostnad på mellan 6- och 8,000 kronor hvardera, och då utgifterna för kurser i landsorten stiga till omkring 3,000 kr. — Fördenskull återstår intet annat än att i hvarje fall vädja till sådana myndigheter och institutioner, som kunna anses af hänsyn till sin uppgift vara benägna att understödja ett samhällsgagnande arbete äfven på nu ifrågavarande område. I intet fall har häller en sådan vädjan hittills lämnats obeaktad. Så har anslag till kurser erhållits från t. ex. stadsfullmäktige i Malmö, Jönköping, Stockholm, Karlskrona, Kalmar, Halmstad och Kristinehamn, landstingen i Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Blekinge, Kalmar, Hallands och Värmlands län, en del firmor, arbetsgifvare etc. Gifvetvis hafva nykterhetssällskapen i första hand tillskjutit för deras förhållanden jämförelsevis betydliga belopp.

Utgifter och inkomster för kursen i Västerås, som kommer att hållas i början af November detta år, beräknas på följande sätt:

Utgifter:

Arvoden åt föreläsare och lektionshållare	Kr.	1,580: —
Resekostnader och vivre åt d:o	»	500: —
Byråkostnader	»	400: —

Tryck och annonsering	Kr.	200: —
Musik och sång	»	200: —
Vaktmästare och medhjälpare	»	150: —
Lokalhyra	»	200: —
Extra utgifter	»	200: —
	Kr.	3,430: —

Inkomster:

Beräknade kursdeltagare 400×3 kr.	Kr.	1,200: —
Anslag från länets nykterhetsorganisationer	»	50: —
D:o från länets städer och landskommuner	»	1,680: —
D:o från landstinget	»	500: —
	Kr.	3,430: —

Beräkningen är gjord i noga öfverensstämmelse med erfarenheterna från de redan hållna kurserna. Anmärkas må, att dessa kurser stundom lämnat någon brist, som då betäckts af Centralförbundet, stundom också något öfverskott, som kommit Centralförbundet till godo. På så sätt har det varit möjligt, att få allt att gå ihop hittills.

Undertecknade, som erhållit i uppdrag att som platskomité ordna kursen, hafva, som synes af ofvanstående beräkning, vågat förutsätta att äfven Stadsfullmäktige i Västerås skulle lämna sitt ekonomiska stöd åt kursen;

och få vi fördenskull vördsamt anhålla

att Stadsfullmäktige i Västerås för hållande af nykterhetskurs i Västerås hösten 1907 måtte anslå ett belopp af ett tusen kronor.

Stockholms och Västerås i Juni 1907

August Ljunggren,
Centralförbundets ledare.

Kursbestyrelsen i Västerås:

Ivar Andrén,
Korresp. medlem och kassaförvaltare.

A. Danielsson,

J. P. Malmberg. ***A. E. Meijer.*** ***Anders Pers.***

Magnus Strandberg. ***Alma Tingvall.*** ***M. Vallander.***

Ofvanstående skrifvelse upptages som min motion.

E. Edv. Karlsson.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag om inköp af västra delen af tomten N:o 9 i Västerås stads Norra kvarter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan gårdsägaren L. G. Andersson härstädes genom ett till Drätselkammaren framställdt anbud erbjudit staden att få köpa västra delen af Andersson tillhöriga gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret, hvilken tomtdel enligt en af Stadsingeniören F. B. A. Gewalt i Maj 1907 upprättad karta innehåller 1,742 kvadratmeter och å kartan är betecknad med N:o 9 A, för ett pris af 33,500 kronor och på villkor i öfrigt, som angifvas i ett af Andersson undertecknadt till Drätselkammaren ingifvet förslag till köpekontrakt, får drätselkammaren, med öfverlämnande af berörda förslag till köpekontrakt och karta, och under framhållande däraf, att staden för reglering enligt gällande stadsplan af Svartåtorget måste förvärfva en del af den nu utbjudna tomtdelen samt att denna i öfrigt efter sammanslagning med en del af Biskopsgränd och nuvarande biskopsträdgården torde utan förlust för staden kunna afyttras, föreslå

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att *dels* af L. G. Andersson inköpa ifrågavarende tomtdel till ett pris af 33,500 kronor, *dels ock* försälja den del af den sålunda förvärfvade tomtdelen, som ej behöfves för regleringen af Svartåtorget, äfvensom den mark af Biskopsgränd och nuvarande biskopsträdgården, som enligt stadsplanen bör läggas till hela tomten N:o 9 i Norra kvarteret, *samt* besluta att ofvansagda köpesumma måtte utgå till den del, som svarar mot den för torgregleringen erforderliga markarealen, af lånemedel och i öfrigt af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 10 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Köpekontrakt.

Till Västerås stad upplåter och försäljer undertecknad, L. G. Andersson, västra delen af gården och tomten N:o 9 i Västerås stads norra kvarter, hvilken del innehåller 1,776 kvadratmeter och är å bifogade kartskiss utmärkt med dubbla gränslinier, fri och egen grund, mot en köpeskilling af trettiotretusenfemhundra (33,500) kronor på följande villkor:

1:o) Egendomen tillträdes den 1 Oktober 1907.

2:o) Köpeskillingen erlägges på sådant sätt att sedan Västerås Stadsfullmäktige fattat beslut om köpets godkännande erlägges som handpenning Kr. 3,000: —
Vid tillträdet betalas . . . . » 13,500: —
Västerås stad öfvertager betalningsansvar för inteckningar i fastighetsdelen . . . . » 17,000: —
Summa Kr. 33,500: —

3:o) Alla onera och skatter för egendomen, som förfalla till betalning efter tillträdesdagen, betalas af köparen.

4:o) Säljaren skall vid tillträdet tillhandahålla köparen nödiga åtkomsthandlingar samt gravationsbevis; skolande köparen ensam vidkännas kostnaderna för lagfart.

5:o) Detta kontrakt skall för att vara bindande för säljaren vara af Västerås Stadsfullmäktige godkändt och antaget före den 1 September innevarande år.

Västerås den 23 Juni 1907.

L. G. Andersson.

Bevittnas:

Georg Holmgren. *Emil Carlsson.*

Drätselkammarens skrifvelse med anhållan om bemyndigande att försälja tomterna N:ris 6 och 7 i kvarteret Henrik.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan det kommit till Drätselkammarens kännedom, att flera personer uttalat sin önskan att få i och för bebyggande köpa staden tillhöriga tomterna N:ris 6 och 7 i kvarteret Henrik, samt det oafsedt den inkomst en försäljning af dessa tomter kan bereda staden, är fördelaktigt för staden att tomterna varda bebyggda, får Drätselkammaren anhålla om bemyndigande att försälja ifrågavarande tomter.

Västerås den 8 augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens skrifvelse med anhållan om bemyndigande att försälja befintliga byggnader å tomterna N:ris 136, 137 och 138 i Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt Drätselkammarens denna dag fattade beslut får Drätselkammaren härmed anhålla om bemyndigande att i och för rifning och bortförande från platsen efter den 1 Oktober 1908 försälja befintliga byggnader å staden tillhöriga tomterna N:ris 136, 137 och 138 i Södra kvarteret, hvilka tomter enligt gällande stadsplan skola utläggas till Södra Esplanaden, viljande Drätseskammaren framdeles till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till Södra Esplanadens ordnande.

Västerås den 11 Juli 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande i anledning af Aug. Hedréns anhållan att få taga vatten från stadens vattenledning till lägenheten Tallbacka.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af den remitterade skrifvelsen från gårdsegaren A. Hedrén, Tallbacka, med hemställan om medgifvande att till Tallbacka N:o 2, beläget å Jakobsbergs område i St. Ilians socken, få taga vatten från stadens vattenledning får styrelsen härmed lämna infordrad uppgift om vattenledningens nuvarande utsträckning dels utom stadens planlagda område, dels utom kommunen.

Utom stadens planlagda område utlämnas vatten till följande lägenheter och byggnadsområden:

Väster om Svartån:

Lägenheterna Valhalla, Bredablick, Alfhem, Hammarbygatan 1, Hvilan, Signesborg, Fridsborg, Pilbo, Tidhem, Bergsdal samt byggnadsföreningen Lustigkulla.

Öster om Svartån:

Fattiggården Karlslund, byggnadsföreningen Norrmalm, bebyggda lägenheter inom kvarteren I och II å Blåsbo, lägenheter inom Valsborg, Katrinelund, Nygård, Johanneslund och Loviseberg, lägenheterna Arvids-

lund, Karlsäng, Hagalund, Vretbo, Hermansdal, Josefsdal, Margretelund, Gunnarsberg, Eriksholm m. fl. bebyggda delar af Ängsgärdet, Viktoria-föreningen å Korsängsgärdet, Myggbo, Ingridsdal, åtskilliga lägenheter å Kungsängen, Emaus gård, Nordiska Metall Akt.-Bol:s och Allmänna Svenska Elektr. Akt.-Bol:s verkstäder och arbetare-kvarter samt Västmanlands Regementes kasernbyggnader;

sammanlagdt omkring 150 vattenintag.

Utom kommunen utlämnas, i enlighet med bifogade protokollsutdrag, vatten till:

Jakobsberg 60 b, A. V. Eriksson,
Västerås kvarn,
Jakobsberg N:o 1, guldsmed A. Sundberg,
Hamre gård.

Alla dessa vattenafnämare såväl inom som utom kommunen hafva själfva bekostat framdragandet af vatten- och afloppsledningarne.

Beträffande nuvarande vattentillgången hänvisas till styrelsens utlåtande af den 14 i denna månad öfver chefens för Västmanlands Regemente framställning om nedsättning å vattenafgiften.

Västerås den 19 Augusti 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Utdrag af »Protokoll hållet vid Västerås Stadsfullmäktiges sammanträde den 30 Augusti 1900.

§ 12.

Hos Drätselkammaren hade egaren till tomten N:o 60 b å byggnadsföreningen Jakobsbergs område i St. Ilians socken A. V. Eriksson anhållit om tillstånd att mot erläggande af reglementerad vattenafgift få på egen bekostnad inleda vatten och anordna gårdsaflopp i förbindelse med stadens hufvudledningar i Vestmannagatan å Vestermalm, i anledning hvaraf Drätselkammaren, jemlikt föreskriften i § 2 af gällande reglemente för vatten- och afloppsledningen i Vesterås till Stadsfullmäktige öfverlemnat ifrågavarande ansökan, och enär berörda tomt såsom liggande intill vestra esplanaden, gränsande omedelbart intill stadens mark, till bifall förordat ansökningen.

Hvad A. V. Eriksson sålunda begärt och Drätselkammaren tillstyrkt blef af Stadsfullmäktige godkändt.

§ 13.

I anledning af till Drätselkammaren ingifven ansökan från Arrendatorn af Vesterås kvarn i St. Ilians socken Aug. Pettersson om tillstånd att från den under byggnad varande vattenledningen till Karlslund få anlägga servisledning till bonings-

huset vid kvarnen jemte gårdsaflopp ned i Svartån mot erläggande af stadgad vattenafgift, hade Drätselkammaren, jemlikt föreskriften i § 2 af gällande reglemente för vatten- och afloppsledningen i Vesterås till Stadsfullmäktige öfverlämnat ifrågavarande ansökan, och enär Vesterås kvarn med tomtområde vore på alla sidor omgifven af stadens mark, till bifall förordat ansökningen.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige bifalla hvad Aug. Pettersson sålunda begärt och Drätselkammaren tillstyrkt».

In fidem

Gustaf Qvarfott.

Rätt utdraget, betygar

Ex officio

Bernh. Carlson.

Utdrag af »Protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Vesterås sammanträde å Rådhuset den 18 Augusti 1902.

§ 14.

På derom af Stadssergeanten C. G. Sjöqvist gjord framställning beslöt Drätselkammaren medgifva honom att på egen bekostnad och mot erläggande af vanlig vattenafgift få inleda vatten och anordna gårdsaflopp till gården N:o 1 å Jakobsberg i St. Ilians socken i förbindelse med ledningarna från lägenheten Pilbo å stadens område».

In fidem

Bernh. Carlson.

Rätt utdraget, betygar

Ex officio

Bernh. Carlson.

Undertecknad Carl Arvid Andersson såsom egare af egendomen Hamre N:ris 1, 2, 3 och 4, 3 $^1/_3$ mantal i Badelunda socken förbinder mig härmed tillåta Vesterås stad att, i enlighet med uppgjord ritning och verkställd utstakning anlägga och för all framtid begagna vattenledning från Vesterås till egendomen Hesslö öfver egorna till min nyssnämnda egendom Hamre äfvensom begagna befintliga till egendomen hörande vägar.

För rättigheten att öfver mig tillhörig mark anlägga vattenledningen och för det intrång, som deraf kan föranledas, betingar jag mig en årlig ersättning af

Etthundrafemtio (150) kronor, hvarjämte det skall åligga Vesterås stad att från lämplig punkt å vattenledningen anlägga och bekosta sådan ledning till en punkt belägen högst 150 meter från hufvudröret, på det jag må blifva i tillfälle att på egen bekostnad fortsätta ledningen till mig tillhöriga boningshus och ladugård, med skyldighet för mig eller mina rättsinnehafvare att för det vatten, som sålunda tillföres, betala en afgift af femton öre pr kubikmeter enligt mätare; och förbinder jag mig att under en tid af minst tio år från vattenledningens fullbordande till mitt eget, mina arbetares och kreaturs behof taga vatten från ledningen ifråga, beräknadt till minst 1,000 kubikmeter pr år.

All skada, som vid arbetets utförande eller derefter kan tillskyndas mig tillhörig mark eller vägar, åligger det Vesterås stad att ersätta, och skall denna ersättning bestämmas genom värdering, som därest annan öfverenskommelse icke kan träffas, afgöres enligt Lagen om skiljomän den 28 Oktober 1887, hvaremot jag själf eller mina rättsinnehafvare skola vidkännas den skada, som kan uppkomma å ledningen från hufvudröret till mina hus eller å marken, där denna ledning framgår, hvilken ledning jag äfven själf skall underhålla.

Därest vid nedläggning af rör från hufvudledningen till mina hus stensprängning skulle erfordras förbinder jag mig att själf bekosta densamma.

Till säkerhet för denna öfverenskommelse medgifver jag Vesterås stad rätt att erhålla inteckning i mig tillhöriga fasterheterna Hamre N:ris 1, 2, 3 och 4 i Badelunda socken.

Hamre den 13 Maj 1905.

C. Arvid Andersson.

Herr C. A. Anderssons egenhändiga namnteckning bevittnas af:

John Karlsson. *Thorsten Kalén.*

§ 19. År 1905 den 5 September vid lagtima höstetinget med Tuhundra, Siende och Ytter Tjurbo härad meddelades inteckning uti $^7/_{12}$ mantal af kronoskattehemmanet N:o 1, $^3/_4$ mantal af kronoskattehemmanet N:o 2, kronoskattehemmanen 1 mantal N:o 3 och 1 mantal N:o 4 Hamre med undantag af afsöndrad jord i Badelunda socken till säkerhet för Vesterås stad tillerkänd rätt att för vattenledning mellan Vesterås och Hesslö öfver nämnda fastighets mark anlägga ledningar samt för all framtid begagna berörda ledningar och befintliga till fastigheten hörande vägar; betygar

På Härads-Rättens vägnar:

F. W. Grönvall.

Rätt utdraget betyga

Gerh. Gustafsson. *F. G. Lönnqvist.*

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Vid min förra begäran om vatten år 1904 sades att då vattenverket vid Hesslö vore färdigt skulle jag erhålla sådant. Som det blifvit mig meddelat att verket nu är färdigt och att staden har riklig tillgång på vatten så anhåller jag härmed att få vatten till min egendom Tallbacka. Och som vatten från staden erhållits i egendomen Jakobsberg N:o 1 Guldsmed A. Sundbergs utan andra än de vanliga för stadens husägare gällande villkoren ehuru ägaren för öfrigt ingen vattenskatt alls har till samhället, och jag i många år för min egendom Köpmangatan N:o 8 som dock till största delen består af butiker der endast en ringa del vatten förbrukas erlagt en ej obetydlig vattenskatt. Och då nu St. Ilians förenande med staden står på dagordningen så hoppas jag att min vördsamma anhållan ej mera nekas.

Vesterås den 23 April 1907.

Aug. Hedrén.

Magistratens remiss å Konungens Befallningshafvandes skrifvelse i anledning af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets ansökan om tillstånd att för öfverförande af kraft mellan bolagets verkstäder framdraga elektrisk kraftledning.

Till Magistraten i Västerås.

Med anledning af stadgandet i 3 § lagen den 27 Juni 1907, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, anmodar Konungens Befallningshafvande härmed Magistraten att öfver Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets bilagda underdåniga ansökning om tillstånd att framdraga en elektrisk kraftledning mellan bolagets verkstäder i Västerås höra Stadsfullmäktige i Västerås samt att med det hos Stadsfullmäktige i ämnet förda protokoll jämte eget yttrande därefter hit inkomma och remisshandlingarna därvid tillika återställa.

Västerås slott i landskansliet den 3 Juli 1907.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Till Konungen.

Hos Eders Kungl. Maj:t få vi i underdånighet anhålla om tillstånd att, för öfverförande af elektrisk kraft mellan våra verkstäder inom Västerås stad, framdraga kraftledning, afsedd att öfverföra växelström af medelspänning, med bibehållande af den sträckning som medgifvits genom nådiga resolutionen den 5 Februari 1904.

Vi bifoga i underdånighet följande bilagor:

Plan och beskrifning öfver kraftledningen,
Affattning på karta af kraftledningens sträckning,
Bestyrkt förteckning på ägare och innehafvare af de fastigheter, som äro belägna närmast kraftledningen,
Beskrifning öfver korsning med allmän landsväg och rikstelefonledning,
Detaljritning för samma korsning,
Beskrifning öfver korsning med järnväg,
Detaljritning för samma korsning,
Tillstånd för korsning med järnväg.

Underdånigst

För Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget:

J. S. Edström.

Bil. N:o 1.

PLAN OCH BESKRIFNING

öfver

elektrisk kraftledning för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.

Kraftledningen afser att från transformator i Emausverkstaden öfverföra c:a 400 hkr till Hutvudverkstäderna, 300 hkr till Mekaniska verkstaden. Från transformatorn afses utgå medelspänd 3-fasström af 700 volts fasspänning och 50 perioder pr sekund, hvilken ström sedan vid mottagningsplatserna nedtransformeras till för motordrift lämplig lågspänning Ledningen är afsedd att byggas af 2×135 kvmm. blank kopparkabel till Hufvudverkstäderna, därifrån till Mekaniska verkstaden af 135 kvmm. kabel upplagd å stora isolatorer på trästolpar å omkring sju meters höjd öfver marken samt vid järnvägskorsning af 95 kvmm. jordkabel under iakttagande i öfrigt af hvad i Kungl. Maj:ts nådiga stadga af den 31 December 1902 är föreskrifvet.

Ledningen korsar icke andra kommunikationsleder än dem som finnas upptagna å bilagda karta öfver Västerås stad (Bil. N:o 2). De anordningar, som äro afsedda att vid dessa korsningar utföras framgå af åtföljande ritningar (Bil. N:ris 5 och 7). Af Stockholm—Västerås—Bergslagens Järnvägsaktiebolag är för korsningen särskildt tillstånd förvärfvadt (Bil N:o 8).

Afskrift. Bil. N:o 3.

FÖRTECKNING

på ägare och innehafvare af de fastigheter, som äro belägna närmast den af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget projekterade kraftledningen.

Nordiska Metallaktiebolaget för jord från egendomen Emaus,

Förman Rich. Engström ägare till tomten n:o 20 Elektron,

Bagare Alrik Nyberg ägare till tomten n:o 18 Elektron,

Handlanden O. F. Wretling och *Erik Andersson* ägare till tomten n:o 17 Elektron,

Fröken Maria Josefina Westén ägare till tomten n:o 12 Elektron,

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget för jord från egendomen Emaus och tomter inom byggnadsområdet Elektron och lägenheten Bäckbo samt verkstäder inom kvarteren Måns, Numa, Sigvald och Sigurd,

Änkefru Carolina Pettersson för lägenheten Arvidslund,

Västerås stad såsom ägare af Renhållningsverkets bostäder, Kreaturstorget och mark därintill äfvensom gatumark och mark intill kvarteren Sigvald och Sigurd,

Stockholm—Västerås—Bergslagernas nya järnvägsaktiebolag för dess järnväg och därtill hörande områden,

Musikdirektören Erik Arvid Lauren och *Änkan Mathilda Andersson* såsom ägare af lägenheten Kungsdal,

Garfvare C. A. Palmén såsom ägare af mark söder om järnvägen,

Skomakaren August Hage såsom ägare till tomten n:o 1 inom kvarteret Måns,

Fabrikören A. G. Johansson såsom ägare till tomten n:o 6, kvarteret Måns.

Riktigheten af ofvanstående förteckning intygas.

Västerås Rådhus den 6 Juni 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

(Stämpel.)

Rätt afskrifvet intyga:

Mia Räf. *E. Andersson.*

Bil N:o 4.

BESKRIFNING

öfver

korsning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets kraftledning och allmän landsväg jämte rikstelefonledning.

Kraftledningen korsar landsvägen i fritt spänn mellan stolpar anbragta i ytterkanten af å ömse sidor vägen löpande diken och uppsättas som skydd vid skada å

isolatorer eller vid trådbrott fångramar af järn, konstruerade på sätt föreskrifves i Kungl. Maj:ts nådiga stadga om elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring den 31 December 1902 1 kap. 5 §.

Som af stadskartan (Bil. N:o 2) framgår är ledningen innan den korsar landsvägen afsedd framdragas längs östra sidan af Emausgatan och korsar därvid en norr om landsvägen dragen rikstelefonlinje medelst kabel förlagd under Emausgatan.

Detaljerna för denna korsningspunkt framgå af ritning K—807 (Bil. N:o 5).

Bil. N:o 6.

BESKRIFNING

öfver

korsning mellan Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets kraftledning och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg.

Ledningen framdrages under järnvägen medelst kabel. Kabeln består af 3 st. från hvarandra isolerade sektorsformade kopparledare af 95 mm^2 sektion, omgifna med ett tjockt lager impregnerad isoleringsmassa, hvarpå en blymantel är ompressad, denna är närmast omgifven af asfalteradt papper och därpå af dubbel järnarmering, denna i sin ordning omsluten af ett kompounderadt jutehölje.

Kabeln nedlägges till sin största längd å Lillåns botten samt uppdrages å hvardera sidan om järnvägen å en trästolpe, i hvars öfre ände öfvergången till luftledning utföres i för ändamålet afsedd kopplingsmuff.

Korsningen kommer att utföras enligt detaljritning K—808 (Bil. N:o 7).

Afskrift. Bil. N:o 8.

Till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget,

Västerås.

KONCESSION.

Till svar å Eder skrifvelse af den 25 sistlidne Maj få vi meddela, att från vår sida icke något är att erinra mot att spänningen höjes från lågspänning till högspänning i den elektriska kraftledningen, som af Eder förut blifvit nedlagd i Lillån i Västerås på den sträcka, där ledningen korsar vårt stationsområde därsammastädes.

Stockholm den 10 Juni 1907.

För Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag:

F. W. U. Pegelow.

Vidimeras:

H. Petterson. *Mia Räf.*

Drätselkammarens skrifvelse i anledning af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets ansökan om anläggande af kraftledning mellan bolagets verkstäder i Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed för afgörande af däri omförmälda fråga öfverlämna utdrag af sitt denna dag förda protokoll, § 212, jämte en Drätselkammaren tillhandakommen kungörelse, därvid Drätselkammaren såsom eget utlåtande åberopar innehållet af samma protokoll.

Västerås den 8 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, fördt vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 8 Augusti 1907.

§ 212.

Till Drätselkammaren hade från Allmänna Svenska Elektriska A. B. genom en af dess tjänstemän inlämnats ett tryckt exemplar af Konungens Befallningshafvandes i länet kungörelse den 2 Juli 1907, hvarigenom Konungens Befallningshafvande, sedan aktiebolaget sökt nådigt tillstånd att för öfverförande af elektrisk kraft mellan sina verkstäder inom Västerås stad framdraga kraftledning, afsedd att öfverföra växelström af medelspänning med bibehållande af den sträckning, som medgifvits aktiebolaget genom nådig resolution den 5 Februari 1904, samt Kungl. Maj:t i nådig resolution den 18 Juni 1907 föreskrifvit, att Konungens Befallningshafvande skulle efter vederbörandes hörande, afgifva underdånigt utlåtande i detta ärende, förelagt, bland andra ägare eller innehafvare af fastigheter, belägna närmast intill den föreslagna elektriska kraftledningen, Västerås stad såsom ägare till renhållningsverkets bostäder, kreaturstorget och mark därintill äfvensom gatumark och mark intill kvarteren Sigvald och Sigurd inom åtta dagar från delfåendet af kungörelsen afgifva yttrande i ärendet vid äfventyr att underlåtenhet däraf icke hindrade ärendets afgörande på för handen varande skäl.

Drätselkammaren, som ansåg sig sakna befogenhet att utan bemyndigande af Stadsfullmäktige å stadens vägnar afgifva yttrande i ärendet, beslöt hänskjuta frågan till Stadsfullmäktiges afgörande och därvid med tillkännagifvande, att Västerås stad icke torde få anses hafva erhållit behörig del af ifrågavarande kungörelse genom dess öfverlämnande, på sätt ofvan angifvits, till Drätselkammaren, hvarom Drätselkammaren icke heller lämnat något erkännande, föreslå, att Stadsfullmäktige såsom yttrande i ärendet måtte förklara, att staden för sin del icke hade något att emot

ansökningen erinra, dock under villkor, att genom den föreslagna kraftledningen finge öfverföras kraft allenast för uppehållande af driften vid bolagets verkstäder samt att tillstånd till kraftledningarnes framdragande beviljades blott tillsvidare, så att staden icke hindrades att vid behof fritt disponera den staden tillhöriga mark hvaröfver kraftledningen skulle framdragas.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget har sökt nådigt tillstånd att, för öfverförande af elektrisk kraft mellan sina verkstäder inom Västerås stad, framdraga kraftledning, afsedd att föra växelström af medelspänning, med bibehållande af den sträckning, som medgifvits aktiebolaget genom nådig resolution den 5 Februari 1904,

och som Kungl. Maj:t i nådig resolution den 18 nästlidne Juni månad föreskrifvit, att Konungens Befallningshafvande skulle, efter vederbörandes hörande, afgifva underdånigt utlåtande i detta ärende,

så *förelägger Konungens Befallningshafvande härmed nedannämnda ägare eller innehafvare af fastigheter*, belägna närmast intill den föreslagna elektriska kraftledningen, *att inom åtta dagar från delfåendet af denna kungörelse afgifva yttrande i ärendet*, vid äfventyr att underlåtenhet däraf icke hindrar ärendets afgörande på för handen varande skäl, nämligen:

Nordiska Metallaktiebolaget,

Förman Rich. Engström, ägare till tomten N:o 20 Elektron,

Bagaren Alrik Nyberg, ägare till tomten N:o 18 Elektron,

Handlanden O. F. Wretling och Erik Andersson, ägare till tomten N:o 17 Elektron,

Maria Josefina Westén, ägare till tomten N:o 12 Elektron,

Carolina Pettersson för lägenheten Arvidslund,

Västerås stad, såsom ägare till renhållningsverkets bostäder, kreaturstorget och mark därintill äfvensom gatumark och mark intill kvarteren Sigvald och Sigurd,

Musikdirektören Erik Arvid Laurén och änkan Matilda Andersson, såsom ägare till lägenheten Kungsdal,

Garfvaren C. A. Palmén, såsom ägare af mark söder om järnvägen,

Skomakaren August Hage, såsom ägare till tomten N:o 1 inom kvarteret Måns,

Fabrikören A. G. Johansson, såsom ägare till tomten N:o 6, kvarteret Måns.

Handlingarna i ärendet finnas under tiden tillgängliga hos Magistraten i Västerås.

Det åligger sökanden att behörigen delgifva detta föreläggande med ofvan uppräknade sakägare samt att därom här förete bevis.

Västerås slott i landskansliet den 2 Juli 1907.

Landshöfdingeämbetet:

Herman Uddén. *Olof Åkerrén.*

89

Drätselkammarens skrifvelse med anhållan om bemyndigande att inköpa en del möbler och inventarier i gamla stadshuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan fråga uppkommit, huruvida det vore lämpligt och för staden fördelaktigt, att staden öfvertoge en del härvarande spritbolag tillhöriga möbler och inventarier i gamla stadshuset, hafva af Drätselkammaren och spritbolaget utsedde värderingsmän, på sätt bilagda instrument närmare utvisar, värderat ifrågavarande möbler och inventarier.

Då gamla stadshuset rätt snart efter den 1 nästkommande Oktober torde under minst ett år nödvändigt behöfva tagas i anspråk för Magistratens och rådstufvurättens samt stadens öfriga myndigheters räkning under den tid de ifrågasatta omändrings- och reparationsarbetena i rådhuset komma att fortgå, har det synts Drätselkammaren vara för staden fördelaktigare att öfvertaga i stadshuset redan befintliga gamla möbler och inventarier än att inköpa nya sådana. De värden, som blifvit åsatta dessa möbler och inventarier äro också satta så lågt, att staden torde kunna utan förlust realisera samma möbler och inventarier om och när staden icke vidare behöfver dem.

På grund häraf får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren af spritbolaget inköpa de i ofvanberörda värderingsinstrument upptagna möbler och inventarier i gamla stadshuset för en summa af 4,681 kronor.

Västerås den 8 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

J. Lundin.

Theofil Öberg.

Undertecknade utsedda att värdera Spritbolagets möbler i Stadshuset få efter fullgjordt uppdrag afgifva följande värdering:

Salongen:	4	Fönstersoffor af ek, röd klädsel
	36	Stolar » »
	1	Matbord »
	1	Pianino, svart
	2	Ljuskronor af trä

Salongen:	70 Kronglas	
	12 Gaskupor	
	1 Kakelugnsspegel	
	6 Persienner	
	2 Spelbord	1,000: —
Långrummet:	12 Stolar, röd klädsel	
	1 Soffa » »	
	2 Spelbord, valnöt	
	1 Spegel med guldram	
	1 Spottlåda af messing	
	1 Persienn	
	1 Glaskrona	250: —
Toalettrummet:	1 Lavoar med kärl	
	1 Spegel	
	1 Glaskrona	
	1 Bord af ek, rundt	
	1 Spottlåda af messing	
	2 Spelbord	
	2 Fönsterbord af al	240: —
Förmaket:	2 Trymåer med socklar	
	2 Soffor af mahogny	
	12 Stolar » »	
	8 Fåtöljer af »	
	1 Salongsbord af mahogny	
	3 Fönsterbord » »	
	2 Kandelabrar af jern	
	1 Oljefärgstafla	
	1 Glaskrona	
	1 Spottlåda af messing	
	3 Persienner	825: —
Tamburen:	2 Speglar med skåp	
	1 Ampel i förstugan	
	1 Hatthållare	
	5 Eldgafflar	
	5 Eldgaffelställ	
	Elektrisk ringledning	50: —
Sällskapssalen:	1 Paneldivan af ek	
	3 Spelbord »	
	18 Stolar »	
	1 Matbord »	
	1 Pianio »	800: —
	Transport	3,165: —

	Transport	3,165: —
Mindre Salongen:	2 Soffor af mahogny	
	2 Fönsterbord af mahogny	
	1 Trymå, rococco	
	2 Taflor, 1 Salongsbord	475: —
Förmaket:	2 Soffor af mahogny	
	8 Stolar » »	
	2 Spelbord af » m. brickor	
	2 Bord » » runda	
	1 Piedestal	415: —
Tidningsrummet:	1 Bord, rundt, brunt	
	2 Tidningshyllor	
	1 Soffa, grön klädsel	
	1 Trymå, rococco	
	2 Soffor, grå klädsel	
	22 Stolar » »	
	2 Fåtöljer	
	2 Spelbord af al	250: —
Biljarden:	1 Lavoar	1: —
Caféet:	2 Ljuskronor	
	1 d:o i lilla rummet	
	5 Elektr. armar	
	1 » klase	
	1 » röksugare	
	8 Persienner	
	1 Väggur	
	3 Speglar	
	1 Tidningshylla	
	1 Hylla med spegelglas	
	1 Disk, brun marmorerad	
	4 Kläd- och hatthängare	
	1 Trymå	
	1 Paraplyställ	
	1 Galoschhylla	
	1 Gaskrona	200: —
Toaletten:	1 Klosett	
	2 Pissoarer	
	2 Klädhängare	
	1 Cigarrställ	
	1 Handdukskrok	
	1 Pappershållare	
	1 Lavoar	5: —
	Transport	4,511: —

	Transport	4,511: —
Matsalen:	2 Speglar	
	7 Persienner	
	2 Gaskronor	
	2 Elektr. klasar	
	1 Hylla m spegelglas	
	2 Piedestaler	60: —
	Gardiner och kornicher till sällskapets våning och festvåningen .	100: —
	1 Spegel under hylla	
	1 Klädhängare	
	1 Tvättställning	
	2 Ljuskronor	10: —
	Kronor	4,681: —

Vesterås den 25 Juli 1907.

Th. Sundeman. ***Otto Oest.*** ***Axel Sundström.***

Gösta Palm.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Vatten- och Gasverksstyrelsens samt Drätselkammarens utlåtande angående begärd nedsättning i vattenafgiften för Kungl. Västmanlands regemente.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom infordradt utlåtande i anledning af förvaltningens för Kungl Västmanlands regemente anhållan om nedsättning i afgiften för af regementet förbrukadt vatten får Drätselkammaren, med öfverlämnande af remisshandlingarne samt Vatten- och Gasverksstyrelsens hit inkomna yttrande i ärendet, anföra följande:

I 8:de punkten af det mellan Kronan och staden upprättade kontraktet angående upplåtande af mark för Kungl. Västmanlands regemente, hvaraf transsumt bifogas, talas icke om någon kvantitet, hvartill den årliga vattenförbrukningen för regementet beräknades komma att uppgå, utan bestämmes blott, att Kronan vore skyldig att under minst 10 år från stadens vattenledning taga det vatten, som för regementsetablissemangets behof erfordrades, till samma pris, som andra större afnämare däraf till staden erlade. Något annat kontrakt eller aftal än nu omförmälda rörande tillhandahållande af vatten för regementets behof finnes Drätselkammaren veterligen icke.

Enligt från Vatten- och Gasverksstyrelsen erhållen upplysning har regementets vattenförbrukning under året hittills uppgått till

för Januari och Februari	4,656	kbm.
» Mars	2,429	»
» April	1,735	»
» Maj	3,700	»
» Juni	3,422	»
» Juli	4,118	»
Summa	20,060	kbm.

Med stöd af dessa siffror skulle hela årsförbrukningen af vatten för regementet uppskattas till omkring 34,500 kbm.

På grund af det anförda och då ingen af de öfriga vattenförbrukarne inom staden, icke ens sådana, som förbrukat betydligt mer vatten om året, än regementet kan beräknas förbruka, — Västerås Mejeriförening sedan 10 år tillbaka medgifna rabatt är härutinnan ett enastående undantag — hittills erhållit någon nedsättning i vattenafgiften, får Drätselkammaren för sin del, intill dess Stadsfullmäktige tilläfventyrs beslutat om rabatt för större vattenafnämare i allmänhet, afstyrka bifall till nu ifrågavarande framställning.

Västerås den 20 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

AFTAL
mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt Västerås stad rörande upplåtelse af mark för Kungl. Västmanlands regementes kasernetablissemang m. m.

Sedan Kungl. Maj:t genom härvid i afskrift fogade nådiga bref den 3 Juli 1903 med godkännande af ett utaf Stadsfullmäktige i Västerås lämnadt erbjudande rörande upplåtelse af mark för Västmanlands regementes nya kasernetablissemang m. m. i nåder förordnat *dels* att nämnda regemente skall förläggas till Västerås stad, så snart kasernetablissemang där blifvit uppfördt — — — — — — — — — —

— —

har mellan Kungl. Arméförvaltningen å Fortifikationsdepartementet, å ena sidan, samt Västerås stad genom dess Stadsfullmäktige, å andra sidan, träffats följande öfverenskommelse — — — — — — — — — — — — — — — — —

— —

8:o)

Efter därom framställd begäran, skall staden under loppet af näst därpå följande år kostnadsfritt för Kronan hafva framdragit vattenledningens hufvudledning från staden till den punkt öster om järnvägen, där nuvarande vägen till Viksäng träffar den så kallade Pilgatan, hvarjämte staden förbinder sig att tillhandahålla regementet vatten till samma pris, som andra större afnämare däraf inom staden erlägga, dock mot skyldighet för Kronan att under en tid af minst tio år från stadens vattenledning taga det vatten, som för etablissemangets behof erfordras.

— —

Af denna upplåtelsehandling äro två exemplar upprättade, af hvilka Kungl. Arméförvaltningen samt Västerås stad erhållit hvar sitt.

Stockholm den 21 Oktober 1903.

Å Kungl. Maj:t och Kronans vägnar:

G. C:son Bergman.

C. Söderbaum. *Axel Göransson.*

Västerås den 24 September 1903.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

Birger Schenström.

Ordförande.

Gustaf Qvarfott.

Rätt transsumerat; betygar

Ex officio

Theofil Öberg

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Från förvaltningen för Västmanlands regemente gjord framställning om nedsättning i vattenafgiften har remitterats för utlåtande af styrelsen;

och får styrelsen till bedömande af denna fråga erinra,

dels att den enda vattenförbrukaren, som åtnjuter nedsättning i den reglementerade vattenafgiften, är Västerås Mejeriförening, som enligt Drätselkammarens beslut af den 18 November 1896 beviljats nedsättning till 10 öre kubikmetern för vattenförbrukning utöfver 1,000 kubikmeter pr år. Mejeriets vattenförbrukning sistlidet år 1906 uppgick till 4,147 kbm.; och utgjorde vattenafgiften därför 514 kr. 70 öre, motsvarande i medeltal 12,4 öre per kubikmeter,

dels att andra större vattenförbrukare, icke ens Nordiska Metall Akt.-Bol., åtnjutit någon rabatt. Nämnda bolag förbrukade:

under år 1905	42,281 kbm.
» » 1906	35,874 »

Följden af denna höga vattenafgift för bolaget har emellertid blifvit den, att bolaget anlagt egen ledning från Mälaren för vissa sina vattenbehof, så att bolaget innevarande år under månaderna Januari—April alltså för 1/3 år tagit från staden endast 4,004 kbm. vatten eller för helt år omkring 12,000 kbm.

Beträffande stadens tillgång på vatten må anföras:

att vid nya vattenverket vid Hesslö nu finnas upptagna två brunnar, som, såvidt hittills vunnen erfarenhet gifvit vid handen, visa sig kunna fullt tillgodose nuvarande vattenbehof och lämna ett godt vatten;

att i maskinhuset vid Hesslö finnas insatta två pumpverk och är plats reserverad för ytterligare ett liknande pumpverk;

att dessa pumpverk lämna något öfver 20 sekundliter vatten hvardera;

att vattenförbrukningen under sistlidna år 1906 uppgick till följande belopp under de olika månaderna:

Månad	S:a kbm.	Motsv. sekundliter vid 20 tim. drift.
Januari	50,121	22,45
Februari	47,883	23,75
Mars	49,014	21,96
April	48,649	22,52
Maj	70,541	31,60
Juni	73,584	34,07
Juli	61,382	27,50
Augusti	77,232	34,60
September	68,607	31,76
Oktober	53,253	23,86
November	49,697	23,01
December	49,581	22,21

att alltså redan nu vattenförbrukningen uppgått till större belopp än för hvilket de nu insatta pumpverken äro afsedda, då ju det ena pumpverket bör betraktas som reserv-verk;

att med hänsyn till fortgående byggnadsverksamhet inom staden nya vattenledningsanläggningen ingalunda kan anses för stor.

Styrelsen anser därför att särskild nedsättning i vattenafgiften för regementet eller för andra större förbrukare icke bör ifrågakomma.

Västerås den 14 Augusti 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Till Västerås Stadsfullmäktige.

Enligt det kontrakt, som emellan Kungl. Arméförvaltningens Fortifikationsdepartement och staden Västerås är afslutadt, angående tillhandahållande af vatten för regementets behof, har stadgats en afgift af 20 öre för hvarje kubikmeter.

Vid detta kontrakts uppgörande utgick man från den förutsättningen, att vattenförbrukningen skulle komma att utgöra 11,000 kbm. pr år med en vattenafgift af 2,200 kronor, men, efter hvad erfarenheten gifver vid handen, kan ej vattenförbrukningen beräknas mindre än 33,000 kbm. årligen med afgift af 6,600 kronor.

Enär regementet omöjligen med dess till buds stående anslag kan bestrida denna stora utgift, får förvaltningen härmed äran göra den framställningen till Fullmäktige:

dels att afgiften för hvarje till regementet levererad kbm. vatten nedsättes till 14 öre, och

dels att denna beräkning måtte taga sin början redan från och med den 14 Januari detta år, den dag då vattenmätaren första gången under året aflästes

Västerås den 16 Maj 1907.

Pehr Hasselrot.
Regementschef.

J. N. Ifvarsson

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande jämte eget yttrande af stadshuskommitterades skrifvelse med begäran om ett anslag å 3,000 kronor till en väggmålning i nya stadshuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

En till Stadsfullmäktige ställd, Drätselkammaren tillhandakommen skrifvelse från stadshusbyggnadskommitterade med anhållan om ett anslag af lånemedel å 3,000 kronor för en väggmålning i nya stadshuset på i skrifvelse närmare angifven plats jämte till skrifvelsen hörande bilaga samt förslagsskiss till målningen får Drätselkammaren, med tillkännagifvande, att kammaren denna dag beslutat att på skäl, som i kommitterades skrifvelse finnas upptagna, hos Stadsfullmäktige förorda bifall till kommitterades förslag, härmed öfverlämna.

Västerås den 20 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I stora vestibulen till nya stadshusbyggnaden finnes mellan trapporna till fästvåningen och hotellet en större hvit väggyta midt emot hufvudingången från hotellgården invid torget.

Till följd af dess läge faller denna väggyta hvarje besökande i ögonen och kommer därest den ej på något sätt prydes att verka kall och störande det intryck af värme och hemtrefnad hotellet och fästvåningen är afsedd gifva.

Byggnadens arkitekt har därför afgifvit förslag, att samma väggyta borde prydas med en större väggmålning, och har från artisten Olle Hjortsberg anskaffat förslag till en sådan, afseende en bild från riksdagen i Västerås år 1527.

Minnet af samma riksdag, som med fog kan sägas hafva grundlagt hela vårt nuvarande svenska samhälle är visserligen hvad angår då antagna reformationen bevaradt genom Vasabysten i parken, som af densamma fått sitt namn; men en åskådligare bild af samma riksdag gifves otvifvelaktligen, af en större väggmålning med en rumsinteriör och personer från samma tid.

Med tanke på huru städer med motsvarande och mindre tillgångar än Västerås sökt pryda sina offentliga byggnader med målningar, erinrande om stadens historia, föreställer sig kommitterade att samma intresse äfven i Västerås förefinnes.

Kostnaden för en sådan väggmålning circa 7 meter lång och 3 meter hög, hvaraf en skiss med därtill hörande P. M. bifogas, uppgår till 3,000 kronor.

Det åt kommitterade lämnade anslag för stadshusets uppförande lämnar dock inga tillgångar till målningens anskaffande.

Kommitterade våga därför anhålla:

att Stadsfullmäktige ville af lånemedel lämna ett anslag af 3,000 kronor för en väggmålning sådan som af kommitterade föreslagits äfvensom åt kommitterade lämna i uppdrag att foga anstalt om målningens utförande.

Västerås den 10 Augusti 1907.

Å kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Förestående framställning öfverlämnas till Drätselkammaren med anhållan att kammaren ville med sitt förord framställningen till Stadsfullmäktige inlämna.

Västerås som ofvan

Å kommitterades vägnar:

John Karlsson.

P. M. Till skissen "Västerås Riksdag".

Motivet, Västerås Riksdag, framställer Gustaf Wasa då han »omgifven af sina vänner och en lysande drabantskara» på riksdagens fjärde dag åter inträdde i salen. Vördnadsfullt och med ödmjukhet blef han då mottagen af den förr så motsträfvige församlingen och besluten fattades efter konungens vilja. —

Målningen i sin helhet torde nog vid utförandet med kalkfärg bli något ljusare. På biskoparnes drägter, smycken och halskedjor vore meningen att använda guld i relief. Likaså kronan o. d. på tronen.

Den kontrastverkan som åsyftats i kompositionen mellan å ena sidan biskoparnes och den öfriga församlingens ödmjuka och vördnadsfulla hållning och å den andra konungens och hans följes stramma utmanande uppträdande kunde nog vid utförandet ändå bättre framhållas. Biskoparne och kyrkan få böja sig för konungamakten.

Vid sidan om tronen hänga tvänne pumpor med blommor och grönt, rätt vanligt då för tiden.

Olle Hjortsberg.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till ordnande af torget och gatorna närmast nya stadshuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan stadshusbyggnadskommitterade med skrifvelse den 29 sistlidne Juni till Drätselkammaren för åtgärd öfverlämnat utdrag af sitt den 27 samma månad förda protokoll, utvisande, att kommitterade godkänt ett af stadsingeniören Gewalt å karta öfver platsen inritadt förslag till ordnande af torget och gatorna närmast nya stadshuset, har Drätselkammaren beslutat utföra ifrågavarande arbete i hufvudsaklig öfverensstämmelse med detta förslag, dock med den skillnaden, att i stället för en gräskant närmast stadshusets södra fasad och därutanför en körbana, såsom kommitterade föreslagit, skulle intill nämnda fasad anläggas endast en körbana af de af kommitterade föreslagna gräskantens och körbanans sammanlagda bredd.

Efter det arbetena i enlighet med detta Drätselkammarens beslut börjat utföras och fortskridit så långt, att körbanan närmast stadshusets södra fasad var i det närmaste färdig, inkom till Drätselkammaren ett af Arkitekten Per Hallman, hvilken erhållit uppdrag från stadsplanekommitterade att vara sistnämnda kommitterades sakkunnige biträde vid utarbetandet af förslag till ny stadsplan, från Drätselkammarens berörda beslut, särskildt med afseende å torgets ordnande, väsentligt skiljaktigt förslag till ordnande af ifrågavarande torg och gatudelar.

Vid granskning af Arkitekten Hallmans förslag fann Drätselkammaren beträffande omläggningen af Kyrkogatan detta uppenbarligen så mycket fördelaktigare än det förra förslaget, att kammaren ansåg sig kunna, med frångående af sitt förut fattade beslut, i denna del godkänna det Hallmanska förslaget.

Hvad däremot torgets ordnande i enlighet med sistnämnda förslag angår, föreföll detsamma Drätselkammaren i flere afseenden sämre än den anordning, kammaren redan beslutat. Bland de skäl, Drätselkammaren funnit tala för denna sin uppfattning, vill kammaren anföra ett par. Så har Drätselkammaren fäst sig vid den stora praktiska nyttan af en bred och bekväm körbana närmast intill och utmed stadshusets hela framsida. Och vidare har Drätselkammaren icke kunnat undgå att finna det synnerligen tilltalande i anordnandet utanför denna körbana af en plantering, afskiljande stadshuset och dess område från det egentliga salutorget.

Som emellertid Drätselkammaren tillfullo insett, att meningarne i detta hänseende bland Stadsfullmäktige kunna varade delade, har Drätselkammaren, trots det mindre önskvärda dröjsmål med torgets ordnande, som därigenom komme att uppstå, ansett sig böra hänskjuta denna fråga till Stadsfullmäktiges ompröfning.

Den vid tillkomsten af det Hallmanska förslaget nästan färdiga körbanan framför stadshusets södra sida har Drätselkammaren, som bekant, dock fullbordat och omläggningen af en del af Kyrkogatan förbi inkörsgrindarne till stadshusets gård är under arbete.

Jämte det Drätselkammaren anhåller om Stadsfullmäktiges godkännande af de verkställighetsbeslut i ärendet i öfrigt, Drätselkammaren redan fattat, och de åtgärder som härutinnan företagits, får Drätselkammaren härigenom till Stadsfullmäktiges ompröfning hänskjuta frågan om ordnande af torget framför nya stadshuset.

På förut angifna skäl och dessutom emedan det Hallmanska förslaget torde ställa sig väsentligt dyrare, vill Drätselkammaren härvid föreslå, att Stadsfullmäktige måtte i frågan fatta beslut enligt det förslag, kammaren funnit vara det lämpligaste.

Tillika får Drätselkammaren öfverlämna förutom ritningar till de olika förslagen, från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkomna två alternativa förslag till inrättande af den yttre belysningen omkring stadshuset, af hvilka förslag Drätselkammaren, i öfverensstämmelse med hvad ofvan andragits, vill förorda alternativ I.

Den för såväl gatu- och torgomläggningen som belysningen, enligt hvad Drätselkammaren nu vill föreslå, erforderliga anslagssumman skulle enligt bifogade kostnadsförslag uppgå till 84,780 kronor.

Drätselkammaren får sålunda föreslå:

att Stadsfullmäktige måtte bevilja ett förslagsanslag på 84,780 kronor att gäldas af lånemedel i och för ordnande och omläggning af torget och gatorna närmast nya stadshuset i öfverensstämmelse med Drätselkammarens nu framställda förslag.

Västerås den 20 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Det i bilagde protokollsutdrag omförmälda ärende få stadshusbyggnadskommitterade härmed öfverlämna till Drätselkammarens åtgärd.

Västerås den 29 Juni 1907.

På Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

John Karlsson.

J. W. Ödman.

Utdrag af protokoll hållet hos Stadshusbyggnadskommitterade i Västerås den 27 Juni 1907.

§ 270.

S. D. I närvaro af Drätselkammarens ordförande Kronofogden Thorsten Kalén, behandlades ånyo frågan om ordnandet af torget och gatorna närmast nya stadshuset; och företeddes härvid en af Stadsingeniören Gewalt upprättad karta med därå inritadt förslag till sådant ordnande.

Kommitten, som i allo godkände samma förslag, beslöt, att hos Drätselkammaren anhålla, att Drätselkammaren ville gå i författning om att torget och angränsande gator blefve så ordnade, som detta förslag angåfve.

I sammanhang härmed och för att vinna ökadt utrymme å hotellgården bakom uthuset, ansåg kommitten att föreslagna planket i norra tomtlinien borde tillsvidare uppsättas cirka 4 meter längre norrut in å tomterna N:o 1 och 2 i kvarteret Jesper, så att det bildade en rät linie.

År och dag som ofvan.

På Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

Efter uppdrag

J. W. Ödman.

KOSTNADSBERÄKNING

för

utläggning och stensättning af Stora torget, Österlånggatan samt Kyrkogatan i enlighet med Drätselkammarens förslag.

Stora torget kör- och gångbanor förses med tuktad sten:			
Borttagande af undergrunder		750: —	
2,600 kbmtr schaktning	1: —	2,600: —	
150 m. omhuggning af kantsten	2: 50	375: —	
70 » ny kantsten	5: 50	385: —	
2,400 kbmtr grus	3: —	7,200: —	
220 m. läggning af kansten	0: 60	132: —	
1,500 kbmtr tuktad sten till trottoaren	7: 30	10,950: —	
2,400 » » » » körbanor	9: 50	22,800: —	
2,250 » fältstensättning	3: —	6,750: —	
Dagvattenbrunnar m. m.		558: —	52,500: —
Österlånggatan från Stora torget till gården n:o 21 Norra kv. förses med tuktad sten:			
480 kbmtr schaktning	1: —	480: —	
100 m. omhuggning af kantsten	2: 50	250: —	
40 » ny kantsten	5: 50	220: —	
460 kbm. grus	3: —	1,380: —	
140 m. läggning af kantsten	0: 60	84: —	
490 kvmtr tuktad sten i körbanan	9: 50	4,655: —	
450 » » » » trottoaren	7: 30	3,285: —	
Diverse		646: —	11,000: —
		Transport	63,500: —

Kyrkogatan från Stora torget till och med korsningen af Biskopsgatan förses med tuktad sten:

1,100 kbmtr schaktning	1: —	1,100: —	
150 m. omhuggning af kantsten	2: 50	375: —	
80 » ny kantsten	5: 50	440: —	
850 kbm. grus	3: —	2,550: —	
230 m. läggning af kantsten	0: 60	138: —	
750 kvm. tuktad sten i körbanan	9: 50	7,125: —	
760 » » » » trottoarer	7: 30	5,548: —	
Diverse		224: —	17,500: —
		Kronor	81,000: —

Västerås den 22 Augusti 1907.

P. Vict. Johansson.

KOSTNADSBERÄKNING

för

utläggning och stensättning af Stora torget, Österlånggatan samt Kyrkogatan i enlighet med Arkitekt Hällmans förslag.

Stora torget:

Borttagande af undergrunder		750: —	
3,100 kbmtr schaktning	1: —	3,100: —	
150 m. omhuggning af kantsten	2: 50	375: —	
100 » ny kantsten	5: 50	550: —	
2,800 kbm. grus	3: —	8,400: —	
250 m. läggning af kantsten	0: 60	150: —	
3,300 kvm. tuktad sten till planer	7: 30	24,900: —	
1,800 » » » » körbanor	9: 50	17,100: —	
Diverse		675: —	56,000: —

Österlånggatan från Stora torget till gården n:o 21 Norra kv. förses med tuktad sten:
Lika med Drätselkammarens förslag . . . . 11,000: —

Kyrkogatan från Stora torget till och med korsningen af Biskopsgatan förses med tuktad sten:
Lika med Drätselkammarens förslag . . . . 17,500: —

Kronor 84,500: —

Västerås den 22 Augusti 1907.

P. Vict. Johansson.

KOSTNADSBERÄKNING

öfver

belysning af Stora torget enligt alternativ I.

Kandelabrar N:o 85 a, 3-armiga för 3 lyktor	2 st.	à 300: —	600: —
» » 34 b	4 »	» 165: —	660: —
» vanlig modell	1 »		62: —
Fundament	4 »	» 75: —	300: —
Tull, frakter och målning			400: —
Lyktor, kompletta med mantlar, kronor, reflektorer, hufvar, brännare m. m.	7 st.	à 50: —	350: —
Lyktor, kompletta med mantlar, kronor, reflektorer, hufvar, brännare m. m.	4 »	» 55: —	220: —
Uppsättning af stolpar och montering af lyktorna			80: —
2" ledning af gjutna rör	100 m.	à 4: 35	435: —
1½" » » smidda »	40 »	» 3: 50	140: —
1" » » » »	15 »	» 2: 75	41: 25
1" » » » »	10 »	» 1: 50	15: —
¾" » » » »	30 »	» 1: 50	45: —
Extra rördelar och aptering till hufvudledningarna			50: —
Sifon, komplett med trumma, betäckning och nedsättning			36: —
Oförutsedda omkostnader, utjämning, cirka 10 %			345: —
		Kronor	3,780: —

Västerås den 20 Augusti 1907.

Gerh. Gustafson.

KOSTNADSBERÄKNING

öfver

belysning af Stora torget enligt alternativ II.

Kandelabrar N:o 85 a, 3-armiga, för 3 lyktor	2 st.	à 300: —	600: —
» » 34 b	4 »	» 165: —	660: —
» vanlig modell	3 »	» 62: —	186: —
Fundament	4 »	» 75: —	300: —
Tull, frakter och målning			400: —
Lyktor, kompletta med mantlar, kronor, reflektorer, hufvar, brännare m. m.	9 st.	à 50: —	450: —
Lyktor, kompletta med mantlar, kronor, reflektorer, hufvar, brännare m. m.	4 »	» 55: —	220: —
		Transport	2,816: —

			Transport	3,816: —
Uppsättning af stolpar och montering af lyktorna				90: —
2" ledning af gjutna rör	110 m	à	4: 35	478: —
$1^1/_2$" » » smidda »	30 »	»	3: 50	105: —
$1^1/_4$" » » » »	25 »	»	3: 25	81: 25
1" » » » »	40 »	»	2: 75	110: —
$^3/_4$" » » » »	35 »	»	1: 50	52: 50
Extra rördelar och aptering till hufvudledningarne				50: —
Sifon, komplett med trumma, betäckning och nedsättning				36: —
Oförutsedda omkostnader, utjämning, cirka 10 %				380: 75
			Kronor	4,200: —

Västerås den 20 Augusti 1907.

Gerh. Gustafson.

Vatten- och Gasverkstyrelsens samt Drätselkammarens utlåtande angående ordnande af gatubelysning inom byggnadsområdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren för utlåtande remitterat en skrifvelse från fastighetsägare inom Ängsgärdet och Korsängsgärdet med begäran om ökad gatubelysning inom nämnda byggnadsområden, hvilken skrifvelse upptagits som motion till Stadsfullmäktige af Ingeniören Lars Blume, samt Vatten- och Gasverksstyrelsen jämte eget utlåtande till Drätselkammaren öfverlämnat samma skrifvelse, får Drätselkammaren, med öfverlämnande af samtliga handlingar i ärendet, på af Vatten- och Gasverksstyrelsen i dess utlåtande upptagna skäl, såsom sitt yttrande föreslå, att stadsfullmäktige måtte besluta

att på sätt Vatten- och Gasverksstyrelsen närmare angifvit, för en kostnad af 11,650 kronor anordna gatubelysning med gas i de ifrågavarande byggnadsområdena, dock under villkor, att samtliga fastighetsägare inom samma områden efter viss fördelning, hälst i förhållande till fastigheternas taxeringsvärden, förbinda sig att, en för alla och alla för en, under 10 år, från det anläggningen blifvit fullbordad, såsom ersättning för de utgifter, staden därigenom tillskyndas, erlägga 5 procent ränta och 5 procent amortering å anläggningskostnaden,

samt att bemyndiga Vatten- och Gasverks-styrelsen att härutinnan å stadens vägnar med fastighetsägarne inom byggnadsområdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet träffa aftal.

Västerås den 20 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom beslut den 13 Juni innevarande år hafva Herrar Stadsfullmäktige till utlåtande af Styrelsen remitterat skrifvelse från tomt- och gårdsägare inom områdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet angående gatubelysning å dessa områden.

På grund af upprepade framställningar af denna art från byggnadsföreningar utom stadens planlagda område, synes skäl vara att grundligt utreda hithörande spörsmål.

Till en början erinras om de åtgärder för belysningen inom byggnadsföreningar utom stadens planlagda område, som verkställts på grund af Herrar Stadsfullmäktiges beslut Sålunda uppsattes hösten 1905 med anledning af framställning från Magistraten 4 luxlampor i Pilgatan och 1 luxlampa i korsningen af Malmabergsgatan och gamla Korsängsvägen. Till understöd för kostnaden för den elektriska belysningen inom byggnadsföreningen Norrmalm beviljades denna förening för innevarande år 1907 ett understöd af 300 kronor.

Om sålunda Herrar Stadsfullmäktige finna skäl vidtaga ytterligare åtgärder för tillmötesgående af tid efter annan framkommande kraf på belysning af utom stadsplanen liggande byggnadsföreningar, synes det styrelsen af största vikt, att dessa åtgärder gå i den riktningen att de på samma gång bereda fördel eller åtminstone icke förlust för stadens belysningsverk. Hvad dessa belysningsverk beträffar har gasverket nu undergått en genomgripande ombyggnad. I gasverket finnas insatta tre ugnar med tillsammans 17 retorter och är reserverad plats för ytterligare en ugn med 9 retorter. Vid nu förekommande största gasförbrukning erfordras att elda med 8 retorter. Tillfälle finnes sålunda att utan svårighet kunna tillhandahålla samhället gas i betydligt större utsträckning än nu är förhållandet.

Beträffande elektriska belysningsstationen är förhållandet det motsatta. Här tages vid största strömförbrukningen i anspråk verkets nu tillgängliga drifkraft i så stor grad, att det inom nästa år torde vara nödvändigt fatta beslut angående utvidgning eller ombyggnad af detta verk.

Styrelsen anser sig i detta sammanhang böra erinra om, att vid utsträckning af vatten- och afloppsledningarna utom stadens planlagda del har detta skett under villkor, att vederbörande ensamma fått vidkännas alla därmed förenade omkostnader. I vissa fall har såsom villkor för utsträckning af dessa ledningar till mera aflägsna tomter inom själfva stadsplanen fordrats, att de sökande gårdsägarne till en början erlagt 10 proc. af därmed förenad anläggningskostnad, hvilken afgift successivt minskats i mån af byggnadsverksamhetens fortgång.

Sådana förhållanden för närvarande äro, synes det sålunda icke möjligt att genom staden belysningsverk tillgodose uppkommande kraf på ökad belysning annat än genom utsträckning af stadens gasrörnät. Och skall detta kunna ske utan förlust för staden, utan ökade kostnader för de inom stadsplaneområdet boende till fördel för dem, som bygga och bo inom byggnadsföreningarna utom stadens nu planlagda del, så synes nödvändigt fastslå, att dylika yttre ledningar anläggas under förutsättning, att staden tillförsäkras viss proc. af anläggningskostnaderna att utgå under vissa års förlopp, tills anläggningskostnaden sålunda blifvit erlagd. Beträffande storleken af denna amortering synes den böra kunna sättas lägre än till 10 proc. i den mån enskild gasförbrukning kommer i fråga inom dessa områden, lägre afgift än 5 proc. att utgå under loppet af 20 år och att fördelas på de bebyggda lägenheterna efter där befintliga antal rum synes styrelsen icke böra ifrågakomma.

Sker en dylik utsträckning af stadens gasrörnät, torde därmed vinnas att till förmån för alla stadens gasförbrukare kunna något sänka nuvarande gaspris trots det att kolpris och arbetslöner stegras.

Hittills har icke vidrörts det i Pilgatan nu använda belysningssättet med luxlampor. Hvad denna belysning beträffar, har den visat sig vara oväntadt hög med hänsyn till omkostnader för dess skötsel och tillsyn. Under det att årskostnaden för en gaslyktas skötsel uppgår här i staden till omkring 17 kronor, har för hvarje af de nu uppsatta fem luxlamporna kostnaden uppgått till omkring 60 kronor, all gasförbrukning och fotogén åtgång m. m. oberäknadt. Kommer därtill svårigheten att finna personer, som vilja och kunna rätt sköta denna stor omsorg och tillsyn kräfvande belysning, så torde nogsamt framgå, att vidare utsträckning af belysning med luxlampor eller de nyare aladdinlamporna, icke lämpligen kan ifrågasättas.

Göres emellertid med stöd af föreståndarens bifogade kostnadsberäkningar jämförelse emellan kostnaden för anordnande af gatybelysning med å ena sidan lysgas och å andra sidan aladdinlampor, ställer denna sig som följer:

Anläggningskostnad för gasledningens utsträckning och uppsättande af 10 gaslyktor, däraf 5 i stället för nu befintliga luxlampor		11,650: —
Inköp och uppsättning af 5 st. aladdinlampor	1,150: —	
Den högre kostnaden för skötsel af 10 st. lux- och aladdinlampor uppgår till 10 × (50—17) = 330 kr., som kapitaliserad efter 5 proc. motsvarar	6,600: —	7,750: —
	Skillnad — Kronor	3,900: —

Det torde ligga i öppen dag, att genom utsträckning af stadens gasrörnät skall vinnas så stor tillslutning af enskilda gasförbrukare att det mer än väl uppväger denna beräknade större kostnad. Styrelsen kan därför icke förorda uppsättandet af lux- eller aladdinlampor.

Västerås den 14 Augusti 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

KOSTNAD

för framdragande af gasledning med 5 gaslyktor utefter Pilgatan, Malmabergsgatan, Odengatan, Viktoriagatan och Arosgatan enligt bifogade kartskiss.

75 mm. (3") ledning från Emausgatan i Pilgatan och Malmabergsgatan	1,050 m.	à 6,30	6,615: —	
50 mm. (2") ledning från Pilgatan i Malmabergsgatan, Arosgatan, Viktoriagatan och Odengatan	450 »	» 4,35	1,957: 50	
Extra rördelar och sammanbindning			83: —	
Sifoner med trummor, betäckningar och nedsättning	2 st.	à 36,00	72: —	
Lyktor med stolpar o. servisledningar, komlettta	5 »	» 150,00	750: —	
Återställning af vägar och gator	1,500 m.	» 0,60	900: —	
Oförutsedda utgifter, utjämning, 5 proc.			522: 50	10,900: —
Utbyte af 5 st. luxlampor mot 5 st. gaslyktor				750: —
				Kronor 11,650: —

KOSTNAD

för anordnande af belysning med s. k. Aladinlampor till antal af 5 st. inom samma ofvannämnda område.

5 st. Aladdinlampor »Granat» om 200 normalljus med batteri och fullständig inredning		641: 25	
5 st. gjutna stolpar	à 75,00	375: —	
Emballage, frakt, uppställning af stolparne och montage af lyktorna		133: 75	1,150: —
			Kronor 1,150: —

Kostnad för själfva belysningen medelst gas eller fotogen ställer sig närmelsevis lika till belopp af *omkring* 35 kr. för hvarje lykta.

Kostnad för skötsel af en gaslykta uppgår i medeltal till omkr. 17 kr. för en lux- eller aladdinlampa däremot till omkring 50 kr. i medeltal för hvarje af 10 lampor d. v. s förutvarande 5 och nu ifrågasatta ytterligare 5 lampor.

Västerås den 14 Augusti 1907.

Gerh. Gustafson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Enär belysningsförhållandena å de jämförelsevis tätt bebyggda områdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet för närvarande under den mörka årstiden äro ytterst ofullständiga i det att endast en enda lykta f. n. bestås båda dessa områden gemensamt, få vi, tomt- och gårdsägare å dessa områden härmed vördsamt framställa det Herrar Stadsfullmäktige behagade under sommarens lopp föranstalta om någon förbättring härutinnan till nästkommande höst;

Häremot kan ju invändas att staden ej är skyldig hålla belysning för utom dess planlagda område boende befolkning, men i betraktande af den jämförelsevis stora folkmängden å dessa områden och följaktligen den därifrån till stadskassan ingående skattesumman, jämförd med hvad förhållandet var för ett tiotal år sedan, så kan det ej anses annat än både rättvist och billigt att staden för denna befolkning offrade så pass mycket som kostnaden för ytterligare 4 à 5 st. lyktor, synnerligast som väl nämnda områden under en snar framtid kommer att intagas i stadsplanen.

I förhoppning på att Herrar Stadsfullmäktige med välvilja och tillmötesgående omfatta denna vår framställning våga vi härmed vördsamt föreslå:

att en lykta uppsättes vid Malmabergsgatan å halfva afståndet mellan Pilgatan och Korsängsgatan.

en d:o i gatukorsningen mellan Odengatan och Myggbogatan;

en d:o i gatukorsningen mellan Malmabergsgatan och Arosgatan;

en d:o i gatukorsningen mellan Mälargatan och Viktoriagatan; samt

en d:o i gatukorsningen mellan Viktoriagatan och Tegnérgatan.

Väaterås den 21 April 1907.

För området Korsängsgärdet:

Enligt uppdrag:

A. G. Boberg. J. V. Råberg. A. W. Carlsson.

För Ängsgärdet:

Axel Johnson. C. A. Linder. C. J. Lundgren.

Vice värd för N:r 48. Eriksholm N:o 5.

Ofvanstående upptages som undertecknads motion.

Västerås den 10 Juni 1907.

Lars Blume.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af arbetsförmedlingskommitterades betänkande den 12 Juni 1907.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till Drätselkammaren remitterat det af kommittén med uppdrag att förebringa utredning om behofvet och lämpligheten af inrättande härstädes af en arbetsanskaffningsbyrå till Stadsfullmäktige afgifna yttrande, får Drätselkammaren med öfverlämnande af remisshandlingarne såsom sitt utlåtande anföra följande:

Drätselkammaren, som beredts tillfälle taga del af ett utdrag af Kungl. Kommerskollegii underdåniga utlåtande den 22 innevarande Augusti angående statsanslaget för arbetsförmedlingen under år 1907 äfvensom inom Kungl. Kommerskollegium utarbetade grundlinier för anordnandet af offentlig arbetsförmedling, afsedd för ett eller flere län eller större del af sådant, har däraf funnit statsmyndigheternas sträfvan vara att centralisera arbetsförmedlingen och söka ernå en gemensam sådan för hela landet, samt att länet eller landskapet framhållits såsom det lämpliga verksamhetsområdet för den lokala arbetsförmedlingen. På grund häraf och då Drätselkammarens åsikt är, att en arbetsförmedlingsanstalt i Västerås skulle komma att vara till vida större nytta för länet i dess helhet än för staden, ehuru Drätselkammaren tillfullo inser behofvet och nyttan af arbetsförmedling i allmänhet, får Drätselkammaren, som icke anser sig böra uttala sig rörande den organisatoriska delen af frågan, föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta

> att till en arbetsförmedlingsanstalt för Västmanlands län i Västerås bevilja ett årligt anslag, motsvarande $^1/_3$ af det för uppehållande af anstaltens verksamhet erforderliga årliga beloppet, dock ej öfver 2,000 kronor, samt att åtaga sig att anskaffa för inredning af anstaltens lokaler erforderliga möbler för en kostnad, ej öfverstigande 1,500 kronor, allt dock under förutsättning, att landstinget och hushållningssällskapet för länet besluta att anslå öfriga för anstaltens inrättande och upprätthållande nödiga medel.

Västerås den 26 Augusti 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Afskrift af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 8 Februari 1907 med tillstånd för Västerås stad att upptaga ett nytt obligationslån.

OSCAR, etc.

Vår ynnest etc.

Genom särskilda nådiga bref hafva Vi *dels* den 10 augusti 1896 medgifvit, att staden Västerås finge upplägga ett obligationslån å en million kronor samt däraf afyttra obligationer till belopp af 850,000 kronor, hvaremot obligationer till återstående beloppet icke finge afyttras, med mindre därom af stadsfullmäktige fattadt beslut blefve efter underställning af Oss godkändt, *dels* den 16 oktober 1896 bifallit af stadsfullmäktige i Västerås gjord underdånig ansökning om nådigt tillstånd att af sagda lån afyttra obligationer till ytterligare belopp af 45,000 kronor, *dels* den 27 maj 1898 medgifvit, att staden Västerås finge af ifrågavarande obligationslån, utöfver förut medgifna belopp af sammanlagdt 895,000 kronor, afyttra obligationer till ett belopp af 94,000 kronor, *dels ock* den 22 januari 1904, på därom af stadsfullmäktige gjord ansökning hvari tillika anmälts, att de utgifter, hvilka skolat bestridas med ofvannämnda belopp af 94,000 kronor, af uppgifven orsak tillsvidare bestridts med tillgängliga medel utan att obligationer för ändamålet försålts, medgifvit, att utaf förevarande lån finge säljas återstående obligationer till belopp af 11,000 kronor.

Vidare hafve Vi genom nådigt bref den 19 september 1902 medgifvit, att staden Västerås finge upptaga ett lån af intill två millioner kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst fyrtio år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrad eller skuldförbindelse å någon del af lånet utfärdats, samt att af detta lån finge afyttras obligationer eller utfärdas skuldförbindelser till bestridande af vissa uppgifna utgifter, hvilka jämte beräknade låneomkostnader belöpte sig till 1,174,982 kronor 53 öre, eller i jämnadt tal till belopp af 1,200,000 kronor.

Uti en till Oss ställd, af Eder med underdånig skrifvelse den 11 januari 1907 jämte magistratens i Västerås underdåniga yttrande samt öfriga ärendet tillhörande handlingar insänd skrift har drätselkammaren i Västerås, enligt af stadsfullmäktige erhållet uppdrag, i underdånighet anhållit, det Oss täcktes i nåder medgifva, att Västerås stad finge, jämlikt stadsfullmäktiges den 21 juni 1906 därom fattade beslut, upplägga ett med högst 4 ½ procent ränta löpande lån af intill 2,000,000 kronor, att genom årlig amortering återbetalas inom fyrtio år från lånets upptagande med rätt för staden att härför antingen i dess helhet eller delvis utgifva tryckta eller graverade obligationer eller ock vanlig skuldförbindelse, i hvarje fall med staden förbehållen rätt att, sedan tio år af lånets löpetid tilländagått, detsamma till fullo inbetala eller att genom ökade årsamorteringar dess slutbetalning påskynda, samt att af lånet obligationer finge utsläppas eller förbindelser utgifvas, när stadsfullmäktige funne sådant vara af behofvet påkalladt, för ett till jämnt tal afrundadt belopp af 1,350,000 för bestridande af nedan omförmälda utaf stadsfullmäktige vid särskilda sammanträden och stadsförsamlingen å kyrkostämmor beslutade, uti en ansökningen bifogad af drätselkammaren upprättad förteckning öfver stadens lånebehof upptagna utgifter, uppgående till 1,350,786 kronor 60 öre, nemligen *dels* följande till belopp motsvarande ej mindre kapitalrabatten å 1902 års obligationslån, hvilken icke tagits i beräkning vid upptagandet af detta lån, än äfven utgifter,

hvilka förelegat redan vid upptagandet af samma lån, men icke kunnat af detsamma betäckas:

lösen för donationsjordar		kr. 6,000: —
lösen för en del af den till biskopsgården hörande trädgård		3,000: —
lösen för planteringslandet litt. C. af tomten n:r 119 norra kvarteret		655: —
en del af kostnaderna för Vårt Västmanlands regementes förläggande till Västerås		32,123: 07
för omgräfning af den s. k. Persbobäcken		1,562: 50
för nya gatu- och väganläggningar		40,171: 96
Tillsammans Kr.		83,512: 53

dels och senare beslutade:

för inköp af gården n:o 54 i norra kvarteret		4,000: —
lösen för expropriation af en del af kronolägenheten Kungsängen jemte expropriationskostnader		26,995: —
bidrag till kostnader för nödiga undersökningar rörande järnvägsanläggning norrut från Västerås till Väster Färnebo		3,000: —
kostnader vid uppgörelser med donationsjordsägarna å Ängsgärdet		5,375: —
för inköp af en stenkross och en ångvält		10,633: 40
för mätningar inom den fastställda nya stadsplanen		1,000: —
för anläggning af ny vattenledning, beräknad till		300,000: —
för inköp af gården n:o 119 Västra kvarteret		4,500: —
för gäldande af dels köpesumman för gasverket och elektriska belysningsstationen	76,331: 80	
dels ock gasverkets skuld utöfver fordringarna	54,788: 62	131,120: 42
för inlösen af byggnader vid lägenheten Gustafsslätt		1,200: —
för reparation af gasverket och utvidgning af elektricitetsverket		57,200: —
bidrag till kostnaderna för vattenreglering å Ängsgärdet samt utläggning af den s. k. Malmabergsvägen	2,620: —	
utgifter för ändring af hus för ändamålet	950: —	3,750: —
för teckning af nya aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag		268,700: —
för uppförande af en byggnad för köttbesiktning	12,000: —	
hvartill komme för vattenledning, belysning och inventarier m. m.	3,000: —	15,000: —
för vatten- och afloppsledningars framdragande i Domkyrkoesplanaden, Engelbrektsgatan och Utanbygatan		9,800: —
för inköp af gården n:o 4 med andelar af tomterna n:ris 2 och 3 i norra kvarteret		55,000: —
för inköp af gården n:o 109 i västra kvarteret		42,000: —
för inköp af mark från gården Mälarborg jämte kostnader för husflyttningar		5,600: —
för nubbstensättning å Stora gatan mellan Vasa- och Stenläggargatorna		23,100: —
för ytterligare utvidgning af gasverket samt för ett nytt ackumulatorbatteri		30,000: —
kostnaden för utläggande af gator vid byggnadskvarteret Pamela och angränsande kvarter samt vatten- och afloppsledningars framdragande i dessa gator		35,000: —

för inköp af lägenheten Nyby	6,000: —
för anordnande af koloniträdgårdar	6,000: —
ytterligare anslag för undersökningar för beredande af bättre kommunikationsförhållanden norr och öster ut från Västerås . . .	7,000: —
för ståndskogslikvid i följd af ägoutbyte mellen den till Vårt Västmanlands regemente upplåtna biskopslägenheten Klockartorp mot annan Västerås stad tillhörig mark	25,480: 25
utgifter, utöfver de af år 1902 års lån gäldade, för folkskolebyggnaden å Herrgärdet	44,500: —

Utgifter, som afsetts att gäldas med de 1896 års lån tillhörande obligationer, hvilka staden genom nådiga brefvet den 27 maj 1898 undfått tillstånd att afyttra, men hvilkas försäljande ännu icke funnits vara med stadens fördel förenligt, nämligen:

för anläggning af nya gator inom västra kvarteret samt för vattenledningens framdragande i och för belysnings anordnande å dessa gator, för inköp af planteringslandet n:o 118 och Barnhemmets gård, n:o 15, båda i stadens norra kvarter, samt för uppförande af polis- och brandstation	94,000: —
beräknad ränta å upplånade medel för nya stadshusbyggnaden under byggnadstiden	45,000: —
kostnader för stämpel för och tryckning af obligationer tillhörande nu ifrågavarande lån	6,500: —
Tillsammans Kr.	1,350,786: 60

Upptagande ofvan omförmälda förteckning dessutom följande till nedan nämnda belopp beräknade utgifter för under de närmast följande åren förestående företag:

för inköp af Hässlö egendom	100,000: —
för möblerande af fästvåningen i nya stadshuset	20,000: —
för omändring af rådhuset till enbart lokaler för magistraten och rådstufvurätten samt stadens myndigheter	40,000: —
för ombyggnad af elektriska ledningsnätet samt ytterligare utvidgningar inom gas- och elektricitetsverken	70,000: —
för uppförande af nytt varmbadhus	100,000: —
för uppförande af en musik- och konsertsalong	75,000: —
för omläggning med nubbsten af Stora torget och en del mera centralt belägna gator samt för ordnande och makadamisering af gator och vägar	250,000: —
Tillsammans Kr.	2,005,786: 60

Då Vi nu låtit detta ärende Oss föredragas, hafva Vi funnit godt medgifva, att staden Västerås må för ofvan omförmälda ändamål mot tryckta eller graverade obligationer eller ock mot vanliga skuldförbindelser upplägga ett lån af intill två millioner kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst fyrtio år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blifvit afyttrad eller skuldförbindelse å någon del af lånet utfärdats, samt att af detta lån må afyttras obligationer eller utfärdas skuldförbindelser för ett belopp af en million trehundra-

femtiotusen kronor till bestridande, så långt det förslår, af de här ofvan omförmälda utgifter, hvilka belöpa sig till 1,350,786 kronor 60 öre; hvaremot å återstående beloppet eller sexhundrafemtiotusen kronor icke må afyttras obligationer eller utfärdas skuldförbindelser, med mindre därom i behörig ordning fattadt beslut varder efter underställning af Oss godkändt; kommande, vid det förhållande att staden ännu icke begagnat sig af det genom nådiga brefvet den 27 maj 1898 lämnade tillstånd att för däri uppgifna utgifter, hvilka i stället skola med förevarande lån bestridas, af det på grund af nådiga brefvet den 10 augusti 1896 upptagna obligationslån afyttra obligationer till belopp af 94,000 kronor, berörda tillstånd att förfalla.

Hvilket Eder till egen och vederbörandes kännedom härigenom meddelas.

Stockholms slott den 8 februari 1907.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Julius Juhlin.

Rätt afskrifvet betygas. Västerås slott i landskansliet den 30 April 1907.

Ex officio
Herman Uddén.

Trädplanteringssällskapets utlåtande i anledning af väckt fråga om anordnande af en velocipedväg i Stallhagen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Västerås Trädplanteringssällskap fått i uppdrag att afgifva yttrande öfver förslag till velocipedväg genom Stallhagen till gångvägen mellan Floragatan och vägen söder om lasarettet, får Trädplanteringssällskapets styrelse i ärendet anföra följande:

Att en särskild velocipedväg genom Stallhagen är nödvändig, om velocipedåkning skall tillåtas där, finner styrelsen vara tydligt, särskildt i betraktande af den mängd barn, som där leka och det ganska stora antal barnvagnar, som där med förkärlek föras fram.

Tillåtelse till velocipedåkning där utan vidare åtgärd torde sålunda ej kunna lämnas utan faror och olägenhet.

Styrelsen föreslår därför, att en omkring 2 meter bred velocipedväg anlägges öfver Stallhagen å östra sidan å den förut varande gångvägen från Floragatan till vägen söder om lasarettet samt att å vägen från lasarettsparken till järnvägsbron vid Hamngatan velocipedvägen fortsättes med en bredd af 1 ½ meter äfvensom att velocipedväg och gångväg skiljas från hvarandra genom en dikesränna af 12 centimeters djup och 25 centimeters bredd och att för anläggningen beräknas en kostnad

af 500 kr. Utom den nu omnämnda dikesrännan kan skillnad mellan gångväg och velocipedväg i Stallhagen komma att markeras genom åtskilliga i gränsen förekommande träd, som sålunda böra bibehållas. Något större antal träds fällande, så att parken därigenom skulle blifva lidande, anser syrelsen ej behöfva förekomma för i frågavarande vägs anläggande.

Västerås den 28 Augusti 1907.

På styrelsens vägnar:

Claes Uggla.

Filip Linders.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss å härhos återgående skrifvelse från Magistraten med hämställan, att Stadsfullmäktige måtte besluta låta anordna en velocipedväg öfver Stallhagen intill gångvägen mellan Floragatan och vägen söder om lasarettet samt därför anvisa ett förslagsanslag af 500 kronor, får Drätselkammaren såsom sitt utlåtande i ärendet anföra:

Vid frågans behandling har Drätselkammaren ansett, att vägen genom Stallhagen i fortsättning af Floragatan under hvardagarne icke är starkare anlitad för gångtrafik än att densamma mycket väl då torde kunna användas för velocipedåkning af de i stadens västra delar boende, som hafva sitt arbete vid verkstäderna, utan att det fåtal gående däraf behöfva synnerligen besväras, äfvensom att, om gångvägen mellan järnvägen å ena sidan samt länsträdgården, cellfängelset och lasarettet å den andra skulle afdelas till ena sidan för velocipedåkande och till den andra för gångtrafiken, hvilket lämpligast skulle ske meddelst uppsättande af trästolpar, stor olägenhet torde uppstå för trafikerande, som under de mörka vår- och höstaftnarne finge svårt att urskilja dessa stolpar å den ej upplysta vägen och därför lätt kunde ådraga sig skada.

Om sålunda velocipedåkning å ifrågavarande gångväg under hvardagarne obehindradt kan äga rum, blir förhållandet annorlunda beträffande sön- och hälgdagar, då de promenerandes antal därstädes ofta är ganska stort.

Drätselkammaren föreslår därför att Stadsfullmäktige måtte besluta sådan ändring i gällande velocipedstadga, att förbudet mot velocipedåkning i stadens parker och planteringar icke må gälla för gångvägen öfver Stallhagen från Floragatan och vidare utefter järnvägen fram till Hamngatan annat än under sön- och hälgdagar, då velocipedåkning därstädes bör helt och hållet förbjudas.

Västerås den 6 Juni 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I förbudet mot velocipedåkning i stadens parker och planteringar ingå äfven gångvägarne i Stallhagen och då dessa gångvägar icke hafva någon större bredd, kan ej undantag från samma förbud lämpligen gifvas.

I anledning häraf och då för en stor del af den i stadens västra delar boende allmänheten, som har sitt arbete vid verkstäderna, olägenheter möta däraf att de icke få begagna velociped för färd öfver Stallhagen till och från deras arbetsplatser, får Magistraten härmed hemställa:

> *att* Stadsfullmäktige måtte besluta att låta anordna en velocipedväg öfver Stallhagen intill gångvägen mellan Floragatan och vägen söder om lasarettet, samt därför anvisa ett förslagsanslag af 500 kronor.

Vinner detta förslag Stadsfullmäktiges bifall kan lätteligen gångvägen mellan järnvägen å ena sidan samt länsträdgården, cellfängelset och lasarettet å den andra afdelas till ena sidan för velocipedåkande och till den andra för gångtrafiken.

Västerås Rådhus den 14 Maj 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Drätselkammarens och Stadshusbyggnadskommitterades gemensamma utlåtande i frågan om ordnandet af torget och gatorna närmast nya stadshuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af Trädplanteringssällskapets yttrande i ärendet få Drätselkammaren och Stadshusbyggnadskommitterade i frågan om ordnandet af torget och gatorna närmast omkring nya stadshuset afgifva följande gemensamma utlåtande:

Någon ändring i gatuläggningen å Kyrko- och Österlånggatorna enligt Drätselkammarens förut afgifna förslag torde icke behöfva ifrågasättas.

Beträffande däremot ordnandet af torget framför stadshuset hafva Drätselkammaren och stadshusbyggnadskommitterade enat sig om ett förslag, som så vidt möjligt tillmötesgår de under diskussionen i frågan vid senaste sammanträdet uttalade olika önskemålen och som på samma gång tillgodoser estetiska och praktiska kraf.

Från Drätselkammarens förra förslag har sålunda bibehållits tanken att genom en plantering afskilja stadshuset och dess område från det egentliga salutorget på samma gång som genom minskning i planteringens bredd, beredts ökadt torgutrymme. Från det Hallmanska förslaget har upptagits den vackra idéen med ett särskildt, af en rad träd kantadt högre beläget område af torget, afsedt för finare torghandel, ehuru detta område betydligt förminskats.

Däremot har det icke ansetts lämpligt att föreslå annan ändring i den redan utlagda körbanan närmast stadshusets framsida än att stensättningen borde sänkas åtminstone 3 à 4 c. m. invid trappan utanför ingången till restaurantafdelningen.

Ordnandet af ifrågavarande torg och gatudelar skulle, enligt det förslag hvarom Drätselkammaren och Stadshusbyggnadskommitterade nu enat sig och hvaröfver bifogade ritning upprättats, ske sålunda,

att Kyrkogatan utlägges med nubbsten enligt Drätselkammarens redan fattade beslut, hvarjämte plantering å trottoaren samt området vid stadshusets nordvästra hörn utföres enligt bifogade ritning,

att Österlånggatan stenlägges, i enlighet med hvad Drätselkammaren redan beslutat, med nubbsten,

att å Stora torget framför stadshuset bibehålles den redan utlagda körbanan närmast stadshuset, dock med den ändring, att stensättningen omkring trappan till restaurangen sänkes minst 3 c. m.,

att utanför och utmed nämnda körbana anordnas en 6 meter bred gräslinda med en rad lågt växande träd i midten,

att å torget framför sist nämnda plantering i en trottoarhöjds högre plan än det öfriga torget anordnas ett område med samma längd som planteringen och i bredd uppgående till vid östra sidan 22 meter och vid västra sidan 30 meter med södra sidan på ett afstånd af 30 meter från trottoaren framför det s. k. Liedbeckska huset och parallell med denna,

att detta område, som är afsedt för finare torghandel, sättes med nubbsten och begränsas af kantsten samt förses i ytterkanten af en rad träd på sätt ritningen närmare utmärker;

att i Österlånggatans förlängning öfver torget samt mellan Kyrkogatan och Köpmangatan utläggas körbanor med nubbsten, samt

att de delar af torget som i öfrigt behöfva omläggning stensättes med fältsten.

Kostnaden för de nu föreslagna arbetena uppgår:

för utläggning och stensättning af torget och ifrågavarande delar af Österlånggatan och Kyrkogatan till ungefärligen samma belopp som enligt kostnadsberäkningen i enlighet med det Hallmanska förslaget eller kronor	84,500: —
för gatubelysningen enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens förut upprättade beräkning, alternativ II, till kronor	4,200: —
och för planteringarne enligt bifogade kostnadsförslag	3,200: —
Summa Kronor	91,900: —

På grund af det anförda få Drätselkammaren och stadshusbyggnadskommitterade sålunda föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att med godkännande af Drätselkammarens i ärendet redan vidtagna åtgärder, af lånemedel bevilja ett förslagsanslag à 91,900 kronor till ordnande i enlighet med förestående utlåtande af Stora torget och gatorna närmast nya stadshuset.

Västerås den 4 September 1907.

Å Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Å Stadshusbyggnadskommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Komiterade för stadshusbyggnaden.

Sedan Trädplanteringssällskapets styrelse enligt Stadsfullmäktiges beslut fått uppdrag att inkomma med yttrande rörande ordnande af torget framför nya stadshusbyggnaden, får styrelsen anföra följande:

Ehuru det varit önskvärdt, att en gräskant anordnats närmast stadshusets vägg, anser dock styrelsen att i betraktande af det redan utförda arbetet någon ändring ej må i detsamma företagas. För öfrigt ville styrelsen förorda, att på ett afstånd från stadshuset af 8 ½ meter anordnas en rad af ej för högväxande träd i en 6 meters bred gräslinda, som kartan närmare utvisar, samt vidare, att en upphöjning å torget, afsedd för finare torghandel, anordnas med samma bredd för hela upphöjningen. I fråga om träds planterande i upphöjningens ytterkanter ville styrelsen göra det uttalandet, att det möjligen kunde vara vackert med en dylik anordning, men styrelsen ville ej bestämdt förorda densamma.

På styrelsens vägnar:

Ordföranden.

Filip Linders.

Kostnadsförslag

för anläggning af plantering kring nya stadshuset, enligt ritning.

Bortkörning af 500 kubikmeter fyllning	450: —
Framkörning af 500 kubikmeter matjord	450: —
Diverse träd	200: —
Gräsfrö	100: —
20 stycken trädskyddare	300: —
20 stycken trädgaller	500: —
Arbetskostnader	1,200: —
Förslagsvis Kronor	3,200: —

Västerås den 7 September 1907.

C. A. Forsberg.

Badhuskommitterades skrifvelse med ritningar och kostnadsförslag till ett ifrågasatt nytt varmbadhus å tomterna N:ris 111 och 112 i södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Drätselkammaren i skrifvelse den 11 April detta år på af badhuskommitterade anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommitterades till Fullmäktige inlämnade förslag af den 24 Mars i år, anslå 160,000 kronor för uppförande af ett tidsenligt badhus å nuvarande badhustomten

äfvensom uppdraga åt en särskild därför utsedd kommitté att ombesörja badhusets uppförande m. m., men Stadsfullmäktige sedermera vid sitt den 25 sistlidne april hållna sammanträde beslutat, att återremittera kommitterades förslag rörande den tomt å hvilken badhuset skulle uppföras och uppdragit åt samma kommitterade inkomma med nytt tomtförslag, hvilket af dem framlämnades till Stadsfullmäktige vid extra sammanträde den sistlidne 15 Maj och sedan Stadsfullmäktige vid detta tillfälle slutligen lämnat uppdrag åt kommittén att låta utarbeta ritningar och kostnadsförslag till uppförande af ett ifrågasatt nytt varmbadhus å sednast föreslagna tomterna N:ris 111 och 112 södra kvarteret, får sagde kommitté härigenom öfverlämna nytt förslag i ärendet.

Det nu föreliggande förslaget infattar följande förändringar i det förutvarande, hvilka förorsakats, dels genom den ändrade tomtens läge, dels därigenom att ytterligare en badstu jämte bassäng anordnats och gymnastiksalen utbytts mot en våning af 3 rum och 2 kök jämte tambur och bekvämlighetsanordningar för personalen å vinden.

Byggnadens hufvudfasad är 1 meter längre än förut således 30 meter. Byggnadens höjd till takfoten 1 meter högre således 10 meter. Byggnaden har erhållit 2:ne fasader, den ena, hufvudfasaden åt Trädgårdsgatan, den andra vettande åt Vasagatan med en längd af 43,5 meter.

I *källarvåningen* ingen förändring.

Bottenvåningen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förra förslaget. Inredningen skiljer sig däruti:

att genomgång ej finnas numera mellan Herrar och Damers karbad.

att badstun och dess bassäng är något större än förut, hvaremot afklädningshytterna desamma 11 stycken.

Simhallen har erhållit 3 kv.-meter större yta. Dess afklädningshytter som i förra förslaget voro 36 äro nu 40.

De tvänne förutvarande *Värmestugorna* äro nu placerade 1 i hvardera af simhallens våningar och bilda tornet som afsluta byggnaden åt norr.

Våningen 1 trappa upp.

Karbaden i öfverensstämmelse med hvad som redogjorts för i bottenvåningen.

Denna våning som i förra förslaget dessutom upptogs af *afklädningsrum* för folkbadet och gymnastiken utgöres nu af en andra *badstu* jämte en lika stor bassäng som i bottenvåningen.

Afklädningsrummet som innehåller 67,5 kv.-meter är således större än i förra förslaget.

Simhallen som detta förslag har *takljus* är med undantag af de ändringar som ofvan nämndes vid bottenvåningen lika som förut.

Vindsvåningen, som i förra förslaget endast innehöll gymnastiksal, är i den nuvarande inredd med 2:ne lägenheter för tjänstepersonalen bestående af respektive 1 och 2 rum med kök och bekvämlighetsanordningar.

Dessutom finnas här 3:ne vindar, hvilka kunna användas, utom såsom förrådsoch torkvind äfven till inredning af ljusbad eller andra medikamentösa bad.

Det för badhuset behöfliga vattnet, är beräknadt tagas från tomt N:o 111, hvarest enligt ingenjör G. Gustafssons här bilagde utlåtande rik vattentillgång finnes.

Kostnaden till nu framlagda förslaget har af samma arkitektfirma Nilson & Nyqvist beräknats till *170,000* kronor, hvilket kostnadsförslag af byggmästarne E. och K. J. Karlsson på uppdrag af kommitterade kontrollräknats, hvarvid befunnits, att, med den ytterligare stegring i arbets- och materialpriser, som ägt rum sedan förslaget

sednast af kommitterade framlades, kostnaden enligt härvarande priser skulle uppgå till omkring *190,000 kronor.*

Med hänvisning för öfrigt till vår skrifvelse af den 24 sistlidne Mars få kommitterade alltså hemställa att Stadsfullmäktige måtte besluta:

att å tomterna N:ris 111 och 112 södra kvarteret för stadens räkning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med arkitektfirman Nilson & Nyqvist här bifogade förslag låta uppföra ett varmbadhus å staden tillhörig mark med hufvudfasad åt Vasaparken;

att för detta ändamål anvisa *200,000 kronor* i enlighet med hvad ofvan framhållits;

att åt den kommitté, som Stadsfullmäktige önska se härtill utvald, uppdraga och ombesörja badhusets uppförande medels entreprenad;

att låta kostnaden för badhusets uppförande gäldas af lånemedel;

att åt samma kommitté uppdraga att inkomma med detaljeradt förslag till badafgifter, till stat för badhuset samt till instruktion för den vid badhuset anställda personalen.

Med detta betänkande följa såsom bilagor:

1. Utdrag af protokollet hållet vid Västerås Stadsfullmäktiges sammanträde den 15 Maj 1907;
2. Skiss för Varmbadhus i Västerås, uppgjordt af A.-B. Arkitekt- och Byggnadsbyrån i Stockholm i 7 exemplar;
3. Kostnadsförslag till Varmbadhus i Västerås från samma firma;
4. Herrar E. och K. J. Karlssons utlåtande öfver ofvannämnde kostnadsförslag;
5. Utlåtande öfver profborrning och profpumpning å tomten N:o 111 i södra kvarteret afgifvet af ingeniör G. Gustafsson;
6. 22 petitionslistor upptagande *551* kvinnonamn, med anledning af önskvärdheten af att en särskild kvinnoafdelning inrymmes i det projekterade varmbadhuset.

Västerås den 6 September 1907.

Ernst Björkman. A. Danielsson. H. Larsson.

J. Lundin. Petrus Tersmeden.

Kostnadsförslag

till Varmbadhus i Västerås.

	Grundläggningsarbeten enl. uppgift af Hrr E. E. och K. J. Karlsson		25,000: —	
144 m²	Isolering på murar	1: 50	216: —	
104 »	Granitsockel	20: —	2,080: —	
	Yttertrappor		100: —	27,396: —
337 mille	Tegel med inmurning	70: —	23,590: —	
1,445 m²	Fogstrykning	1: —	1,445: —	

3,171	m²	Putsning med kalkbruk på tegel	0: 80	2,536: 80	
548	»	d:o » » » trävägg	1: 20	657: 60	
865	»	d:o » » » trätak	1: 20	1,038: —	
836	»	d:o » » » bet.-hvalf	1: —	836: —	
229	»	d:o » cementbruk » » »	1: 50	343: 50	
360	»	d:o » » » tegelvägg	2: —	720: —	
276	»	Slamning	0: 50	138: —	
		Ventilationskanaler och rörtrummor		1,000: —	32,304: 90
		Simhallsbassäng jämte 2 st. mindre bassänger af armerad beton jämte plattor, skvalpbord och trappor		8,600: —	
1,065	m²	Betonhvalf mkl. järnbalkar	15: —	15,975: —	
225	»	Betonunderlag	1: 30	292: 50	
988	»	Betongolf, stålslipade	3: —	2,964: —	
291	»	Refflade cementplattor	8: —	2,328: —	
36	steg	Betontrappa, stålslipad	5: —	180: —	30,339: 50
		Ornering i fasaden		400: —	
128	lm.	Kalkstenstrappor inkl. kupa	10: —	1,280: —	
120	m²	Kalkstensplaner	7: 50	900: —	2,580 —
90	»	Skärmväggar i badlokalerna	5: —	450: —	
		Förankringar		1,000: —	
63	st.	Fönsterbleck	1: 75	110: 25	
53	lm.	Stupрör	2: 25	119: 25	
165	m²	Taktäckning med galv. plåt	2: —	330: —	2,009: 50
910	m²	Tegel på papp	2: —	1,820: —	
910	»	Takstolar med ytterpanel	3: 75	3,412: 50	
397	»	Innerpanel i tak jämte fyllning	2: —	794: —	
159	»	Träväggar	3: 15	500: 85	
		Trätrappor till tornet		200: —	
		D:o » simhallen		500: —	
		Läktare, barrièr m. m.		1,500: —	8,727: 35
		Snickeriarbeten, fönster, dörrar jämte inpassning, beslag och beslagning			5,100: —
		Målningsarbeten			4,500: —
		Glasarbeten			1,500: —
		Ritningar, tillsyn och div. arbeten			13,042: 75
				Kronor	127,500: —
		Värmeanläggning			22,000: —
		Vatten- och afloppsledningar, badanordningar och vattenklosetter			18,000: —
		Elektrisk anläggning			2,500: —
				Summa Kronor	170,000: —

Stockholm den 4 Augusti 1907.

Aktiebolaget Arkitekt- och Byggnadsbyrån, Stockholm.

Ivar Nygvist.

Utlåtande öfver profborrning och profpumpning å tomten N:o 111 i Södra kvarteret.

I och för fastställande, huruvida vatten förefunnes nedslogs först 2" rör och påträffades 18 m. under marken vattenförande gruslager. Profpumpning verkställdes med en vanlig handpump (pitchepump), hvarmed 1,4 liter vatten uppfordrades pr sekund. Efter 15 min. pumpning erhölls ett klart och välsmakande vatten af temperatur = 8 gr. C.

Denna profpumpning pågick under 4 timmars tid.

Genom själftryck steg vattnet upp i röret till 4,5 m. under marken. Vattenståndet i röret motsvarade sålunda 18—4,5 = 13,5 m.

Jordlagren, räknadt uppifrån, bestå af:

från	0	till	13	m.,	lera,
„	13	„	14	„	lera och sand,
„	14	„	15	„	sand,
„	15	„	16	„	grof sand,
„	16	„	17	„	grus,
„	17	„	19	„	groft grus,
„	19	„	20	„	grus,
„	20	„	21,3	„	sand, delvis bestående af fin slamsand.

På 21,3 meters djup påtfäffades berg.

Det ställe, hvarest profpumpning företogs är beläget 25 m. från gränslinien mellan nämnda tomt och Vasagatan och 33 m. från gränslinien mellan samma tomt och Nedre Trädgårdsgatan.

Som emellertid denna profpumpning ej kunde anses lämna tillräckliga bevis för förekomsten af så riklig mängd vatten, som badhusdriften torde påfordra, så uppdrogs åt undertecknad att verkställa en utförligare undersökning.

Med anledning häraf nedslogos på samma ställe och till samma djup samt på ett afstånd af 2 m. från hvarandra 2 st. 3" galvaniserade rör, försedda med 3 m. långa spetsar, hvilka senare voro beklädda med finmaskig messingsduk.

För fastställande af vattenmängden användes stadens ångspruta. Pumpningen påbörjades fredagen den 16 Augusti och pågick under följande helgfria dagar t. o. m. den 21 Augusti.

Följande resultat erhölls:

Fredag	d. 16	Aug.	Profvet	pågick	oafbrutet	under	5	tim.,	vattenmängd	12,6 skl.	= 45,360 l. pr tim.
Lördag	» 17	»	»	»	»	»	14	»	»	12,6 »	= 45,360 l. pr »
Måndag	» 19	»	»	»	»	»	14	»	»	15,0 »	= 54,000 l. pr »
Tisdag	» 20	»	»	»	»	»	14	»	»	16,5 »	= 59,400 l. pr »
Onsdag	» 21	»	»	»	»	»	14	»	»	16,5 »	= 59,400 l. pr »

Då profpumpningen påbörjade (Fred. den 16 Aug.) var vattenståndet i profröret, jämfördt med Stockholms slusströskel, ... + 5,06 m.
Mälarens vattenstånd samma dag . . . . + 4,29 »
Sålunda grundvattnets höjd öfver Mälarens vattenyta . . . . + 0,77 »

Mätning, företagen strax före profpumpningens slut, utvisade att vattenståndet i röret sjunkit 40 c. m.

Vid under kortare tid forcerad pumpning upp till 18 skl., hvilket synes vara maximal vattenmängd för 2 spetsar af angifven storlek, sjönk vattenståndet ytterligare 5 c. m.

Några timmar efter sedan profpumpningen upphört, hade vattnet i röret åter stigit till sin begynnelsehöjd = + 4,86.

Ehuruväl profvet varade blott c:a 60 timmar, torde dock af detsamma framgå, att å platsen för profvet ett rikt vattenförande gruslager finnes, som utan svårighet torde lämna, äfven vid ihållande torr väderlek, minst 18 skl. Troligt är att genom nedslående af ytterliggare 2 st. 3" rör 50 % mera vatten kunde påräknas för kontinuerlig drift, sålunda 1,5 × 18 = 27 skl.

I nedanstående beräkning har jag utgått från en vattenmängd = 15 liter pr sekund, och motsvarar då, under antagande af 325 arbetsdagar pr år och 5 timmars oafbruten pumpning hvarje dag, den årliga uppfordrade vattenmängden

$$\frac{325 \times 5 \times 15 \times 60 \times 60}{1000} = 87{,}750 \text{ kbm.}$$

Utgående från 27 skl. skulle årliga vattenmängden motsvara

$$\frac{325 \times 5 \times 27 \times 60 \times 60}{1000} = 157{,}950 \text{ kbm.}$$

Enligt mig lämnad uppgift skulle till badhusdriften erfordras 50,000 kbm. vatten pr år. Af de genom profpumpningen vunna resultat framgår sålunda, att badhusdriftens behof af vatten skulle kunna tillgodoses genom egen brunn å den för badhuset påtänkta platsen.

Västerås den 28 Augusti 1907.

Gerh. Gustafson.

På begäran, hafva undertecknade granskat ett nytt kostnadsförslag till varmbadhus i Västerås upprättat af Arkitekt- och Byggnadsbyrån i Stockholm och få vi med anledning däraf anföra följande:

Vid beräkning af kostnaden för grundläggningen har nämde firma användt samma pris, som af oss beräknades för grundläggningen till badhus å gamla badhustomten. Men som det nu föreslagna huset är något större, och annan byggnadsplats afses och som i år, i nästan alla fack träffats nya arbetsaftal, med ända till 23 procents höjning af timlönen, så, hafva vi, efter kontrollräkning, funnit att den för husets uppförande beräknade summan, 127,500 kronor, bör ökas med 15 procent, eller i rundt tal 20,000 kronor, då kostnadssumman för det hela blir 190,000 kronor.

Västerås den 9 September 1907.

E. Edv. Karlsson. **K. J. Karlsson.**

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. **Den 26 September.** **XII.**

Hamnkommitterades förnyade utlåtande med förslag till utvidgning af Västerås hamn.

Till Herrar Stadsfullmäktige, Västerås.

Sedan kommitterade för utredning af väckt fråga om utvidgning af Västerås hamn den 9 Februari 1905 hos Herrar Stadsfullmäktige föreslagit hamnens utvidgande åt väster med användande af bassängen i Svartåns mynning, så och efter det Herrar Stadsfullmäktige på Drätselkammarens förslag den 23 i samma månad återremitterat frågan till kommitterade för erhållande af förslag till partiell utvidgning af hamnen österut, få kommitterade härmed öfverlämna sådant af Löjtnanten i Väg- och Vattenbyggnadskåren V. Fellenius uppgjort förslag samt därom anföra följande:

Jämlikt sin i förstnämnda utlåtande uttalade åsikt, att en hamnutvidgning österut skulle draga så höga kostnader, att sådan för närvarande ej borde ifrågakomma, hade kommitterade först tänkt sig att för ådagaläggande af denna åsikts riktighet det af Stadsfullmäktige infordrade förslag för utvidning af hamnen österut endast behöfde vara af en mer skizzartad omfattning stödd på approximativa beräkningar. För erhållande af ett sådant förslag vände kommitterade sig först till Ingeniörsfirman Unander och Jonsson i Stockholm, som sedermera inkommit med ett förslag, omfattande dels en generell plan för framtida större utvidgning och dels en därur utbruten mindre plan för omedelbart utförande. Detta förslag innebar dock sådana omisskänliga fel, att detsamma ej gärna kunde komma ifråga till utförande, hvarför genom kommitterades sekreterare gjordes en omarbetning däraf. De sålunda erhållna förslagen och beräkningarne visade emellertid, att en fullständig och tillförlitlig jämförelse mellan de olika förslagen — utvidgning åt väster eller åt öster — ej kunde erhållas endast på grund af dem, utan måste detaljberäkningarne först utföras af en i facket praktiskt förfaren person. Åt afdelningschefen för Göteborgs hamnar, Löjtnanten W. Fellenius, uppdrogs därför att med stöd af föreliggande handlingar uttala sig om de olika förslagen och uppgöra nödiga kostnadsberäkningar. Och är det resultatet af denna utredning, som kommitterade nu framlägga till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning.

Såsom denna utredning visar, har kommitterades farhåga, att en utvidgning österut skulle kräfva för höga kostnader icke besannats, i det att då en utvidgning västerut betingar en kostnad af 162,000 kr., belöper sig kostnaden för det östra förslagets första utförande till 180,000 à 195,000 kr., hvilka summor ju icke synas så afskräckande.

Till dessa summor måste emellertid läggas kostnader för spåranordningar, som, under förutsättning att Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg i likhet med hvad som utlofvats för Svartå-förslaget tillsläpper all materiel, kan beräknas till 4,500 kr. för västra resp. 4,000 kr. för östra förslaget.

Då dessutom staden i hvarje fall bör tillgodogöra sig allt mudder för att göra möjligast största utfyllning och däraf följande landvinning tillkommer ytterligare för västra förslaget 35,000 kr. resp. 20,000 kr. för det östra.

Enligt kommitterades åsikt erfordras för det östra förslagets första utförande icke någon träbrygga, men för vågbrytaren dubbla pålrader, hvarför kostnaden för östra förslaget bör beräknas till 180,000 kr. + 220 × 55 eller s:ma 192,100 kr. Penningebehofvet för arbetets utförande skulle sålunda blifva:

	Västra förslaget:	Östra förslaget:
Hamnbyggnad	162,000	192,100
Mudderupplag	35,000	20,000
Spåranordningar	4,500	4,000
Oförutsedda utgifter	10,500	9,900
Summa	212,000 kr.	226,000 kr.

Skillnaden mellan kostnaderna för de båda förslagen är sålunda ej så betydlig. Det östra förslaget innebär däremot högst väsentliga fördelar framför det västra, såsom t. ex.

att godstrafiken, som i första hand behöfver större utrymme, tillgodoses på ett ojämförligt bättre sätt,

att nuvarande hamnplanen ej behöfver afskäras medelst spår eller belamras med gods,

att lustbåtarne ej beröfvas sin så godt som enda tilläggsplats, samt

att den nya kajen ingår som ett led i en framtida större utvidgning.

På grund häraf få kommitterade föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta:

att låta utföra en utvidgning af härvarande hamn österut på sätt Löjtnant Fellenius föreslagit enligt alt. I med träkaj för 4 meters vattendjup samt med en vågbrytare af dubbla pålrader med fyllning emellan,

att till bestridande af kostnaden härför anslå ett belopp af 226,000 kr., att gäldas af lånemedel samt förräntas och amorteras af hamnens öfverskottsmedel enligt plan, som Drätselkammaren torde erhålla uppdrag att utarbeta,

samt att tillsätta en kommitté af 5 personer med bemyndigande att vidtaga alla åtgärder, som erfordras för hamnarbetets utförande.

Härjämte hemställa kommitterade

att Stadsfullmäktige ville för de ökade kostnader kommitterades utredning dragit anvisa ett belopp af 3,000 kronor.

Västerås den 16 September 1907.

John Karlsson.

Joh. Plantin. **J. S. Edström.**

O. Fr. Wijkman. Med reservation. **J. Mattson.** Med reservation.

Undertecknade, ledamöter af Västerås Hamnstyrelse och enligt Stadsfullmäktiges uppdrag ledamöter uti kommitten för uppgörande af förslag till förstoring af Västerås hamn, få härmed afgifva vår reservation mot kommittens beslut att föreslå Herrar Stadsfullmäktige att enligt Löjtnant Fellenii förslag nu utföra behöflig utvidgning af hamnen i öster.

De förhållanden, som föranledt Hamnstyrelsen att för Herrar Stadsfullmäktige framlägga förslag till förstoring af hamnen, hafva icke i någon mån förändrats sedan dess, och hafva vi således icke anledning att frångå detta förslag.

Behofvet af hamnens utvidgning har än mer gjort sig gällande under den långa tid af snart tre år, som de många och dyrbara förslagen kräft. Den mer och mer ökade trafiken i hamnen af synnerligast för lokalbehofvet inkommande byggnadsmateriel, som den betydligt stora byggnadsverksamheten på senare åren framkallat, har gjort förhållande olidliga i följd af bristande kajutrymme; härtill kommer att de dagligen trafikerande ångbåtarnas antal ökats — de äro nu fem — och upptaga till allra största delen stora bassinen.

Hamnstyrelsens förslag har, på grund af det ökade behofvet af utrymme för lokaltrafiken, afsett, att dels för passagerarebåtarne bereda en bättre plats än den nuvarande, och dels att använda den stora bassinen för uteslutande godstrafik, hvartill den i högre grad bättre lämpar sig än för passagerartrafiken. Såväl kaj som hamnutrymme kan på ett mycket mera ekonomiskt sätt utnyttjas i den stora bassinen, än som nu är eller framdeles kan blifva fallet, om passagerarefartygen där bibehållas; härtill kommer den stora fördelen, att genom särskiljande af passagerare- och godstrafiken, vinnes, att passagerarebåtar och passagerare icke, på sätt som nu sker, besväras af en mängd föroreningar från lossning och lastning af gods.

De sakkunnige, som kommitten anlitat för utarbetande af förslag och afgifvande af yttrande, hafva framhållit, att placerande af passagerarebåtarne i Svartån; enligt Hamnstyrelsens förslag, är från estetisk synpunkt olämpligt. Vår åsikt är fullkomligt motsatt: om de lokala förhållandena medgåfve, borde både från estetisk och bekvämlighetssynpunkt hamnen förläggas ännu högre upp i Svartån, för att komma in i hjärtat af staden. Andra städer visa exempel härpå, hvaribland kan anföras Eskilstuna; där har genom stora kostnader, såsom byggande af sluss och stora sprängningsarbeten, bereds passagerarebåtarne plats uppe i själfva stadens centrum, utan att något af det estetiska lidit därpå.

Den af kommitterade föreslagna utvidgningen af hamnen i öster kan hvarken i ena eller andra afseendet motsvara hvad Hamnstyrelsen afsett med sitt förslag. Bibehållas passagerarebåtarne på sin nuvarande plats, kvarstå alla de nu förefintliga oekonomiska förhållandena och obehagen.

De sakkunnige hafva sett saken från andra synpunkter än både hvad det nuvarande behofvet kräfver och hvad som i första hand bör göras, hvilket framgår synnerligast af Herrar Unander och Jonssons första förslag, hvilket sväfvar ut i den ovissa framtid, då Västerås hamn komme att trafikeras af 60,000 ankommande och lika antal afgående järnvägsvagnar, torde vara ett bevis på att icke tillgodoseendet af det närvarande behofvet varit motivet för förslaget.

Uti Hamnstyrelsens förslag ingår äfven förstoring af hamnen för transitogods till och från järnvägen. Vi framhålla särskildt den lätt utförbara, billiga och i trafiktekniskt afseende lättskötta anslutning till järnvägsstationens spårsystem som förslaget afser, under det att kommitterades förslag skulle kräfva betydande arbeten för spåranslutningen. Förslaget upptager en kajbyggnad med järnvägsspår, förlagd uti den stora bassinen till 120 meters längd; detta har af billighetsskäl föreslagits; den

stora bassinen, hvilken på sin tid utförts för jämförelsevis stora kostnader skulle därigenom på ett ojäfaktigt större ekonomiskt sätt blifva utnyttjad. Att kostnaderna för denna kajbyggnad måste blifva mindre, då bassin med skydd af befintlig vågbrytare finnes, än att åstadkomma ny såväl bassin som vågbrytare och kaj, borde icke kräfva någon bevisföring och detta så mycket mer som grundförhållandena äro bättre än i öster, hvilket också påvisas uti Löjtnant Fellenii utlåtande.

Beträffande transitogodstrafiken så utgöres den för närvarande af en mängd träkol. De förändrade förhållanden, som på senare tiden uppstått i afseende på transporten af träkol, gör att en väsentlig minskning i trafiken öfver Västerås hamn är att emotse.

Järnvägarne, såväl statens som enskilda, hafva tid efter annan gjort betydliga lindringar uti frakterna och infört andra beräkningar för transporterna, såsom zontaxa och s. k. vagnkuberadt mått och icke som förr efter stjälpmått, för att tilldraga sig transporterna af denna artikel. Köpare af träkol föredraga numera allt mer och mer järnvägstransporterna, emedan dels ett fullt kontrolleradt mål alltid erhålles, dels därföre att kostnaderna i hamnarne i följd af de nu rådande orimligt höga arbetslönerna fördyra transporten och slutligen för att undgå den stora förlust, som uppstår i afstybbning genom omlastning, och som beräknas till minst 10 % i värde; detta gör att fraktningen kommer att ske på järnväg direkt till bruken från det inre af landet, som mer och mer genomkorsas af järnvägar äfven i skogbärande trakter. Järnvägen Ludvika—Vansbro öppnar ett helt nytt område af koltillgång för de nedanför liggande bruken, hvilka hitintills begagnat Västerås hamn som öfvergång för fyllande af sina behof. Den till Västerås närmast belägna masugnen vid Seglingsberg kommer genom försäljningen af Ramnäs bruk att nedläggas. Fagersta kommer att vid Fagersta uppföra två nya masugnar; dess nuvarande verkställande direktör har förklarat, att Fagersta ej kommer att taga några kol öfver Västerås, emedan kostnaderna äro för höga, sågverken vid kusterna hafva redan haft känning af de förändrade förhållandena och äro betänkta på att tillgodogöra sig sågaffallet genom anläggande af sulfitfabriker.

Härmed hafva vi endast velat påvisa, att någon ökning af transitotrafiken för närvarande icke är att påräkna. De stora kolpråmarne taga dels stort kajutrymme dels lång tid för lossning; kommer som det är att förmoda minskning däraf att ske, torde förstoringen af kajutrymmet för transitogods böra tagas med försiktighet, och först efter det att erfarenhet vunnits hvad behofvet kräfver sedan den af oss förordade hamnen i Svartån utförts, och därigenom erhållna utrymmen tillgodogjorts, böra större utvidgningar tagas i öfvervägande.

Beträffande frågans finansiella sida få vi som vår mening uttrycka, att vårt mindre omfattande, men för en ansenlig framtid tillräckliga förslag, kan genomföras för kostnader, som möjliggöra frågans *snara* lösning på ett mera ekonomiskt sätt, än hvad som kan blifva fallet vid ett — låt vara partiellt — genomförande af något af de stora förslagen.

På grund af hvad vi här anfört få vi härmed anhålla att Herrar Stadsfullmäktige behagade besluta

att, som en första åtgärd till hamnens förstoring, *nu* i enlighet med Hamnstyrelsens förslag och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Löjtnant Felenii ritningar, utföra hamnbyggnad i Svartån söder om järnvägsbron, med en kajlängd af 180 meter och infartsränna af 10 högst 15 meters bottenbredd och med endast ett järnvägsspår längs kajen, försedd med antingen vändskifva eller växelspåranordning,

att uppdraga antingen åt Hamnstyrelsen eller de särskilda kommitterade, att genast, så snart sig göra låter inkomma med fullständigt utarbetadt, detaljeradt förslag och kostnadsberäkningar för arbetets — bassin med kaj i Svartån — omedelbara påbörjande, antingen medelst entreprenad å det hela eller särskilda delar däraf, eller ock besluta att staden skall genom sin arbetschef utföra byggnaden under Hamnstyrelsens eller kommitterades öfverinseende.

Till sist vilja vi än ytterligare framhålla, att det är nödvändigt att något göres genast för erhållande af ökadt hamnutrymme, emedan det oefterrättlighetstillstånd, som nu råder, icke kan fortgå utan stora menliga följder.

Västerås den 16 September 1907.

O. Fr. Wijkman. *J. Mattson.*

Protokoll, hållet vid sammanträde med Kommitterade för utredning af väckt fråga om utvidgning af Västerås hamn den 4 September 1907.

Närvarande: Borgmästaren J. Karlsson, Direktören O. F. Wijkman, Ingeniören J. Mattson och Direktören S. Edström, hvarjämte Löjtnanten W. Fellenius tillstädeskommit.

§ 1.

Justerades protokollet för sammanträdet den 2 Mars 1907.

§ 2.

Löjtnant Fellenius redogjorde för resultatet af sin utredning af hamnfrågan samt för sitt på grund däraf uppgjorda förslag.

§ 3.

Direktören Wijkman yrkade, att kommitterade ville hos Stadsfullmäktige föreslå, att hamnen nu måtte utvidgas i enlighet med Löjtnant Fellenius Svartå-förslag, dock med sådan ändring att inseglingsrännan inskränktes till 10 meters bottenbredd och att endast ett spår utlades utmed kajen vid ån, samt att hamnen, när behofvet så kunde kräfva, ytterligare utvidgades i enlighet med Löjtnant Fellenius' östra förslag.

§ 4.

Direktören Edström yrkade, att kommitterade, med frångående af Svartåförslaget, ville hos Stadsfullmäktige föreslå, att hamnen nu utvidgas österut i enlighet med Löjtnant Fellenius' förslag.

§ 5.

Kommitterade enade sig om att, när en större hamnutvidgning blir af behofvet, bör densamma utföras österut i enlighet med Löjtnant Fellenius' förslag.

§ 6.

Vid votering mellan de båda framställda yrkandena tillföllo 2 röster hvardera förslaget, hvarför Direktör Edströms yrkande, som biträddes af ordföranden, ansågs vara kommitterades beslut.

Mot detta beslut anmälde Direktör Wijkman och herr Mattson sin reservation.

§ 7.

Beslöts att i utlåtandet till Stadsfullmäktige förorda, att den föreslagna vågbrytaren utfördes med dubbla pålrader enligt Löjtnant Fellenius' kraftigare förslag.

§ 8.

Utsågos ordföranden, Direktören Edström och sekreteraren att som redaktionskommitté uppgöra förslag till utlåtande i hamnfrågan.

Västerås den 4 Sept. 1907.

Wald. Grandinson.

Justeradt.

John Karlsson.

Till Herrar Kommitterade för utredning af af väckt fråga om utvidgning af Västerås hamn.

Sedan Herrar Kommitterade:

i februari 1905 för Stadsfullmäktige framlagt ett förslag till utvidgning af hamnen genom anläggande af kajer utmed Svartån och i nuvarande större hamnbassängen, hvilket förslag jämte kostnadsberäkningar finnes intaget i Stadsfullmäktiges Handlingar 1905, den 23 februari, III, och hvilket förslag här nedan betecknas «*Förslag Svartå*«, och Stadsfullmäktige sedermera återremitterat ärendet till Herrar kommitterade för erhållande af förslag till utvidgning af hamnen österut;

och sedan Herrar kommitterade vidare erhållit:

i januari 1906 från Ingeniörsfirman Unander & Jonsson, Stockholm, ett förslag till plan för hamnens framtida utvidgning österut — nedan betecknadt «*Förslag U. & J. I.*« — samt ett förslag till första utförande af denna plan — nedan betecknadt *Förslag U. & J. I a*« —;

den 31 mars s. å. från Kaptenen i Väg- och Vattenbyggnadskåren Wald. Grandinson och Ingeniören Carl Henning en kritik af «*Förslag U. & J. I*« samt ett af dem utarbetat förslag till plan för hamnens framtida utvidgning österut — nedan betecknadt «*Förslag G. & H.*« — samt ett förslag till första utförande af denna plan — nedan betecknadt «*Förslag. G & H. a*« —;

i september s. å. från Ingeniörsfirman Unander & Jonsson ett alternativförslag till plan för hamnens utvidgning österut — nedan betecknadt «*Förslag U. & J. II*« —,

hvilket endast skiljer sig från *«Förslag U. & J. I«* med afseende på järnvägsspårens anordnande och icke för första utförandet betingar någon ändring af *«Förslag U. & J. I a«*;

den 12 oktober s. å. från Herrar Grandinson & Henning en kritik af *«Förslag U. & J. II«*;

den 3 november s. å. från Ingeniörsfirman Unander & Jonsson en *approximativ* kostnadsberäkning å utförandet af *«Förslag U. & J. I a«*;

samt den 12 december s. å. från Herrar Grandinson & Henning en *approximativ* kostnadsberäkning å utförandet af *«Förslag G. & H. a«* jämte en jämförande kostnadsberäkning emellan *«Förslag Svartå«*, *«Förslag U, & J. I a«* och *«Förslag G.? & H. a«*; hafva Herrar kommitterade under sistlidne Februari månad behagat anmoda mig att efter besök på platsen afgifva yttrande beträffande samtliga de ofvannämnda förslagen och handlingarne.

Med anledning häraf besökte jag Västerås den 1 och 2 sistlidne mars månad och hade då tillfälle att muntligen för Herrar kommitterade afgifva preliminärt yttrande i ärendet och får härmed på framställd begäran skriftligen afgifva och komplettera detta yttrande.

För hamnens utvidgning åt *väster* finnes endast att förslag uppgjordt eller ofvannämnda *«Förslag Svartå«*, och skall utvidgningen ske åt detta håll, synes plananordningen i detta förslag i hufvudsak vara lämplig, dock torde inseglingsrännan till den nya hamnbassängen böra göras bredare och muddring i gamla hamnbassängen utanför den där föreslagna kajen utföras till större djup, än som i förslaget torde vara beräknadt, Emellertid framgå de föreslagna kajlinierna ej fullständigt af den till mig öfverlämnade planritningen, hvarför det är omöjligt att bestämdt yttra sig om deras lämpliga läge. Möjligen kan ifrågasättas att draga järnvägsförbindelsen till den nya kajen utmed Svartån på annat sätt, hvarigenom mindre längd ny kaj erfordras i gamla hamnbassängen, men hvarigenom en del tomtförvärf blifva erforderliga, och till denna sak återkommer jag längre fram. Den i *«Förslag Svartå«* föreslagna kajkonstruktionen synes visserligen i hufvudsak vara lämplig, å de ställen, där pålarne kunna uppnå fast eller tämligen fast botten d. v. s. å kajsträckan närmast järnvägsbron, men å öfriga ställen synes den därmed åstadkomma koncentrationen af belastningen på vissa punkter vara olämplig. En del modifikationer af konstruktionen torde i alla händelser vara erforderliga t. ex. med afseende på jordbanken utanför spånten samt stödbockarnes konstruktion och förankring. Emellertid synes kostnaden för densamma vara så lågt beräknad, att det måste betecknas såsom alldeles omöjligt att nu utföra densamma för det beräknade priset.

För hamnutvidgning åt *öster* finnas trenne förslag uppgjorda eller förslagen *«U. & J. I«*, *«G. & H.«* samt *«U. & J. II«*; hvilka samtliga utgöra förslag till grundplan för hamnens utvidgning under en längre tid framåt. Orsaken till att de båda senare förslagen framkommit är den, att järnvägsspåren enligt *Förslag «U. & J. I.«*, hufvudsakligen utdragsspåret för hamnens rangeringsbangård, beröra mark, som enligt uppgift är att anse såsom för staden oåtkomlig. Samtliga dessa förslag afse anläggande af en längre eller kortare hamnbassäng i ungefärlig nordost-sydvästlig riktning och en där utanför liggande pir, alltsammans anordnadt å och utanför vassmarkerna söder om den nuvarande bangården. Denna allmänna anordning synes här vara väl på sin plats, men det synes mig, som bassängen i alla förslagen förlagts alltför långt åt nordväst, så att landvinningen emellan densamma och bangården blir för obetydlig. Detta gäller särskildt *«Förslag G. & H.«* Genom bassängens utflyttning blir den för densamma erforderliga muddringen något mindre, och man kan genom utfyllning

med den uppmuddrade jordmassan eller med afstjälpningsjord från staden erhålla större område, som på grund af sin belägenhet kommer att erhålla ett högt värde.

På den *»Förslag U. & J. I»* medföljande sakrika utredningen har jag ej anledning att nu närmare ingå. Jag vill dock framhålla svårigheten af att bestämma den kajlängd, som kan blifva erforderlig i framtiden, då Västerås kan anlöpas af fartyg med upp till 6 meters djupgående, men att det ju alltid är lämpligt, att vid uppgörandet af en grundplan för en hamnutvidgning vara för sangvinisk vid antagandena och den framtida utvecklingen än tvärtom. Då *»Förslag U. & J. I«* faller på omöjligheten med utdragsspårens anordnande och *»Förslag U. & J. II«* är en mindre lyckad modifikation af det förra förslaget samt *»Förslag G. & H.«* icke synes i önskvärd mån utnyttja de för hamnutvidgningen disponibla områdena, anser jag emellertid, att intetdera af dessa tre förslag oförändradt kan förordas till utförande.

Oafsedt detta kan emellertid frågan, om hamnen nu bör utvidgas åt *väster* eller åt *öster* ej afgöras uteslutande på grund af de föreliggande handlingarne. Härvid spelar ju nämligen kostnaden en stor roll, och de kostnadsförslag, som utarbetats, äro utförda under så olika förutsättningar, att en på desamme grundad jämförelse blefve af föga värde. Den jämförande kostnadsberäkning, som utarbetats af Herrar Grandinson och Henning, är f. ö. missvisande, dels därigenom att densamma gör tilläggen för »fyllning med fastare ämnen, spåranordningar och gatuanordningar« lika i de båda *»Förslagen U. & J. I a«* och *»G. & H. a«* ehuru kajlängden i dessa förslag är olika, dels genom en viss godtycklighet vid bestämmandet af kostnaderna för kajbyggnaderna af de olika konstruktionerna och på de olika platserna, dels därigenom att densamma vid beräkningen af kostnaden *pr meter kaj* i de resp. förslagen för *»Förslag Svartå«* ej på något sätt inräknar i den vunna kajlängden den 120 m. långa nya kajen i gamla hamnbassängen, hvilket är oriktigt, då denna kaj, om och densamma skulle utföras *uteslutande* i ändamål att bereda stöd för utdragsspåret för kajspåren utmed Svartåkajen, skulle kunna utföras betydligt billigare än som beräknats, samt för *»Förslag U. & J. I a«* räknar med 250 m. ny kajlängd i stället för föreslagna 350 m.

För ytterligare bedömande af frågan *»väster eller öster«* erfordras således bl. a. förnyande jämförande kostnadsberäkningar, men innan dessa utföras, bör man hafva klart för sig den lämpligaste anordningen i de båda hufvudalternativen.

Med anledning af hvad jag sålunda framhållit hafva herrar kommitterade behagat ytterligare anmoda mig:

1) att i af mig antydd riktning omarbeta de föreliggande förslagen till grundplan för hamnens utvidgning åt öster;

2) att uppgöra ett förslag till första utförande af hamnens utvidgning åt öster, hvarvid 200 meter träkaj för 5 meters vattendjup på norra sidan af den föreslagna nya bassängen skulle i förslaget upptagas;

3) att ytterligare utarbeta förslaget till hamnens utvidgning åt väster, hvarvid kajerna skulle utföras af trä och för 4 meters vattendjup;

4) att uppgöra fullständiga kostnadsberäkningar för de båda, under 2) och 3) upptagna förslagen, hvarvid ungefärliga prisförhöjningen i det förra förslaget skulle uppgifvas för den händelse, dels att träkajen byggdes för 6 meters vattendjup, dels att i stället för träkaj för 5 meters vattendjup byggdes stenkaj för 6 meters djup.

Med anledning häraf får jag öfverlämna bifogade *6 st. ritningar*, nämligen:

»Förslag till utvidgning af Västerås Hamn:»

Pl. 1: *Alt I (österut). Grundplan.*
Pl. 2: » » (»). *Plan för första anläggningen.*
Pl. 3: » » (»). *Träkaj för 5 meters vattendjup.*
Pl. 4: » » (»). *Strandskoning och vågbrytare.*
Pl. 5: *Alt II (västerut). Plan.*
Pl. 6: » » (»). *Träkaj för 4 meters vattendjup.*

För ledning vid utarbetandet af dessa förslag hafva på min begäran och enligt mina anvisningar undersökningsborrningar med s. k. Sondborr genom arbetschefen i Västerås blifvit utförda på å Pl. 1 och 5 angifna ställen. Resultaten af dessa borrningar finnas angifna å bifogade af Arbetschefen P. V. Johansson aflämnade protokoll. Borrningarne hafva utförts med sondborr af 16 mm:s rundjärn i längder om 1 meter och förenade med skarfmuffar med 25 mm:s yttre diameter, hvilka dels nedtryckts utan kringvridning, dels nedpressats genom kringvridning under samtidig oafbruten belastning med en vikt om c:a 90 kg. Såsom af dessa borrningsresultat framgår, är grundens beskaffenhet betydligt olika på de olika för hamnutvidgningen ifrågasatta platserna, nämligen så, att grunden vid Svartån i allmänhet kan betecknas som god för kajbyggnader, i gamla hamnbassängen såsom medelmåttig och längre österut såsom mindre god. Emellertid torde grunden på platsen för de föreslagna östra utvidgningarne ej vara sämre, än att betryggande kajer där kunna uppföras, ehuru desamma för uppfyllande af motsvarande stabilitetsfordringar där komma att ställa sig dyrare än kajer vid t. ex. Svartån.

I sammanhang härmed vill jag anmärka, att den bristande öfverensstämmelsen emellan de kartor, som ställts till mitt förfogande (nämligen de förut utarbetade förslagsritningarne), gifvit mig anledning att låta genom Arbetschefen Johansson inmäta viktigare punkter utmed stränderna. och att resultatet af dessa mätningar lagts till grund vid planernas uppgörande Emellertid hade nog ytterligare mätningar varit önskvärda för en fullt riktig konnektion emellan de inre stadsdelarne (t. ex. den nuvarande bangården) och hamnen, men, äfven om planerna i detta hänseende skulle vara något felaktiga, har detta ingen inverkan hvarken på de föreslagna strandliniernas läge eller på anordningarne vid första anläggningen.

Alt I. Förslag till utvidgning österut.

Såsom af grundplanen, Pl. 1., framgår, sträcker sig den föreslagna bassängen, Bassäng III, c:a 120 m. längre åt öster än enl. «*Förslag G. & H.*«, men är flyttad afsevärdt längre åt söder, så att utflyttningen af dess norra strandlinie på ett ställe uppgår till nära 60 meter. Härigenom erhålles afsevärdt större område för upplagsplatser på denna sida än i «*Förslag G. & H.*« Däremot är bassängen c:a 150 m. kortare än enligt «*Förslag U. & J. I*«, men denna förkortning är betingad af nödvändigheten att förlägga rangeringsbangårdens utdragsspår på annat sätt än enl. sistnämnda förslag. Bassängen ligger emellertid längre ut än enl. detta förslag, så att utrymmet innanför densamma blir rymligare och lämpligare för därmed afsedda ändamål, nämligen upplagsplatser och industriella anläggniggningar.

En annan skillnad emellan detta förslag och de föregående är, att den nuvarande mindre hamnbassängen, Bassäng II, till större delen bibehålles. När en gång hamnen utvidgats i den utsträckning föreliggande förslag afser, kommer säkerligen

behofvet af en särskild bassäng eller hamn för pråmar och andra mindre farkoster att göra sig gällande, och därför är lämpligt att bibehålla den mindre hamnbassängen. Å planen är med prickade linier angifven en alternativ strandlinie utanför denna bassäng; härigenom kommer visserligen bassängen ifråga att erhålla en obekvämare infart, men den blir mera skyddad, den utanförliggande ön utnyttjas till land i ställlet för att bortmuddras och kajlängden i den nya bassängen ökas något.

Af det förut sagda är tydligt, att kajlängden enl. detta förslag blir större än enl. »*Förslag G. & H.*« men mindre än enl. »*Förslag U. & J.*« Då några hundra meter större eller mindre kajlängd här ej kan spela så stor roll, då man ju genom bygggande af flere pirer utanför och och ungefär parallelt med den nu föreslagna kan afpassa kajlängden efter framtida behof, anser jag mig ej behöfva här ingå på en närmare jamförelse emellan kajlängderna enligt de olika förslagen.

Inberäknadt nuvarande kajer, som bibehållas, blir enligt föreliggande förslag kajlängden väster om brytpunkten på ytte sidan vid pirens bas 2370 m., hvaraf nya kajer 2020 m.; med den alternativa strandlinien utanför Bassin II blifva dessa siffror resp. 2490 och 2160.

I likhet med de äldre förslagen hafva utmed kajerna föreslagits tvänne järnvägsspår och innanför dessa spår skjul, magasin eller upplagsplatser samt därinnanför åter ett par spår jämte trafik- och lastgator.

Hvad bassängens och pirens bredder beträffar, vill jag liksom Herrar Unander & Jonsson anmärka, att desamma framdeles vid utförandet af piren utan olägenhet kunna ökas, om så då skulle anses vara erforderligt.

För lämpligare utnyttjande af den tvärgående kajen vid den innersta delen af Bassin III har jag reserverat plats för administrationsbyggnad el. d. ett stycke innanför denna kaj och på andra sidan den här framdragna vägen.

Vägförbindelsen mellan staden och hamnen är, liksom i de äldre förslagen, framdragen öfver den nuvarande bangården vid Munkgatan, och kan lämpligen, då så erfordras, förläggas å viadukt öfver bangården. Naturligtvis bibehålles äfven vägförbindelsen från väster via vägöfvergången vid Hamngatan. Lillån framdrages i kulvert utmed och i den östra förbindelsevägen och får utmynna i sjön vid utsidan af den nya piren.

Spårförbindelsen till de nya hamnanläggningarne semt rangeringsbangården är ordnad på i hufvudsak samma sätt som enl. »*Förslag G. & H*« Det dubbla utdragsspåret har visserligen söder om Pilgatan en längd af endast något öfver 200 meter, men denna längd torde för de flesta fall vara tillräcklig. Då trafiken ökats, så att längre utdragsspår (t. ex. vid trafikrusningar) erfordras, kan det ena eller båda utdragsspåren förlängas öfver Pilgatan utmed järnvägen på sätt å Pl. 1 med streckade linier är antydt.

Herrar Unander & Jonsson hafva i sitt utlåtande af september 1906 sökt visa, att för den af dem föreslagna hamnutvidgningen skulle erfordras ett utdragsspår af emellan 450 à 600 m. De hafva härvid utgått, dels från antalet af- och tillkopplade vagnar, hvarvid vagnomsättningen i Gefle hamn uppgifvits till cirka 60,000 st. afkopplade och lika många tillkopplade vagnar, dels från den förutsättningen, att äfven vid trafikrusningar växling skulle ske endast 6 gånger dagligen. Då antagandet beträffande vagnsomsättningen i Gefle föreföll mig egendomligt, har jag från trafikdirektören vid Gefle—Dala järnväg, hvilken ombesörjer hamnbanetrafiken i Gefle, begärt uppgifter härå. Af de erhållna uppgifterna framgår, att antalet afsända lastade vagnar från Gefle hamn under åren 1905 och 1906 utgjort resp. 36,600 och 39,200 och att antalet

ankomne lastade vagnar utgjort resp. 30,500 och 31,900. Då dessa siffror ej äro stort mera än hälften af dem, som legat till grund för Herrar Unander & Jonssons beräkning, och då — särskildt på grund af rangeringsbangårdens närhet till hufvudbangården — växling *vid trafikrusningar* bör kunna utan olägenhet företagas minst 12 gånger om dygnet, om så erfordras, kan den af dem beräknade erforderliga utdragsspårlängden reduceras till omkring ⅓. Emellertid är det ibland af andra skäl fördelaktigt att på en gång kunna öfverföra längre tågsätt än 200 m., och för sådana mera sällan återkommande fall kan korsandet af Pilgatan ej utgöra någon afsevärd olägenhet. Denna gata korsas ju f. ö. på samma ställe af järnvägens trafikspår, hvarföre extra bevaknings- och afstängningsanordningar för utdragsspåren ej erfordras. När en gång trafikökningen föranleder Pilgatans framdragande å viadukt öfver järnvägsspåren, kan ju växlingen å de förlängda utdragsspåren försiggå under viadukten utan hinder för gatutrafiken.

För hufvudbangårdens utvidgning har jag lagt det å »*Förslag G.* & *H.*« framställda förslaget till grund, men vill på samma gång anmärka, att det sätt, hvarpå hufvudbangården utvidgas, har föga inflytande på anordningen af hamnbanans rangerstation.

De nu befintliga kajspåren äro, liksom å de äldre förslagen, anslutna till de nya hamnspåren, så att de nuvarande förbindelsespåren emellan dem och hufvudbangården kunna till fromma för dennas utvidgning slopas.

För området emellan rangeringsbangården och regementsområdet har jag antydt ett förslag till kvartersindelning och spårförbindelser, och torde detta område lämpligen böra reserveras hufvudsakligen för indistriella anläggningar.

Vid utarbetandet af förslaget har jag till en början sökt undvika att beröra de privata egendomarne söder om järnvägen närmast öster om Lillån, men har sedermera funnit, att ett kringgående af desamma skulle medföra afsevärd försämring af rangeringsbangårdens anordning, hvarför, om föreliggande förslag antages, dessa tomter böra vid första lämpliga tillfälle af staden inköpas.

Första anläggningen.

Den enda kajsträcka, som kan ifrågasättas för den första anläggningen, är den västra delen af den nya bassängens norra sida. Emellertid synes det mig ej vara lämpligt att — såsom å de äldre förslagen föreslagits — genast slopa de nuvarande kajerna öster om den mindre hamnbassängen (Bassin II). Om än genom dessa kajers bibehållande den vid den första anläggningen erforderliga muddringen kommer att något ökas och något mera provisorisk strandskoning erfordras, blir dock kostnadsökningen ringa i förhållande till den nytta man ännu länge kan hafva af dessa kajer.

På grund häraf hafva de 200 m. kaj, som den första anläggningen skulle omfatta, föreslagits till utförande så som Pl. 2. angifver. Kajen, som konstruerats för 5 m:s vattendjup, utföres såsom konstruktionsritningen Pl. 3 utvisar och består af en c:a 3,3 m. bred träbrygga utanför en väl förankrad, kraftig spånt. Någon närmare beskrifning af konstruktionen torde vara obehöflig, men jag vill nämna, att jag af den genom sondborrningen vunna kännedomen om grundförhållandena å ifrågavarande ställe föranledts att föreslå denna, till synes onödigt kraftiga och därigenom jämförelsevis dyrbara, konstruktion. På hvardera ändan af den 200 m. långa träbryggan utdrages den bakomliggande spånten omkring 7,5 m. och fortsättas å västra ändan med en tvärgående c:a 80 m. lång strandskoning, som slutar vid det nuvarande vinteruppkörningsstället, som bibehållds, och å östra ändan med en c:a 50 m. lång

strandskoning. Strandskoningarne utföras på båda ställena enl. konstruktionsritningen å Pl. 4.

Utanför kajen muddras till 50 meters bottenbredd och 4,2 meters djup, d. v. s. till ord 0,0, hvarjämte en i botten 40 m. bred infartsränna uppmuddras, allt i enlighet med Pl. 2. Till ledning vid in- och utseglingen anordnas utmed infartsrännan 2 st. ducdalber.

Med den uppmuddrade jordmassan utfylles först området närmast utmed kajen och strandskoningarne till c:a 40 meters bredd och anbringas bottenfyllning för den föreslagna järnvägsbanken. Återstående muddermassa antingen tippas i sjön på djupt vatten eller uppläggas i närheten af den nya anläggningen på ställen, där man först önskar erhålla torrt land.

Å kajplanet anbringas fastare fyllnadsämnen och grusas till 30 meters bredd från kajlinien samt anordnas rännstenar samt erforderliga dränerings- och afloppsledningar; makadamiserad körväg anordnas emellan den nya kajanläggningen och den nuvarande hamnen utmed den västra strandskoningen.

Järnvägsförbindelse till anläggningen anordnas med provisorisk sträckning i enl. med Pl. 2. Af denna framgår, att härigenom en del af det område af kvarteret Sigurd, som Allm. Svenska Elektr. Aktiebolaget enl. uppgift förklarat sig villigt att köpa af staden, kommer att afskäras. För den händelse detta måste undvikas, kan spårförbindelsen lämpligen anordnas, såsom de streckade linierna å Pl. 2 angifva, hvarvid dock öfver Lillån måste byggas en särskild bro, hvilken dock torde kunna utföras hufvudsakligen af trä, hvarigenom kostnadsökningen för denna alternativiska sträckning ej torde blifva afskräckande stor.

Utanför den nya kajen anordnas en 220 m. lång vågbrytare med läge enl. Pl. 2 och konsruktion enl. Pl. 4. Den är i kostnadsberäkningen upptagen till ett pris af 30 kr. pr m. och antagen utförd som en enkel tät pålrad med stödbockar på 2,5 meters afstånd. Denna konstruktion är sannolikt tillräckligt betryggande, särskildt med hänsyn till att någon lyftning genom isen ej torde behöfva befaras, då någon nämnvärd höjning af vattenståndet vintertid ej torde förekomma. Skulle emellertid konstruktionen visa sig vara för svag, pålas lämpligen ytterligare en pålrad på c:a 2,5 meters afstånd utanför den förra och fylles med sten o. d. emellan pålraderna, allt enligt den längst till höger å Pl. 4 visade konsruktionen. Tilläggskostnaden för sistnämnda konstruktion uppgår till 45 à 55 kr. pr m, beroende på till hvilket pris stenfyllningen kan erhållas.

Beträffande vågbrytaren är särskildt att märka, att densamma förlagts inom den i grundplanen upptagna stora hamnpiren och så långt innanför dennas norra strandlinie, att denna strandlinie — för eventuelt erforderlig ökning af den innanförliggande bassängens bredd — utan olägenhet kan flyttas något åt söder.

Kostnaden för denna första anläggning kan enligt bifogade kostnadsberäkning beräknas uppgå till *Kronor 195,000.*

Såsom af specialkostnadsberäkningen å själfva kajen framgår, beräknas denna kosta 350 kronor pr löpande meter. Det kan möjligen ifrågasättas att till en början endast bygga kajen, såsom angifves till höger å Pl. 3., d. v. s. uppskjuta med utförandet af träbryggan. Härigenom kan inbesparas c:a 75 kr. pr löp. meter, hvarigenom kostnaden för den första anläggningen nedgår till *Kronor 180,000.*

Då det kan dröja länge, innan större djup vid kajen än 4 m. erfordras, synes denna modifikation vara att rekommendera. Att sedermera förändra kajen och tillbygga träbryggan kommer naturligtvis att kosta mera än de inbesparade 75 kr.

pr lm., men torde ej öfverstiga 125 kr. pr lm. Måhända kan man då vilja hafva ännu större djup än 5 m. vid kajen och kan då lämpligen bygga en något bredare träbrygga, än den å Pl. 3 angifva.

Kommitterade hade, som nämndt, äfven infordrat uppgift å prisförhöjningen, om i stället för den föreslagna träkajen för 5 meters djup byggdes kajer för 6 meters djup. Att här bygga träkajer utan träbrygga för större djup vid kajen än 4 meter anser jag ej tillrådligt, hvilket ock framgår däraf, att jag för 5 meters djup föreslagit kaj med träbrygga. En träkaj för 6 meters djup torde därför lämpligast konstrueras på samma sätt som den föreslagna 5-meters kajen, endast med omkring 2 m. bredare träbrygga och en del andra förstärkningsanordningar. En sådan kaj kan beräknas kosta c:a 450 kr. pr lm. Skall träbryggan konstrueras, så att den kan bära tyngre lossnings- och lastningskranar samt järnvägstrafik, hvilket på grund af dess ökade bredd kan blifva erforderligt, kommer kostnaden att uppgå till c:a 500 kronor pr lm

En stenkaj för 6 meters vattendjup, hvilken här lämpligast torde byggas på en å 16 à 18 m. långa lutande pålar hvilande, c:a 6 meter bred, plattform, vid hvars inre kant anordnas en kraftig spånt, liknande den å Pl. 3. angifna, kan beräknas kosta 1,000 à 1,300 kr. pr lm. Priset blir härvid beroende bl. a. på, huru djupt under det vid byggnadstiden rådande vattenståndet trävirket skall förläggas och på fordringarne på stenarbetets utförande.

Alt. II. Förslag till utvidgning västerut.

Såsom af planen å Pl. 5 framgår, har härvid *«Förslag Svartå«* i hufvudsak följts.

Utmed Svartån bygges en 180 m. lång träkaj för 4 meters vattendjup af å Pl. 6 visad konstruktion. Då grunden å denna sträcka är bättre längre in och sämre utåt, användas kortare pålar samt klenare och kortare spånt å den inre delen af kajen. Huru detta lämpligen bör varieras framgår af en situationsplan med tabell å Pl. 6. Vid inre ändan af denna kaj bygges c:a 10 m. och vid den yttre ändan c:a 15 m. strandskoning af den å Pl. 4 visade konstruktionen.

I stora hamnbassängen bygges en 120 m. lång träkaj af den å Pl. 6 visade konstruktionen och med de detaljmått å pålar och spånt, som framgå af ofvannämnda tabell. I norra ändan ansluter denna kaj till nu befintlig kaj och fortsättes i södra ändan med en 15 m. lång strandskoning af å Pl. 4 visad konstruktion.

Utanför den med Svartån föreslagna kajen uppmuddras en i botten 50 m. bred bassäng till 4,2 meters djup d. v. s. till ord. 0,0. Denna bassäng blir något smalare än den i *«Förslag Svartå«* upptagna, men bredden torde vid jämförelse med den i Alt. I upptagna bassängbredden vara tillräcklig. Till ofvannämnda djup uppmuddras en i botten 20 m. bred inseglingsränna till denna bassäng. I stora hamnbassängen muddras till samma djup utmed den där föreslagna kajen; den här beräknade muddringsmassan är betydligt större den, som i *«Förslag Svartå«* upptagits i stora hamnbassängen, hvarföre jag antager, att i detta förslag muddring här förutsetts till mindre djup. Emellertid torde vara skäl i att med ens muddra till det större djupet, medan mudderverk finnes på platsen. Det kunde ju anses onödigt att någonstädes i hamnen *nu* muddra djupare än till t. ex. 3,5 m. (såväl i Alt. I som Alt. II), men då det redan nu på flere ställen finnes större djup, och igenslamning under årens lopp torde vara att befara, har jag ansett vara lämpligast att med ens taga de föreslagna djupen.

Utmed infartsrännan till Svartåbassängen anordnas 5 st. ducdalber och på den ena af de båda yttersta af dessa ett ledljus för insegling vid mörker.

Bakom de nya kajerna och strandskoningarne fylles först med erforderlig del af den uppmuddrade massan och däröfver fylles med fastare fyllnadsämnen och grusas till c a 0,4 à 0,6 meters tjocklek. Hamnplanerna grusas och förses med rännstenar samt dränerings- och afloppsledningar.

Då kajen utmed Svartån upptager den plats, där nu rodd- och segelbåtar förtöjas, föreslås, liksom i *»Förslag Svartå«*, anordnande af en gångbro öfver Svartån strax utanför järnvägsbron samt en c:a 100 m. lång förtöjningsbrygga för små båtar utmed den nya Svartåbassängens västra sida, allt på sätt närmare framgår af Pl. 5.

Kajspår anordnas enl. Pl. 5 och sättas i förbindelse med det nuvarande spåret från bangården till hamnen. Å Pl 5 finnes med streckade röda linier angifvet ett alternativförslag till järnvägsförbindelsens ordnande till de nya kajerna, men då detta förutsätter nya markförvärf och skarp kurva, har detsamma ej närmare utarbetats.

Kostnaden för hamnutvidgningen enligt detta alternativ kan enligt bifogade kostnadsberäkningar anslås till *Kronor 162,000.*

Jämförelse emellan de nu uppgjorda förslagen.

Vid en ekonomisk jämförelse emellan de båda alternativen har man att i Alt. I sätta anläggningskostnaden till 180,000 kr., såsom motsvarande den nyss för Alt. II beräknade anläggningskostnaden 162,000 kr. I Alt. I erhålles för ofvanstående kostnad en kajlängd af 215 m. mot i Alt. II en kajlängd af c:a 180 + 120 = 300 m., men kajerna i Alt. II, såväl den utmed Svartån som den i stora hamnbassängen, äro mindre värda pr längdmeter än den i Alt. I föreslagna kajen. Kajen utmed Svartån har visserligen ett tämligen bredt upplagsplan, men detsamma genomskäres å den ena hälften på ofördelaktigt sätt af järnvägsspår, som alltid måste hållas fria från upplagsgods, och järnvägsförbindelsen till densamma blir mindre bekväm. Kajen i stora hamnbassängen saknar nästan alldeles upplagsplan och kan endast användas för lastning och lossning direkt emellan järnvägsvagn och fartyg. På grund häraf måste vid en jämförelse emellan de båda alternativen kajlängden i Alt. II betydligt reduceras. Det är svårt att angifva, huru stor denna reduktion bör vara, men jag anser mig icke gå för långt, om jag antager att kajsträckan utmed Svartån pr längdmeter endast är värd 80 % af värdet pr längdmeter af den i Alt. I föreslagna kajen, och att motsvarande tal för kajsträckan i stora hamnbassängen är 40 %.

Den mot kajlängden, 215 m., i Alt. I svarande kajlängden i Alt. II blir under detta antagande:

$$0{,}8 \times 180 + 0{,}4 \times 120 = 192 \text{ m.}$$

Totalkostnaden för Alt, I, fördelad pr löpmeter kaj eller $\frac{180{,}000}{215}$ = *c:a 837 kronor*, bör således jämföras med kostnaden för Alt. II, fördelad på 192 meter kaj eller $\frac{162{,}000}{192}$ = *c:a 844 kronor.*

Häraf framgår, att de båda alternativen *nu* kunna anses vara i det närmaste ekonomiskt likställda, men tages hänsyn till *framtida* utvidgningsbehof, bör lätt inses, att Alt. I är ekonomiskt fördelaktigare än Alt. II. Då ytterligare kajer erfordras, kunna nämligen sådana i Alt. I byggas utan extra kostnader för muddring af in-

seglingsränna och för ordnande för järnvägsförbindelse m. m., under det att man, om Alt. II utföres, för ytterligare kajer — som väl då komme att förläggas österut — finge räkna med dylika extra kostnader. När åter större vattendjup vid kajerna än 4 m. erfordras, är kajen enligt Alt. I härför bättre lämpad, än de i Alt. II föreslagna kajerna.

Härvid anmärkes, att vid denna jämförelse, liksom vid kostnadsberäkningarne, förutsatts, att Stockholms—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag i båda alternativen utan kostnad för staden tillsläpper till kajspåren och förbindelsespåren erforderliga räls och syllar m. m. samt utför och underhåller spåranläggningarne.

Slutligen vill jag framhålla, att det ur estetisk synpunkt torde vara olämpligt att bygga kajer för handelsfartyg utmed Svartån och belamra strandområdet utmed ån med järnvägsspår och upplagsgods. Detta område torde nämligen på grund af sin belägenhet böra ordnas som park och det utanförliggande vattenområdet torde snart nog i sin helhet vara behöfligt till hamn för lustbåtar o. d., hvartill detsamma ock torde böra reserveras.

På grund af det anförda vill jag för min del förorda, att hamnen redan nu *utvidgas åt öster*, och att en första anläggning utföres enligt ofvan demonstrerade förslag Alt. I och med träkaj för 4 meters vattendjup för en beräknad kostnad af 180,000, eller — om vid tiden för arbetets utförande den tidpunkt, då hamnen kommer att anlöpas af fartyg, som fordra större vattendjup än 4 m., kan anses vara nära förestående — med träkaj med träbrygga för 5 meters vattendjup för en beräknad kostnad af 195,000 kronor.

Göteborg i juli 1907.

Wolmar Fellenius.

FÖRSLAG TILL UTVIDGNING AF VÄSTERÅS HAMN.

Alt. I (österut).

Kostnadsberäkning för Första anläggningen.

A. *Muddrings- och fyllningsarbeten:*

Muddring till 4 meters (4,2 m.) djup utanför kajen och i infartsrännan 70,000 m.^{3} à 0: 50	35,000: —	
Fyllning å hamnplanet med mudder 25,000 m.^{3} à 0: 75	18,750: —	
Bottenfyllning för järnvägsbanken med mudder 5,000 m.^{3} à 1: —	5,000: —	
Transport och tippning i sjön af öfverblifven mudddermassa 40,000 m.^{3} à 0: 25	10,000: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	10,250: —	79,000: —

B. *Kajer och strandskoningar:*

Kaj för 5 meters djup med träbrygga (enl. nedanstående specialberäkning) 200 m. à 350: —	70,000: —	
D:o utan träbrygga (enl. d:o) 15 m. à 275: —	4,125: —	
Strandskoningar 130 m. à 45: —	5,850: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	2,025: —	82,000: —

C. *Hamnplanets ordnande:*

Fyllning med fastare fyllnadsämnen och grus till i medeltal c:a 0,5 meters tjocklek och 30 meters bredd från kajlinien 4,000 m.³ à 2: —	8,000: —	
Makadamisering af tillfartsvägen 1,000 m.² à 2: — . .	2,000: —	
Rännstenar 400 m. à 3: 50	1,400: —	
Dränering och afloppsledningar m. m.	2,500 —	
Diverse och oförutsedda utgifter	2,100: —	16,000: —

D. *Ordnande för järnvägsförbindelse till hamnen:*
(utom räler och syllar med tillbehör)

Bankfyllning med fastare ämnen 4,000 m.³ à 1: 70 . .	6,800: —	
Ballastning (c:a 700 lm.) 1,300 m.³ 2: —	2,600: —	
Diverse oförutsedda utgifter	1,600: —	11,000: —

E. *Vågbrytare m. m.:*

Vågbrytare 220 m. à 30: —	6,600: —	
Ducdalber 2 st. à 200: —	400: —	7,000: —
	Summa Kronor	195,000: —

Genom att kajen å hela sträckan utföres *utan* träbrygga kan häraf inbesparas: . . . . 200 × (350 — 275) = Kr. 15,000: —

Om all mudder uppläigges på land, tillkommer till ofvanstående kostnad: . . . . för 40,000 m.³ à (0: 75 — 0: 25) = Kr. 20,000: —

Specialkostnadsberäkning för 3,75 löp. meters Träkaj för 5 meters vattendjup med träbrygga.

(Enl. Pl. 3).

Bottenrensning, (för nedre spåntföljaren): 10 m,³ à 4: —	40: —
Stödpålar à 17 m., inkl. nedslagning, 3 st. à 22: —	66: —

Spånt med följare m. m.:

stående spånt af 15 × 15 cm:s, 8 m. långa sparrar (hopsatta före nedslagningen 2 och 2 med järnklammor) inkl. nedslagning 200 m. à 1: 50 . . . 300: —

liggande 7,5 × 20 cm:s plank 25 m. à 0: 60	15: —	
d:o 10 × 20 » » 3,75 » » 0: 80	3: —	
följare 20 × 25 cm. 3,75 » » 2: —	7: 50	
d:o 15 × 15 » 3,75 » » 0: 80	3: —	
d:o 20 × 20 » 3,75 » » 1: 60	6: —	
skrufbultar m. m. 25 kg. à 0: 50	12: 50	
öfrig arbetskostnad m. m.	33: —	380: —

Förankringsbockar:

15 m:s pålar inkl. nedslagning 4 st. à 17: —	68: —	
9 » stödpåle » » 1 » » 7: —	7: —	
beton (1:6:8) m, formar m. m. 2 m.³ » 35: —	70: —	
skrufbultar och hopsättning m. m.	30: —	175: —

Förankringsjärn och U-järnsföljare:

2 st. U-järn N. P. 12, 12 m. långa, tvärgående vinkeljärn, följare af U-järn N. P. 24, skrufbultar, passning hopsättning, skyddsbestrykning m. m.	480 kg. à 0: 35	168: —

Träbrygga:

15 m:s pålar inkl. nedslagning 7 st. à 15: —	105: —	
hammarband 20 × 20 cm. 10 m. à 1: 60	16: —	
spännverk af sparrar 20 × 20 cm. 8 m. à 1: 60 . . .	12: 80	
kantföljare 20 × 20 » 3,75 » » 1: 60 . . .	6: —	
afvisareföljare 20 × 25 » 3,75 » » 2: — . . .	7: 50	
plankdäck, plank 10 × 20 » 55 » » 0: 80 . . .	44: —	
smide och skrufbultar 120 kg. à 0: 50	60: —	
tjärning, öfrig arbetskostnad m. m.	58: 70	310: —
Förtöjningsanordningar: 1 ring med fästbultar à Kr. 60: — å hvar 15:de meter		15: —
Diverse och oförutsedda utgifter		146: —
	Summa Kronor	1,300: —

eller per *löpmeter kaj* $\frac{1300}{3,75}$ = *Kronor 350:* —

Utföres kajen *utan träbrygga*, såsom visas till höger å Pl. 3. *afgår* från ofvan beräknade kostnad för en 3,75 m lång kajsträcka eller Kronor 1,300: —

för träbrygga . . . . Kr.	310: —	
och för diverse och oförutsedda utgifter . . . . «	146: —	
eller tillhopa Kronor		456: —
hvarefter således återstå Kronor		844: —

men *tillkommer:*

för långsgående hammarband 25 × 27,5 cm. inkl. arbetskostnad 3,75 m. à 4: —	15: —		
« afvisarepåle à 15 m. inkl. nedslagning 1 st. à 15: —	15: —		
« afvisareföljare 20 × 25 cm. 3,75 m. à 2: — . . .	7: 50		
« bultar och hopsättning m. m.	30: —		
« diverse och oförutsedda utgifter	118 50		
eller tillhopa Kronor		186: —	
så att kostnaden för 3,75 löpmeter kaj blir Kronor		1,030: —	

eller per *löpmeter kaj* (utan träbrygga) $\frac{1030}{3,75}$ = *Kronor 275:* —

Göteborg i juli 1907.

Wolmar Fellenius.

FÖRSLAG TILL UTVIDGNING AF VÄSTERÅS HAMN.

Alt. II (västerut).

Kostnadsberäkning.

A. *Muddrings- och fyllningsarbeten:*

Muddring till 4 meters (4,2 m.) djud utanför kajen utmed Svartån och i den i den nya infartsrännan 54,000 m.³ à 0: 50	27,000: —	
D:o till samma djup i stora hamnbassängen 13,000: — m.³ à 0: 50	6,500: —	
Fyllning innanför kajen utmed Svartån med mudder 1,000 m.³ à 0: 75	750: —	
D:o innanför kajen i stora hamnbassängen 8,000 m.³ à 0: 75	6,000: —	
Transport och tippning i sjön af öfverblifven muddermassa 58,000 m.³ à 0: 25	14,500: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	8,250: —	63,000: —

B. *Kajer och strandskoningar:*

Kaj för 4 meters djup utmed Svartån (enl. nedanstående specialberäkning) 140 m. à 220: —	30,800: —	
40 m. à 240: —	9,600: —	
Strandskoningar vid d:o 25 m. à 45: —	1,125: —	
Kaj för 4 meters djup i stora hamnbassängen (enl. nedanstående specialberäkning) 50 m. à 230: —	11,500: —	
70 m. à 260: —	18,200: —	
Strandskoningar vid d:o 15 m. à 45: —	675: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	2,100: —	74,000: —

C. *Hamnplanets ordnande:*

Fyllning med fastare fyllnadsämnen och grus till i medeltal 0,4 meters tjocklek och 30 meters bredd utmed kajen vid Svartån 2,400 m.³ à 2: —	4,800: —	
Fyllning med d:o till i medeltal 0,6 meters tjocklek emellan kajen i stora hamnbassängen och vågbrytaren 2,000 m.³ à 2: —	4,000: —	
Rännstenar 430 m. à 3: 50	1,505: —	
Dränering och afloppsbrunnar m. m.	2,000: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	1,695: —	14,000: —

D. *Ordnande för järnvägsförbindelse till de nya kajerna:*
(utom räler och syllar med tillbehör)

Ballastning för förbindelsespår 400 m.³ à 2: —	800: —	
Diverse och oförutsedda utgifter	200: —	1,000: —

E. *Ducdalber och ledljus vid infartsrännan:*

Ducdalber, hvardera af 4 st. 12 à 15 meters, grofva pålar,		
3 st. à 100: —	300: —	
2 st. à 200: —	400: —	
1 ledljus med blixtsken (t. ex. från Aktiebolaget Gasaccumulator, Stockholm) m. m.	1,300: —	2,000: —

F. *Anordnande af en gångbro af trä öfver Svartån* omedelbart söder om järnvägsbron och en c:a *100 meter lång enkel pålbrygga för småbåtar* utmed Svartån midt emot den nya kajen, förslagsvis . . . 8,000: —

Summa Kronor 162,000: —

Om den öfverblifna muddermassan skall uppläggas på land tillkommer till ofvanstående kostnad

för 58.000 m³ à (0: 75 — 0: 25)	Kr.	29,000: —
samt för inpålning af upplagsplatsen m. m.	»	6,000: —
eller tillhopa	Kr.	35,000: —

Specialkostnadsberäkning för 3,0 löp. meters Träkaj för 4 meters vattendjup, utan träbrygga.

(Enl. Pl. 6).

(Beräkningen utföres först för **kajsträckorna A, B och C** utmed Svartån).

Bottenränsning för nedre spåntföljaren samt jordschaktning 50 m.³ à 2: — 100: —

Yttre pålar med hammarband m. m.:

11 à 14 meters pålar inkl. nedslagning 3 st. à 12: —	36: —
hammarband 25 × 27,5 cm. 3 m. à 3: 25	9: 75

afvisareföljare och bakre långsföljare 20 × 25 cm. 6 m. à 2: —	12: —	
försträfning 4 m. à 0: 50	2: —	
smide och skrufbultar 70 kg. à 0: 50	35: —	
öfrig arbetskostnad m. m.	45: 25	140: —

Spånt med följare m. m.:

stående spåntblank 10 × 20 cm. 5,5 m. à 6,5 m. långa, inkl. nedslagning 90 m. à 1: 20	108: —	
liggande 7,5 × 20 cm:s plank 25 m. à 0: 60	15: —	
följare 25 × 25 cm. 3 m. à 2: 80	8: 40	
» 20 × 20 cm. 6 m. à 1: 60	9: 60	
skrufbultar 24 kg. à 0: 50	12: —	
öfrig arbetskostnad m. m.	27: —	180: —

Förankringsanordningar:

10 à 14 m:s bockpålar inkl. nedslagning 2 st. à 13: —	26: —	
6 m:s stödpåle inkl. nedslagning 1 st. à 5: —	5: —	
plank 7,5 × 20 cm. 10 m. à 0: 60	6: —	
förankringssparrar 15 × 20 cm. 18 m. à 1: 10	19: 80	
tvärklotsar	2: —	
smide och skrufbultar 60 kg. à 0: 50	30: —	
öfrig arbetskostnad m. m.	61: 20	150: —

Förtöjningsanordningar:

1 ring med förankringsbeton à kr. 60 på hvar 15:de meter		12: —
Diverse och oförutsedda utgifter		78: —
	Summa Kronor	660: —

eller per *löpmeter kaj* $\frac{660}{3}$ = *Kronor 220: —.*

För **kajsträckan D ökas** kostnaden för 3 meter lång sträcka med:

Tillägg för 4 pålar à 2: 50		10: —
» » kraftigare spånt, (12,5 × 20 cm., 6,5 m. långa) 100 m. à 1: 50	150: —	
	— 108: —	42: —
Tillägg för ökad arbetskostnad samt diverse och oförutsedda utgifter		8: —
	eller tillhopa med kronor	60: —

så att kostnaden per *löpmeter kaj* blir $\frac{720}{3}$ = *Kronor 240: —.*

För **kajsträckan E ökas** den först beräknade kostnaden för 3 meter lång kajsträcka med:

Tillägg för 4 pålar à 3: —		12: —
» » kraftigare spånt (20,5 × 12 cm, 7 m. långa) 106 m. à 1: 70	180: 20	
	— 108: —	72: 20
Tillägg för ökad arbetskostnad samt diverse och oförutsedda utgifter . .		25: 80
eller tillhopa med kronor		110: —
men *minskas* för bottenränsning och jordschaktning med kronor		80: —
så att ökningen endast blir kronor		30: —

eller till: per *löpmeter kaj* $\frac{690}{3}$ = *Kronor 230: —*.

För **kajsträckan F ökas** den först beräknade kostnaden för 3 meter lång kajsträcka med:

Tillägg för 4 pålar à 3: 50		14: —
» » kraftigare spånt (15 × 20 cm., 7,5 m. långa) 115 m. à 2: —	230: —	
	— 108: —	122: —
Tillägg för ökad arbetskostnad samt diverse och oförutsedda utgifter . .		44: —
eller tillhopa med kronor		180: —
men *minskas* för bottenränsning och jordschaktning med kronor		60: —
så att ökningen endast blir kronor		120: —

eller till: per *löpmeter kaj* $\frac{780}{3}$ = *Kronor 260 —*.

Göteborg i Juli 1907.

Wolmar Fellenius.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

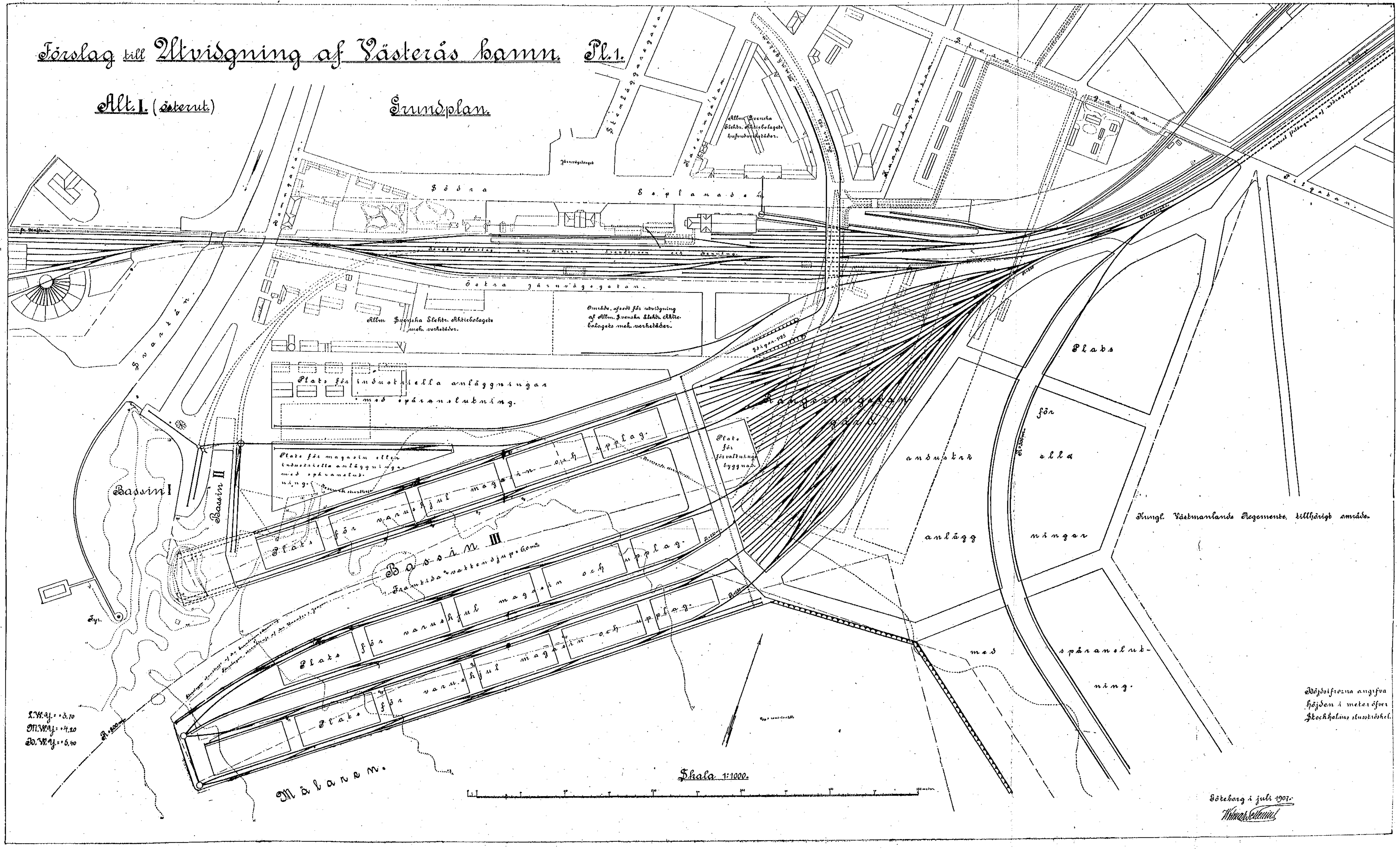

Förslag till Utvidgning af Västerås hamn. Pl. 1.
Alt. I. (österut.)
Grundplan.
Södra Esplanaden
Östra Järnvägsgatan.
Allm. Svenska Elektr. Aktiebolagets mek. verkstäder.
Område, afsedt för utvidgning af Allm. Svenska Elektr. Aktiebolagets mek. verkstäder.
Allm. Svenska Elektr. Aktiebolagets hufvudverkstäder.
Svartån
Plats för industriella anläggningar med spåranslutning.
Plats för magasin eller industriella anläggningar med spåranslutning.
Bassin I
Bassin II
Bassin III
Plats för varuskjul magasin och upplag.
Plats för varuskjul magasin och upplag.
Plats för varuskjul magasin och upplag.
Plats för varuskjul magasin och upplag.
Rangeringsbangård
Plats för förvaltningsbyggnad
Plats för industriella anläggningar med spåranslutning.
Kungl. Västmanlands Regemente tillhörigt område.
Mälaren.
L.W.Y. = +3.10
M.W.Y. = +4.20
H.W.Y. = +5.40
Skala 1:1000.
Höjdsiffrorna angifva höjden i meter öfver Stockholms slusströskel.
Göteborg i juli 1907.

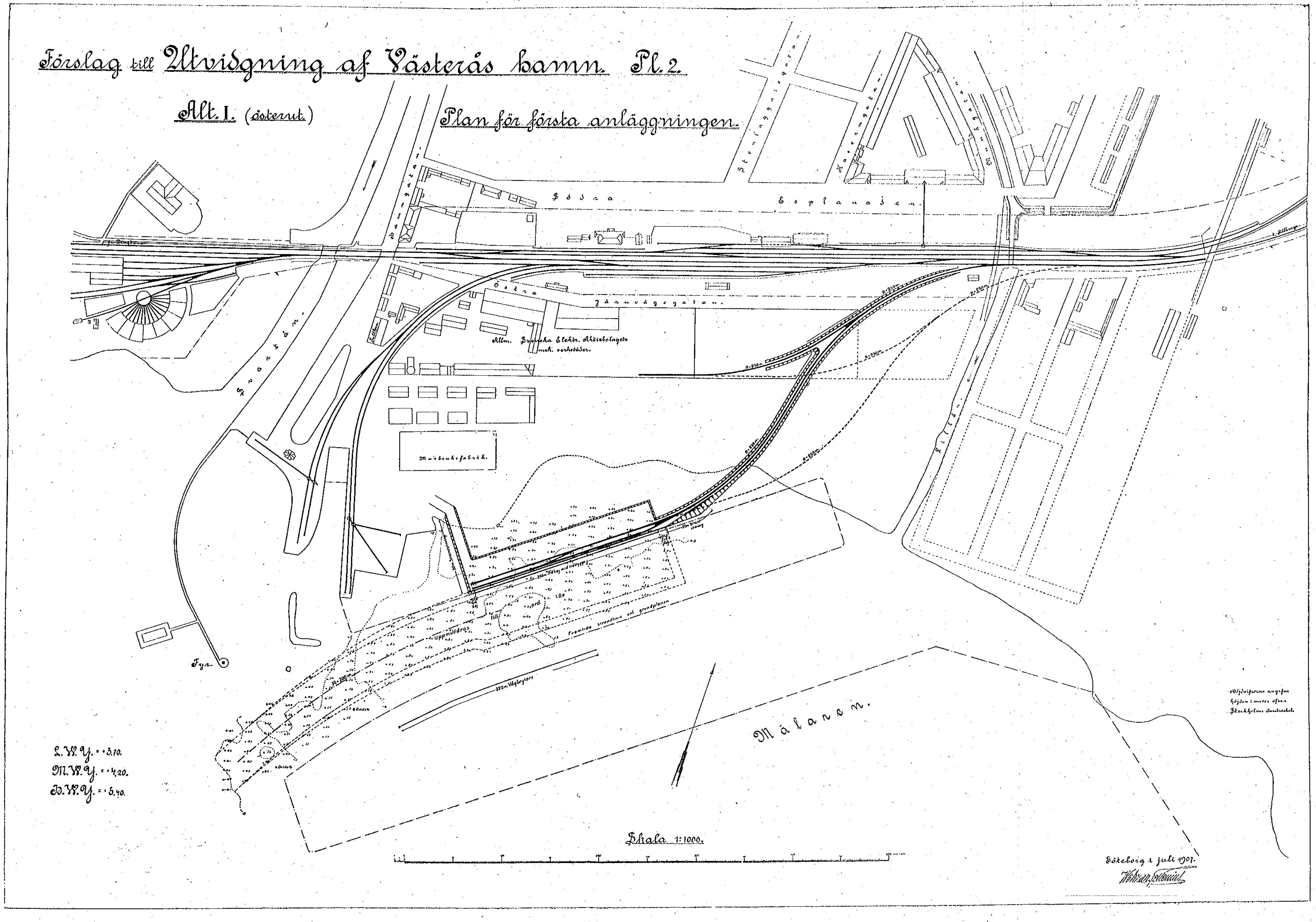

Förslag till Utvidgning af Västerås hamn. Pl. 2.
Alt. I. (österut.)
Plan för första anläggningen.
Södra Esplanaden.
Östra Järnvägsgatan.
Allm. Svenska Elektr. Aktiebolagets mek. verkstäder.
Mälaren.
Fyr.
L.W.Y. + 3,10.
M.W.Y. + 4,20.
H.W.Y. + 5,40.
Höjdsiffrorna angifva höjden i meter öfver Stockholms slussträskel.
Skala 1:1000.
Göteborg i juli 1907.

Förslag till Utvidgning af Västerås hamn. Pl. 5.

Alt. II. (västerut)

Plan.

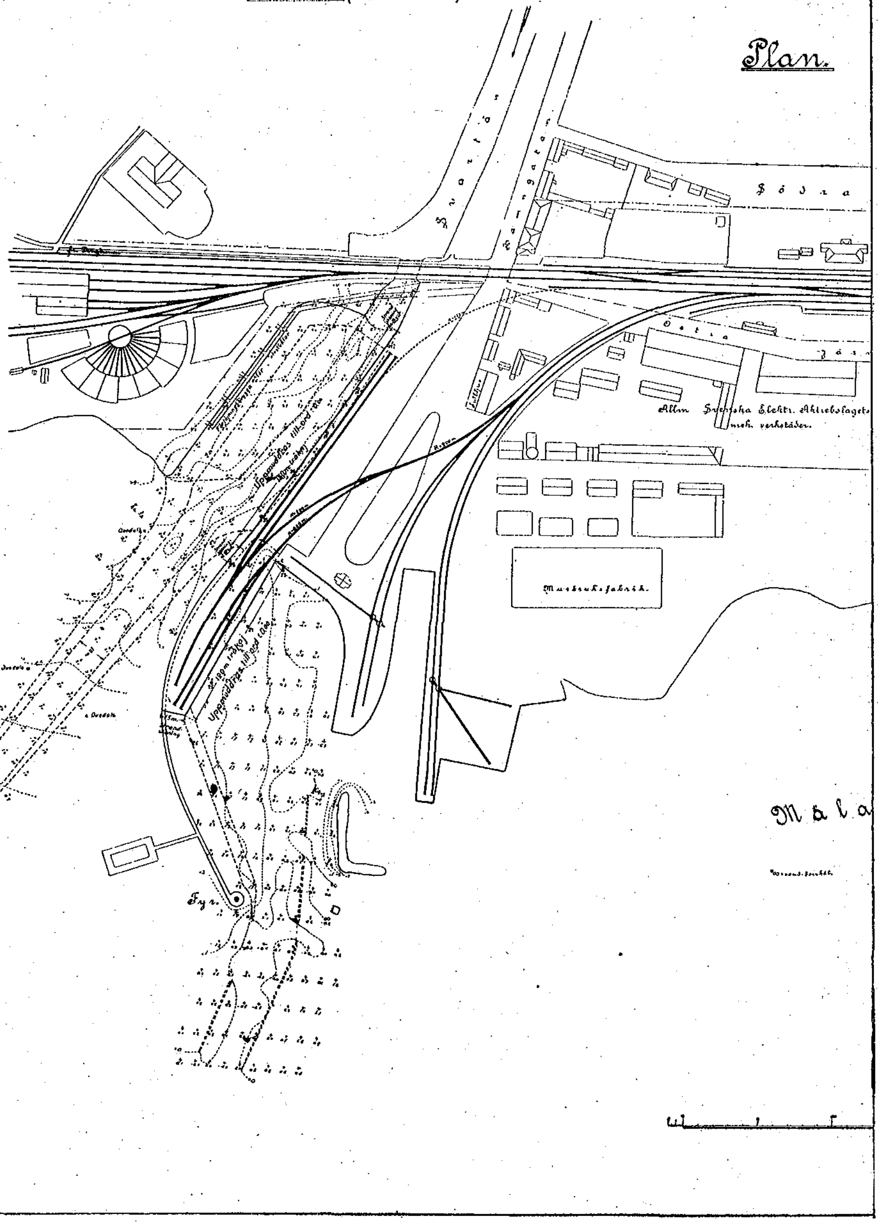

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Utdrag af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås räkenskaper för år 1906 samt revisionsberättelsen för samma år.

Utdrag ur Centralslöjdskolans och Tekniska skolan i Västerås räkenskaper för år 1906.

Debet:

Balanser från 1905:		
Slöjdskolans inventarier	1,983: 79	
Tekniska skolans d:o	9,940: —	
Rit- och skrifmaterialier	200: —	
Slöjdmaterialier och slöjdalster	775: —	
Fordran af Slöjdmagasinet	405: 30	
Kontanta medel	298: 97	13,603: 06
Årets anslag:		
Af Landstinget	4,000: —	
» Hushållningssällskapet	2,000: —	
» Västerås stad till tekniska skolan ur stadskassan	2,000: —	
» d:o till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan ur Zimmermanska fonden	2,000: —	
» Västerås stad, hyresvärdet af skolans lokaler ur Zimmermanska fonden	2,800: —	
» Statsmedel	3,600: —	16,400: —
Terminsafgifter		982: 50
	Kronor	30,985: 56

Kredit:

Aflöningar	12,001: —	
Uppvärmning, belysning och diverse	2,426 63	
Värdeminskning å inventarier	357: 71	
Hyresvärdet af skolans lokaler	2,800: —	17,585: 34
Balanser till 1907:		
Slöjdskolans inventarier	1,935: 53	
Tekniska skolans d:o	9,970: 29	
Rit- och skrifmaterialier	200: —	
Slöjdmaterialier och slöjdalster	600: —	
Fordran af Slöjdmagasinet	68: 90	
Kontanta medel	625: 50	13,400: 22
	Kronor	30,985: 56

Utdrag ur Slödmagasinets räkenskaper för år 1906

Debet:

Balanser från 1905:

Tillgångar:

Varulager och fordringar		5,107: 28	
Inventarier		200: —	
Innestående i bank		10,300:	
Kontanta medel		64: 67	
Kronor		15,671: 95	
Skulder:			
Till Hushållningssällskapet	2,000: —		
» Centralslöjdskolan	405: 30	2,405: 30	
Återstår nettokapital vid årets början			13,266: 65
Bankränta			467: 88
Bruttoinkomst å handelsrörelsen			2,113: 52
Kronor			15,848: 05

Kredit:

Aflöningar			1,074: 17
Diverse omkostnader			263: 72
Balanser till 1907:			
Tillgångar:			
Varulager och fordringar		4,499: 43	
Inventarier		200: —	
Innestående i bank		11,750: —	
Kontanta medel		129: 63	
Kronor		16,579: 06	1,337: 89
Skulder:			
Till Hushållningssällskapet	2,000: —		
» Centralslöjdskolan	68: 90	2,068: 90	
Återstår nettokapital vid årets slut			14,510: 16
Kronor			15,848: 05

Revisionsberättelse:

Undertecknade, utsedda revisorer att granska Centralslöjdskolans och Tekniska skolans samt Västmanlands Läns Hemslöjdsmagasins räkenskaper för år 1906, hafva tagit del af styrelsens vid dess sammanträden förda protokoll samt funnit räkenskaperna noggrant och väl förda och försedda med fullständiga verifikationer, hvarför, då ingen anmärkning förefinnes, vi få äran föreslå ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Västerås den 15 Aug. 1907.

F. W. Cronstedt. ***F. Fröberg.***

Rätt afskrifvet betygar:

H. Larsson.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af officerskårens vid Kungl. Västmanlands regemente ansökan att i messlokaler vid regementets mötesplats utskänka brännvin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bilagda ansökning från officerskåren vid Kungl. Västmanlands regemente att till sina medlemmar och inbjudna gäster i messlokaler vid regementets mötesplats under ett år, räknadt från den 1 nästkommande oktober utskänka brännvin, får Magistraten, under åberopande af Konungens Befallningshafvandes i länet å ansökningen tecknade resolution härhos öfverlämna; Och återförväntar Magistraten den remitterade ansökningen tillika med utdrag af stadsfullmäktiges protokoll i ärendet.

Västerås Rådhus den 3 september 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Öfverlämnas till Magistraten i Västerås, som anmodas öfver ansökningen höra Stadsfullmäktige där i staden samt med Stadsfullmäktiges protokoll i ärendet jämte eget yttrande därefter hit inkomma och den remitterade handlingen då tillika återställa.

Västerås slott i landskansliet den 29 Augusti 1907.

Claës Wersäll.

Georg Enhörning

På grund af officerskårens därom gjorda framställning får jag hos Konungens Befallningshafvande i enlighet med 16 § 1 mom. Kungl. Maj:ts nådiga förordning, angående försäljning af bränvin den 9 Juni 1905, äran anhålla om rätt för officerskåren att under ett år, räknadt från den 1 nästa Oktober, i åt kåren upplåtna messlokaler på regementets mötesplats utskänka brännvin åt sina medlemmar och inbjudna gäster.

Västerås den 27 Augusti 1907.

Per Hasselroth,
Regementschef.

J. N. Ifvarsson.

147.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af firman Axel Nybergs konditoris ansökan att uti huset N:o 1 vid stora torget få utskänka vin.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bilagda ansökning från firman Axel Nybergs konditori att uti sin lokal uti huset N:o 1 vid Stora torget här i staden få jämte servering af alkoholfria drycker till förtäring på stället utskänka vin, får Magistraten, under åberopande af Konungens Befallningshafvandes å ansökningen tecknade resolution härhos öfverlämna; Och återförväntar Magistraten den remitterade ansökningen tillika med utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll i ärendet.

Västerås Rådhus den 10 September 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Remitteras till Magistraten i Västerås, som äger att, efter Stadsfullmäktiges hörande, afgifva utlåtande i detta ämne; börande därvid iakttagas bestämmelserna i 7 § 3 mom. af Kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 Juni 1905, och skola vid ärendets redovisande dessa handlingar återställas.

Västerås slott i landskansliet den 2 September 1907.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Härmed får undertecknad vördsamt anhålla om tillstånd att i min lokal uti huset N:o 1 Stora torget här i staden, där jag idkar konditorirörelse jämte servering af alkoholfria drycker, få till förtäring på stället utskänka viner.

Som stöd för denna min anhållan vill jag framhålla dels den lifliga efterfrågan af viner, som af den bättre konditoripubliken gjort sig gällande, af det skäl att här på platsen ej finnes något ställe af 1:sta klass der servering af viner är tillåten, utom i stadens restauranger, hvilka enligt sin natur ej kan tillfredsställa här omförmälda behof, synes det mig vara billigt om en konditor i så stor stad som Vä-

steräs får inneha utskänkningsrätt af viner; hvilket äfven är förhållandet i de flesta andra städer af samma storlek som Västerås.

Västerås den 30 Augusti 1907.

Firma Axel Nybergs konditori:

p. p. P. L. Gottfrid Johansson.

Konditor.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af Löjtnanten L. August Schenströms m. fl:s ansökan att i gården N:o 22 vid Stora gatan få utskänka vin och öl medelst s. k. automat.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bilagda ansökning från Löjtnanten L. August Schenström, Kaptenen Georg Björnström, extra ordinarie Notarien Sam Södergren och Bagaren Otto Lundius om tillstånd att under tre kalenderår, räknadt från den 1 nästkommande Januari uti gården N:o 22 vid Stora gatan här i staden utskänka vin och öl medelst så kallad Automat, får Magistraten, under åberopande af Konungens Befallningshafvandes å ansökningen tecknade resolution härhos öfverlämna; Och återförväntar Magistraten den remitterade ansökningen tillika med utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll i ärendet.

Västerås Rådhus den 10 September 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION

Remitteras till Magistraten i Västerås, som äger att, efter Stadsfullmäktiges hörande, afgifva utlåtande i detta ämne; börande därvid iakttagas bestämmelserna i 7 § 3 mom. af Kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 Juni 1905, och skola vid ärendets redovisande dessa handlingar återställas.

Västerås slott i landskansliet den 2 September 1907.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Undertecknade få härmed vördsamt anhålla om tillstånd att under tre kalenderår, räknadt från den 1 nästkommande Januari, uti gården n:o 22 vid Stora gatan här i staden utskänka vin och öl medelst s. k. automat, ej allenast å de tider, sådan utskänkning utan inskränkning må äga rum utan äfven å de öfriga tider, utskänkning är medgifven *dock å de senare endast i förening med mat.* Då vi hafva för afsikt att inköpa för rörelsens bedrifvande erforderlig apparat och inventarier af numera i konkurs varande Aktiebolaget Västerås-Automaten, kommer verksamheten därest ifrågarande tillstånd meddelas, icke att begynna, förrän nämnda bolags rörelse upphört.

Västerås den 30 Augusti 1907.

L. Aug. Schenström ***Sam. Södergren.***

Georg Björnström. ***Otto Lundius.***

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af föreståndarinnan för Centralhotellet Sofia Nordqvists ansökan att i gården N:o 43 och 44 i Västra kvarteret för tillhandahålla där spisande gäster öl.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bilagda ansökning från föreståndarinnan för det så kallade Centralhotellet Sofia Nordqvist att i huset N:o 43 och 44 i stadens Västra kvarter under en tid af tre år, räknadt från den 1 Januari 1908, i sagda hotell tillhandahålla där spisande gäster öl, får Magistraten under åberopande af Konungens Befallningshafvandes å ansökningen tecknade resolution härhos öfverlämna; Och återförväntar Magistraten den remitterade ansökningen tillika med utdrag af Stadsfullmäktiges protokoll i ärendet.

Västerås Rådhus den 10 September 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Konungens Befdllningshafvande i Västmanlands län.

RESOLUTION.

Remitteras till Magistraten i Västerås, som äger att, efter stadsfullmäktiges hörande, afgifva utlåtande i detta ämne: börande därvid iakttagas bestämmelserna i 7 § 3 mom. af Kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905, och skola vid ärendets redovisande dessa handlingar återställas.

Västerås slott i landskansliet den 2 september 1907.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Undertecknad, föreståndarinna för det s. k. Centralhotellet i n:o 43, 44 i Västerås stads västra kvarter, får härmed vördsamt anhålla om rätt att under en tid af tre år, räknadt från den 1 januari 1908, i sagda hotell tillhandahålla där spisande gäster öl.

Bevis om att jag äger god fräjd bifogas.

Västerås den 28 augusti 1907.

Sofia Nordqvist

Att undertecknad till föreståndarinna för mig tillhöriga Centralhotellet under ofvansagda tid antagit fröken Sofia Nordqvist, intygas.

Som ofvan

G. M. Wrangel.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af A. Rönnqvists anbud att till staden försälja gården och tomten N:o 42 i Norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom infordradt utlåtande i anledning af A. Rönnqvists bilagda anbud att till staden försälja honom tillhöriga gården och tomten N:o 42 i Norra kvarteret, får Drätselkammaren, enär staden ej för närvarande torde behöfva tomtmarken samt då det fordrade priset, i betraktande af att Rönnqvist innevarande år tillhandlat sig samma fastighet för 21,000 kronor, måste anses för

högt, afstyrka antagandet af ifrågavarande anbud och sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att lämna Rönnqvists berörda skrifvelse utan vidare afseende.

Västerås den 12 September 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt erbjuda Västerås stad för inlösen mig tillhöriga gården och tomten N:o 42 i Västerås stads norra kvarter för ett pris af kronor tjugusex tusen (26,000) under förutsättning att köp kan afslutas före instundande Augusti månads utgång.

Västerås den 24 Juli 1907.

A. Rönnqvist.

Trångsviken.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om begärt anslag för år 1908 till Västerås arbetareinstitut för anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till utlåtande af Drätselkammaren remitteradt bilagda motion af Herrar Claës Uggla, J. P. Malmberg och A. Danielsson med anhållan, att Stadfullmäktige måtte för år 1908 bevilja Västerås arbetareinstitut ett anslag af 800 kronor af stadens medel för anordnande af föreläsningskurser för arbetareklassen härstädes, får Drätselkammaren på de skäl, motionärerna andragit, tillstyrka bifall till framställningen i fråga.

Västerås den 12 September 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid Västerås arbetareinstitut har enl. föreståndarens redogörelse under sistlidet år hållits femtio föreläsningar, anordnats tvenne studiekurser och meddelats undervisning i sång åt ett flertal personer. Denna omfattande verksamhet har kräft en kostnad af 3,612 kr. 71 öre, ett belopp som öfverstiger inkomsterna för året med 54 kr. 6 öre. Medräknas behållningen vid årets början, blir skillnaden 212 kr. 86 öre.

Då institutets verksamhet af allmänheten omfattats med oförminskadt intresse, synes den fylla ett verkligt behof, och borde därför icke, såsom af ofvan anförda siffror framgår, tyngas eller hämmas af ekonomiskt betryck. Institutets styrelse har därför ansett skäl föreligga för en höjning af det årliga anslag, för närvarande 600 kr., som institutet af staden erhåller för uppehållande af föreläsningsverksamheten.

På grund häraf få vi vördsamt anhålla att herrar stadsfullmäktige måtte för år 1908 bevilja Västerås arbetareinstitut 800 kronor af stadens medel för anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen härstädes.

Västerås den 29 augusti 1907.

Claes Uggla. ***J. P. Malmberg.*** ***A. Danielsson.***

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till inköp af ett kronolänsman R. Rubenius tillhörigt område intill Malmabergsvägen om cirka 50,000 kvadratmeter m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 21 Juni 1906 till utlåtande af Drätselkammaren remitterat en af Herrar Doktor Ernst Björkman och Major Petrus Tersmeden väckt motion, att Stadsfullmäktige ville lämna i uppdrag åt Drätselkammaren att i samråd med tre af idrottsföreningarne i staden utsedde ombud utse lämplig plats och utarbeta plan jämte kostnadsberäkning till ordnandet af en för framtiden tillräcklig idrottsplats och därefter inkomma till Stadsfullmäktige med sitt förslag rörande denna sak, har Kronolänsmannen Rich. Rubenius i till Drätselkammaren ingifvet skriftligt anbud erbjudit sig att till staden försälja ett honom tillhörigt område intill Malmabergsvägen, med läge och gränser enligt en anbudet bifogad kartekopia samt innehållande i areal enligt uppgift 50,070 kvardratmeter till ett pris af 90 öre pr kvadratmeter.

Sedermera hafva af skolrådet utsedde komitterade för utseende af plats för ett tilltänkt folkskolehus i stadens östra del, öster om järnvägen i skrifvelse till Drätselkammaren hemställt att Drätselkammaren måtte ingå till Stadsfullmäktige med framställning om inköp af tillräcklig — cirka 10,000 kvadratmeter stor skolhustomt af den högst belägna delen af ofvanberörda kronolänsmannen Rubenius tillhöriga område.

Drätselkammaren har på platsen tagit det staden sålunda till inköp erbjudna området i betraktande och funnit den del af detsamma, som skolhuskommitterade afsett till blifvande skolhustomt, till sådant ändamål mycket lämpligt.

Beträffande plats för en framtida idrottsplats så torde å ifrågavarande områdes öfriga del tillräckligt utrymme för en sådan kunna erhållas. Frågan huruvida detta läge för en idrottsplats är det bästa, torde emellertid vara ganska oviss.

Drätselkammaren har sig bekant, att en idrottsplats tänkes förlagd, utom å merberörda område, i Papegojvreten, å Blåsboområdet invid gränsen mot Rocklunda samt å en del af det område tillhörande Hammarby, som enligt i Stadsfullmäktige väckt motion skulle förläggas till Västerås stad.

Det synes därför Drätselkammaren, som frågan om läget af en idrottsplats i Västerås ännu icke är mogen för ett afgörande, liksom icke häller behofvet af en sådan ännu tyckes hafva trängt sig fram bland de öfriga stora och anslagskräfvande frågor, som för närvarande stå på dagordningen.

Ehuru Drätselkammaren sålunda icke anser sig böra tillstyrka stadsfullmäktige att nu utse läge för en idrottsplats eller anslå medel för anordnande af en sådan har Drätselkammaren likväl funnit det af kronolänsman Rubenius föreslagna köpet för staden så fördelaktigt, att Drätselkammaren icke tvekar föreslå ett antagande af Rubenii anbud. En del af området är som ofvan framhållits erforderligt till skolhustomt och i öfrigt torde detsamma, äfven om det icke kommer att tagas i anspråk till idrottsplats med fördel kunne afyttras till byggnadstomter eller reserveras för andra stadens ändamål.

Drätselkammaren får sålunda föreslå, att stadsfullmäktige måtte besluta

att från Kronolänsmannen Richard Rubenius för af honom betingadt pris af 90 öre per kvadratmeter af lånemedel inköpa det af honom till försäljning utbjudna området intill Malmabergsvägen, dels för att användas till skolhustomt dels ock för att i öfrigt antingen reserveras för en idrottsplats eller användas för andra ändamål;

men att Stadsfullmäktige icke för närvarande måtte fatta beslut om hvarest en blifvande idrottsplats skall förläggas eller om anordnande af en sådan.

Västerås den 12 September 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med hänsyn till den synnerligen stora betydelse kroppsöfningar af olika slag, idrott och lekar, hafva att på samma gång de bereda en behöflig förströelse och omväxling under arbetet tjäna att höja det uppväxande släktets mod, kraft och energi, synes det böra ligga inom området för Stadsfullmäktiges verksamhet att ägna sin uppmärksamhet åt understödjandet af de talrika idrottsföreningar, som nu uppstått och nybildas här i staden. Hvad dessa för närvarande bäst behöfva är en väl ordnad idrottsplats. Därför vilja undertecknade på uppmaning af ombud från idrottsföreningarne föreslå, att Stadsfullmäktige ville lämna i uppdrag åt Drätselkammaren att i samråd med tre af idrottsföreningarne utsedda ombud utse lämplig plats och utarbeta plan jämte kostnadsberäkning till ordnandet af en för framtiden tillräcklig idrottsplats och därefter inkomma till Stadsfullmäktige med sitt förslag rörande denna sak.

Västerås den 19 Juni 1906.

Ernst Björkman. **Petrus Tersmeden.**

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan kyrkostämma med Västerås församling principiellt beslutat uppförandet inom den närmaste framtiden af ett folkskolehus i stadens östra del, öster om järnvägen, och undertecknade, af skolrådet tillsatta kommitterade för utseende af plats, lämplig att reserveras för sagda ändamål, funnit det Kronolänsmannen R Rubenius tillhöriga, intill Malmabergsgatan stötande området vara det ur alla synpunkter lämpligaste, få vi på grund af skolrådets åt oss lämnade uppdrag härmed hemställa, att Drätselkammaren måtte ingå till Stadsfullmäktige i Västerås med framställning om inköp af tillräcklig — cirka 10,000 kv.-meter stor — skolhustomt af nämnda områdes *högst* belägna del.

Västerås den 8 Juni 1907.

E. Edv. Karlsson. **Ernst Björkman.**

J. Lundin. **Magnus Strandberg.**

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härigenom får jag till inköp af Västerås stad erbjuda de af mig redan under åren 1899 och 1900 inköpta jordområden, hvarå jag den 3 december sistnämnda år undfått lagfart och enligt bilagda kopia af den år 1902 utaf t. f. förste Landtmätaren K. W. Ahlberg upprättade karta öfver dessa marker i Korsängsgärdet och lägenheten Myggbo med dit inlagda ägor från Malmaberg — allt å Västerås stads område — omfattar tillhopa *50,070 kvadratmeter* till ett pris af endast *nittio (90) öre*

pr. kvadratmeter, allt gravationsfritt och utan några särskilda villkor från min sida, än önskligt vore att ärendet komme till afgörande under instundande April månad.

Västerås den 10 mars 1907.

Rich. Rubenius.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med framställning om tillstånd för Löjtnanten L. A. Schenström och Boktryckaren And. Pers att uti dem tillhöriga nybyggnader inrätta vattenklosetter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan på sätt bilagda två ansökningar utvisa Löjtnanten L. August Schenström och Boktryckaren Anders Pers hos Hälsovårdsnämnden anhållit om tillstånd att uti sina nybyggnader *dels* en villabyggnad i kvarteret Paulina *dels ock* en tryckeribyggnad å tomten N:o 145 i Västra kvarteret, anordna vattenklosetter, därvid Löjtnanten Schenström förmält sig ämna i sammanhang med klosetterna låta utföra en septic-tank-anläggning för afledande af orenligheten samt Boktryckaren Pers hänvisat till den utredning, som föregått Stadsfullmäktiges under nästlidet år fattade beslut om inrättande af vattenklosetter i nya Stadshuset, får Hälsovårdsnämnden, som anser, att tillstånd till inrättande af dylika klosetter icke bör medgifvas utan i sammanhang med en fullt tillfredsställande septic-tank-anläggning, — inrättandet af ett fåtal sådana klosetter i stadshuset med direkt anslutning till stadens afloppsledning torde endast få betraktas som ett försök, och plats för septic-tank vid stadshuset är reserverad —, under hänvisande till förutberörda utredning, som återfinnes i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för år 1906, sid. 53 och ff., och då det icke torde kunna förväntas, att något större antal gårdsägare vilja för vattenklosetters inredande bekosta dyrbara septic-tank-anläggningar hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte i anledning af ifrågavarande ansökningar för däri omförmälda två fall medgifva undantag, från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tillåta anordnande af vattenklosetter uti ifrågavarande nybyggnader, dock under villkor, att orenligheten från klosetterna afledes genom s. k. septic-tank-anläggningar i öfverensstämmelse med de närmare föreskrifter härutinnan, som Hälsovårdsnämnden kan komma att meddela, att arbetet

utföres under Hälsovårdsnämndens tillsyn samt att vattenklosetterna icke få tagas i bruk, innan de jämte septic-tank-anläggningarne blifvit af Hälsovårdsnämnden afsynade och godkända.

Västerås den 13 September 1907.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Undertecknad har härmed äran anhålla att i min villabyggnad i kvarteret Paulina vid Stallhagen få anlägga vattenklosettsystem med *aflopp genom septic-tank*. Afskrift af förslag till dimensioner m. m. å nämnda tank bifogas härjämte. Den senare skulle förläggas i trädgården utom byggnaden.

Som det, i händelse min anhållan blir bifallen, är af stor vikt att snarast möjligt få börja arbetet med införande af nämnda afloppssystem — enär byggnaden börjar nalkas sin fullbordan — anhåller jag, det Hälsovårdsnämnden måtte ärendet snarast handlägga och meddela mig svar å min anhållan.

Västerås den 10 Augusti 1907.

L. Aug. Schenström.
Löjtnant.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Undertecknad, som håller på att uppföra ett nytt tryckeri på tomten N:o 145 i stadens västra kvarter, anhåller om tillstånd att i denna byggnad inrätta vattenklosetter. Till stöd för min anhållan ber jag att få anföra följande.

I den nya lokalen söker jag tillgodose alla nutidens kraf på en ljus, luftig och i alla afseenden sund arbetslokal, hvarom Nämnden kan öfvertyga sig i den mån byggnaden fortskrider. Till en arbetslokal af detta slag fordras numera att klosetter finnas inom densamma, och i nya tryckeribyggnader inredas de alltid. Arbetets beskaffenhet, fordran på allt kortare och högre betald arbetstid m. m. gör denna anordning nödvändig.

Skall emellertid klosett anbringas i en sådan lokal äro vattenklosetter ovillkorligen att föredraga. Den ökade användning dessa få i hvarje väl ordnadt samhälle tala härför. Hvad vårt samhälle beträffar hänvisas till den utredning, som lämnats innan tillstånd gafs för nya stadshuset att införa vattenklosetter, hvilken utredning återfinnes å sid. 53, 54 och 56 i bifogade häfte af Stadsfullmäktiges handlingar, hvartill alltså vördsamt hänvisas.

Västerås den 31 augusti 1907.

And. Pers.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 31 Oktober. XIV.

Vatten- och Gasverkstyrelsens bordlagda utlåtande i anledning af Brandnämndens skrifvelse angående vissa utvidgningar af stadens vattenledningsnät.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

På grund af Herrar Stadsfullmäktiges hit remitterade skrifvelse från Brandnämnden angående vissa utsträckningar af stadens vattenledningsnät till en del platser utom stadens planlagda område samt anordnande af brandposter å ifrågsatta platser, får Vatten- och Gasverksstyrelsen härmed afgifva kostnadsförslag öfver de af Brandnämnden ifrågasatta utvidgningar.

Brandnämnden har förslagit anordnande af följande brandposter:

2 st. i Pilgatan, emellan Malmabergsgatan och Myggbo såg,
2 » i Malmabergsgatan, emellan Mälare- och Pilgatorna,
1 » å Lustigkulla,
2 » i Föreningsgatan å Norrmalm, emellan norra Esplanaden och Langenbergsgatan.
1 » å Nygårdsområdet,
1 » å Katrinelundsområdet och
2 » å utefter Köpingsvägen, bortom västra Esplanaden;

och får Styrelsen med anledning af denna framställning anföra:

1. Beträffande byggnadsområdena å Ängs- och Korsängsnärdet, Viktoria och Frejaföreningarne,
att stadens vattenledning i Pilgatan är med 6" rör framdragen till Malmabergsgatan;
att lägenhetsägarne å dessa områden, med undantag af Frejaföreningen, som icke tager vatten från staden, på egen bekostnad framdragit vattenledningsrör, varande dessa dock af allt för små dimensioner för att vid eldsolyckor kunna lämna tillräcklig vattenmängd;
att kostnaden för framdragandet af 7 och 6 tums ledningar till längd af 830 meter samt anbringandet af 4 brandposter enligt Brandnämndens förslag beräknats till 11,300 kronor.
2. Beträffande byggnadsföreningen Lustigkulla,
att kostnaderna för anordnandet af en ny brandpost uppgår till 230 kronor samt
att den af Brandnämnden önskade obetydliga ändring af förutvarande brandpost redan blifvit verkställd.
3. Beträffande byggnadsföreningen Norrmalm,
att kostnaden för framdragandet af vattenledning till för framtida behof lämplig dimension af 7 tum, men endast till den utsträckning af 260 meter, som

Brandnämnden i sin skrifvelse ifrågasätter, beräknats till 9,400 kronor, ett betydande belopp, beroende på nödiga berg- och stensprängningar i Föreningsgatan.

4. Beträffande vattenledningsnätets utsträckning utom Gåsmyretullen,
att kostnaden beräknats till 2,250 kronor, om ledningen utsträckes till längd af 200 meter.

5. Beträffande ledning utåt Köpingsvägen,
att vattenledningens utsträckning till längd af 360 meter beräknats kosta 4,550 kronor.

6. Beträffande Nygårds- och Katrinelundsområdena,
att vattenledningens utsträckning till längd af 390 meter beräknats kosta 5,000 kronor.

Af denna utredning framgår alltså, att sammanlagda kostnaderna för utsträckning af stadens vattenledningsnät i öfverensstämmelse med Brandnämndens yrkande skulle uppgå till 32,730 kronor.

Styrelsen anser sig böra framhålla den stora önskvärdheten af att såväl aflоppsledningar som ock gasrörnätets utsträckning verkställes i samband med ifrågavarande ändringar och utvidgningar af vattenledningsnätet. Genomgripande förändringar och utvidgningar måste efter hand och inom närmaste tider genomföras med afseende på stadens vatten- och afloppsledningar. Det vore därför af största betydelse, om Brandnämnden kunde inskränka sina fordringar till hvad oundgängligen kan anses nödigt för att med vatten förse den för Brandverkets räkning nyligen inköpta mindre ångsprutan.

Västerås den 21 September 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafsson.

Magistratens skrifvelse med öfverlämnande af Konungens Befallningshafvandes i länet cirkulär den 30 September 1907 angående tillämpning i vissa fall af nya stadsplanelagen.

Till Stadsfullmäktige.

Närslutna afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet cirkulär den 30 nästlidne September får Magistraten härmed öfverlämna för den åtgärd, hvartill Stadsfullmäktige anser cirkuläret böra föranleda.

Västerås Rådhus den 8 Oktober 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

(Afskrift.)

Cirkulär till Magistraterna i länets städer samt municipalnämnden i Kungsör, i Heby och Norberg.

Konungens Befallningshafvande vill till allmän kännedom för ofvannämnda samhällen bringa följande nådiga bref:

Oscar, etc., Vår ynnest etc.

Enligt 8 och 12 §§ i den af Oss denna dag utfärdade lag angående stadsplan och tomtindelning är stad i vissa fall pliktig att lösa till sig gatumark eller tomtdel. Lagen medgifver dock, att, därest vid dess ikraftträdande den 1 Januari 1908 fråga om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning är beroende af pröfning, föreskrifterna om plikt att lösa gatumark eller tomtdel ej må vinna tillämpning med afseende å område, som beröres af ändringen, förr än frågan blifvit slutligen pröfvad. Med anledning häraf vilja Vi anmoda Eder att erinra vederbörande myndigheter i städer äfvensom i köpingar och municipalsamhällen, för hvilka samhällen lagens stadganden för stad äga motsvarande tillämpning, om angelägenheten däraf, att undersökning skyndsammast företages, huruvida revision af fastställd stadsplan och tomtindelning bör äga rum med hänsyn till nämnda bestämmelser om plikt för samhällena att lösa gatumark och tomtdelar. I sammanhang härmed bören I för vederbörande påpeka att, därest undersökningen gifver vid handen att revision bör företagas, fråga om ändring i stadsplanen eller tomtindelningen skall väckas före den 1 Januari 1908.

Stockholms slott den 31 Augusti 1907.

Oscar.

Julius Juhlin.

Och anmodas Magistraterna samt municipalnämnderna att tillika fästa vederbörandes uppmärksamhet på ofvan åberopade stadganden i lagen den 31 Augusti 1907, införd i Svensk Författningssamling N:o 67.

Västerås slott i landskansliet den 30 September 1907.

Glaës Wersäll.

Herman Uddén.

Vidimeras.

Ex. officio:

John Karlsson.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Grefve Fr. W. Cronstedts anbud att till staden försälja egendomen Hammarby för 243,000 kronor.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Herr Grefve Fr. W Cronstedt å Fullerö genom en till Drätselkammaren ingifven skrifvelse af den 5 sistlidne Juni erbjudit Västerås stad att, under villkor, att Kungl. Maj:t gifver nådigt tillstånd till dess afsöndring från Fullerö fideikommiss, förvärfva den till nämnda fideikommiss hörande egendomen Hammarby, 4 mantal frälse i Lundby socken till ett pris af 500 kronor per tunnland eller för hela egendomen, hvars ägovidd ansåges utgöra 243 hektar, 243,000 kronor, får Drätselkammaren med öfverlämnande af Grefve Cronstedts berörda skrifvelse, till Stadsfullmäktiges afgörande hänskjuta ifrågavarande anbud, därvid Drätselkammaren såsom eget utlåtande i frågan förklarar sig anse det begärda priset 243,000 kronor vara för högt.

Västerås den 7 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Undertecknad, ägare af Hammarby, 4 mantal frälse i Lundby socken af Tuhundra härad och Västmanlands län, får, under villkor att Kungl. Maj:t gifver nådigt bifall till dess afsöndring från Fullerö fideikommiss, erbjuda Västerås stad att förvärfva hela denna för dess fria utveckling så värdefulla och välbelägna jordegendom, hvilken med sitt nära grannskap till staden, sin goda byggnadsgrund, sitt höga och sunda läge, strandlinie vid Mälaren och järnväg öfver dess mark med särdeles goda nivåförhållanden särskildt lämpar sig för uppdelning i egna hem, villatomter och industriella anläggningar. Arkitekten Per Hallman i Stockholm har verkställt tomtindelning å ett område gränsande till staden och Jacobsberg, omfattande 26,445 hektar = 2,961,840 kv.-fot och har under arbete ännu ett omfattande 30,324 har = 3,396,288 kv.-fot. Salupriset för invid förstnämnda område liggande tomter har under senare åren varit 10 öre pr kv-fot. Beräknas 10 öre pr kv.-fot för förstnämnda området och endast 5 öre pr kv.-fot för det senare samt frånräknas 25 % till vägar, planteringar m. m., erhålles

2,961,840 kv.-fot à 10 öre	kr.	296,184: —
3,396,288 » à 5 »	»	169,814: 40
	kr.	465,998: 40
Afgår 25 %	»	116,499: 60
	kr.	349,498: 80

Nyare kartor öfver egendomen finnas icke; men hela ägovidden anses vara 243 hektar, däraf åker 145, skogs- och betesmarker 53 och backar 45 hektar. Egen-

domen är på 15 år utarrenderad, hvilket arrende utlöper den 14 Mars 1911. Kulturplan är för arrendeperioden uppgjord af statens landtbruksingeniör A. Nordin och åkerjorden till större del dränerad med rör och i god växtkraft. Under pågående arrendetid har vid gården nyuppförts: *ladugård*, rymmande 80 kor förutom boxar och kalfkettar, *stall*, *loge*, *arbetarebostäder*, *hönsgård*, vattenledning m. m. Ett å egendomens mark i godt stånd varande soldattorp har under sistlidne år af öfriga roteintressenter inlösts till en arbetarebostad.

Mangårdsbyggnaden har äfven undergått en fullständig reparation, så att egendomens åbyggnader torde för närvarande befinna sig i godt skick och vara tillräckliga för den skötsel. Å skogsmarken finnas vackra bestånd af yngre tall. Gärdesbackarne äro planterade med björk och lärkträd. I sjöhagen växer äldre ek. Brandförsäkringsvärdet å byggnaderna är 52,260 kr.

Äfven om från Hammarby afskiljes förenämnda tvenne områden, torde den kvarvarande jorden med en åkerareal af 244 tunnland i så gynnsamt läge, om man önskar, finna köpare till pris utöfver nuvarande taxeringsvärde 60,000 kr.

I betraktande af den fördel det onekligen måste vara för mig att finna en reel köpare på en gång, mot att efter hand realisera tomter, utbjudes hela egendomen beräknad efter 243 hektars areal för det låga priset af femhundra kronor pr tunnland eller 243,000 kronor.

Fullerö den 5 Juni 1907.

Fr. W. Cronstedt.

Drätselkammarens utlåtande öfver hamnkommitterades förslag till utvidgning af Västerås hamn.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September till utlåtande af Drätselkammaren remmitterat kommitterades för utredning äf väckt fråga om utvidgning af Västerås hamn förnyade betänkande i frågan jämte af kommittéledamöterna O. F. Wijkman och J. Mattsson afgifven reservation, får Drätselkammaren, med återställlande af remisshandlingarna, såsom sitt yttrande i ärendet på de af kommitterades majoritet och Löjtnanten Fellenius anförda skäl tillstyrka bifall till kommittémajoritetens förslag, dock med den förändringen, att de föreslagna hamnarbetena måtte utföras i *hufvudsaklig* öfverensstämmelse med Löjtnanten Fellenius förslag till en första hamutvidgning österut.

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens utlåtande öfver väckt fråga om förvärfvande af mark för anläggande af en väg västerut från stadsplanen till Gästgifvarevreten samt om anläggande af vägen i fråga.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan af Stadsfullmäktige utsedde kommitterade med uppdrag att uppgöra plan i stora drag för bebyggande af de områden, som hade egenskap af donationsjord, samt de områden i öfrigt, som låge närmast staden och antingen vore eller kunde tänkas blifva i afsevärd mån bebyggda med mera, i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 23 April 1907 med öfverlämnande af erbjudanden från vederbörande jordägare att under vissa villkor afstå för ändamålet erforderlig mark, på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte för erhållande af en ytterst viktig 9 meter bred hufvudväg med 3,5 meter breda förgårdar å ömse sidor västerut från stadsplanen, mellan allmänna landsvägen i norr och sjön Mälaren i söder enligt en skrifvelsen bifogad karta, uppdraga åt Drätselkammaren *dels* att på de i berörda erbjudanden framställda villkor ingå aftal om att inköpa lägenheten Rosenberg samt från Direktören Frans Johansson tillhörig jord äfvensom lägenheterna Hagaberg, Kullaberg och Vilhelmsberg förvärfva erforderlig mark för ifrågavarande väg, *dels ock* att inom den 1 April 1909 anlägga vägen i fråga,

samt Stadsfullmäktige den 13 Juni 1907 beslutat inköpa lägenheten Rosenberg för 7,000 kronor och i öfrigt remitterat ärendet till utlåtande af Drätselkammaren, får Drätselkammaren med återställande af remisshandlingarne såsom infordradt utlåtande anföra följande:

Drätselkammaren har af stadens arbetschef infordrat kostnadsförslag *dels* å anläggning af den ifrågasatta vägen till en bredd af 9 meter från vägens utgångspunkt vid kvarteret Palma och till den föreslagna järnvägsöfvergången strax bortom lägenheten Kullaberg slutande å kronor 22,100, *dels ock* å anläggning af en 3,6 meter bred väg uti ifrågavarande vägområde från korsningen med vägen till hyttan och till lägenheten Kullaberg, slutande å 4,070 kronor.

Totalkostnaden för markförvärf och väganläggning i de båda fallen,— frånsedt köpeskillingen för lägenheten Rosenberg, 7,000 kronor — skulle ställa sig sålunda:

I förra fallet:

Inköp af mark från lägenheterna

Stensborg (tillh. Fr. Johansson) cirka	1,000	kronor.
Hagaberg »	1,625	»
Vilhelmsberg och Kullaberg »	270	»
	2,895	kronor.
Väganläggning	22,100	»
Summa	24,995	kronor.

I senare fallet:

Markförvärf cirka	2,895	»
Väganläggning »	4,070	»
Summa	6,965	kronor.

Beträffande kostnaderna för markförvärf är likväl att märka, att de cirka 1,000 kvadratmeter, som erfordras från Stensborg, icke behöfva inköpas, utan utbytas mot samma areal staden tillhörig mark i Gästgifvarevreten, hvadan någon direkt utgift för staden härutinnan icke behöfver komma i fråga.

Då de områden, som ifrågavarande väg kommer att beröra, ännu äro obetydligt bebyggda, torde en väg af nio meters bredd för någon tid framåt vara obehöflig; och vinnes genom anläggning tillsvidare af den smalare och äfven kortare vägen — en mindre väg finnes nämligen redan mellan den nu ifrågasatta vägens utgångspunkt vid kvarteret Palma och korsningen med vägen till hyttan, hvilken mindre väg torde med någon bättring blifva för nuvarande behof fullt tillräcklig — för staden en afsevärd besparing.

Enligt vederbörande markägares förbehåll i sina anbud skulle staden visserligen icke behöfva anlägga vägen längre än till lägenheten Rosenberg, men då vid schaktning öster om Rosenberg erhållna fyllnadsämnen lämpligast böra användas som vägfyllning väster om samma lägenhet, är det otvifvelaktigt fördelaktigast att på en gång anlägga hela vägsträckan åtminstone fram till Kullaberg, dock, om den smalare vägen anlägges, med början i öster vid korsningen med hyttvägen.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att uppdraga åt Drätselkammaren att på de i ofvanberörda erbjudanden framställda villkor ingå aftal om att från Direktören Frans Johansson tillhöriga lägenheten Stensborg äfvensom lägenheterna Hagaberg, Kullaberg och Vilhelmsberg förvärfva erforderlig mark för utläggande af ifrågavarande väg till en bredd af 9 meter, därvid markupplåtarne tillförbindas att å ömse sidor om vägen lämna 3,5 meter breda förgårdar,

att å det ifrågavarande vägområdet från hyttvägen till lägenheten Kullaberg före den 1 April 1909 låta anlägga en 3,6 meter bred väg för en kostnad af 4,070 kronor, samt

att såväl de för markförvärfven som för väganläggningen erforderliga medlen, tillhopa förslagsvis 6,965 kronor, skola gäldas af lånemedel,

allt dock under förutsättning, att markägarne, oaktadt den af dem utsatta tiden för antagandet af deras anbud öfverskridits, stå vid sina anbud.

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till handlingarne hörande kostnadsförslag återfinnas å sid. 196.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med framställning om tillsättande af en särskild fosterbarnsnämnd.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Som med den hastigt ökande folkmängden i staden samt stadens raska utveckling i flere afseenden de ärenden, som i öfrigt komma under Hälsovårdsnämndens ompröfning, till antal och beskaffenhet så tillökats, att Hälsovårdsnämnden icke kan, så som den skulle önska, ägna sin uppmärksamhet åt de frågor, som enligt lag om fosterbarns vård den 6 Juni 1902 tillkommer Nämnden, och då det uppenbart vore fördelaktigt, om det gåfves tillfälle äfven för kvinnor att deltaga i behandlingen af dessa frågor, får Hälsovårdsnämnden med stöd af 3 § 1 mom. i nyssnämnda lag hemställa, att Stadsfullmäktige måtte fatta beslut om utseende af en särskild fosterbarnsnämnd samt uppdraga åt beredningsutskottet att upprätta förslag till sammansättningen af och ledamöter i fosterbarnsnämnden.

Västerås den 16 Oktober 1907.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med förslag till bestämmelser angående utsträckning af stadens allmänna ledningar till byggnadsplatser utom stadens planlagda område.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Gång efter annan inkomma från myndigheter och enskilda framställningar om utsträckning af stadens allmänna ledningar till byggnadsplatser utom stadens planlagda område.

Hittills har, ofta rätt planlöst, medgifvits anslutning af enskilda ledningar till stadens allmänna ledningar. Härigenom har småningom och alldeles opåräknadt uppstått svåra förhållanden och olägenheter, för hvilkas afhjälpande kräfves betydande kostnader.

Samtidigt med denna framställning ingår till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning i hufvudsak utarbetade förslag till ordnad utsträckning och förbättring af stadens vatten- och afloppsledningar samt af det elektriska ledningsnätet.

Därmed följer såsom nödvändighet att bestämma vissa allmänna villkor, under hvilka dylik utsträckning må äga rum.

Styrelsen, som i denna angelägenhet ytterligare öfverlagt, anhåller få framhålla såsom sin åsikt, att enskilda ej må medgifvas rätt att vidare ansluta ledningar

till stadens allmänna ledningar men att däremot stadens ledningar må utsträckas utom stadens planlagda del till byggnadsplatser å stadens område under följande allmänna villkor och bestämmelser:

1. Arbetet skall kunna utföras utan särskilda olägenheter för staden;

2. Arbetet skall utföras i bästa anslutning till gällande planer för allmänna ledningars utsträckning och förbättring;

3. För ändamålet lämpligt vägområde eller annat markområde skall vara upplåtet åt staden genom dess Drätselkammare;

4. Sökandena skola hafva till styrelsen för stadens vatten- och belysningsverk erlagt $^1/_3$ af de för ifrågakommande arbeten beräknade kostnaderna och därjämte hafva ställt af styrelsen godkänd säkerhet för betalning af ytterligare $^1/_3$ af kostnaden, så snart anläggningen fullbordats inom det till staden upplåtna väg- eller markområdet. Skulle verkliga kostnaden för anläggningen öfverstiga eller understiga den beräknade, ökas eller minskas i samma mån det sista bidraget, så att detta i sin helhet uppgår till $^2/_3$ af den verkliga kostnaden för staden;

5. Sökandena skola hafva uppgjort om förbrukning af vatten m. m. från verken i den omfattning, att Styrelsen kan finna detta tillfredsställande och icke vållande ekonomisk förlust för staden.

Beträffande nu föreslagna skyldighet för de utom stadsplaneområdet boende att erlägga $^2/_3$ af anläggningskostnaderna för utsträckning af stadens ledningar, torde få erinras om Herrar Stadsfullmäktiges beslut i fråga om utsträckning af belysning till byggnadsområden i Ängsgärdet. Jämlikt detta beslut skulle jordägarne förbinda sig att å kostnadsbeloppet erlägga 10 % anunitet i tio år för att erhålla gasledning anlagd till dessa områden. Frågan gällde i detta fall endast gasbelysning. I allmänhet kommer väl i första hand i fråga vatten- och afloppsledningar. Därför har Styrelsen velat föreslå åliggande bidrag till lägre belopp, då ju dessa ledningar jämväl äro af betydelse för det allmänna hälsotillståndet.

Från dessa allmänna bestämmelser rörande betalningsskyldighet för ledningars utsträckande utom stadens planlagda del skulle emellertid i vissa fall kunna medgifvas undantag och beviljas lindring i bidrag. Så t. ex., då ledningar utsträckas till tätare bebyggda områden, från hvilka redan från början ifrågakommer afsevärdare förbrukning af vatten m. m., eller då förhållandena kräfva afhjälpandet af allmänt skadliga föroreningar eller då andra för det allmänna viktiga omständigheter påkalla vissa ledningars (större hufvudledningars) anläggande helt och hållet eller till större del på stadens allmänna bekostnad. I alla dessa särskilda fall, då större betalningsanspråk ställes på staden, synes saken böra underställas Herrar Stadsfullmäktiges särskilda pröfning och godkännande.

Styrelsen anser alltså i allmänhet obehöfligt och jämväl olämpligt att, sedan plan godkänts för utsträckning och förbättring af stadens allmänna ledningar, i hvarje förekommande fall ingå med ansökan om tillstånd till anläggningar utom stadsplaneområdet i enlighet med sådan plan.

Därför tillåter sig Styrelsen föreslå

att Herrar Stadsfullmäktige ville pröfva och till efterrättelse fastställa allmänna villkor och bestämmelser i den riktning, som närmare angifves i de ofvan föreslagna punkterna 1—5, att gälla vid ifrågakommande utsträckning och förbättring

af stadens allmänna ledningar utom stadsplaneområdet;

att efter förslag af Styrelsen årligen anslå visst belopp för dylika arbeten; samt

att, i händelse af bifall till dessa framställningar för nästkommande år 1908 anslå ett belopp af 5,000 kronor för ifrågakommande mindre utsträckningar af stadens allmänna ledningar till byggnadsområden utom stadens planlagda del, men dock inom det till staden hörande området.

Västerås den 19 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse angående vissa utvidgningar och förbättringar af de allmänna ledningarne samt anvisande af anslag därtill för år 1908.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af härhos bilagdt förslag jämte kostnadsberäkning och till dessa hörande betänkande angående nödiga ansedda och för år 1908 föreslagna utvidgningar af stadens allmänna ledningar samt med hänvisning till de i detta betänkande åberopade och likaledes nu till Herrar Stadsfullmäktiges granskning framlagda olika förslag för dessa ledningars utsträckning och förbättring får Vatten- och Gasverksstyrelsen härmed hemställa,

1) *att* Herrar Stadsfullmäktige behagade godkänna i hufvudsak den af styrelsen uppgjorda planen för vattenledningsnätets förbättring och utvidgning samt för vissa uppgifna arbeten i anslutning till denna plan anvisa för nästkommande år 1908 ett belopp af 9,650 kronor;

2) *att* Herrar Stadsfullmäktige behagade likaledes godkänna i hufvudsakliga delar den af styrelsen i allra närmaste anslutning till Löjtnanten H. G. Tornufs förslag uppgjorda planen för de viktigaste afloppsledningarna samt att för vissa uppgifna arbeten i anslutning till denna plan anvisa för nästkommande år 1908 ett belopp af 60,260 kronor;

3) *att* Herrar Stadsfullmäktige vidare behagade till angifna arbeten för gatubelysningen samt för gasrörnätets förbättring m. m. anvisa för nästkommande år 1908 ett belopp af 9,190 kronor; samt

4) *att* Herrar Stadsfullmäktige ville godkänna i hufvudsak den af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget härstädes upprättade planen för anläggande af underjordiskt elektriskt belysningsnät för staden samt för detta ändamål och för vissa andra elektricitetsverkets behof anvisa för nästkommande år 1908 ett belopp af 140,000 kronor.

Västerås den 19 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Förslag till de för Västerås stads vatten- och belysningsverk nödiga utvidgningarna under år 1908

I. *För vattenverket:*

a) förbättring af allmänna ledningarna för vatten:

anläggande af ny 7" ledning från vattenhufvudledningen i Pilgatan genom Emausgatan och Östermalmsgatan till Allégatan (se kostnadsberäkningen mom. 1)	5,650: —	
anläggande af ny 9" ledning i Kopparbergsvägen emellan Stora gatan och Nedre Trädgårdsgatan (kostnadsberäkning mom. 2)	2,900: —	
inköp af nya vattenmätare	1,100: —	9,650: —

b) förbättring af allmänna afloppsledningarna:

nyanläggningar i Nygatan och Domkyrkoesplanaden	1,260: —	
anläggande af ny hufvudafloppsledning från Svartån genom södra esplanaden upp till Stora gatan (kostnadsberäkningen mom. 3)	40,000: —	
anläggning af ny afloppsledning i Södra esplanaden fram till Lillån samt pumpanordning för afloppsvätskans införande i ofvannämnda nya hufvudafloppsledning från Svartån (kostnadsberäkningen mom. 4)	19,000: —	60,260: —
tillsammans för vattenverket	Kronor	69,910: —

II. *För gasverket:*

uppsättande af förslagsvis 18 st. nya gatulyktor jämte servisledningar	3,030: —	
inköp af nya gasmätare	2,000: —	
diverse anläggningar enligt kostnadsberäkningen mom. 5	4,160: —	9,190: —
	Transport	79,100: —

	Transport	79,100: —

III. För elektricitetsverket:

Förstärkning af luftledningen i Kristinagatan från Stora torget till Bergsvägen (måste utföras vintern 1906–1907)	3,150: —	
Inköp af elektriska mätare	5,850: —	
Anskaffande af justeringsinstrument för elektriska mätare och anordningar därför	3,000: —	
Fortsättning af anläggning af underjordiskt kabelnät nödiga ändringar i kraftstationen samt servisledningar inberäknadt hittills hafda kostnader sammanlagdt	128,000: —	140,000: —
	Summa Kronor	219,100: —

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

KOSTNADSBERÄKNING

för i förestående förslag upptagna anläggningar.

1.	*Anläggande af ny 7" vattenledning från hufvudledningen i Pilgatan genom Emausgatan och Östermalmsgatan till Allégatan*	400 m. à 11 kr.	4,400: —	
	Brandposter jämte sidoledningar	3 st. » 150 »	450: —	
	Afstängningslucka 7"	1 »	150: —	
	Aptering jämte rördelar		160: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning		490: —	5,650: —
2.	*Anläggande af ny 9" ledning i Kopparbergsvägen emellan Stora gatan och Nedre Trädgårdsgatan*	180 m. 12:50 kr.	2,250: —	
	Afstängningslucka 9"	1 st.	170: —	
	D:o 4"	1 »	65: —	
	Aptering jämte rördelar		165: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning		250: —	2,900: —
	Nya vattenmätare			1,100: —
	Ny 9" afloppsledning i Nygatan och Domkyrkoesplanaden (ledningen redan lagd)	195 m. à 6 kr.	1,170: —	
	Oförutsedda utgifter, aptering och rördelar		90: —	1,260: —
	Transport			10,910: —

	Transport				10,910: —
3.	*Anläggande af ny 100 × 75 cm. kulvert från Svartån genom Hamngatan, Södra esplanaden och Kopparbergsvägen upp till Stora gatan* ...	845 m. à 42 kr.		35,490: —	
	Nedstigningsbrunnar	3 st. » 250 »		750: —	
	Nedstigningsbrunn	1 »		175: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning			3,585: —	40,000: —
4.	*Anläggande af ny 18" afloppsledning i Södra esplanaden emellan Kopparbergsvägen och Lillån och vidare genom Lillån fram till Kungsängsgatan*	320 m. à 16 kr.		5,120: —	
	Nedstigningsbrunn	1 st.		250: —	
	D:o	1 »		175: —	
	Aptering och rördelar jämte oförutsedda utgifter			1,055: —	
	Anläggande af ny 12" afloppsledning i Munkgatan vester om Lillån, med utgångspunkt från Södra esplanaden	180 m. à 9 kr.		1,620: —	
	Nedstigningsbrunn	1 st.		175: —	
	Spolbrunnar	2 » » 40 »		80: —	
	Sprängning			150: —	
	Aptering och rördelar			80: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning			295: —	
	En mindre pumpanläggning å östra sidan af föreslagna järnvägstorget förslagsvis			10,000: —	19,000: —
	Anmärkning: Alla i ofvanstående till utförande föreslagna anläggningar äro å de uppgjorda förslagskartorna betecknade med röd streckning.				
	För gasverket: *upprättande af förslagsvis 18 st. nya gatulyktor*	à 150: —	2,700: —		
	Aptering, rördelar jämte 100 m. servisledningar		330: —	3,030: —	
	Inköp af nya gasmätare			2,000: —	
5.	*Sammankoppning af äldre gasledningarne i Västgötegatan, dimension 2"*	40 m. à 4,50 kr.	180: —		
	Aptering, rördelar och utjämning		20: —	200: —	
	Anläggande af ny 3" gasledning i Hållgatan emellan Stora gatan och Västgötegatan	115 m. à 5: 50	632: 50		
	Aptering, rördelar och utjämning		67: 50	700: —	
	Anläggande af ny 2" gasledning i Allégatan emellan Stora gatan och Norra Ågatan.........	90 m. à 4: 50	405: —		
	Aptering, rördelar och utjämning		20: —	425: —	
	Sammankoppling af äldre gasledningarne i Nedre Trädgårdsgatan, dimension 2"	60 m. à 4: 50	270: —		
	Aptering, rördelar och oförutsedda utgifter		30: —	300: —	
	Transport			6,655: —	69,910: —

Transport		6,655: —	69,910: —
Anläggande af ny gasledning i Skolgatan emellan Blåsbogatan och Österlånggatan .... 110 m. à 4: 50	495: —		
Aptering, rördelar och utjämning	45: —	540: —	
Ny 3" gasledning i Utanbygatan emellan Kopparbergsvägen och Engelbrektsgatan.............. 220 m. à 6: —	1,320: —		
Ledningen lagd samtidigt med framdragandet af vatten- och afloppsledningarne.)			
Sprängning, aptering och rördelar	400: —	1,720: —	
Anläggande af ny gasledning i Kungsängsgatan från Pilgatan till Köttbesiktningsbyrån (Ledningen redan lagd)		275: —	9,190: —

För elektricitetsverket:

Förstärkning af luftledningen i Kristinagatan från Stora Torget till Bergsvägen (utfördes vintern 1906–1907)	3,150: —	
Inköp af elektriska mätare	5,850: —	
Anskaffande af justeringsinstrument för elektriska mätare och anordningar därför	3,000: —	
Fortsättning af anläggning af underjordiskt kabelnät, nödiga ändringar i kraftstationen samt servisledningar, inberäknadt hittills hafda kostnader, sammanlagdt	128,000: —	140,000: —
Summa Kronor		219,100: —

Västerås den 17 Oktober 1907.

Gerh. Gustafson.

ANBUD PÅ ELEKTRISKT JORDKABELNÄT FÖR VÄSTERÅS STAD.

För Styrelsen för Västerås Vatten- och Gasverk, Västerås.

Västerås den 28 Juni 1907.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget
J. SIGFRID EDSTRÖM.
gen. *John Tudhor*

Beskrifning.

Anmodade att uppgöra förslag till underjordiskt ledningsnät för härvarande elektricitetsverk öfversända vi härmed kostnadsberäkning å samma jämte en karta, utvisande nätets utsträckning och dimensioner.

Till förtydligande af det uppgjorda förslaget få vi anföra följande:

I enlighet med Stadsfullmäktiges beslut är ledningsnätet beräknadt för 3-ledare-system med en spänning till jord af 220 volt. Inom stadens tätare bebyggda områden användas underjordiska ledningar, hvilka på lämpliga platser i stadens utkanter kunna tillkopplas luftledningar.

Ledningarne äro dimensionerade för c:a 9,000 samtidigt tända glödlampor à 16 normalljus, hvilket ungefär motsvarar 18,000 installerade lampor, eller samma antal, som vi i den förut lämnade utredningen ansett lämpligt från början taga till utgångspunkt vid nätets ombyggnad.

Vid denna belastning utgör den totala svänningsförlusten i ledningarne 10 à 11 %.

Belastningen är uppdelad på 9 st. s. k. tryckpunkter, som hvar för sig äro förbundna med centralen medelst motorkablar. Dessutom är en särskild tryckpunkt anordnad inom centralen. Matarkablarne inrymma en s. k. proftråd, med hvars tillhjälp tryckpunkternas spänning kan uppmätas inom centralen och medelst lämpliga anordningar regleras på ett konstant af belastningen oberoende värde.

Tryckpunkterna äro inbördes förenade med s. k. fördelningsledningar, till hvilka abonnenternas serviser anslutas. Dessa ledningar äro beräknade för en ringa spänningsförlust, c:a 1,5 %, med ändamål att erhålla en så vidt möjligt konstant spänning vid variabel belastning. I den mån behof framträder kan gifvetvis fördelningsnätet utvidgas efter behag, och torde det antagligen inom en snar framtid visa sig behöfligt att nedlägga fördelningsledningar i tvärgatorna till Stora gatan m. fl., där vi dock ej nu ansett dylika behöfliga.

De med N:o III, IX och X betecknade tryckpunkterna äro utbildade till fördelningscentra för luftledningar och bestå för den skull af järnpelare utförda snarlikt bifogade ritning. Den nedre vidgade delen inrymmer de för fördelningen behöfliga säkerhetsapparaterna; upptill anslutes luftledningarne till med isolatorer försedda järnreglar och föras sedan inuti pelaren ned till apparaterna. Dessutom installeras liknande fördelningspelare å de med A & B utmärkta platserna. Luftledningsnätet kan alltså afgrenas från fem olika ställen och sålunda ombesörja strömdistribution till abonnenterna i stadens utkanter. Det möter naturligtvis intet hinder att äfven ansluta jordkablar till dessa fördelningspelare, och skulle det möjligen vara lämpligt att utsträcka jordkabelnätet till Herrgärdet, men kan ju detta blifva en senare fråga.

De öfriga tryckpunkterna bestå af i gatans plan försänkta järnlådor, inrymmande de för fördelningsledningarnes anslutning behöfliga apparaterna.

Samtliga matar- och fördelningsledningar utgöras af enkla järn- och blyarmade kablar af Felten & Guilleaumes tillverkning. De förses på hvarannan meter med ledningarne omslutande blyremsor, som märkas med ledningens polaritet och ändamål, och hafva till uppgift att vid eventuell reparation, eller vid anslutning af servisledningar lätt kunna särskilja ledningen ifråga från andra, som ligga i samma kabelgraf. I Stora gatan mellan Kasern- & Källgatorna samt i Köpmangatan nedläggas fördelningsledningar på ömse sidor om körbanan, under det att de i öfriga gator endast förläggas på den sida, där den största anslutningen kan väntas. I ofvan angifna gator torde utan tvifvel de flästa anslutningarne kunna påräknas, och hafva vi fördenskull ansett dubbla ledningar behöfliga, så att ej körbanan skall behöfva ramponeras, då serviser inläggas till nya abonnenter.

Så vidt möjligt synes oss, att ledningarne böra förläggas i trottoirerna, då gatutrafiken kan obehindrat fortgå vid kabelgrafvarnes iordningställande, och dessutom är det lättare och billigare att där verkställa gräfning, fyllning och stensättning.

Kabelgrafvarne böra hafva c:a 0,5 m. bredd och c:a 0,8 m. djup. Bottnen bör täckas med ett lager sand, hvari ledningarne inbäddas, och böra ledningarne i sin ordning täckas med ett tegelskift af hårdbrändt tegel, som har till ändamål att utgöra ett mekaniskt skydd för dem vid gatans uppgräfning.

Noll-ledningsnätet utgöres af blanka förtennta koppartrådar, som för ernående af en fullt betryggande jordledning på lämpliga ställen förbindas med jordplåtar, nedgräfda på större djup.

De i anbudet uppgifna priserna gälla inklusive montage, men förutsätta fri handtlangning, fria transporter och att alla gräfnings-, fyllnings- och stensättningsarbaten bekostas af staden. Vidare göres såsom villkor, att arbetet kan bedrifvas i följd, och att dagligen intill middagspausen 200 m. kabelgraf står färdig för kablarnes nedläggning samt att de för gräfningen behöfliga arbetarne ställas till vårt förfogande vid kablarnes indragning. Den åtgångna ledningmaterielen fastställes efter på platsen skedd uppmätning utefter kabelgrafven, och läggas de uppmätta längderna från midt till midt af kabelåda, afgreningsmuff och servis till grund för beräkningen, dock med tilläg af en meter för hvarje kopplingsapparat.

Priserna äro baserade på ett grundpris af elektrolytisk koppar af Pd. St. 110. — 111. — per engelsk ton. För hvarje påbörjadt Pd. St., hvarmed Londons elektrolytkopparnotering vid dagen för materielens skriftliga specification och beställning öfver- eller understiger dessa gränsvärden ökas resp. minskas priset för 1 mm.^{2} kopparledare af 100 meters längd med kr. 0,018.

Med ofvanstående kopparnotering förstås det högsta kopparpris, som noterats i Mining Journal i London Fredagen före den dag det speciferade materielets beställning ingår.

För kablarnes godhet öfvertaga vi två års garanti under förutsättning att nedläggning och montage sker under vår uppsikt. Under garantitiden afhjälpas kostnadsfritt sådana fel, som bevisligen uppstått genom fel i materielet eller fabrikationen. Däremot öfvertaga vi ingen garanti för mekanisk åverkan, afsevärd stegring af driftspänningen, naturföreteelser, dålig och försummad skötsel o. d.

I nedanstående kostnadsberäkning är ej inbegripet de förändringar inom kraftstationen, som betingas af ledningsnätets förändring, samt ej kostnaden för de luftledningars omgruppering, som skola anslutas till fördelningspelarne. Till frågan om förändringar inom kraftstationen bedja vi framdeles få återkomma och anse lämpligast, att denna fråga får sin behandling sedan yttrande föreligger från den kommitté, som har i uppdrag att undersöka möjligheten af kraftleverans till elektricitetsverket från någon kraftstation i närheten.

I särskild afdelning i anbudet hafva vi behandlat kostnaden för den del af kabelnätet, som skall komma till utförande i år, nämligen de ledningar, som skola förse stadshuset och kyrkan med ström.

Den öfriga delen synes oss böra påbörjas nästkommande Maj månad, så att hela kabelnätets nedläggning och servisernas förändring medhinnas under nästa sommar.

Anbudet är bindande till den 15 Oktober 1907, dock bör den materiel, som i år skall förläggas, beordras inom den 6 Juli 1907.

Förslaget omfatttar:

I. *Matareledningar med profträd.*

1,400 m.	järn- och blyarmerad Kabel	120 mm.²	à pr m.	4: 20	
3,050 „	„ „ „ „	95 „	„	3: 46	
4,850 „	„ „ „ „	80 „	„	3: 12	
1,310 „	„ „ „ „	70 „	„	2: 80	
1,540 „	„ „ „ „	50 „	„	2: 20	
590 „	„ „ „ „	35 „	„	2: 75	
5 st.	skarfmuffar	120 „	à pr st.	24: —	
8 „	„	95 „	„	24: —	
10 „	„	80 „	„	24: —	
3 „	„	70 „	„	24: —	
3 „	„	50 „	„	24: —	
2 „	ändmuffar	120 „	„	11: 25	
4 „	„	95 „	„	10: 30	
4 „	„	80 „	„	10: 30	
2 „	„	70 „	„	9: 80	
4 „	„	50 „	„	9: —	
2 „	„	35 „	„	8: 50	
7,000 „	polaritetstecken		„	0: 06	Kr. 41,537: —

II. *Fördelningsledningar.*

3,520 m.	Järn- och blyarmerad kabel	70 mm.²	pr m.	2: 74	
2,990 „	„ „ „ „	50 „	„	2: 14	
3,750 „	„ „ „ „	35 „	„	1: 69	
4,210 „	„ „ „ „	25 „	„	1: 32	
4,830 „	„ „ „ „	16 „	„	1: 09	
6 st.	skarfmuffar	70 „	pr st.	17: 20	
6 „	„	50 „	„	14: —	
10 „	„	35 „	„	14: —	
10 „	„	25 „	„	14: —	
10 „	„	16 „	„	14: —	
6 „	afgreningsmuffar	25 „	„	25: —	
10,500 „	polaritetstecken		„	0: 06	Kr. 34,590: —

III. *Noll-ledningar.*

3,325 m.	förtennt koppartråd	50 mm.²	pr m.	1: 18	
635 „	„ „	35 „	„	0: 85	
3,025 „	„ „	25 „	„	0: 63	
4,720 „	„ „	16 „	„	0: 43	Kr. 8,398: 60

IV. *Tryckpunkter och fördelningspelare.*

6 st.	kabellåder med täckplattor af järn och säkerhetsapparater för 2 × 6 ledningar	pr st.	630: —	
3 „	tryckpunktspelare med säkerhetsapparater för jord- och luftledningar	„	1,600: —	
2 „	fördelningspelare med säkerhetsapparater för utgående luftledningar	„	1,400: —	Kr. 11,380: —

V. Diverse småmateriel m. m. Kr. 3,094: 40

Summa Kr. 99,000: —

VI. *Serviser.*

I nedan angifna enhetspriser för desamma ingår erforderliga afgreningsmuffar utan säkerhetsapparater, 5 löpande meter ledning samt servislåda med säkerhetsapparater och reservpatroner. Priserna äro beräknade inkl. montage och behöflig löd- och isoleringsmeteriel.

		Jordkabelns sektion i mm.²				
		10	16	25	35	50
Pris för servis	Kr.	81: —	83: 50	94: 50	101: 50	117: —
För hvarje löpande meter ledning tillkommer	„	2: 25	2: 75	3: 45	4: 50	5: 80

Kostnaden för den del af anläggningen, som skall komma till utförande detta år beräknas till nedanstående belopp:

Matarledning till tryckpunkt IV.

1,400 m. järn- och blyarmerad kabel . . . . . 120 mm.² pr m. 4: —

Matarledning till tryckpunkt V.

1,280 m. järn- och blyarmerad kabel . . . . . . 95 mm.² pr m. 3: 46

Fördelningsledning IV—V.

600 m. järn- och blyarmerad kabel . . . . 50 mm.² pr m. 2: 14

Noll-ledning.

1,920 m. förtennt koppartråd . . . . 50 mm.² pr m. 1: 18
300 „ „ „ . . . . 25 „ „ 0: 63

Kabellådor.

2 st. kabellådor med täckplattor af järn och säkerhetsapparater för 2 × 6 ledningar . . . . . pr st 630: —

Tillbehör.

2 st. ändmuffar	210 mm.² pr st.		11: 25
2 „ „	95 „ „		10: 30
5 „ skarfmuffar	120 „ „		24: —
5 „ „	95 „ „		24: —
1 „ „	50 „ „		14: —
1,850 st. polaritetstecken	„		0: 06
Diverse småmateriel, tillsyn m. m.			1,284: 50
		Summa Kr.	17,000: —

Härtill kommer kostnader för serviserna till Stadshuset och Kyrkan, hvilken framgår af ofvanstående tabell; Äfvenså tillkommer kostnaden för de anordningar, som måste vidtagas för att ansluta jordkablarnes till det nuvarande luftledningsnätet.

Betänkande till de af styrelsen för Västerås stads vatten- och belysningsverk nödiga ansedda och föreslagna utvidgningarna för år 1908.

I. *Vattenverket.*

a) *Vattenledningarna.*

På grund af stadens fortgående tillväxt och nya områdens öppnande för byggnadsverksamhet synes det nödvändigt att för utvidgningen och förbättringen af stadens vattenledningsnät få i hufvuddrag fastställd viss plan att gälla till efterrättelse vid kommande arbeten.

I samband med förslaget till stadens nya vattenledning från Hesslö uppgjorde Professor J. G. Richert en plan för vattenledningsnätets utvidgning och förbättring. I 1904 års handlingar sid 88 återfinnes under rubrik »rörnätet i staden» Professor Richerts yttrande i denna sak.

Under bifogande af denna Richerts plan får Styrelsen nu framlägga ett i styrelsen utarbetadt, något afvikande, förslag för vattenledningsnätets utvidgning och förbättring Styrelsen har ansett, att det Richertska förslaget icke sträcker sig tillräckligt långt utåt för att kunna tillfredsställa de anspråk på bättre vattentillgång, som säkerligen komma att inom mycket kort tid göra sig gällande.

Styrelsen vill särskildt framhålla den stora vikten af att söka snarast möjligt efter hand åvägabringa en ring-hufvudledning, genom hvars tillkomst beredes möjligast goda tryck i ledningarna och från hvilken kan, i händelse af inträffande skada å den enda nu befintliga hufvudledningen genom Stora gatan, tillgodoses stadens vattenbehof inom dess allt fort växande bebyggda område. För hufvudledningarna ifrågasättes rör med 9 eng. tums diameter.

Såsom sammanbindande den gamla hufvudledningen och den ifrågasatta nya ring-hufvudledningen föreslås vissa sträckningars omläggande och nyanläggande med ledningar af så att säga andra ordningen; och är för dessa ifrågasatt att använda rör af 7 eng. tums diameter.

Den af Styrelsen nu framlagda planen utvisar med heldragen svart linie nuvarande hufvudledning. Med gröfre brutna linier den ifrågasatta ring-hufvudledningen och med något finare brutna linier de sammanbindande ledningarna (af 7" rör) af andra ordningen.

Af planen visas, att Styrelsen föreslår en ring-hufvudledning, som, utgående från Hesslö-ledningen, framgår till Pilgatan, följer Malmabergsgatan upp till det från Kronolänsman Rubenius nyss inköpta området, därefter sträckes under järnvägen och ofvan Nordiska Metall-A.-B:s verkstäder fram till norra Esplanaden vid nordöstra hörnet af kyrkogården, vidare i norra Esplanaden till Karlsdals-föreningens sydvästra hörn för att därifrån framledas i den under sista åren af staden förvärfvade vägsträckningen öfver tegelvreten, Kristiansborgs område och Gåsmyrevreten fram till Apalbyvägen Från Apalbyvägen skulle denna hufvudledning dragas vidare öfver Blåsbo-området och Norrmalm ned till Skerikesbron och fram till gamla hufvudledningen från gamla vattenverket upp till vattenborgen för att söder om Djäkneberget fortsätta i Kristinagatan, västra Esplanaden ned till Gustafsgatan, denna gata fram till söder om Mariaberget, Öfre och Nedre Trädgårdsgatorna fram till Kopparbergsvägen och i denna upp till Stora gatan.

Planen är af styrelsen uppgjord:

a) med stöd af det förslag, Professor Richert upprättade år 1904,
b) med fästadt afseende på det af Löjtnant H. G. Torulf i höst aflämnade förslaget till afloppsledningar för staden och omgifvande byggnadsföreningar,
c) med tanke på de utsträckningar utom stadsplanen, hvilka sannolikt först komma i fråga med anledning af *dels* hälsovårdsnämndens upprepade framställningar, *dels* ock skolrådets hemställan om uppförandet af ett nytt folkskolehus öster om järnvägen.

Under anhållan om Herrar Stadsfullmäktiges yttrande och eventuella godkännande i hufvudsak af denna nu framlagda plan för vattenledningsnätets förbättring och utvidgning får Styrelsen anhålla om anslag till utförandet af de anläggningar, som, anslutande sig till denna plan finnas upptagna i det till detta betänkande hörande förslaget, hvilket för vattenledningen upptager ett kostnadsbelopp af 9,650 kronor.

b) *Afloppsledningarna.*

Den 25 Oktober 1906 beviljade Herrar Stadsfullmäktige på styrelsens framställning ett anslag af 3,000 kronor för uppgörande genom Löjtnanten H. G. Torulf af plan och förslag till afloppssystem för staden. Detta Torulfs förslag framlägges härmed till Herrar Stadsfullmäktiges granskning.

Torulfs förslag afser att undvika afloppsledningars utmynnande i Lillån och i Mälarviken österut åt Viksäng. Torulf sammanför afloppsledningarna till Svartåns mynning. Från de lågt belägna områdena i öster, Ängsgärdet och Korsängsgärdet, kan emellertid afloppsvattnet icke ledas självrinnande fram till Svartåmynningen. Torulfs förslag angifver därför en pumpstation nedom järnvägens område väster om Svartån. Denna pumpstation skulle till en början utpumpa afloppsvattnet från nämnda lågt belägna områden ut i Mälaren. Sedan staden tillväxt så mycket, att de sanitära olägenheterna af afloppsvattnets utledande i Svartåns mynning blifva för stora, skulle enligt förslaget pumpstationen upptaga och framleda afloppsvattnet till en reningsanläggning, nu tänkt förlagd i gästgifvarevreten mellan Stensborg och Karlsberg.

På framställning i saken har emellertid Löjtnant Torulf ansett möjligt att anlägga en enklare, mera tillfällig men dock för närmaste tid tillräcklig pumpanordning i södra Esplanaden. Denna pumpanordning, bestående af centrifugalpump drifven af elektrisk motor, skulle förläggas under markytan och med densamma skulle lyftas och inledas afloppsvattnet från de nämnda lågt belägna områdena i öster in i den föreslagna nya hufvudafloppsledningen från stadens högre belägna delar öster om Svartån.

Till Styrelsens utlåtande ha remitterats skrifvelser från Hälsovårdsnämnden af:

den 2 November 1905 angående åtgärder för afhjälpande af de sanitära olägenheter, som uppkomma genom förorening af Lillån,

den 10 Januari 1907 angående behöfliga afloppsledningar samt om möjligt äfven fullständig vattenledning för Norrmalm, delar af Blåsbo samt hela byggnadsområdena Karlsdal och Katrinelund.

Vidare har till verkens föreståndare direkt från Hälsovårdsnämnden inkommit begäran om förslag till ordnande af aflopp från vissa delar af Blåsbo genom Norrmalm.

Enskilda ägare af jord och lägenheter inkomma tid efter annan med anhållan om rätt att ansluta ledningar från deras områden till stadens allmänna ledningar.

Alla dessa framställningar visa nogsamt, att krafven på förbättringar och utsträckningar af stadens vatten- och afloppsledningar icke längre kunna afvisas.

Områdena Karlsdal och Katrinelund kunna för det närvarande icke dräneras för rimlig kostnad annat än genom aflopp till en nu befintlig kloakledning, som utmynnar i Lillån, men att vidtaga endast denna åtgärd vore ju detsamma som att afhjälpa missförhållandena vid Karlsdal och Katrinelund för att öka desamma nere i staden vid Lillån.

Till Lillån ledes nu allt stadens afloppsvatten, som kommer från gårdar och områden öster om Vasagatan och öster om den ås, som från Domkyrkan sträcker sig uppåt Blåsbo. Till Lillån har ock ledts afloppsledning från kyrkogården, arbetarekvarteren invid Emausgatan och byggnadsområdena å Ängsgärdet och Korsängsgärdet ända bortåt Myggbo. Det är alltså en mycket betydande del af Västerås stads afloppsvatten, som nu ledes ut i Lillån.

Af mycket stor vikt är alltså, att tillse, att till Lillån icke ledes afloppsvatten från nya områden utan att i anslutning till Torulfs förslag de till Lillån löpande afloppsledningarna blifva afskurna och ledda ut i Svartå-mynningen, den enda plats, där rinnande vatten af nämnvärd mängd förefinnes.

För lättare öfversikts skull har styrelsen upprättat en plan öfver de viktigaste hufvudafloppsledningarna i det allra närmaste i anslutning till Torulfs förslag och hans särskilda alternativ I.

Styrelsen anhåller om Herrar Stadsfullmäktiges yttrande och eventuela godkännande i hufvudsak af denna plan.

Styrelsen anser nödvändigt att nästa år ingripa för att i anslutning till denna plan vidtaga åtgärder för bättring i stadens afloppsfärhållanden.

I det till detta betänkande hörande förslaget till de för nästkommande år 1908 nödiga ansedda utvidgningarna af afloppsledningarna upptagas arbeten och anläggningar, beräknade att kosta 60,260 kronor; och anhålles att Herrar Stadsfullmäktige behagade anvisa medel för dessa behof.

II. Gasverket:

På grund af Herrar Stadsfullmäktiges uppdrag att inkomma med yttrande och förslag till nytt gasverk för staden pågår genom verkens föreståndare förberedande utredning i detta hänseende.

Plan för gasrörsnätets fortsatta utveckling kan icke lämpligen framläggas förr än i samband med denna utredning.

För åstadkommande af större driftsäkerhet har emellertid föreståndaren gjort framställning om åtskilliga sammankopplingar af nu befintliga smärre ledningar.

Styrelsen anhåller, att Herrar Stadsfullmäktige behagade anvisa härför erforderliga medel, som jämte en del andra kostnader enligt uppgjordt förslag slutar på en kostnadssumma af 9,190 kronor.

III. Elektricitetsverket:

Den 27 Mars innevarande år 1907 hafva Herrar Stadsfullmäktige beslutat, att den elektriska spänningen i ledningsnätet skulle ökas till 2 × 220 volt, hvarjämte bemyndigande lämnades styrelsen att nedlägga elektriska jordkablar, där så ändamålsenligt pröfvades för nödiga ändringar och förstärkningar af ledningsnätet, innan fullständig plan därför blefve af Herrar Stadsfullmäktige godkänd.

Stadsfullmäktige hafva alltså i detta fall bestämdt förbehållit sig att godkänna plan för utbyggandet af det elektriska ledningsnätet.

På grund af det styrelsen lämnade bemyndigandet har som bekant under hösten nedlagts en del jordkablar. Dessa lagda kablar äro:

1) matare-ledning från elektricitetsverket genom Vasagatan till tryckpunkt i Domkyrkoesplanaden invid domkyrkan,

2) matare-ledning från verket genom Vasagatan och Smedjegatan till tryckpunkt vid Stora torget i hörnet af Köpmangatan,

3) fördelningsledning i Kyrkogatan och Domkyrkoesplanaden, sammanbindande nyssnämnda två tryckpunkter.

Genom dessa ledningar varder behörigen tryggad driftsäkerheten för domkyrkobelysningen, belysningen i elementarläroverket, i nya stadshuset samt hos ett stort antal enskilda förbrukare inom närmaste områden af Stora torget.

Styrelsen får härmed framlägga ett af Allmänna Svenska elektriska A. B. uppgjordt förslag för underjordiskt ledningsnät i staden.

De stora och påtagliga fördelar jordkablarna medföra och den lätthet, med hvilken deras nedläggande försiggår, gör, att styrelsen särskildt hemställer, att Herrar Stadsfullmäktige trots den större kostnaden (omkring 30 proc. högre än vid användning af luftledningsnät, i hvilket fall är att bemärka årliga ersättningar för takfästen och underhåll af dessa fästen) ville godkänna Allmänna Sv E. A. B:s förslag i dess helhet och för ändamålet anvisa medel till belopp af 128,000 kronor, i hvilket belopp ingår såväl kostnad för nu utförda arbeten som ock kostnad för nödiga arbeten i belysningsverket och kostnad för särskilda servisledningars anslutning till jordkabelnätet.

De af styrelsen omnämnda anslagskraf uppgår alltså till:

I.	för vattenverket:		
	till vattenledningar	9,650: —	
	» afloppsledningar	60,260: —	69,910: —
II.	för gasverket		9,190: —
III.	för elektricitetsverket		140,000: —
		Tillsammans kr.	219,100: —
	Lägges härtill det af styrelsen enligt särskild skrifvelse af denna dag ytterligare äskade beloppet för ifrågakommande utsträckning af stadens ledningar utom stadsplanen		5,000: —
	så uppgår hela ifrågasatta anslaget till	Kronor	224,100: —

Beträffande medel för tillgodoseende af detta betydande anslagskraf må det tillåtas Styrelsen erinra:

att Herrar Stadsfullmäktige den 26 Januari 1905 anvisade för anläggning af ny vattenledning		300,000 kr.
att för den nya vattenledningen hittills åtgått omkring	220,000 kr.	
att af detta anslag synes böra reserveras för ett reservmaskineri vid Hesslö samt för diverse ytterligare kostnader ett belopp af	30,000 kr.	250,000 kr.
hvarför till disposition skulle af detta anslag återstå		50,000 kr.
att Herrar Stadsfullmäktige bland beräknade utgifter att gäldas af 1907 års lån föreslagit men icke ännu anvisat »för ombyggnad af elektricitetsnätet samt ytterligare utvidgningar inom gas- och elektricitetsverken» ett belopp af		70,000 kr.

Västerås den 19 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till restaurering af rådhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 November 1906 beslutat uppdraga åt Drätselkammaren att efter samråd med Magistraten till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och förslag angående de ändringar, som å rådhuset borde företagas för att däri bereda ökadt utrymme och lämpligare lokaler än de nuvarande för Magistraten och Rådhusrätten med dess underlydande tjänstemän samt Drätselkammaren och Stadsingeniörskontoret äfvensom, för att Drätselkammaren skulle blifva i tillfälle att

för denna utredning anlita sakkunniga biträden, af det belopp 40,000 kronor, som i nya amorteringslånet beräknats för reparation och omändring af rådhuset lämna Drätselkammaren ett förslagsanslag af 1,500 kronor, samt Drätselkammaren den 14 Februari 1907 bemyndigat sin ordförande och vice ordförande att samarbeta med Magistraten för åstadkommande af ifrågavarande utredning, så hafva Drätselkammarens bemälde ordförande och vice ordförande jämte Borgmästaren John Karlsson, hvilken af Magistraten utsetts att å dess vägnar samarbeta med de af Drätselkammaren utsedde personerna för frågans utredning, denna dag till Drätselkammaren öfverlämnat af Arkitekten Erik Hahr uppgjorda förslagsritningar med af Byggmästaren K. J. Karlsson upprättadt kostnadsförslag jämte arbetsbeskrifning, kostnadsförslaget slutande å 37,342 kronor 65 öre äfvensom ett från Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget härstädes inkommet anbud å anläggning af värmeledning med pannor, afseende centraluppvärmning medelst varmvatten och slutande å 8,987 kronor, häri ej inberäknadt extra kostnad för anbringande af ventiler äfven å afloppen från elementen, 165 kronor.

Drätselkammaren, som i likhet med ofvannämnde kommitterade anser, att en vidsträcktare ombyggnad af eller tillbyggnad å rådhuset icke bör företagas, hufvudsakligen af det skäl, att enligt sakkunniges uttalanden, rådhusets grund icke är tillräkligt säker, för att en sådan vidsträcktare om- eller tillbyggnad skulle kunna utan alltför stor risk företagas; har biträdt kommitterades förslag till restaurering af rådhuset i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvanberörda ritningar och handlingar.

Enligt detta förslag, som härigenom framlägges för Stadsfullmäktige skulle restaureringen omfatta hufvudsakligen följande arbeten:

Bottenvåningen:

Borgmästarens nuvarande rum delas i två lika stora rum med en vägg i husets längdriktning, af hvilka det ena — det norra — blir borgmästarens ämbetsrum och det södra kanslirum med plats för borgmästarens skrifbiträden.

Rådstufvurättens nuvarande arkiv bibehålles oförändradt.

Förste rådmannens nuvarande rum förstoras något genom flyttning af väggen mellan detta rum och nuvarande vaktmästarerummet något åt norr och är afsedt till förmak för Rådstufvurättens ledamöter vid enskilda öfverläggningar och dylikt.

I nuvarande vaktmästarerummet, som något förminskats, beredes utrymmen för toalett, telefon samt en ny trappa till öfre våningen, afsedd för Stadsfullmäktiges ledamöter, ledamöter i nämnder och kommittéer, som hafva sina sammanträden i det för sådant ändamål afsedda sessionsrummet i 2:dra våningen, samt för stadsingeniörskontoret.

I öfrigt är nuvarande vaktmästarerummet afsedt till kapp- och väntrum med plats för vaktmästare.

Rådstufvurättens sessionssal tillökas å norra sidan med de utrymmen, som nu upptagas af arkiv, gamla arrestlokaler med mera.

En upphöjd afdelning i salens södra ända anordnas för rättens ledamöter. Hvad inredningen i öfrigt angår utföres denna, på sätt ritningarne närmare utvisa.

Kronouppbördskassörens nuvarande rum bibehålles i hufvudsak oförändradt och är afsedt till kansli för rådmännen.

Den nuvarande vaktmästarelägenheten apteras till två rådmansrum med dörrar från hvardera rummet till kanslirummet.

Af nuvarande tamburen till vaktmästarelägenheten samt ungefär hälften af kapprummet till vänster om stora vestibulen beredes ett expeditionsrum för kronouppbördskassören, hvarjämte intill nämnda rum under trappan till öfre våningen anordnas ett brandfritt kassaarkiv för kronouppbördskassören.

I återstående delen af nuvarande kapprummet inrättas toalett åt norra sidan, och bibehålles rummet i öfrigt som kapprum eller passage.

Den nuvarande trappan till öfre våningen bibehålles och förses med takljus genom en för ändamålet särskild inrättad trumma.

Våningen en trappa upp:

Stora salen bibehålles till sin storlek oförändrad.

Den del af våningen, som ligger väster om salen omändras så, att söder om den nya trappuppgången öfver förmaket och kapprummet i nedre våningen anordnas ett förmak för Stadsfullmäktige; att i nordvästra hörnet öfver borgmästarens ämbetsrum inrättas ett rum för nämnder och kommittéer; att söder om detta rum midt på byggnadens västra gafvel blir ett tjänsterum för stadsingeniören, samt att i sydvästra hörnet af ungefär 2/3 af nuvarande stadsingeniörskontoret anordnas ett brandfritt kartearkiv, i hvilket jämväl kan beredas plats för Stadsingeniörens biträden.

Den del af våningen som ligger öster om stora salen bibehålles däremot i det närmaste oförändrad samt användes för samma ändamål som hittills. Den enda förändringen här är, att i norra ändan af ombudsmannens tjänsterum till ungefär en fjärdedel af rummets storlek inrättas två brandfasta mindre arkiv, det ena för ombudsmannen och det andra för stadskassören och kamreraren.

Vindsvåningen:

Genom entresolering å båda gaflarne erhålles å hvardera gafveln ett rum nämligen å västra gafveln ett större brandfritt arkiv för Stadsfullmäktiges, Drätselkammarens samt öfriga under Stadsfullmäktige sorterade nämnders äldre handlingar samt å västra gafveln ett rum till Drätselkammarens disposition.

Källaren:

I källaren inredes rum för ångpanna och maskineri för uppvärmningen med förrådsrum för bränsle samt ett större arkiv.

Öfriga utrymmen kunna tagas i anspråk för andra stadens ändamål eller eventuelt uthyras.

Husets uppvärmning skulle såsom ofvan antydts ske genom ett system för centraluppvärmning medelst varmvatten i ungefärlig öfverensstämmelse med bilagda anbud från Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget. I öfrigt restaureras huset ut- och invändigt på sätt arbetsbeskrifningen närmare utvisar.

Kostnaderna för de föreslagna arbetena uppgå till följande beräknade belopp:

För de egentliga restaureringsarbetena	Kr.	37,342: 65
För värmeledning (inberäknadt extra kostnad för afloppsventiler)	„	9,152: —
Summa	Kr.	46,494: 65

Med öfverlämnande af här ofvan berörda ritningar och kostnadsförslag med flere handlingar får Drätselkammaren sålunda i öfverensstämmelse med kommitterades förslag hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att af lånemedel bevilja ett förslagsanslag å — utom förut beviljade 1,500 kronor — ett belopp af 50,000 kronor för restaurering af rådhuset jämte anläggning därstädes af värmeledning, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nu föreliggande ritningar och kostnadsförslag, samt

att uppdraga åt Drätselkammaren att låta verkställa ifrågavarande arbeten i första hand genom entreprenad.

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

ARBETSBESKRIFNING
på reparation af rådhuset i Västerås.

Fasaden:

Fasaderna skrapas, vattrifves, lagas och affärgas i enlighet med kontrollantens bestämmelser. Yttertrappan omlägges enligt ritning. Allt snickeri lagas där det är felaktigt samt ommålas i ton enligt närmare bestämmelser.

Yttertaket:

Yttertaket repareras, skrapas och strykes med linoljefärg, äfvenså alla stupрör, fönsterbleck och listbeslager.

Vestibul:

Taket vattrifves och limfärgas, väggarna lagas och oljemålas. Golf af röd och grå kalksten i diagonal med friser. Vindfång med slagdörrar och skrapmatta af smidesjärn anordnas. En ny ytterdörr af ek och två nya fönster insättes. Öfriga dörröppningar flyttas och förses med slagdörrar eller igensättes enligt ritningen Allt snickeri oljemålas. Bänkar insättes.

Rådstusalen:

Väggen till nuvarande arrestlokalen m. m. borttages och två differdingerbalkar af nr 20 på gjutjärnsplattor för bjälklagets uppbärande, hvarefter taket lagas, skrapas, vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Tre nya fönster insättes.

Två kloisonväggar uppsättes och putsas. Två dörröppningar igenmuras. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta. Allt snickeri oljemålas i tonfärg enligt kontrollantens bestämmelse. Vid platsen för domstolens ledamöter höjes golfvet 0,15 meter. Räcke anbringas enligt ritning.

Förmak:

Tak, golf, väggar och snickerier som föregående. En murvägg borttages och ersättes af järnbalkar. Ett glasparti med slagdörrar samt en ny dörr insättes. Hatthylla med klädhängarkrokar uppsättes.

Trappa:

Taket lagas, vattrifves och limfärgas. En dörröppning igenmuras och en öppning till kapprummet upptages. Trappan göres af ek, äfvenså golfvet som lägges med stafparkett. Väggarna och snickeriet oljemålas. Kloisonväggarne till toalett, W. C. och telefon kalkputsas. Toalett och W. C. oljemålas i emaljfärg, golfven Viktoriaplattor. En garderobsklosett, en pissoir och två tvättställ insättes. Hatthylla med klädhängarkrokar anbringas.

Borgmästarens rum:

En kloisonvägg uppsättes och kalkputsas, taket lagas, vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Den till trappan borttagna dörren insättes i kloisonväggen. Allt snickeri oljemålas i tonfärg. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta.

Kansli:

Fönstret flyttas och ett nytt insättes. I öfrigt lika föregående.

Arkiv:

Golfvet och väggen lagas. Väggarne och snickerier oljemålas.

Kansli för rådmän:

Taket vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. En par- och en enkeldörr insättes. Allt snickeri oljemålas. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta.

Rådman I:

Tak, väggar, snickerier och golf lika föregående.

Rådman II:

I ytterdörren insättes ett fönster. Nytt bjälklag af järnbalkar, nr 20, och beton inlägges. Passage till kansli insättes. I öfrigt lika föregående.

Kronokassör:

En murvägg borttages. Kassahvalf inrättas enligt ritningen under trappan och användes den i rådhussalen varande kassahvalfsdörren. En öppning till trappan igenmuras och en kloisonvägg uppsättes och kalkputsas. Tak, väggar, snickerier och golf lika föregående.

Trapprum och trappa:

Golf lika vestibulen. Till toiletten och W. C. uppsättes kloisonvägg som kalkputsas. Taken vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Allt snickeri oljemålas. Toilett och W. C. lika med föregående. Ett mindre fönster till W. C. och en mindre dörr till städskrubben insättes.

Stadsfullmäktiges sessionssal:

Taket restaureras och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta. Läktaren borttages och öppningen igenmuras. Snickeriet oljemålas.

Förmak och trappa:

Väggen till trappan borttages och inlägges 2 st. järnbalkar nr 20, ny vägg uppsättes emot arkivet. Dörrarne till byggnadsnämndens rum och stora salen igensättas. Taket lagas, skrapas, vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta. Snickeriet oljemålas.

Stadsingeniörens och Nämndens rum:

Kloisonväggar uppsättas, enligt ritningen, som röras och kalkputsas på båda sidor. Två st. pardörrar insättes och till arkivet anbringas två st. brandfria järndörrar. Taken lagas, skrapas, vattrifves och limfärgas. Väggarne lagas och oljemålas. Klädhängarhylla med krokar insättes i tamburen. Snickeriet oljemålas.

Arkiv:

Det nuvarande golfvet med bjälklag borttages och cementgolf lägges på det underliggande arkivets betonhvalf. Taket med bjälklag borttages, nytt bjälklag af järnbalkar, nr 18, och beton inlägges högre än det gamla, äfvenså inlägges ett nytt bjälklag likt förenämnda men med balkar nr 20 midt emellan det förenämnda och golfvet. Ofven detta bjälklag lägges cementgolf. En trätrapp från stadsingeniörens rum samt en dito från nedre till öfre arkivet insättes. Allt enligt ritningen. Taken kalkputsas. Väggarna lagas. Väggar, tak och snickerier oljemålas. Hyllfack uppsättes enligt särskild bestämmelse.

Drätselkammarens rum:

Taket skrapas, lagas, vattrifves och limfärgas. Väggarna och snickeriet lagas och oljemålas. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmatta.

Ombudsmannens rum:

Väggar, snickerier och golf lika föregående. En ny vägg på järnbalkar med brandfri järndörr till arkivet insättes. Nytt bjälklag af 5"×10" inlägges 2,85 meter från golfvet, spräckpanelas, röras och kalkputsas. Blindbotten och kalkosfyllning anbringas.

Arkiv:

Bjälklag af järnbalkar nr 20 och beton inlägges på samma höjd som föregående och kalkputsas. Kassahvalf med brandfri järndörr till stadskassörens rum anordnas. Dörröppningen till dito igenmuras. Golf af cement. Väggar, tak och snickerier oljemålas.

Stadskassör:

Taket lagas, skrapas, vattrifves och limfärgas. Väggarna lagas och oljemålas. Golfvet lagas, hyflas och belägges med korkmattor. Snickeriet oljemålas.

Trappan:

Golf af röd och grå kalksten i diagonal med friser. Ett större takfönster med ljusbrunn anordnas. En trappa af kalksten på betonhvalf och räcke af smidesjärn med profilerad öfverliggare af polerad björk anbringas till entresolvåningen och vinden. Tak, väggar och snickerier som föregående.

Entresolrum:

Väggen påmuras. Bjälklagen höjes. Taken spräckpanelas, röras, kalkputsas och limfärgas. Trossbotten af 1" utskottsbräder och kalkosfyllning. Fyra takfönster med ljusbrunnar. Öfver arkivet inlägges 3"×3" reglar. Golfven af 1½" halfren torr furuplank samt 6" golfsockel. Väggarne putsas och oljemålas. Allt snickeri oljemålas.

Källaren:

Alla tak lagas och kalkfärgas. Väggarne slammas och kalkfärgas, utom i ångpannerummet där de putsas och jämte taket oljemålas. Fyllningen på botten bortschaktas till tillräckligt djup, hvarefter stålslipade cementgolf på beton af 10 cm tjocklek inlägges. Under betonen fylles till 15 cm. tjocklek med grus eller annat tjänligt ämne. Trappan tillökas med nödigt antal steg af cement. En brandfast dörr anbringas till arkivet. I kolkällaren inlägges det gamla kalkstensgolfvet.

Allmänna bestämmelser:

Alla kakelugnar, spisar, och andra eldstäder borttagas, rökrören ändras till evakueringsrör. Nödiga håltagningar och bilningar jämte efterlagningar för värme-, vatten-, aflopps- och belysningsledningar verkställes enligt anvisning. Alla beslager till fönster och dörrar efterses och där så är nödigt repareras eller utbytas mot nya. Under varmvattenpannorna lägges 0,30 mtrs betongrund. Nytt rökrör från pannorna anbringas.

KOSTNADSFÖRSLAG

på reparation af rådhuset i Västerås

Fasaden:					
1,263 mtr²	skrapning, vattrifning och färgning . .	à	1: 25	1,578: 75	
26 mtr	trappsteg, omlagda	»	12: —	312: —	1,890: 75
Murningsarbeten:					
618 mtr²	skrapning och vattrifning af tak . . .	»	0: 50	309: —	
171 »	» » » af stora salens tak	»	1: —	171: —	
			Transport	480: —	1,890: 75

			Transport	480: —	1,890: 75
		Diverse tegelmurning		937: 75	
		» rifningar		811: 56	
		» lagningar, slamning m. m.		1,979: 68	
96	mtr²	kalkstensgolf, borttagning af det gamla	à 12: —	1,152: —	
12	»	Viktoriaplattor	» 12: —	144: —	
386	»	cementgolf med underfyllning	» 5: —	1,930: —	
4	st.	cementtrappsteg	» 10: —	40: —	
34	»	kalkstenstrappstek med kupa af beton .	» 11: —	374: —	
79	mtr²	betonhvalf med balkar	» 10: —	790: —	
3,461	kg.	järnbalkar inlagda	» 0: 20	692: 20	9,331: 19
		Snickeri- och timmermansarbeten:			
14	mtr²	parkettgolf	» 12: —	168: —	
223	»	kloisonväggar med puts	» 7: —	1,561: —	
672	»	golf, hyflas och lagas	» 1: —	672: —	
672	»	korkmattor, pålagda	» 4: —	2,688: —	
1	luft	ytterport ek		200: —	
1	»	glasparti		150: —	
1	st.	ektrappa		600: —	
1	»	större takfönster med ljusbrunn		250: —	
4	»	mindre d:o	à 60: —	240: —	
4	par	slagdörrar	» 75: —	300: —	
8	luft.	dubbeldörrar	» 50 —	400: —	
7	»	fönster	» 100: —	700: —	
14	»	enkeldörrar	» 25: —	350: —	
3	st.	tvättställ	» 20: —	60: —	
2	»	klosetter	» 50: —	100: —	
2	»	pissoirer	» 20: —	40: —	
		Diverse inredningar, bjälklag m. m.		1,051: 80	
		Räcke och golf i rådhussalen		220: —	
		Trätrappa i arkivet		150: —	9,900: 80
		Målning:			
36	luft.	dörrar oljemålas	à 20: —	720: —	
52	»	fönster »	» 25: —	1,300: —	
858	mtr²	limfärg	» 0: 30	257: 40	
3,470	»	oljefärg på väggar	» 1: —	3,470 —	
		Fönster och dörrar i källaren oljemålas		100: —	
		Målning af stuprör och listbeslag		100: —	5,947: 40
		Diverse:			
5	st.	brandfria järndörrar insättes	à 300: —	1,500: —	
1	»	skrapmatta		50: —	
95	mtr³	jordschaktning i källaren	à 3: —	285: —	
		Rifning af kakelugnar m. m.		170: —	
			Transport	2,005: —	27,070: 14

		Transport	2,005: —	27,070: 14
	Bilningar och efterlagning för värme, vatten, aflopps- och belysningsledningar samt inmurning af ventiler		2,000: —	
600 mtr²	Takstrykning och lagning	à 0: 50	300: —	
	Rengöring		300: —	
	Oförutsedda utgifter, 10 % à		3,167: 51	7,772: 51
	Byggmästararvode			2,500: —
			Kronor	37,342: 65

Västerås den 7 Oktober 1907.

K. J. Karlsson.

ANBUD PÅ VÄRMELEDNING MED PANNOR FÖR RÅDHUSET, VÄSTERÅS.

Västerås den 7 oktober 1907.

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget
Afdelning: MEKANISKA WERKSTADEN.
genom Lars Blume.
enligt fullmakt.

Kostnadsförslaget omfattar omläggande af värmelednings- och ventilationsanordning enligt nedanstående beskrifning och så, att värmeledning med rörledningar, isolering och pannor levereras komplett färdig och uppsatt på platsen, då däremot ventilations- och evakueringsventiler af oss endast levereras på platsen, och lämnas anvisning för dessas insättande.

System.

I de olika lokalerna anbringas värmekroppar, hvilka uppvärmas medelst varmvatten. Vattnet cirkulerar i systemet och uppvärmes i de i källaren anbrakta pannorna.

För reglering af temperaturen förses hvarje värmekropp med en precisionsventil och för aflägsnande af den luft, som alltid samlar sig i systemet, anbringas å hvardera en luftskruf. För att lätt kunna från- och tillkoppla värmekropparna förses de vid såväl till- som aflopp med metallförskrufningar. Ehuru icke absolut nödvändiga, föreslå vi alternativt att vid hvarje element äfven anbringas kran i afloppet, och kan därvid ett element vid event. inträffande behof borttagas, utan att hela systemet behöfver afstängas.

Å vinden anbringas ett expansionskärl, och drages från detta ett afloppsrör ned till aflopp i närheten af pannorna, så att detta rör kan tjänstgöra som visare vid systemets påfyllning med vatten.

Temperatur.

Vid beräkning af de olika värmekropparna har antagits en yttertemperatur af — 20° C. och följande innertemperatur:

Förstuga + 10° C.
Stadsfullmäktiges sessionssal + 15° C.
Alla öfriga lokaler + 18° C.

Dessa temperaturer äro beräknade att erhållas vid full ventilation.

Ventilation.

För erhållande af erforderlig ventilation anbringas i de olika rummen frisklufts- och evakueringsventiler i enlighet med bifogade ritning, och levereras härtill erforderliga ventiler och gäller i enlighet med nedanstående specifikation.

Målning:

Värmekroppar, galler och väggventiler levereras en gång målade, de förra med i värme hållbar färg. All öfrig målning ombestyres af beställaren.

Rengöring.

Alla precisionsventiler och öfriga metalldelar rengöras af entreprenören, men ej andra, af bruk eller dylikt täckta delar.

Eldning.

Bränsle för profeldning och afsyning tillhandahålles af beställaren.

Isolering.

Alla varmvattenledningar i källarvåningen isoleras med s. k. torrpylsa och duk, och där ledningarna liga i murarna isoleras med filt.

Koppling af radiatorer.

Sedan radiatorerna äro uppsatta, åtaga vi oss att en gång från- och till-koppla desamma i och för målning.

Allmänna bestämmelser.

Schaktnings-, murnings-, snickeri-, plåtslageri- eller målningsarbeten, ej ofvan nämnda, jämte därtill hörande materiel såväl som alla håltagningar för rör etc. bekostas af beställaren.

Varmvattenpannor. Värmekroppar.

Beträffande storleken af pannor, element, ventiler hänvisa vi till bilagda specifikation.

Rörledning.

Vi tillåta oss särskildt omnämna, att de af oss föreslagna pannorna äro mycket rikligt dimensionerade, hvilket vi anse vara af mycket stor betydelse, då eljest icke hela anläggningen fördelaktigt kan utnyttjas. Genom att två

pannor anbringas kan under höst och vår, då mindre kyla råder, användas endast en panna, hvarvid den andra kan betraktas som reserv.

För arbetets omsorgsfulla utförande äfvensom för anläggningens tillfredsställande funktionering ansvara vi under en tid af ett år.

Pris för värmeledningen komplett i enlighet med ofvanstående och bilagda specifikation . . . . Kronor 8,987: —

Tillkommer extra för anbringande af ventiler äfven å afloppen från elementen . . . . Kronor 165: —

Specifikation å delar för värmeledning i Rådhuset, Västerås.

2 st. varmvattenpannor "Strebel" om 6 m.² eldyta, hvardera kompletta med termometrar, förbränningsregulatorer och eldredskap.

2 st. 300 × 300 mm. sotluckor.

1 st. expansionskärl, rymmande 75 liter, och ett från detta gående 25 mm. galv. rör.

Nedanstående värmekroppar:

Bottenvåningen:

Toil.:	1 st.	2-kanal-radiator	8 ×	665,
Kronouppb.:	2 „	„	13 ×	665,
Rådman:	1 „	„	12 ×	665,
„	1 „	„	15 ×	665,
Öfverläggn.:	2 „	„	12 ×	665,
Tambur:	1 „	„	10 ×	665,
Stora trappan:	1 „	„	7 ×	1155,
Magistraten	1 „	„	12 ×	1155,
„	2 „	3-kanal-radiatorer	20 ×	665,
Förmak:	1 „	2- „	15 ×	665,
Mindre trapp:	1 „	„	7 ×	665,
Toil.:	1 „	„	6 ×	960,
Arkiv:	1 „	„	20 ×	665,
Kansli:	2 „	„	10 ×	665,
Borgmästaren:	2 „	„	12 ×	665,
Förstuga:	2 „	„	15 ×	665.

Våningen 1 tr.:

Förmak:	1 st.	2-kanal-radiator	12 ×	665,
Stadskamrer:	1 „	„	14 ×	665,
„	1 „	„	15 ×	665,
Arkiv:	1 „	„	7 ×	665,
Ombudsman:	1 „	„	10 ×	665,
Drätselk.:	2 „	„	12 ×	665,
Stadsfullm.:	4 „	„	23 ×	665
Förmak:	1 „	„	23 ×	665,
Arkiv & ritn.:	1 „	„	15 ×	665,

Stadsing.:	1 st.	2-kanal-radiator	17 ×	665,
Byggnadsnämnd	2 „	„	14 ×	665.

Våningen 2 tr.:

Arbetschef:	1 st.	2-kanal-radiator	12 ×	665,
„	1 „	„	10 ×	665,
Arkiv:	1 „	„	9 ×	815.

Rörledningar af 76, 63, 51, 38, 32, 25, 19 och 13 mm. ångrör.

Precisionsventiler:

25 st. 19 mm. ventiler,
16 „ 13 „ „

Alla precisionsventiler förses med förskrufningar, och på returledningarna anbringas metallförskrufningar. Likaså förses alla värmekroppar med luftskrufvar.

Friskluftsventiler:

4 st. 300 × 375 mm. med yttergaller af gjutjärn,
22 „ 150 × 150 „ „ „ „ „

Evakueringsventiler:

2 st. 300 × 375 mm. Theorells eller annan därmed jämförlig,
22 „ 157 × 204 „ „ „ „ „ „

Eventuelt anbringas:

25 st. 19 mm. afloppsventiler med förskrufningar,
16 „ 13 „ „ „ „

Beredningsutskottets skrifvelse med förslag till närmare bestämmelser angående förvaltningen af Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 Oktober 1906 uppdragit åt Beredningsutskottet att uppgöra förslag till närmare bestämmelser angående förvaltningen af Grosshandlaren Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond får Beredningsutskottet härmed aflämna följande af utskottet utarbetade förslag till

"STADGAR

för Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond.

§ 1.

Ofvannämnda fond, som vid dess öfverlämnande till Stadsfullmäktige i Västerås utgjorde 30,000 kronor, är grundlagd genom Grosshandlaren Adolf Moberg och hans hustru Carin Moberg enligt härefter införda 23:dje punkten af deras den 28 December 1885 upprättade testamente och skall benämnas »Adolf Mobergs och dess frus guldbröllopsfond.»

Den afser att i öfverensstämmelse med testamentets föreskrifter bereda understöd åt minst 12 personer med 150 kronor åt halfva antalet och 75 kronor åt de öfriga, hvilka belopp tilldelas för ett år i sänder.

§ 2.

Fonden föevaltas af Drätselkammaren, men öfriga för förverkligande af donationens ändamål nödiga åtgärder verkställas af en nämnd af 5 personer, hvilka utses af Stadsfullmäktige i December månad för nästföljande två kalenderår, dock så att af de första gången valde 2 ledamöter efter inför Stadsfullmäktige verkställd lottning afgå vid första årets slut och sedermera vid hvarje års utgång de ledamöter, som då två år suttit i nämnden.

Afgår ledamot före den för honom bestämda tjänstgöringstidens utgång, anställes fyllnadsval för återstoden af samma tid.

§ 3.

Nämnden väljer inom sig å sammanträde näst efter Stadsfullmäktiges första sammankomst på året ordförande och vice ordförande för samma år. På ordförandens kallelse sammanträder nämnden därefter så ofta denne så finner nödigt. Vid hvarje sammanträde föres protokoll, hvilket vid nästa sammanträde justeras; ägande nämnden att i ärende, där skyndsamhet är af nöden, uppdraga åt en eller flere ledamöter att verkställa denna justering.

§ 4.

Inom nämnden må ärende företagas till afgörande, då minst 3 ledamöter äro närvarande. Vid skiljaktiga meningar blir den gällande, hvarom de flesta förena sig, eller, där röstetalen äro lika, den som ordföranden biträder.

§ 5.

Berättigade till understöd äro personer ur borgare- eller arbetsklassen, hvilka minst 10 års tid varit i staden bosatta och där kyrkoskrifna, äga god frejd, äro väl förtjänta af hjälp, sakna egna medel samt med hänsyn till ålder och arbetskrafter äro oförmögna att sig själfva till fullo försörja, men likväl icke åtnjuta fattigunderstöd.

§ 6.

Genom annons i stadens tidningar en gång hvarje vecka inom April månad årligen tillkännagifver Nämndens ordförande de lediga pensionsrummen äfvensom de i näst föregående § upptagna kompetensvillkoren för pensionsrums erhållande.

Ansökningar om understöd, ställda till Nämnden, inlämnas före den 1 Maj årligen till Nämndens ordförande och böra åtföljas af ej mindre prästbevis, innefattande jämväl betyg öfver frejd, och att sökanden minst 10 år varit i staden bosatt och där kyrkoskrifven, än äfven intyg af minst tvänne aktade, af nämnden kände personer därom, att sökanden uppfyller öfriga i § 5 uppräknade betingelser för erhållande af understöd. Skulle sökanden vara i åtnjutande af understöd från andra välgörande stiftelser, bör sådant uti sistnämnda intyg angifvas.

§ 7.

Omedelbart efter den 1 Maj utsändas ansökningshandlingarna till cirkulation mellan nämndens ledamöter. Före den 15 Maj sammanträder Nämnden och utser understödstagare.

Den som en gång fått understöd sig tilldeladt, bör företrädesvis därvid bibehållas, så länge de villkor, hvarunder detta erhållits, fortfarande äga giltighet.

Understöd utdelas å Drätselkammaren den 2 Juni, eller om denna dag är hälgdag, nästföljande söckendag, hvilket genom annons i stadens tidningar för hvarje gång tillkännagifves.

§ 8.

Skulle besparingar af upplupna räntor uppstå, läggas dessa till kapitalet och förräntas, tills kapitalet vuxit så, att en eller flere understödstagare ånyo kunna utses.

§ 9.

Nämnden inlämnar årligen till Stadsfullmäktige redogörelse för sin verksamhet.

Transumt.
Afskrifter.

TESTAMENTE.

Som Gud icke förlent oss några bröstarfvingar, hafva vi beslutat att om en del af vår kvarlåtenskap förordna, sedan gjord skuld blifvit betald, på följande sätt, nämligen: —

23:o) Till Västerås stads kommunalstyrelse att sig emellan utse tre eller högst fem personer, att vid utdelning af årliga räntan till inom staden boende högst behöfvande afsigkomna borgare, borgareänkor samt medellösa gamla mamseller och fattiga arbetshjon samt karlar, hvilka sig icke kan försörja, däraf vi utsett sju till antalet, hvarå förteckning bifogas, erhålla 4 däraf etthundrafemtio (150) och tre däraf femtio (50) kronor hvardera, som så länge någondera af oss lefver utbetalas, anslås ett belopp af femtontusen (15,000) kronor till minne af firandet af vår guldbröllopsdag den 2 Juni detta år, då årliga räntan skall utdelas, och efter bådas vår död anslås ytterligare ett lika belopp eller femtontusen (15,000) kronor som efter vårt bo-utredning kommer att öfverlämnas till kommunalstyrelsens förvaltning med tillsammans trettiotusen (30,000) kronor, hvilken fond skall bära namnet Adolf Mobergs och dess frus Guldbröllopsfond; sedan fonden härigenom blifvit ökad skall ytterligare intagas så många att det blifver sex pensionärer af första ordningen med 150 kronor hvardera och sex af senare med 75 kronor hvardera, som utdelas hvarje år den 2 Juni emot uppvisande af prästbetyg vid hvarje års lyftning.

Skulle besparingarne af upplupna räntor uppstå, lägges dessa till kapitalet och förräntas tills kapitalet i en framtid så ökt sig att en eller flere pensionstagare däraf kunde komma i åtnjutande, hvilka då utses af de delegerade, som handhafver vården af föreskrifna donationer, hvilken årligen skall granskas af kommunalstyrelsen, som emottager redogörelse öfver förvaltningen.

— —

Västerås den 28 December 1885.

Carin Moberg, född Löf. **Adolf Moberg.** (Sigill.)

Att Brukspatronen och Riddaren Adolf Moberg och hans fru, Carin Moberg, född Löf, hvilka vi personligen känna, vid sundt förstånd och af fri vilja inför oss tillkallade och på en gång närvarande vittnen förklarat förestående, till innehållet för oss okända handling innefatta deras yttersta vilja och testamente samt erkänt sig hafva tecknat sina därunder varande namn, intyga

Västerås den 30 April 1886.

E. V. Abenius. **J. V. Torngren.** **Richard Ericsson.**

— —

6:o) "TESTAMENTE.

Såsom tillägg till mina äldre testamenteriska dispositioner förordnar jag härmed såsom min yttersta vilja att efter min död skola näst efter äldre testamentsanslag utgå:

— —

I afseende å den i 23:dje punkten af mitt och min mans gemensamma testamente den 28 December 1885 omförmälda »Adolf Mobergs och hans frus Guldbröllopsfond» uttalar jag den önskan och tillförsigt att därifrån må efter min död till hvardera af mina nuvarande tjänarinnor hushållerskan Charlotta Velander och jungfru Margareta Eriksson utgå en pension i lägre graden med sjuttiofem kronor årligen.

Västerås den 20 Januari 1902.

Carin Moberg.

Att Enkefru Carin Moberg, hvilken vi personligen känna, vid sundt förstånd och af fri vilja förklarat ofvanstående, oss till innehållet okända handling innefatta hennes testamente och därunder egenhändigt underskrifvit sitt namn, intyga vi tillkallade och på en gång närvarande vittnen. Som ofvan.

A. Johansson, Domk.-syssloman. Västerås. **C. A. Carlsson,** Västerås.

Videmeras. Ex. officio:

John Karlsson."

Västerås den 21 Oktober 1907.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Beredningsutskottets skrifvelse med förslag till ledamöter i idrottsplatskommittén.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne September beslutat uppdraga åt en kommitté på tre personer att, efter, samråd med Stadsplanekommittén rörande läget af en för framtiden tillräckligt stor idrottsplats, till fullmäktige inkomma med förslag rörande densammas anordnande samt kostnaderna därför samt uppdragit åt beredningsutskottet att uppgöra förslag till ledamöter i sagde kommitté, får beredningsutskottet till ledamöter i kommittén föreslå Direktören S. Edström, Kaptenen K. Alexandersson och Telegrafassistenten Anton Johansson, med Herr Edström som sammankallande.

Västerås den 21 Oktober 1907.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till ny tomtindelning af tomterna N:ris 111 och 112 i Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf, att Stadsfullmäktige beslutat att å tomterna N:ris 111 och 112 i Södra kvarteret uppföra ett varmbadhus får Drätselkammaren härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte hos Byggnadsnämnden anhålla om ny tomtindelning af det område, som innefattas af berörda två tomter, eller södra delen af kvarteret Nestor, i enlighet med bilagda af Stadsingeniören uppgjorda förslagsritning, upptagande, förutom den för badhuset erforderliga tomten i områdets östra del om 1,400 kvadratmeter två ytterligare byggnadstomter, den ena i midten af området med fasad åt nedre Trädgårdsgatan om 932,2 kvadratmeter och den andra i områdets västra del med fasader åt såväl nyssnämnda gata som Fiskartorget om 1,270,5 kvadratmeter.

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Magistratens skrifvelse med hemställan om tillsättande af en kommitté för utredning om behofvet och lämpligheten af nybyggnader inom polis- och brandstationen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Från brandstyrelsen har till Magistraten inkommit bilagda skrifvelse. I anledning häraf har Magistraten lämnat såväl Drätselkammarens som brandstyrelsens ledamöter tillfälle att å sammanträde inför Magistratens ordförande sistlidne gårdag i ärendet sig yttra.

Af hvad vid nämnda sammanträde förekommit, anser Magistraten det vara till fullo ådagalagdt såväl att brandstyrelsen är i synnerlgt behof af ökadt antal bostadslägenheter för brandsoldater inom brandstationen samt större verkstadsutrymmen än de nuvarande, som ock att det vore af gagn för stadens arbeten om å brandstationens tomt, därå stadens hästar och en del arbetsfordon nu äro inrymda, kunde beredas ökadt utrymme för dragare och arbetsåkdon.

Då härtill kommer, att det skulle vara till särdeles stor fördel för polisbevakningen inom staden samt poliskåren, därest inom en å den gemensamma gården för poliskontoret och brandstationen uppförd byggnad bostäder åt poliskonstaplar kunde mot hyra upplåtas, får Magistraten härmed, i enlighet med den önskan, som vid nämnda sammanträde enhälligt uttalats, hemställa:

att Stadsfullmäktige ville utse en kommitté med uppdrag, att låta utreda frågan om de nybyggnader inom polis- och brandstationen, som för ofvannämnda ändamål kunna vara erforderliga och lämpliga.

Västerås Rådhus den 24 Oktober 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Magistraten i Västerås.

Sedan det visat sig genom den utveckling Polis- och Brandväsendet erhållit i staden, dels genom personalens och materialens ökande, dels genom den större verksamhet som åstadkommits inom i brandstationen varande verkstäder, att utrymmet blifvit för litet inom densamma, har Brandstyrelsen tagit denna fråga i öfvervägande och beslutat ingå till Magistraten, uttalande önskvärdheten och behofvet af, att en byggnad uppföres å brand- och polisstationens tomt, som med fasad åt Vasagatan i sig skulle inrymma *icke blott* bostäder åt brandsoldater och poliskonstaplar med familjer, *utan äfven* all den materiel och fordon m. m. som hittills icke erhållit lämplig plats inom stationen. Och anser Brandstyrelsen härvid, att den ifrågasatta byggnaden endast måtte komma till användande för polis- och brandväsendets behof.

Men, då detta är en stor och viktig fråga som torde behöfva allsidig utredning och då med densamma äfven andra stadens intressen kunna vara förknippade, som intagandet af Klockarebostållets tomt till stationen och användandet af den föreslagna byggnaden delvis äfven för andra stadens behof, än de nu föreslagna, får Brandstyrelsen hos Magistraten föreslå, att densamma måtte föranstalta det en sammankomst äger rum mellan Magistraten, Drätselkammaren och Brandstyrelsen för ärendets diskuterande, hvarvid sedermera en kommitté måtte utses som får i uppdrag frågans utredning.

Västerås den 3 September 1907.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

Tillhör Drätselkammarens utlåtande sid. 162.

KOSTNADSBERÄKNING

för utläggande af en körväg å västra området från Eriksgatan till Gästgifvareyreten. I förslaget är ej upptaget brobyggnaden öfver järnvägen.

18,900 lass schaktning och fyllning med inberäknad arbetskostnader	à	0: 50	9,450: —
1,176 kvmtr sidomurar af gråsten	»	6: —	7,056: —
4 st. vägtrummor	»	400: —	1,600: —
Flyttning af staket m. m.			300: —
Sprängningskostnader extra			1,000: —
850 kubikmeter grus			2,550: —
Oförutsedda omkostnader			144: —
		Kronor	22,100: —

Västerås den 20 Augusti 1907.

P. Vikt. Johansson.

KOSTNADSBERÄKNING

för utläggande af en 3,6 m. grusad väg från den nuvarande hyttvägen till Kullaberg i enlighet med bilagd karta.

Borttagande af sten m. m.		750: —
3:ne brotrummor		900: —
570 kbmtr pinnmofyllning	à 2: —	1,140: —
280 » grus	à 3: 50	980: —
750 lm. mindre dike		300: —
	Kronor	4,070: —

Västerås den 7 Oktober 1907.

P. Vikt. Johansson.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. Den 28 November. XV.

Badhusbyggnadskommitterades skrifvelse i anledning af Drätselkammarens förslag till ny tomtindelning af tomterna N:ris 111 och 112 i Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf att Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige inkommit med förslag till ny tomtindelning af staden tillhöriga tomterna N:ris 111 och 112 i Södra kvarteret, upptagande, förutom den för det blifvande varmbadhuset afsedda tomten å 1,400 kvadratmeter, två nya byggnadstomter å respektive 932,2 kvadratmeter och 1,270,5 kvadratmeter, hafva badhuskommitterade tagit i öfvervägande frågan, huruvida det icke vore ändamålsenligt och förutseende att redan nu reservera något markområde intill badhuset för en i framtiden möjligen erforderlig utvidgning af detsamma. Vid frågans dryftande hafva kommitterade funnit flere talande skäl, för en sådan åtgärd. Med tagen hänsyn till stadens ovanligt snabba utveckling torde förhända den dag icke vara så långt aflägsen, då det nu beslutade badhuset visar sig vara i ena eller andra afseendet otillräckligt. Det torde då blifva både lättare och billigare att tillfredsställa uppkommande anspråk härutinnan genom en utvidgning af det badhus, som nu skall uppföras, än att bygga ett nytt. Kommitterade hafva sålunda ansett omtanken för framtiden fordra, att framställning redan nu göres om reserverande af något tomtutrymme för den utvidgning af badhuset, hvarom behof förr eller senare kan komma att uppstå. Det ytterligare tomtområde, hvarom här är fråga skulle ej blifva stort. Kommitterade hafva tänkt sig, att den af Drätselkammaren föreslagna västra gränsen för badhustomten förskjutes 8 à 10 meter åt väster, hvarigenom vinnes ett ökadt tomtutrymme för badhuset af omkring 350 à 430 kvadratmeter. Därigenom skulle visserligen den föreslagna mellantomten blifva för liten såsom byggnadstomt, men genom sammanslagning af hvad som blir öfver af denna tomt och hörntomten erhålles en, icke allt för stor, men utan tvifvel mycket värdefull och lättsåld tomt med tillräckliga fasader åt Fiskartorget och Vasaparken. Däremot torde den af Drätselkammaren föreslagna mellantomten med sin enda och korta fasad åt Vasaparken icke blifva vidare begärlig och hörntomten blir med Drätselkammarens förslag jämförelsevis liten.

Härtill kommer att med den tomtindelning, som Badhuskommitterade tänkt sig, utsikt torde förefinnas, att ifrågavarande område blir bättre och snarare bebyggdt.

Badhuskommitterade få på grund af det anförda föreslå, att det ifrågavarande området uppdelas i två nya byggnadstomter med en gränslinje 8 à 10 meter väster om den af Drätselkammaren föreslagna gränslinjen mellan badhustomten och midteltomten

och paralell med sistnämnda gränslinje, samt att det tomtutrymme, som härigenom tilläggés badhustomten, måtte reserveras för möjligen i framtiden erforderlig utvidgning af badhuset.

Västerås den 11 November 1907.

Petrus Tersmeden.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med förslag till bestämmelser angående utsträckning af stadens allmänna ledningar till byggnadsplatser utom stadsplanen samt anslag härtill för år 1908.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom infordradt utlåtande i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens bilagda skrifvelse med förslag till bestämmelser angående utsträckningar af stadens allmänna ledningar till byggnadsplatser utom stadsplanen, samt framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för år 1908 å 5,000 kronor får Drätselkammaren tillstyrka bifall i alla delar till hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit och hemställt, viljande Drätselkammaren, i händelse det begärda anslaget af Stadsfullmäktige beviljas, i samband med sitt förslag till utgifts- och inkomststat för nästkommande år föreslå sättet för de erforderliga penningemedlens anskaffande.

Västerås den 14 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens utlåtande i anledning af Herr C. A. Palméns m. fl:s motion om anslag till och garantiteckning för en Handtverks- och Industriutställning i Västerås år 1908.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till Drätselkammaren remitterat bilagda, såsom motion af Herr C. A. Palmén m. fl. upptagna, framställning från bestyrelsen för en Handtverks- och Industriutställning i Västerås år 1908 om ett anslag å 5,000 kronor och

en garantiteckning å samma summa, får Drätselkammaren, då genom den blifvande utställningen indirekta fördelar torde tillkomma staden i flere afseenden och särskildt den mindre industrien och skolslöjden därigenom torde röna uppmuntran, förorda bifall till framställningen i fråga, under villkor dock, att den summa, hvarför staden ikläder sig garanti i händelse af behof endast tages i anspråk i proportion till öfriga, af enskilda personer för utställningen garanterade belopp.

Västerås den 14 Oktober 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Västerås Handtverksförening tagit initiativet till en Handtverks- och Industriutställning i Västerås nästa sommar och en bestyrelse för sagda utställning konstituerats, har denna beslutat göra en framställning till Herrar Stadsfullmäktige om ett anslag å 5,000 kr. samt en garantiteckning å samma summa.

Då bestyrelsen härmed fullgör detta uppdrag bifogas härjämte en tryckt redogörelse för hur utställningen tänkes utförd. — Af denna framgår att utställningen får en rätt stor omfattning och därmed äfven kommer att tillföra samhället såväl direkta som indirekta förmåner.

Intresset för företaget har fått ett reelt uttryck i den garantiteckning på öfver 12,000 kronor, som af enskilda redan åstadkommits.

Västerås den 28 Oktober 1907.

På Bestyrelsens vägnar:

John Karlsson.
Ordförande.

Johan Svensson.

Undertecknade upptaga ofvannämnda framställning såsom vår motion.

C. A. Palmén. Otto Oest. A. Danielsson. Lars Blume.
E. Edv. Carlsson. Albert Grönberg.

HANDTVERKS- OCH INDUSTRIUTSTÄLLNINGEN I VÄSTERÅS 1908.

På initiativ af Västerås Handtverksförening har beslut blifvit fattadt, att under nästkommande sommar anordna en utställning i Västerås, omfattande *handtverk*, *slöjd* och *mindre industri* m. m., i samband med det landtbruksmöte, som Västmanlands läns hushållningssällskap då ämnar afhålla.

Utställningen kommer att öppnas fredagen den 19 Juni 1908 och fortgå t. o. m. söndagen den 19 Juli.

Hufvudsakligen afsedd att befordra handtverk, slöjd och den mindre industrien inom Västmanland och närgränsande län, kommer denna utställning likväl äfven att i mån af utrymme bereda tillfälle för andra utställare inom riket att här uppvisa sina alster.

Utställningen skall omfatta:

Grupp I. *Maskiner*, *verktyg* och *redskap* för den mindre industriens och handtverkets behof eller till hvardagslifvets tjänst.

Grupp II. *Trä- och möbelindustri* m. m.

Grupp III. *Byggnadsindustri.*

Grupp IV. *Pappers-*, *bok-* och *grafisk industri* samt *fotografi.*

Grupp V. *Näringsmedel* samt *kemisk-tekniska produkter.*

Grupp VI. *Hem-* och *skolslöjd.*

Grupp VII. *Diverse handtverk*, under hvilken grupp inordnas alla de handtverksalster, som ej lämpligen kunna hänföras till någon af de föregående grupperna, eller som på grund af särskilda omständigheter anses ej kunna bedömas under samma förhållanden som motsvarande föremål inom andra grupper.

Denna utställning, hvars omfattning af flera skäl måste begränsas, äger goda förutsättningar att inom de valda ämnesgrupperna kunna uppvisa utmärkta prof på tidsenliga arbetsmetoder och uppdrifven yrkesskicklighet. Framstående utställare torde sålunda blifva i tillfälle att möta jämngoda konkurrenter.

Då det är styrelsens afsikt att i högre grad befordra en i kvalitativt hänseende berömvärd uppvisning än en sådan omfattande det största möjliga antal utställningsföremål, är hon förvissad om att denna utställning såväl må lända utställarna till ekonomisk fördel som blifva de besökande till afsevärdt gagn. För att i ytterligare mån kunna höja Västeråsutställningens instruktiva värde har styrelsen genom beredvilligt tillmötesgående från offentliga och enskilda samlingar lyckats till lån erhålla ett antal dyrbara konstverk, en kollektion gamla, historiska skrifter ur härvarande läroverks bibliotek samt ett urval af de förnämsta föremålen i Västmanlands fornminnesförenings museum. Dessa samlingar komma att ordnas i lämpliga lokaler inom utställningsområdet.

Detta område, hvilket är beläget inom stadens norra del, omfattar c:a 4 har ängsmark, lämplig för det ifrågavarande ändamålet, samt dessutom den för två år sedan därstädes uppbyggda Herrgårdsskolan, hvilken är ställd till utställningsstyrelsens disposition och som förutom sin egen sevärdhet kommer att blifva en synnerligen fördelaktig utställningsplats för mera ömtåliga föremål.

Tiden för anmälningar om deltagande i utställningen utgår den *15 December 1907* för grupperna I—V samt *1 Februari 1908* för grupp VI, (hem- och skolslöjd) och vill styrelsen uttala önskvärdheten af, att blifvande utställare redan nu måtte anmäla sig, äfven om närmare uppgifter å de ifrågasatta utställningsföremålen ännu ej kunna meddelas. Anmälningsblanketter tillhandahållas på begäran hos utställningsbyrån.

Hvarje utställare erlägger en anmälningsafgift af 1 kr. förutom platsyra. Denna senare beräknas enligt följande taxa:

för hvarje kvadratmeter golfyta 3 kr., för hvarje löpande meter väggyta 2 kr., och för hvarje kvadratmeter i det fria 1 krona.

Afgift erlägges för minst 1 meter, resp. 1 kv.-meter, bråkdel däraf beräknas som hel.

Utställare från Västmanlands län är befriad från erläggande af anmälningsafgift och platshyra för utställningsföremål inom grupp VI (hem- och skolslöjd).

Vatten och elektricitet tillhandahålles utställare mot afgift enligt särskild taxa.

Utställningsstyrelsen ombesörjer mot viss afgift pr viktenhet all transport af utställningsgods från järnvägsstation eller hamnen i Västerås, då kolly ej öfverstiger 500 kg. i vikt, dock utan att ikläda sig något ansvar för möjligen uppkommande skada. För transport af tyngre utställningsgods måste särskildt aftal träffas.

Prisbedömning af utställda föremål kommer att äga rum i öfverensstämmelse med särskilda regler. De prisbelöningar, som kunna utdelas, skola bestå af:

1. Hederspris.
2. Diplom för silfvermedalj.
3. Diplom för bronsmedalj
4. Hedersomnämnande.
5. Medarbetarediplom.

Västerås den 30 Oktober 1907.

John Karlsson,
Borgmästare.

P. Bagge, Rektor.	**J. O. Bergstrand,** Fil. doktor.	**L. Blume,** Ingeniör.
J. F. Brandt, Slöjdlärare.	**A. Danielsson,** Fabrikör.	**S. Edström,** Direktör.
C. Ad. Fahlgren, Bokhandlare.	**B. Fjellman,** Läroverksadjunkt.	**I. Fröier,** Folkskollärare.
A. Grönberg. Körsnär.	**K. Henning,** Ingeniör.	**John Hygrell,** Grosshandlare.
H. Håkansson, Ingeniör.	**C. Johansson,** Målare.	**Frans Johansson,** Direktör.
T. Kalén, Kronofogde.	**J. Keijser,** Fabrikör.	**Edv. Karlsson,** Byggmästare.
Georg Karlsson, Målare.	**H. Larsson,** Direktör.	**J. Lundin,** Direktör.
J. P. Malmberg, Folkskollärare.	**K. E. Malmberg,** Teckningslärare.	**W. Molér,** Läroverksadjunkt.
A. V. Nordin, Landtbruksingeniör.	**O. Oest,** Apotekare.	**C. A. Palmén,** Fabrikör.
And. Pers, Boktryckare.	**R. Pettersson,** Bokbindare.	**J. Plantin** Direktör.
C. Roos, Redaktör.	**Max. Schenström,** Häradsh., Stadsfullmäktiges ordf.	**A. Ström,** Urmakare.
A. Sundström, Bankdirektör.	**J. Svensson,** Fabrikör.	**A. Wetterling,** Läroverksadjunkt.
	A. A. Öhrling. Fabrikör.	

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till inköp af fastigheterna Nordanby och Stenby jämte del af Tunby stadsgärde för 55,000 kronor.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bilagda anbud från Landtbrukaren R. Drotty att till Västerås stad försälja fastigheterna Nordanby och Stenby å stadens område för en köpeskilling af 55,000 kronor får Drätselkammaren till Stadsfullmäktiges afgörande hänskjuta frågan om berörda anbuds antagande. Beträffande ifrågavarande fastigheter får Drätselkammaren meddela,

att under sambruk med Nordanby och Stenby ligger en del af det likaledes å stadens område belägna Tunby stadsgärde, och har Herr Drotty förklarat, att äfven detta jordområde om 2,22 hektar, hvaraf han äfven är innehafvare, ingår i hans anbud;

att fastigheterna — ofvanberörda del af Tunby stadsgärde inberäknad — enligt taxeringslängden för staden innehåller i areal sammanlagdt 64,2582 hektar, hvaraf omkring 40 hektar uppgifvas vara åkerjord;

att fastigheternas sammanlagda taxeringsvärde utgör 31,800 kronor;

att egendomens byggnader hafva ett af länets Nya Brandstodsbolag fastställdt brandförsäkringsvärde å 42,780 kronor;

att fastigheterna år 1864 försålts för en summa af 56,000 kronor; samt

att all fastigheterna tillhörande jord anses vara donationsjord och att rättegång mellan staden och Herr Drotty härutinnan är anhängiggjord och på pröfning beroende.

Då ifrågavarande egendom ligger nära staden och det i flere afseenden torde vara fördelaktigt för staden att äga mark för framtida utvidgning, då fastigheterna ligga helt och hållet inom stadens område och då det fordrade priset, äfven med tagen hänsyn till den omständigheten, att jorden anses vara till staden donerad, måste anses skäligt, har Drätselkammaren funnit det för staden fördelaktigt att antaga Herr Drottys ifrågavarande anbud.

På grund häraf får Drätselkammaren sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta

att på de i Herr Drottys bilagda anbud omförmälda villkor för en köpesumma af 55,000 kronor inköpa fastigheterna Nordanby och Stenby jämte därtill hörande del af Tunby stadsgärde, samt *att* köpeskillingen skall gäldas af lånemedel.

Västerås den 14 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med återtagande af mitt föregående anbud erbjuder jag härmed Västerås stad för inköp mig tillhöriga fastigheterna Nordanby och Stenby i det skick, de nu befinnas, med tillträdesrätt den 14 mars 1908 mot en köpeskilling af 55,000 kronor, dock under villkor att jag får behålla vid egendomen nödig bostad jämte trädgården till den 1 oktober 1908.

Detta mitt erbjudande gäller till den 1 januari 1908.

Nordanby den 31 oktober 1907.

R. Drotty.

Byggnadsnämndens skrifvelse med anhållan om Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af Domkyrkokommissionens anmälan om vidtagande af ändrings- och reparationsarbeten i Domkapitelshuset

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Byggnadsnämnden i Västerås får härmed för inhämtande af Stadsfullmäktiges yttrande i ärendet öfverlämna utdrag af sitt protokoll denna dag, § 124, jämte till ärendet hörande ritningar, och får Byggnadsnämnden tillika anhålla att jämte Stadsfullmäktiges yttrande få bekomma ritningarne åter.

Västerås dem 6 November 1907.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, fördt vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 23 Oktober 1907.

§ 124.

Föredrogs följande till Nämnden ingifna handling:

»Till Västerås stads Byggnadsnämnd.

Sedan Kungl. Maj:t enligt skrifvelse från Kungl. Ecklesiastikdepartementet af den 28 Juni innevarande år funnit godt dels fastställa af Kungl. Öfverintendentsämbetet förordadt förslag till anordnande af erforderlig arkivlokal i Domkapitelshuset

i Västerås samt iståndsättande af nämnda byggnad, dels ock ställa af Riksdagen för samma byggnadsarbetes verkställande för år 1908 anvisadt extra statsanslag å 15,000 kronor till Öfverintendentsämbetets disposition att för därmed afsedt ändamål användas, får jag på uppdrag af Domkyrkokommissionen härjämte aflämna ritningar (2 blad till ifrågavarande arbete) i och för Byggnadsnämndens yttrande.

Västerås den 23 Oktober 1907.

A. Johansson."

Vid ansökningen fanns fogad rituing öfver de ifrågasatta ändringsarbetena.

Efter denna dag hållen syn och besiktning å platsen beslöt Byggnadsnämnden, att enär enligt gällande stadsplan en del af ifrågavarande byggnad låge å området för Kyrkogatan, inhämta yttrande i ärendet från Stadsfullmäktige.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

Byggnadsnämndens skrifvelse med anhållan om Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af Ernst Petterssons ansökan om företagande af tillbyggnads- och ändringsarbeten å gården N:o 89 i Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Byggnadsnämnden i Västerås får härmed för inhämtande af Stadsfullmäktiges yttrande i ärendet öfverlämna utdrag af sitt protokoll denna dag § 127 jämte till ärendet hörande ritningar och tomtkarta, och får Byggnadsnämnden tillika anhålla att jämte Stadsfullmäktiges yttrande få bekomma ritningarne och kartan åter.

Västerås den 6 November 1907.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, fördt vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 6 November 1907.

§ 127.

Föredrogs följande till Nämnden ingifna ansökning:

»Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Härmed får undertecknad vördsamt anhålla att enligt bifogade ritning få å mig tillhöriga gården N:o 89 Södra kvarteret utföra inne å gården en mindre tillbyggnad till boningshuset mot Stora gatan samt uppföra en ny eldstadsmur och inreda ett nytt rum i bottenvåningen och tvenne nya rum i andra våningen.

Dessutom anhålles att de gamla eldstadsmurarne få ommuras, enär vid undersökning det befunnits att träväggarne ginge tvärs igenom dessa, hvilket förhållande jag ansåg högst eldfarligt hvarför åtgärder redan vidtagits för felets afhjälpande och hoppats nämnden ej anser detta mitt åtgörande olagligt.

Västerås den 1 November 1907.

Ernst Pettersson.“

Vid ansökningen funnos fogade ritning i två exemplar öfver de ifrågasatta ändringsarbetena äfvensom tomtkarta.

Efter denna dag hållen syn och besiktning å platsen beslöt Byggnadsnämnden, att, enär enligt gällande stadsplan norra delen af ifrågavarande tomt, hvarest den byggnad, som skulle restaureras, vore belägen, skulle utläggas till Stora gatan, inhämta yttrande i ärendet från Stadsfullmäktige, huruvida staden för förhindrande af det ifrågasatta byggnadsförntaget i strid mot den fastställda stadsplanen, ville tillösa sig samma tomt.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med förslag till inrättande af en andra stadsläkaretjänst, till särskild instruktion för stadsläkarne samt till lönestat för stadsläkarne i Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Västerås stads Hälsovårdsnämnd får härmed genom utdrag af sina i ärendet förda protokoll öfverlämna sitt förslag till inrättande af en andre stadsläkaretjänst för staden, till särskild instruktion för stadsläkarne samt till lönestat för stadsläkarne.

Västerås den 5 November 1907.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Utdrag af Hälsovårdsnämndens i Västerås protokoll följande dagar år 1907.

Den 20 Februari.

§ 30.

Föredrogs följande från stadsläkaren Doktor Tingvall till Hälsovårdsnämnden ingifna skrifvelse.

»Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Under de tio år, som nu förflutit sedan »särskild instruktion för stadsläkaren i Västerås» fastställdes har stadens utveckling tagit ett jättesteg framåt. Dess folkmängd har ökats från 8,942 personer vid 1896 års början till 15,935 vid senaste årsskifte; antalet bebyggda tomter har under samma 10-års-period stigit från 459 till 687 samtidigt med att rundt den egentliga staden uppvuxit talrika och vidsträckta nya byggnadsområden.

Hand i hand med denna förstoring hafva de åligganden enormt ökats, hvilka såväl den allmänna instruktionen för stadsläkarne (i Kungl. Maj:ts instruktion för läkare etc. af 31 Oktober 1890), som ock den särskildt för Västerås gällande uppdraga åt stadens ende tjänsteläkare. Blott de viktigaste af dessa torde här böra påpekas.

Stadsläkaren ensam är pliktig att lämna läkarevård åt stadens samtliga innevånare, hvarvid dess betydliga förstoring, i areal också innebär ett drygare arbete för läkaren. Han är skyldig bestrida all läkarevård vid stadens epidemisjukhus; vid detta har år 1902 sängplatsernas antal ökats från 30 till 68. Samma skyldighet åligger honom beträffande stadens fattigvård, inom hvilken mängden af de intagna sjuka oafbrutet ökats, och där dessutom år 1900 uppförts ett särskildt sjukhus på 20 sängar, hvilka ständigt äro belagda. Fattigvårdens understödstagare och talrika dem närställda personer, som vid sjukdomsfall så godt som helt och hållet komma på stadsläkarens lott att sköta, hafva naturligen till antal betydligt ökats — liksom ock i än högre grad alla de intyg och läkareutlåtanden en ordnad fattigvård nu synes kräfva.

Men stadsläkarens förnämsta uppgifter torde kanske böra sökas på den allmänna hälsovårdens stora och maktpåliggande område — vid frågor som röra vattentillgång och dränering, renhållning, bostadsinspektioner, matvarukontroll, tuberkolosens och andra smittosamma sjukdomars bekämpande m. m. Här har stadens tillväxt alldeles särskildt fördt med sig en massa hygieniska uppgifter, till hvilkas lyckliga lösning stadsläkaren bör af alla krafter medverka och hvilka han inom hälsovårdsnämnden vanligtvis har att förbereda. Alla dessa olikartade uppgifter öfverstiga i själfva verket *en* människas arbetskrafter och förmåga.

Jag nödgas därföre vända mig till Hälsovårdsnämnden med anhållan, att Nämnden behagade taga i öfvervägande, huruvida icke med det snaraste den nuvarande tjänsteläkarens åligganden borde fördelas på flere händer.

Till belysande af motsvarande förhållanden inom vårt lands öfriga städer kan nämnas, det utan Västerås blott en enda svensk stad med öfver 10,000 innevånare (Falun) åtnöjer sig med endast en tjänsteläkare. Och inom detta län äro i både

Sala och Arboga, hvilkas sammanlagda folkmängd ej på långt när går upp mot den i Västerås, sedan många år tillbaka anställda hvardera två stadsläkare.

Västerås den 20 Februari 1907.

K. G. Tingvall.
Stadsläkare.

Efter läsning häraf beslöt Nämnden uppdraga åt sin Ordförande och Doktor Tingvall att lämna vidare utredning i ämnet samt inkomma med förslag å såväl löneförmåner för en 2:dra stadsläkare som ock de förändringar i stadsläkareinstruktionen som blifva en följd af, att en andra stadsläkare antages.

Den 17 April.

§ 51.

Genomgick nämnden af stadsläkaren Doktor Tingvall uppgjordt förslag till särskild instruktion för stadsläkarne i Västerås jämte af Doktor Björkman ingifvet, delvis omredigeradt förslag till dylik instruktion, hvarvid under diskussionen rörande förslagets olika paragrafer Ingeniören Rundgren föreslog, att till § 2 måtte fogas ett tillägg af innehåll, att stadsläkaren vore skyldig att utan särskild ersättning handhafva sjukvården af vid stadens polis, brandkår, renhållningsverk, gasverk och vattenledning anställd personal; förste stadsläkaren obetaget att till andre stadsläkaren öfverlämna denna sjukvård vid ett eller flera af nämnda stadens verk, samt till § 3 följande tillägg: att utan särskild ersättning handhafva den sjukvård af vid stadens i § 2 omnämnda verk, som förste stadsläkaren åt honom vill öfverlämna.

Sedan Hälsovårdsnämnden emellertid förklarat sig icke vilja i instruktionen införa af Ingeniören Rundgren föreslagna tillägg till §§ 2 och 3, och Rundgren och Byggmästaren K. J. Karlsson, anmält reservation mot Hälsovårdsnämndens beslut i denna del, beslöt Hälsovårdsnämnden, efter det förslaget blifvit i dess helhet genomgånget, anmoda sin Ordförande och vice Ordförande att omredigera detsamma och därmed inkomma till nämndens nästa ordinarie sammanträde för att tagas under slutlig ompröfning.

Den 5 November.

§ 127.

Genomgicks och diskuterades det i Hälsovårdsnämndens protokoll för den 15 sistlidne Maj senast omförmälda förslaget om inrättande af en 2:dra stadsläkaretjänst i staden och instruktion för stadsläkarne, hvilken instruktion blifvit af Ordföranden och vice Ordföranden genomgången och omredigerad; och beslöt Nämnden härvid att med några smärre ändringar i det föreliggande förslaget till instruktion hos Stadsfullmäktige föreslå uppsättande af en 2 dre stadsläkaretjänst samt därvid till antagande framlägga följande förslag till

«Särskild instruktion för stadsläkarne i Västerås

utöfver hvad den allmänna instruktionen för läkare af den 31 Oktober 1890 innehåller.

§ 1.

Närmaste tillsynen öfver och handhafvandet af hälso- och sjukvården inom staden åligger en förste och en andre stadsläkare.

Dessa antagas af Stadsfullmäktige för obestämd tid med rätt att åtnjuta sex (6) månaders uppsägninstid. De kunna likväl uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige på framställning af hälsovårdsnämnden fatta beslut därom och minst två tredjedelar af Stadsfullmäktige därvid äro om beslutet ense.

§ 2.

Stadsläkare må icke utan Stadsfullmäktiges medgifvande innehafva sådan tjänstebefattning, som medför skyldighet att tjänstgöra utom staden, och får icke lämna staden utan att hafva träffat aftal med annan läkare om tjänstens behöriga uppehållande och sörjt för, att underrättelse härom kan erhållas i hans bostad.

§ 3.

Förste stadsläkaren är självskrifven ledamot af Hälsovårdsnämnden och skall ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allt som rör den allmänna hälso- och sjukvården inom staden samt öfvervaka, att alla härom gällande allmänna författningar och särskilda föreskrifter iakttagas.

Honom åligger alla de skyldigheter, som omförmälas i allmänna läkareinstruktionen för stadsläkare samt att verkställa rättsmedicinska besigtningar. Utan särskild ersättning skall förste stadsläkaren:

dels handhafva läkarevården vid stadens epidemisjukhus, hvars personal står under hans förmanskap, samt öfva tillsyn öfver sjukhuset och dess inventarier;

dels lämna läkarevård och utfärda alla för sjukvård erforderliga intyg och utlåtanden åt sådana inom det åt honom tilldelade tjänstedistriktet vistande sjuka personer, som antingen åtnjuta understöd af stadens fattigvård eller styrka sig sakna tillgång att eljest bekosta sig läkarevård, hvarvid läkaren dock äger rätt att genom stadens fattigvårdsstyrelse uppbära ersättning för sjukvård och intyg, som meddelas för fattiga sjuka från främmande kommun och

dels åt personer inom hans tjänstedistrikt, som söka fattigvård, lämna intyg angående oförmåga till arbete.

I Fattigvårdsstyrelsens och Skolrådets öfverläggningar är förste stadsläkaren berättigad deltaga och är skyldig att på kallelse infinna sig vid deras sammanträden.

§ 4.

Andre Stadsläkaren är skyldig att i frågor, som röra allmän hälso- och sjukvård i staden tillhandagå förste stadsläkaren med erforderliga upplysningar och, när så finnes nödigt, självmant till denne göra anmälan om sanitära missförhållanden samt på kallelse närvara vid Hälsovårdsnämndens, Fattigvårdsstyrelsens och Skolrådets sammanträden.

Utan särskild ersättning skall andre stadsläkaren:

dels bestrida läkarevården vid stadens fattiggård (försörjnings- och arbetsanstalt);

dels lämna läkarevård åt sådan inom det åt honom tilldelade tjänstedistriktet vistande sjuka personer, som antingen åtnjuta understöd af stadens fattigvård eller styrka sig sakna tillgång att eljest bekosta sig läkarevård;

dels utfärda alla för sjukvård behöfliga intyg och utlåtanden åt ofvannämnda sjuka samt åt de personer, som omhändertagits af polisen eller intagits på stadens polishäkte, hvarvid dock läkaren ifråga om sjuka från främmande kommun äger rätt att utfå ersättning i likhet med hvad ofvan är stadgadt för förste stadsläkaren; och

dels åt personers inom hans tjänstedistrikt, som söka fattigvård lämna intyg angående oförmåga till arbete.

§ 5.

Omfattningen af förste och andre stadsläkarnes olika tjänstedistrikt bestämmes af Hälsovårdsnämnden, som har att tillse, det förste stadsläkarens distrikt ej blir större än att han, utan hinder af sjukvården inom sitt distrikt, kan handhafva den allmänna hälsovården inom staden.

Omregleringen af distrikten verkställes i mån af behof.

§ 6.

Stadsläkarne skola dagligen å förut kungjord tid och plats vara att anträffa för mottagande af sjukbesök samt meddelande af råd och anvisningar, i hvad till deras tjänst hörer, samt äro skyldiga att i händelse af behof i hemmen inom deras tjänstedistrikt besöka och vårda staden tillhörande sjuka, som därom anhålla.

För sjukvård äfvensom för intyg och utlåtanden åt enskild person bör ersättning, där annan öfverenskommelse ej träffats, utgå enligt den taxa, som för vissa civila läkare är eller varder fastställd, dock med undantag för de fall, hvarom här förut stadgats.

§ 7.

Vederbörande stadsläkare äga att på stadens bekostnad rekvirera nödiga läkemedel och dylikt för stadens epidemisjukhus och fattiggård samt åt sjuka, som antingen genom fattigvårdsmyndighets intyg styrkt, att de åtnjuta understöd af stadens fattigvård, eller på annat sätt visat sin behörighet, att erhålla läkemedel på stadens bekostnad. Skulle likväl sjukdomen kräfva läkemedels skyndsamma användande, må stadsläkaren förordna om desammas utlämnande på fattigvårdens räkning äfven om dylikt intyg ej är för handen. Rekvisitioner af läkemedel och sjukvårdsförnödenheter på stadens bekostnad skola för upplysning om den person eller den inrättning, som de afse, af läkaren påtecknas med den sjukes och inrättningens namn (»epidemisjukhuset», »fattiggården», »fattigvården»). Vid sådana rekvisitioner bör nödig sparsamhet iakttagas.

§ 8.

Därest vid inträffad sjukdom eller annat förfall för stadsläkare denne ej själf föreslagit vikarie, äger Magistraten att gå i författning om tjänstens uppehållande under den tid förfallet varar. Är någon af stadsläkarne tillfälligtvis af sjukdom eller annat laga förfall hindrad att förrätta sin tjänst, skall hans tjänst, tills dess vikarie hunnit förordnas, uppehållas af den andre.

Stadsläkare, hvilkens löneförmåner utgå i fast lön och tjänstgöringspengar äger, om han är af sjukdom hindrad att sin tjänst förrätta, uppbära hela fasta lönen, hvaremot han vid ledighet för svag hälsas vårdande kan, därest annan särskild öfverenskommelse mellan honom och vikarie ej träffats, förpliktas att under ledigheten utöfver tjänstgöringspengarne, efter Hälsovårdsnämndens pröfvande, afstå intill en fjärdedel af sin på samma tid belöpande lön.

§ 9.

Stadsläkare, som tjänstgjort i staden såsom sådan minst ett års tid, äger efter därom hos Magistraten gjord framställning under tid, då Hälsovårdsnämnden pröfvar sådant kunna ske utan hinder för tjänstens behöriga uppehållande, åtnjuta semester antingen årligen en månad eller hvart annat år två månader, hvarvid stadsläkarne hafva rättighet att växelvis hvartannat år välja tid.

Då sådan tjenstledighet begagnas, äger stadsläkare att af stadskassan utbekomma 250 kronor i månaden till aflöning åt vikarie med skyldighet dock för stadsläkare att under tjänstledigheten tillhandahålla eller bekosta bostad åt vikarien.

Stadsläkare, som åtnjuter semester, är skyldig att, om svårare farsot utbryter i staden, på kallelse af Hälsovårdsnämnden, hvilken städse skall hafva underrättelse om hans adress, ofördröjligen inställa sig till tjänstgöring.

§ 10.

Stadsläkare är vid uppnådd ålder af 65 år skyldig att, så vidt ej Stadsfullmäktige på framställning af hälsovårdsnämnden annorlunda besluta, afgå från sin befattning mot åtnjutande af pension, som därest han tjänstgjort såsom stadsläkare inom staden under minst 20 år, motsvarar hans fasta lön med ålderstillägg.

§ 11.

Stadsläkare är skyldig underkasta sig de förändringar i åligganden enligt denna instruktion, som framdeles kunna varda i vederbörlig ordning beslutade.»

Beträffande §§ 3 och 4, hvilkas innehåll motsvarade §§ 2 och 3 i det vid Hälsovårdsnämndens sammanträde den 17 sistlidne April föreliggande förslag till instruktion, vidhöll Herr Rundgren sin då afgifna, under § 51 i protokollet antecknade reservation.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, fördt vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 5 November 1907.

§ 128.

Beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige föreslå *dels* följande lönestat för stadsläkarne:

1:ste stadsläkaren:

Lön	2,000: —	
Tjänstgöringspenningar	1,000: —	3,000: —

samt 2 ålderstillägg, hvardera à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring,

2:dre Stadsläkaren:

Lön	1,400: —	
Tjänstgöringspenningar	600: —	2,000: —

samt 2 ålderstillägg liksom till 1:ste stadsläkaren,

dels såsom öfvergångsbestämmelse, att nuvarande stadsläkaren skulle utan särskild ansökan inträda som 1:ste stadsläkare samt äga tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid beräknande af ålderstillägg, hvadan i budgetförslaget för 1908 skulle upptagas för honom ett ålderstillägg å 500 kronor,

dels ock att i nästa års stat för Sundhetsvården upptaga ½ års löneförmåner för en blifvande 2:dre stadsläkare.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å stadens grund, samt förslag, att staden måtte göra sin lösningsrätt gällande med afseende å ett mälthus mellan tomterna N:ris 109 och 132 i Västra kvarteret och den plats hvarå mälthuset uppförts, å hvilken fastighet lagfart beviljats den 1 sistlidne Juli.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en från Rådstufvurätten härstädes inkommen förteckning öfver vid Rätten beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å stadens grund under April—Oktober månader år 1907 får Drätselkammaren härmed anhålla om bemyndigande, att i anledning af den lagfart, som den 1 sistlidne Juli meddelats å ett mälthus mellan tomterna N:ris 109 och 132 i Västra kvarteret och den plats, hvarå mälthuset uppförts, som numera aflidne Grosshandlaren Carl Vilhelm Vahlenius enligt köpebref den 23 November 1866 af Handlanden P. E. Lundberg för 4,000 riksdaler riksmynt jämte annan fastighet tillhandlat sig, och hvilken fastighet staden behöfver för Västra Ågatans utläggande enligt gällande stadsplan, under hand öfverenskomma med Grosshandlaren Carl Vilhelm Vahlenius sterbhusdelägare om köpets öfverlåtande å staden eller, därest sådant ej kan ske, vid vederbörlig domstol anhängiggöra och utföra rättegång mot bemälde Grosshandlaren Carl Vilhelm Vahlenius sterbhusdelägare med yrkande om lösningsrätt för staden till ifrågavarande fastighet, äfvensom att, om en blifvande rättegång härutinnan skulle vid underrätten gå staden emot, hos Kungl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt och eventuelt hos Kungl Maj:t fullfölja stadens talan i saken.

Beträffande däremot öfriga i bilagda förteckning upptagna lagfarter föreslår Drätselkammaren, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke göra stadens lösningsrätt gällande.

Västerås den 18 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, ~~*belägna å stadens grund* under April—Oktober månader år 1907.~~

Den 2 April:

å hälften af gården och tomten N:o 53 i södra kvarteret, som änkan Maria Vilhelmina Pettersson, född Hedlund, vid arfskifte den 27 Februari 1904 i giftorätt efter sin aflidne man Gustaf Pettersson bekommit;

å en sjättedel af samma gård och tomt, som Maria Mathilda Pettersson vid arfskifte den 27 Februari 1904 efter sin aflidne fader Gustaf Pettersson bekommit;

å en sjättedel af samma fastighet, som Sofia Elisabeth Pettersson vid arfskifte den 27 Februari 1904 efter sin aflidne fader Gustaf Pettersson bekommit;

å en sjättedel af samma gård och tomt, som Carl Gustaf Pettersson vid arfskifte den 27 Februari 1904 efter sin aflidne fader Gustaf Pettersson bekommit.

Den 8 April:

å gården och tomten N:o 85 a) i Norra kvarteret, som Erik Alfred Wallins hustru Eva Christina Wallin, född Eklund, enligt testamente den 17 Februari 1901 och arfskifte den 15 Mars 1907, efter sin aflidna moder Christina Catharina Andersson bekommit.

Den 1 Juli:

å ett mälthus mellan tomterna N:ris 109 och 132 i Västra kvarteret och den plats, hvarå mälthuset uppförts, som grosshandlanden Carl Vilhelm Vahlenius, enligt köpebref den 23 November 1866, af handlanden P. E. Lundberg för 4,000 riksdaler riksmynt jämte annan fastighet tillhandlat sig;

å samma fastighet, som direktören och riddaren Gustaf Vilhelm Vahlenius, grosshandlanden Carl Vilhelm Vahlenius samt fröknarna Carolina Gustafva Vahlenius och Katarina Vilhelmina Vahlenius vid arfskifte den 28 Oktober 1904 efter deras aflidna föräldrar, grosshandlanden Carl Vilhelm Vahlenius och hans hustru Gustafva Maria Vahlenius, född Barklind, bekommit;

å tre fjärdedelar af samma fastighet, som grosshandlanden Carl Vilhelm Vahlenius, enligt köpebref den 3 mars 1906, af sina syskon, direktören Gustaf Vilhelm Vahlenius samt fröknarna Carolina Gustafva Vahlenius och Katarina Vilhelmina Vahlenius för 18,750 kronor jämte annan fastighet tillhandlat sig.

Den 29 Juli:

å gården och tomten N:o 70 a) i Västra kvarteret, som Gunnar Johansson och Hjalmar Karlsson, enligt köpebref den 1 Juli 1907, af C. Aug. Carlsson för 26,000 kronor tillhandlat sig.

Den 23 September:

å en fjärdedel af gården och tomten N:o 48 i Västra kvarteret, till en del af 414,4 kvadratmeter belägen å stadens grund, som bokhållaren Johan Ferdinand Holmberg vid arfskifte den 21 September 1907 efter sin moder, vagnmakaren Carl Johan Holmbergs änka Charlotta Fredrika Holmberg, bekommit;

å en fjärdedel af samma fastighet, som Maria Fredrika Holmberg vid arfskifte den 21 September 1907 efter sin moder, vagnmakaren Carl Johan Holmbergs änka Charlotta Fredrika Holmberg, bekommit.

Västerås rådhus den 31 Oktober 1907.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

Stadsplanekommitterades utlåtande i anledning af Konungens Befallningshafvandes i länet cirkulär den 30 September 1907 angående tillämpning i vissa fall af nya stadsplanelagen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af en utaf undertecknad Uggla väckt motion uppdrogo Stadsfullmäktige vid sammanträde den 13 Juni 1907 åt undertecknade att efter samråd med tillkallad sakkunnig till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till förändring och utvidgning af gällande stadsplan för Västerås.

Kommitterade hafva anmodat arkitekten Per Hallman i Stockholm att utarbeta förslag till ändring och utvidgning af Stadsplanen enligt en till Hallman lämnad P. M. hvaraf en afskrift *Bil. A* bifogas.

Något förslag af Hallman lärer dock ej vara att inom närmaste tiden förvänta.

På sätt i Konungens Befallningshafvandes i länet till kommitterade af Stadsfullmäktige den 31 nästlidne Oktober remitterade cirkulär den 30 September 1907 erinras, är stad jämlikt 8 och 12 §§ i lag angående stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907 i vissa fall pliktig att lösa till sig gatumark eller tomtdel. Lagen medgifver dock, att, därest vid dess ikraftträdande den 1 Januari 1908 fråga om ändring i fastställd stadsplan eller tomtindelning är beroende på pröfning, föreskrifterna om plikt att lösa gatumark eller tomtdel ej må vinna tillämpning med afseende å område, som beröres af ändringen, förrän frågan blifvit slutligen pröfvad.

Med anledning häraf har i cirkuläret Konungens Befallningshafvande anmodats att erinra vederbörande myndigheter i städerna inom länet om angelägenheten däraf att undersökning skyndsammast företages, huruvida revision af fastställd stadsplan och tomtindelning bör äga rum med hänsyn till nämnda bestämmelser om plikt för stadssamhällena att lösa gatumark och tomtdelar samt att, därest undersökningen gifver vid handen, att revision bör företagas, fråga om ändring i stadsplanen eller tomtindelningen skall väckas före den 1 Januari 1908.

Syftet med undertecknad Ugglas ofvannämnda motion är, såsom däri angifves, *dels* att staden må kunna, så vidt möjligt är, få behålla sin gamla prägel, *dels* att i andra fall planen måtte blifva mindre stel och mera öfverensstämmande med de nyare åsikter, som blifvit en följd af arkitekters och ingeniörers framgångsrika studier beträffande stadsplaners ordnande, *dels* ock att för undvikande, så vidt ske kan, af inlösande af mark, nuvarande gatusträckningar måtte i hufvudsak bibehållas; Och har motionären särskildt föreslagit ändringar i stadsplanen beträffande Smedjegatan, Gåsmyregatan, Kungsgatans öfre sträckning, Hållgatans norra del, Bryggerigatan, Biskpsvägen, Lidmansgatan och Norra Esplanaden, de kvarter, som begränsas af Biskopsvägen, Djäkneberget, Västra Ågatan och Lidmansgatan, områdena närmast Norrmalm, därest Norrmalm intages i stadsplanen samt kvarteren, hvilka begränsas af Utanbygatan, Engelbrektsgatan, Norra Esplanaden och Gåsmyregatan äfvensom Mariaberget.

Den af dels kommitterade jämte Hallman, dels ock kommitterade själfva utan biträde verkställda förberedande undersökning har gifvit vid handen, att revision af stadsplanen bör äga rum äfven inom andra delar af stadsplanen än de i motionen särskildt omförmälta, hufvudsakligen på det staden ej må betungas af alltför stora utgifter för inlösen af gatumark men också för vinnande af de öfriga syften som i motionen omförmälas.

Bland ändringar i stadsplanen, som för undvikande af alltför stora lösningskostnader böra tagas i öfvervägande, vilja kommitterade redan nu nämna följande:

Västra kvarteret:

Stadsfullmäktige hafva ju redan beslutat vissa ändringar af gatorna och Västra Esplanaden i närheten af byggnadskvarteret Pamela. I sammanhang härmed torde den utsträckning af Stadshagsparken öfver egendomen Fridnäs område, som stadsplanen nu anger, kunna utgå för undvikande af synnerligen stora kostnader för marklösen.

Likaså kommer Västra Bergsgatans sträckning öfver lägenheten Nyro och utvidgning af Västra Esplanaden norr om Stora gatan enligt nu gällande stadsplan att medföra betydliga utgifter.

I öfvervägande bör tagas, huruvida stadens ekonomi kan medgifva en vid ett flertal fall af nybyggnader inom kvarteret uppkommande tvungen lösning af mark för utvidgning af öfriga gator inom kvarteret.

Södra kvarteret:

Utläggning af i stadsplanen upptagna nya gatorna, Torggatan mellan Stora gatan och Smedjegatans västra mynning och Kungsängsgatan öfver Östermalmsområdet torde komma att för marklösen medföra så stora utgifter, att samma gator, ehuru eljest synnerligen behöfliga för delande af de byggnadskvarter, igenom hvilka

de framgå, till äfventyrs måste ur stadsplanen uteslutas, och beträffande öfriga gator i samma kvarter bör jämväl i öfvervägande tagas, huruvida åtminstone en del kunna bibehållas vid deras nuvarande bredd för undvikande af lösningskostnader.

Norra kvarteret:

Å hela den så kallade Kyrkbacken eller området norr om Skolgatan är gällande stadsplan sådan, att dess tillämpning kommer att medföra, icke allenast att den gamla prägel, staden synnerligast där har, komme att försvinna utan äfven att staden blir nödgad att inlösa en mängd fastigheter. En omarbetning af stadsplanen i afseende å Kyrkobacken är således af största behof påkallad.

Sedan Stadsfullmäktige beslutat, att Pukegatan ej vidare skall framgå öfver nuvarande Botaniska Trädgården, torde blifva nödigt att tänka på en förändrad riktning af dess nedersta eller sydvästra del.

I öfvervägande bör äfven tagas, huruvida staden bör vidkännas de utgifter för jordlösen, som utläggande af Östra Torget vid Domkyrko-Esplanaden kommer att medföra; Och därest en smalspårig järnväg norrifrån kommer att indragas inom staden behöfver stadsplanen öster om samma torg helt och hållet omarbetas.

En närmare granskning af stadsplanen än hittills företagits, torde gifva vid handen, att ännu flere förändringar däri, än här ofvan nämnts, böra ske.

Enär det otvifvelaktligen är af synnerlig vikt för staden att, innan frågan om ändring af stadsplanen blifvit slutligen pröfvad och ny stadsplan af Kungl. Maj:t fastställts, staden ej må blifva tvingad att lösa gatumark eller tomtdel, som till äfventyrs, sedan ny stadsplan antagits, kan blifva för staden obehöflig, få vi härmed föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta:

dels att en revision af den för staden nu gällande och af Kungl. Maj:t den 15 Augusti 1902 fastställda stadsplan skall för *hela* det inom stadsplanen intagna område ske,

dels ock att uppdraga åt redan utsedde kommitterade att till Stadsfullmäktige inkomma med detaljeradt förslag till samma revision.

Västerås den 19 November 1907.

John Karlsson.

Claes Uggla. *A. V. Nordin.* *E. Edv. Karlsson.*

Ernst Björkman. *J. S. Edström.* *Axel Sundström.*

Bil. A. Afskrift.

P. M.

Till ledning af Arkitekten P. Hallman för förslag till ändring och utvidgning af Västerås stadsplan:

1:o) Förslag till ändring af det redan planlagda stadsområdet uppgöres, därvid nödig hänsyn tages till den P. M. som af Hallman vid sammanträdet uppsatts.

I samband med Bandirektör Plantin reserveras nödigt område för smalspårig järnvägs indragande norrifrån.

2:o) I öfvervägande tages, huruvida skäl kan finnas till stadsplanens utsträckning åt ett eller flere håll eller om icke större skäl förefinnes att uppgöra särskilda föreskrifter med afseende å byggnadsverksamheten inom de områden utom stadsplanen, som redan äro indelade i tomter och tätare bebyggda eller kunna antagas i närmaste framtiden blifva föremål för byggnadsverksamhet (se § 41 i utskottets förslag till ny stadsplanelag.)

3:o) Förslag till hufvudvägar utom stadsplanen — jämväl för spårvägstrafik — från staden till under 2:o) omförmälta byggnadsplatser samt det utom stadens jurisdiktion belägna Jacobsberg uppgöres i samråd med Statens Landtbruksingeniör A. V. Nordin och särskilda områden utom stadsplanen afsättas till öppna platser så väl för parker och skolor som för idrottsöfningar.

Härvid skall hänsyn tagas till de uppgörelser med enskilda, som af särskilda kommitterade redan träffats och af Stadsfullmäktige godkänts.

4:o) För de byggnadsområden, som icke anses böra intagas i stadsplanen, uppgöras med ledning af befintliga kartor och nödig hänsyn till redan bestående förhållanden i afseende å tomter och vägar planer för områdenas bebyggande.

I förslagen böra i samråd med Bandirektör Plantins reserveras nödiga områden för järnvägars indragande till staden norr och öster ifrån.

5:o) Områden i närheten af järnväg, lämpliga för industriella anläggningar afsättas.

Dessa områden må utsättas jämväl utom det område, som tillhör stadens jurisdiktion.

6:o) I öfrigt begränsas det område, som skall blifva föremål för Hallmans verksamhet:

Väster om Svartån.

I norr af Jacobsbergsföreningens norra gräns, i söder af sjön Mälaren och i väster af stadens gräns mot Hammarby, och en lämplig linie af Hammarby ägor mot Jacobsbergsområdets gräns i nordväst;

Öster om Svartån.

I norr af Aroslundsområdets norra gräns till norra gränsen af s. k. Hultbergska vreten och vidare öfver Kristiansborgs och Gideonsbergs områden, vägen till skjutbanan samt Malmabergs ägors yttergräns i nordost och öster af Malmabergs gränslinie mot stadens utmark och Vargboområdets östra gräns och i söder af landsvägen.

7:o) I afseende å hufvudgator, som skola blifva föremål af vatten- och afloppsledningar skall hänsyn tagas till förslag af Löjtnanten i Väg- och Vattenbyggnadskåren H. G. Thorulf.

8:o) I punkterna N:ris 1, 2 och 3 omförmälte uppdrag böra först utföras.

I afseende å de byggnadsområden, för hvilka särskilda föreskrifter angående deras bebyggande skola uppgöras, skola kommitterade, sedan yttrande enligt punkt 2 afgifvits, lämna vidare meddelande, i hvilken ordning kommitterade anse dessa förslag böra uppgöras.

9:o) Genom Stadsingeniör Gewalt skola kartor tillhandahållas.

Vidimeras.

Ex officio

Theofil Öberg.

Drätselkammarens utlåtande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse ångående vissa utvidgningar och förbättringar af de allmänna ledningarne samt anvisande af anslag därtill för år 1908.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom infordradt utlåtande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens bilagda skrifvelse angående vissa utvidgningar och förbättringar af de allmänna ledningarne samt anvisande af anslag därtill för år 1908 får Drätselkammaren anföra följande:

1) **Vattenledningarne.**

Drätselkammaren har härutinnan ansett sig böra på de skäl styrelsen anfört förorda bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning om anslag *dels* för anläggande af en ny 7" ledning från Pilgatan genom Emausgatan och Östermalmsgatan till Allégatan å 5,650 kronor, *dels ock* till inköp af nya vattenmätare å 1,100 kronor eller tillhopa 6,750 kronor och får kammaren tillika föreslå, att detta anslag måtte utgå af lånemedel samt förskotteras af tillgängliga medel.

Beträffande däremot den föreslagna anläggningen af en ny 9" ledning i Kopparbergsvägen mellan Stora gatan och Nedre Trädgårdsgatan, hvilket arbete bör utföras samtidigt med anläggandet af den föreslagna hufvudafloppsledningen från Svartån genom Södra esplanaden upp till Stora gatan får Drätselkammaren, på det skäl, som nedan finnas angifna på tal om sistnämnda ledning, hemställa, att Stadsfullmäktige icke för närvarande måtte lämna det för ändamålet äskade anslaget af 2,900 kronor.

2) **Afloppsledningarne.**

Beträffande den första posten i förslaget, nyanläggningar i Nygatan och Domkyrkoesplanaden 1,260 kronor, tillstyrker Drätselkammaren bifall till densamma samt föreslår, att anslaget måtte utgå af lånemedel samt förskotteras af tillgängliga medel.

Vidkommande däremot de öfriga föreslagna arbetena för afloppsledningarnes förbättring, afsedda att utföras under nästkommande år, anser Drätselkammaren af flere skäl, att med dessa arbeten bör anstå till ett följande år. Drätselkammaren vill sålunda erinra, att det torde vara omöjligt att medhinna ifrågavarande arbeten under nästa år, vare sig före eller efter den blifvande utställningen i staden, hvilken kommer att fortgå från den 19 Juni till den 19 Juli. Och att det vore mycket olämpligt, om de vidlyftiga gräfningsarbetena i Södra esplanaden påginge under utställningstiden, torde ligga i öppen dag. Härtill kommer den omständigheten, att de staden tillhöriga byggnader, å tomterna 136, 137 och 138 i Södra kvarteret, som ligga inom området för Södra esplanaden, icke kunna rifvas förr än efter den 1 Oktober 1908.

På grund af det anförda får Drätselkammaren afstyrka bifall för närvarande till framställningen om anslag för såväl anläggande af ny hufvudafloppsledning från Svartån genom Södra esplanaden upp till Stora gatan som ock anläggning af dylik ledning i Södra esplanaden fram till Lillån samt pumpanordning för afloppsvätskans införande i ofvannämnda nya hufvudafloppsledning från Svartån.

3) **Gasverket.**

Till hvad Vatten och Gasverksstyrelsen under denna rubrik föreslagit, tillstyrker Drätselkammaren bifall på de skäl, styrelsen anfört, samt hemställer, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att det härutinnan erforderliga anslaget måtte utgå af uttaxerade medel.

4) **Elektricitetsverket.**

Vidkommande slutligen denna del af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag får Drätselkammaren på de skäl, styrelsen anfört, samt då det dels torde vara af vikt, att arbetena med jordkabelnätets nedläggande ske i ett sammanhang, dels ock afsevärd besparing för staden kunde vinnas om uppgörelse om leverans af kablarne kunde ske, innan det nu rådande låga priset af koppar, möjligen kommer att stiga, tillstyrka bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag samt tillika föreslå, att af det erforderliga anslaget 135,000 kronor måtte gäldas af lånemedel och 5,000 kronor utgå af uttaxerade medel.

Västerås den 19 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Drätselkammarens samt Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande i anledning af Hälsovårdsnämndens skrifvelse med framställning, att byggnadsområdena Norrmalm samt Karlsdal och Katrinelund måtte blifva försedda med aflopps- och vattenledningar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 31 Januari 1907 i anledning af en från Hälsovårdsnämnden aflåten skrifvelse med hemställan, att Fullmäktige ville foga anstalt om att byggnadsområdena Norrmalm samt Katrinelund och Karlsdal, hvilka i hälsovårdshänseende vore likställda med stad, måtte skyndsammast blifva försedda med afloppsledningar samt om möjligt äfven med fullständig vattenledning, remitterat ärendet till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren, får Drätselkammaren, med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens till kammaren inkomna yttrande i frågan, såsom eget utlåtande anföra följande:

Beträffande först Norrmalmsområdet erinrar kammaren, att därstädes redan finnas af jordägarne själfva anlagda såväl afloppsledningar, hvilka torde i det allra närmaste vara utsträckta till samtliga byggnadsplatser, som ock åtminstone delvis vattenledning. En anläggning nu af endast afloppsledning i öfverensstämmelse med den af Stadsfullmäktige vid senaste sammanträdet godkända planen kommer att

draga en stor kostnad, som knappast för närvarande torde motsvara den fördel för det allmänna, som härigenom kommer att vinnas. Drätselkammaren har därför ansett, att en sådan anläggning skulle kunna uppskjutas, till dess Norrmalm blifvit intaget i stadsplanen, hvilket endast torde vara en jämförelsevis kort tidsfråga, sedan nu en särskild kommitté för utarbetande af förslag till stadsplanens utvidgning och omarbetning blifvit tillsatt.

Vidkommande byggnadsområdena Karlsdal och Katrinelund skulle afloppsledningarne från dessa områden på grund af områdenas belägenhet komma att tillhöra det system, som nu utsläpper sin afloppsvätska i Lillån. Huru angeläget det än kan synas vara, att ifrågavarande områden erhålla afloppsledningar, synes det Drätselkammaren dock vara olämpligt att genom en anläggning af sådana ledningar, innan den af Stadsfullmäktige godkända planen för stadens kloaksystem blifvit utförd i den del, som just är afsedd att afhjälpa olägenheterna till följd af afloppen genom Lillån, ytterligare tillöka denna olägenhet.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige icke för närvarande måtte vidtaga någon åtgärd i anledning af Hälsovårdsnämndens ifrågavarande framställning.

Västerås den 19 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Under bifogande af kostnadsförslag får Vatten- och Gasverksstyrelsen härmed aflämna den från Herrar Stadsfullmäktige till Styrelsen och Drätselkammaren för utlåtande remitterade skrifvelse, i hvilken Hälsovårdsnämnden till Fullmäktige gjort framställning om nödvändigheten att förse områdena Katrinelund och Karlsdal och delvis äfven Norrmalm och Blåsboområdet med afloppsledningar och om möjligt äfven med fullständig vattenledning.

Under åberopande af sitt till Herrar Stadsfullmäktige ingifna förslag angående vilkor för allmänna ledningars utsträckning till områden utom stadsplanen samt sitt afgifna betänkande angående stadens allmänna ledningar får styrelsen fästa Drätselkammarens uppmärksamhet på, att bifogade kostnadsförslag afser ledningar af dimensioner och sträckning i öfverensstämmelse med löjtnant Torulfs förslag för afloppsledningar och styrelsens med stöd af professor Richerts förslag uppgjorda plan för förbättring och utvidgning af vattenledningsnätet.

Enligt kostnadsberäkningarna uppgår kostnaden för områdena Karlsdal och Katrinelund till:

för ledningar inom stadsplaneområdet	5,700: —
» » utom »	11,885: —
Summa Kronor	17,585: —

för Norrmalm och närmast liggande del af Blåsbo:

för ledningar inom stadsplaneområdet	11,300: —
» » utom »	19,300: —
Summa Kronor	30,600: —

Då anläggningarna inom stadsplaneområdet äro att anse som en behöflig förbättring af de allmänna ledningarna och då genom desamma äfven beredes aflopp för några aflopp saknande fastigheter inom stadsplanen, torde de inom stadsplaneområdet nödiga kostnader böra helt och hållet bestridas af staden.

Västerås den 29 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Vilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

KOSTNADSBERÄKNING
öfver vatten- och afloppsledningar till Norrmalm och delar af Blåsboområdet.

Inom stadens planlagda område:

18 cm.	(7")	*Vattenledning* i Kyrkogatan och Norra esplanaden från Biskopsgränden till Föreningsgatan, 470 m. à 13 kr.	6,100: —	
		Brandposter jämte sidoledningar, 2 st. à 170 kr.	340: —	
18 cm.	(7")	Afstängningslucka, 1 st.	150: —	
		Sprängning	500: —	
		Aptering och oförutsedda utgifter, utjämning	710: —	7,800: —
38 cm.	(15")	*Afloppsledning* i Kyrkogatan från Gymnastikgränd till Norra esplanaden, 160 m. à 12 kr.	1,920: —	
		Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
		Aptering och rördelar	40: —	
		Oförutedda utgifter, utjämning	215: —	2,350: —
30 cm.	(12")	*Afloppsledning* i Norra esplanaden från Kyrkogatan till Föreningsgatan, 90 m. à 9 kr.	810: —	
		Spolbrunn, 1 st.	40: —	
		Sprängning	200: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	100: —	1,150: —
			Kronor	11,300: —

Utom stadens planlagda område:

18 cm.	(7")	*Vattenledning* i Föreningsgatan från Norra esplanaden till Langenbergsgatan, 230 m. à 13 kr.	2,990: —
		Brandpost jämte sidoledning, 1 st.	170: —
		Transport	3,160: —

		Transport	3,160: —	
		Sprängning och jordfyllning, med körslor	1,750: —	
		Aptering, oförutsedda utgifter, utjämning . . .	490: —	5,400: —
23 cm.	(9")	*Vattenledning* i Föreningsgatan från Langenbergsgatan norr ut till en längd af 150 m. à 16 kr.	2,400: —	
		Brandposter jämte sidoledningar, 2 st. à 170 kr.	340: —	
		Sprängning, jordfyllning och körslor	2,400: —	
		Aptering	80: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	480: —	5,700: —
30 cm.	(12")	*Afloppsledning* i Föreningsgatan från Norra Esplanaden till Langenbergsgatan, 240 m. à 9 kr.	2,160: —	
		Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
		Spolbrunn, 1 st.	40: —	
		Sprängning, jordfyllning och körslor	2,200: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	425: —	5,000: —
23 cm.	(9")	*Afloppsledning* i Föreningsgatan och Blåsbo-området från Langenbergsgatan norr ut, 280 m. à kr. 6: 50	1,820: —	
		Spolbrunnar, 3 st. à 40 kr.	120: —	
		Sprängning, jordfyllning och körslor	1,000: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	260: —	3,200: —
			Kronor	19,300: —

Västerås den 29 Oktober 1907.

Gerh. Gustafson.

KOSTNADSBERÄKNING
öfver vatten- och afloppsledningar till Karlsdal och Katrinelundsområdena.

Inom stadens planlagda område:

23 cm.	(9")	*Vattenledning* i Norra esplanaden mellan Allégatan och Karlsgatan, 140 m. à 12: 50 .	1,750: —	
13 cm.	(5")	Sammankoppling med äldre ledningen i Allégatan, 40 m. à 8: 50	340: —	
		Brandposter jämte sidoledningar 2 st. à 170 kr.	340: —	
		Aptering jämte rördelar	140: —	
		Oförutsedda ntgifter, utjämning	280: —	2,850: —
45 cm.	(18")	*Afloppsledning* i Allégatan mellan äldre ledningen därstädes och Norra esplanaden, 40 m. à 16 kr.	640: —	
		Transport	640: —	2,850: —

		Transport	640: —	2,850: —
38 cm.	(15")	i Norra esplanaden emellan Allégatan och Karlsgatan, 140 m. à 12 kr.	1,680: —	
		Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
		Aptering och rördelar	60: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	295: —	2,850: —
			Kronor	5,700: —

Utom stadens planlagda område:

23 cm.	(9")	*Vattenledning* norr ut väster om Karlsdal, 200 m. à kr. 12: 50	2,500: —	
		Brandposter jämte sidoledningar, 2 st. à 170 kr.	340: —	
23 cm.	(9")	Afstängningslucka, 1 st.	170: —	
		Rördelar	50: —	
		Oförutsedda utgifter	300: —	3,360: —
15 cm.	(6")	*Vattenledning* norr ut öster om Karlsdal, 290 m. à kr. 10: 50	3,045: —	
		Brandposter med sidoledningar, 2 st. à 170 kr.	340: —	
15 cm.	(6")	Afstängningslucka, 1 st.	140: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	325: —	3,850: —
30 cm.	(12")	*Afloppsledning* norr ut väster om Karlsdal, 200 m. à 9 kr.	1,800: —	
		Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	150: —	2,125: —
30 cm.	(12")	Afloppsledning norr ut öster om Karlsdal, 90 m. à 9 kr.	810: —	
23 cm.	(9")	D:o d:o, 200 m. à kr. 6: 50	1,300: —	
		Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
		Spolbrunn, 1 st.	40: —	
		Oförutsedda utgifter, utjämning	225: —	2,550: —
			Kronor	11,885: —

Västerås den 29 Oktober 1907.

Gerh. Gustafson.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid af Hälsovårdsnämnden företagna besiktningar å byggnadsområdena Norrmalm samt Katrinelund och Karlsdal har befunnits att, enär en del gårdar inom Norrmalm samt i närheten därtill liggande bebyggda tomter af Blåsbojorden äfvensom hela byggnadsområdena Katrinelund och Karlsdal sakna afloppsledningar, det är omöjligt förekomma att å dessa områden befintliga brunnar orenas.

I anledning häraf får Hälsovårdsnämnden fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet å att dessa områden, som i hälsovårdshänseende äro likställda med stad, skynd-

sammast blifva försedda med afloppsledningar samt om möjligt äfven med fullständig vattenledning; och anhåller Hälsovårdsnämnden att Stadsfullmäktige därom måtte foga anstalt.

Västerås den 10 Januari 1907.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Gustaf Qvarfott.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till utsträckning af stadens vatten- och afloppsledningar till byggnadsområdet Blåsbo.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af härhos bilagda framställning till Drätselkammarens från P. O. Flodins sterbhusdelägare med flere lägenhetsägare inom Blåsboområdet om att få vatten- och kloakledningar framdragna till sina tomter inom berörda område får Drätselkammaren, med öfverlämnande tillika af yttrande i ärendet från Vatten- och Gasverksstyrelsen jämte kostnadsförslag, på de skäl, Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört, samt under förutsättning, att Stadsfullmäktige lämna det af Vatten- och Gasverksstyrelsen äskade, af Drätselkammaren tillstyrkta anslaget för nästkommande år å 5,000 kronor i och för utsträckningar af stadens allmänna ledningar till byggnadsplatser utom stadsplanen, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att låta anlägga nu ifrågasatta ledningar under villkor, att sökandena med Vatten- och Gasverkstyrelsen beträffande den del af ledningarne, som falla utom stadsplanen, träffa aftal om ersättning till staden i enlighet med af Stadsfullmäktige härutinnan antagna grunder, samt

att kostnaden för den del af ledningarne, som kommer att ligga inom stadsplaneområdet 3,700 kronor, måtte gäldas af lånemedel.

Västerås den 19 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Den till Vatten- och Gasverksstyrelsen remitterade skrifvelsen, i hvilken flera tomtägare å Blåsboområdet göra framställning om vatten- och afloppsledningars framdragande till sina ägande tomter, återställes härmed under bifogande af kostnadsförslag öfver de ifrågasatta ledningarne.

Kostnaderna uppgå till:

inom stadsplaneområdet	. . . . Kronor	3,700: —
utom »	. . . . »	4,300: —
	Summa Kronor	8,000: —

Angående villkoren för framdragande af dessa ledningar tillåter sig Styrelsen fästa Drätselkammarens uppmärksamhet på Styrelsens till Herrar Stadsfullmäktige ingifna förslag beträffande villkor för utsträckning af stadens allmänna ledningar till platser å stadens icke planlagda område.

Kostnaden för de ledningar, som falla inom planlagda området, synas böra helt och hållet bestridas af staden, då i detta fall jämväl beredes aflopp åt en del tomter inom planlagda området.

Västerås den 29 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Wilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

KOSTNADSBERÄKNING
öfver utsträckning af vatten- och afloppsledningarne till en del villatomter å Blåsboområdet.

Inom stadens planlagda område:

13 cm. (5")	*Vattenledning* i Gåsmyregatan och Norra esplanaden, 185 m. à 8: 50	1,572: 50	
	Brandpost jämte sidoledning, 1 st.	170: —	
	Afstängningslucka, 1 st.	100: —	
	Aptering och rördelar	80: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	177: 50	2,100: —
23 cm. (9")	*Afloppsledning* i Gåsmyregatan och Norra esplanaden, 185 m. à 6: 50	1,202: 50	
	Nedstigningsbrunn, 1 st.	175: —	
	Spolbrunn, 1 st.	40: —	
	Aptering och rördelar	30: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	152: 50	1,600: —
		Kronor	3,700: —

Utom stadens planlagda område:

15 cm (6")	*Vattenledning* å Blåsboområdet, 220 m. à 10: 50	2,310: —		
	Brandposter med sidoledningar, 2 st. à 170: —	340: —		
	Afstängningslucka, 1 st.	140: —		
	Aptering och utjämning	110: —	2,900: —	
23 cm. (9")	*Afloppsledning* å Blåsboområdet, 105 m. à 6: 50	682: 50		
15 cm. (6")	» » » 115 m. à 5: 50	632: 50		
	Spolbrunnar, 2 st. à 40: —	80: —		
	Oförutsedda utgifter, utjämning	5: —	1,400: —	
		Kronor	4,300: —	

Sprängning häri ej inberäknad.

Västerås den 29 Oktober 1907.

Gerh. Gustafson.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Härmed få vi vördsamt anhålla, att stadens vatten- och afloppsledning måtte fortast möjligt utsträckas till den under anläggning varande vägen intill Landtbruksingenjören A. V. Nordins tomts östra gräns å Blåsboområdet, invid Norra esplanaden och vidare fram i omnämnda väg till våra där belägna villatomter, samt i så fall, att denna vår anhållan bifalles, villkoren därför.

Västerås den 9 September 1907.

P. O. Flodins sterbhusdelägare,
Claes Flodin.

Alfred Nilsson,
Ingeniör.

Hugo Bedinger,
Musikdirektör.

O. Lönnqvist,
Byggmästare.

Carl Henning,
Järnvägsingenjör.

M. Hansson,
Agent.

C. J. Eriksson,
Byggnadssnickare.

Magistratens skrifvelse med anhållan om Stadsfullmäktiges yttrande angående förslag till beredande åt riket af ett verksamt polisskydd, särskildt å landsbygden jämte Magistratens förslag till samma yttrande.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Konungens Befallningshafvande i länet uti skrifvelse den 19 innevarande November anmodat Magistraten att infordra Stadsfullmäktiges i staden yttrande öfver det uti bilagda handling omförmälta ärende angående beredande åt riket af ett verksamt polisskydd särskildt å landsbygden samt att med samma yttrande jämte eget utlåtande till Konungens Befallningshafvande inkomma före den 20 nästinstundande December, får Magistraten härmed anmoda Stadsfullmäktige att taga ärendet i öfvervägande samt att i god tid före sistnämnda dag till Magistraten aflämna sitt yttrande,

Till möjligen erforderlig ledning för Stadsfullmäktiges yttrande får Magistraten anföra följande:

I skrifvelsen omförmälta anordningar, därest de komma till stånd, medföra för staden följande fördelar:

Vid tillfällen, då ordning och säkerhet i staden störes i sådan grad, att stadens egen polisstyrka icke är tillräcklig att lämna erforderligt skydd, kan staden erhålla verksamt biträde till ordningens upprätthållande, därigenom att till tjänstgöring inom staden beordras en del af den polisstyrka, som enligt skrifvelsen är afsedd att alltid vid dylika tillfällen vara att tillgå.

Genom den ersättning som årligen af statsverket skulle lämnas staden för att staden skulle ingå på de föreslagna anordningarne blir staden i tillfälle, fullt säkert för mindre belopp än hvartill ersättningen uppgår, att städse hålla ett antal reservpoliskonstaplar ej allenast för att träda i stället för de polismän, som till äfventyrs äro kommenderade att tjänstgöra å annan ort utan äfven för att vid behof förstärka polismännens i staden antal.

Den olägenhet komma dock de föreslagna anordningarne att medföra, att staden under längre eller kortare tider på året kan blifva nödgad att till tjänstgöring på annan ort bortsända 6 eller 7 af sina skolade polismän och att ersätta dem med andra, hvilka ej vunnit sådan utbildning i polistjänst, som de ordinarie polismännen.

Denna olägenhet blir dock mindre kännbar ju längre anordningarne komma att fortfara därigenom att reservkonstaplarne väl efter hand få mera öfning i polisgöromål.

Förslaget synes dock vara ofullständigt i följande afseenden, nämligen: att däri ej angifves någon begränsad tid inom ett år, under hvilken stad skall vara skyldig att låta en del af sin poliskår tjänstgöra å annan ort, samt att ej häller däri talas om för huru lång tid ett mellan Statsverket och stad ingånget kontrakt i afsedt syfte skall vara gällande.

Dessa anmärkningar kunna dock lätteligen afhjälpas vid upprättande af i skrifvelsen omförmälta kontrakt.

Då fördelarne af de föreslagna anordningarne synas Magistraten större än olägenheterna, tvekar Magistraten icke att tillstyrka det Stadsfullmäktige måtte för sin del besluta afgifva det yttrande:

att i händelse Kungl. Maj:t och Riksdagen skulle å sin sida finna förslaget antagligt, staden är villig att, hufvudsakligen på de i förslaget angifna vilkor, sluta aftal med staten angående tillhandahållande af 20 à 25 % utaf stadens poliskonstapelsnumerär för tjänstgöring utom staden i de fall, som i förslaget omförmälas.

Västerås Rådhus den 21 November 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

TILL HERR STATSRÅDET OCH CHEFEN FÖR KUNGL. CIVILDEPARTEMENTET.

I sammanhang med det, att herr statsrådet åt oss lämnat i uppdrag att inom civildepartementet biträda vid beredning af den på Kungl. Maj:ts pröfning beroende frågan om landsstatens organisation och lönereglering, har herr statsrådet tillika fästat vår uppmärksamhet å vikten däraf, att i samband med landsstatens nu ifrågasatta organisation, anordningar träffades, hvarigenom åt riket bereddes ett verksamt polisskydd särskildt å landsbygden.

Vi lära framdeles blifva i tillfälle att underställa herr statsrådet ett fullständigt förslag, hvari, med utgångspunkt från bestående förhållanden, vi vilja söka åt landtpolisväsendet i dess helhet gifva en utveckling, som man kan hoppas skola lämna ett tillfredsställande skydd.

Men redan i ärendets nuvarande skick hafva vi ansett oss böra för herr statsrådet framlägga en viktig detalj af vårt förslag, hvilken synes oss böra särskildt afhandlas.

Frågan rörer de tyvärr allt oftare återkommande tillfällen, då den allmänna ordningen och säkerheten störas i sådan grad, att de å landsbygden befintliga polisorgan icke med bästa vilja förmå att åt orten lämna erforderligt skydd. Medan under lugna förhållanden medborgarne merendels lära kunna påräkna erforderlig polishandräckning hos den ordinarie landtpolisen — kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän — hvilka numera allt lättare äro tillgängliga genom det vidt utbredda telefonnätet, eller hos de allt allmännare utposterade polisuppsyningsmännen, saknar rikets landtpolisväsen för närvarande möjlighet att vid uppkommande allvarligare oroligheter kunna så att säga svälla ut till den styrka, som vid sådana tillfällen är oundgänglig. Erfarenheten visar ock, att administrationen esomoftast i dylika fall saknat annan utväg än att påkalla militär handräckning, en utväg, om hvars olägenheter — ur flere synpunkter — meningarna knappast lära vara delade.

Det har därför för oss gällt att kunna för herr statsrådet framlägga en organisation, hvarigenom under nu ifrågavarande förutsättningar landet skulle kunna, utan att militär behöfde ifrågakomma, erbjudas en snabbt samlad, på förhand skolad och organiserad polisstyrka.

I sådant afseende hafva vi funnit anledning att rikta vår uppmärksamhet på vissa stadssamhällens organiserade polisväsende för att undersöka, huruvida staten skulle kunna emot skälig ersättning betinga sig rätt att — för upprehållande af allmän ordning och säkerhet vid inträffande oroligheter såväl i städerna som på landsbygden — från städernas poliskårer samla den härför erforderliga polisstyrkan. Då det icke i vårt land lärer böra ifrågakomma att uppsätta och underhålla en särskildt för dylika eventualiteter anordnad gendarmerikår, hvilken, oafsedt kostnadsfrågan, knappast skulle kunna undgå de olägenheter och faror, som äro förbundna med längre eller kortare tids overksamhet, borde däremot, enligt vår mening, kunna för nu ifrågavarande behof med städerna träffas aftal, fördelaktiga såväl för staten som för städerna, för de senare ej minst därigenom att *jämväl för städernas lugn ifrågavarande polisskydd skulle vara lätt tillgängligt.*

Den polisstyrka, som, uttagen med något visst procenttal af vissa städers nuvarande konstapelstyrka, förslagsvis 20 à 25 %, kunde för rikets lugn vara erforderlig, hafva vi beräknat till 150 à 200 man. Redan med ett detachement af 50 disciplinerade och beväpnade polismän, ställda under lämpligt befäl, kommer man ganska långt äfven vid mera kritiska fall; men kunde då riket å hvarje tidpunkt hastigt uppställa 3 à 4 dylika styrkor, borde, enligt vår uppfattning, det i detta hänseende vara skäligen väl sörjdt.

Vederbörliga kontrakt borde härom med städerna uppgöras, och den sålunda organiserade polisstyrkan skulle, enligt hvad vi våga föreslå, administreras inom civildepartementet med biträde af någon för ändamålet utsedd polistjänsteman inom hufvudstaden, hvilken för detta uppdrag kunde tillförsäkras ett lämpligt årsarfvode af blifvande anslag till förstärkt polisbevakning å landet. Inom departementet skulle således föras register öfver de kontingenter, hvarje stad skulle ögonblickligen lämna, dit skulle Konungens vederbörande befallningshafvande äga att i förekommande fall ingå med framställning om viss styrkas utkommenderande till viss plats, och från departementschefen skulle eventuellt också föreskrift utgå om inkallande af det i hvarje fall nödiga underbefäl, som under vederbörande kronofogde, länsman eller polischef i stad skulle på platsen leda den sammandragna styrkan. För det fall, att inom ett län ej större styrka erfordrades, än att den kunde inom samma län uppbringas, torde dock Kungl. Maj:ts befallningshafvande böra bemyndigas att — med anmälan till civildepartementet om förhållandet — själf sammandraga denna styrka. Men det har synts oss, att organisationen med denna modifikation borde läggas i civildepartementets händer.

Med afseende å villkoren för städernas medverkan till den sålunda ifrågasatta anordningen gifvas naturligtvis olika utvägar. För vår del hafva vi stannat vi följande förslag, hvarvid vi haft för ögonen, att den ifrågasatta anordningen bör medföra fördelar icke blott för staten utan ock för städerna och för det manskap, som från deras poliskårer tages i anspråk för statens räkning.

I fråga om städerna torde det visserligen få anses obestridligt, att, om, såsom vi ofvan ifrågasatt, *den polisstyrka, som skall ställas till statens förfogande, får användas till att vid behof förstärka polisskyddet ej blott på landsbygden utan ock i städerna*, redan detta för stadssamhällena innebär en gifven fördel, som af dem bör tagas i betraktande vid öfvervägande af de ifrågasatta öfverenskommelserna. Men då de fall, då ett sådant tillfälligt förstärkande af städernas polisstyrka blir af nöden, dock alltid måste blifva jämförelsevis sällsynta, hafva vi ansett städerna böra tillerkännas visst fixt anslag af statsmedel för hvarje polisman, som af dem ställes till statens förfogande, hvilket anslag sålunda är att anse dels såsom ett vederlag till

städerna därför, att de i öfverenskommen utsträckning ställa sin polisstyrka till statens förfogande, dels ock såsom en ersättning för den eventuella kostnad för anställande af nödigt reservmanskap, som städerna genom berörda åtagande kunna åsamkas. I detta hänseende hafva vi tänkt oss, *att staten för hvarje man, som enligt kontrakt ställes till statens förfogande, skulle till vederböraude stad erlägga en årlig afgift af 500 kronor. Denna afgift utgår sålunda till staden, äfven om dess polisstyrka något år af staten ej tages i anspråk.*

Att, då polismän från städerna inkallas till tjänstgöring för statens räkning, alla härmed förknippade kostnader för manskapets transport och underhåll böra vidkännas af statsverket, torde få anses såsom självfallet. *Under sådan tjänstgöring bör emellertid enligt vår tanke äfven manskapets aflöning öfvertagas af statsverket*, hvarvid, på det ej någon som helst kostnad eller förlust må tillskyndas städerna, aflöningen bör utgå med det kontanta belopp, som den inkallade i hvarje fall, enligt för staden gällande stat och med inräknande af samtliga kontanta löneförmåner, har att uppbära per dag räknadt. Genom denna anordning, hvars genomförande och kontrollerande ej synes erbjuda några afsevärda svårigheter, böra städerna ytterligare sättas i tillfälle att utan ökad kostnad hålla nödigt reservmanskap under de tider, då någon del af deras polisstyrkor är inkallad till tjänstgöring för statens räkning.

För att den ifrågasatta anordningen skall kunna genomföras fordras emellertid utan tvifvel, såsom vi redan antydt, jämväl att manskapet tillförsäkras någon fördel af tjänstgöringen för statens räkning. Och synes detta vara så mycket mer påkalladt som denna tjänstgöring, under hvilken manskapet måste vistas borta från hemmen, ofta torde komma att äga rum under förhållanden, som ställa stora anspråk på manskapets uthållighet och plikttrohet. Vi hafva därför tänkt oss den i hvarje fall polismannen tillkommande kontanta aflöningen per dag under tjänstgöring för statens räkning böra höjas med 50 %.

Sammanfattande hvad vi sålunda anfört, föreslå vi alltså, att de nu ifrågasatta öfverkommelserna med städerna fotas på följande hufvudgrunder.

För hvarje polisman, som af stad ställes till statens förfogande, erhåller staden af statsverket en årlig godtgörelse af 500 kronor. Då sådan polisman inkallas till tjänstgöring för statens räkning, öfvertager staten hans aflöning, som under denna tjänstgöring utgår med det belopp per dag räknadt, som han enligt för staden upprättad stat äger af staden uppbära, ökadt med 50 %. Alla kostnader för manskapets transport till och från tjänstgöringsorterna och underhåll därstädes bestridas af statsverket.

Visserligen tro vi oss äga giltig grund för det antagandet, att städerna skola i allmänhet gynnsamt upptaga det ifrågavarande förslaget, men då det är af synnerlig vikt, med hänsyn till den oss af herr statsrådet förelagda uppgift, att snart få från städernas styrelser erfara, huru förslaget i sina allmänna drag af dem upptages, hemställa vi vördsamt, att från ett större antal af Sveriges städer måtte infordras yttrande, huruvida, i händelse Kungl. Maj:t och Riksdagen skulle å sin sida finna förslaget antagligt, de särskilda städerna kunna vara villiga att, hufvudsakligen på de af oss angifna villkor, sluta aftal med staten angående tillhandahållande af 20 à 25 % utaf konstapelnumerären för tjänstgöring i ofvan antydda fall. Hvad Stockholm och Göteborg beträffar, torde dock ifrågavarande procenttal kunna betydligt nedsättas.

Slutligen hafva vi ansett böra här anmärkas, att, ehuru vid sammandragning af en större styrka polismanskap nödigt underbefäl utöfver den högsta ledningen på platsen är oundgängligt och vi alltför väl inse, att statens utgifter för dylikt befäl torde blifva relativt högre än de af oss för manskapet ifrågasatta, denna fråga dock ej lärer behöfva i detta sammanhang behandlas.

Stockholm den 12 November 1907.

Hugo E G. Hamilton.

Herman Uddén. *G. V. Eiserman.*

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1907. **Den 13 December.** **XVI.**

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om Grefve Fr. W. Cronstedts anbud att till staden försälja egendomen Hammarby.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af bilagda remisshandlingar angående Grefve Fr. W. Cronstedts å Fullerö anbud att till staden försälja egendomen Hammarby, får Drätselkammaren meddela att Kammaren i enlighet med Stadsfullmäktiges uppdrag i skrifvelse till Grefve Cronstedt hemställt, huruvida denne vore villig att till staden försälja egendomen Hammarby för en köpeskilling af 200,000 kronor men i öfrigt på de i Grefve Cronstedts skrifvelse den 5 Juni 1907 upptagna villkor, därvid Drätselkammaren dock tillika förbehållit staden det ytterligare villkor att, därest köpet af Hammarby komme till stånd, få af Grefve Cronstedt inköpa en delvis mellan Hammarby ägor och stadsområdet liggande mindre lägenhet, kallad Lugnet, som ej hör till Fullerö fideikommiss, för 5,000 kronor, och hade Drätselkammaren slutligen anhållit, att med Grefve Cronstedts svar måtte vidfogas yttrande i ämnet från Grefve Cronstedt i fideikommissrätten nära stående medlemmar af hans ätt.

Till svar å berörda framställning erhöll Drätselkammaren från Grefve Cronstedt bilagda skrifvelse af den 5 innevarande December jämte därvid fogade likaledes bilagda yttranden från hans söner.

Och har Grefve Cronstedt sedermera uti bifogade skrifvelse af innevarande dag närmare preciserat sina, enligt hans åsikt för staden förmånliga, förslag till betalningsvillkor.

Af dessa handlingar framgår sålunda, att Grefve Cronstedt vidhåller det af honom från början fordrade priset 243,000 kronor. Synnerligen ovisst är, om de af honom erbjudna betalningsvillkoren kunna erbjuda någon vidare fördel för staden och med full säkerhet torde man kunna påstå, att fördelarne däraf icke komma att motsvara skillnaden mellan det af Grefve Cronstedt fordrade priset och den köpeskilling, på basis hvaraf Drätselkammaren erhållit Stadsfullmäktiges uppdrag att underhandla.

Härtill kommer, att en blifvande inkorporation af egendomen Hammarby med Västerås stad, en åtgärd, som väl måste blifva en följd af stadens förvärf af egendomen, otvifvelaktigt kommer att under en följd af år medföra stora kostnader för staden.

Drätselkammaren anser på grund af det anförda fortfarande det af Grefve Cronstedt fordrade priset 243,000 kronor vara för högt och har på den grund *enhälligt* beslutat hos Stadsfullmäktige afstyrka antagandet af Grefve Cronstedts ifrågavarande anbud.

Västerås den 9 December 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

I enlighet med mitt till Drätselkammarens ordförande gifna löfte att, därest ett fast anbud på egendomen Hammarby förelåge från stadens sida, jag skulle angående dess antaglighet höra mig för hos dem, som stode mig närmast till fideikommissrätten, har jag från mina söner, alla till myndig ålder komna, inhämtat deras härhos bifogade skriftliga utlåtande samt muntligen förfrågat mig hos aflägsnare fränder, och som alla enstämmigt anse det af mig erbjudna grundpriset 500 kronor per tunnland som det lägsta, för hvilket egendomen kan afhändas fideikommisset, torde vara omöjligt att vinna Kungl. Maj:ts bifall till ett så väsentligt lägre pris som 200,000 kronor för hela egendomen; men därest Stadsfullmäktige vilja begagna sig af detta troligen enda tillfälle, som ännu bjudes, att för 243 tusen kronor komma i besittning af Hammarby, är jag oförhindrad att rörande köpeskillingen, såsom handpänning, återstående medels förräntning och betalningstider, erbjuda så fördelaktiga villkor, att staden blefve fullkomligt oberörd af nu rådande ogynnsamma kreditförhållanden å pänningemarknaden. Angående lägenheten Lugnet har jag fria händer att träffa bindande aftal, och därest staden före s. k. Thmædag detta år godkänner mitt anbud å Hammarby, skall jag reducera priset å Lugnet till erbjudna 5,000 kronor.

Fullerö den 5 December 1907.

Fr. W. Cronstedt.

Undertecknad anser för sin del priset på Hammarby ej kunna sättas lägre än två hundra fyrtio tre (243) tusen kronor, om Kungl. Maj:ts tillstånd skall begäras för dess försäljning från Fullerö fideikommiss.

Uppsala den 15 Oktober 1907.

Eric Cronstedt.

Om utgården Hammarby under Fullerö fideikommiss skall frånskiljas godset, bör köpeskillingen därför ej sättas under den summa af 500 kronor pr tunnland, för hvilken egendomen blifvit utbjuden till inlösen af Västerås stad.

Saumur den 28 November 1907.

Carl Cronstedt.

Undertecknad anser, att arrendegården Hammarby, tillhörande Fullerö fideikommiss, ej bör detsamma frånskiljas för lägre belopp än den summa af 243,000 kronor, för hvilken samma egendom blifvit i skrifvelse af den 5 Juni 1907 till Västerås stad utbjuden.

Stockholm den 11 November 1907.

Axel Cronstedt.
Underlöjtnant vid Kungl. Lifgardet till häst.

Till Drätselkammaren i Västerås.

I händelse Stadsfullmäktige skulle besluta, att för 243,000 kronor inköpa Hammarby, förklarar undertecknad sig åtnöjas med att såsom likvid emottaga af köparen utfärdad skuldförbindelse å 243,000 kronor löpande med 4½ proc. ränta från den 14 Mars 1909, räntelikvider den 1 Juli och den 31 December, samt om så önskas, ouppsägbar under högst 20 år. Den för Lugnet beräknade summan 5,000 kronor erlägges kontant vid tillträdesdagen den 14 Mars 1909. Handpänning fordras ej. Staden skulle på så sätt vinna fördelen kunna köpa dessa fastigheter utan att upplåna pänningar. Medel att bestrida första årens räntor borde lätteligen kunna erhållas, dels med arrrendet från landtegendomen, dels genom försäljning till småbruk af mera aflägsen jord, som ej komme att ingå i stadsplanen. Sedermera bör köpet både räntas och amorteras med hvad som inflyter för tomtförsäljningar, hvarvid äfven något afseende kan fästas vid det växande värdet å den jord, som staden tills vidare behåller i egen hand.

Kartor och tomtindelningar lämnas utan ersättning, hvaremot kostnaderna för köpets lagfart bestrides af köparen ensam.

Fullerö den 9 December 1907.

Fr. W. Cronstedt.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Vatten- och Gasverksstyrelsens samt Drätselkammarens gemensamma utlåtande i fråga om Mölntorps Aktiebolags anbud att till staden leverera elektrisk kraft.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 sistlidne April i anledning af ett från Mölntorps Aktiebolag inkommet anbud att till staden leverera elektrisk kraft uppdragit åt Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren att med biträde af särskildt tillkallad sakkunnig person, där så ansåges erforderligt, utreda och till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande, huruvida elektrisk kraft kunde anskaffas från kraftkälla utom eller inom staden och utreda därmed förenade kostnader med mera, uppdrogo Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren den 10 Maj 1907 åt Herrar Landtbruksingeniören A. V. Nordin, Direktören J. Lundin och Ingeniören J. Fredholm att verkställa den utredning, som af Stadsfullmäktiges berörda beslut föranledes.

Med anledning af bilagda skrifvelse från nämnda kommitterade, som härhos öfverlämnas, få Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren, under erinran, att Mölntorps Aktiebolags anbud gäller till den 1 Januari 1908 och Horndals järnverks Aktiebolags i skrifvelsen omförmälda anbud till den 1 Februari 1908 på de skäl kommitterade anfört hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att icke antaga något af ifrågavarande anbud från Mölntorps Aktiebolag och Horndals järnverks Aktiebolag.

Västerås den 18 December 1907.

Å Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar: Å Drätselkammarens vägnar:

A. V. Nordin. ***Thorsten Kalén.***

Theofil Öberg

Till Västerås stads Drätselkammare samt dess Vatten- och Gasverksstyrelse.

Genom beslut den 25 April innevarande år 1907 hafva Herrar Stadsfullmäktige med anledning af Mölntorps Aktiebolags erbjudande att leverera elektrisk kraft till staden uppdragit åt Vatten- och gasverksstyrelsen samt drätselkammaren,

att utreda och så fort som möjligt inkomma med yttrande, huruvida elektrisk kraft kunde anskaffas från kraftkälla utom eller inom staden,

att föreslå sättet för sagda krafts användning, utreda därmed förenade kostnader och uppgöra räntabilitetsberäkning samt

att införskaffa upplysning angående stadens rätt att ensam framdraga elektriska ledningar och distribuera ström åt enskilda förbrukare äfvensom huru i detta hänseende kunde förhålla sig å annan ort.

Vatten- och gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren har åt undertecknade kommitterade lämnat i uppdrag att verkställa den utredning, som föranleddes af detta Herrar Stadsfullmäktiges beslut; och få vi i saken anföra följande:

Beträffande anskaffandet af elektrisk kraft från kraftkälla utom staden har på gjorda framställningar meddelats följande:

a) *Mölntorps Aktiebolag* har erbjudit sig:
- *att* leverera elektrisk ström vid transformatorstation i Västerås, så att staden blifver i tillfälle uttaga intill 1,000 elektriska hästkrafter,
- *att* i arrende för denna kraft skulle erläggas 80 kronor för elektrisk hästkraft och år,
- *att* detta arrende skulle utgå för nämnda kraftbelopp hela den tid af året det finnes tillgängligt, äfven om staden icke vore i tillfälle att fullt utnyttja detsamma,
- *att* arrendet skulle gälla för en tid af 25 år, varande dock från Aktiebolagets sida uppställt det förbehåll, att för bolagets eget behof skulle i första hand undantagas ett kraftbelopp af 110 elektriska hästkrafter eller 125 turbinhästkrafter.

b) *Horndals jernverks Aktiebolag* har erbjudit sig:
- *att* vid Näs kraftstation vid Dalälfven tillhandahålla staden från år 1909 eller tidigare ett kraftbelopp af 500 hästkrafter med rätt för staden att i mån af behof efterhand öka kraftförbrukningen upp till 1,500 hästkrafter,
- *att* alltså denna kraft skulle tillhandahållas vid Näs, hvarför staden tillkomme att själf bygga och underhålla kraftledningen från Dalälfven till Västerås,
- *att* leverera kraften till pris af 90 kronor för elektrisk hästkraft och år,
- *att* arrendet skulle gälla för en tid af 15 år.

c) *Avesta Jernverks Aktiebolag* har meddelat:
- *att* Aktiebolaget ingått med ansökan om rätt få öfverbygga kungsådran i Dalälfven,
- *att* denna ansökan icke kunde anses slutligen afgjord förr än omkring midten af nästa år 1908,
- *att* ifrågasatta arrendetiden af 15 år syntes väl kort för att därunder amortera en så pass lång och dyr ledning,

att, om tillstånd erhålles att öfverbygga kungsådran, Aktiebolaget voro i tillfälle inleda närmare underhandlingar i saken.

d) *Aktiebolaget Tyttbofallen* har meddelat:

att Aktiebolaget ej för närvarande vore i tillfälle inleda underhandlingar i saken men sannolikt framdeles kunde återkomma därtill.

e) *Ramnäs bruks Aktiebolag* har meddelat:

att något anbud icke för närvarande kunde afgifvas, emedan undersökningar och utredningar pågingo rörande tillgodogörandet af Aktiebolaget tillhöriga vattenfall i Kolbäcksån.

Hvad angår de sålunda gjorda erbjudandena, anse kommitterade, att

Mölntorps Aktiebolags erbjudande om leverans af elektrisk kraft till staden icke kan antagas, emedan Aktiekolaget icke garanteradt visst kraftbelopp, något som är nödvändigt, då erfarenheten allt mer och mer ådagalagdt, att, sådan vattenregleringen nu handhafves i Kolbäcks-ån, vattentillgången i detta vattendrag är underkastad både stora och hastiga förändringar. Aktiebolaget har därtill förbehållit sig självt i första rummet ett kraftbelopp af 125 turbinhästkrafter.

Horndals jernverks Aktiebolags erbjudan innebär betydande kostnader för staden. Så tillkommer staden att själf bygga och bekosta den långa kraftledningen till Dalälfven, att expropiera för denna kraftledning nödiga markområden, att bygga transformator- och omformarestation. På dessa kostnader måste räknas ränta och kommer därtill underhålls- och amorteringskostnader samt aflöning till tillsyningsmän för denna betydande ledning. Alla dessa kostnader hafva beräknats motsvara per år och elektrisk hästkraft ett belopp af 55 kronor för hvarje af 500 elektriska hästkrafter. Lägges därtill arrendebeloppet, 90 kronor, så uppgår årskostnaden för elektrisk hästkraft till 145 kronor och hela det årliga arrendebeloppet för 500 elektriska hästkrafter till 72,500 kronor och för 1,000 elektriska hästkrafter till 117,500 kronor.

Fördelas arrendesumman på hvarje kilowattimme, som närmelsevis kan uppskattas för de närmaste åren, så uppgår kostnaden för hvarje kwt. till 26 à 20 öre.

Denna kostnad är mera än dubbelt så stor som den kostnad, som kan beräknas vid tidsenliga anläggningar för vare sig ångdrift eller med dieselmotorer och då därvid hänsyn tages till såväl alla driftkostnader som ock behöriga ränte- och amorteringskostnader.

Äfven om staden vore i tillfälle att aflämna en ganska afseväird kraft till industriella behof, måste detta Horndals jernverks Aktiebolags erbjudande anses allt för dyrt.

Något anbud å elektrisk kraft från kraftkälla inom staden har icke lämnats kommitterade.

Beträffande distribuering af elektrisk ström inom stadens område, har staden redan vid Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets senast gjorda framställning om ändring i spänningen å kraftledningen till bolagets verkstäder uppställt såsom vilkor för rättighet att fortfarande hafva ledningar framdragna öfver staden tillhörig mark, att utlämnande af elektrisk ström åt enskilda förbrukare icke vidare må förekomma utan särskildt medgifvande från stadens sida. Enligt gällande författning skall också särskildt tillstånd sökas vid hvarje ifrågakommande ändring å elektrisk

kraftledning. Utan medgifvande från stadens sida kan därför icke tillåtas annan att öfver staden tillhörigt område framdraga ledningar för distribuering af elekstrisk ström åt enskilda förbrukare.

Beträffande dessa förhållanden å annan ort hafva kommitterade inhämtat, att inom Stockholms stad koncession till distribuering af elektrisk ström endast lämnats andra än staden själf för vissa år, att alla dessa äldre koncessioner numera upphört, att vidare kocessioner icke lämnas, men att enskilda lämnas obetaget att inom eget område anlägga elektriskt verk och därifrån utlämna ström till andra inom samma byggnadskvarter.

Kommitterade anse sig slutligen böra göra det uttalandet, att priset å elektrisk kraft nu synes nått en sådan höjd, att dess anskaffande från en annan ort knappt kan ifrågasättas annat än i de fall, då belastningen är ganska likartad året om. Vid ett elektriskt belysningsverk är ju ingalunda så förhållandet; där växlar belastning så väsentligt under olika årstider, olika dagar och olika tider på dygnet.

Därför och då ökad kraft för elektricitetsverkets behof redan nu är ytterst trängande, måste från stadens sida omedelbart vidtagas åtgärder för tillgodoseendet af detta alldeles oafvisliga behof. Detta kan enligt vår åsikt icke ske med ekonomisk fördel på annat sätt än genom byggande af ett helt och hållet nytt elektricitetsverk.

Västerås i December 1907.

Axel Wilh. Nordin. ***J. Lundin.*** ***John Fredholm.***

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Förslag

till

UTGIFTS- OCH INKOMST-STAT FÖR VÄSTERÅS STAD ÅR 1908.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel.

Brist från föregående år		5,494: 60

Ränta och amortering å obligationslån:

(Bilaga litt. A.)

För 1892 års lån	14,280: —	
» 1896 » »	46,003: 28	
» 1902 » »	88,372: 13	
» 1907 » »	49,864: 75	198,520: 16

Ränteskillnad

för i 1896 års lån ingående fonder		2,500: —

Ränta

å Vallöfska donationen		1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

Från Sundinska donationsfonderna	5,787: 50	
å medel, som i öfrigt behöfva upplånas	30,000: —	35,787: 50
	Transport	243,402: 26

		Transport	243,402: 26

Aflöningar m. m.

a) för Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:

(Bilagor litt. B. 1—5.)

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1908	800: —	4,800: —	
1:ste litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre » d:o Lön	2,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .	1,000: —		
Anslag till skrifbiträde . .	200: —	3,200: —	
Illiterate Rådmannen: Lön		750: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enl. Kungl. brefvet den 27 febr. 1868		200: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier och bokbinderiarbeten		1,000: —	
Stadsfogden:			
Lön enligt äldre stat	1,000: —		
Personligt lönetillägg	650: —		
Hyresbidrag	300: —		
Lönetillägg för år 1908 . . .	350: —	2,300: —	
Kronouppbördskassören:			
Lön	900: —		
Tjänstgöringspängar	650: —		
Anslag till skrifbiträde	600: —		
Lönetillägg för år 1908 för ökade göromål	600: —		
För ytterligare skrifbiträde för år 1908 och för mantalslängdens registrering . . .	400: —	3,150: —	
Stadsfiskalen: Lön	1,000: —		
Tjänstgöringspängar .	800: —	1,800: —	
(Bostad, värme och belysning i polisstationen i värde 750 kr.)			
Stadsvaktmästaren:			
Lön	900: —		
Beklädnadsersättning	100: —		
Hyres- och vedbrandsersättning	200: —		
Lönetillägg för år 1908 . . .	300: —	1,500: —	
En Exekutionsbetjänt: Lön	1,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .	300: —	1,300: —	
	Transport	22,000: —	243,402: 26

		Transport	22,000: —	243,402: 26
En Exekutionsbetjänt: Lön		1,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .		200: —	1,200: —	
En biträdande Exekutionsbetjänt			1,000: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna			60: —	24,260: —
b) för Poliskåren:				
(Bilagor litt. C. 1 och 2.)				
Poliskommissarien: Lön		2,000: —		
Beklädnadsersättning		100: —	2,100: —	
(Bostad i polisstationen till värde af 400 kr.)				
Öfverkonstapeln: Lön		1,700: —		
Beklädnadsersättning		100: —		
Lönetillägg för år 1908		100: —	1,900: —	
Detektivkonstapeln: Lön		1,200: —		
Personligt lönetillägg . . .		300: —		
Beklädnadsersättning		100: —		
Lönetillägg för år 1908		100: —	1,700: —	
Tre Inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,200: —			
Lönetillägg för år 1908	300: —	1,500: —	4,500: —	
Femton ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Lönetillägg för år 1908	300: —	1,300: —	19,500: —	
En ord. poliskonstapel (vikarie för Kindblom) .			1,200: —	
Fem nya ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Lönetillägg för år 1908	200: —	1,200: —	6,000: —	
Tre extra konstaplar med bostad uti ett af logementen i polisstation à 80 kr. pr månad eller pr år 960 kr.			2,880: —	
Beklädnad in natura för tre inspektionskonsstaplar, tjuguen ordinarie och tre extra konstaplar = 27 man à 120 kr.			3,240: —	
		Transport	43,020: —	267,662: 26

Transport		43,020: —	267,662: 26
Ålderstillägg åt inspektions- och ordinarie konstaplar, som tjänat öfver fem år à 100 kr. pr man för tiden från och med den månad efter det de uppnått denna tjänstetid		800: —	
Understöd åt poliskonstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra		500: —	
Olycksfallförsäkring åt polismännen		400: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer		200: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen		250: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal		400: —	
Trycksaker och skrifmateriel		300: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier		550: —	
Bränsle och lyse		1,500: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarne		50: —	
Skurning och städning		250: —	
Renhållning af gata och klosetter		50: —	
Brandstodsafgift för lösegendom		50: —	
Vattenafgift		45: —	
Krono- och kommunalutskylder		60: —	
Nyanskaffning af ett tvättställ i korridoren intill finkorna		50: —	
Oförutsedda utgifter		275: —	48,750: —

c) Drätselkammaren m. m.

Stadens Ombudsman: Lön		4,000: —	
Stadskamreraren: Lön	3,000: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten		2,000: —	
Skrifbiträde		1,200: —	
Stadens Arbetschef		3,000: —	
Stadstimmerman (arbetsförman)		1,400: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom vatten- och gasverkets samt fattigvårdens)		400: —	
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.	350: —		
För inköp af en skrifmaskin	425: —	775: —	16,275: —

Pensioner:

Förre Stadsfiskalen Aug. Vesterling	1,500: —	
» Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
» d:o E. A. Westén	400: —	
Transport	2,500: —	332,687: 26

	Transport	2,500: —	332,687: 26
Förre Tornväktaren J. E Norén		150: —	
» d:o C. E. Eriksson		75: —	
» Barnmorskan Carolina Närström		400: —	
» Patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —	
» d:o C A. Björklund		100: —	
» Sysslomannen J. E. Pettersson		800: —	
» Räkenskapsföraren vid gasverket, fröken Anna Gedda		1,000: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt Kungl. brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868		360: —	5,485: —

Brandväsendet:

(Bilagor litt. D. 1—6.)

Årskostnader enligt brandstyrelsens förslag	25,901: —		
Enligt Drätselkammarens förslag			
afgår: beklädnad för vice brandchefen	75: —	25,826: —	
tillkommer: anslag enligt Stadsfullmäktiges beslut den 13 Juni 1907 för komplettering af brandtelegrafen	1,450: —		
Ändring af redskapsrummet i brandstation	1,600: —	3,050: —	28,876: —

Byggnadsnämnden:

(Bilaga litt. E.)

Årskostnader . . . . 3,200: —

Sundhetsvården:

(Bilaga litt. F.)

Årskostnader:

a) Allmänna hälsovården	10,450: —	
b) Epidemiska sjukhuset	11,600: —	
c) Köttbesiktningsbyrån	9,450: —	31,500: —

Anm. I stället för af Hälsovårdsnämnden föreslagna lön och tjänstgöringspängar för 1/2 år åt en 2:dre stadsläkare tillhopa 1,000 kronor, har Drätselkammaren, då beslut om tillsättande af en 2:dre stadsläkaretjänst ännu ej fattats, ansett att ett förslagsanslag å samma belopp bör i afvaktan därpå i sundhetsvårdens stat upptagas.

Transport 401,748: 26

Transport 401,748: 26

Gatuläggningar:

Kostnader för mindre gatuarbeten år 1908 samt afgäld för nubbstensbrott	5,000: —	
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	
D:o för större gatuarbeten enligt arbetschefens förslag, *bil. litt. G. och H.*	6,900: —	15,900: —

Vägunderhåll:

Grusning och makadamisering af vägar	6,000: —

Vatten-, gas- och elektricitetsverken:

(Bilagor litt. I. 1 och 2.)

Vattenverket	26,800: —				
Gasverket	49,000: —				
Elektricitetsverket	36,000 —	111,800: —			
2:dra årets amortering å kostnaden 5,000 kr. för ändring af kontorsbyggnaden .		1,250: —			
Sgr		113,050: —			
Enligt Drätselkammarens förslag *tillkommer* enligt Vatten- och gasverksstyrelsens skrifvelse den 14 Oktober 1907 jämte kostnadsförslag, intagna i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar samma år, sid. 166—170,					
a) för uppsättande af förslagsvis 18 st. nya gaslyktor med ledningar samt för inköp af nya gasmätare	9,190: —				
b) för förstärkning af elektriska luftledningen å Kristinagatan m. m. .	5,000: —	14,190: —	127,240: —		
afgår rabatter å gasafgifter			900: —	126,340: —	

Gatubelysningen:

(Bilaga litt. I. 2.)

Gasbelysning	20,160: —		
Belysning med luxlampor	580: —		
Elektrisk belysning	246: —	20,986: —	
Afgår för belysning å hamnen med 12 gaslyktor, förslagsvis		800: —	20,186: —

Transport 570,174: 26

		Transport	570,174: 26

Renhållningsverket:

Aflöningar:

Föreståndaren: Lön	1,500: —		
Lönetillägg för år 1908	300: —		
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	600: —	2,400: —	
Ordinarie arbetare:			
1 man (förman)	1,000: —		
1 » (fodermarsk)	1,000: —		
6 » à 900 kr.	5,400: —		
2 » à 770 kr.	1,540: —		
Hyresersättning för 4 man à 150 kr.	600: —	9,540: —	
Extra arbetare		2,000: —	
Aflöning till en sopare		840: —	
Extra körslor m. m.		300: —	
Inköp af torfmull, 4,000 balar à 1: 40		5,600: —	
» af utsäde		200: —	

Stallet:

Inköp af omkring 5,200 kg. hö, 6,800 kg. hafre och 3,000 kg. kli . .	1,450: —		
Hästskoning	170: —		
Underhåll af seldon, filtar och täcken	250: —		
Försäkrings- och brandpremier . . .	150: —		
Arvode till veterinären	25: —	2,045: —	

Diverse utgifter:

Olycksfallsförsäkring	60: —		
Trycksaker och räkenskapsböcker . .	30: —		
Vattenafgift	50: —		
Sotning	22: —		
Upphämtning af sopor	225: —		
Brandstodsafgifter	60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation och underhåll af fordon .	700: —		
Beklädnadskostnader	420: —		
Telefonafgift	100: —		
Läkararvode	100: —		
Oförutsedda utgifter	300: —	2,317: —	
	Transport	25,242: —	570,174: 26

	Transport	25,242: —	570,174: 26
Arrenden och afgälder:			
För del af Kungsängen	200: —		
» mark, inköpt från Myggbo . .	100: —		
» upplagsplats å Hammarbygärdet	30: —		
» d:o vid Rocklunda . .	100: —		
Drifkraft för blandningsmaskin . . .	700: —	1,130: —	
Nyanskaffning:			
Inköp af ett vagnskjul	50: —		
Flyttning och uppsättning däraf . .	450: —		
En sopkärra för hand	100: —	600: —	26,972: —

Stadens parker och planteringar:

(Bilaga litt. K.)

Årskostnader	9,336: 20

Hästholmarne:

Utskylder samt reparation och sandning af gångar	400: —

Skogarne:

Aflöning till skogvaktaren	1,000: —	
Diverse skogsarbeten	800: —	
Kostnad för indelning af stadens skog	500: —	2,300: —

Rådhuset:

Ett års hyra för Sundinska fondens gårdsfastighet . . .	5,000: —	
Kostnad för uppvärmning	1,000: —	
Skötsel af uren	40: —	
Belysning	600: —	
Brandstodsafgifter	96: —	
Städningspängar	600: —	
Diverse utgifter	300: —	7,636: —

Stadshotellet:

Aflöning till maskinist	960: —		
Bostad för d:o	200: —	1,160: —	
Uppvärmning af fästvåningen m. m.		2,000: —	
Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom		550: —	
För underhåll af fastigheten		500: —	4,210: —
		Transport	621,028: 46

Transport				621,028: 46

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna för undervisning i torrsimning af skolbarn		300: —	
Diverse utgifter såsom aflöningar och reparationer		1,000: —	1,300: —

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 3 hästar .		1,800: —	
Diverse utgifter för stallet		200: —	
Aflöning till tre körkarlar à 900 kr.		2,700: —	
Olycksfallsförsäkring för tre karlar		33: —	4,733: —

Renhållning:

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser . . .		1,800: —	
Renhållning af gatan mellan kyrkogårdarne vid kvarntullen		50: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser:			
14 kvinnor à 125 kr.	1,750: —		
För sopning å söndagarne under Maj —September = 24 dagar à 7 kr.	168: —	1,918: —	3,768: —

Arrenden och afgälder:

a) Afrad för s. k. Gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden, efter medelmarkegångspris, cirka		11: —	
Arrende för den s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen		75: —	
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark			
af länslasarettets område	18: —		
af länsfängelsets »	10: —	28: —	
Afgäld för mark, afsöndrad från länsfängelsets jordområde för järnvägen, enligt Kungl. brefvet den 21/11 1873		100: —	
Afgäld för Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		414: —	
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 Sept. 1900 för upplåtande till staden af			
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ångsgärdet och			
Transport		628: —	630,829: 46

Transport		628: —	630,829: 46
Herrgärdet: lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna lönejord å Trådarön: lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .	7: 50	162: 50	
5:te årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	
Ersättning till biskopslönens innehafvare för mistning i arrendet för lägenheten Klockartorp		500: —	
2:dra årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden . .		160: 48	
Ett års arrende för Bergstrandska jorden i Herrgärdet och Gåsmyrevreten		250: —	1,750: 75

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å länsfängelset		200: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden exproprierade delarne af Kungsängen	170: —		
för Östra utmarken	270: —		
» Viksängs villaområde	20: —		
» diverse jordägor och annan fastighet	300: —	760: —	
Brandstodsafgifter:			
Materialbodarne å Sjöhatten	63: 50		
För materialier förvarade i vågboden vid Stora torget	1: 20		
För ångvälten och gatuvattningsvagnar	39: 78		
Andel i brandstodsafgiften för brand- och polisstation	100: —		
För skogvaktarebostället	1: 99	206: 47	
Telefonafgifter för ledningar till			
Magistraten med anknytningar . . .	145: —		
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Stadens ombudsman	50: —		
Drätselkammarens ordförande . . .	50: —		
Drätselkammaren	125: —		
Stadsfogden	50: —		
Kronouppbördskassören	50: —		
Stadens arbetschef	50: —	570: —	
Transport		1,736: 47	632,580: 21

Transport		1,736: 47	632,580: 21
Stadens andel i lön till skarprättaren, 12/32-delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstodsafgift och utskylder m. m.		250: —	
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
Sockenbiblioteket:			
Anslag till böcker m. m.	100: —		
För skötsel och vård däraf	75: —	175: —	
Trycknings- och annonskostnader		2,500: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare . .		200: —	
Arvoden till ombud vid mantalsskrifning		120: —	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	6,081: 47

Diverse särskilda ändamål:

Anslag till slöjdskolan och tekniska skolan (åren 1907—1909)		2,000: —	
Ytterligare anslag till d:o (åren 1907 och 1908)		500: —	
Anslag till arbetareinstitutets bibliotek, *bilaga litt. L.* . .		1,500: —	
» till föreläsningskurser för arbetsklassen		800: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket i Västerås		1,200: —	
För ordnande af velocipedväg i Stallhagen		500: —	
För lagning af taket samt utvändig målning m. m. å polis- och brandstation, enligt arbetschefens förslag, *bilaga litt. M.*		750: —	
Anslag för två nya urinkurar samt för flyttning af två gamla	5,000: —		
Anslag för inköp af möbler i gamla stadshuset	4,571: —		
Anslag till handtverks- och industriutställningen år 1908	5,000: —		
Sgr	14,571: —		
Sistnämnde belopp, kr. 14,571: — föreslås till uttaxering på tre år, således för år 1908		4,857: —	12,107: —

Afkortningar:

För debiterade men ej ingående utskylder	12,000: —

Förslagsanslaget:

Till diverse utgifter och oförutsedda behof	12,258: 21
Transport	675,026: 89

	Transport	675,026: 89

B. Fattigvården.

Bilagor litt. N. 1—3	50,832: 57

C. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 Oktober 1907	23,572: 15

D. Folkskolorna.

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 Oktober 1907		129,071: 29
	Kronor	878,502: 90

INKOMSTER:

Stadens allmänna drätsel:

Tomtören:

För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32

Arrende för diverse jordlägenheter:

Östra utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (Carl Aug. Johansson)	360: —	
» Gustafsslätt (C. J. Sjöberg)	281: —	
» Andersbo (A. G. Andersson)	350: —	
» Gården Utmarken	1,100: —	
» Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen	160: —	
» Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	310: —	
Utmarksjord invid Nordanby (R. Drotty)	500: —	
» cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (Thedens änka)	25: —	
Jakträtten å Utmarken (J. W. Ödman och Clas Sundin)	30: —	3,341: —

Västra utmarken:

1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson) .	35: —	
1 » » » (Doktor Holm) . .	50: —	
1 » » » (G. V. Johansson)	50: —	
1 » » » (C. G. Ahfeldt) .	25: —	
1 » » » (Rich. Blohm) . .	30: —	
1 » » » (Jenny Blohm) . .	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlsson)	3: —	
1 » » af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson) . . .	8: —	
Ett till ridbana användt område (Grefve Lewenhaupt) . .	10: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvallsbacke (J. A. Thelén) .	10: —	
1 » » » (A. R. Andersson)	10: —	
1 » » » (J. O. Larsson) .	5: —	
Transport	286: —	3,901: 32

Transport	286: —	3,901: 32
1 byggnadsplats å s. k. Ragvallsbacke (W. Hellström) .	15: —	
Ett till Masugnsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område	25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)	5: —	
Ett » Ljungstorp (C. A. Thörnblom)	3: —	
Ett område å s. k. Pistolsvreten (A. Jansson)	20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:		
ägofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)	50: —	
» » 556 (C. F. Vetter)	30: —	
» » 512 (C. A. Stensson)	40: —	
I nya Stohagsjorden:		
ägofig. N:ris 571, 572 och 573	25: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman) . . .	10: —	544: —

Viksäng:

Sju villatomter utarrenderade på 50 år (15:de året)	210: —

Diverse arrenden:

Persbohagen (Kristiansborgs gård)		10: —	
Östra holmen (Arv. Andersson)		150: —	
F. d. stadskassörsjorden:			
i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)		35: —	
i Rigärdet (Nordiska Metallaktiebol.)		18: —	
å Trådarön		30: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord:			
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektr. aktieb.) . .		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (A. G. Schörling)		7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen		10: —	
Mark af Persbohagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E Jansson)		5: —	
Från Renhållningsverket:			
För mark af Kungsängen	200: —		
För från Myggbo inköpt mark . . .	100: —	300: —	621: 90

Arrende för fiskvatten:

Fiskvattnet i Västra Västeråsfjärden, från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —	
Fiskvattnet från och med Gustafsvik till Stallhagen . .	25: —	
» » Stallhagen till Lillån	100: —	
» från Lillån till Viksäng	45: —	
Transport	220: —	5,277: 22

Transport		220: —	5,277: 22
Fiskvattnet vid Viksäng		15: —	
» vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken		500 —	
Elbaholmen: för restaurationsbyggnaden	500: —		
» en villa med tomt	100: —	600: —	
Platshyra för en källare vid Loviseberg		10: —	
» två magasin å södra Skallberget		20: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Hyra för upplagsplats å Kungsängen		60: —	
Plats för Vattenkiosken i Vasaparken		10: —	
» » » vid Pilgatan		10: —	
Upplagsplatser å s. k Sjöhatten:			
14 platser à 25 kr.	350: —		
1 plats	50: —	400: —	
Afgäld för upplåten mark:			
till tomten N:o 4 i Södra kvarteret	10: —		
» » » 133 i Västra »	10: —		
» » » 104 i Södra »	4: —		
» » » 113 & 114 i Västra	10: —	34: —	
Hyra för plats för en fotografiatelier vid Viksäng (Ernst Blom)		5: —	
Upplagsplats å tomten N:o 6 Norra kvarteret		25: —	
Plats för ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm		25: —	
Hyra för köttbesiktningsbyrån, bil. litt. F.		2,000: —	4,599: —

Brandverket:

(Bilaga D 2.)

Diverse inkomster från verkstäderna m m.	2,500: —

Hyror af stadens gårdar m. m.:

(Bilaga litt. O.)

Behållning för år 1908 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark	20,000: —	
Hyror af stadshotellet	35,000: —	55,000: —

(Häri ej inberäknadt hyresvärdet af fästivitetsvåningen i stadshotellet.)

Transport	67,761: 22

		Transport	67,761: 22

Sundhetsvården:

(Bilaga F.)

a) *Epidemiska sjukhuset:*			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader förslagsvis	2,500: —	5,275: —	
b) *Köttbesiktningsbyrån*		9,450: —	14,725: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogseffekter	1,200: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen	500: —

Hamnen:

(Bilaga litt. P.)

Ränta och amortering å hamn- och tullhusbyggnaden	8,145: 25

Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken:

(Bilaga litt. I 2.)

Vattenverket	41,750: —	
Gasverket	67,000: —	
Elektricitetsverket	55,380: —	164,130: —

(I detta belopp ingår arrendevärdet för turbinhuset vid Slottsbron, som at drätselkammaren uppskattats till 3,500 kr.)

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,500: —	
» » torfmullspudrett	9,000: —	
» » torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	200: —	
Hämtning af latrinkärl	400: —	
För krossning af hafre	100: —	13,200: —

Kallbadhuset:

Badafgifter	700: —
Transport	270,361: 47

		Transport	270,361: 47

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier: i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg 1,074,700 kr. à 6 kr.			64,482: —

Bränvinsmedel:

48/100-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1/10 1907—1/10 1908:			
Västerås Spritbolag	2,160: —		
Ångfartygen Aros och Västerås samt Sällskapet	400: —	2,560: —	
5/10-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under försäljningsåret 1/10 1906—1/10 1907		85,734: 88	88,294: 88

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 160 st. hundar à 15 kr. . . .	2,400: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af elementarläroverket för flickor å 8,000 kr. lån af stadskassan à 4 %	320: —	
Platshyra för karuseller m. m.	500: —	4,029: 05

Att genom uttaxering fyllas		451,335: 50
	Kronor	878,502: 90

Västerås den 22 November 1907.

På Drätselkammarens vägnar:

Thorsten Kalén.

Bernh. Carlson.

(Bilaga litt. A.)

Ränta och Amortering å Obligationslån:

1:o) Till Skandinaviska Kredit-Aktiebolaget:

(för 1892 års lån nominelt 400,000 kr.)

Kapitalskuld den 1 Jan. 1908 kr. 314,000			
för stadens bestämda ändamål, 14/20-delar .	219,800: —		
för fattiggården Karlslund, 1/20-del	15,700: —		
för nya folkskolebyggnaden, 5/20-delar . .	78,500: —		
Ränta och amortering:			
Ränta 1:sta 1/2-året å 314,000 kr. å 4 %	6,280: —		
» 2:dra » å 306,000 kr. å 4 %	6,120: —		
Amortering enligt plan	8,000: —	20,400: —	
Afgår ränta och amortering:			
a) Af fattigvården för fattiggården Karlslund	1,020: —		
b) Af folkskolans medel för nya folkskolebyggnaden	5,100: —	6,120: —	14,280: —

2:o) 1896 års lån å 1,000,000 kronor:

Däraf är försåldt obligationer:			
dels till Aktiebolaget Stockholms Handelsbank			
dels till fonder och Fromma stiftelser, som stå under Drätselkammarens förvaltning			
tillsammans kapital 895,000: —			
Kapitalskuld den 1 Jan. 1908 706,000: —			
Däraf för diverse ändamål 689,760: —			
För nya orgeln i domkyrkan . . . . 16,240: —			
Ränta och amortering:			
Ränta 1:sta 1/2-året å 706,000 kr. à 3,6 %	12,708: —		
» 2:dra » å 684,000 kr. à 3,6 %	12,312: —		
Amortering 12:te året enligt plan	22,000: —	47,020: —	
Afgår ränta och amortering:			
Af kyrkokassan för nya orgeln		1,016: 72	46,003: 28
Transport			60,283: 28

Transport			60,283: 28

3:o) **1902 års lån à 2,000,000 kronor:**

Däraf är försålt obligationer:				
dels till Aktiebolaget Stockholm Handelsbank				
dels till domkapitlet i Västerås				
dels till fonder och Fromma stiftelser, som stå under Drätselkammarens förvaltning				
tillsammans kapital		2,000,000: —		
Kapitalskuld den 1 Jan. 1908		1,886,000: —		
För stadens diverse bestämda ändamål		1,659,397: 10		
» nya folkskolebyggnaden		202,745: —		
» ombyggnad vid Karlslund . . .		23,857: 90		
Ränta och amortering:				
1 års ränta à 1,886,000 kr. à 4 % . . .		75,440: —		
Amortering 6:te året enligt plan		25,000: —	100,440: —	
Afgår ränta och amortering:				
a) Af folkskolans medel för nya folkskolebyggnaden		10,797: 30		
b) Af fattigvården för nybyggnad vid Karlslund		1,270: 57	12,067: 87	88,372: 13

4:o) **1907 års lån à 2,000,000 kronor:**

Däraf är försålt obligationer:				
dels till Aktiebolaget Stockholm Handelsbank				
dels till Stadsmäklaren Zethreus Stockholm				
tillsammans kapital		980,000: —		
För stadens diverse bestämda ändamål		935,500: —		
» nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet		44,500: —		
Ränta och amortering:				
Ränta under halfåret 1/8 1907 — 1/8 1908	22,050: —			
afgår ränta å de på olika tider inbetalda beloppen . . .	10,810: —	11,240: —		
Ränta under halfårets 1/2 — 1/8 1908 à 4 1/2 %		22,050: —		
Amortering 1:sta året enligt plan . . .		19,000: —	52,290: —	
Afgår ränta och amortering:				
Af folkskolans medel för folkskolebyggnaden å Herrgärdet			2,425: 25	49,864: 75
			Kronor	198,520: 16

(Bilaga B. 1.)

Till Magistraten i Västerås.

Härmed får jag ödmjukligen anhålla det Magistraten måtte hos Herrar Stadsfullmäktige förorda mig till erhållande af

dels förhöjd skälig godtgörelse för bestridandet af mina bägge ansvarsfulla tjänster, af hvilka jag innehaft stadsfogdebefattningen under tjugotre år, därunder göromålen gifvetvis i hög grad ökats medan lefnadsomkostnaderna blifvit oerhördt större,

dels, derest förmånen af kontorslägenhet ej kan också mig i något stadens hus beredas, af ett kontant bidrag, som motsvarar verkliga kostnaden för kontorshyra, vedbrand, städning och lyse

och dels att mig medgifves semester, en förmån, som nästan på alla områden numera åtnjutes.

Jag tillåter mig äfven fästa uppmärksamheten därå, att jag den 1 sistlidne Juli måst frånträda sekreterarebefattningen hos Västerås Fattigvårds Styrelse efter att innehaft samma bestyr under nitton år, sedan många år tillbaka mot en godtgörelse af 500 kronor för år.

Min enskilda verksamhet har äfven gått tillbaka, beroende därpå, att jag af mina befattningar varit förhindrad utföra en del uppdrag, något som Magistraten ock behagade vitsorda.

Västerås den 14 November 1907.

F. C. Hennichs.

(Bilaga B. 2.)

Till Magistraten i Västerås.

Som den aflöning, jag såsom kronouppbördskassör uppbär, i jämförelse med hvad andra städer betala innehafvare af sådan befattning, är oskäligt liten, får jag vördsamt anhålla att jag i lön måtte erhålla 2,500 kronor jämte 600 kronors anslag till skrifbiträde.

Då till exempel i Köping med $^{1}/_{3}$ af Västerås invånareantal kronouppbördskassörens lön utgår med lika belopp som här samt i Sundsvall, hvars invånareantal är ungefär lika med Västerås, kronouppbördskassörens aflöning, arvode till skrifbiträde inräknadt, utgör 6,000 kronor, och då jag med den nu begärda löneförhöjningen dock erhåller endast hälften mot sist berörda tjänstemans löneförmåner, ehuru arbetet är lika, torde denna min begäran vara af synnerligen blygsam beskaffenhet.

I sammanhang härmed vill jag erinra om att mina utgifter till skrifbiträde ej stanna vid det nuvarande anslaget, 600 kronor, utan måste jag af egna medel för närvarande lägga till cirka 200 kronor, hvilket belopp med den för hvarje år växande arbetsbördan säkerligen kommer att väsentligt ökas.

Västerås den 18 Oktober 1907.

Axel Eklundh.

(Bilaga B. 3.)

Till Magistraten i Västerås.

Med anledning af att nästkommande år utgör en öfvergångsperiod vid tillämpningen af den nya skatteförordningen och nu gällande uppbördsreglemente samt att nästa år ny fastighetstaxering skall äga rum, komma göromålen att under vissa tider af året så hopa sig å kronouppbördskontoret att mera arbetskraft erfordras. Jag får därfär vördsamt anhålla att ett anslag af 500 kronor för år 1908 beviljas till arvode åt sakkunnigt biträde å kontoret.

Västerås kronouppbördskontor den 18 Oktober 1907.

Axel Eklundh.

(Bilaga B. 4.)

Till Magistraten i Västerås.

Som det med stadens tillväxt visat sig allt mer nödvändigt att stadens mantalslängd registreras samt detta arbete är af mycket tidsödande beskaffenhet, får jag härmed anhålla att ett anslag af 250 kronor beviljas till mantalslängdens registrering.

Västerås kronouppbördskontor den 18 Oktober 1907.

Axel Eklundh.

(Bilaga B. 5.)

Till Magistraten i Västerås.

I anledning af de ständigt stegrade lifsmedelsprisen nödgas jag fortfarande vidhålla den af mig förlidet år gjorda ansökan om årlig aflöning af 1,600 kr

Då min tjänstgöring numera är så ordnad att jag omöjligen kan bereda mig någon extra inkomst så får jag härmed hos Magistraten ödmjukast anhålla om dess benägna tillstyrkan för bifall å min vördsamma ansökning.

Västerås den 12 November 1907.

Waldemar Clefberg.
Stadsvaktmästare.

(Bilaga C. 1.)

Till Magistraten i Västerås.

Redan så tidigt som i Oktober månad 1905 anhöll jag i skrifvelse till Magistraten, att framställning om anslag till inrättande af fem nya poliskonstapelsbefattningar måtte begäras hos herrar Stadsfullmäktige, på det att regelbunden polisbevakning skulle kunna anordnas å de delar af staden, som vore i saknad af sådan bevakning.

Dylik framställning gjordes äfven af Magistraten, men herrar Stadsfullmäktige beviljade icke anslag till mer än tre nya konstapelsbefattningar, så att en bevakningslinie kunde anordnas å Herrgärdet.

Fortfarande äro därför vissa delar af staden i saknad af ordnad polisbevakning, hvilken brist särskildt gjort sig gällande å Kyrkbacken och trakten däromkring. Talrika klagomål hafva nämligen försports från allmänheten därstädes, emedan ett stort antal lösa personer och äfven yngre arbetare stundom plägat samlas å Gamla Begrafningsplatsen och å andra ställen inom nämnda stadsdel, där de förtärt medhafd spirituosa, så att de blifvit berusade, hvarefter de antastat och okvädat förbipasserande personer och i öfrigt uppträdt opassande och förargelseväckande, såsom genom att obehörigen släcka därvarande gaslyktor o. s. v.

Rätt ofta förekomma därjämte talrikt besökta sammankomster, baler, basarer och andra slags tillställningar i Folkets hus vid Blåsbogatan, hvarvid ej sällan en stor del af deltagarne i dess tillställningar — synnerligast de yngre elementen bland dem — föranledt störande uppträden därstädes samt dessutom, när de sent på kvällarne eller nattetid aflägsnat sig därifrån uppträdt högljudt och bråkigt.

Jämväl från skolrådet har genom folkskoleinspektören klagomål skriftligen anförts hos undertecknad öfver att stora skockar halfvuxna ynglingar ofta samlats vid gamla småskolehuset utanför Gåsmyretullen och i närheten däromkring samt där föröfvat skadegörelse och ofog, hvarför skolrådet anhållit, att regelbunden polisbevakning måtte anordnas å Gåsmyregatan, hvilket emellertid med nuvarande antal konstaplar ej låtit sig göra.

Äfven från andra delar af staden hafva ej sällan klagomål framförts med anledning af oordningar, som inträffat på grund af bristande polisbevakning.

Redan på grund af ofvan anförda skäl vore behofvet af poliskårens ökning, enligt min åsikt, mer än väl motiveradt, men härtill kommer, att genom stadens hastiga utveckling de senaste åren och den däraf föranledda stora trafikökningen i de centralare delarne af staden nödvändigheten af ökad polisbevakning jämväl därstädes allt kraftigare framträdt.

Hvad som dessutom i särskildt hög grad gör behofvet af ökad polisbevakning kännbart är, att Västmanlands regemente förlagts hit till staden och synnerligast då större styrkor äro sammandragna för militäröfningar har det förekommit, att oordningar och störande uppträden tillställts af militärpersonalen.

I sammanhang härmed anser jag mig icke kunna underlåta att framhålla, det Västerås stad med sin talrika arbetarebefolkning i brottmålsstatistiskt hänseende årligen intager en af de främsta platserna — ja äfven under ett af de senare åren

stått främst bland alla städer i landet, hvilket förhållande ju med all tydlighet framhäfver samhällets skyldighet, att genom en stark polisbevakning söka i möjligaste mån förhindra allmänheten från olagligheter, och, då sådana begås, så långt som möjligt sätta vederbörande i tillfälle att upptäcka och föra dem under åtal.

Till jämförelse kan nämnas, att i Sundsvall, som i afseende å innevånareantal närmast är likställdt med Västerås, poliskåren redan år 1905 utgjordes af 8 befäl och 30 konstaplar, under det att motsvarande antal här i staden då var endast 4 befäl och 16 konstaplar, samt att den förstnämnda stadens utgifter för polisväsendet i aflöningar uppgingo till kronor 53,630, då Västerås stad för samma ändamål utgaf endast kronor 21,680.

Under åberopande af hvad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa det Magistraten ville hos herrar Stadsfullmäktige göra framställning om beviljande af anslag till minst fem nya konstapelsbefattningar från och med nästkommande år.

Västerås i Stadsfiskalskontoret den 15 Oktober 1907.

Erhard Kumlin.

(Bilaga C. 2.)

Till Magistraten i Västerås.

Ehuruväl vi under sistlidet år anhållit om förbättrade löneförmåner för polismännen härstädes få undertecknade kommitterade ånyo återkomma till Magistraten med en ny begäran om löneförbättring. De allt fortfarande stigande dyra lefnadsförhållandena och särskildt innevarande års betydligt höjda hyror har drifvit oss härtill. Äfven den omständigheten, att vi äro ovissa om, huruvida den af herrar Stadsfullmäktige tillsatta löneregleringskommitten kan beräknas vara färdig med sitt förslag till den tid, då herrar Stadsfullmäktige för nästa år skall bestämma kårens utgiftsstat, har varit en bidragande faktor till denna vår begäran.

Allt tydligare framträda ju polismännens kraf på bättte ekonomisk ställning för hvarje år, och därför hafva polismännen under de senare åren nästan i alla städer fått sina löneförmåner förbättrade. Vi hafva äfven här fått förbättrade löneförmåner, för hvilket vi äro vederbörande hjärtligt tacksamma, på samma gång vi ändock vilja framhålla att våra nuvarande löneförmåner ännu äro betydligt underlägsna andra polismäns i städer med samma dyra lefnadsomständigheter som Västerås, hvilket vi tro oss veta, att såväl Magistraten som herrar Stadsfullmäktige mycket väl inse.

Som exempel på huru polismännen i nedan uppräknade städer fått sina löneförmåner förbättrade under de senare åren, kan anföras att i Karlskrona, där aflöningen år 1906 utgick med för

öfverkonstapel	1,925: —
och för konstapel med	1,575: —

densamma nu utgår med respektive

för öfverkonstapel	2,300: —
och för konstapel	1,900: —

Löneförmånerna i nedannämnda städer ställa sig sålunda, detta i den *högsta* lönegraden:

Malmö:

Öfverkonstapel	2,400: —
Konstapel	1,900: —

Norrköping:

Öfverkonstapel	2,000: —
Konstapel	1,600: —

Gäfle:

Öfverkonstapel	2,250: —
Konstapel	1,700: —

Sundsvall:

Öfverkonstapel	2,150: —
Konstapel	1,730: —

Helsingborg:

Öfverkonstapel	2,220: —
Konstapel	1,695: —

Örebro:

Öfverkonstapel	2,400: —
Konstapel	1,735: —

Göteborg:

Öfverkonstapel	2,600: —
Konstapel	1,900: —

Kristianstad:

Öfverkonstapel	2,220: —
Konstapel	1,700: —

Nyköping:

Öfverkonstapel	1,700: —
Konstapel	1,300: —

Ystad:

Konstapel	1,350: —

Sölvesborg:

Konstapel	1,300: —

Ronneby:

Konstapel	1,500: —

Djursholm:

Konstapel	2,050: —

I nästan alla här ofvan uppräknade städer äro lefnadsomkostnaderna billigare än i Västerås, och i en del af dem väsentligt mycket billigare, hvarför de af oss här ofvan begärda löneförmånerna, åtminstone i en del af dessa städer ställa sig gynnsammare än de belopp vi för polismännen härstädes nu föreslagit.

Som vidare stöd för våra föreslagna löneförmåner vilja vi vidare hänvisa till yrkesarbetarnas aflöningsförhållanden här i staden. Sålunda åtnjuta måleriarbetarna 50 öre pr timme för dagsarbete och 1 kr. pr timme för söndags- och nattarbete. Mureriarbetarna äro aflönade med 60 pr timme, byggnadsarbetarna med 42 öre, plåtslageriarbetarna med 50 öre, smidesarbetarna med 38 öre, filare och järnsvarfvare med 38 öre samt slutligen sten och grofarbetarna med 40 öre pr timme och därutöfver. Alla här ofvan uppräknade arbetaregrupper erhålla dessutom 50 % förhöjning för söndags- och nattarbete, utom måleriarbetarna som erhålla 100 % förhöjning för söndags- och nattarbete.

Skulle poliskonstaplarna, hvilkas tjänstgöring synes oss fordra mera intelligens, takt och samvetsgrannhet, än hvad som fordras af den vanliga yrkesarbetaren, betalas med samma timpenning, som till exempel måleriarbetarna, så skulle poliskonstaplarna här i staden, hvilkas tjänstgöringstid nu uppgår till 3,285 timmar pr år, däraf 1,733 timmar på dagen samt 1,552 timmar på natt och söndagar, komma i åtnjutande af den skäligen behöfliga årsinkomsten af 2,418 kr. och 50 öre. Natttimmarna äro af oss beräknade från klockan 9 e. m. till klockan 7 f. m.

Efter denna beräkningsgrund, som synes oss rättvis, erhålla nu poliskonstaplarna härstädes däremot endast omkring 25 öre pr timme för dagstjänstgöring och 50 öre pr timme för natt- och söndagstjänstgöring Af detta framgår tydligt, att till och med grofarbetarna härstädes under vissa förhållanden äro bättre aflönade än större delen af polismännen

Härtill kan ju invändas, att en del af här ofvan uppräknade arbetaregrupper tillhöra de så kallade säsongsarbetarna, hvilka endast en del af året erhålla arbete. På denna invändning få vi vördsamt hänvisa till, att inom alla ofvannämnda fack, arbetarna i stor utsträckning arbeta på ackord och gifves det då tillfälle åt den duglige och villige arbetaren förtjäna 50 till och med 100 % utöfver den vanliga timpenningen. Under sådana förhållanden finnes ingen utväg för polismännen att förbättra sina inkomster.

Vid järnvägarna, post, telegraf och fångvården äro löneförmånerna, i förhållande till tjänstgöringen, bättre än för polismännen härstädes. Särskildt vilja vi nu här framhålla nuvarande löneförmånerna vid Västerås station af Stockholm—Västerås—Bergslagernas järnvägar. Stationskarlarna, banvakterna, ordinarie arbetarna och därmed jämförliga befattningshafvare åtnjuta därstädes en grundlön af 1,170 kronor, efter 12 års tjänst en årlig lön af 1,470 kronor. Lokomotiveldarna och därmed jämförliga befattningshafvare åtnjuta därstädes en grundlön af 1,380 kronor, efter 12 års tjänst en årlig lön af 1,680 kronor, dessutom utgår till lokomotiveldarna s. k. resekostnadsersättningar uppgående till ett belopp i medeltal af 420 kronor pr år eller tillhopa 2,100 kronors årlig inkomst äfvensom fri päls och pälsmössa.

Konduktörerna och därmed jämförliga befattningshafvare åtnjuta därstädes en grundlön af 1,500 kronor, efter 12 års tjänst en årlig lön af 1,980 kronor, dessutom utgår till konduktörerna s. k. resekostnadsersättningar uppgående till ett belopp af i medeltal 480 kronor pr år eller tillhopa 2,460 kronors årlig inkomst.

Lokomotivförarna och därmed jämförliga befattningshafvare åtnjuta därstädes en grundlön af 1,620 kronor, efter 12 års tjänst en årlig lön af 2,400 kronor dessutom utgår till lokomotivförarna s. k. resekostnadsersättningar uppgående till ett belopp af i medeltal 840 kronor pr år eller tillhopa 3,240 kronors årlig inkomst äfvensom fri päls och pälsmössa.

I alla här ofvan uppräknade grader utgår ålderstilläggen efter respektive 3, 6, 9 och 12 års tjänst.

De stationskarlar som tjänstgöra som växlare har en tjänstetid af i medeltal 8 timmar pr dygn, den åkande personalen 240 högst 260 timmar i månaden. För öfvertid utgår extra betalning.

Poliskonstaplarnas tjänstgöring ha vi ansett minst lika viktig, ansträngande och kräfvande som konduktörernas, hvaremot lokomotivförarnas tjänst bör jämställas med underbefälets tjänstgöring vid en poliskår, hvarför också dessa borde vara aflönade efter samma grunder.

På grund af hvad vi sålunda anfört, få vi vördsamt anhålla, att Magistraten för sin del ville tillstyrka samt hos herrar Stadsfullmäktige föreslå att polismännen under nästföljande år och intill dess herrar kommitterades löneförslag blifver fastställdt, löneförmånerna härstädes måtte ökas för öfverkonstapel, detektivkonstapel och inspektionskonstapel med 200 kronor och för konstapel samt extra konstapel 100 kronor, då dessa innehaft tjänst vid kåren under mindre än tre år samt för konstapel, som haft tjänst vid kåren tre år eller därutöfver 200 kronor utöfver hvad lönerna för nuvarande år utgå till respektive polismän.

Västerås den 2 November 1907.

Å Västerås Poliskårs vägnar:

Emil Carlsson.

Georg Homgren. *Gust. Richtnér.*

(Bilaga D. 1.)

Utdrag ur protokollet öfver Brandstyrelsens sammanträde den 8 Oktober 1907.

Närvarande: Hrr Tersmeden, Oest, Danielsson, Karlsson, Blume och Brandchefen.

— —

§ 5.

Företogs till behandling uppgörande af Brandverkets stat för år 1908.

Från Brandchefen hade inkommit en anhållan om tillstyrkan till förhöjd *aflöning och beklädnadsersättning*, motiverad genom ökade lefnadsomkostnader och en tjänstetid af 10 år i stadens tjänst. Brandstyrelsen ansåg sig på grund af den gjorda framställningen böra förorda denna anhållan.

Då v. Brandchefens *lön* är lägre än i andra städer med Västerås jämförliga förhållanden och befattningen upptager rätt mycken tid samt *beklädnadsersättning* förut ej utgått men visat sig behöflig, ansåg styrelsen sig föranlåten tillstyrka en förhöjning i detta anslag.

Sedan *brandtelegrafen* öfvertagits från polisen af brandkåren och en ny ångspruta tillkommit äro härför ytterligare *2 man* erforderliga, hvilka af styrelsen upptagits i staten för nästa år.

Löneförhöjning vid rekapitulation för reservbrandsoldater har visat sig nödvändig, enär svårighet uppstått anvärfva dessa efter uttjänt kontrakttid. Brandstyrelsen har därför ansett, att en förhöjning af 5 kr. pr månad efter väl vitsordad 1 års tjänstgöring skulle utgå.

Under *nyanskaffning* är upptaget:

En häst och en sele, hvilken åtgärd är en gifven följd af tillkomsten af ångsprutan;

Komplettering af manskapets utrustningspersedlar, då brist häri uppstått;

Ett hopp- eller lifräddningssegel, hvilket förut ej tillhört den fasta brandkårens attiralj;

Isoleringstråd, erforderlig till förhindrande af kontakt vid takarbeten å byggnader, samt

2:ne brandskåp för uppsättning i nya stadsdelar, där sådana ej förut finnas, hvilka alla anslag Brandstyrelsen ansett sig äfven böra förorda.

Uppgjordes följande

Förslag till utgifts- och inkomststat för brandväsendet år 1908.

Utgifter:

Aflöningar:

Brandchefen:	Lön	1,900: —	
	Beklädnad	200: —	2,100: —
		Transport	2,100: —

Transport		2,100: —	
Vice Brandchefen: Lön	500: —		
Beklädnad	75: —	575: —	
Brandmästaren: Lön	1,200: —		
Beklädnad	120: —	1,320: —	
Stallkorpralen: Lön		900: —	
1 brandsoldat (tillika verkstadsförman): Lön		800: —	
1 d:o (» maskinist): »		800: —	
8 brandsoldater: Lön à 750: —		6,000: —	
8 reservbrandsoldater: Lön à 120: —		960: —	
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —	
Löneförhöjning vid rekapitulation för reservbrandsoldat		240: —	
Skorstensfejaren: Lön		25: —	13,920: —
Beklädnad:			
11 brandsoldater à 120		1,320: —	
8 reservbrandsoldater à 60: —		480: —	1,800: —
Kol, ved och lyse			1,350: —
Stallet:			
Utfodring och skoning af 3 hästar			1,500: —
Diverse utgifter:			
Olycksfallförsäkring för brandchefen och v. brandchefen 25 kr. hvardera		50: —	
Kollektiv olycksfallförsäkring för 20 man		170: —	
Trycksaker och skrifmaterialier		300: —	
Tvätt, skurning och städning		200: —	
Underhåll af brandtelegrafen		200: —	
D:o » brandredskapen		500: —	
D:o » inv. i brandstation och verkstäderna		400: —	
Telefonafgifter och samtal		170: —	
Brandstodsafgifter, hvaraf beräknas 40: — för inv. och 60: — för fastigheten		100: —	
Läkarearfvode och medicin		150: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.		200: —	
Hyresersättning för tre gifta brandsoldater		550: —	
Oförutsedda utgifter		300: —	3,290: —
Brandkårens reserv:			
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen: Fri telefon		60: —	
2:dre d:o Lön		20: —	
1:ste maskinisten: Lön		75: —	
2:dre d:o »		50: —	
30 man à 10 kr.		300: —	
Kol m. m.		100: —	
Tomthyra		50: —	
Transport		655: —	21,860: —

	Transport	655: —	21,860: —
2:ne slangkärror:	2 förmän à 20 kr.	40: —	
	20 man à 10 kr.	200: —	
	öfningar med manskapet	350: —	1,245: —
Allmänna brandstyrkan:			
Hyra för spruthus		250: —	
Gratifikation vid sprutmönstringar		300: —	
Diverse utgifter vid eldsvådor		300: —	850: —
Nyanskaffning:			
En häst och en sele		1,000: —	
10 st. kaskar à 13: 50		135: —	
6 » lifbälten à 16: 50		99: —	
14 » s. k. plåtyxor med läderväskor à 8: —		112: —	
Isoleringstråd till brandtelegrafen		150: —	
2:ne brandskåp jämte koppartråd		200: —	
Ett hopp- eller lifräddningssegel		250: —	1,946: —
		Kronor	25,901: —

Inkomster:

Beräknade inkomster från verkstäderna m. m.	2,500: —
Att genom uttaxering fyllas	23,401: —
Summa Kr.	25,901: —

Västerås den 8 Oktober 1907.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

(Bilaga D. 3.)

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt anhålla, att Styrelsen från och med nästkommande år, hos Hrr Stadsfullmäktige ville tillstyrka min begäran om ett årligt lönetillägg af 200 kr.

Såsom stöd för denna min anhållan får jag anföra, dels fördyrade lefnadsomkostnader, dels ock, att jag den 1 November innevarande år varit i stadens tjänst i tio år samt att lönen under denna tid högst oväsentligt ökats.

C. G. Sjöqvist.
Brandchef.

(Bilaga D. 4.)

Protokoll vid extra sammanträde inom Brandstyrelsen den 13 Nov. 1907.

Närvarande: Ordföranden, Edv. Karlsson, Danielsson, Fr. Johansson, Blume och Brandchefen.

Sedan brandmästaren jämte 7 af de brandsoldater som varit anställde vid brandkåren mer än 2 år inkommit med en skrifvelse till Herrar Stadsfullmäktige, i hvilken de framställer begäran om ett dyrtidstillägg af 100 kr. för nästa år, samt äfven anhåller att brandstyrelsen måtte tillstyrka denna deras begäran, upptog brandstyrelsen denna fråga under diskussion och beslöt därvid,

att, enär flertalet af de sökande redan den 1 Sept. i år förnyat sina kontrakt vid brandkåren och därvid icke framlagt någon önskan om dyrtidstillägg; och då utgifts- och inkomststaten för brandverket redan är uppgjord och inlemnad till Magistraten, ett förhållande som var kändt af supplikanterne, samt då brandsoldatarnas aflöningar på deras begäran äfven föregående år höjdes i afvaktan på löneregleringskommittens utlåtande, icke för närvarande tillstyrka deras framställan.

C. G. Sjöqvist.

Justeradt:
P. Iersmeden.

(Bilaga D. 5.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade, anställda vid Västerås stads brandkår få härmed vördsamt anhålla att Herrar Brandstyrelseledamöter behagade till Herrar Stadsfullmäktige framlämna vår vördsamma anhållan det våra löneförmåner måtte till någon mån förbättras.

Den 28 Augusti sistlidet år inlämnades af undertecknade till Herrar Brandstyrelseledamöter, förslag till löneförmåner för brandmanskapet samt under innevarande år ett liknande förslag ställdt till kommitterade för utarbetande af löne- och pensionsstat för stadens tjänstemän och betjänte. Af Brandsstyrelsen tillstyrktes ett lönetillägg; för korpral 100 kronor samt för brandsoldat 150 kronor, hvilket belopp Herrar Stadsfullmäktige på sitt sammanträde beviljade, till hvilka vi nu står i stor tacksamhetsskuld för.

Sedan denna tid har, emellertid löneförhållanden i en del brandkårer, där det kombinerade systemet med polis- och brandkårer icke finnes infört blifvit betydligt förbättrade samt vid de kårer, där inga löneförbättringar skett, är brandmanskapet beredt på att begära löneförhöjning.

Särskildt vilja vi nu framhålla brandmanskapet i Gäfle, de har sedan sistlidet år, oaktadt lönerna därstädes redan då voro jämngoda med aflöningsförhållanden här i kåren fått sina löner förhöjda sålunda:

Ogift brandsoldat 132 kronor i beklädnad (för uniform, underkläder och skodon) fri mat, fri läkarevård, kontant månadsaflöning utgörande 45 kronor i månaden.

För innehafvare af specialtjänst 5 kronor i mån.
Arvode för v. korpral . . . . 5 » i »
» » » . . . . 10 » i »

dessutom plägar vid jultid utdelning af brandkårens kassor äga rum; skatterna betalas för brandsoldat så länge han i tjänsten kvarstår. I Borås och Linköping äro löneförhållandena ungefärligen desamma som i Gäfle.

I här ofvan uppräknade städer äro lefnadsomkostnaderna väsentligt mycket billigare än här i staden, hvarför ofvannämnda lönebelopp som utgör de högsta nuvarande löneförmånerna i respektive städer åtminstone i en del af dessa, ställa sig gynnsammare, än hvad brandmanskapet har det här i staden.

Som vidare stöd för denna vår anhållan vilja vi vidare hänvisa till yrkesarbetarnas löneförhållanden här i staden, sålunda åtnjuta måleriarbetarna 50 öre, plåtslageriarbetarna 50 öre, mureriarbetarna 60 öre, byggnadsarbetarna 42 öre, smidesarbetarna 38 öre, samt slutligen sten- och grofarbetare 40 öre allt pr timme och dagsarbete. Vid statens och enskilda järnvägar, post, telegraf och fångvården är löneförmånerna vida bättre. Jämnför t. ex. de stationskarlars arbetstid som tjänstgöra som växlare så är denna i öfverensstämmande med brandkårens nämligen åtta timmar pr dag; öfvertidsarbete för personalen utgår extra betalning. Brandmanskapet däremot erhålla icke i händelse af ett längre dags- eller nattarbete under en eldsvåda, någon ersättning därför.

För öfrigt anse vi, att en brandsoldats tjänstgöring, och den påpasslighet som fordras, är minst lika ansträngande, lifsfarlig och kräfvande som någon af här ofvan anförda arbetsgrupper. Äfvenledes äro vi bunda såväl natt som dag. Instruktionen lyder, att brandsoldat ej får åtaga sig något extra arbete eller så kallade handsölande. Följaktligen äro vi tvungna att å vår lön existera med undantag af den lilla extra förtjänst som tillkommer vid vakttjänstgöring vid teatraliska föreställningar m. m., hvilken belöper sig till, cirka 20 kronor pr man och år.

På grund af hvad vi sålunda anfört, får vi vördsamt anhålla att Brandstyrelsen för sin del ville tillstyrka samt hos Herrar Stadsfullmäktige föreslå, och intill dess löneregleringskommittens förslag blifvit fastställdt, ett dyrtidstillägg à 100 kronor för korpral, samt 100 kronor för brandsoldat som tjänt i två år och därutöfver, mer än hvad lönerna i år utgå till respektive brandmanskap.

Västerås den 11 November 1907.

Vördsammast

N:o 1. Gustaf Forslund, Stallkorpral.
» 2. Knut Löfstrand, Brandsoldat.
» 3 C. W. Öhrn d:o
» 4. Liljeqvist d:o
» 5. G. T. Medin d:o
» 6. A. H. Staberg d:o
» 7. K. Gustaf Johansson, d:o samt
Brandmästare K. F. Sandberg.

(Bilaga D. 6.)

Kostnadsförslag

till föreslagen ändring af redskapsrummet i Västerås Brandstation.

Rifning af tegel- och gråstensmur samt rönsning af tegel	200: —
Grundläggning	72: —
2,600 st. murtegel med bruk och inmurning à 90 kr. pr 1,000	234: —
Brädtak med sparrar samt spräckpanel	210: —
Plåtarbete	105: —
Kalkputs och fogstrykning	112: —
Ändring och flyttning af porten	15: —
Cementgolf	168: —
Järnbalkar	300: —
Målning	40: —
Ställningar och oförutsedda behof	144: —
Kronor	1,600: —

Västerås den 8 Oktober 1907.

E. Edv. Karlsson.

(Bilaga E.)

Utdrag af protokoll, fördt vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 23 Oktober 1907.

§ 121.

I anledning af en från Magistraten den 12 innevarande Oktober till Byggnadsnämnden aflåten skrifvelse med anmodan till Nämnden att sist före månadens utgång till Magistraten inkomma med Nämndens specialförslag öfver utgifter och inkomster för nästkommande år, beslöt Byggnadsnämnden uppsätta följande

Förslag

till utgifter under år 1908.

Stadsingeniören:	Lön	1,200: —	
	Tjänstgöringspenningar	800: —	
	Lönetillägg för år 1908 i afbidan på lönereglering	500: —	2,500: —
Arvode till byggnadsfiskalen för tillsyn, att stadfästade ritningar följas vid pågående arbeten			300: —
Rit- och skrifmateriel för arbeten, som för stadens räkning utföras		150: —	
Diverse omkostnader		150: —	300: —
Förslagsanslag till sakkunnigt arkitektbiträde			100: —
		Kronor	3,200: —

Som ofvan

In fidem

Theofil Öberg.

(Bilaga F.)

Utdrag af Hälsovårdsnämndens i Västerås protokoll den 5 November 1907.

§ 128.

Beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige föreslå dels följande lönestat för stadsläkarne:

1:ste stadsläkaren:

Lön	2,000: —	
Tjänstgöringspengar	1,000: —	3,000: —

samt 2 ålderstillägg, hvardera å 500 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

2:dre stadsläkaren:

Lön	1,400: —	
Tjänstgöringspengar	600: —	2,000: —

samt två ålderstillägg liksom till 1:ste stadsläkaren;

dels såsom öfvergångsbestämmelse, att nuvarande stadsläkaren skulle utan särskild ansökan inträda som 1:ste stadsläkare samt äga tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid beräknande af ålderstillägg, hvadan i budgetförslaget för 1908 skulle upptagas för honom ett ålderstillägg å 500 kronor,

dels ock att i nästa års stat för sundhetsvården upptaga ½ års löneförmåner för en blifvande 2:dre stadsläkare.

§ 129.

Anmälde vice ordföranden, att stadens sjuksköterska hittills under innevarande år varit så strängt upptagen, att hon icke kunnat beredas någon som hälst ledighet, samt föreslog i anledning häraf, och då det äfven i öfrigt visat sig behöfligt att få åtminstone ännu en sjuksköterska för staden, att i utgiftsförslaget, måtte upptagas aflöning för 2 sjuksköterskor med 500 kronor åt hvardera, och fattade Nämnden beslut enligt detta vice ordförandens förslag.

§ 130.

Beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige föreslå, att aflöningen åt köksföreståndarskan vid epidemiska sjukhuset höjdes från och med nästkommande år från 250 till 300 kronor.

§ 131.

I anledning däraf, att planket omkring epidemiska sjukhusets tomt måste nästkommande år ommålas, hvilket arbete beräknats draga en kostnad af omkring 800 kronor, beslöt Hälsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige föreslå en höjning af anslaget för diverse utgifter till sjukhuset från 1,000 till 1,500 kronor.

§ 132.

Beslöt Hälsovårdsnämnden föreslå höjning i den vid köttbesiktningsbyrån anställda hälsopolisens löneförmåner till följande belopp:

Lön	1,300: —
Beklädnadsersättning	100: —
Summa kronor	1,400: —

§ 133.

Beträffande bokförarens vid köttbesiktningsbyrån aflöning beslöt Hälsovårdsnämnden att i sitt utgiftsförslag för år 1908 upptaga 600 kronor i stället för 500 kronor för innevarande år; och beslöt Nämnden i detta sammanhang vidare att hos stadsfullmäktige anmäla och anhålla om stadsfullmäktiges godkännande af, att köttbesiktningsbyråns kassa och bokföring vårdades och sköttes å byrån af dess bokförare under föreståndarens kontroll samt att bokföraren hos Drätselkammaren för de af honom omhänderhafda medlen ställt borgen å 3,000 kronor.

§ 134.

Som det visat sig nödvändigt att hafva 2 biträden vid trikinundersökningarne å köttbesiktningsbyrån, beslöt Hälsovårdsnämnden att för detta ändamål upptaga i 1908 års förslag till utgiftsstat ett belopp af 600 kronor i stället för 360 kronor för innevarande år.

§ 135.

Förmälde Herr Jonsson, att erfarenheten från köttbesiktningsbyråns verksamhet under innevarande år visat behofvet af tillkallande vid särskilda tillfällen af extra biträde, samt föreslog att i förslaget till utgiftsstat för nästkommande år måtte upptagas för sådant ändamål ett belopp af 600 kronor; och beslöt Hälsovårdsnämnden biträda Herr Jonssons förslag.

§ 136.

Beslöt Hälsovårdsnämnden att i förslaget till utgifter för nästkommande år höja den beräknade hyran för köttbesiktningsbyråns lokaler från 1,500 till 2,000 kronor, dock att i sistnämnda belopp skulle ingå beräknad hyra, 500 kronor för en blifvande förbränningsugn för kasserade köttvaror, hvars anskaffande visat sig af högsta behofvet påkalladt, och hvarom förslag inom kort skulle upprättas och ingå till stadsfullmäktige,

Härjämte beslöt Nämnden att hos stadsfullmäktige anhålla, att tilläfventyrs uppkommande öfverskottsmedel å köttbesiktningsbyråns verksamhet måtte reserveras för anläggande af en dylik förbränningsugn.

§ 137.

Med ledning af sina ofvan under §§ 128—136 antecknade beslut denna dag antogs följande förslag till utgifts och inkomststat för sundhetsvården för nästkommande år:

Utgifter:

a) Allmänna hälsovården:

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: Lön	2,000: —		
Tjänstgöringspenningar	1,000: —		
Ålderstillägg	500: —		
Aflöning åt vikarie under semester	250: —	3,750: —	
2:dre stadsläkaren: Lön: ½ år	700: —		
Tjänstgöringspenningar: ½ år	300: —	1,000: —	
1:ste Barnmorskan: Lön		500: —	
2:dre d:o Lön		400: —	
2 ord. sjuksköterskor för staden à 500: —		1,000: —	
Hälsovårdspolisen: Lön	1,200: —		
Ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	100: —	1,600: —	
Animal vaccin för skyddskoppympning		100: —	
Diverse utgifter:			
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	200: —		
Desinfektionskostnader	200: —		
Tryck- och annonskostnader	100: —		
Diverse	70: —	600: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	10,450: —

b) Epidemiska sjukhuset:

Aflöningar:

Stadsläkaren för landsbygdens sjuka		500: —	
3 ordinare sjuksköterskor	1,200: —		
Fri kost à 200 kr. för hvarje	600: —	1,800: —	
Gårdsdrängen vid sjukhuset	400: —		
Fri kost	200: —	600: —	
Extra sjuksköterska (förslagsvis)		400: —	
Mathållning:			
Aflöning åt köksföreståndarska	300: —		
Kosthåll	200: —		
Matvaror	3,500: —	4,000: —	
Medicin, förslagsvis		500: —	
Ved, kol och lyse		2,000: —	
Brandstod, vattenskatt och telefonafgifter		300: —	
Diverse utgifter		1,500: —	11,600: —
		Transport	22,050: —

			Transport	22,050: —

c) Köttbesiktningsbyrån:

Aflöningar:

Föreståndaren		2,500: —		
Hälsopolis: Lön	1,300: —			
Beklädnadsersättning	100: —	1,400: —		
Bokförare och kassör		600: —		
Vaktmästare och biträde vid stämplingen		600: —		
2:ne biträden vid trikinundersökningen		600: —		
Extra biträden		600: —	6,300: —	
Värme, belysning och vatten			400: —	
Telefonafgift			50: —	
Tvätt			100: —	
Diverse oförutsedda utgifter			600: —	
Beräknad hyra			2,000: —	9,450: —
			Kronor	31,500: —

Inkomster:

a) Epidemiska sjukhuset:

Beräknade inkomster från Landstinget:

Fast årsafgift	2,775: —	
Underhållskostnader, förslagsvis	2,500: —	5,275: —
b) Köttbesiktningsbyrån		9,450: —
	Kronor	14,725: —

In fidem.

Theofil Öberg.

(Bilaga G.)

Kostnadsberäkning

för

ordnande af nedanstående gatudelar.

Västra Bergsgatan från Floragatan till Västra esplanaden förses med rännstenar af fältsten:		
350 meter fältstensrännor		1,050: —
Västra esplanaden från Stora gatans södra del till Svantegatan:		
förses med 3 meter gångbana i östra gränsen		800: —
Gamla Utanbygatan från Vasagatan till Nygatan:		
förses å norra sidan med ränsten af fältsten		800: —
Kopparbergsvägen midtför Domkyrkoesplanaden utlägges å västra sidan med trottoar och den nya delen af körbanan förses med fältsten:		
280 kbm. schaktning à 1: —	280: —	
265 » grus à 3: —	795: —	
55 meter sid- och kantsten à 9: —	495: —	
330 kvm. fältsten till körbanan à 2: —	660: —	
200 » tuktad sten till trottoaren à 6: 60	1,320: —	3,550: —
Södra esplanaden vid elektriska bolagets gjuteri:		
35 meter fältstensättning	105: —	
72 kbm. makadam med arbetskostnader	504: —	
Dagvattenbrunn	91: —	700: —
	Kronor	6,900: —

Västerås den 22 November 1907.

P. V. Johansson.

(Bilaga H.)

Kostnadsberäkning

för

sättande af nedanstående gatudelar med tuktad sten.

Stora gatan från Stenläggaregatan till och med Allégatans korsning förses med tuktad sten:		
1,261 kbm. schaktning à 1: —	1,261: —	
1,146 » grus à 3: —	3,438: —	
306 meter omhuggning af kansten à 2: 50	765: —	
76 » ny kantsten à 5: —	380: —	
382 » läggning af kantsten à 0:50	191: —	
1,315 kvm. tuktad sten till körbanan med sättning och transport à 9: —	11,835: —	
1,080 kvm. tuktad sten till trottoarerna à 6: 60	7,128: —	
Ändring af trappor, dagvattenbrunnar och tillägg för rundhörn m. m.	502: —	25,500: —
Engelbrektsplans planering och grusning:		
Schaktning och planering	500: —	
750 lass pinnofyllning	562: 50	
900 » grus à 1: 50	1,350: —	
90 meter fältstensrännstenar	270: —	
3 st. dagvattenbrunnar	300: —	
Diverse	67: 50	3,050: —
Vasagatan från Engelbrektsplan till Skolgatan makadamiseras å körbanan och förses med trottoar å östra sidan:		
Schaktning	750: —	
Uppläggning af östra trottoarkanten med grusning	320: —	
Stensättning af rännsten i östra trottoaren	640: —	
Dagvattenbrunn	185: —	
Makadam till körbanan, inberäknadt sand m. m.	2,205: —	4,100: —
	Kronor	32,650: —

Västerås den 22 November 1907.

P. V. Johansson.

(Bilaga I. 1.)

Vatten- och Gasverksstyrelsens betänkande till inkomst- och utgiftsförslaget för Vesterås stads vatten- och belysningsverk år 1908.

Beträffande inkomsterna är att erinra:

att den staden påförda kostnaden för gatubelysningen nedsatts från 4 öre pr lystimme till 3,6 öre pr lystimme, detta på grund af gjorda kostnadsberäkningar för denna belysning,

att afgiften för lysgas, hvilken afgift nu utgår med 22 öre för kubikmeter förbrukad gas, nedsatts i förslaget till samma pris som för kokgas eller till 15 öre kubikmetern.

Genom dessa förändringar hafva inkomsterna nedgått med:

för allmänna belysningen (560,000 lystim. à 0,4 öre)	2,240: —
» lysgasförbrukning (58,000 kbm. à 7 öre)	4,060: —
Sammanlagdt Kr.	6,300: —

Genom införandet af ett enhetligt gaspris vinnes afsevärd lättnad i räkenskapsföring. För att tillika kunna undvika att hafva särskilda mätare för kokgas och lysgas, hemställes, att rabatt må hädanefter, d. v. s. från och med 1908 års början, utgå vid gasförbrukning, som uppgår till öfver 5,000 kubikmeter för år och med 15 % af den enligt taxa debiterade afgiften;

och torde af Herrar Stadsfullmäktige särskildt bestämmas detta rabattafdrag, därest sänkningen i priset å lysgas vinner Stadsfullmäktiges godkännande.

Beträffande utgifterna hafva dessa stegrats till följd af den allmänna prisstegringen å arbetskraft och materialier, särskildt till verkens drift nödiga kol af olika slag.

För de vid verkens arbeten sysselsatta arbetare, som erhålla sin betalning i form af timpenning, har Styrelsen på därom gjorda framställningar successive höjt dessa timpenningar. För den fast anställda personalen har i utgiftsförslaget upptagits följande ökade aflöningar:

till föreståndaren tillägg för år 1908 med	1,000: —
» assistenten, förre vattenledningsföreståndaren F. G. Lönnquist, som förut haft kontant inkomst af 2,400: — samt bostad af 3 rum och kök jämte bränsle och lyse, i värde 500: — föreslås nu kontant i ett för allt ett belopp af 3,000: —, alltså ökning	100: —
» gasmästaren lönetillägg med	200: —
» kontorsbiträde, som nu åtnjuter årligt arvode af 900: —, ett tillägg	100: —

Föreståndarens framställning om ökad inkomst har Styrelsen ansett sig böra tillstyrka på grund af den synnerligen ansträngande tjänstgöring, som är förbunden med verkens skötsel, och de ständigt fortgående yttre arbeten för nybyggnader, ändringar och de allmänna ledningarnes utsträckande; och ägnar sig föreståndaren med plikttrohet helt och hållet åt sin tjänst.

Förre vattenledningsföreståndaren F. G. Lönnquist hade i skrifvelse åberopat sin öfver 20-åriga anställning i stadens tjänst och anhållit om ökade löneförmåner. På grund af Lönnquists höga ålder och nedsatta krafter har dock Styrelsen icke kunnat tillstyrka annan förändring än ofvan anförts. Denna förändring har betingats däraf, att Lönnquist, som förut haft bostad vid gamla vattenverket, numera bor i stadens gård vid Fiskartorget (f. d. Gaggeska gården). Styrelsen har ansett, att de naturaförmåner, som lämpligen kunna borttagas, böra förvandlas i kontant bidrag. Då tillika denna gård väl förr eller senare får annan användning, har ansetts än mera lämpligt att åt Lönnquist bestämma aflöning helt och hållet i kontant form.

Löneförhöjningarne till gasmästaren och kontorsbiträde tillstyrker Styrelsen, då dessa med nit och omsorg fullgöra sina åligganden.

Rörande förslaget i dess helhet må erinras, att i öfverskottet ingår det icke särskildt omnämnda och icke heller beräknade arrendevärdet för kraftstationen vid Slottsbron. Utan denna krafttillgång skulle naturligen varit nödvändigt beräkna större åtgång af ångkol för elektriska belysningsstationen, och har denna större kolåtgång beräknats till omkring 1,700 kronor.

Västerås den 19 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Wilhelm Nordin.

Gerh. Gustafson.

(Bilaga I. 2).

Förslag till inkomst- och utgiftsstat för Västerås stads vatten- och belysningsverk år 1908.

Inkomster:

I. Vattenverket:

Beräknad inkomst af vatten genom omkring 730 serviser	41,000: —	
Hyror för vattenmätare	425: —	
Hyra för lägenhet vid gamla vattenverket	325: —	41,750: —

II. Gasverket:

Allmänna belysningen:

För 260 gaslyktor 560,000 lystimmar à 3,6 öre	20,160: —		
För 5 st. luxlampor	580: —	20 740: —	
Transport		20,740: —	41,750: —

	Transport	20,740: —	41,750: —

Enskild gasförbrukning:

Omkring 137,000 kbm kokgas			
» 58,000 » lysgas			
S:ma 195,000 kbm, à 15 öre	29,250: —		
Gårdsbelysningar	250: —		
Mätarehyror	1,250: —	30,750: —	

Biprodukter och arbeten:

Koks	10,000: —		
Stenkolstjära	1,100: —		
Diverse arbeten	4,410: —	15,510: —	67,000: —

III. Elektricitetsverket:

Staden för gatubelysning med 3 lampor .	246: —	246: —	
Enskilda för belysning enligt årsuppgörelse	627: —		
» » förbrukning genom mätare beräknas till	50,000: —		
» » hyra af mätare	3,200: —	53,827: —	
Försäljning af obrukbar materiel	800: —		
Utförande af diverse arbeten	507: —	1,307: —	55,380: —
		Sammanlagdt Kronor	164,130: —

Utgifter:

Verkens gemensamma förvaltning:

Föreståndaren, lön	4,000: —	
Tillägg för år 1908	1,000: —	5,000: —
1 assistent		3,000: —
Kassörska		1,200: —
Kontorsbiträde		1,000: —
Siffergranskare		275: —
Extra biträde vid en del bokföring och vid bokslutet . .		500: —
	tills. Kronor	10,975: —

hvilken förvaltningskostnad delas så:

På vattenverket 30 % eller	3,292: 50	
» gasverket 40 % eller	4,390: —	
» elektricitetsverket 30 % eller	3,292: 50	10,975: —

I. Vattenverket:

Driftkostnader:

Kol och ved	5,500: —	
Oljor, putsmateriel, packning, pumpning af brandposter m. m.	1,000: —	
Sand, skurning, tvättning, filter, reservoar, regleringskammare	1,700: —	
Ränsning, spolning, tillsyn af kranar	800: —	9,000: —

Underhåll:

Fastigheters underhåll	450: —	
Maskiner och instrument	350: —	
Vattenmätare	200: —	
Sugbrunnar, sug- och tryckledningar	400: —	
Vattenledningsposter, brandposter, trummor, spolposter, luckor m. m.	700: —	
Afloppsledningar	200: —	
Serviser, gårdsaflopp, dricksposter m m.	500: —	
Rännstens-, spol- och räns-brunnar	200: —	3,000: —
Nya serviser och gårdsaflopp m. m.		1,750: —

Aflöningar:

30 % af verkens förvaltningskostnad enligt ofvan	3,292: 50	
1:ste maskinisten	1,400: —	
2:dre d:o	1,000: —	
3:dje d:o	960: —	
Rörnätsförmannen, inberäkn. hyresbidrag af 120 Kr.	1,420: —	
1 man för tillsyn af vattenborgen, luckor och brandposter	1,140: —	
Skötsel och tillsyn af de till gamla verket hörande maskiner och brunnar	450: —	
Andel af aflöning för turbinhusdriften, förslagsvis	337: 50	10,000: —

Diverse utgifter:

Läkarearvode och medicin	120: —	
Telefonafgifter (andel i)	180: —	
Brandstodsafgifter	150: —	
Böcker, skrifmateriel, postporto m. m.	175: -	
Renhållning, eldning, städning o. belysning	300: —	
Olycksfallsförsäkring	75: —	
Transport	1,000: —	23,750: —

Transport	1,000: —	23,750: —	
Ändring af ledningar till följd af gatuanläggningar	800: —		
Bränsle till maskinisterna vid Hesslö-verket	400: —		
Oförutsedda utgifter	850: —	3,050: —	26,800: —

II. Gasverket:

Driftkostnader:			
Stenkol och koks	22,400: —		
Oljor, putsmateriel, pumpning af sifoner, vatten till ugnar och apparater . . .	180: —		
Reningsmassa, omläggning af kistor m. m.	250: —		
Sten, cement, murbruk och kalk	150: —		
Kärror, krokar, hinkar m. m. redskap . .	180: —		
Belysning inom verket	120: —		
Diverse nyanskaffningar	220: —	23,500: —	
Allmänna belysningen:			
Lyktors tändning, putsning och underhåll	4,800: —		
Tändning och underhåll af 5 luxlampor .	580: —		
Afläsning af mätare	270: —	5,650: —	
Underhåll:			
Fastigheters underhåll	450: —		
Gasrörnätet med sifoner och luckor . . .	700: —		
Serviser	150: —		
Ugnar och apparater	300: —		
Mätare	300: —	1,900: —	
Nya serviser m. m.		1,500: —	
Aflöningar:			
40 % af verkens förvaltningskostnad enligt ofvan	4,390: —		
Gasmästaren	1,800: —		
Två ordinarie eldare à 1,700: —	3,400: —		
Två extra eldare	1,800: —	11,390: —	
Diverse utgifter:			
Läkarearvode och medicin	125: —		
Telefonafgifter	175: —		
Brandstodsafgifter	400: —		
Böcker, skrifmateriel m. m.	175: —		
Renhållning, eldning, städning och belysning	360: —		
Transport	1,235: —	43,940: —	26,800: —

Transport	1,235: —	43,940: —	26,800: —
Olycksfallsförsäkring	75: —		
Utskylder	1,300: —		
Ränta å lån i Västerås stads sparbank (5 % å 13,000 Kr) andel påföres med	390: —		
Ändringar till följd af gatuomläggningar	300: —		
Rabatter å gasafgifter	900: —		
Oförutsedda utgifter	860: —	5,060: —	49,000: —

III. Elektricitetsverket:

Driftkostnader:

Ångkol och ved	7,800: —		
Oljor, putsmateriel, packning, remmar, vatten till pannor m. m.	1,650: —		
Kärror, krokar, hinkar m. m. redskap	100: —		
Destilleradt vatten, syra m. m. till ackumulatorbatteriet	300: —		
Belysning inom verket	225: —		
Diverse nyanskaffningar	125: —	10,200: —	

Underhåll:

Fastigheters underhåll	350: —		
Maskiner, ackumulatorbatteri och instrument	550: —		
Elektriska mätare	600: —		
Ledningsnätet med takfästen och stolpar	1,500: —	3,000: —	
Nya servisledningar med takfästen och stolpar		2,180: —	

Aflöningar:

30 % af verkens förvaltningskostnad, enligt ofvan	3,292: 50		
Maskinmästaren	1,800: —		
Två maskinister	2,300: —		
En eldare	1,100: —		
En hufvudmontör för ledningsnätet, inberäkn. hyresbidrag af 120 Kr.	1,440: —		
Andel i aflöning för turbinhusdriften, förslagsvis	1,467: 50	11,400: —	

Diverse utgifter:

För belysningen å Norrmalm	70: —		
Afläsning af mätare	275:		
Hyror för takfästen	300: —		
Läkarearvode och medicin	120: —		
Telefonafgifter	180: —		
Transport	945: —	26,780: —	75,800: —

Transport	945: —	26,780: —	75,800: —
Brandstodsafgifter	425: —		
Böcker, skrifmateriel m. m.	175: —		
Renhållning, eldning, städning o. belysning	350: —		
Olycksfallsförsäkring	75: —		
Utskylder	1,125: —		
Andel i ränta å lån i Västerås stads sparbank	260: —		
Ändringar af ledningar till följd af nybyggnader, gatuomläggningar m. m.	250: —		
Rabatter å afgifter för elektrisk ström c:a	5,000: —		
Oförutsedda utgifter, afjämnade	615: —	9,220: —	36,000: —
		tillsammans Kronor	111,800: —

Tillkommer:

Andra årets amortering af anvisadt belopp enligt beslut den 29/8 06 å Kr. 5,000 för ändring af kontorsbyggnaden	1,250: —
Öfverskottet, skillnaden mellan inkomster och utgifter, uppgår till	51,080: —
Sammanlagdt Kronor	164,130: —

Från verken utgå följande:

Naturaförmåner:	i värde beräknadt till:
Till maskinisten för gamla vattenverket och turbinhuset (aflöning gen. timpenning) 1 rum och kök samt bränsle	200: —
» 1:ste maskinisten vid Hesslövattenverket 2 rum och kök samt bränsle	300: —
» 2:dre d:o » d:o d:o » »	300: —
» 3:dje d:o » d:o 1 rum och kök » »	200: —
» gasmästaren, 2 rum och kök samt bränsle och lyse	400: —
» maskinmästaren vid elektricitetsverket 2 rum och kök samt bränsle	400: —
S:ma naturaförmåner Kr.	1,800: —

Västerås den 17 Oktober 1907.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Axel Wilh. Nordin.

Gerh. Gustafson.

(Bilaga K.)

Förslag
till utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1908.

Aflöningar: C. A. Forsberg	2,000: —	
En elev	600: —	
Telefonafgift	53: —	
Brandstodsafgift för materialhuset vid Kopparbergsvägen	3: 20	
För skötsel och underhåll:		
Vasaparken och parken mellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplantering utom stadens tullar	1,900: —	
Stadsparkens vård och underhåll	800: —	
Hamngatan norr om järnvägen och vid turbinhuset	500: —	
Planteringar vid esplanader och öfriga gator samt vid elementarläroverket för gossar	700: —	
Djäknebergets vård och underhåll inberäknadt nödiga reparationer af tempel och lagning af flaggor	1,000: —	
Stallhagens vård och underhåll	300: —	
Skötsel och planteringar å Mariaberget och s. k. Käringberget	100: —	
Sand och grus till alla planteringar	1,000: —	8,956: 20
Tillfälliga utgifter:		
En gräsklippningsmaskin	60: —	
Järnstolpar och stängselnät kring grupper till skydd mot hundar	200: —	
Två svenska flaggor	120: —	380: —
	Kronor	9,336: 20

In fidem

Filip Linders.

(Bilaga L.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsamt hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte i likhet med hvad som skett för innevarande år äfven för år 1908 bevilja Västerås arbetareinstitut 1,500 kronor af stadens medel för uppehållande af institutets biblioteksverksamhet.

Västerås den 31 Oktober 1907.

P. J. Malmberg.

(Bilaga M.)

Kostnadsberäkning

för

lagning af taket samt utvändig målning af alla fönster och dörrar m. m. å brandstation.

Täckning af kalkstenen å kuporna med galvaniserad plåt	250: —	
Lagning af plåttaket i brotten	50: —	300: —
Oljemålning af 16 lufter ytterdörrar à 3: 50	56: —	
» » 52 » större fönster à 2: 50	130: —	
» » 32 » mindre » à 1: —	32: —	
Målning af uthuset	35: —	
» » slangtornet	70: —	
» » staketet vid Vasagatan	72: —	395: —
Diverse träarbeten		55: —
	Kronor	750: —

Västerås den 17 November 1907.

P. Wict. Johansson.

(Bilaga N. 1.)

Inkomst- och utgiftsstat för fattigvården i Västerås stad år 1908.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för tvänne planteringsland		50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar		500: —	
Andelar i böter		50: —	600: —

För fattiggården Carlslund:

För verkställda arbeten		750: —	
För tillfälliga inkomster		1,000: —	1,750: —
Att genom uttaxering fyllas			50,832: 57
		Summa Kronor	53,182: 57

Utgifter:

För allmänna fattigvården:

Ränta och amortering å köpeskillingen för Carlslund 620 + 400		1,020: —	
Ränta och amortering å kostnad för nybyggnad vid Carlslund 954 + 316,57		1,270: 57	
Ordinarie understöd med penningar		13,000: —	
» » in natura: rågmjöl	700: —		
» » » » ved	1,600: —	2,300: —	
Tillfälliga understöd		2,000: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		8,000: —	
Underhåll af utpensionerade fattighjon		600: —	
Hospitalskostnader		3,500: —	
Lazarettskostnader		1,000: —	
Medikamenter		500: —	
Till barnavårdsnämnden för å Hall intagna barn		700: —	
Årsanslag till diakonissan		400: —	
Bespisning af skolbarn		600: —	
Arvode till predikant vid Carlslund		150: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Återbetalning till främmande kommuner		1,000: —	
Aflöningar: Kamreraren	1,000: —		
» Vaktmästaren	100: —	1,100: —	38,140: 57
		Transport	38,140: 57

För fattiggården Carlslund:			Transport	38,140: 57
Rågmjöl	10,000 kg.	à 17 öre	1,700: —	
Hvetemjöl	1,200 »	à 26 »	312: —	
Korngryn	900 »	à 20 »	180: —	
Hafregryn	130 »	à 30 »	39: —	
Kornmalt	440 »	à 25 »	110: —	
Ärter	14 hltr	à 15: —	210: —	
Kött	900 kg.	à 80 öre	720: —	
Korf	375 »	à 50 »	187: 50	
Skummad mjölk	18,000 liter	à 4 »	720: —	
Oskummad mjölk	3,500 »	à $12^1/_2$ »	437: 50	
Smör	120 kg.	à 2: —	240: —	
Margarin	500 »	à 1: 05	525: —	
Sill	11 tunnor	à 25: —	275: —	
Kabiljo	450 kg.	à 40 öre	180: —	
Salt	9 hltr	à 2: —	18: —	
Sirap	150 kg.	à 28 öre	42: —	
Kaffe	200 »	à 1: —	200: —	
Socker	525 »	à 60 öre	315: —	
Intubikaffe	200 paket	à 20 »	40: —	
Grädde	240 liter	à 65 »	156: —	
Snus	13 fjerd.	à 16: —	208: —	
Fotogén	500 liter	à 15 öre	75: —	
Såpa	16 fjerd.	à 9: 50	152: —	
Barrved	110 famn.	à 16: —	1,760: —	
Koks	150 hltr	à 1: 44	216: —	
Grisar	12 st.	à 25: —	300: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin			400: —	
Beklädnadskostnader			300: —	
Begrafningskostnader			250: —	
Torfmull 60 balar à 1: 80			108: —	
Uppsättning af porslinsservis och vaxdukar till borden			200: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af linne, sängkläder och materialier m. m.			1,000: —	11,576: —
Aflöningar:				
Sysslomannen			1,500: —	
Föreståndarinnan			450: —	
Portvakten			1,000: —	
Sköterskan			300: —	
Pigan			216: —	3,466: —
			Summa Kronor	53,182: 57

Västerås den 31 Oktober 1907.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Axel Eklundh.

(Bilaga N. 2.)

Utdrag af protokoll, fördt vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 29 Oktober 1907.

Lästes följande till Styrelsen ingifna ansökning:

§ 7.

»Till Fattigvårdsstyrelsen i Västerås.

År 1875 utgjorde de för Fattigvårdsstyrelsens räkning uttaxerade medel närmare 13,000 kronor och kamrerarens aflöning var då 600 kr. Förlidit år var uttaxeringen öfver 50,000 kronor samt kamrerarens aflöning 700 kronor. Häraf framgår att förstnämnda år med dåvarande penningevärde aflöningen till kamreraren var högre än nu, ehuru arbetet gifvetvis var långt mindre. Då jag, med hänsyn till att jag här annan af staden aflönad tjänst, ej kan begära en med ökningen i arbetet motsvarande ökning af lönen, anser jag dock att en löneförhöjning af 300 kronor vara skälig, hvarom jag härmed vördsamt får anhålla.

Västerås den 29 Oktober 1907.

Axel Eklundh.“

Efter antecknande af, att Herr Eklundh varit förordnad som kamrerare hos Styrelsen sedan Augusti 1901, beslöt Fattigvårdsstyrelsen hos Stadsfullmäktige förorda bifall till framställningen samt i sitt budgetförslag för år 1908 i aflöning åt kamreraren upptaga ett belopp af 1,000 kronor.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

(Bilaga N. 3.)

Utdrag af protokoll, fördt vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 29 Oktober 1907.

Föredrogs följande till Styrelsen inkomna ansökning:

§ 6.

»Till Fattigvårdsstyrelsen i Västerås.

Som lifsförnödenheterna under de två senaste åren stigit högst betydligt, och å de flesta områden lönerna som en följd däraf förbättrats vågar jag ödmjukligen framkomma till Styrelsen med en begäran om löneförhöjning med 225 kr., så att min lön från och med 1 Januari 1908 skulle utgå med 1,000 kronor.

Karlslund den 29 Oktober 1907.

C. A. Lundberg.

Som antecknadt blifvit att Lundberg varit anställd i Fattigvårdens tjänst i 20 år, beslöt Fattigvårdsstyrelsen hos Stadsfullmäktige förorda bifall till framställningen samt i sitt specialförslag för 1908 års utgifts- och inkomststat i aflöning åt Lundberg upptaga ett belopp af 1.000 kronor.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

(Bilaga O. 1.)

Gårdar och diverse mark, som staden inköpt för stadsplanens genomförande, samt förlagsvis beräknade inkomster och utgifter för år 1908.

			Beräknade Inkomster.	Beräknade Utgifter.	Behållning.
Västra kvarteret:	Gården N:o	70 b	800: —	200: —	600: —
	»	93	1,585: -	185: —	1,400: —
	»	99	220: —	60: —	160: —
	»	109	835: —	135: —	700: —
	»	116	1,106: —	206: —	900: —
	»	119	195: —	95: —	100: —
Södra kvarteret:	Gården »	25	1 095: —	195: —	900: —
	»	70—71	300: —	50: —	250: —
	»	111	1,520: —	220: —	1,300: —
	»	112	2,205: —	305: —	1,900: —
	»	134—136	1,145: —	245: —	900: —
	»	137—138	645: -	145: —	500: —
Norra qvarteret:	Gården »	2	2,160: —	360: —	1,800: —
	»	4	2,557: —	357: —	2,200: —
	»	6	645: —	145: —	500: —
	»	7	600: —	100: —	500: —
	»	9	2,300: —	400 —	1,900: —
	»	21	1,250: —	250: —	1,000: —
	»	43	880: —	180: —	700: —
Västermalm	»	35	250: —	90: —	160 —
Lägenheten Berget			1,200: —	200: —	1,000: —
Loviselund			501: —	101: —	400: —
Smedsbo			500: —	100: —	400: —
Adolfsberg			775: —	145: —	630: —
Kristineberg			567: —	67: —	500: —
Nyby			250: —	50: —	200: —
Diverse mark, enl. bilagda förteckning			500: —		500: —
		Kronor	26,586: —	4,586: —	22,000: —

Från behållningen afgår:

Kronoutskylder	cirka	300: —	
Kommunalutskylder	»	1,200: —	
Skorstensfejning		500: —	2,000: —
		Summa Kronor	20,000: —

(Bilaga O. 2.)

Diverse mark.

	Årligt arrende.
Planteringslandet litt. b. af tomten N:o 119 Norra kvarteret	3
Gatumark mellan kvarteren Sigvald och Sigurd	50
Trädgårdarne vid Sofielund och Adolfsberg	30
Mark af Stora gatan, inlagd till tomten N:o 1 i kvarteret Måns	5
Mark af tomten N:ris 39—40 Södra kvarteret för Handtverksgatan	5
Mark i Norra esplanaden (Gust. Johansson i Gustafsborg)	15
d:o d:o (J. G Carlsson, Blåsbo)	5
d:o d:o (P. A. Blommé)	20
Planteringsland i tomten N:o 143 i Södra kv. (änkan Math. Carlsson)	16
d:o d:o d:o (Svante Eriksson)	16
Mark, afsöndrad från Sigridsdal (P. Jakobsson)	25
d:o d:o (Carl Pettersson)	7
Del af f. d. Lundahlska tomten (L. M. Ström)	10
d:o d:o (C. A. Fredriksson)	40
Mark, afsöndrad från Mälarborg	20
Mark af Smedsbo	50
Ett område vid Knutsgatan å Herrgärdet	45
Planteringsland af tomten N:o 12 i Västra kvarteret	5
Mark af tomten N:o 119 i Norra kvarteret (A. G. Lindgren)	50
Del af Gustafsbergsjorden	50
Tomten N:o 23 i Norra kvarteret	40
Lotten N:o 7 i tomten N:o 143 i Södra kvarteret	16
Mark mellan Svartån och Nya bryggeribolagets tomter	10
Ett område af Svantegatan (Bandir. Plantin)	15
Tomten N:o 84 b i Västra kvarteret	10
Ett område af Domkyrkoesplanaden, inlagdt till tomten 33 i Norra kv.	5

(Bilaga P.)

Förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1908

Utgifter:

Enligt af Stadsfullmäktige den 21 December 1900 godkänd plan för ränta och amortering af kostnaden för hamnbyggnaden ingår af inkomsterna för hamnen till stadskassan:			
a) Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1908 kr. 67,905: — à 5 procent	3,395: 25		
b) Amortering för året	3,000: —	6,395: 25	
Nittonde årets amortering för tullhusbyggnaden, enligt af Stadsfullmäktige den 19 December 1890 fastställd plan		1,750: —	8,145: 25
Aflöningar m. m:			
Hamnuppbördmannen:			
Lön	1,200: —		
Ålderstillägg	300: —	1,500: —	
Arvode: 6 % å beräknade inkomsterna för hamnen, 25,000 kr.		1,500: —	
Hamnordningsmannens lön		100: —	
Skrifmaterialier för hamnkontoret		50: —	3,150: —
Diverse årskostnader:			
Underhåll af kajerna, renhållning och grusning å hamnen samt skötsel af fyren m. m.		800: —	
Belysning å hamnen med 12 lyktor		800: —	
Omkostnader för tullhuset		150: —	1,750: —
		Summa Kronor	13,045: 25

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1907	30,000: —
Hamn och broafgifter, förslagsvis	25,000: —
Summa Kronor	55,000: —

Västerås den 22 November 1907.

På Hamnstyrelsens vägnar:

O. Fr. Wijkman.

Utdrag af protokoll, fördt vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 22 November 1907.

§ 335.

Utgifts- och Inkomststat för år 1908.

Med ledning af Drätselkammarens räkenskaper och de från Magistraten inkomna specialförslag företogs efter förberedande sammanträden den 18 och 19 innevarande November till behandling förslag till Västerås stads Utgifts- och Inkomststat för år 1908, därvid följande skulle till protokollet antecknas, nämligen:

Utgifterna:

Brist från 1907.

Beslöt Dräselkammaren upptaga en i räkenskaperna från år 1906 balanserad brist å 5,494 kronor 60 öre, uppkommen vid brand- och poliskårens skiljande.

Ränta och amortering å obligationslån.

Enligt bilaga A. belöpte sig utgifterna för ränta och amortering under nästa år å stadens obligationslån, förutom de i kyrkans, skolornas och fattigvårdens stater upptagna belopp till 198,520 kronor 16 öre.

På grund af Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1906, att de uti 1896 års lån ingående fonder skulle godtgöras den ränteförlust, fonderna lede därigenom, att staden erlade lägre ränta än den, som kunde erhållas på deposition i bank, hvilken ränteförlust beräknades uppgå för år 1908 till 2,500 kronor, beslöt Drätselkammaren föreslå nämnda belopp för uttaxering nästa år.

Räntor å tillfälliga lån.

Då Drätselkammaren af den del af 1907 års obligationer, som staden fått nådigt tillstånd att försälja, eller 1,350,000 kronor, icke lyckats afyttra mer än 980,000 kronor, hvaraf en post å 500,000 kronor icke förfölle till betalning förr än den 1 Januari 1908, samt Stadsfullmäktige dessutom beviljat till betydande belopp uppgående anslag af lånemedel, som icke täcktes af ofvanberörda belopp 1,350,000 och som delvis redan tagits i anspråk, hade Drätselkammaren, oaktadt härjämte tagits i beräkning, att Stadsfullmäktige komme att bifalla Drätselkammarens förslag om anstånd med utförandet af badhusbyggnaden och utvidgningen af stadens hamn, icke kunnat beräkna räntorna å de tillfälliga lån, som måste under år 1908 upptagas, till lägre belopp än 30,000 kronor.

Magistratens och Rådstufvurättens samt Poliskårens aflöningsstat

I skrifvelse till Drätselkammaren hade Magistraten meddelat kammaren de förslag till aflöningsstater för Magistraten och Rådstufvurätten samt Poliskåren, som Magistraten ämnade framlägga för Stadsfullmäktige.

Vid genomgående af dessa förslag, i hufvudsaklig öfverensstämmelse hvarmed Drätselkammaren uppgjort sitt förslag, ansåg sig kammaren böra göra följande erinringar nämligen:

Beträffande 2:dre litterate Rådmannen beslöt Drätselkammaren tillstyrka den för honom af Magistraten föreslagna höjningen i lönetillägget för år 1908 till 1,000 kronor.

Vidkommande de åt Rådmannen F. C. Hennichs dels såsom illiterat Rådman, dels ock såsom stadsfogde föreslagna löneförbättringarne ansåg Drätselkammaren, att någon höjning icke borde ifrågakomma annat än med afseende å stadsfogdetjänsten, då de med sistnämnda tjänst förenade göromålen otvifvelaktigt i väsentlig grad ökats, hvaremot hans göromål som rådman vore ungefär desamma år från år. Med anledning häraf beslöt Drätselkammaren i sitt förslag upptaga lönen för illitterate rådmannen till oförändradt belopp samt för stadsfogden upprätta följande lönestat:

Lön enligt äldre stat	1,000: —
Personligt lönetillägg	650: —
Hyresbidrag	300: —
Lönetillägg för år 1908	350: —
Summa kronor	2,300: —

För kronouppbördskassören beslöt Drätselkammaren upptaga, förutom aflöningsförmåner enligt äldre stat:

Lönetillägg för år 1908 på grund af under detta år ökade göromål	600: —
För ytterligare biträde under år 1908 och för mantalslängdens registrering	400: —
Summa kronor	1,000: —

Beslöt Drätselkammaren att för Stadsvaktmästaren i förslaget upptaga en höjning i lönetillägget af 100 kronor på grund af ökade göromål, hvaremot Drätselkammaren ej ansåg att någon särskild vaktmästare för Stadsfullmäktige och Drätselkammaren nu borde anställas.

Beträffande exekutionsbetjänternas aflöningar beslöt Drätselkammaren föreslå, ett lönetillägg för den äldre å 300 kronor mot 200 kronor under föregående år och för den nyantagne å 200 kronor samt att lönen för en biträdande exekutionsbetjänt måtte utgå med 1,000 kronor utan något lönetillägg.

I öfriga delar beslöt Drätselkammaren tillstyrka bifall till ifrågavarande utgiftsstat.

Drätselkammaren m. m. På grund af de ökade göromålen å Drätselkammaren hade det visat sig nödvändigt att där hafva ett fast anställdt skrifbiträde; och beslöt Drätselkammaren för detta ändamål upptaga ett belopp af 1,200 kronor. Vidare beslöt Drätselkammaren upptaga 425 kronor till inköp af en skrifmaskin.

Pensioner Här skulle antecknas, att Städerskan å f. d. polisvaktkontoret Johanna Söderlund, hvilken uppburit en pension af 100 kronor, under innevarande år aflidit.

Brandväsendet. Det af Brandnämnden uppgjorda utgifts- och inkomstförslag beslöt Drätselkammaren tillstyrka med följande undantag och tillägg nämligen:

Med förordnande i öfrigt af den för vice Brandchefen föreslagna löneförhöjningen beslöt Drätselkammaren i sitt förslag utesluta den för honom af Brandnämnden föreslagna beklädnadsersättningen, då vice Brandchefen icke vore skyldig hålla sig uniform.

Enligt en från Brandnämnden till Drätselkammaren ställd skrifvelse med framställning, att Drätselkammaren måtte gå i författning om vidtagande *dels* af erforderlig omändring i brandstationen för beredande af utrymme för den nya ångsprutan, *dels och* af nödiga reparationer af brandstationen hvad det yttre beträffade, beslöt Drätselkammaren att i sitt förslag upptaga enligt bifogade kostnadsförslag (Bil. D. 6 och M.) i förstberörda afseende 1,600 kronor å Brandväsendet och i senare hänseendet 750 kronor under rubriken »diverse särskilda ändamål».

Vidare skulle såsom utgift för brandväsendet upptagas enligt Stadsfullmäktiges beslut den 13 Juni 1907 för komplettering af brandtelegrafen 1,450 kronor.

En genom Magistraten öfverlämnad framställning från brandmanskapet om löneförhöjning beslöt Drätselkammaren på de skäl, Brandnämnden enligt vid berörda framställning fogadt protokollsutdrag anfört, jämväl för sin del afstyrka.

Byggnadsnämnden.

Mot Byggnadsnämndens utgiftsförslag hade Drätselkammaren icke något att erinra.

Sundhetsvården.

Det af Hälsovårdsnämnden upprättade utgifts- och inkomstförslaget beslöt Drätselkammaren tillstyrka med den förändringen, att, då Stadsfullmäktige icke fattat beslut om upprättande af en 2:dre stadsläkaretjänst, i Drätselkammarens förslag i stället för ett halft års lön och tjänstgöringspenningar för 2:dre stadsläkare skulle upptagas ett förslagsanslag å 1,000 kronor i afbidan på tillsättande af en 2:dre stadsläkare.

Gatuläggningen.

Kostnaderna för mindre gatuarbeten och reparationer samt för makadamslagning beräknades i likhet med för innevarande år.

Beträffande de större gatuarbetena hade arbetschefen uppgjort kostnadsförslag (Bil. G. och H.) slutande å en sammanlagd summa af 39,550 kronor.

Efter genomgående däraf beslöt Drätselkammaren tillstyrka utförandet af de däri omförmälda gatuarbeten och att kostnaderna därför finge gäldas på följande sätt, nämligen:

Af lånemedel:

Stora gatan från Stenläggaregatan till och med Allégatans-korsning . .	25,500: —
Engelbrektsplan	3,050: —
Vasagatan från Engelbrektsplan till Skolgatan	4,100:
Kronor	32,650: —

Genom uttaxering:

Västra Bergsgatan från Floragatan till Västra Esplanaden	1,050: —
Västra Esplanaden från Stora gatans södra del till Svantegatan . . .	800: —
Gamla Utanbygatan från Vasagatan till Nygatan	800: —
Kopparbergsvägen midt för Domkyrkoesplanaden	3,550: —
Södra Esplanaden vid Elektriska bolagets gjuteri	700: —
Kronor	6,900: —

Vägunderhåll.

Enär det har visat sig, att det hittills för grusning och makadamisering af vägar anslagna beloppet för nästa år komme att blifva otillräckligt af den orsak, att det staden tillkommande vägunderhåll befunnits vara större, än förut ansetts,

beslöt Drätselkammaren föreslå en höjning i anslaget för detta ändamål från 4,000 kronor till 6,000 kronor.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Till det af Vatten- och Gasverksstyrelsen uppgjorda utgifts- och inkomstförslaget beslöt Drätselkammaren tillstyrka bifall med följande förändringar:

Inom linien å inkomstsidan skulle intagas den anteckningen att i inkomsterna från Vatten- och Elektricitetsverken inginge arrendevärdet för turbinhuset vid Slottsbron, hvilket värde af Drätselkammaren uppskattades till 3,500 kronor.

Beslöt Drätselkammaren, med tillstyrkande af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till nedsättning af priset på lysgas från 22 öre till 15 öre per kubikmeter, i samband därmed och med fästadt afseende å de höjda kol- och arbetspriserna föreslå, att den förut medgifna rabatten å gasafgifter för större förbrukare, bland utgifterna beräknad till 900 kronor, skulle borttagas.

Bland utgifterna skulle härjämte uppföras enligt Vatten- och Gasverksstyrelsens till Stadsfullmäktige ingifna af Drätselkammaren tillstyrkta särskilda förslag *dels* för uppsättande af nya gatulyktor och inköp af gasmätare med mera 9,190 kronor, *dels ock* en del af det till förstärkning af luftledningar och anskaffande af justeringsinstrumentet för elektriska mätare erforderliga beloppet, eller 5,000 kronor.

Renhållningsverket.

I anledning af framställning från personalen vid renhållningsverket om förbättrade lönevillkor och med hänsyn till de löneförbättringar, som å andra områden föreslagits, samt på grund af verkets utvidgning beslöt Drätselkammaren föreslå följande *dels* höjningar, *dels ock* nya anslag beträffande nedan angifna anslagsposter, nämligen:

Föreståndarens lönetillägg höjdes från 200 till 300 kronor.

Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde höjdes med 200 kronor.

Lönerna för förmannen, fordermasken och de 6 förutvarande arbetarne höjdes med respektive 100, 150 och 130 kronor.

Till aflöning åt 2 nya arbetare, med 770 kronor åt hvardera, uppfördes ett nytt anslag å 1,540 kronor.

Hyresersättning skulle uppföras för 4 man à 150 kronor i stället för förut 2 man à 150 krnnor.

Anslaget till extra arbetare höjdes från 1,200 till 2,000 kronor.

Ett nytt anslag får aflöning åt en sopare (för ombesörjande af gaturenhållningen i stadens centralare delar) skulle upptagas med 840 kronor.

Till inköp af torfmull beräknades 5,600 kronor i stället för 5,400 kronor enligt innevarande års stat.

Till inköp af hö, hafre och kli uppfördes 1,450 kronor, motsvarande enligt 1907 års stat 200 kronor till inköp af kraftfoder. Det skulle särskildt antecknas, att den afsevärda höjningen 1,250 kronor å denna post hufvudsakligen berodde på, att verket mistat en del förut disponerad jord.

Anslaget för hästskoning höjdes från 150 till 170 kronor, likaså anslaget för underhåll af seldon med mera från 200 till 250 kronor, anslaget för reparation och underhåll af fordon från 500 till 700 kronor, samt anslaget till beklädnad från 250 till 420 kronor.

Bland utgifterna för arrenden och afgälder tillkom för den från Kronolänsman Rubenius inköpta jorden vid Myggbo 100 kronor och för upplagsplats vid Rocklunda 100 kronor.

För nyanskaffning upptogs dels till inköp och flyttning af ett vagnsskjul 500 kronor, dels ock till inköp af en sopkärra 100 kronor.

Parker och planteringar

Beslöt Drätselkammaren tillstyrka ett från Trädplanteringssällskapet inkommet förslag oförändradt (se Bil. K.).

Skogarne.

Då de å stadens skogar verkställda arbetena numera minskats, skulle i staten för detta ändamål upptagas endast ett belopp af 800 kronor.

Enligt gällande författning skulle skogsindelning verkställas och uppfördes härför ett anslag å 500 kronor.

Stadshotellet.

Beslöt Drätselkammaren att i förslaget upptaga Stadshotellet under en särskild rubrik och upptogos utgifterna här på sätt förslaget närmare utvisar. Beträffande brandstodsafgifterna skulle här antecknas, att byggnaderna vore brandförsäkrade till 715,000 kronor och stadens där befintliga lösegendom till 40,000 kronor.

För uppvärmning af fästvåningen samt underhåll och vård af fastigheten jämte inventarier uppfördes approximativt respektive 2,000 och 500 kronor.

Kallbadhuset.

Beslöt Drätselkammaren i förslaget upptaga alla beräknade utgifter — liksom ock inkomsterna — för kallbadhuset och skulle sålunda här uppföras, förutom i äldre stat upptagna belopp, till diverse utgifter, såsom aflöningar och reparationer 1,000 kronor.

Stallet.

I anslutning till de löneförbättringar, som föreslagits för personalen vid andra stadens verk och inrättningar, beslöt Drätselkammaren tillstyrka och i förslaget upptaga en löneförhöjning för de tre körkarlarne med 100 kronor åt dem hvar. På grund af höjda foderpriser upptogs anslaget till utfodring med mera till 1,800 kronor mot 1,500 kronor för innevarande år.

Arrenden och afgälder

Utom i föregående stat upptagna utgifter under denna rubrik skulle här upptagas *dels* 1:sta årets afgäld till S:t Ilians socken för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande från sagda socken till Västerås stad, 160 kronor 48 öre, *dels ock* arrendeafgift för den s. k. Bergstrandska jorden å Herrgärdet och Gåsmyrevreten, 250 kronor.

Årliga utgifter.

Här skulle antecknas, att krono- och kommunalutskylderna för den af staden exproprierade delen af Kungsängen visat sig uppgå till omkring 170 kronor i stället för i innevarande års stat upptagna 50 kronor; och skulle i anledning häraf för detta ändamål det högre beloppet i nu förevarande förslag upptagas.

Förutom i staten för innevarande år uppförda telefonafgifter skulle föreslås ytterligare afgifter för telefoner:

åt Stadsfullmäktiges ordförande	50: —
» Drätselkammaren (en ny telefon)	50: —

Det antecknades, att förutvarande anslaget för telefon till Stadsfullmäktiges sekreterare i stället upptogs som anslag till telefon åt stadens ombudsman.

Det nuvarande anslaget för trycknings- och annonskostnader hade visat sig otillräckligt och skulle nu höjas med 300 kronor till 2,500 kronor.

Diverse särskilda ändamål. Beslöt Drätselkammaren tillstyrka bifall till den af Herr Malmberg väckta till utlåtande af Drätselkammaren remitterade motionen om anslag till arbetareinstitutets biblioteksverksamhet samt i förslaget uppföra det äskade anslaget 1,500 kronor.

Här skulle vidare uppföras följande nya anslagsposter, nämligen dels enligt Stadsfullmäktiges beslut den 25 April 1907 till inköp af två nya urinkurar och flyttning af två gamla sådana 5,000 kronor, samt den 29 Augusti 1907 till inköp af en del möbler med mera i gamla stadshuset 4,571 kronor, dels ock det af Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige tillstyrkta anslaget till Handtverks- och Industriutställningen 1908 à 5,000 kronor, och beslöt Drätselkammaren föreslå, att dessa anslag à tillhopa 14,571 kronor skulle fördelas till uttaxering på tre år, i följd hvaraf i förslaget skulle utföras allenast tredjedelen af sist sagda summa eller 4,857 kronor.

Afkortningar. Då afkortningarne enligt tillgängliga längder uppgått för år 1905 till omkring 10,000 kronor och för år 1906 till omkring 16,000 kronor, ansåg sig Drätselkammaren under denna rubrik icke kunna upptaga ett lägre belopp än 12,000 kronor.

Inkomsterna:

Arrenden för diverse jordlägenheter. Ehuru genom ägoutbyte mellan Klockartorp och en del af lägenheten Enbacken inkomsterna af den återstående delen af sistnämnda lägenhet icke uppginge till mer än 160 kronor mot förut 400 kronor, kunde i följd af höjning af en del andra arrenden arrendeinkomsterna från Östra utmarken höjas från 2,940 kronor 30 öre till 3,341 kronor.

Hyresmedel. Sedan spritutskänkningen i paviljongen i Stadsparken numera upphört, kunde inkomsterna för uthyrning af paviljongen icke beräknas till högre belopp än 500 kronor, hvilket belopp ock skulle i förslaget uppföras.

Hyror af stadens gårdar. Enligt gällande hyreskontrakt uppginge hyrorna från stadshotellet till 34,600 kronor. Då emellertid 2 butikslägenheter därstädes ännu vore outhyrda, men möjligen torde kunna blifva uthyrda under loppet af nästkommande år, skulle hyresinkomsterna från stadshotellet beräknas till i rundt tal 35,000 kronor.

Kallbadhuset. Här skulle upptagas inkomster af badafgifter, förslagsvis beräknade till 700 kronor.

Skogarne. Då afverkningen å stadens skogsmarker, som uteslutande vore beväxta med ungskog, numera drefves i mycket ringa omfattning, ansågos inkomsterna för försäljning af skogseffekter icke kunna upptagas till högre belopp än 1,200 kronor.

Gräs- och sjöslog. Inkomsterna under denna rubrik hade för innevarande år uppgått till allenast 425 kronor i stället för beräknade 1,000 kronor, och skulle i anledning häraf i nu förevarande förslag upptagas till 500 kronor.

Uttaxeringen. Enligt uppgift af Kronouppbördskassören utgjorde antalet bevillningskronor i staden 72,171 kr. 19 öre.

I detta belopp inginge emellertid Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets inkomsttaxering, som visserligen af Pröfningsnämnden fastställts, men, enligt hvad

Drätselkammaren erfarit, antagligen komme att öfverklagas i högre instans. På grund häraf och med hänsyn till beloppets storlek ansåg Drätselkammaren försiktigheten bjuda, att det antal bevillningskronor, som svarade mot den höjning i bolagets taxering, som skett i taxeringsnämnden, eller 7,880 kr. 38 öre i bevillning, med afdrag dock af en af bolaget i Pröfningsnämnden medgifven höjning, utgörande i bevillningskronor 185 kronor 69 öre, frånräknades hela antalet bevillningskronor för staden.

Till grund för Drätselkammarens beräkning af uttaxeringen lades sålunda ett antal bevillningskronor af 64,476 kronor 50 öre, och skulle sålunda uttaxeringen på grund af föreliggande förslag belöpa sig till sju (7) kronor för hvarje bevillningskrona.

Som ofvan

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt

Thorsten Kalén.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af 60 § Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad får Magistraten härhos öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan uppgjorda förslag till utgifts- och inkomststat för år 1908 med därtill hörande bilagor samt Drätselkammarens protokoll i ämnet.

Till förslaget anser Magistraten sig böra göra följande förklaringar, ändringar och tillägg:

Utgifter:

Aflöningar m. m.

a) *för Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

Borgmästaren och förste Rådmannen. Andre Rådmannen.

Borgmästarens och förste litterate rådmannens löneförmåner äro upptagna till samma belopp, som föregående år;

Till andre litterate rådmannen har Drätselkammaren enligt Magistratens begäran uppfört ett från 500 kronor föregående år till 1,000 kronor för år 1908 förhöjdt lönetillägg. Orsaken härtill är att för närvarande utgående löneförmåner för denna tjänst äro otillräckliga och ej på långt när motsvara det arbete, som med tjänsten är förenadt.

Illiterate Rådmannen.

För illitterate rådmannen har Drätselkammaren uppfört samma lönebelopp som föregående år eller 750 kronor. Med afseende å hvad innehafvaren af denna tjänst, Stadsfogden F. C. Hennichs, uti en till Magistraten ingifven skrift *Bil. B 1.* anfört får Magistraten föreslå, att i afbidan på blifvande ny lönereglering för Magistraten och Rådhusrätten åt Hennichs beviljas för år 1908 ett personligt lönetillägg af 250 kronor.

Stadsfogden

För Stadsfogdetjänsten har under år 1907 utgått följande aflöningsförmåner:

Lön enligt äldre stat 1,000 kronor, personligt lönetillägg 650 kronor och lönetillägg för år 1907 i afbidan på lönereglering 200 kronor eller tillsammans 1,850 kronor; hvarjämte Stadsfogden i hyresbidrag erhållit 150 kronor.

Magistraten har hos Drätselkammaren hemställt att för Stadsfogden skulle utöfver förut utgående lönetillägg tillsammans 850 kronor beräknas i afbidan på lönereglering ett ytterligare lönetillägg af 300 kronor eller i lönetillägg tillsammans 1,150 kronor hvaremot Drätselkammaren för år 1908 beräknat lönetilläggen åt Stadsfogden till 1,000 kronor.

Magistraten hemställer om bifall till sitt förslag och att härför beräknas, utöfver hvad Drätselkammaren upptagit, 150 kronor,

I afseende å det åt Stadsfogden hittills utgående hyresbidrag 150 kronor har Magistraten hos Drätselkammaren hemställt, att det samma måtte ur staten utgå och att i stället måtte i någon af stadens gårdar upplåtas tjänstelokal åt Stadsfogden äfvensom erforderligt belopp beräknas för uppvärmning, städning och belysning af samma lokal.

Drätselkammaren har däremot, enligt hvad af dess förslag framgår, beräknat Stadsfogdens hyresbidrag till ett förhöjdt belopp af 300 kronor.

Kronouppbördskassören.

I afseende å kronouppbördskassören öfverensstämma Magistratens och Drätselkammarens förslag.

Nödvändigheten af de begärda förhöjningarne för upprätthållande af de med kronouppbördstjänsten förenade göromål finnas enligt Magistratens förmenande tillräckligt motiverad i bilagda skrifter. *Bil B. 2, 3 och 4.*

Stadsvaktmästaren.

Af stadsvaktmästaren har i bilagd skrift *Bil. B. 5.* begärts löneförhöjning med 200 kronor utöfver hvad för innevarande år till honom utgått.

Magistraten har ansett att löneförhöjning åt stadsvaktmästaren bör utgå endast under förutsättning, att han fortfarande skall tjänstgöra såsom vaktmästare förutom vid Magistraten och Rådhusrätten jämväl hos Stadsfullmäktige och Drätselkammaren.

Då Drätselkammaren ej, såsom Magistraten anser nödigt, vill hemställa om anslag för en särskild vaktmästare vid Stadsfullmäktige och Drätselkammaren jämte stadens öfriga nämnder, har Magistraten icke något att erinra mot den föreslagna löneförhöjningen åt stadsvaktmästaren, men hemställer såsom vilkor härför att samma löneförhöjning skall utgå allenast under den tid, stadsvaktmästaren kan komma att fortfarande tjänstgöra jämväl vid Stadsfullmäktige och Drätselkammaren.

Exekutionsbetjänterne.

Af skäl, som i Magistratens skrifvelse till Stadsfullmäktige den 24 September 1907 omförmäles, begär Magistraten anslag till de andre ordinarie exekutionsbetjänt.

För exekutionsbetjänterne har Magistraten i skrifvelse till Drätselkammaren förmält sig komma att begära anslag af, för den förste 1,400 kronor och för den andre af 1,300 kronor och för den biträdande af 1,200 kronor eller tillsammans 3,900 kronor.

Drätselkammaren har beräknat anslagen för exekutionsbetjänterne till allenast 3,500 kronor.

Skillnaden, 400 kronor, anhåller Magistraten måtte af Stadsfullmäktige tilläggas Drätselkammarens förslag, enär de af Magistraten begärda löneförmåner för exekutionsbetjänterne med afseende å deras maktpåliggande och oangenäma göromål icke kunna anses för högt beräknade.

b) *för Poliskåren.*

Extra polisbevakning.

Magistratens till Drätselkammaren aflämnade förslag och det af Drätselkammaren ingifna förslaget skilja sig endast däri, att Magistraten beräknat anslaget för extra polisbevakning vid särskilda tillfällen till 250 kronor, hvaremot Magistraten beräknat samma anslag till 500 kronor.

Någon ändring i Drätselkammarens förslag härutinnan anser sig Magistraten ej böra hos Stadsfullmäktige begära utan tillstyrker bifall till Drätselkammarens förslag.

Löneförhöjningar åt polismännen. De afsevärda förhöjningarne af anslagen för poliskåren, som Magistraten och Drätselkammaren begär, motiveras i bilagda skrifter *Bil. C. 1 och 2.* Utöfver hvad dessa skrifter innehålla vill Magistraten erinra, att Magistraten redan i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 28 November 1906 förmält att de för år 1907 begärda anslag till ökade löner åt polismännen syntes Magistraten väl låga, men att Magistraten i afbidan å af vederbörande kommitterade upprättad ny lönestat för poliskåren icke ville för det dåvarande begära större löneförhöjningar än de i 1907 års stat upptagna. Då förslaget till ny lönestat för polismännen emellertid ännu icke afgifvits och då lefnadsomkostnaderna fortfarande varit i stigande samt härtill kommer, att under år 1907 aflöningsförmåner åt arbetare och lägre tjänstemän i allmänhet stigit, får Magistraten på det lifligaste tillstyrka bifall till föreslagna löneförhöjningarne för polismännen.

Ett afslag på denna begäran kommer säkerligen att medföra mindre god ekonomi för polismännen och därmed följande fara att hos poliskåren icke kan uppehållas den själfständiga och sociala ställning som för densamma kräfves.

Ökningen af antalet poliskonstaplar. För den begärda ökningen i antalet poliskonstaplar behöfvas antagligen inga fler skäl anföras än de i Stadsfiskalens skrifvelse *Bil. C. 1.* Magistraten kan dock tillägga att vid flere tillfällen särskilda poliskonstaplar under tjänsteutöfning blifvit utsatta för misshandel, hvilket säkerligen vid åtskilliga tillfällen kunnat undvikas, om antalet poliskonstaplar varit så stort, att dubbelpatruller, i stället för såsom för närvarande endast enkla sådana, kunnat utsändas till uppehållande af ordning å platser, där den mindre laglydiga samt ofta nog onyktra delen af stadens arbetarebefolkning under lediga stunder pläga samlas.

Kallbadhuset. Beträffande *kallbadhuset* får Magistraten upplysa, att utöfver stadens anslag till aflöningar åt lärare 300 kronor utgått under sommarmånaderna till dem af badafgifterna cirka 200 kronor (15 kronor 50 öre i veckan) till läraren och 200 kronor till lärarinnan.

Då Drätselkammaren bland stadens inkomster beräknat badafgifterna, böra följaktligen bland utgifterna för lärare och lärarinna, utöfver hvad Drätselkammaren beräknat, upptagas 400 kronor.

Inkomster:

Östra Utmarken. Magistraten erinrar, hurusom Stadsfullmäktige vid fastställande af utgifts- och inkomststat för innevarande år, i strid mot hvad beredningsutskottet hemställt, icke beräknade någon inkomst för *jakträtt å utmarken.*

Enligt Magistratens förmenande afsåg samma beslut, att någon jakt å utmarken icke skulle af annan än jägmästaren och skogvaktaren utöfvas.

Diverse arrenden. Bland *diverse arrenden* torde ej vidare böra upptagas någon inkomst af utarrendering af *Persbohagen*, enär i öfvervägande bör tagas, huruvida det icke vore lämpligare att förlägga hela hagen, hvaraf en stor del ju är upptagen för tuberkulossjukvården, under stadens egen vård.

Hyresmedel. Redan för åtskilliga år sedan har Magistraten fästat Drätselkammarens uppmärksamhet å, att afgifterna för *upplagsplatserna å Sjöhatten* utgå med alldeles för låga belopp.

För den nya hamnbyggnaden blir staden kanske i behof af att själf förfoga öfver dessa platser och i hvarje fall böra efter den nya hamnens tillkomst platsafgifterna höjas. Magistraten föreslår därför, på det att staden må få bestämmande rätt öfver platserna å Sjöhatten, att innehafvarne däraf uppsägas till afflyttning när hälst Drätselkammaren så fordrar.

Angående de delar af Drätselkammarens utgifts- och inkomstförslag, hvari Magistraten ej särskildt sig yttrat, har Magistraten icke något att erinra, utan tillstyrker bifall till Drätselkammarens förslag härutinnan.

Västerås Rådhus den 30 November 1907.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1908, får med anledning däraf afgifva följande utlåtande:

Utgifterna:

Magistratens och Rådstufvurättens samt Poliskårens aflöningsstat

I likhet med Drätselkammaren får Utskottet tillstyrka den af Magistraten begärda höjningen i lönetillägget för 2:dre litterate Rådmannen.

Beträffande af Magistraten begärdt lönetillägg för illitterate rådmannen afstyrker Utskottet bifall till denna framställning på samma skäl, som Drätselkammaren härutinnan anfört.

Den löneförhöjning, som Magistraten begärt för stadsfogden och som af Drätselkammaren, delvis dock i form af förhöjdt hyresbidrag, tillstyrkts, får Utskottet däremot på samma skäl, som Utskottet i betänkandet öfver innevarande års stat anfört, nämligen, att stadsfogden från 1901 erhållit i löneförbättringar (hyresbidrag inberäknadt) icke mindre än tillhopa 800 kronor, och år 1907 ytterligare 200 kronor, afstyrka. Skulle någon löneförbättring för stadsfogden komma i fråga, anser Utskottet emellertid att densamma bör utgå på sätt Drätselkammaren föreslagit.

I afseende å den för kronouppbördskassören för 1908 begärda höjningen i inkomster tillstyrker Utskottet Drätselkammarens förslag, hvad beloppet beträffar. Däremot föreslår Utskottet, att, för förtydligande af, att höjningen är beviljad blott för 1908 i följd af de särskildt detta år förekommande extra göromålen, löneförbättringen i staten upptages på följande sätt:

Lönetillägg för år 1908 för till följd af dubbla uppbörder under detta år ökade göromål	600: —
För ytterligare extra biträde under år 1908 och för mantalslängdens registrering	400: —

På de skäl Drätselkammaren anfört tillstyrker äfven Utskottet den för stadsvaktmästaren begärda löneförhöjningen utan det villkor Magistraten föreslagit.

Vidkommande löneförhöjningar till de förutvarande exekutionsbetjänterna samt nytt anslag till aflöning åt ytterligare en biträdande exekutionsbetjänt, hemställer Utskottet om bifall till Drätselkammarens förslag.

De af Magistraten begärda, af Drätselkammaren tillstyrkta löneförbättringarne till poliskåren anser sig däremot Utskottet icke kunna tillstyrka, då Stadsfullmäktige redan för år 1907 i afbidan på lönereglering beviljat en löneförhöjning af 200 kronor per man åt polismännen, och föreslår Utskottet sålunda, att lönerna till polispersonalen upptagas med samma belopp som för innevarande år, med undantag likväl för en

ordinarie konstapel (vikarie för Kindblom), ifråga om hvilken Utskottet biträder Drätselkammarens förslag.

Herr Sundström har härutinnan låtit anteckna sin från Utskottets majoritet skiljaktiga mening sålunda, att han yrkat bifall till Drätselkammarens förslag dels å egna och dels å Drätselkammarens vägnar under förmenande, att Drätselkammaren såsom närmast den, som skall af- eller tillstyrka begärda löneförhöjningar, ej kan vänta på eller i förväg vara bunden af ett löneregleringsförslag, som kanske låter vänta på sig en lång tid framåt, och detta särskildt i förevarande fall, då den för poliskåren af Drätselkammaren tillstyrkta löneförbättringen af flere skäl måste anses vara berättigad.

I likhet med Drätselkammarens biträder Utskottet däremot Magistratens framställning om anslag till 5 nya konstaplar à 6,000 kronor.

Brandväsendet.

Beträffande det för brandväsendet af Brandstyrelsen uppgjorda utgifts- och inkomstförslaget biträder Utskottet detsamma med de af Drätselkammaren föreslagna ändringar och tillägg. Endast den ytterligare anmärkningen vill Utskottet göra, att under brandchefens aflöningsförmåner inom linien uppföres: »Bostad i brandstationen 600 kronor».

Sundhetsvården.

Då ny lönestat för stadens mbets- och tjänstemän är under utarbetande af en särskild kommitté, anser Utskottet olämpligt att nu bevilja ålderstillägg åt Stadsläkaren. Utskottet föreslår därför, att i stället för det begärda ålderstillägget beviljas samma belopp 500 kronor såsom tillfällig ersättning åt Stadsläkaren för ökade göromål under 1908 i afvaktan på tillsättande af en 2:dre Stadsläkare.

Beträffande Hälsovårdsnämndens förslag till lönestat åt Stadsläkarne hemställer utskottet, att detta måtte remmitteras till löneeglerings- och pensionskommittén.

Med afseende å begärdt anslag till ½ års lön och tjänstgöringspenningar för en 2:dre Stadsläkare biträder utskottet Drätselkammarens förändrade förslag härutinnan.

I fråga om den för hälsopolisen å köttbesiktningsbyrån föreslagna löneförhöjningen, mot hvilken utskottet i öfrigt icke har något att erinra, hemställer Utskottet endast, att denna upptages, skild från den egentliga lönen, under en särskild post: lönetillägg för 1908 i afbidan på lönereglering 200 kronor.

Utskottet, som ej vill tillstyrka Hälsovårdsnämndens hemställan, att köttbesiktningens kassa och bokföring skötas under annan persons ansvar än föreståndarens, föreslår i anledning häraf, att den af Hälsovårdsnämnden uppförda posten: »Bokförare och kassör 600 kronor», måtte i stället såsom i innevarande års stat upptagas under benämningen: »Biträde med bokföringen.»

Emot det begärda anslaget under köttbesiktningsbyrån till extra biträden 600 kronor har utskottet intet att erinra, under villkor att anslaget beviljas såsom ett förslagsanslag.

I öfrigt tillstyrker utskottet förslaget till utgiftsstat för sundhetsvården.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Den af vatten- och Gasverksstyrelsen tillstyrkta löneförhöjningen till verkens föreståndare biträder jämväl utskottet, på de skäl Styrelsen anfört, ehuru Utskottet, finner anmärkningsvärdt, att föreståndaren efter så kort tids tjänstgöring framkommit med anspråk på ökade inkomster.

Jämväl öfriga för en del af verkens personal begärda löneförbättringar anser sig Utskottet böra tillstyrka.

För öfrigt förordar Utskottet bifall till verkens utgiftsstat med de af Drätselkammaren föreslagna ändringar och tillägg.

Kallbadhuset. Beträffande Magistratens förslag, att utom de af Drätselkammaren beräknade utgifterna skulle uppföras af badafgifterna utgående aflöningar till simlärare och lärarinna med tillhopa 400 kronor, får Utskottet, som förvissat sig om, att Drätselkammaren inberäknat dessa 400 kronor i posten: »diverse utgifter såsom aflöningar och reparationer 1,000 kronor», förorda bifall till Drätselkammarens förslag.

Inkomsterna:

Arrenden för diverse jordlägenheter. I fråga om den anmärkning Magistraten framställt mot Drätselkammarens åtgärd att utarrendera jakträtten å Utmarken får Utskottet, då någon vård af stadens skogsmarker genom jägmästare numera ej förekommer, hemställa om Stadsfullmäktiges godkännande af Drätselkammarens berörda åtgärd samt att på sätt Drätselkammaren föreslagit inkomsten af jaktarrendet 30 kronor upptages i staten.

Hyresmedel. I anledning af Magistratens förslag, att innehafvarne af upplagsplatserna å Sjöhatten måtte i och för höjning af afgifterna uppsägas till aflyttning, när hälst Drätselkammaren så fordrade, hemställer utskottet, att Stadsfullmäktige måtte öfverlämna denna fråga till Drätselkammarens afgörande.

Diverse inkomster. För utmärkande i budgeten af stadens omkostnader för Elementarläroverket för flickor föreslår Utskottet, att under denna rubrik inom linien intages följande anteckning:

»Ränta af Elementarläroverket för flickor å det belopp 30,000 kronor, hvarmed kostnaden för nybyggnaden jämte stadens bidrag till gymnastikhus vid flickskolan öfverskridit det af staden lämnade anslaget, à 4 % . . . . 1,200: —

hvilken ränta dock enligt Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1906 ej utgår under åren 1907 och 1908».

Uttaxeringen. Då de förändringar i budgetförslaget, som Utskottet föreslagit endast afse två mindre utgiftsposter, nämligen å Stadsfogdens aflöningsförmåner 300 kronor och å poliskåren 1,900 kronor eller en sammanlagd minskning i utgifterna af 2,200 kronor samt denna minskning icke torde kunna, praktiskt sedt, inverka på uttaxeringen per bevillningskrona, hemställer Utskottet, att ofvanberörda belopp 2,200 kronor tillägges förslagsanslaget, hvarigenom detta kommer att uppgå till 14,458 kr. 21 öre, samt att uttaxeringen bestämmes såsom Drätselkammaren föreslagit till sju kronor pr bevillningskrona.

I öfriga delar af det föreliggande utgifts- och inkomstförslaget, hvarom Utskottet icke yttrat sig, tillstyrker Utskottet bifall till detsamma.

Västerås den 12 December 1907.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktr.-Aktieb. 1907.

Utgifts- och Inkomststat

för

Västerås stad

år 1908.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel.

Brist från föregående år		5,494: 60

Ränta och amortering å obligationslån:

För 1892 års lån	14,280: —	
» 1896 » »	46,003: 28	
» 1902 » »	88,372: 13	
» 1907 » »	49,864: 75	198,520: 16

Ränteskillnad:

för i 1896 års lån ingående fonder		2,500: —

Ränta

å Vallöfska donationen		1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

Från Sundinska donationsfonderna	5,787: 50	
Å medel, som i öfrigt behöfva upplånas	30,000: —	35,787: 50
	Transport	243,402: 26

	Transport		243,402: 26

Aflöningar m. m.:

a) *för Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:*

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1908	800: —	4,800: —	
1:ste litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre » d:o Lön	2,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .	1,000: —		
Anslag till skrifbiträde . .	200: —	3,200: —	
Illiterate Rådmannen: Lön		750: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enl. Kungl. brefvet den 27 febr. 1868		200: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier och bokbinderiarbeten		1,000: —	
Stadsfogden:			
Lön enligt äldre stat	1,000: —		
Personligt lönetillägg	650: —		
Hyresbidrag	300: —		
Lönetillägg för år 1908 . . .	350: —	2,300: —	
Kronouppbördskassören:			
Lön	900: —		
Tjänstgöringspängar	650: —		
Anslag till skrifbiträde	600: —		
Lönetillägg för år 1908 för ökade göromål	600: —		
För ytterligare skrifbiträde för år 1908 och för mantalslängdens registrering . .	400: —	3,150: —	
Stadsfiskalen: Lön	1,000: —		
Tjänstgöringspängar .	800: —	1,800: —	
(Bostad, värme och belysning i polisstationen i värde 750 kr.)			
Stadsvaktmästaren:			
Lön	900: —		
Beklädnadsersättning	100: —		
Hyres- och vedbrandsersättning	200: —		
Villkorligt lönetillägg för år 1908	300: —	1,500: —	
En Exekutionsbetjänt: Lön	1,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .	400: —	1,400: —	
	Transport	22,100: —	243,402: 26

Transport			22,100: —	243,402: 26
En Exekutionsbetjänt: Lön		1,000: —		
Lönetillägg för år 1908 . .		300: —	1,300: —	
En biträdande Exekutionsbetjänt			1,200: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exkutionsbetjänterna			60: —	24,660: —

b) *för Poliskåren:*

Poliskommissarien: Lön		2,000: —		
Beklädnadsersättning		100: —	2,100: —	
(Bostad i polisstationen till värde af 400 kr.)				
Öfverkonstapeln: Lön		1,700: —		
Beklädnadsersättning		100: —		
Lönetillägg för år 1908		100: —	1,900: —	
Detektivkonstapeln: Lön		1,200: —		
Personligt lönetillägg . . .		300: —		
Beklädnadsersättning		100: —		
Lönetillägg för år 1908		100: —	1,700: —	
Tre Inspektionskonstaplar:				
Lön för hvar och en	1,200: —			
Lönetillägg för år 1908	300: —	1,500: —	4,500: —	
Femton ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Lönetillägg för år 1908	300: —	1,300: —	19,500: —	
En ord. poliskonstapel (vikarie för Kindblom) . .			1,200: —	
Fem nya ordinarie konstaplar:				
Lön för hvar och en	1,000: —			
Lönetillägg för år 1908	200: —	1,200: —	6,000: —	
Tre extra konstaplar med bostad uti ett af logementen i polisstation à 80 kr. pr månad eller pr år 960 kr.			2,880: —	
Beklädnad in natura för tre inspektionskonstaplar, tjuguen ordinarie och tre extra konstaplar = 27 man à 120 kr.			3,240: —	
Transport			43,020: —	268,062: 26

Transport		43,020: —	268,062: 26
Ålderstillägg åt polismän, som innehaft ordinarie tjänst öfver fem år à 100 kr. pr man för tiden från och med den månad efter det de uppnått denna tjänstetid		800: —	
Understöd åt poliskonstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra		500: —	
Olycksfallförsäkring åt polismännen		400: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer		200: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen		250: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal		400: —	
Trycksaker och skrifmateriel		300: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier		550: —	
Bränsle och lyse		1,500: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarne		50: —	
Skurning och städning		250: —	
Renhållning af gata och klosetter		50: —	
Brandstodsafgift för lösegendom		50: —	
Vattenafgift		45: —	
Krono- och kommunalutskylder		60: —	
Nyanskaffning af ett tvättställ i korridoren intill finkorna		50: —	
Oförutsedda utgifter		275: —	48,750: —

e) Drätselkammaren m. m.:

Stadens Ombudsman: Lön		4,000: —	
Stadskamreraren: Lön	3,000: —		
Personligt lönetillägg	500: —	3,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten		2,000: —	
Skrifbiträde		1,200: —	
Stadens Arbetschef		3,000: —	
Stadstimmerman (arbetsförman)		1,400: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper (utom vatten- och gasverkets samt fattigvårdens)		400: —	
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.	350: —		
För inköp ef en skrifmaskin	425: —	775: —	16,275: —

Pensioner:

Förre Stadsfiskalen Aug. Vesterling	1,500: —	
» Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
» d:o E. A. Westén	400: —	
Transport	2,500: —	333,087: 26

Transport			2,500: —	333,087: 26
Förre Tornväktaren J. E. Norén			150: —	
» d:o C. E. Eriksson			75: —	
» Barnmorskan Carolina Närström			400: —	
» Patrullkarlen P. E. Löfblad			100: —	
» d:o C. A. Björklund			100: —	
» Sysslomannen J. E. Pettersson			800: —	
» Räkenskapsföraren vid gasverket, fröken Anna Gedda			1,000: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt Kungl. brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868			360: —	5,485: —

Brandväsendet:

Aflöningar:				
Brandchefen: Lön	1,900: —			
Beklädnad . .	200: —	2,100: —		
(Bostad i brandstationen i värde 600 kr.)				
Vice Brandchefen: Lön		500: —		
Brandmästaren: Lön	1,200: —			
Beklädnad . .	120: —	1,320: —		
Stallkorpralen: Lön		900: —		
1 brandsoldat (tillika verkstadsförman): Lön		800: —		
1 d:o (» maskinist): »		800: —		
8 brandsoldater: Lön à 750: —		6,000: —		
8 reservbrandsoldater: Lön à 120: — . .		960: —		
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —		
Löneförhöjning vid rekapitulation för reservbrandsoldat		240: —		
Skorstensfejaren: Lön		25: —	13,845: —	
Dyrtidstillägg för 1908 åt brandmästaren och sju brandsoldater som varit anställda vid brandkåren mer än 2 år			800: —	
Beklädnad:				
11 brandsoldater à 120		1,320: —		
8 reservbrandsoldater à 60: —		480: —	1,800: —	
Kol ved och lyse			1,350: —	
Stallet:				
Utfodring och skoning af 3 hästar			1,500: —	
Diverse utgifter:				
Olycksfallförsäkring för brandchefen och v. brandchefen 25 kr. hvardera		50: —		
Kollektiv olycksfallförsäkring för 20 man .		170: —		
Transport		220: —	19,295: —	338,572: 26

Transport	220: —	19,295: —	338,572: 26
Trycksaker och skrifmaterialier	300: —		
Tvätt, skurning och städning	200: —		
Underhåll af brandtelegrafen	200: —		
D:o » brandredskapen	500: —		
D:o » inv. i brandstation och verkstäderna	400: —		
Telefonafgifter och samtal	170: —		
Brandstodsafgifter, hvaraf beräknas 40: — för inv. och 60: — för fastigheten .	100: —		
Läkarearvode och medicin	150: —		
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgifter m. m.	200: —		
Hyresersättning för tre gifta brandsoldater	550: —		
Oförutsedda utgifter	300: —	3,290: —	
Brandkårens reserv:			
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen: Fri telefon	60: —		
2:dre d:o Lön . . .	20: —		
1:ste maskinisten: Lön . . .	75: —		
2:dre d:o » . . .	50: —		
30 man à 10 kr.	300: —		
Kol m. m.	100: —		
Tomthyra	50: —		
2:ne slangkärror: 2 förmän à 20 kr. . . .	40: —		
20 man à 10 kr. . . .	200: —		
öfningar med manskapet	350: —	1,245: —	
Allmänna brandstyrkan:			
Hyra för spruthus	250: —		
Gratifikation vid sprutmönstringar	300: —		
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	850: —	
Nyanskaffning:			
En häst och en sele	1,000: —		
10 st. kaskar à 13: 50	135: —		
6 » lifbälten à 16: 50	99: —		
14 » s. k. plåtyxor med läderväskor à 8: —	112: —		
Isoleringstråd till brandtelegrafen	150: —		
2;ne brandskåp jämte koppartråd	200: —		
Ett hopp- eller lifräddningssegel	250: —	1,946: —	
Anslag enligt Stadsfullmäktiges beslut den 13 Juni 1907 för komplettering af brandtelegrafen	1,450: —		
Ändring af redskapsrummet i brandstation	1,600: —	3,050: —	29,676: —
		Transport	368,248: 26

		Transport		168,248: 26

Byggnadsnämnden:

Stadsingeniören: Lön		1,200: —		
Tjänstgöringspenningar .		800: —		
Lönetillägg för 1908 i afbidan på lönereglering		500: —	2,500: —	
Arvode till byggnadsfiskalen för tillsyn, att stadfästade ritningar följas vid pågående arbeten			300: —	
Rit- och skrifmateriel för arbeten, som för stadens räkning utföras		150: —		
Diverse omkostnader		150: —	300: —	
Förslagsanslag till sakkunnigt arkitektbiträde			100: —	3,200: —

Sundhetsvården:

a) Allmänna hälsovården:

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: Lön	2,000: —			
Tjänstgöringspenningar .	1,000: —			
Tillfällig ersättning för ökade göromål under år 1908 i afvaktan på tillsättande af en 2:dre stadsläkare	500: —			
Aflöning åt vikarie under semester	250: —	3,750: —		
Förslagsanslag i afbidan på tillsättande af en 2:dre stadsläkare		1,000: —		
1:sta Barnmorskan: Lön		500: —		
2:dra d:o Lön		400: —		
2 ord. sjuksköterskor för staden à 500: — .		1,000: —		
Hälsovårdspolisen: Lön . . .	1,200: —			
Ålderstillägg	300: —			
Beklädnadsersättning . .	100: —	1,600: —		
Animalvaccin för skyddskoppympning . .		100: —		
Diverse utgifter:				
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —			
Telefonafgifter	200: —			
Desinfektionskostnader	200: —			
Tryck- och annonskostnader .	100: —			
Diverse	70: —	600: —		
Anslag för vård af medellösa lungsjuka .		1,500: —	10,450: —	
		Transport	10,450: —	371,448: 26

		Transport	10,450: —	371,448: 26
b) Epidemiska sjukhuset:				
Aflöningar:				
Stadsläkaren för landsbygdens sjuka . . .		500: —		
3 ordinarie sjuksköterskor . .	1,200: —			
Fri kost à 200 kr. för hvarje .	600: —	1,800: —		
Gårdsdrängen vid sjukhuset . .	400: —			
Fri kost	200: —	600: —		
Extra sjuksköterska (förslagsvis)		400: —		
Mathållning:				
Aflöning åt köksföreståndarska	300: —			
Kosthåll	200: —			
Matvaror	3,500: —	4,000: —		
Medicin, förslagsvis		500: —		
Ved, kol och lyse		2,000: —		
Brandstod, vattenskatt och telefonafgifter .		300: —		
Diverse utgifter		1,500: —	11,600: —	
c) Köttbesiktningsbyrån:				
Aflöningar:				
Föreståndaren	2,500: —			
Hälsopolis: Lön . . 1,100: — Lönetillägg för år 1908 . . . . . 200: — Beklädnadsersättning 100: —	1,400: —			
Biträde med bokföringen . . .	600: —			
Vaktmästare och biträde vid stämplingen	600: —			
2:ne biträden vid trikinundersökningen	600: —			
Extra biträden, förslagsanslag .	600: —	6,300: —		
Värme, belysning och vatten		400: —		
Telefonafgift		50: —		
Tvätt		100: —		
Diverse oförutsedda utgifter		600: —		
Beräknad hyra		2,000: —	9,450: —	31,500: —

Gatuläggningar:

Kostnader för mindre gatuarbeten år 1908 samt afgäld för nubbstensbrott	5,000: —	
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	
D:o för större gatuarbeten enligt arbetschefens förslag	6,900: —	15,900: —
Transport		418,848: 26

Transport 418,848: 26

Vägunderhåll:

Grusning och makadamisering af vägar	6,000: —

Vatten-, gas- och elektricitetsverken:

Verkens gemensamma förvaltning:

Föreståndaren, lön	4,000: —	
Tillägg för år 1908	1,000: —	5,000: —
1 assistent		3,000: —
Kassörska		1,200: —
Kontorsbiträde		1,000: —
Siffergranskare		275: —
Extra biträde vid en del bokföring och vid bokslut . .		500: —
	tills. Kronor	10,975: —

hvilken förvaltningskostnad delas så:

På vattenverket 30 % eller	3,292: 50	
» gasverket 40 % eller	4,390: —	
» elektricitetsverket 30 % eller	3,292: 50	10,975: —

I. Vattenverket:

Driftkostnader:

Kol och ved	5,500: —		
Oljor, putsmateriel, packning, pumpning af brandposter m. m.	1,000: —		
Sand, skurning, tvättning, filter, reservoar, regleringskammare	1,700: —		
Rensning, spolning, tillsyn af kranar	800: —	9,000: —	

Underhåll:

Fastigheters underhåll	450: —		
Maskiner och instrument . . .	350: —		
Vattenmätare	200: —		
Sugbrunnar, sug- och tryckledningar	400: —		
Vattenledningsposter, brandposter, trummor, spolposter, luckor m. m.	700: —		
Afloppsledningar	200: —		
Transport	2,300: —	9,000: —	424,848: 26

Transport	2,300: —	9,000: —		424,848: 26
Serviser, gårdsaflopp, drickspo-ster m. m.	500: —			
Rännstens-, spol- och rens-brunnar	200: —	3,000: —		
Nya serviser och gårdsaflopp m. m.		1,750: —		
Aflöningar:				
30 % af verkens förvaltningskostnad enligt ofvan	3,292: 50			
1:ste maskinisten	1,400: —			
2:dre d:o	1,000: —			
3:dje d:o	960: —			
Rörnätsförmannen, inberäkn. hyresbidrag af 120 kr.	1,420: —			
1 man för tillsyn af vattenborgen, luckor o. brandposter	1,140: —			
Skötsel och tillsyn af de till gamla verket hörande maskiner och brunnar	450: —			
Andel af aflöning för turbinhusdriften, förslagsvis	337: 50	10,000: —		
Diverse utgifter:				
Läkarearvode och medicin	120: —			
Telefonafgifter (andel i)	180: —			
Brandstodsafgifter	150: —			
Böcker, skrifmateriel, postporto m. m.	175: —			
Renhållning, eldning, städning och belysning	300: —			
Olycksfallsförsäkring	75: —			
Ändring af ledningar till följd af gatuanläggningar	800: —			
Bränsle till maskinisterna vid Hesslöverket	400: —			
Oförutsedda utgifter	850: —	3,050: —	26,800: —	

II. Gasverket:

Driftkostnader:

Stenkol och koks	22,400: —			
Oljor, putsmateriel, pumpning af sifoner, vatten till ugnar och apparater	180: —			
Transport	22,580: —		26,800: —	424,848: 26

Transport	22,580: —		26,800: —	424,848: 26
Reningsmassa, omläggning af kistor m. m.	250: —			
Sten, cement, murbruk och kalk	150: —			
Kärror, krokar, hinkar m. m. redskap	180: —			
Belysning inom verket	120: —			
Diverse nyanskaffningar	220: —	23,500: —		
Allmänna belysningen:				
Lyktors tändning, putsning och underhåll	4,800: —			
Tändning och underhåll af 5 luxlampor	580: —			
Afläsning af mätare	270: —	5,650: —		
Underhåll:				
Fastigheters underhåll	450: —			
Gasrörnätet med sifoner o. luckor	700: —			
Serviser	150: —			
Ugnar och apparater	300: —			
Mätare	300: —	1,900: —		
Nya serviser m. m.:		1,500: —		
Aflöningar:				
40 % af verkens förvaltningskostnad enligt ofvan	4,390: —			
Gasmästaren	1,800: —			
Två ordinarie eldare à 1,700: —	3,400: —			
Två extra eldare	1,800: —	11,390: —		
Diverse utgifter:				
Läkarearvode och medicin	125: —			
Telefonafgifter	175: —			
Brandstodsafgifter	400: —			
Böcker, skrifmateriel m. m.	175: —			
Renhållning, eldning, städning och belysning	360: —			
Olycksfallsförsäkring	75: —			
Utskylder	1,300: —			
Ränta å lån i Västerås stads sparbank (5 % å 13,000 kr.) andel påföres med	390: —			
Ändringar till följd af gatuomläggningar	300: —			
Oförutsedda utgifter	860: —	4,160: —		
Transport		48,100: —	26,800: —	424,848: 26

Transport		48,100: —	26,800: —	424,848: 26
Nyanskaffning:				
För uppsättande af nya gatulyktor och inköp af gasmätare		9,190: —	57,290: —	

III. Elektricitetsverket:

Driftkostnader:				
Ångkol och ved	7,800: —			
Oljor, putsmateriel, packning, remmar, vatten till pannor m. m.	1,650: —			
Kärror, krokar, hinkar m. m redskap	100: —			
Destilleradt vatten, syra m. m. till ackumulatorbatteriet .	300: —			
Belysning inom verket	225: —			
Diverse nyanskaffningar . . .	125: —	10,200: —		
Underhåll:				
Fastigheters underhåll	350: —			
Maskiner, ackumulatorbatteri och instrument	550: —			
Elektriska mätare	600: —			
Ledningsnätet med takfästen och stolpar	1,500: —	3,000: —		
Nya servisledningar med takfästen o. stolpar		2,180: —		
Aflöningar:				
30 % af verkens förvaltningskostnad, enligt ofvan . .	3,292: 50			
Maskinmästaren	1,800: —			
Två maskinister	2,300: —			
En eldare	1,100: —			
En hufvudmontör för ledningsnätet, inberäkn. hyresbidrag af 120 kr.	1,440: —			
Andel i aflöning för turbinhusdriften, förslagsvis . . .	1,467: 50	11,400: —		
Diverse utgifter:				
För belysningen å Norrmalm .	70: —			
Afläsning af mätare	275: —			
Hyror för takfästen	300: —			
Läkarearvode och medicin . .	120: —			
Transport	765: —	26,780: —	84,090: —	424,848: 26

Transport	765: —	26,780: —	84,090: —	424,848: 26
Telefonafgifter	180: —			
Brandstodsafgifter	425: —			
Böcker, skrifmateriel m. m. .	175: —			
Renhållning, eldning, städning och belysning	350: —			
Olycksfallsförsäkring	75: —			
Utskylder	1,125: —			
Andel i ränta å lån i Västerås stads sparbank	260: —			
Ändringar af ledningar till följd af nybyggnader, gatuomläggningar m. m. . . .	250: —			
Rabatter å afgifter för elektrisk ström c:a	5,000: —			
Oförutsedda utgifter, afjämnade	615: —	9,220: —		
Till förstärkning af luftledningar och anskaffande af justeringsinstrument för elektriska mätare		5,000: —	41,000: —	

Tillkommer:

Andra årets amortering af anvisadt belopp enligt beslut den 29/3 06 å Kr. 5,000 för ändring af kontorsbyggnaden	1,250: —	126,340: —

Från verken utgå följande:

Naturaförmåner:	I värde beräknadt till
Till maskinisten för gamla vattenverket och turbinhuset (aflöning gen. timpenning) 1 rum och kök samt bränsle	200: —
» 1:ste maskinisten vid Hesslövattenverket 2 rum och kök samt bränsle	300: —
» 2:dre maskinisten vid Hesslövattenverket 2 rum och kök samt bränsle	300: —
» 3:dje maskinisten vid Hesslövattenverket 1 rum och kök samt bränsle	200: —
» gasmästaren, 2 rum och kök samt bränsle och lyse	400: —
» maskinmästaren vid elektricitetsverket 2 rum och kök samt bränsle	400: —
S:ma naturaförmåner Kr.	1,800: —

Transport 551,188: 26

			Transport	551,188: 26

Gatubelysningen:

Gasbelysning	20,160: —		
Belysning med luxlampor	580: —		
Elektrisk belysning	246: —	20,986: —	
Afgår för belysning å hamnen med 12 gaslyktor, förslagsvis		800: —	20,186: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:

Föreståndaren: Lön	1,500: —		
Lönetillägg för år 1908	300: —		
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	600: —	2,400: —	
Ordinarie arbetare:			
1 man (förman)	1,000: —		
1 » (fodermarsk)	1,000: —		
6 » à 900 kr.	5,400: —		
2 » à 770 kr.	1,540: —		
Hyresersättning för 4 man à 150 kr.	600: —	9,540: —	
Extra arbetare		2,000: —	
Aflöning till en sopare		840: —	
Extra körslor m. m.		300: —	
Inköp af torfmull, 4,000 balar à 1: 40		5,600: —	
» af utsäde		200: —	

Stallet:

Inköp af omkring 5,200 kg. hö, 6,800 kg. hafre och 3,000 kg kli	1,450: —		
Hästskoning	170: —		
Underhåll af seldon, filtar och täcken	250: —		
Försäkrings- och brandpremier	150: —		
Arvode till veterinären	25: —	2,045: —	

Diverse utgifter:

Olycksfallsförsäkring	60: —		
Trycksaker och räkenskapsböcker	30: —		
Vattenafgift	50: —		
Sotning	22: —		
Upphämtning af sopor	225: —		
Brandstodsafgifter	60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation och underhåll af fordon	700: —		
Transport	1,397: —	22,925: —	571,374: 26

Transport	1,397: —	22,925: —	571,374: 26
Beklädnadskostnader	420: —		
Telefonafgift	100: —		
Läkararvode	100: —		
Oförutsedda utgifter	300: —	2,317: —	
Arrenden och afgälder:			
För del af Kungsängen	200: —		
» mark, inköpt från Myggbo	100: —		
» upplagsplats å Hammarbygärdet . .	30: —		
» d:o vid Rocklunda	100: —		
Driftkraft för blandningsmaskin	700: —	1,130: —	
Nyanskaffning:			
Inköp af ett vagnskjul	50: —		
Flyttning och uppsättning däraf	450: —		
En sopkärra för hand	100: —	600: —	26,972: —

Stadens parker och planteringar:

Aflöningar: C. A. Forsberg	2,000: —		
En elev	600: —		
Telefonafgift	53: —		
Brandstodsafgift för materialhuset vid Kopparbergsvägen	3: 20		
För skötsel och underhåll:			
Vasaparken och parken mellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplantering utom stadens tullar .	1,900: —		
Stadsparkens vård och underhåll	800: —		
Hamngatan norr om järnvägen och vid turbinhuset	500: —		
Planteringar vid esplanader och öfriga gator samt vid elementarläroverket för gossar	700: —		
Djäknebergets vård och underhåll inberäknadt nödiga reparationer af tempel och lagning af flaggor	1,000: —		
Stallhagens vård och underhåll	300: —		
Skötsel och planteringar å Mariaberget och s. k. Käringberget	100: —		
Sand och grus till alla planteringar . . .	1,000: —	8,956: 20	
	Transport	8,956: 20	598,346: 26

Transport		8,956: 20	598,346: 26
Tillfälliga utgifter:			
En gräsklippningsmaskin	60: —		
Järnstolpar och stängselnät kring grupper till skydd mot hundar	200: —		
Två svenska flaggor	120: —	380: —	9,336: 20

Hästholmarne:

Utskylder samt reparation och sandning af gångar		400: —

Skogarne:

Aflöning till skogvaktaren	1,000: —	
Diverse skogsarbeten	800: —	
Kostnad för indelning af stadens skog	500: —	2,300: —

Rådhuset:

Ett års hyra föı Sundinska fondens gårdsfastighet	5,000: —	
Kostnad för uppvärmning	1,000: —	
Skötsel af uren	40: —	
Belysning	600: —	
Brandstodsafgifter	96: —	
Städningspängar	600: —	
Diverse utgifter	300: —	7,636: —

Stadshotellet:

Aflöning till maskinist	960: —		
Bostad för d:o	200: —	1,160: —	
Uppvärmning af fästvåningen m. m.		2,000: —	
Brandstodsafgifter för fastighet och lösegendom		550: —	
För underhåll af fastigheten		500: —	4,210: —

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna för undervisning i torrsimning af skolbarn	300: —	
Diverse utgifter såsom aflöningar och reparationer	1,000: —	1,300: —

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 3 hästar	1,800: —	
Diverse utgifter för stallet	200: —	
Aflöning till tre körkarlar à 900 kr.	2,700: —	
Olycksfallsförsäkring för tre karlar	33: —	4,733: —
	Transport	628,261: 46

		Transport	628,261: 46

Renhållning:

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser . . .		1,800: —	
Renhållning af gatan mellan kyrkogårdarne vid kvarntullen		50: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser:			
14 kvinor à 125 kr.	1,750: —		
För sopning å söndagarna under Maj —September = 24 dagar à 7 kr.	168: —	1,918: —	3,768: —

Arrenden och afgälder:

Afrad för s. k. Gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden, efter medelmarkegångspris, cirka		11: —	
Arrende för den s. k. Falkenbergska tomten vid Kvarntullen		75: —	
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark:			
af länslasarettets område	18: —		
af länsfängelsets »	10: —	28: —	
Afgäld för mark, afsöndrad från länsfängelsets jordområde för järnvägen, enligt Kungl. brefvet den 21/11 1873		100: —	
Afgäld för Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		414: —	
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 Sept. 1900 för upplåtande till staden af:			
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet: lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna lönejord å Trådarön: lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris	7: 50	162: 50	
5:te årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	
Ersättning till biskopslönens innehafvare för mistning i arrendet för lägenheten Klockartorp		500: —	
Transport		1,340: 27	632,029: 46

Transport		1,349: 27	632,029: 46
2:dra årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden . .		160: 48	
Ett års arrende för Bergstrandska jorden i Herrgärdet och Gåsmyrevreten		250: —	1,750: 75

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å länsfängelset		200: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden exproprierade delarne af Kungsängen	170: —		
för Östra utmarken	270: —		
» Viksängs villaområde	20: —		
» diverse jordägor och annan fastighet	300: —	760: —	
Brandstodsafgifter:			
Materialbodarne å Sjöhatten	63: 50		
För materialier förvarade i vågboden vid Stora torget	1: 20		
För ångvälten och gatuvattningsvagnar	39: 78		
Andel i brandstodsafgiften för brand- och polisstation	100: —		
För skogvaktarebostället	1: 99	206: 47	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Magistraten med anknytningar . . .	145: —		
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Stadens ombudsman	50: —		
Drätselkammarens ordförande . . .	50: —		
Drätselkammaren	125: —		
Stadsfogden	50: —		
Kronouppbördskassören	50: —		
Stadens arbetschef	50: —	570: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren, $^{12}/_{32}$ delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstod-afgift och utskylder m. m.		250: —	
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
Sockenbiblioteket:			
Anslag till böcker m. m.	100: —		
För skötsel och vård däraf	75: —	175: —	
Trycknings- och annonskostnader		2,500: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare . .		200: —	
Arvoden till ombud vid mansalsskrifning		120: —	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	6,081: 47
		Transport	639,861: 68

		Transport	639,861: 68

Diverse särskilda ändamål:

Anslag till slöjdskolon och tekniska skolan (åren 1907—1909)		2,000: —	
Ytterligare anslag till d:o (åren 1907 och 1908)		500: —	
Anslag till arbetareinstitutets bibliotek		1,500: —	
» till föreläsningskurser för arbetsklassen		800: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket i Västerås		1,200: —	
För ordnande af velocipedväg i Stallhagen		500: —	
För lagning af taket samt utvändig målning m. m. å polis- och brandstation, enligt arbetschefens förslag,		750: —	
Anslag för två nya urinkurar samt för flyttning af två gamla	5,000: —		
Anslag för inköp af möbler i gamla stadshuset	4,571: —		
Anslag till handtverks- och industriutställningen år 1908	5,000: —		
Sgr	14,571: —		
Sistnämnde belopp, kr. 14,571: — uttaxeras på tre år, således för år 1908		4,857: —	12,107: —

Afkortningar:

För debiterade men ej ingående utskylder	12,000: —

Förslagsanslaget:

Till diverse utgifter och oförutsedda behof	10,058: 21

B. Fattigvården.

Bilaga litt. A.	51,832: 57

C. Kyrkliga ändamål.

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 Oktober 1907, bil. litt. B.	23,572: 15

D. Folkskolorna.

Enligt kyrkostämmans beslut den 28 Oktober 1907, bil. litt. C.	129,071: 29
Kronor	878,502: 90

INKOMSTER.

Stadens allmänna drätsel:

Tomtören:

För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32

Arrende för diverse jordlägenheter:

Östra utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (Carl Aug. Johansson) . . .	360: —	
» Gustafsslätt (C. J. Sjöberg)	281: —	
» Andersbo (A. G. Andersson)	350: —	
» Gården Utmarken	1,100: —	
» Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen	160: —	
» Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	310: —	
Utmarksjord invid Nordanby (R. Drotty)	500: —	
» cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (Thedens änka)	25: —	
Jakträtten å Utmarken (J. W. Ödman och Clas Sundin)	30: —	3,341: —

Västra utmarken:

1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson) . .	35: —	
1 » » » (Doktor Holm) . .	50: —	
1 » » » (G. V. Johansson)	50: —	
1 » » » (C. G. Åhfeldt) . .	25: —	
1 » » » (Rich. Blohm) . .	30: —	
1 » » » (Jenny Blohm) . .	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlsson)	3: —	
1 » » af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson) . . .	8: —	
Ett till ridbana användt område (Grefve Lewenhaupt) .	10: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvallsbacke (J. A. Thelén) .	10: —	
1 » » » (A. R. Andersson)	10: —	
1 » » » (J. O. Larsson) .	5: —	
Transport	286: —	3,901: 32

Transport		286: —	3,901: 32
1 byggnadsplats å s. k Ragvallsbacke (W. Hellström)		15: —	
Ett till Masugnsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område (9:de året)		25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)		5: —	
Ett » Ljungstorp (C. A. Thörnblom)		3: —	
Ett område å s. k. Pistolsvreten (A. Jansson)		20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:			
ägofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)		50: —	
» » 556 (C. F. Vetter)		30: —	
» » 512 (C. A. Stensson)		40: —	
I nya Stohagsjorden:			
ägofig. N:ris 571, 572 och 573		25: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman)		10: —	544: —
Viksäng:			
Sju villatomter utarrenderade på 50 år (15:de året)			210: —

Diverse arrenden:

Persbohagen (Kristiansborgs gård)		10: —	
Östra holmen (Arv. Andersson)		150: —	
F. d. stadskassörsjorden:			
i Iggebygärdet (Kristiansborgs gård)		35: —	
i Rigärdet (Nordiska Metallbol.)		18: —	
å Trådarön		30: —	
Stadskomministerns f. d lönejord:			
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektr. aktieb.)		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön (A. G. Schörling)		7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen		10: —	
Mark af Persbohagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E. Jansson)		5: —	
Från Renhållningsverket:			
För mark af Kungsängen	200: —		
För från Myggbo inköpt mark	100: —	300: —	621: 90

Arrende för fiskvatten:

Fiskvattnet i Västra Västeråsfjärden, från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund		50: —	
Fiskvattnet från och med Gustafsvik till Stallhagen		25: —	
» » Stallhagen till Lillån		100: —	
» från Lillån till Viksäng		45: —	
Transport		220: —	5,277: 22

Transport		220: —	5,277: 22
Fiskvattnet vid Viksäng		15: —	
» vid Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken		500: —	
Elbaholmen: för restaurationsbyggnaden .	500: —		
» en villa med tomt . . .	100: —	600: —	
Platshyra för en källare vid Loviseberg		10: —	
» två magasin å södra Skallberget		20: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Hyra för upplagsplats å Kungsängen		60: —	
Plats för Vattenkiosken i Vasaparken		10: —	
» » » vid Pilgatan		10: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten:			
14 platser à 25 kr.	350: —		
1 plats	50: —	400: —	
Afgäld för upplåten mark:			
till tomten N:o 4 i Södra kvarteret	10: —		
» » » 133 i Västra »	10: —		
» » » 104 i Södra »	4: —		
» » » 113 & 114 i Västra	10: —	34: —	
Hyra för plats för en fotografiatelier vid Viksäng (Ernst Blom)		5: —	
Upplagsplats å tomten N:o 6 Norra kvarteret		25: —	
Plats för ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm . .		25: —	
Hyra för köttbesiktningsbyrån		2,000: —	4,599: —

Brandverket:

Diverse inkomster från verkstäderna m m. . . . . 2,500: —

Hyror af stadens gårdar m. m.:

Behållning för år 1908 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark	20,000: —	
Hyror af stadshotellet	35,000: —	55,000: —

(Häri ej inberäknadt hyresvärdet af fästivitetsvåningen i stadshotellet.)

Transport 67,761: 22

		Transport	67,761: 22

Sundhetsvården:

a) *Epidemiska sjukhuset:*			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader förslagsvis	2,500: —	5,275: —	
b) *Köttbesiktningsbyrån*		9,450: —	14,725: —

Skogarne:

Försäljning af diverse skogseffekter	1,200: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen	500: —

Hamnen:

Ränta och amortering å hamn- och tullhusbyggnaden	8,145: 25

Vatten-, gas- och elektricitetsverken:

I. Vattenverket;

Beräknad inkomst af vatten genom omkring 730 serviser		41,000: —		
Hyror för vattenmätare		425: —		
Hyra för lägenhet vid gamla vattenverket		325: —	41,750: —	

II. Gasverket:

Allmänna belysningen:				
För 260 gaslyktor 560,000 lystimmar à 3,6 öre	20,160: —			
För 5 st. luxlampor	580: —	20,740: —		
Enskild gasförbrukning:				
Omkring 137,000 kbm kokgas				
» 58,000 » lysgas				
S:ma 195,000 kbm, à 15 öre	29,250: —			
Gårdsbelysningar	250: —			
Mätarehyror	1,250: —	30,750: —		
Transport		51,490: —	41,750: —	92,331: 47

Transport		51,490: —	41,750: —	92,331: 47
Biprodukter och arbeten:				
Koks	10,000: —			
Stenkolstjära	1,100: —			
Diverse arbeten	4,410: —	15,510: —	67,000: —	

III. Elektricitetsverket:

Staden för gatubelysning med 3 lampor		246: —		
Enskilda för belysning enligt årsuppgörelse	627: —			
» » förbrukning genom mätare beräknas till	50,000: —			
» » hyra af mätare	3,200: —	53,827: —		
Försäljning af obrukbar materiel	800: —			
Utförande af diverse arbeten .	507: —	1,307: —	55,380: —	164,130: —

(I detta belopp ingår arrendevärdet för turbinhuset vid Slottsbron, som af drätselkammaren uppskattats till 3,500 kr.)

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,500: —	
» » torfmullspudrett	9,000: —	
» » torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	200: —	
Hämtning af latrinkärl	400: —	
För krossning af hafre	100: —	13,200: —

Kallbadhuset:

Badafgifter	700: —

Utdelning å aktier:

Järnvägsaktier: i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg 1,074,700 kr. à 6 %	64,482: —

Bränvinsmedel:

48/100-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1/10 1907—1/10 1908:				
Västerås Spritbolag	2,160: —			
Ångfartygen Aros och Västerås samt Sällskapet	400: —	2,560: —		
Transport		2,560: —	334,843: 47	

Transport	2,560: —	334,843: 47
$^5/_{10}$-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under försäljningsåret $^1/_{10}$ 1906—$^1/_{10}$ 1907	85,734: 88	88,294: 88

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 160 st. hundar à 15 kr . . .	2,400: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af elementarläroverket för flickor å 8,000 kr. lån af stadskassan à 4 %	320: —	
Platshyra för karuseller m. m.	500: —	4,029: 05
Ränta af elementarläroverket flickor å det belopp 30,000 kronor, hvarmed kostnaden för nybyggnaden jämte stadens bidrag till gymnastikhus vid flickskolan öfverskridit det af staden lämnade anslaget à 4 %	1,200: —	
Att genom uttaxering fyllas		451,335: 50
	Kronor	878,502: 90

Sammandrag af uttaxeringen:

Stadens allmänna drätsel . . .	kr. 246,859: 49,	motsvarande	för	bev.-krona	3: 83
Fattigvården	» 51,832: 57	»	»	»	0: 80
Kyrkliga ändamål	» 23,572: 15	»	»	»	0: 37
Folkskolorna	» 129,071: 29	»	»	»	2: —
Summa	kr. 451,385: 50				7: —

(Bilaga A.)

Inkomst- och utgiftsstat för fattigvården i Västerås stad år 1908.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:		
Afgäld för tvänne planteringsland	50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —	
Andelar i böter	50: —	600: —
För fattiggården Carlslund:		
För verkställda arbeten	750: —	
För tillfälliga inkomster	1,000: —	1,750: —
Att genom uttaxering fyllas		51,832: 57
Summa Kronor		54,182: 57

Utgifter:

För allmänna fattigvården:			
Ränta och amortering å köpeskillingen för Carlslund 620 + 400		1,020: —	
Ränta och amortering å kostnad för nybyggnad vid Carlslund 954 + 316,57		1,270: 57	
Ordinarie understöd med penningar		13,000: —	
» » in natura: rågmjöl	700: —		
» » » » ved	1,600: —	2,300: —	
Tillfälliga understöd		2,000: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		8,000: —	
Underhåll af utpensionerade fattighjon		600: —	
Hospitalskostnader		3,500: —	
Lasarettskostnader		1,000: —	
Medikamenter		500: —	
Till barnavårdsnämnden för å Hall intagna barn		700: —	
Årsanslag till diakonissan		400: —	
Bespisning af skolbarn		600: —	
Arvode till predikant vid Carlslund		150: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Återbetalning till främmande kommuner		1,000: —	
Aflöningar: Kamreraren	1,000: —		
» Vaktmästaren	100: —	1,100: —	
Anslag, motsvarande ungefärligen det bidrag, som förut utgått från Sundinska fonden		1,000: —	39,140: 57
Transport			39,140: 57

För fattiggården Carlslund:				Transport	39,140: 57
Rågmjöl	10,000	kg.	à 17 öre	1,700: —	
Hvetemjöl	1,200	»	à 26 »	312: —	
Korngryn	900	»	à 20 »	180: —	
Hafregryn	130	»	à 30 »	39: —	
Kornmalt	440	»	à 25 »	110: —	
Ärter	14	hltr	à 15: —	210: —	
Kött	900	kg.	à 80 öre	720: —	
Korf	375	»	à 50 »	187: 50	
Skummad mjölk	18,000	liter	à 4 »	720: —	
Oskummad mjölk	3,500	»	à 12½ »	437: 50	
Smör	120	kg.	à 2: —	240: —	
Margarin	500	»	à 1: 05	525: —	
Sill	11	tunnor	à 25: —	275: —	
Kabiljo	450	kg.	à 40 öre	180: —	
Salt	9	hltr	à 2: —	18: —	
Sirap	150	kg.	à 28 öre	42: —	
Kaffe	200	»	à 1: —	200: —	
Socker	525	»	à 60 öre	315: —	
Intubikaffe	200	paket	à 20 »	40: —	
Grädde	240	liter	à 65 »	156: —	
Snus	13	fjerd.	à 16: —	208: —	
Fotogén	500	liter	à 15 öre	75: —	
Såpa	16	fjerd.	à 9: 50	152: —	
Barrved	110	famn.	à 16: —	1,760: —	
Koks	150	hltr	à 1: 44	216: —	
Grisar	12	st.	à 25: —	300: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin				400: —	
Beklädnadskostnader				300: —	
Begrafningskostnader				250: —	
Torfmull 60 balar à 1: 80				108: —	
Uppsättning af porslinsservis och vaxdukar till borden				200: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af linne, sängkläder och materialier m m.				1,000: —	11,576: —
Aflöningar:					
Sysslomannen				1,500: —	
Föreståndarinnan				450: —	
Portvakten				1,000: —	
Sköterskan				300: —	
Pigan				216: —	3,466: —
				Summa Kronor	54,182: 57

(Bilaga B.)

Utgifts- och Inkomststat för kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1908:

(Godkänd å kyrkostämma i oktober 1907.)

Utgifter:

Enl. Kungl. brefvet den $^{21}/_{10}$ 1869:			
Pastor: lön i kontant			425: —
Komminister: lön i kontant	700: —		
Ränteersättning fr. Drottn. Kristinas fond	125: —		825: —
Personligt lönetillägg för 1908 enligt kyrkostämmobeslut 1901, cirka			1,000: —
Domkyrkosyssloman: lön i kontant	500: —		
Hyresmedel	277: 50		777: 50
Pastorsadjunkt: lön för 1908, däraf 300 kronor för d. s. k. förskrifningen		2,500: —	
Domkyrkoorganist: öfverflyttadt belopp från stadsförsaml.		825: —	
d:o » » landsförsaml.		118: 29	
Lönetillägg enl. kyrkost.-beslut $^{25}/_{10}$ 1905, cirka		991: 71	
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp eller lösen för 6,57 hl. (25 kft 1 k:na) spannmål $^1/_2$ råg och $^1/_2$ korn efter medelmarkegångspris med tillägg af forsellön och penningar, cirka		65: —	
Domkyrkoklockaren: lön enl. kyrkost.-beslut $^{30}/_{10}$ 1888		750: —	
Lönetillägg enl. d:o $^{31}/_{10}$ 1899		100: —	
Personligt lönetillägg enl. d:o $^{26}/_{10}$ 1904 med skyldighet att biträda vid förskrifningen		250: —	
Kyrkovaktaren: öfverflyttadt belopp fr stadsförsamlingen		273: —	
D:o d:o fr. landsförsamlingen		38: 40	
För inre städning i kyrkan		150: —	
För yttre renhållning		275: —	
Lönetillägg $^{30}/_{10}$ 1900		75: —	
D:o $^{26}/_{10}$ 1904		150: —	
För likvagnens skötsel		20: —	
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp för beklädnad		20: —	
Extra kzrkovaktaren: lön		60: —	
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp för beklädnad		17: 67	
Ringareåldermannen: lön enl. kyrkst.-beslut 1888		38: —	
Transport		6,717: 07	3,027: 50

Transport		6,717: 07	3,027: 50
12 ringare: för 12 man à 24 kr.		288: —	
Från domkyrkan på församlingarna öfverflyttadt belopp för beklädnad: 12 man à 26 kr . . .		312: —	
Lönetillägg till 12 ringare à 15 kr.		180: —	
D:o d:o à 10 kr.		120: —	
Kostnadsfri begrafningsringning för obemedlade . .		90: —	
Olycksfallsförsäkring för 12 ringare		38: 88	
Dödgräfvaren: lön		250: —	
Enkefru Maria Bolander: pension		300: —	
Enkan Lovisa Pettersson: pension		200: —	
Prästgårdsbyggnadsmedel:			
Diverse utgifter för oförutsedda behof			700: —
Brandstodsafgifter för domprostgården . . .	54: 78		
D:o » komministergården .	41: 80		
D:o » klockaregården . . .	13: 25		109: 83
Klockaregårdens reparation kr. 794: 30 fördeladt på 3 år, däraf för 1908 (slut 1908)			264: 76
Kyrkans behof:			
Kyrkans belysning med elektriskt ljus samt elektrisk kraft till orgelmotorn		550: —	
Underhåll af ledningar, lampor m. m.		100: —	
Till omläggning af den elektriska installationen kr. 7,000 fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1911) . .		1,400: —	
Stearinljusbelysning		30: —	
För reparation och tillsyn af orgeln		200: —	
» tillsyn af den elektriska motorn m. m.		150: —	
Bänkhyresersättning		1,600: —	
Klockor		400: —	
Tornurets skötsel		75: —	
Skurning i kyrkan		100: —	
Konsistorii cirkulär och prästänkemedel		2: 50	
Biblar m. m. till nattvardsbarnen		125: —	
Trycknings- och annonskostnader		250: —	
Ljuspengar till kyrkobetjäningen			10: —
Arvode för kyrkans räkenskaper		250: —	
Frö utdebitering af prästerskapets löner			250: —
Kyrkokören		400: —	
Kyrksalen			250: —
För tvätt och oblater		75: —	
För södra småskolans apterande till kyrksal kr. 1,000, däraf för 1908 (slut)			340: —
Diverse utgifter		250: —	
För en kammarorgel till domkyrkan		350: —	
Transport		14,803: 45	4,952: 09

Transport		14,803: 45	4,952: 09
Kyrkans och Sakristians uppvärmning:			
Koks, 1,600 hl. förslagsvis à 1: 65		2,640: —	
Frakt, lämpning, körning m. m. af koks		175: —	
Reparation af värmeapparaten kr. 6,000, fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1911)		1,200: —	
Sotning af apparaten och skorstenen		40: —	
Hyresafgift för upplag af koks		125: —	
Ved med sågning och späntning		30: —	
Aflöning till eldaren		400: —	
Diverse utgifter		50: —	
Kyrkogårdarna:			
Anslag till Trädplanteringssällskapet		700: —	
Diverse, såsom snöskottning, sprängning af sten m. m.		200: —	
Oförutsedda behof		100: —	
Sand		300: —	
Arrende:			
Årsafgäld för östra kyrkogården utom Kvarntullen, lösen för 13,19 hl. (50 kft 1 k:na) spannmål, ½ råg, ½ korn efter medelmarkegångspris, cirka			100: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
I 1896 års obligationslån för Västerås stad ingår för anskaffande af ny orgel i domkyrkan ett belopp af 20,000 kr., hvaraf återstår att amortera kr. 16,240,			
Ränta för 1 år	576: 72		
Amortering för 1 år	440: —	1,016: 72	
Kronor		21,780: 17	
Däraf stadens andel enl. K. Förordn. 31/5 1901			21,179: 67
Summa Kronor			26,231: 76

Inkomster:	Gemensamt för Västerås och S:t Ilian.	Västerås stads andel.
7:de årets arrende för den inköpta jorden i Kopparbergsvreten, som icke är anordnad till begrafningsplats	163: 90	
Försäljning af grafplatser, förslagsvis	400: —	
Afgifter för likvagnens begagnande	100: —	
» » klockor	400: —	
Summa Kronor	1,063: 90	
Däraf stadens andel enligt K. Förordningen 31/5 1901		1,034: 61
Personella afgifter à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för prästerskapets aflöning		1,625: —
Att genom uttaxering fyllas		23,572: 15
Summa Kronor		26,231: 76

(Bilaga C.)

Utgifts- och Inkomsstat för Västerås folkskolor för år 1908.

(Godkändt å kyrkostämma i okt. 1907.)

Utgifter:

1 ord. lärare (Werkelin):	lön		2,300: —
	Bostad in natura		
1 » » (Malmberg):	lön		2,300: —
	Bostad in natura.		
1 » » (Walter):	lön		2,600: —
1 » » (Ahlm):	lön		2,100: —
	Bostad in natura.		
1 » » (Bohlin):	lön		2,000: —
1 » » (Fröier):	lön		1,700: —
	Bostad in natura.		
1 » » (Dahlberg):	lön		2,000: —
1 » » (Næslund):	lön		1,700: —
1 » » (Andrén):	lön		1,700: —
1 » » (Rudqvist):	lön		1,700: —
1 » » (Krantz):	lön		1,700: —
1 e. o. » (Fernblad):	lön pr 1/2 år	700: —	
1 ord. »	lön » »	850: —	1,550: —
1 e. o. » (Em. Granér):	lön	700: —	
1 ord. »	lön	850: —	1,550: —
1 e. o. » (Efr. Granér):	lön		1,400: —
1 » » (ej utnämnd):	lön		1,400: —
1 » » (ej utnämnd):	lön pr 1/2 år		700: —
1 ord. lärarinna (Stenström):	lön		1,900: —
	Bostad in natura.		
1 » » (Svanholm):	lön		1,900: —
1 » » (Hammarskiöld):	lön		1,900: —
1 » » (Fröman):	lön		1,700: —
1 » » (Bohman):	lön		1,500: —
	Bostad in natura.		
1 » » (Fernquist):	lön		1,700: —
1 » » (Svanbom):	lön		1,700: —
1 » » (Johansson):	lön		1,700: —
1 » » (Kolmodin):	lön		1,500: —
1 » » (Köhlberg):	lön		1,500: —
1 » » (Månson):	lön		1,500: —
1 » » (Hellman):	lön		1,500: —
1 e. o. » (Norén):	lön pr 1/2 år	650: —	
1 ord. »	lön » »	750: —	1,400: —
1 e. o. » (Maunsback):	lön		1,300: —
1 » » (Bohlin):	lön		1,300: —
		Transport	52,400: —

Transport		52,400: —
1 e. o. lärarinna (Bostrand): lön		1,300: —
Slöjdundervisning för gossar (olika folkskollärare)		1,150: —
1 lärare i slöjd (Brandt): lön		2,100: —
Bostad in natura.		
1 » » (Ljung): lön		1,500: —
1 lärarinna i slöjd (Hellström): lön		1,300: —
1 » » (Vahlbäck): lön		1,200: —
1 » » (Molander): lön		1,000: —
1 » » (Lindquist): lön		1,000: —
1 » » (Björnström): lön		860: —
1 lärarinna i huslig ekonomi (Tunell): lön		1,200: —
~~1 » » » (Holm): lön~~		~~1,200: —~~
2 småskollärarinnor (Törngren, Hallin): lön à 1,200 kr.		2,400: —
3 » (Berg, Lennmalm, E. Friksson): lön à 1,100 kr.		3,300: —
8 » (Kjellin, Johansson, Norling, Karlsson, Ahlström, Sevelin, A. Eriksson och Pettersson): lön à kr. 1,000		8,000: —
10 småskollärarinnor (Elin Svensson, Österberg, M. Vahlberg, Sedell, Svanberg, Isakson, Söderholm, Morberg, G. Wahlberg, Elisabet Svensson): lön à kr. 900		9,000: —
1 småskollärarinna (ej utnämnd): lön pr ½ år		450: —
Vaktmästaren i Herrgårdsskolan (Ekman): lön		1,000: —
Bostad in natura.		
Biträde med tillsyn af ugnar och ångpannor (Sahlquist): lön		600: —
Förslagsanslag för hjälp vid städning i Herrgårdsskolan		650: —
Vaktmästaren i Djäknebergsskolan (Andersson): lön	900: —	
Badning	200: —	1,100: —
Bostad och ved in natura.		
För hjälp vid städning i Djäknebergsskolan		250: —
Fortsättningsskolan:		
Arvode till lärare och lärarinnor	2,600: —	
Ersättningsskolan:		
Arvode till lärare och lärarinnor	520: —	3,120: —
Pensionsafgifter:		
Till folkskollärarnes pensionsinrättning, cirka	2,293: —	
» » änke- och pupillkassa, cirka	450: —	
» småskollärarnes m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	300: —	3,043: —
Pensioner:		
Till f. folkskolläraren C. L. Lindquist	800: —	
» f. » A. Thunmarks änka	160: —	
Transport	960: —	99,123: —

Transport	960: —	99,123: —
Till f. slöjdlärarinnan J. Bothén	500: —	
» f. småskollärarinnan L. Melin	500: —	
» f. » M. Holm	100: —	
« f. folkskolevaktmästaren K. G. Löndborgs änka	200: —	2,260: —
Diverse utgifter:		
Koks, förslagsvis 2,700 hl. à kr. 1: 65	4,455: —	
Ved, 120 famnar à kr. 16	1,920: —	
Vedhuggning	360: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer	1,000: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen	500: —	
Belysning, elektrisk och gas	2,000: —	
Reparationer	1,108: —	
Fernissning af linoleummattor	250: —	
Reparation af lärarebostaden vid Herrgärdsskolan, 3,983 kr. att uttaxeras på 5 år, däraf för 1908 (slut 1911)	796: —	
Sand till skolplaner och skolträdgårdar	1,000: —	
Brandstodsafgifter	369: 17	
Vattenafgifter	122: 63	
Skolträdgården vid Västgötegatan: omkostnader	200: —	
omläggning m. m.	540: —	
arvode till I. Fröier	150: —	
Skolträdgården vid Herrgårdsskolan	600: —	
Arvode till H. Dahlberg: Bostad in natura till värde af 300 kr.		
Krono- och kommunalutskylder för jord	5: —	
Arvode för skolkassans räkenskaper	400: —	
Skurning och rengöring i skollokalerna	3,500: —	
Badning i Herrgårdsskolan	200: —	
Badkar	300: —	
Skötsel af ur	30: —	
Skolköket: ny uppsättning 2,400 kr. fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1911)	480: —	
Driftkostnad	1,200: —	
Skolmateriel	1,500: —	
Inventarier	1,500: —	
Ny uppsättning af materiel till Herrgårdsskolan, 1,000 kr. fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1909)	200: —	
Slöjdmateriel	1,600: —	
Ny uppsättning af slöjdmateriel till Herrgårdsskolan 2,200 kr., fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1909)	440: —	
Nyanskaffning af inventarier till Herrgårdsskolan, 2,200 kr., fördeladt på 5 år, däraf för 1908 (slut 1909)	440: —	
Trycknings- och annonskostnader	575: —	
Lärarepersonalens bibliotek	100: —	
Lärjungebiblioteket	300: —	
Telefonafgifter	260: —	
Transport	28,400: 80	101,383: —

Transport	28,400: 80	101,283: —
Vikariehjälp för sjuka lärare och lärarinnor	2,000: —	
Arvode till skolläkare	300: —	
Arvode till en skoltandläkare	500: —	
» för hämtning af skolbarn	150: —	
Årsafgift till sjuk- och begrafningskassan för 2 lärarinnor à kr. 8	16: —	
Skolkängor	800: —	
Skolbyggnadskomittén	1,000: —	
Diverse samt oförutsedda utgifter, däribland för bättre ventilation i taksalarna i Herrgårdsskolan	2,200: —	35,366: 80
Barnavårdsnämnden:		
För 7 barn vid Hall		1,050: —
Anslag till Trädplanteringssällskapet:		
För diverse arbeten å skolträdgårdarna		750: —
Arvode åt en folkskoleinspektör		3,250: —
Beräknad brist år 1907:		
Enl. kyrkostämmobeslut $^{13}/_{5}$ 1907:		
1 e. o. folkskollärarinna	350: —	
3 småskollärarinnor pr $^{1}/_{2}$ år à kr. 333: 34	1,000: 02	
Ändring af Herrgårdsskolans slöjdsal: norra småskolan	1,179: —	
Enl. kyrkostämmobeslut $^{26}/_{6}$ 1907:		
Till aftonskolorna	165: —	
1 e. o. folkskollärare pr $^{1}/_{2}$ år	400: —	
1 » folkskollärarinna pr $^{1}/_{2}$ år	350: —	3,444: 02
Ränta och amortering å obligationslån:		
a) För andel i 1892 års obligationslån, kr. 100,000, hvaraf återstår d. $^{1}/_{1}$ 1908 kr. 78,500:		
1 års ränta	3,100: —	
1 års amortering	2,000: —	5,100: —
b) För andel i 1902 års obligationslån, kr. 215,000, hvaraf återstår d. $^{1}/_{1}$ 1908 kr. 202,775:		
1 års ränta	8,109: 80	
1 års amortering	2,687: 54	10,797: 30
c) Af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgårdet 36,500: —		
för rummens dekorering 2,000: —		
» gårdsplan och trädgård 6,000: —		
Kronor 44,500: —		
1 års ränta därå à 4 $^{1}/_{2}$ %	2,002: 50	
1 års amortering	422: 75	2,425: 25
Summa Kronor		163,566: 37

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:			
För 3 lärare à kr.	950: —	2,850: —	
» 1 lärarinna à »	800: —	800: —	
» 1 lärare à »	833: 33	833: 33	
» 4 lärarinnor à »	733: 33	2,933: 32	
» 5 lärare à »	716: 67	3,583: 35	
» 4 lärarinnor à »	666: 67	2,666: 68	
» 7 lärare à »	600: —	4,200: —	
» 7 lärarinnor à »	600: —	4,200: —	
» 1 lärare à »	300: — (pr ½ år)	300: —	22,366: 68
Till småskolan:			
» 5 lärarinnor à kr.	300: —	1,500: —	
» 10 » à »	266: 67	2,666: 70	
» 8 » à »	233: 33	1,867: 04	
» 1 lärarinna à »	116: 66 (pr ½ år)	116: 66	6,150: 40
Till fortsättningsskolan			375: —
» slöjdskolan för gossar, 26 grupper à kr.	81: —	2,106: —	
» slöjdskolan för flickor, 28 grupper à kr	40: 50	1,134: —	3,240: —
» undervisning i huslig ekonomi 12 kurser à kr.	100: —		1,200: —

Arrendemedel:

För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön		43: —

Hyresmedel:

För 2 rum i lärarebostaden vid Herrgårdsskolan	190: —	
» 2 » » » Västgötegatan	200: —	390: —

Räntemedel:

Å upp- och afskrifning, cirka		30: —

Fattigvårdsstyrelsen:

Till barnavårdsnämnden för 7 barn vid Hall		700: —

Att genom uttaxering fyllas:

För folk- och småskolorna	110,398: 74	
» barnavårdsnämnden	350: —	
» ränta och amortering	18,322: 55	129,071: 29
	Summa Kronor	163,566: 37

Västerås, Vestmanl. Allehandas Boktr.-A.-B. 1908.

Berättelse

om

Västerås stads fattigvård

under år 1907.

VÄSTERÅS,
A. F. BERGS BOKTRYCKERI 1908.

Styrelse och tjänstemän.

Styrelsens ledamöter:	Första gången invald den	Senast invald den	Vald till utgången af år
Johansson, A., domkyrkosyssloman, ordf.	28/4 1892	28/9 1905	1909
Lange, W., länsbokhållare, vice ordf.	28/9 1905	„ „	„
Bergström, N. G., handlande	27/2 1896	„ „	„
Andersson, R., handlande	21/12 1897	„ „	„
Lundin, J., direktör	12/12 1904	„ „	„
Oest, Otto, apotekare	29/12 1894	„ „	
Valter, J., folkskollärare	29/12 1894	„ „	„

Tjänstemän:

Eklundh, Axel, kamrerare	sedan	1/8	1901
Hennichs, F. C., sekreterare	„	1/11	1888
Stadens ombudsman, sekreterare	„	1/7	1907
Larsson, C. A., föreståndare vid fattiggården	„		1904
Rejmer, K. A., predikant „ „	„		1906

Fattigvården har under det förflutna året varit ordnad i likhet med det närmast föregående. Utgifterna detta år uppgå till 50,969: 15 emot 44,698: 08 för år 1906. Kostnaden för fattigvården har sålunda stigit, men äfven arbetet har ökat. Detta är icke underligt, då stadens område alltjämt utvidgas och folkmängden tillväxer Bland de inflyttade ha somliga redan under första året befunnit sig i sådana omständigheter, att fattigvården måst träda emellan, och det fastän de icke kunnat förete läkareintyg om sjukdom. Andra ha genom andras välmenta eller egennyttiga understöd kunnat taga sig fram till dess de vunnit hemortsrätt, men ha sedan genast måst lita till fattigvården.

Fattigvårdsstyrelsen har sökt tillämpa sitt husbondevälde bland annat genom att förmå en del understödstagare att göra afbetalningar å sin skuld, men som vanligt med ringa framgång, och detta fastän flera mer än väl kunnat mäkta det. Förhållandet är dock icke så underligt. När enskilda personer ha så svårt att få igen hvad de lånat ut, är det icke att vänta, att kommunen skall ha lättare att få in sina fordringar.

Såsom distriktschefer och vårdare hafva tjänstgjort:

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
I	Bergström, N. G., handlande	Keijser, Johannes, fabrikör, vice distriktschef
		Lindhagen, A., handlande
		Hagström, Johan, gårdsägare
		Rytterlund, A., gårdsägare
		Lundberg, A., gårdsägare
		Hultcrantz, A., verkstadsarbetare
		Videgren, C E., gårdsägare
II	Andersson, Reinhold, handlande	Ström, Aug,, urmakare, vice distriktschef
		Dahlberg, H., folkskollärare
		Johansson, Alfred, smidesmästare
		Hoffsten, C V, trädgårdsmästare
		Berggren, Erik, ,,
		Gustafsson, Viktor, målaremästare
III	Lundin, J., direktör	Palmén, C. A., handlande, vice distriktschef
		Björklund, Mårten, förvaltare
		Norling, C A., handlande
		Björklund, A. G., förman
		Sjöborg, C A, ,,
		Rydberg, G A, ,,
		Karlsson, C. E., rättare

Distrikt	Distriktschefer	Vårdare
IV	Oest, Otto, apotekare	Uppling, L., handlande, vice distriktschef Ödman, J. V., rådman Andersson, Erik, grosshandlande Pettersson, Aug., handlande Bolander, C. H., apotekare Johansson, Axel, fabrikör
V	Valter, J., folkskollärare	Olsson, J., förman Grönberg, A., körsnär, vice distriktschef Blohm, Ernst, fotograf Nilsson, Erland, handlande Fröjer, I., folkskollärare Wallin, C. J., f. organist Andersson, A., f. gårdsägare Huggare, C. F., förman Norberg, C. V., verkstadsarbetare

Tabell öfver inlagor i fattigvårdsmål.

a) Till Konungens Befallningshafvande i länet.

	1903	1904	1905	1906	1907
Ansökningar	29	28	21	26	28
Påminnelser	11	14	28	13	27
Förklaringar	18	36	29	28	48
Summa	58	78	78	67	103

b) Till Kungl Kammarrätten.

	1903	1904	1905	1906	1907
Besvär	2	2	7	3	2
Förklaringar	9	4	9	3	5
Summa	11	6	16	6	7

Sammanlagda antalet utgångna skrifvelser har under året varit *289*.

Antalet understödstagare har under året utgjort 823 personer, hvilket utgör 4,95 % af stadens folkmängd. Af dessa 823 personer redovisas 574 personer eller 69,74 % å den öppna och 111 personer 13,48 % å den slutna fattigvården, hvarjämte 110 barn och äldre personer, motsvarande 13,36 % af hela antalet understödstagare, varit vårdade genom utackordering samt 28 personer eller 3,40 % å sjukvårdsanstalter.

Understödstagarne år 1907 voro, enligt redogörelsen till statistiska centralbyrån, med afseende å:

	Mankön	Kvinkön	Tillhörande barn	Summa
A) *Antalet.*				
a) Barn (under fyllda 15 år), för hvilka fattigunderstödet utgått direkt och ej till föräldrarne, nämligen:				
Föräldralösa, äkta barn	7	7		14
Moderlösa, oäkta barn	5	16		21
Andra barn	45	36		81
b) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) utan minderåriga, oförsörjda barn, nämligen:				
Ogifta personer, utan barn	65	52		117
Gifta personer, utan barn	24	23		47
Änklingar, änkor och frånskilda, utan barn	26	85		111
c) Äldre personer (öfver fyllda 15 år) med minderåriga, oförsörjda barn, för hvilka senare fattigunderstödet utgått ej direkt, utan till föräldrarne, nämligen:				
Ogifta kvinnor, med barn		29	49	78
Gifta personer, med barn	31	42	135	208
Änklingar, änkor och frånskilda, med barn	3	38	105	146
Summa	206	328	289	823
Däraf annat fattigvårdssamhälle tillhöriga	19	25	36	80
B) *Fattigpersonalens omsättning.*				
Under året aflidna understödstagare	14	11	2	27
På annat sätt afgångna understödstagare	58	71	107	236
Till nästa år kvarvarande understödstagare	134	246	180	560
Summa	206	328	289	823
C) *Understödets beskaffenhet.*				
I fattighus, fattiggård, arbetshus eller barnhem befintliga	53	45	13	111
Utackorderade: barn, direkt understödda	55	47		102
„ äldre personer, utan eller med tillhörande barn	2	6		8
I sjukvårdsanstalt på kommunens bekostnad vårdade	16	12		28
I sina hem understödda	72	209	272	553
På annat sätt understödda	8	9	4	21
Summa	206	328	289	823

D) *Understödets varaktighet och storlek.*	Man-kön	Kvin-kön	Till-hörande barn	Summa
Personer med varaktigt understöd: fullt försörjda	114	103	13	230
" " " " delvis understödda ...	46	171	180	397
Personer med tillfälligt understöd	46	54	96	196
Summa	206	328	289	823

Stadens fosterbarn.

För tillsyn af Västerås fattigvårdssamhälle tillhöriga eller genom fattigvårdens försorg *i enskilda hem* utackorderade barn är fortfarande särskild inspektion anordnad.

Inspektören undersöker, så vidt möjligt är på förhand, föreslaget fosterhem; verkställer å fattigvårdsstyrelsens vägnar utackorderingen samt öfvervakar genom besök i hemmen de utackorderade barnens vård, allt enligt af fattigvårdsstyrelsen fastställd instruktion.

Den 31 december 1906 utgjorde de ifrågavarande barnen 89, 38 gossar och 51 flickor, fördelade på 85 hem.

Under året hafva tillkommit 8 barn, 7 gossar och 1 flicka, samt afförts 15, af hvilka 5, 3 gossar och 2 flickor, återtagits af föräldrar eller annat fattigvårdssamhälle hvarjämte 10 barn, 3 gossar och 7 flickor, afgått efter fyllda 15 år; hvadan alltså de utackorderade barnens antal den 31 december 1907 utgjorde 82, af hvilka 39 gossar och 43 flickor, fördelade å 76 hem. Af dessa hem äro 28 stycken belägna inom Västerås stad eller på dess område, 5 i annat stadssamhälle samt 43 på landsbygden, företrädesvis i Västmanlands län. I de flesta hem syntes barnen erhålla god omvårdnad, och i de fall, då skäl till anmärkning förefunnits, har ombyte af hem fortast möjligt skett.

Ofvannämnda förändringar under året äfvensom öfriga omständigheter beträffande de ifrågavarande barnen framgå slutligen af nedanstående öfversikt:

	Födda inom äktenskapet		Födda utom äktenskapet		Summa
	gossar	flickor	gossar	flickor	
Den 31 dec. 1906 kvarvarande barn	6	9	32	42	89
Afgångna under året:					
återtagna af föräldrarna eller af annat fattigvårdssamhälle	1	1	2	1	5
efter fyllda 15 år	2	6	1	1	10
Återstå	3	2	29	40	74
Tillkomna under året	1		6	1	8
Summa	4	2	35	41	82

Kostnaden för hvarje barn har under året i medeltal belöpt sig till 87 kronor 90 öre.

Å hospital och asyler

intagna sinnessjuka, för hvilka fattigvården erlagt afgifter, utgjorde vid årets början 14 och vid årets slut 13, däraf 9 män och 4 kvinnor.

Dessutom har en gosse varit intagen å Margaretahemmet och en flicka å Eugeniahemmet.

Bespisning af fattiga skolbarn.

På grund af fattigvårdsstyrelsens beslut har sådan bespisning äfven under år 1907 varit anordnad för de fattigaste barnen i stadens folk- och småskolor. Barnen, som utvalts efter förslag från skolornas lärare och lärarinnor, hafva erhållit ett frukostmål hvar eller hvarannan dag. Enligt den matordning, som efter åtskilliga försök fastställts för denna bespisning, har hvarannan dag serverats varm mjölk — blandad af $^1/_3$ oskummad och $^2/_3$ skummad sådan — jämte omväxlande rågsiktkakor eller smörbröd samt hvarannan dag välling och smörgåsar.

År 1907 hafva sålunda under 59 dagar utdelats till i medeltal 141 barn om dagen 8,319 portioner för en kostnad af 686 kronor 99 öre.

Kostnaden för den öppna fattigvården ställer sig sålunda:

Utgifter:

Ordinarie understöd med pänningar	14,317: 64
„ „ in natura	2,215: 28
Tillfälliga understöd med pänningar	2,218: 48
Lasarettskostnad	614: —
Hospitalsvård	3,506: 15
Utpensionerade barn	8,789: 55
„ fattighjon	575: —
Bidrag till diakonissorna	400: —
Bespisning af skolbarn	686: 99
Ersättning till främmande kommuner	1,631: 31
Aflöningar	1,050: —
Diverse utgifter	694: 99
Afskrifning å fordringar	749: 42
„ „ inventarier	409: 20
Kronor	37,858: 01

Inkomster:

Räntor	398: 74
Diverse inkomster och återbetalningar	1,086: 79
Bidrag från landstinget	200: —
Nettokostnad	36,172: 48
Kronor	37,858: 01

Medelkostnaden pr understödstagare inom den öppna fattigvården utgör 50 kr. 80 öre.

Fördelningen af understödet pr individ, barnen inberäknade, utgör för personer med varaktigt understöd, delvis understödda, som följer

Understödsbelopp i kronor	16,532: 92
Antalet understödda	397
Understöd pr individ i kronor	41: 64

Understödet per familj har varierat mellan högst 589 kr. och lägst 20 kr.

Sammandrag

af utgifterna för den öppna fattigvården under åren 1903—1907.

År	Bruttoutgift		Inkomst		Nettoutgift		Utgift fördelad per invånare: Folkmängd	Netto	
1903	30,653	97	3,160	51	27,493	46	12,778	2	15
1904	31,151	29	1,930	92	29,320	37	13,243	2	21
1905	31,158	06	3,859	94	27,298	02	14,535	1	88
1906	35,463	90	3,180	96	32,282	94	15,361	2	10
1907	37,858	01	1,685	53	36,172	48	16,602	2	18

Fattiggården.

De intagna hjonens antal år 1907.

Kvarvarande sedan 1906	79	
Under året intagna	47	126
Under året afgångna genom döden	19	
„ „ „ „ utskrifning	31	50
Vid årets slut kvarvarande		76

däraf 37 män, 30 kvinnor, 9 barn.

Af de under året intagna personer tillhörde 3 män, 4 kvinnor annat fattigvårdssamhälle.

De å försörjningsinrättningen intagna understödstagarne voro till ålder och civilstånd:

	Mankön: Ogifta	Mankön: Gifta	Mankön: Änkl.	Kvinkön: Ogifta	Kvinkön: Gifta	Kvinkön: Änkor	Summa
Barn under 15 år	13			6			19
Hjon mellan 20 och 30 år	6			4			10
„ „ 30 „ 40 „	2			5		1	8
„ „ 40 „ 50 „	2			3		1	6
„ „ 50 „ 60 „	9	2	2	2	1	1	17
„ „ 60 „ 70 „	6	1	5	1		1	14
„ „ 70 „ 80 „	9		9	1	2	8	29
„ „ 80 „ 90 „	2	3	2	6	2	6	21
„ öfver 90	1			1			2
Summa	50	6	18	29	5	18	126

Den äldsta af under året vårdade män var ogifte Gustaf Pettersson, född 1817, och bland kvinnor ogifta Brita Christina Holmberg, född 1814.

Med afseende på hälsotillstånd och arbetsförmåga:

	Män	Kvinnor	Summa
1) *Icke arbetsföra:*			
Sinnessjuka eller idioter	4	6	10
Blinda eller litet seende	1	1	2
Lama eller ofärdiga	5	1	6
Ständigt sängliggande	9	9	18
Ålderstigna och sjukliga	24	13	37
Minderåriga barn	13	6	19
2) *Mindre arbetsföra:*			
Ålderstigna och sjukliga	15	12	27
3) *Arbetsföra:*	3	4	7
Summa	74	52	126

Hjonens sysselsättning vid fattiggården har bestått:

dels i arbeten för gårdens behof såsom syning, stickning, tvätt, skurning, vedsågning samt landtbruksgöromål;

dels i arbeten för andra personer såsom fjäderspritning, vedsågning, mangling, mattpiskning, säcklagning m. m.

Uppgift från sjukhusafdelningen

angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

Sjukdom	Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.
II. *Ålderdomssjukdomar.*				
Marasmus senilis	4	7	1	2
IV. *Kroniska infektionssjukdomar.*				
Tuberculosis[1]	2	3		
„ pulmonum	2	2	2	1
„ miliaris acuta, universalis		1		
VI. *Kroniska förgiftningssjukdomar.*				
Alcoholismus[1]	3			
Delirium tremens	1			
Neuritis alcoholica	1			
VII. *Sinnessjukdomar.*				
Insania simplex	3	2		
Idiotia		1		

[1] Samtliga fall.

Sjukdom	Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.
VIII. *Nervsystemets sjukdomar.*				
Hæmorrhagia cerebri et meningum, Hemiplegia[1]		1		
Encephalitis. Abscessus cerebi	1		1	
Myelitis et meningitis spinalis	1			
Neuralgia trigemini		1		
Epilepsia	2			
XI. *Cirkulationsorganens sjukdomar.*				
Cor adiposum[2]		1		
Vitium organicum cordis	1			
Endarteritis Arteriosclerosis[2]	2	2	2	2
Thrombosis. Embolia	2			
XII. *Andningsorganens sjukdomar.*				
Pleuritis	1			
Bronchitis chronica	5	1	3	
Pneumonia acuta	1			
XIII. *Matsmältningsorganens sjukdomar.*				
Gastritis chronica[2]	2			
Ulcus ventriculi vel duodeni		1		
Hernia non incarcerata	1			
Periproctitis et Fistula ani	1			
XIV. *Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.*				
Nephritis chronica[2]	4			
Cystitis[3] chronica		2		1
XVI. *Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.*				
Rheumatismus articularis chronica	4	4		
Arthritis deformans	1			
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	1			
XVII. *Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväfven.*				
Gangræna	1			
XVIII. *Svulster.*				
Cancer[4]	1	1		
Fractura	1	1		

[1] På alkoholism eller syfilis beroende fall upptages ej här.
[2] På alkoholism beroende fall upptages ej här.
[3] På dröppel beroende fall upptages ej här.
[4] Samtliga fall.

Matordning vid fattiggården.

Dagar	Frukost	Middag	Aftonvard	Kväll
Söndag	Sill och potatis, smör, bröd, svagdricka och kaffe.	Mjukt bröd, färskt kött och potatis, grynsoppa m. rotsaker.	Kaffe.	Rågmjölsgröt o. mjölk
Måndag	Sill och potatis, margarin, bröd, svagdricka o. kaffe.	Bröd, paltbröd o. fläsk samt grynvälling.	D:o	D:o
Tisdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk.	D:o	D:o
Onsdag	D:o	Bröd, kabiljo och potatis samt ölsoppa.	D:o	D:o
Torsdag	D:o	Bröd, ärter och fläsk.	D:o	Korngrynsgröt o. mjölk.
Fredag	D:o	Bröd, färskt kött och potatis samt soppa med rotsaker.	D:o	Rågmjölsgröt o. mjölk.
Lördag	D:o	Bröd, stekt bräckkorf med rotmos o. ölsoppa.	D:o	Korngrynsgröt o. mjölk.

Sjuka och andra orkeslösa personer lämnas hafregrynsvälling i stället för sill och potatis till frukost äfvensom till andra måltider annan mat såsom oskummad mjölk efter läkarens föreskrift.

Matportionerna till hvarje hjon beräknas sålunda:

Bröd, mjukt	gr.	200	Sill	gr.	80
Smör	„	20	Kabiljo	„	115
Margarin	„	20	Paltbröd	„	80
Kött	„	100	Ärter	„	125
Fläsk	„	75	Bräckkorf	„	100

Korngryn 80 gr. till gröt och 25 gr. till välling	Potatis ... $^1/_2$ liter
Hafregryn ... gr. 25	Kaffe ... gr. 5
Hvetemjöl 20 gr. till välling, 25 gr. till ölsoppa och 10 gr. till sås.	Socker ... „ 5
Rågmjöl ... gr. 105	Mjölk ... 0,4 liter
	Svagdricka ... 0,5 „

Leveranspriser å matvaror m. m.,

som vid fattiggårdens entreprenadauktioner upphandlas, framgå af följande tabell:

		1 oktober 1906	1 april 1907	1 oktober 1907	Medel-pris
		öre	öre	öre	öre
Hvetemjöl ...	pr kg.	20,75	29,90	25	26,89
Rågmjöl ...	„ „	14,92	14,90	16,75	15,87
Korngryn ...	„ „	19	20	20	19,8
Hafregryn ...	„ „	—	25	28	26
Kokärter ...	„ „	12	12,75	18	13,87
Färskt kött ...	„ „	80	80	80	80
Kabiljo ...	„ „	37	42	40	40,3
Sill ...	„ tunna	2300	2100	2150	2162,5
Smör ...	„ kg.	210	180	210	195
Margarin ...	„ „	105	102	102	102,75
Strömming ...	„ tunna	2100	—	2000	2050
Sirup ...	„ kg.	28	26	28	27
Salt ...	„ hl.	200	225	220	217,5
Bräckkorf ...	„ kg.	50	50	50	50
Mjölk oskummad ...	„ liter	—	12,5	—	12,5
„ skummad ...	„ „	4	4	—	4
Grädde ...	„ „	—	60	—	60
Fotogen ...	„ „	—	14	—	14
Bitsocker ...	„ kg.	—	57	—	57
Såpa ...	„ fjärd.	—	750	—	750
Intubikaffe ...	„ paket	—	20	—	20
Kornmalt ...		—	25	—	25

Om fattiggården ha många nog ringa tankar Medgifvas må ock, att där borde vara bättre och skulle äfven vara det, om det stode styrelsen fritt att där mottaga endast hyggliga människor, men nu måste ock sådana intagas, som sakna förmåga och ännu mera vilja att öka inrättningens trefnad. Detta förhållande oaktadt måste det dock icke vara så dåligt vid fattiggården, att döma däraf att personer med ett litet hopsparadt kapital anhållit att blifva där intagna mot ersättning och sedan förklarat sig fullt belåtna med anordningarna därstädes. Likaså har heller aldrig försports den minsta klagan af sådana där intagna personer, som haft barn, hvilka bort försörja dem. Styrelsen söker också i hvad på den ankommer att så ordna, att tillvaron på fattiggården må blifva så god som möjligt.

Sammandrag

af fattiggårdens ekonomi under de senaste fem åren.

	Hjon			Bruttokostnad		Inkomst		Nettokostnaden					
	antal	antal underhållsdagar	medeltal pr dag	för år	för år			för år	för år	för hjon pr år	för hjon pr år	för hjon pr dag	för hjon pr dag
År 1903	103	19,667	54	9,813	33	1,295	48	8,517	85	156	95	0	43
„ 1904	121	24,819	68	11,965	07	1,624	83	10,340	24	153	30	0	42
„ 1905	144	27,679	75	13,669	43	1,581	67	12,087	76	156	95	0	43
„ 1906	143	28,672	78	15,627	14	3,212	—	12,415	14	156	95	0	43
„ 1907	126	28,240	77	17,156	10	2,359	43	14,796	67	189	80	0	52

Tabell,

utvisande den sammanlagda kostnaden af såväl den inre som den yttre fattigvården.

	Brutto				Summa		Netto				Summa	
	inre		yttre				inre		yttre			
År 1903	9,813	33	30,653	97	40,467	30	8,517	85	27,493	46	36,011	31
„ 1904	11,965	07	31,151	29	43,116	36	10,340	24	29,220	37	39,560	61
„ 1905	13,669	43	31,158	06	44,827	49	12,087	76	27,298	12	39,385	88
„ 1906	15,627	14	35,463	90	51,091	04	12,415	14	32,282	94	44,698	08
„ 1907	17,156	10	37,858	01	55,014	11	14,796	67	36,172	48	50,969	15

Tabell,

som utvisar, huru hela utgiftssumman fördelas på invånare och bevillningskrona.

	På hvarje invånare			På hvarje bevillningskrona		
	antal invånare	netto	netto	antal bevillningskronor	netto	netto
År 1903	12,778	2	81	36,683	0	98
„ 1904	13,243	2	98	42,641	0	93
„ 1905	14,535	2	70	44,997	0	87
„ 1906	15,361	2	91	50,501	0	88
„ 1907	16,602	3	07	53,460	0	95

Kommunens anslag till fattigvården

åren 1903—1907

(utan hänsyn till verkliga kostnaden).

	Kronor		fördelad på hvarje			
			mantals-skrifven invånare		bevillnings-kronor	
År 1903	34,820	37	2	72	0	83
„ 1904	38,855	17	2	93	0	86
„ 1905	45,559	94	3	13	0	90
„ 1906	46,694	45	3	04	0	87
„ 1907	50,591	31	3	—	0	94

Sammandrag

af räkenskaperna för fattigvården år 1907.

Debet.

Balans från år 1906:

Tillgångar: Fastighet	71,763: 87		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	33,575: —		
Innestående å deposition i Mälarbanken	6,000: —		
Fordringar af främmande kommuner	2,893: 83		
Diverse fordringar	248: 08		
Inventarier	4,881: 15	119,361: 93	
Skulder: Donationer och testamenterade medel	40,280: 58		
Obligationslånet af den 1/6 1892	16,099: 05		
„ „ „ 1/8 1902	24,161: 50		
Förskotterade medel	2,314: 63	82,855: 76	
Öfverskjutande tillgång			36,506: 17

Inkomster år 1907:

Räntor å utlånadt kapital	398: 74	
Diverse inkomster och återbetalningar	1,086: 79	
Bidrag från landstinget	200: —	
Anslag af kommunen	50,591: 31	52,276: 84
Kronor		88,783: 01

Kredit:

Utgifter år 1907:			
För den öppna fattigvården		18,751: 40	
„ „ slutna „		14,796: 67	
Lasarettskostnad		614: —	
Hospitalsvård		3,506: 15	
Utpensionerade barn		8,789: 55	
„ fattighjon		575: —	
Bidrag till diakonissorna		400: —	
Bespisning af skolbarn		686: 99	
Ersättning till främmande kommuner		1,631: 31	
Aflöningar		1,050: —	
Diverse utgifter		694: 99	
Afskrifning å fråndömda uppdebiterade fordringar af främmande kommuner		749: 42	
Afskrifning å inventarier		409: 20	52,654: 68
Balans till år 1908:			
Tillgångar: Fastighet	72,000: —		
Utlämnade lån mot säkerhet af inteckningar	39,575: —		
Fordringar af främmande kommuner	2,696: 70		
Diverse fordringar	326: 25		
Inventarier	4,471: 95	119,069: 90	
Skulder: Donationer och testamenterade medel	40,152: 10		
Obligationslånet af den $^1/_6$ 1892	15,699: 05		
„ „ „ $^1/_8$ 1902	23,857: 90		
Förskotterade medel	3,232: 52	82,941: 57	
Öfverskjutande tillgång			36,128: 33
		Kronor	88,783: 01

Under fattigvårdsstyrelsens förvaltning stående fonder.

	Vid årets början		Under året Inkomster		Under året Utgifter		Behållning den 31 dec.	
Malmströmska fonden	10,000	—	500	—	500	—	10,000	—
Abr. Hülpher Abrahamssons fond	1,500	—	75	—	75	—	1,500	—
Beate Lovise Vougts ,,	10,127	12	497	84	624	96	10,000	—
Anders Nordlöfs ,,	75	—	3	74	3	74	75	—
P. Bilchiers ,,	150	—	7	50	7	50	150	—
Hedda Hoffmans ,,	500	—	25	—	25	—	500	—
Sofia El. Sjöbergs ,,	4,000	—	200	—	200	—	4,000	—
Anna Sofia Sjöbergs ,,	100	—	5	—	5	—	100	—
Alex. Mossbergs ,,	250	—	12	50	12	50	250	—
Ulrika Godenii ,,	1,500	—	75	—	75	—	1,500	—
Johanna Hallströms ,,	2,545	31	125	—	125	—	2,545	31
Anna Helena Almströms ,,	4,358	15	200	—	201	36	4,356	79
Regina Möllers ,,	5,175	—	250	—	250	—	5,175	—
Kronor	40,280	58	1,976	58	2,105	06	40,152	10

Västerås i maj 1908.

På fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson,
ordförande.

Axel Eklundh.

Västerås Vatten- och Gasverksstyrelses Förvaltningsberättelse

för

år 1907.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1908.

Styrelseberättelse.

Jämlikt föreskriften i § 10 af reglementet för vatten- och afloppsledningssamt gas- och elektricitetsverken i Västerås aflämnas härmed redogörelse för år 1907.

Vattenverket.

			år 1906	år 1907	+ ökning — minskning
Förbrukadt vatten:	för hushållsbehof	kbm.	637,620	482,004	— 155,616
	„ industriella behof	„	55,934	40,552	— 15,382
	„ allmänna behof, såsom vattenkastare, urinoarer, dricks- och spolposter, gräsmattor, gatuspolning m. m.	„	6,000	5,278	— 722
	Summa vattenförbrukning	„	699,554	527,834	— 171,720

Af under året uppfordrad vattenmängd erhölls:

från nya vattenverket	450,162	kbm.
„ gamla „	77,672	„
Summa	527,834	„

Största vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 20 aug. och utgjorde	2,136	kbm.
Lägsta vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 10 mars och utgjorde	605	„
Medelförbrukningen per dygn motsvarar	1,446	„

Under antagande att 14,000 personer erhålla vatten från stadens ledning motsvarar det vatten, som åtgått till hushålls- och allmänna behof, 95,4 liter per individ och dygn.

Uppsatta vattenmätare den 31 december 1906 . . .	169	st.
Under år 1907 uppsatta vattenmätare	52	„
Uppsatta vattenmätare den 31 december 1907 . . .	221	„

Den 31 dec. 1906 hade vattenledningarne en sammanlagd längd af	39,100	meter
Längden af under året lagda ledningar	407	„
Vattenledningarnes sammanlagda längd den 31 dec. 1907 . . .	39,507	„

Vattenrörnätet har under året tillökats med följande ledningar:

	Ledningens längd i meter	Rördiameter i m/m.	Kostnad Kronor
I Utanbygatan mellan Engelbrekts- och Skolgatorna	205	125	1,923: 63
„ Vasagatan mellan Utanbygatan och Domkyrkoesplanaden	170	150	1,566: 34
„ „ genom gamla Lillån	32	100	412: 22
Serviser	—	—	292: 87
Summa	407	—	4,195: 06

Under året indrogos serviser till 25 fastigheter.

Inom stadens planlagda område ega, med undantag af ett fåtal, alla gårdar vattenintag,

utom stadens planlagda område är vatten inledt till 294 gårdar och

utom kommunen till 5 gårdar och dessutom till Kongl. Västmanlands Regementes kaserner.

Under året omändrades det ena af filtren (det äldsta) till bassäng. Fördelen härmed är att ytterligare 810 kbm. vatten kan magasineras. Gamla bassängen rymmer 630 kbm. och kunna sålunda båda bassängerna tillsammans upptaga ett vattenförråd af 1,440 kbm.

Vid nya vattenverket företogs följande arbeten: ett mindre uthus uppfördes, diverse planeringsarbeten verkställdes, en del buskar och träd planterades, staket uppfördes omkring det område, å hvilket byggnaderna och brunnarne äro belägna.

Den 31 maj afprofvades nya vattenverkets maskineri. Såsom stadens ombud fungerade dervid löjtnanten i Kongl. Väg- och Vattenbyggnadskåren herr G. Malm och såsom ombud för firman Nydqvist & Holm herr E. V. Eriksson. Dessutom öfvervakades afprofningen, förutom af verkets föreståndare ingeniör G. Gustafson, af ledamöterna i Vatten- och Gasverksstyrelsen herrar byggmästare K. J. Karlsson och fabrikör J. Keijser.

Afprofningen utföll till full belåtenhet. Löjtnant Malms utlåtande öfver densamma lyder:

”Till Styrelsen för Västerås Vatten- och Gasverk.

Sedan undertecknad anmodats utföra profning och afsyning af de pumpverk, som levererats till Västerås nya vattenverk af firman Nydqvist & Holm i Trollhättan enligt kontrakt af den 26 sept. och 1:sta okt. 1905 får jag, efter att den 31:sta sistlidne maj hafva verkställt detta uppdrag, härmed vördsamt afgifva följande

Besiktningsutlåtande.

Enligt leveranskontraktets paragraf 5 skulle hvarje pumpverk kunna uppfordra 20 liter vatten per sekund vid en hastighet, ej öfverstigande 170 hvarf per minut, och skulle därvid kolförbrukningen per pumphästkraft uppgå till högst 0,65 kg. antracitkol i timmen vid en total uppfordringshöjd af 65,2 meter samt till högst 0,55 kg. i timmen vid en total uppfordringshöjd af 82,2 meter.

För att utröna, om kontraktsbestämmelserna i dessa afseenden voro uppfyllda, gjordes först en serie prof för att taga reda på den volym, som hvarje pump uppfordrar per slag, samt därefter en serie prof med uppmätning af kolförbrukningen. Vid den första serien uppmätes den uppfordrade volymen i ett särskildt byggdt

kar af omkring 3 kbm:s rymd, till hvilket vattnet från hvarje pump leddes genom en grenledning på hufvudledningen, hvilken senare samtidigt afstängdes.

Därvid befanns pump n:o 1 lämna 7,66 liter per slag såsom medeltal af 2 försök samt n:o 2 7,4 liter per slag såsom medeltal af två försök.

Vid en hastighet af 170 hvarf per minut uppfordra således pumparna 21,7 och 21,1 liter i sekunden respektive mot garanterade 20 liter.

För framtida beräkning af vattenförbrukningen kan som medeltal räknas med 7,5 liter per slag för båda pumparna.

För utrönande af kolförbrukningen gjordes tre prof, hvilkas förlopp närmare framgår af bifogade tre tabeller.

Profvet n:o 5 afsåg att utröna kolförbrukningen för pumpverk n:o 1 vid en uppfordringshöjd af omkring 65 m. samt gafs en varaktighet af 4 timmar. Hvarje halftimme mättes uppfordringshöjden genom att till den direkt uppmätta höjdskillnaden mellan vattenytan i brunnen samt vattenytan i glasröret på stora luftklockan lägga det observerade manometertrycket. Samtidigt observerades slagantalet. Tabellen visar, att pumpen i medeltal uppfordrade 21,92 liter i sekunden, samt att kolförbrukningen uppgick till 0,468 kg. per pumphkr. och timme, under det 0,65 kg. garanterats.

Att utsträcka profvet under längre tid ansåg jag onödigt, då de med korta intervaller gjorda observationerna gåfvo vid handen, att förhållandena voro under hela tiden desamma.

Profvet n:o 6 afsåg motsvarande prof med pumpverk n:o 2 samt pågick i två timmar. Den i medeltal uppfordrade vattenmängden utgjorde 21,32 liter per sekund samt kolförbrukningen 0,489 kg. per pumphkr. och timme.

Profvet n:o 7 afsåg att utröna kolförbrukningen vid en uppfordringshöjd af omkring 82 m., hvilken, ehuru sällan, kan förekomma. Då uppfordring vid sådan höjd dock aldrig kommer att äga rum mer än ett fåtal timmar under året, inskränktes profvet till en timmes tid samt utfördes med båda pumparna samtidigt. Den uppfordrade vattenmängden per pump var = 21,6 sek:liter samt kolförbrukningen i medeltal 0,440 kg. per pumphkr. och timme mot garanterade 0,55 kg.

Slutligen gjordes prof — egentligen i syfte att undersöka vattentillgången i brunnarna — med den största hastighet, som är tillåten för pumparna eller 190 slag per minut. De båda pumparne uppfordrade därvid sammanlagdt omkring 48,8 liter per sekund, hvilket brunnarne utan svårighet visade sig kunna lämna.

Då genom dessa prof är ådagalagdt, att pumparnas uppfordringsförmåga är ej oväsentligt större än den kontraktsenliga samt att kolförbrukningen är afsevärdt mindre än den garanterade, och då leveransen i öfrigt synes vara på ett förtjenstfullt sätt utförd i öfverensstämmelse med kontraktets föreskrifter, får jag härmed tillstyrka dess godkännande.

Trollhättan den 4 juni 1907.

G. Malm,

Löjtnant i Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskåren."

Från enbart nya brunnen kunde hela den vattenmängd eller 48,8 sekundliter, som pumparne samtidigt uppfordrade, tagas.

Den 31 december 1906 hade afloppsledningarne en sammanlagd längd at	27,807	met.
Längden af under året lagda ledningar	189	„
Afloppsledningarnes sammanlagda längd den 31 december 1907 .	27,996	„

Afloppsledningarna hafva samtidigt med vattenledningarne utsträckts:

	Ledningens längd i meter	Rördiam. i m/m.	Kostnad kronor
I Utanbygatan emellan Engelbrekts- och Skolgatorna	83	230	717: 72
,, Vasagatan från Domkyrkoesplanaden till gården n:o 32	81 25	230 150	389: 02
Gårdsaflopp, nya rännstensbrunnar m. m.	—	—	1,369: 15
Summa	189	—	2,475: 89
Under året tillökades sålunda afloppsledningarne med	164	230	—
	25	150	—

Gårdsaflopp finnas från alla gårdar inom och 330 fastigheter utom stadens planlagda område.

Den 31 december 1906 utgjorde sammanlagda värdet af nya vattenverket och vattenhufvudledningen mellan detta verk och staden	kr.	211,950: 35
Diverse under år 1907 utförda arbeten, som äro att hänföra till nybyggnader	,,	10,249: 51
Nya vattenverkets värde den 31 december 1907	,,	222,199: 86
Värdet af gamla vattenverket och vattenledningarne inom staden den 31 december 1906	kr.	312,115: 77
Värdet af de under år 1907 lagda vattenledn.	,,	4,195: 06
Sammanlagda anläggningsvärdet af stadens vattenverk och vattenledningar den 31 december 1907	kr.	538,510: 69
Värdet af afloppsledningarne den 31 december 1906	kr.	140,728: 91
,, ,, den i Lillån år 1903 nedlagda kulvert	,,	12,404: 51
,, ,, under år 1907 lagda afloppsledningar	,,	2,475: 89
Ersättning till Löjtnant Torulf för förslag till nya afloppsledningar	,,	3,000: —
Sammanlagda anläggningsvärdet af stadens afloppsledningar den 31 december 1907	kr.	158,609: 31

Sammanställning af vattenverkets inkomster och utgifter.

	Inkomster.	Utgifter.
Vattenafgifter enligt kontrakt	25,410: 80	
,, ,, mätare	17,266: 35	
Mätarhyror	1,250: 35	
Hyra för lägenhet vid gamla vattenverket	325: —	
Aflöningar till drift: bassänger och filter		1,396: 62
gamla vattenverket		1,124: 04
nya ,,		3,174: 41
Vatten och afloppsledningar med brunnar		888: 39
diverse utgifter		852: 45
underhåll af maskiner och ledningar		839: 06
,, ,, fastigheten		372: 14
Transport	44,252: 50	8,637: 11

	Inkomster.	Utgifter.
Transport	44,252: 50	8,637: 11
Materialkostnad för underhåll af maskiner och ledningar		1,113: 37
" " " " fastigheten		164: 79
Oljor, packning, trassel och fotogén		990: 40
Kol, antracit och koks		3,024: 46
Brandstod		233: 09
Arrenden		675: —
Afskrifning af mätare jämte reparationer		958: 45
Allmänna omkostnader		5,784: 54
Första årets amortering å förvaltningsbyggnaden 30 % af 1,250 kr.		375: —
Inkomster utöfver utgifter		22,286: 29
Summa kronor	44,252: 50	44,252: 50

Gasverket.

		År 1906	År 1907	+ Ökning respektive — minskning i Kubikmått eller vigt	+ Ökning resp. — minskning i %
Förgasade kol	ton	993,7	1,015,9	+ 22,3	+ 2,2
Tillverkad gas	kbm.	256,700	287,020	+ 30,320	+ 11,8
Gasutbyte per 1,000 kg. kol	"	257	282,5	+ 25,5	+ 9,9
Koks från ugnarne	hl.	16,694	17,835	+ 1,141	+ 6,8
hvaraf åtgått till eldning af ugnarne	"	8,744	6,470	— 2,274	— 26,0
och sålunda till försäljning öfverblifven	"	7,950	11,365	+ 3,415	+ 43,0
Koks per 1,000 kg. kol	"	16,8	17,56	+ 0,76	+ 4,5
Till eldning af ugnarne använd koks i % af förgasade kol, härvid antages att 1 hl. koks väger 38 kg.		34,4	24,2	— 10,2	
Erhållen stenkolstjära	liter	29,600	29,164	— 436	
Tjära per 1,000 kg. förgasade kol	"	32	28,7	— 3,3	
Kolvigt per retortladdning	kg.	140	168	+ 28	
Antalet gatulyktor den 31 december	st.	229	254	+ 25	
Af dessa brunno under hela natten	"	75	106	+ 31	
Antal luxlampor	"	5	5		
Antalet uppsatta gasmätare den 31 december	"	640	763	+ 123	
däraf automatmätare	"	9	22		
Gasförbrukning per år och innevånare	kbm.	15,5	17,3	+ 1,8	+ 14,1
" " " dygn "	"	0,04	0,047	+ 0,007	+ 17,0

Fördelning af tillverkade gasen:

	År 1906 kbm.	År 1906 %	År 1907 kbm.	År 1907 %	+ = ökning — = minskning kbm.	+ = ökning — = minskning %
Offentlig belysning	64,221	25,00	67,408	23,49	+ 3,187	+ 4,96
Enskild lysgas	64,932	25,26	66,810	23,28	+ 1,878	+ 2,89
„ värme- och kraftgas	104,391	40,72	123,974	43,19	+ 19,583	+ 18,76
Gasverkets eget behof	5,700	2,22	3,829	1,33	— 1,871	— 32,82
Förlust och felmätning	17,456	6,80	24,999	8,71	+ 7,543	+ 43,21
Summa	256,700	100,00	287,020	100,00	+ 30,320	+ 18,81

Maximum tillverkning per dygn — 21 december — . . . . 1,540 kbm.
„ „ „ „ i % af årstillverkningen . . . . 0,54 %
Minimum „ „ „ — 24 juni — . . . . 270 kbm.

Den 31 december 1906 hade gasledningarne en sammanlagd längd af 17,946 met.
Längden af under året lagda ledningar . . . . 1,618 „
Gasledningarnas sammanlagda längd den 31 december 1907 . . 19,564 „

Gasrörnätet har under året tillökats med följande ledningar.

	Gjutna rör längd i meter	Smidda rör längd i meter	diameter i m/m.	Kostnad kronor
Engelbrektsgatan mellan Utanby- och Knutsgatorna	305	—	100	
	15	—	75	2,336: 53
Utanby- „ „ Engelbrekts- o. Skol-gatorna	212	—	75	633: 50
Vasa- „ „ Utanbygatan och Domkyrko-esplanaden	170	—	50	535: 58
Allé- „ „ Nya „ „ „ Koppar-bergsvägen	176	—	50	1,141: 52
Kristina- „ „ Bergs- „ „ Floragatorna	99	—	50	589: 15
Stora- „ „ Käll- „ „ Hållgatorna	130	—	125	1,468: 28
Handtverkare- „ „ Köpman- „ „ Vasagatorna	137	—	75	955: 24
Från Norra småskolan till Norra esplanaden . . .	—	82	25	237: 82
Öfver Stora torget, mellan Köpmang:n och Biskopsgränd	124	—	100	750: 27
Diverse mindre hufvudledningar jemte serviser . . .	156	12	50	759: 08
Summa	1,524	94	—	9,406: 97

Under året har gasrörnätet sålunda ökats med	130	—	125
	429	—	100
	364	—	75
	601	12	50
	—	82	25
Summa	1,524	94	—

Kostnaden för 25 st. nya gatulyktor, som uppsatts under år 1907 belöper sig, serviserna inberäknadt, på kronor 3,302: 72
eller för hvarje lykta, i rundt tal, på kronor . . . . 132: —

Af nytillkomna lyktor uppsattes:

2 i Norra esplanaden.
1 „ Kyrkogatan.
4 „ Engelbrektsgatan.
4 å Herrgärdsskolans gård.
1 i Nygatan.
1 „ Vasagatan.
1 „ Österlånggatan framför Domkyrkoesplanaden.
1 „ „ „ Polisstationen.
1 å Engelbrektsplanen.
1 i Utanbygatan.
1 „ hörnet af Allégatan och Norra esplanaden.
1 „ Allégatan.
~~1 „ Pilgatan.~~
2 å Nya Stadshusets bakgård.
1 „ Urinoaren vid Österlånggatan.
1 „ „ „ Rådhuset.
1 i Kungsängsgatan.

Sammanställning af gasverkets inkomster och utgifter.

Offentlig belysning	19,578: 18	
Luxlampor	480: —	
Lys-, kok- och kraftgas till enskilda förbrukare	33,214: 53	
Hyra för gasmätare	1,301: 22	
Stenkolstjäras konto: inkomster utöfver utgifter	925: 34	
Koks „ „ „ „	11,361: 74	
Diverse småarbetens „ „ „ „	8,382: 77	
Aflöningar: driftkostnader för ugnar och apparater		4,812: 35
„ „ allmänna belysningen		3,171: 53
„ Underhållskostnader för Verk och rörnät		374: 11
„ allmänna belysningen		408: 11
„ fastigheten		309: 72
„ „ körslor af gaskol		1,239: 83
Materialkostnad för underhåll af ugnar, apparater och ledningar		335: 11
„ „ „ „ allmänna belysningen		2,230: 51
„ „ „ „ fastigheten		144: 39
Oljor och trassel		95: 60
Elektrisk ström till motor och belysning		776: 40
Gaskol		16,222: 60
Brandstod		159: 97
Utskylder		1,240: 32
Afskrifning å myrmalm		49: 50
„ „ gasmätare jämte reparationer		958: 45
Rabatter å gas		2,072: 10
Allmänna omkostnader		5,784: 54
Första årets amortering af förvaltningsbyggnaden, 40 % af 1,250 kr.		500: —
Utbetalda räntor		239: 21
Inkomster utöfver utgifter		34,119: 43
Summa kronor	75,243: 78	75,243: 78

Gasverkets ingående värde	93,747: 17
Ombyggnad af gasverket	33,827: 03
Under året uppfördt reningsmassehus	1,379: 90
„ „ „ kolhus	3,987: 77
„ „ uppsatta gatulyktor med tillhörande serviser	3,302: 72
„ „ anlagda gasledningar	9,406: 97
Gasverkets bokförda värde den 31 december 1907. Kronor	145,651: 56

Den under år 1906 påbörjade utvidgningen af gasverket fullbordades under år 1907. Verket har tillbyggts med nytt retorthus, i hvilket plats finnes för 4 ugnar med tillsammans 28 retorter. Retorthuset utfördes på entreprenad af byggmästaren K. J. Karlsson, Västerås. De i 1906 års styrelseberättelse omnämnda ugnar och apparater levererades genom firman R. Ahlsell & C:o, Stockholm, och togos ugnarne från Stettiner Chamottefabrik, Stettin och apparaterna från firman Schirmer & Richter, Leipzig. Såväl ugnar som apparater funktionera till belåtenhet. Förutom nya ugnarne har också det under året uppförda kolhuset bidragit till betydligt bättre driftresultat. Reningsmassan lufttorkas numera i det äfvenledes under år 1907 för detta ändamål på stadens upplagsplats vid Mälaren uppförda torkhuset.

Elektricitetsverket.

	År 1906 kwtr.	År 1907 kwtr.	Ökning kwtr.	Ökning %
Afgifven ström: till offentlig belysning	625,0	1,300,0	675,0	108,0
„ „ „ enskilda: belysning	104,671,5	131,862,8	27,191,3	26,0
kraft	9,744,5	17,588,0	7,843,5	80,4
	115,041,0	150,750,8	35,709,8	31,0
Egen förbrukning (verk, kontor, tjenstepersonal	5,012,5	7,232,2	2,219,7	44,3
Summa kwtr.	120,053,5	157,983,0		

Som i elektricitetsverket hufvudmätare (kilowatt-mätare) icke finnas uppsatta, har alstrade strömmen fastställts medelst att afläsa ampère-metrarne hvarje halftimme, men kan den beräkning, som på så sätt erhålles, naturligtvis icke fullt öfverensstämma med verkligheten, dels emedan spänningen icke är alldeles konstant, dels ock emedan kraftbeloppet kan betydligt variera under ½ timmes tid.

Under år 1907 alstrad strömmängd, beräknad så som i ofvanstående anförts,

skulle motsvara	202,813	kwtr.
Afgifven strömmängd	157,983	„
Motsvarande en förlust i ledningarne af	44,830	„

eller i rundt tal 22 %.

Antalet abonnenter den 31 december 1906 utgjorde	664 st.
Under år 1907 tillkomna abonnenter	133 „
Antal abonnenter den 31 december 1907	797 „
Anslutna kilowatt den 31 december 1906	404
Under år 1907 anslutna kilowatt	103
Anslutna kilowatt den 31 december 1907	507

103 kw. motsvarar, om 3 watt räknas per normal-ljus, en ökning af 2,145 stycken 16-ljus lampor.

Tillökningen under år 1907 bestod uti

Glödlampor:	15	st.	32-ljus
	10	„	25- „
	1542	„	16- „
	341	„	10- „
	230	„	5- „
Båglampor:	4	„	à 5 ampère
Motorer:	1	„	„ 7,5 hästkrafter
	3	„	„ 2,0 „
	2	„	„ 1,5 „
	1	„	„ 0,8 „

Den 31 december 1907 var antalet anslutna glödlampor, uttryckt

i 16-ljus-lampor	8,299 st.
båglampor	43 „
motorer, tillsammans 57,8 hkr.	45 „

Sammanställning af elektricitetsverkets inkomster och utgifter.

Ström till enskilda		55,467: 14	
Ström enligt kontrakt		463: —	
Mätarhyror		2,603: 14	
Aflöningar: Driftkostnader för maskiner, ångpannor och ledningar			4,915: 74
körslor för ångkol			317: 22
Underhållskostnader för maskiner och ledningsnät			1,013: 76
Underhåll af fastigheten			215: 27
Materialkostnad för underhåll af maskiner och ledningar			828: 14
„ „ „ „ fastigheten			248: 49
Oljor, packning, trassel, remmar			1,420: 89
Destilleradt vatten och svafvelsyra			156: 78
Stenkol			4,598: 19
Brandstod			359: 30
Utskylder			822: 48
Hyra för takfästen			240: —
Turbinhusdriften: aflöningar för drift	1,618: 48		
„ „ underhåll	18: 76		
materialkostnad för underhåll af maskiner och ledningar	64: 93		
koks	42: —		
oljor	74: 40		
utskylder	94: 68		
diverse utgifter	15: 14		1,928: 39
Afskrifning af mätare jämte reparationer			1,869: 36
Rabatter å elektrisk ström			5,799: 37
Allmänna omkostnader			5,784: 54
Första årets amortering af förvaltningsbyggnader, 30 % af kr. 1,250			375: —
Utbetalda räntor			239: 22
Inkomster utöfver utgifter			27,401: 14
Summa kronor		58,533: 28	58,533: 28

Elektricitetsverkets ingående värde	117,153: 34
Under året nyanlagda luftledningar	3,972: 45
„ „ nedlagda jordkablar	20,493: 51
Elektricitetsverkets bokförda värde den 31 dec. 1907, kronor	141,629: 30

Under året förstärktes luftledningen mellan Kristinagatan och Flickskolan, dessutom anlades en ny ledning melllan Vattenborgsvägen och Jakobsbergsgatan och en från Epidemisjukhuset norr ut genom Karlsgatan. Kostnaden för dessa ledningar belöpte sig på kronor 3,972: 45.

Under året lades jordkablar i enlighet med nedanstående:

Matarekablar 2×95, 1×50 kvmm. från tryckpunkt V, belägen vid hörnet af Stora torget och Köpmangatan, genom Smedjegatan, Vasagatan och Munkgatan fram till elektricitetsverket,

„ 2×120, 1× 50 kvmm. från tryckpunkt IV, belägen vid hörnet af Domkyrkoesplanaden och Österlånggatan, genom Domkyrkoesplanaden, Vasagatan och Munkgatan fram till elektricitetsverket,

Fördelningskablar 2×50, 1×25 kvmm. mellan tryckpunkterna VI och V i sträckning öfver Stora torget, genom Kyrkogatan, öfver Domkyrkoplanen och genom Österlånggatan,

belöpande sig dessa jordkabelsträckningar på

för nedläggning	kronor	2,745: 34
„ materialen	„	17,748: 17
	Kronor	20,493: 51

1907 års vinst motsvarar för alla tre verken kr. 83,806: 86 eller kr. 26,250: 86 utöfver den i budgeten beräknade och är detta samtidigt både glädjande och öfverraskande resultat att tillskrifva:

dels nya ugnarne i gasverket, hvilka ugnar fordra mindre undereldning, hvarigenom besparing i koks göres;
dels större gasutbyte ur kolen, sedan desamma numera förvaras under tak;
dels nya ackumulatorbatteriet, genom hvilket tillfälle yppats att bättre ordna maskindriften i elektricitetsverket;
dels ock modernare maskineri i nya vattenverket, hvarigenom en mera ekonomisk drift erhålles.

Äfvensä bidrog i betydlig grad 1907 års våta sommar, ity att vattenförbrukningen i staden blef ringa, men återigen riklig vattentillgång erhölls till turbindriften.

Västerås den 15 Mars 1908.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Berättelse

öfver

verkställd granskning af Västerås stads räkenskaper

för år 1907.

Till Magistraten i Västerås.

Sedan I till oss af Herrar Stadsfullmäktige utsedda revisorer, öfverlämnat Drätselkammarens i Västerås räkenskap, däri inbegripna Västerås gasverks räkenskaper, samt räkenskapen för Strömsholms våg, få vi, efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper, med återställande af desamma afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har verkställts af Herr Herman Tersmeden, därvid några skrif- och räknefel iakttagits, hvilka under året blifvit vederbörligen rättade.

Herr Tersmedens härvid nedlagda synnerligen omsorgsfulla och numera mycket mera tid än förr kräfvande arbete anse vi oss pliktiga här särskildt vitsorda och erkänna.

Enär räkenskaperna äro förda med noggrannhet och reda, få vi härmed för samtliga vederbörande tillstyrka ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat.

Dock anse vi oss böra omnämna, att, då räntorna för stadens tillfälliga lån (växelräntor) under räkenskapsåret uppgått till det stora beloppet af 58,645 kronor 28 öre, således mer än 1,000 kronor för vecka, det synts oss, som om staden borde kunnat på annat och billigare sätt anskaffa erforderliga medel till de utgifter, som med lånen afsetts att gälda.

Vid denna revisionsberättelse fogas Drätselkammarens berättelse öfver Västerås stads räkenskaper för år 1907.

Västerås den 15 Juni 1908.

Aug. Wetterling. ***A. F. Lindblad.*** ***Fr. Fröberg.***

Till Magistraten i Västerås.

Efter verkstäld granskning af Västerås stads Fattigvårds räkenskaper och förvaltning för år 1907 få undertecknade af Herrar Stadsfullmäktige utsedde revisorer afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af räkenskaperna har äfven denna gång verkställts af Herr Herman Tersmeden, och har vid densamma några skrif- och räknefel iakttagits, hvilka under året blifvit vederbörligen rättade.

Vid besök å fattiggården Karlslund hafva vi funnit förhållandena därstädes tillfredsställande, dock torde bättre anordningar för belysningen i logementen behöfva vidtagas hälst genom inledande af elektriskt ljus.

De i Fattigvårdsstyrelsens vård varande säkerhetshandlingar och värdepapper hafva af oss granskats och befunnits i god ordning.

Räkenskaperna äro förda med synnerlig noggrannhet och reda, och få vi därför åt Fattigvårdsstyrelsen och dess tjänstemän tillstyrka full ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Västerås den 30 Juni 1908.

Karl Hägwall. ***R. Beijnoff.*** ***Isidor Fröier.***

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper för år 1907.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster.

Utgifter för året:

Ränta och Amortering å Obligationslån:

Obligationslånet af den 1/6 1892:				
Ränta		12,720: —		
Amortering		8,000: —		
Provision		51: 80	20,771: 80	
Obligationslånet af den 15/6 1896:				
Till Stockholms Handelsbank:				
Ränta	19,548: —			
Amortering	17,000: —			
Provision	45: 80	36,593: 80		
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:				
Ränta	6,174: —			
Amortering	5,000: —	11,174: —		
Till Aktiebol. Mälareprov. Bank:				
Ränta		90: —	47,857: 80	
Obligationslånet af den 1/8 1902:				
Till Stockholms Handelsbank:				
Ränta	69,320: —			
Amortering	24,000: —			
Provision	116: 66	93,436: 66		
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:				
Ränta		5,850: 78		
Till Domkapitlet i Västerås:				
Ränta		1,200: —		
Till Riksbanken i Västerås:				
Ränta		20: —	100,507: 44	169,137: 04
			Transport	169,137: 04

			Transport 169,137: 04

Intresse-Konto:

Ränteutgifter		87,392: 61	
Wallöfska lifräntan		1,100: —	88,492: 61

Aflöningar:

Till Magistraten och underlydande tjänstemän och betjänte		20,145: —	
Vid Drätselkammaren m. m.:			
Stadens ombudsman 1/2 år	2,000: —		
Stadskamreraren	3,500: —		
Räkenskapsföraren och kontrollanten	2,000: —		
Skrifbiträde å Drätselkammarekontoret	500: —		
Stadens arbetschef	3,000: —		
„ arbetsförman	1,400: —		
Sekreteraren hos Stadsfullmäktige 1/2 år	500: —		
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper	400: —		
Arvode för uppehållande af Rådmansbefattningen	75: —	13,375: —	33,520: —

Pensioner:

f. Stadsfiskalen Aug. Westerling	1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
„ „ E. A. Westén	400: —	
„ Tornväktaren J. E. Norén	150: —	
„ „ C. E. Eriksson	75: —	
„ Städerskan Johanna Söderlund 5 mån.	41: 66	
„ Barnmorskan Carolina Närström	400: —	
„ Patrullkarlen P. E. Löfblad	100: —	
„ „ C. A. Björklund	100: —	
„ Syssloman J. E. Pettersson	800: —	
„ Räkenskapsföraren Anna Gedda	1,000: —	
Anslag till Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond enl. Kungl. Brefvet den 11/1 1850 och den 21/2 1868, 1 1/5 Rådmanslön efter äldre stat	360: —	5,526: 66

Poliskårens konto:

Aflöningar	32,607: 76	
Beklädnadspersedlar	2,734: 91	
Olycksfallsförsäkringsafgifter	325: —	
Extra polisbevakning	390: —	
Telefonafgifter och samtal	249: 51	
Tryck- och annonskostnader, skrifmaterialier och bokbinderiarbeten	353: 80	
Bränsle och lyse	1,762: 97	
Eldning och skötsel af ugnarna	50: —	
Skurning och städning	240: —	
Renhållning af gata och klosetter	50: —	
Brandstodsafgifter	42: 64	
Vattenafgift	47: —	
Krono- och kommunalutskylder	60: 60	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier	544: 45	
Oförutsedda utgifter	1,026: 25	
Korkmattor till polisstation	433: 93	40,918: 82

	Transport 337,595: 13

			Transport 337,595: 13
Brandkårens konto:			
Aflöningar		11,700: —	
Beklädnadspersedlar		1,263: 91	
Bränsle och lyse		1,626: 96	
Stallet: utfodring och skötsel m. m.		2,736: 67	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkringsafgifter	209: 25		
Tvätt, skurning och städning	226: 89		
Underhåll af brandtelegrafen	1,749: 05		
D:o „ brandredskapen	683: 50		
D:o „ inventarier	438: 32		
Telefonafgifter och samtal	241: 87		
Läkarearvode och medicin	115: 42		
Brandstodsafgifter	70: 09		
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgift m. m.	225: 37		
Hyresbidrag till brandsoldater	487: 50		
Tryck- och annonskostnader samt skrifmaterialier m. m.	303: 08	4,750: 34	
Oförutsedda utgifter		1,881: 35	
Brandkårens reserv		595: —	
Allmänna brandstyrkan		723: 25	
Inköp af inventarier och materialier för verkstäderna m. m.		1,928: 28	
1 par parselar		125: —	
		27,330: 76	
Afgår:			
Bidrag till kostnaderna för stadens tre hästar	1,518: 66		
Försäljningssumman för en häst	375: —		
För verkställda arbeten	3,190: 01	5,083: 67	22,247: 09
Byggnads-Nämnden:			
Aflöningar		3,025: —	
Diverse utgifter		70: 95	3,095: 95
Sundhetsvården:			
Allmänna hälsovården		6,989: 85	
Epidemiska sjukvården		11,551: 42	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	20,041: 27
Gatubelysningen:			
(Efter afdrag af 12 gaslyktor som bekostas af hamnen.)			
Belysning med 217 gaslyktor		17,102: 29	
„ „ 1 lykta vid Epidemiska sjukhuset		17: 50	
„ „ luxlampor		479: 78	
„ „ elektriska lampor		511: 96	
Kostnad för flyttning af lyktor		108: 24	18,219: 77
Gatuläggningen:			
(Enligt budgetförslaget.)			
Kostnaden för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott		5,000: —	
Kostnader för makadamslagning		4,000: —	9,000: —
			Transport 410,199: 21

	Transport	410,199: 21

Vägunderhåll:

Kopparbergsvägen	325: 09	
Stockholmsvägen	207: 97	
Skultunavägen	325: 40	
Köpingsvägen	167: 44	
Skerikesvägen	10: 56	
Pilgatan	81: 60	
Grusning å två vägstycken i Badelunda	12: —	
Buskning af vägen	12: —	
4 st. vägpålar	24: —	
Skjutskostnader vid vägsyn	40: —	
Utläggning af Hyttvägen	110: 02	
D:o „ gångbana efter Köpingsvägen	655: 71	
Makadam och grus	2,793: 94	
	4,765: 73	
Afgår förskjuten vägkostnad	528: 22	4,237: 51

Pudrettberedningsanstalten:

Bidrag genom uttaxering till bestridande af renhållningsverkets utgifter för året		10,799: 63

Stadens parker och planteringar:

Kostnader under året	9,714: 37	
Brist från år 1905	1,133: 13	10,847: 50

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring	1,589: 14	
Ökadt fourage under året	250: 37	
Diverse utgifter	110: 86	
Aflöning till tre karlar	2,400: —	
Påökning under året	84: —	
Olycksfallsförsäkring för tre karlar	33: —	4,467: 37

Skogarnes konto:

Skogvaktarens årslön	1,000: —	
Skogvaktaränkans vedbränsle	43: —	
Skogsarbeten	1,042: 29	
Reparationer m. m.	221: 46	2,306: 75

Rådhuset:

Ved, huggning och uppbärning däraf	589: 97	
Belysning	475: 58	
Uppdragning af uren	40: —	
Brandstodsafgifter	96: —	
Skorstensfejning	6: —	
Renhållning af klosetten	35: —	
Extra skurning och rengöring under året	50: 65	
Insättning och uttagning af innanfönster	43: 70	
Ramar och glas till två taflor	20: 50	
Sadelmakar Lindströms räkning	29: 15	
Arbete med vatten- och elektriska ledningar	24: 04	
Transport	1,410: 59	442,857: 97

Transport		1,410: 59	442,857: 97
Diverse mindre reparationer		31: 33	
Diverse		23: 01	
Ett års städningspängar		600: —	
Inköpt:			
1 st. skrifmaskin	425: —		
1 „ trätafla	25: —	450: —	
		2,514: 93	
Enligt budgetförslaget			2,426: —

Stadshusets konto:

Kostnader för tiden $^1/_{10}$ – $^{31}/_{12}$ 1907			1,006: 59

Diverse renhållning:

S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser		1,911: —	
Ett års renhållning af gatan vid Wolfframska gården		36: —	
Vinterunderhåll:			
Plogning, snökörning, sopning och sandning		1,390: 27	
Sommarunderhåll:			
Spolning af gator och allmänna platser samt bortrensning af ogräs		704: 21	
Salt		23: 10	
Kvastar		63: 70	4,128: 28

Arrenden och afgälder:

För till staden upplåten mark af Stallhagen:			
af Lasarettets område	20: 25		
„ Länsfängelsets område	10: 36		
„ d:o d:o för järnvägen, enl. Kungl. brefvet den $^{21}/_{11}$ 1873	100: —	130: 61	
För s. k. Falkenbergska tomten		75: —	
„ till staden upplåten mark i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet		169: 58	
„ till staden upplåten äng å Trådarön		7: 88	
Ersättning till biskopslönens innehafvare för mistning af arrendet för lägenheten Klockartorp		500: —	
4:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	
För Klockartorp och Talltorp:			
Kommunalutskylder i S:t Ilian	147: 26		
Prestutskylder „ d:o	13: 22	160: 48	
Afgäld för Vasaparken efter 1907 års medelmarkegång		433: 07	1,526: 39

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å Cellfängelset		186: 64	
Krono- och kommunalutskylder:			
för Kungsängen	146: 88		
„ Östra utmarken	241: 98		
„ Viksäng	45: 30		
„ diverse jordegor	344: 43	778: 59	
Transport		965: 23	451,945: 23

Transport	965: 23	451,945: 23
Brandstodsafgifter	104: 28	
Telefonafgifter	424: 26	
Stadens andel i lön till Skarprättaren	75: —	
Paviljongen i Stadsparken:		
Brandstod och utskylder m. m.	388: 63	
Klapphus:		
Tillsyn 125: — diverse utgifter 36: 06	161: 06	
Anslag till sockenbiblioteket	175: —	
Premier för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare	155: 54	
Mantalsskrifningsombuden	90: —	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation	800: —	
Trycknings- och annonskostnader	2,563: 26	5,902: 26

Diverse särskilda ändamål:

Anslag af uttaxerade medel:		
till Slöjdskolan och Tekniska skolan	2,500: —	
„ Arbetareinstitutets bibliotek	1,500: —	
„ föreläsningskurser för arbetsklassen	600: —	
„ hyresbidrag åt rektor vid Högre allm. läroverket i Västerås	1,200: —	5,800: —

Anslag till Magistraten:

för trycknings- och annonskostnader:

Trycknings- och annonskostnader m. m.	693: 60	
Skrifmaterialier	484: 19	
Bokbinderiarbeten	156: 50	
Telefonsamtal	10: 19	
Diverse	30: 30	1,374: 78

Anslag till Drätselkammaren:

för skrifmaterialier m. m.

Räkenskapsböcker	78: 85	
Skrifmaterial	105: 93	
Postafgifter	93: 91	
Telefonsamtal	13: 45	
Bokbinderiarbeten	159: 35	451: 49

Hästholmarne:

Utskylder samt reparationer och sandning af gångar å Elba		400: —

Kallbadhuset:

Aflöning till simlärare och simlärararinna		300: —

Stadsfullmäktige hafva beslutat följande utgifter, hvilka utgifter af Drätselkammaren bestridts, att återgäldas medelst upptagande af lån för amortering på längre tid nämligen:

Inköpta fastigheter:

Gården N:o 119 Västra kvarteret	4,500: —	
„ „ 4 Norra „	55,000: —	
„ „ 54 „ „	4,000: —	
Transport	63,500: —	466,173: 76

Transport	63,500: —		466,173: 76
Lägenheten Nyby	6,000: —		
Del af Kungsängen	26,995: —		
Tvenne tomter i kvart. Henrik	3,250: —		
Del af Stadshustomten	10,000: —		
Byggnader vid Gustafsslätt	1,200: —		
Mark af Mälarborg	5,600: —	116,545: —	

Beslutade utgifter för diverse ändamål:

Köpesumman för stenkross och ångvält	10,663: 40	
Brandstations nybyggnad	55,181: 63	
Nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet	44,500: —	
Aktier i S.—V.—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag	268,700: —	
Kostnader för nya gatuläggningar m. m. till och med 1898	25,385: 54	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats	24,731: 18	
Nubbstenssättning å Stora gatan mellan Vasa- och Stenläggaregatorna	23,100: —	
För uppförande af en byggnad för köttbesiktning jämte inventarier	15,000: —	
Ståndskogslikvid i följd af ägoutbyte	25,480: 25	
Kostnaderna för reglering af Biskopsgatan	2,915: 50	612,202: 50

Genom förskotterade medel verkställda likvider, att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:

Kostnader för järnvägsundersökningar	2,700: —	
„ „ triangelmätningar	304: 80	
Till Varmbadhuskommittén	2,409: 57	
Kontanta köpesumman för gården N:o 70 b Västra kvarteret	9,350: —	
Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag:		
Lån till ränta å bolagets obligationslån	1,278: 85	
Ersättning för borttagande af byggnader å till staden upplåtna delarne af tomterna N:ris 50 och 51 Norra kvarteret	11,000: —	
Del af köpesumman för gården N:o 9 a Norra kvarteret	14,600: —	
Stämpelafgift för 1907 års obligationer till belopp 1,132,000: — kr.	3,396: —	
Till kommitterade för Stadshusbyggnaden	59,459: 24	
Köpesumman för 50,070 kv.-meter mark från Myggbo och Malmaberg	45,063: —	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats:		
Kostnader utöfver gäldadt	5,106: 39	
Donationsjordsmedel:		
Kostnader under året	1,683: 77	
Gatuläggningen:		
Kostnader under året	80,255: 13	236,606: 75

Förslagsanslaget:

(En del utgifter som bestridits af förslagsanslaget):

Diverse utbetalningar:		
enl. *Diverse allmänna Utgifters Konto*	5,961: 50	
Till kommitterade för nykterhetsföreningar i staden	455: 12	
Beviljadt anslag för anordnande af föreläsnings och instruktionskurser	1,000: —	
För biträde å ombudsmans- och drätselkammareexpeditionerna	500: —	
$^1/_{10}$ % å sålda obligationer 100,000: — kr.	100: —	
Anslag till kommitterade för musik- och konsertsalong	264: 20	
200 st. hundskattemärken	20: 70	
Transport	8,301: 52	1,314,983: 01

Transport	8,301: 52	1,314,983: 01
Kallbadhuset: kostnader utöfver inkomsterna	1,313: 20	
Hästholmarne: kostnader utöfver budgetförslaget	101: 43	
Blanketter till handelsregister	19: —	
Rep. å byggnader vid Gustafsslätt	143: 28	9,878: 43
Afkortnings-Konto:		
Å kommunalutskylder		13,050: 10
Kvrkokassemedel:		
Uttaxering år 1907		24,558: 04
Folkskolemedel:		
Uttaxering år 1907		118,008: 82
Fattigmedel:		
Uttaxering år 1907		50,591: 31
Krono- och tertialtiondemedel:		
(som är prästerskapet i Västerås till lön anslagen af jord inom stadsområde.)		
Lösen för 329: 86 hl. spannmål, 1/2 råg och 1/2 korn, medelpris 7,975 kr. pr hl.		2,630: 63
Saldo till år 1908:		
Behållning, motsvarighet i fordringar		34,276: 47
Kronor		1,567,976: 81

Inkomster för året:

Saldo från år 1906:

ehållning, motsvarighet i fordringar				64,506: 24

Andelar i ränta och amortering:

1892 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden:				
Ränta	3,180: —			
Amortering	2,000: —	5,180: —		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för fattiggården Karlslund:				
Ränta	636: —			
Amortering	400: —	1,036: —	6,216: —	
1896 års obligationslån:				
Af kyrkorådet:				
för nya orgeln i Domkyrkan:				
Ränta		592: 56		
Amortering		440: —	1,032: 56	
1902 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet:				
Ränta	8,213: —			
Amortering	2,580: —	10,793: —		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för nybyggnad vid Karlslund:				
Ränta	966: 46			
Amortering	303: 60	1,270: 06	12,063: 06	19,311: 62

Intresse-Konto:

änteinkomster				53,220: 58

Arrenden för diverse jordlägenheter m. m.:

stra utmarken:				
För diverse jordlägenheter			3,050: 30	
ästra utmarken:				
För diverse byggnadsplatser			525: 90	
iksäng:				
För villatomter			235: —	
		Transport	3,811: 20	137,038: 44

	Transport	3,811: 20	137,038: 4
Diverse arrenden:			
Persbohagen	10: —		
Stadskassörsjorden	83: —		
Östra holmen	150: —		
En backbrink utom kvarntullen	5: —		
Två mindre områden utom Gåsmyretullen	10: —		
Del af Kungsängen	200: —	458: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön		7: —	
Fiskvattenarrenden		385: —	4,711: 20

Hyresmedels konto:

Paviljongen i Stadsparken		1,200: —	
Restaurationsbyggnaden å Elba		500: —	
Villa med tomt „ d:o		100: —	
Platshyra:			
för ett magasin å Södra Skallberget	10: —		
„ magasinplats „ d:o	10: —		
„ en källare invid Loviseberg	10: —		
„ vattenkiosken i Vasaparken	10: —		
„ d:o „ Pilgatan	10: —		
„ fotografiatelier vid Viksäng	5: —		
„ upplagsplats å Kungsängen	60: —	115: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning		304: 55	
Stadens andel i plats och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten		425: —	3,144: 55

Gräs- och sjöslog:

Diverse grässlog	489: 30

Skogarne:

Ett års jaktarrende	30: —	
Diverse skogsprodukter	804: —	834: —

Epidemiska sjukhuset:

Från landstinget	7,296: 44	
Influtna vårdafgifter	190: —	7,486: 44

Stadens div. mark och gårdar:

Behållning för år 1907 af hyror och arrenden	21,471: 17

Stadshuset:

Hyresinkomster Oktober—December	9,000: —

Köttbesiktningsbyrån:

8 månaders hyra	1,000: —
Transport	185,175: 10

		Transport	185,175: 10	
Hamnafgifter:				
Ett års ränta å ing. balans den $^{1}/_{1}$ 1907:				
70,905: — kr. à 5 %	3,545: 25			
Amortering	3,000: —	6,545: 25		
18:de årets ränta och amortering:				
för Tullhusbyggnaden enl. af Stadsfullmäktige den $^{19}/_{12}$ 1890 § 5 fastställda plan		1,750: —	8,295: 25	
Utdelning å aktier:				
S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag 1,074,700: — kr. à 6 % . . .		64,482: —		
Sala—Tillberga Järnvägsaktiebolag Slututdelning å 2,060 aktier à 1: 60 kr.		3,296: —	67,778: —	
Bränvinsmedel:				
Stadens andel:				
[illegible]-delar af vinstmedlen för året den $^{1}/_{10}$ 1906—$^{1}/_{10}$ 1907		82,104: 04		
Influtna afgifter af minuterings- och utskänkningsafgifter för tiden $^{1}/_{4}$ 1907—$^{1}/_{4}$ 1908.				
af Spritbolaget och sällskapet	1,607: 79			
„ ångfartyget Västerås	129: 75	1,737: 54	83,841: 58	
Diverse inkomster:				
Källarfrihetsmedel		349: 05		
Hundskatt för 155 st. hundar		2,325: —		
Stadens andel:				
i bötesmedel		349: 08		
i auktionsprovision		120: —		
Platshyror för karuseller, skjutbanor m. m.		625: —		
Influtna bordshyror		15: —		
För lån af ångvälten		85: 35		
„ sålda stadgar		6: 45		
Ett års ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel för skolhusbyggnaden å Herrgärdet		2,447: 50	6,322: 43	
Uttaxerade medel:				
(dels efter 1906 års bevillning och dels utskylder som för löpande året uttaxeras nämligen):				
Personella afgifter för år 1907:				
för prästerskapets aflöning, 1 kr. för man och 50 öre för kvinna		967: —		
Kommunalutskylder:				
efter 1906 års bevillning, à 6 kr. pr kr. bevillning		320,763: 13		
Tomtören för bebyggda och obebyggda tomter som äro belägna på stadens grund, enl. tomtöreslängd		201: 04		
Afgifter till prästerskapet:				
à 2 $^{1}/_{2}$ öre för bevillningskrona med undantag af bevillning för åker och äng		1,330: 87		
	Transport	323,262: 04	351,412: 36	

		Transport 323,262: 04	351,412: 3
Tomtören å sjöbodar		360: 32	
Krono- och tertialtionde:			
efter 1906 års medelmarkegång		2,630: 63	326,252: 9
Å 1907 års lån å 2,000,000 kr.:			
är till och med den 31/12 1907 kontant levereradt till Stadskassan			612,202: 5
Af Drätselkammaren förskotterade medel:			
(Att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt.)			
Anslag till Järnvägsundersökningar		2,700: —	
d:o „ triangelmätningar		304: 80	
d:o „ Varmbadhuskommittén		2,409: 57	
Kontanta köpesumman för gården N:o 70 b i Västra kvarteret . .		9,350: —	
Lån till Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag		1,278: 85	
Andel af tomterna N:ris 50 & 51 Norra kvarteret		11,000: —	
Del af köpesumman för gården N:o 9 a Norra kvarteret		14,600: —	
Stämpelafgift för 1907 års obligationslån:			
till belopp 1,132,000 kr.		3,396: —	
Kommitterade för Stadshusbyggnaden		59,459: 24	
Mark från Myggbo och Malmaberg		45,063: —	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats		5,106: 39	
Donationsjordsmedel		1,683: 77	
Gatuläggningar under året		80,255: 13	
(Att gäldas genom uttaxering):			
Trädplanterings-Sällskapet	776: 92		
Poliskåren	913: 82		
Brandkåren	1,987: 09	3,677: 83	240,284: 58
Västerås Vatten- & Gasverk:			
Vinstmedels-Konto			37,824: 38
		Kronor	1,567,976: 81

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel f**

1907				
Dec. 31.	An. *Utbetalningar år 1907:*			
	Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.			2,240:
	Inköpta fastigheter:			
	Gården N:o 73 Västra kvarteret	4,500: —		
	„ 75 „ „	10,000: —		
	„ 76 b „ „	6,000: —		
	„ 9 a Norra kvarteret			
	Andel i köpesumman	18,900: —		
	Andel af tomten N:o 30 Norra kvarteret:			
	att tilläggas botaniska trädgården	3,677: —		
	Gården N:o 35 Västermalm	7,000: —		50,077:
	Saldo till år 1908:			
	Hos Stadskassan innestående			23,558:
			Kronor	75,876:

sâld diverse Mark och Byggnader. **Kredit.**

907					
. 1.	Pr. *Saldo från år 1906:*				
	Oguld köpeskilling:				
	Byggmästaren K. J. Karlsson		1,022: 60		
	Upplupen ränta		51: 13	1,073: 73	
	Hos stadskassan innestående			28,631: 10	29,704: 83
. 31.	***Inkomster år 1907:***				
	Fru Hedvig Lindroth:				
	1907 års hyra till d. 1/4 1908 för tomten N:o 84 b Västra kvarteret			10: —	
	Stadsläkaren K. G. Tingvall:				
	Uppdebiterade räntor för året			1,170: 83	
	Verkstadsarbetaren C. A. Lindberg:				
	4 mån. 3 dag. ränta à 1,710: — kr. à 5 %			29: 20	
	Byggmästaren K. J. Karlsson:				
	15 mån. ränta à 1,022: 60 kr. à 5 %			63: 91	
	Byggmästaren A. V. Blomqvist:				
	3 mån. ränta à 900 kr. à 5 %			11: 25	
	Sålda fastigheter:				
	Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget:				
	Köpeskilling för 6,088 kv.-meter mark af byggnadskvarteret Sigvald af Munkängen		7,305: 60		
	Byggnadsföreningen Karlsson, Enhörning & Hygrell:				
	Köpeskilling för 11,683,5 kv.-meter mark i kvarteren Palma och Pamela .	31,200: —			
	Upplupen ränta à oguld köpeskilling 16,000: — kr. 16/4—31/12 à 5 %	566: 67	31,766: 67	39,072: 27	
	Sålda byggnader under året:				
	à auktion den 27 Mars				
	à byggnader i Norra kvarteret		3,277: —		
	à auktion den 16 September				
	à byggnader i Västra kvarteret		2,077: —		
	à auktion den 31 Oktober				
	à byggnader à tomten N:o 3 kvarteret Klara		460: —	5,814: —	46,171: 46
				Kronor	75,876: 29

Debet. **Hamnbyggnade**

1907			
Jan. 1.	An.	*Balans från år 1906:*	
		Det belopp hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1906 års slut	70,905:
Dec. 31.		Ett års ränta å 70,905: — kr. à 5 %	3,545:
		Kronor	74,450:

Debet. **Hamnafgifte**

1907				
Dec. 31.	An.	*Af motstående hamnintrader ingår till stadskassan:*		
		Till ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden, hvilken kostnad ingår i stadens obligationslån	6,545: 25	
		18:de årets ränta och amortering å kostnaden för Tullhusbyggnaden	1,750: —	8,295:
		Hamnens Underhålls- och Reparationsfond mottager öfverskottet af hamnintraden för året		14,920:
		Kronor		23,215:

[K]onto. **Kredit.**

[1]907				
[De]c. 31.	Pr.	I anledning af Kungl. Brefvet den 30/12 1899 och Stadsfullmäktiges beslut den 21/12 1900 skall ränta och amortering å beräknade återstående kostnader för hamnbyggnaden sålunda beräknas från och med år 1900, nämligen: ränta 5 % och amortering för år 3,000: — kr. för att kunna åskådliggöra med hvilket belopp kostnaden för hamnbyggnaden vid hvarje års slut beräknas ingå i stadens obligationslån.		
		Ett års ränta å vid årets början ingående balans 70,905: — kr. à 5 %	3,545: 25	
		Amortering för år 1907	3,000: —	6,545: 25
		Saldo till år 1908:		
		Det belopp, hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1907 års slut		67,905: —
			Kronor	74,450: 25

[K]onto. **Kredit.**

[1]907				
[De]c. 31.	Pr.	*Uppbörd år 1907:*		
		Enligt Hamnuppbördsmannens räkning		23,215: 64
			Kronor	23,215: 64

Debet. **Hamnens Underhåll**

1907				
Dec. 31.	An. ***Utgifter för år 1907:***			
	Lön till Hamnuppbördsman	1,500: —		
	Provision 6 % å intraden kr. 23,322: 14	1,399: 33		
	Lön till Hamnfogden	100: —		
	Ersättning för skrifmateriel	50: —	3,049: 33	
	Hamnunderhållskostnader:			
	Diverse utgifter under året		10,399: 27	
	Tullhuset:			
	Diverse utgifter under året		424: 60	
	Hamnens inventarier:			
	Inköpt 2 st. mudderskopor		250: —	14,123:
	Behållning till år 1908			28,916:
			Kronor	43,039:

och Reparationsfond. Kredit.

1907				
Jan. 1.	Pr.	*Behållning från år 1906*		28,012: 31
Dec. 31.	Pr.	***Inkomster för år 1907:***		
		Öfverskott af hamnintraden för året	14,920: 39	
		Influtna afgifter för båtbryggorna vid hamn	106: 50	15,026: 89
			Kronor	43,039: 20

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Utgifter**

1907				
Dec. 31.	An. ***Utgifter under året:***			
	Diverse utgifter			2,530: 35
	Stallet:			
	(Utfodring för 8 hästar.)			
	Diverse foderartiklar:			
	från jordbruket		2,120: —	
	kontant inköpt		673: —	
	Hästförsäkring, hästskoning, medicin, läkarearvode samt sadelmakeriarbeten m. m.		741: 20	3,534: 20
	Hästars Konto:			
	Inköpt en häst			775: —
	Jordbruket:			
	Utsäde		130: 05	
	Diverse arbeten m. m.		499: 60	629: 65
	Arrenden:			
	Arrende för del af Kungsängen		200: —	
	D:o för upplagsplats å Hammarbygärdet		30: —	230: —
	Inventarier:			
	Inköpt diverse inventarier			177: 52
	Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget:			
	För drifkraft till blandningsmaskin			842: 83
	Aflöningar:			
	Föreståndaren		2,100: —	
	Ord. arbetarne		6,928: —	
	Extra d:o		1,886: 70	
	Läkarearvode		50: —	10,964: 70
	Torfmull:			
	För under året användt torfmull			3,386: 86
	Minskad tillgång genom försäljning af inköpt torfmull	1,244: 70		
	genom afskrifning å fordran	34: —	1,278: 70	
	Afgår ingående fodertillgången		22: 50	1,256: 20
	Saldo till år 1908:			
	Behållning i fordringar			1,963: 19
			Kronor	26,290: 50

verket.

och Inkomster år 1907. Kredit.

1907					
Jan. 1.	Pr. *Saldo från år 1906:*				
	Behållning i fordringar				1,517: 30
Dec. 31.	Pr. ***Inkomster under året:***				
	Försäljningar:				
	719 balar torfmull	1,244: 70			
	48 ,, komposter	1,955: —			
	491 lass stallströ och sopor	573: 50			
	16,373 hl. pudrett	7,407: —	11,180: 20		
	Diverse inkomster:				
	För krossning af hafre	47: 88			
	,, hämtning af latrinkärl	451: 74			
	,, diverse grässlog	196: 25	695: 87		
	Jordbruket:				
	(Beräknade värdet af årets skörd.)				
	Hö 15,200 kg.	760: —			
	Halm 14,000 kg.	560: —			
	Hafre 7,775 ,, ...	777: 50	2,097: 50		13,973: 57
	Från Drätselkammaren levererade medel af årets uttaxering				10,799: 63
				Kronor	26,290: 50

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An.

Tillgångar:

Fordringar		1,963: 19
Fastigheter:		
Fabriken: anläggningskostnader	10,039: 24	
Arbetarebostadsbyggnaden m. m.	10,540: 01	
Källare och magasinsbyggnader	2,085: 52	
Foderladan	241: 02	22,905: 79
Inventarier:		
8 st. hästar	5,700: —	
Fordon	3,302: 02	
Latrinkärl	719: 25	
Målkärl	25: —	
Diverse inventarier	767: 60	
Fabrikens diverse inventarier	2,749: 30	
Stallets d:o	695: 20	
Jordbrukets d:o	432: 93	14,391: 30
Förråder:		
9,500 hl. pudrett à 45 öre		4,275: —
	Kronor	43,535: 28

verket.

Skulder den 31 December 1907. Kredit.

Pr. **Skulder:**

Fabrikens Utgifters och Inkomsters konto:

Motstående fordringar		1,963: 19
Kapital-Konto:		
Motstående tillgångar:		
i Fastigheter	22,905: 79	
i Inventarier	14,391: 30	
i Förråder	4,275: —	41,572: 09
Kronor		43,535: 28

Drätselkammarens

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

År.		
Tillgångar:		
Kassabehållning		2,818: 33
Fordringar:		
Af enskilda personer	93,292: 35	
Gasverkets lånekonto	83,488: 98	176,781: 33
Restantier:		
Utestående fordringar, enligt restlängd		19,653: 71
(Att gäldas genom uttaxering):		
Anslag till urinkurar	3,687: 85	
D:o till velocipedväg i Stallhagen	309: 66	
Trädplanterings-Sällskapet	776: 92	
Poliskåren	6,408: 42	
Brandkåren	1,987: 09	
Kyrkokassemedel	2,800: —	
Folkskolemedel	3,104: —	19,073: 94
Wallöfska inteckningarne		20,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af köpeskillingsmedel.)		
Gården N:o 11 och 12 Västra kvarteret	8,000: —	
„ 72 „	3,500: —	
„ 99 „	4,500: —	
„ 70 och 71 Södra kvarteret	13,000: —	
„ 6 Norra kvarteret	7,474: 76	
„ 7 „	11,000: —	
„ 9 a „	18,900: —	
„ 35 Västermalm	7,000: —	
„ 7 och 8 kvarteret Frej	18,000: —	
Lägenheten Adolfsberg	15,000: —	
„ Kristineberg	7,000: —	
Jord i Herrgärdet	4,400: —	
„ i Gåsmyrevreten	10,813: 20	
„ i Västermalm 1 tomt	1,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,300: —	
Andel af tomten „ 30 Norra kvarteret	3,677: —	
Tomten „ 119 „	4,883: 02	
Andel af tomten „ 76 „	500: —	
Tomten „ 84 b Västra kvarteret	2,500: —	
Andelar af tomten „ 39 och 40 Södra kvarteret	8,000: —	152,447: 98
Lägenheten Sofielund:		
(Gäldadt af 1892 års lån)		9,000: —
	Transport	399,775: 29

Räkenskaper.

Skulder den 31 December 1907. Kredit.

Pr.			
Skulder:			
Till nedanstående:			
Bankdirektören Axel Sundström		150: —	
Nitroglycerin-Aktiebolaget Stockholm		10: —	
Skjutsentreprenören P. Eriksson		400: —	
Professor C. E. Bergstrand		950: —	
Handlanden J. Nyströms sterbhus		4,532: 40	
Läderhandlanden L. G. Johansson		5: —	6,047: 40
Reserverade medel:			
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål.)			
Anslaget för tryckning af senast fastställda stadsplanekartan 2,400: — kr., återstod		491: 20	
Förslagsanslaget 2,000: — kr. för ordnande af byggnadskvarteret Maria, återstod		1,366: 40	
Anslaget för byggnadsplan å stadsområden; återstoden å anslaget af 1902 års lån		875: 16	
Anslaget för vård af lungsjuka: återstoden af årets anslag		1,283: 55	
Förslagsanslaget år 1894 för ny vägdelning		1,000: —	
Klapphusets reparation		1,353: 92	
Arrenden och afgälders konto:			
Reserverade medel för biskopslönens innehafvare .		1,000: —	
Kungsängens nybyggnadsmedel för 10 år		1,000: —	
Reserverade köpeskillingsmedel		23,558: 63	
Nya Epid. sjukhusets nybyggnad		881: 69	
Västerås allm. läroverks nybyggnad		1,638: 38	
Rådhusets omkostnader: Behållning till år 1908 . .		1,596: 07	
Gatuläggningsmedel		5,925: —	
Lillåns igenfyllande		3,781: 79	
Krono- och tertialtiondemedel		1,123: 53	
Hamnens underhålls- och reparationsfond		28,916: —	
Stadshusets konto		750: —	
Donationsjordsmedel		3,160: —	
Köttbesiktningsbyrån		793: 69	
Anslaget för upprättande af karta öfver alla under Västerås stads jurisdiktion hörande ägor 3,500: — kr., återstod		600: —	81,095: 01
Kapitalet för Wallöfska lifräntan			20,000: —
1:o) *Oguldén köpeskilling:*			
Västerås Stads Sparbank:			
Inteckningar i gården N:o 3 och 4 Norra kvarteret	12,095: 89		
Inteckningar i gården N:o 75 Västra kvarteret	2,250: —	14,345: 89	
Upplupna räntor			481: 22
Transport		14,345: 89	107,623: 63

An.		Transport 399,775: 29
Paviljongen i Stadsparken:		
(Gäldadt af 1896 års lån)		18,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1896 års lån.)		
Gården N:o 116 Västra kvarteret	12,000: —	
Lägenheten Loviselund	5,000: —	17,000: —
Gårdsfastigheter:		
Gården N:o 134 och 136 Södra kvarteret	21,000: —	
„ 137 och 138 „	22,000: —	43,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1902 års lån.)		
Gården N:o 93 Västra kvarteret	25,000: —	
„ 25 Södra kvarteret	18,000: —	
„ 111 „	33,750: —	
„ 112 „	65,000: —	
„ 2 Norra kvarteret	50,000: —	
„ 21 „	30,000: —	
„ 43 „	14,400: —	
„ 60 „	5,050: —	
„ 59 & 120 „	3,500: —	
Lägenheten Berget	50,000: —	
„ Smedsbo	20,000: —	
Andel af Tomten N:o 18 Norra kvarteret	8,000: —	
Hästholmarne	20,800: —	
Jord i Herrgärdet	5,600: —	
„ i Törnebladska vreten	4,706: 20	
„ i Kyrkobacksgärdet	10,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,606: 95	
Tomterna N:ris 31 och 32 Norra kvarteret	9,215: —	376,628: 15
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1907 års lån.)		
Gården N:o 119 Västra kvarteret	4,500: —	
„ „ 4 Norra kvarteret	55,000: —	
Lägenheten Nyby	6,000: —	
Tvenne tomter i kvarteret Henrik	3,250: —	
Byggnader vid Gustafsslätt	1,200: —	
Mark af Mälarborg	5,600: —	
Uppförande af köttbesiktningsbyrån jämte inventarier	15,000: —	90,550: —
Kallbadhuset:		
Bokföringsvärdet motsvarande brandförsäkringsvärdet		8,000: —
Allmänna Byggnader		1,463,700: —
		Transport 2,416,653: 44

Skulder den 31 December 1907. Kredit.

Pr. Transport		14,345: 89	107,623: 63
Charl. Larsson Törpman: Resterande köpeskilling		3,500: —	
Stockholms Enskilda Bank:			
Inteckning i gården N:o 70 b Västra kvarteret		3,100: —	
Västmanlands Läns Sparbank:			
Inteckningar i gården N:o 70 b Västra kvarteret		8,550: —	
Auktionsföreståndaren Gust. Schnell:			
Inteckning i gården N:o 75 Västra kvarteret		1,000: —	30,495: 89
Upplupen ränta			12: 50
2:o) *Tillfälliga lån:*			
Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank		750,000: —	
Domkapitlet i Västerås		25,480: 25	
Sundinska donationsfonderna:			
för pauvres honteux m. m.		45,000: —	325: —
„ beklädnadsfonden		5,000: —	
„ välgörande och allmännyttiga ändamål		65,750: —	891,230: 25
Utelöpande obligationer:			
Obligationslånet den $^1/_6$ 1892		314,000: —	
D:o „ $^{15}/_6$ 1896:			
Stockholms Handelsbank	537,000: —		
Fonder under Drätselkammarens förvaltning	169,000: —	706,000: —	
Obligationslånet den $^1/_8$ 1902:			
Stockholms Handelsbank	1,710,000: —		
Fonder under Drätselkammarens förvaltning	146,000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,886,000: —	
Obligationslånet den $^1/_8$ 1907:			
Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank		632,000: —	3,538,000: —
D:o D:o			3,955: 76
Allm. Utgifters- & Inkomsters konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			34,276: 47

Transport 4,605,919: 50

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An	Transport	2,416,653: 44
Epidemiska Sjukhuset:		
Anläggningskostnader, efter beräkning af hvad detsamma kostar t. o. m. år 1899	50,763: 10	
Värdet af nybyggnader, gårdsplanens ordnande och plantering samt uppsättande af staket m. m.	75,536: 90	126,300: —
Brandstations nybyggnad:		
Kostnader för nya brandstationen t. o. m. år 1901	131,472: 64	
Sedan därtill blifvit använda disponibla tillgångar	37,260: 70	94,211: 94
(Gäldadt af medel utaf 1902 och 1907 års obligationslån.)		
Likvider genom tillfälliga lån:		
(Att gäldas genom obligationslån.)		
Inköp af fastigheter:		
Gården N:o 109 Västra kvarteret	42,000: —	
„ 70 b „	21,000: —	
Tvenne tomter i kvarteret Henrik	4,817: 50	
Andel i tomterna N:ris 50 och 51 Norra kvarteret	11,000: —	
Gården N:o 9 a Norra kvarteret	14,600: —	
Mark från Myggbo och Malmaberg	45,063: —	
För andra ändamål:		
Anslag till Järnvägsundersökningar	5,700: —	
„ „ triangelmätningar	774: 80	
Anslag till Varmbadhuskommittén	2,409: 57	
Kommitterade för Folkskolebyggnaden	3,364: 69	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats	5,106: 39	
Donationsjordsmedel	6,228: 59	
Obligationslånet af år 1907: Stämpelafgift	3,396: —	
Kommitterade för Stadshusbyggnaden	59,459: 24	
Gatuläggningen	10,983: 05	
Lånemedel	85,088: 51	320,991: 34
Lägenheten Berget:		
Värde å tomterna N:ris 73—80 Västra kvarteret upptages här till		40,000: —
Kommitterade för Stadshusbyggnaden:		
Värde å stadshustomten	128,000: —	
D:o „ möbler från Rådhuset	4,062: —	132,062: —
Västerås Vatten- och Gasverks-konto:		
Stadens förut tillhörande 487 st. aktier à 140: — kr.	68,180: —	
Förskottsmedel	477,084: 28	545,264: 28
Aktier:		
S.—W.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag	1,074,700: —	
Transport	1,074,700: —	3,675,483: —

Pr. Transport 4,605,919: 50

Transport 4,605,919: 50

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar oc**

An.	Transport	1,074,700: —		3,675,483: —
	Sala—Gysinge—Gefle d:o:			
	Aktier	25,000: —		
	Lån	7,086: 55		
	Upplupna räntor	933: 51	33,020: 06	1,107,720: 0
	Hamnen:			
	Det belopp, hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i obligationslånen vid 1907 års slut			67,905: —
	Jordfastigheter:			
	Kungsängen:			
	Expropriationsvärdet	54,495: —		
	Afgår för såld mark t. o. m. 1897	21,750: 45	32,744: 55	
	Bokförda värdet:			
	å Stallhagen	4,866: 40		
	å Munkängen	7,714: 05	12,580: 45	
	I gamla Stohagsjorden:			
	(Betalt af 1896 års lån).			
	Återstod efter försäljning		10,000: —	
	Efter taxeringsvärden:			
	Bokförda värden å jordbruksfastigheter, *dels* efter uppskattningsvärden *dels* inköpspris: efter afskrifning		106,030: 56	161,355: 5
	Förråder:			
	2 famnar barrved		16: —	
	6 ½ tjog stör	6: 50		
	19 stigar pinnar	85: 50		
	6 st. stolpar till brandtelegrafen	12: —	104: —	
	Byggnadsmaterialier		2,051: 80	2,171: 8
	Inventarier:			
	För Epidemiska sjukhuset		9,145: 96	
	„ Brandverket och Poliskontoret		31,582: 50	
	„ Rådhuset		13,322: 25	
	„ Marknadsstånden		392: —	
	„ Vågboden vid Stora torget		326: 88	
	„ Skogsredskap		161: 45	
	„ Trädplanteringen		1,660: 75	
	„ Arbetsredskap och verktyg m. m.		14,737: 30	
	„ Stallinventarier		133: 25	
	„ Hästars konto (3 st. hästar)		1,800: —	
	„ Tullhuset	1,199: 25		
	„ Hamnen	806: —		
	„ Järn- och metallvågen	200: —	2,205: 25	75,467: 5
			Transport	5,090,103: 0

Pr.

Transport 4,605,919: 50

Transport 4,605,919: 50

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An.

		Transport	5,090,103: 01
Fordringar:			
För andelar i 1892 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya Folkskolebyggnaden: (Nominelt 100,000: — kr.). Återstod efter 1907 års amortering . .	78,500: —		
Af Fattigvårdssyrelsen för Karlslund: (Nominelt 20,000: — kr.). Återstod efter 1907 års amortering . .	15,700: —	94,200: —	
För andel i 1896 års obligationslån:			
Af Kyrkorådet för nya orgeln i Domkyrkan: (Nominelt 20,000: — kr.). Återstod efter 1907 års amortering		16,240: —	
För andelar i 1902 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya Folkskolebyggnaden å Herrgärdet: (Nominelt 215,000: — kr.). Återstod efter 1907 års amortering . .	202,745: —		
Af Fattigvårdsstyrelsen för nybyggnad vid Karlslund: (Nominelt 25,300: — kr.). Återstod efter 1907 års amortering . .	23,857: 90	226,602: 90	337,042: 90
		Kronor	5,427,145: 91

Skulder den 31 December 1907. Kredit.

Pr.		Transport	4,605,919: 50
Sammandrag:			
Tillgångar enl. motstående	5,090,103: 01		
Skulder enl. ofvanstående	4,605,919: 50		
Skillnad, mera tillgångar	484,183: 51		
Kapital-Konto:			
Mera tillgångar enl. ofvanstående sammandrag . . .		484,183: 51	
Fordringar:			
För andelar i 1892, 1896 och 1902 års obligationslån		337,042: 90	821,226: 41
		Kronor	5,427,145: 91

Verkliga skulder den 31/12 1907:

Amorteringslån, återstod	3,538,000: —
Tillfälliga lån	891,230: 25
Ogulden köpeskilling	30,495: 89
Kronor	4,459,726: 14

Fonder och donerade medel, som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 December 1907:

		Kapital.	Ränta.
Sundinska donationsfonden för pauvres honteux m. m.:			
Västerås stad		45,000: —	
D:o	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	1,254: 63		2,045: 24
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad	65,750: —		
D:o mot obligationer	8,000: —		
Fordran mot inteckningar m. m.	14,500: —		
Fondens fastighet: Gården N:o 146 Västra kvarteret	60,000: —		
Depositionsräkning	26,750: —	175,000: —	
Curry Treffenbergs fond:			
Depositionsräkning		2,000: —	
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad, mot obligationer	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			84: 16
Västerås Gilles donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer		1,000: —	
Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad, mot obligationer	26,000: —		
Depositionsräkning	8,934: 79	34,934: 79	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,000: —
Engvallska donationsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	25,000: —		
Depositionsräkning	5,000: —	30,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,973: 35
	Transport	295,934: 79	5,102: 75

Transport		295,934: 79	5,102: 75
Altinska fonden:			
Västerås stad, mot obligationer	3,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	4,000: —	
Sundinska donationsfonden för barnhemmet:			
Obligationer i S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag		10,000: —	
Senare halfårets ränta från den 15/7 1907			200: —
Ol. Norelii testamentsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	15,000: —		
Depositionsräkning	15,000: —	30,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,495: 48
A. Engströms donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer		10,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
Västerås stad, mot obligationer	128,000: —		
Aktier i Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank med 10 % förhöjning	52,250: —		
Fondens fastighet: Gården N:o 1 Norra kvarteret	44,750: —		
Depositionsräkning	66,673: 44	291,673: 44	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			102: 80
Gården N:o 146 Västra kv. reservfond:			
Depositionsräkning		3,526: 11	
Sundinska Nämndens konto:			
Depositionsräkning		7,000: —	
Nämndens behållning till år 1908			9,495: 96
Sundinska donationsfonden för skarpskytteföreningen:			
Depositionsräkning		500: —	
Bilschierska testamentsfonden:			
Depositionsräkning		275: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			46: 49
Natalia Anderssons stipendiefond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	71,000: —		
Fordran mot inteckningar	30,000: —		
Depositionsräkning	35,216: 64	136,216: 64	
Upplupen ränta			166: 67
Transport		790,125: 98	16,610: 15

Transport			790,125: 98	16,610: 1[illegible]
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:				
Västerås stad, mot obligationer		3,000: —		
Fordran mot inteckning		8,000: —	11,000: —	
Bergmanska donationsfonden för Nattherberget:				
Depositionsräkning			3,000: —	
Torngrenska fonden:				
Västerås stad, mot obligationer		15,000: —		
Aktier:				
(Af Drätselkammaren åsatta värden):				
S.—V.—B:s Nya Järnvägsaktiebolag	9,625: —			
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget	10,000: —			
Aktiebol. Stockholms Handelsbank	45,000: —			
Byggnadsaktiebol. Vestmannia	700: —			
Västerås Varmbadhus-Aktiebolag	150: —			
Aktiebol. Mölnbacka—Trysil	600: —			
D:o Mälareprovinsernas Bank	28,875: —	94,950: —		
Teater-Obligationer				
Af år 1889, 100 st.	2,000: —			
„ 1893, 7 „	70: —	2,070: —		
Depositionsräkning		41,125: 84	153,145: 84	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				40: —
Fastigheten Ålderdomshemmet:				
Bokföringsvärdet		14,900: —		
Västerås stad, mot obligationer		9,000: —	23,900: —	
Wilh:a Erikssons donationsfond:				
Depositionsräkning		1,400: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning		333: 01		1,733: 0[illegible]
Fru Carolina Hygrells donationsfond:				
Depositionsräkning			13,319: 95	
Mark Modins minne:				
Depositionsräkning			500: —	
Doktor P. O. Linds skollofsfond:				
Depositionsräkning			10,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning				53: 4[illegible]
Transport			1,004,991: 77	18,436: 5[illegible]

Transport		1,004,991: 77	18,436: 57
Katarina Molls fond:			
Depositionsräkning -		1,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning - - - - - - - - - - - -			45: 50
Mobergska guldbröllopsfonden:			
Depositionsräkning - - - - - - - - - - - - - - - -	10,150: —		
Fordran mot inteckning - - - - - - - - - - - - -	19,850: —	30,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning - - - - - - - - - - - -			1,132: 35
Kronor		1,035,991: 77	19,614: 42

Västerås den 30 Mars 1908.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernhard Carlson.

Västerås, A. F. Berghs Boktryckeri, 1908.